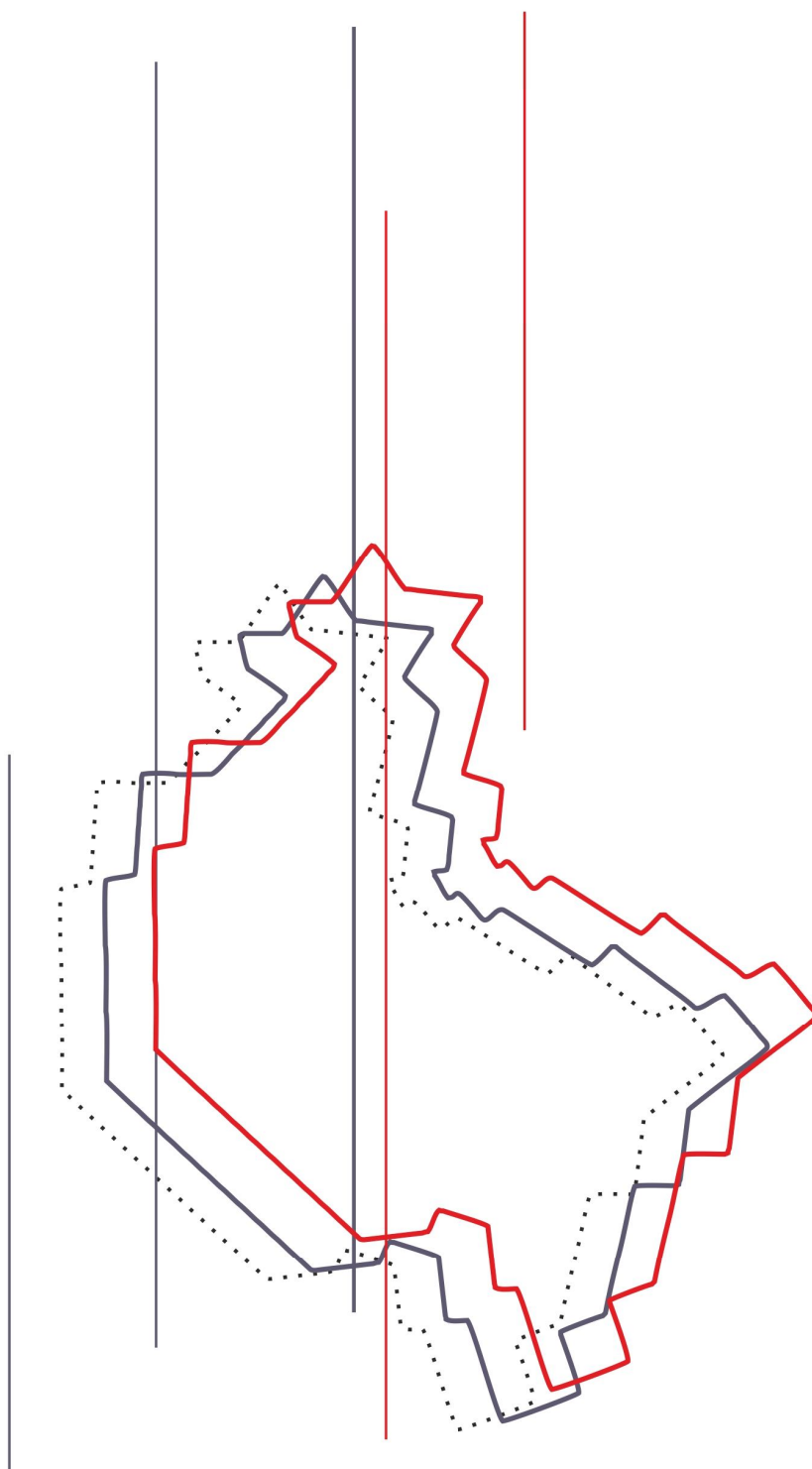

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

WIELKOPOLSKA 2020+

PROJEKT (29 SIERPNIĄ 2018 R.)

Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu

al. Niepodległości 34
61-714 Poznań

OPRACOWANIE

Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego w Poznaniu

al. Niepodległości 18
61-713 Poznań

DYREKTOR

Marek Bryl

ZASTĘPCA DYREKTORA

Grażyna Łyczkowska

ZESPÓŁ PROJEKTOWY

GŁÓWNY PROJEKTANT

Tomasz Kuźniar

PROJEKTANCI

Ewa Arabas-Piotrowska

Konrad Borowski

Bartosz Burzyński

Małgorzata Czerniak

Tomasz Drużkowski

Jarosław Kamiński

Aleksandra Kozłowska

Mateusz Krygier

Paweł Krysztafkiewicz

Grażyna Łyczkowska

Lutomiła Niełacna

Agnieszka Podgórska

Patryk Stojanowicz

Dominika Szymczyk-Stefańska

Jacek Wilczkowiak

Wojciech Zabawa

OPRACOWANIE GRAFICZNE

Andrzej Jarzembowski

Anna Minge

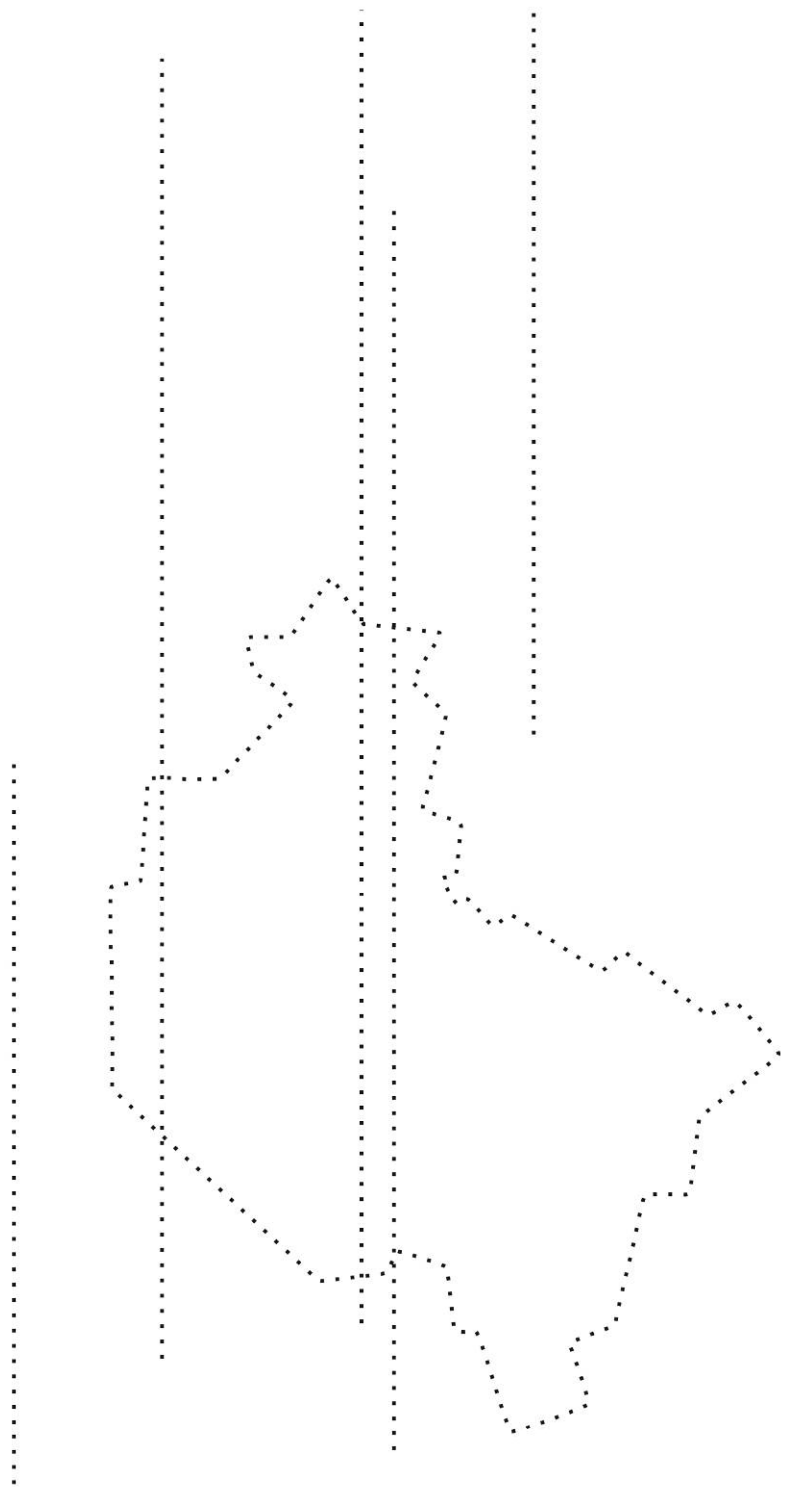
Jadwiga Lechicka

Mikołaj Pietz

Agnieszka Porada

Cyprian Roszak

Krzysztof Szukała

WIELKOPOLSKA 2020+

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI

I.	WPROWADZENIE.....	5
1.	PODSTAWA OPRACOWANIA.....	5
2.	ZAKRES OPRACOWANIA.....	6
3.	CHARAKTER I FUNKCJE PLANU.....	7
4.	SKUTKI PRAWNE.....	8
5.	ZASADY REALIZACJI PLANU NA POZIOMIE REGIONALNYM.....	8
6.	ZASADY REALIZACJI PLANU NA POZIOMIE LOKALNYM.....	8
II.	SYNTEZA UWARUNKOWAŃ ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA.....	13
1.	UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PLANISTYCZNYCH.....	13
1.1.	KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030.....	13
1.2.	STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO. WIELKOPOLSKA 2020.....	15
2.	UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE.....	16
2.1.	POWIĄZANIA MIĘDZYKRAJOWE.....	16
2.2.	POWIĄZANIA MIĘDZYREGIONALNE.....	17
3.	UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE.....	19
3.1.	SIEĆ OSADNICZA.....	19
3.2.	ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE.....	23
3.3.	DZIEDZICTWO KULTUROWE.....	36
3.4.	SPOŁECZEŃSTWO.....	44
3.5.	GOSPODARKA.....	48
3.6.	KOMUNIKACJA.....	55
3.7.	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	58
3.8.	OBRONNOŚĆ I BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE.....	62
III.	MODEL ROZWOJU PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA.....	67
IV.	CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ.....	75
1.	KSZTAŁTOWANIE SPÓJNEJ PRZESTRZENI OSADNICZEJ.....	76
2.	OCHRONA WALORÓW PRZYRODNICZYCH.....	85
3.	KSZTAŁTOWANIE I RACJONALNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO.....	91
4.	OCHRONA POTENCJAŁU KULTUROWEGO I KRAJOBRAZU ORAZ ROZWÓJ KONKURENCYJNYCH FORM TURYSTYKI I REKREACJI.....	95
5.	ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ ROLNICTWA.....	106
6.	POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ WOJEWÓDZTWA.....	110
7.	ROZWÓJ EFEKTYWNEJ I INNOWACYJNEJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ.....	116
8.	ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO I PRZECIWDZIAŁANIE ZAGROŻENIOM.....	121

V.	TERYTORIALIZACJA POLITYKI ROZWOJU	131
1.	MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE.....	133
1.1.	MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO – POZNAŃSKI OBSZAR METROPOLITALNY.....	133
1.2.	MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY OŚRODKA REGIONALNEGO – AGLOMERACJA KALISKO-OSTROWSKA	133
1.3.	MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY OŚRODKA SUBREGIONALNEGO – GNIEZNO	138
1.4.	MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY OŚRODKA SUBREGIONALNEGO – KONIN.....	142
1.5.	MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY OŚRODKA SUBREGIONALNEGO – LESZNO	146
1.6.	MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY OŚRODKA SUBREGIONALNEGO – PIŁA.....	150
2.	WIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY	154
3.	OBSZARY FUNKCJONALNE SZCZEGÓLNEGO ZJAWISKA W SKALI REGIONALNEJ.....	158
3.1.	POŁUDNIOWO-ZACHODNI OBSZAR FUNKCJONALNY.....	158
3.2.	PÓŁNOCNO-ZACHODNI OBSZAR FUNKCJONALNY.....	161
3.3.	WSCHODNI OBSZAR FUNKCJONALNY.....	164
4.	POZOSTAŁE OBSZARY INTERWENCJI	167
4.1.	OŚRODKI LOKALNE	167
4.2.	OBSZARY WIEJSKIE UCZESTNICZĄCE W PROCESACH ROZWOJOWYCH.....	167
4.3.	OBSZARY WIEJSKIE WYMAGAJĄCE WSPARCIA PROCESÓW ROZWOJOWYCH.....	169
4.4.	OBSZARY OCHRONY GLEB DLA CELÓW PRODUKCJI ROLNEJ.....	170
4.5.	OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI W SKALI DORZECZY	171
4.6.	OBSZARY CENNE PRZYRODNICZO.....	173
4.7.	OBSZARY OCHRONY KRAJOBRAZÓW KULTUROWYCH.....	174
4.8.	OBSZARY OCHRONY I KSZTAŁTOWANIA ZASOBÓW WODNYCH	176
4.9.	OBSZARY O NAJNIŻSZYM STOPNIU ROZWOJU I POGARSZAJĄCYCH SIĘ PERSPEKTYWACH ROZWOJOWYCH.....	177
4.10.	MIASTA I INNE OBSZARY TRACĄCE DOTYCHCZASOWE FUNKCJE SPOŁECZNO-GOSPODARCZE	178
4.11.	OBSZARY O NAJNIŻSZEJ DOSTĘPNOŚCI DO USŁUG WARUNKUJĄCYCH MOŻLIWOŚCI ROZWOJOWE.....	179
4.12.	OBSZARY O NAJNIŻSZEJ DOSTĘPNOŚCI TRANSPORTOWEJ DO OŚRODKÓW WOJEWÓDZKICH.....	179
VI.	INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM.....	185
VII.	ZAŁĄCZNIKI.....	205
1.	ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE.....	205
2.	KOMUNIKACJA.....	272
3.	INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	280
4.	TERENY ZAMKNIĘTE.....	287
5.	OBSZARY TERYTORIALIZACJI POLITYKI ROZWOJU	290
VIII.	LITERATURA.....	299

WIELKOPOLSKA 2020+

WPROWADZENIE

I. WPROWADZENIE

Kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej w województwie stanowi jedno z najistotniejszych zadań samorządu regionalnego. Jednym z podstawowych dokumentów wyznaczających kierunki rozwoju regionu jest plan zagospodarowania przestrzennego województwa. Dokument ten określa politykę przestrzenną, docelową strukturę funkcjonalno-przestrzenną regionu oraz działania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych. Plan województwa wypełnia poziom pośredni pomiędzy koncepcją przestrzennego zagospodarowania kraju a studiami uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin. Dokument ten, wspólnie ze strategią, stanowi integralny element systemu planowania rozwoju regionu, pełniąc rolę koordynacyjną wobec wszystkich podejmowanych przedsięwzięć.

Zmieniające się uwarunkowania, potrzeby i możliwości kształtowania polityki przestrzennej województwa stanowią podstawę dla określania kierunków zagospodarowania przestrzennego regionu, stąd niezwykle istotnym aspektem jest zachowanie ich aktualności.

W ostatnich latach na szczeblu krajowym i wojewódzkim rozpoczęto proces wdrażania nowego modelu zarządzania rozwojem kraju, opartego na planowaniu strategicznym o zróżnicowanych horyzontach czasowych. Kluczowym elementem nowego systemu stało się uspołnienie planowania społeczno-gospodarczego z planowaniem przestrzennym, wyrażające się formułowaniem celów i kierunków rozwoju uwzględniającym ich wymiar terytorialny. W efekcie pojawiły się nowe dokumenty strategiczne, programowe i planistyczne, których ustalenia wpłynęły na sposób kształtowania zagospodarowania przestrzennego całego kraju i poszczególnych województw. Wśród nich wskazać należy przede wszystkim Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) ^[139] oraz Strategię rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 ^[147]. Dokumenty te wyznaczyły nowe cele polityki rozwoju kraju i regionu w perspektywie najbliższych lat, a także określiły ramy dla planowania funkcjonalnego, delegując jednocześnie jego wdrożenie poprzez plan zagospodarowania przestrzennego województwa.

Tym samym, dla zapewnienia aktualności wyznaczonych kierunków zagospodarowania przestrzennego województwa, dostosowania ich do nowych celów rozwoju kraju i regionu oraz określenia obszarów terytorializacji polityki rozwoju, konieczne stało się przyjęcie nowego Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+.

Dokument określa najistotniejsze uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego województwa, model rozwoju przestrzennego, politykę przestrzenną i rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, obejmujące wszystkie zagadnienia istotne dla planowania przestrzennego.

Nowym wymiarem polityki przestrzennej jest wprowadzenie planowania funkcjonalnego na obszarach charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i celami rozwoju. Wyznaczenie granic obszarów funkcjonalnych oraz określenie zasad ich zagospodarowania służyć będzie przede wszystkim koordynacji działań podejmowanych przez różne podmioty na obszarach występowania szczególnych zjawisk i problemów przestrzennych.

Podstawowym celem Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ jest stworzenie podstaw dla zachowania lub przywracania ładu przestrzennego i zapewnienia zrównoważonego rozwoju Wielkopolski.

1. PODSTAWA OPRACOWANIA

Podstawę prawną sporządzenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ stanowi:

- 1) art. 14 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 486), zgodnie z którym samorząd województwa wykonuje zadania o charakterze wojewódzkim określone ustawami, w szczególności w zakresie zagospodarowania przestrzennego;

- 2) art. 38 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1073 ze zmianami), zgodnie z którym organy samorządu województwa sporządzają plan zagospodarowania przestrzennego województwa.

Prace nad projektem Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ zostały poprzedzone podjęciem Uchwały Nr 3402/2013 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 24 maja 2013 r. w sprawie przyjęcia Okresowej oceny Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Na podstawie wyników dokonanego przeglądu zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, opracowanego raportu o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa oraz oceny aktualności ustaleń w świetle zapisów dokumentów strategicznych, planistycznych i programowych przyjętych na szczeblu krajowym i wojewódzkim, Sejmik Województwa Wielkopolskiego Uchwałą Nr XLV/873/14 z dnia 26 maja 2014 r. przystąpił do sporządzenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego.

2. ZAKRES OPRACOWANIA

Zakres przestrzenny

Zgodnie z art. 39 ust. 2 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ obejmuje obszar województwa wielkopolskiego w granicach administracyjnych. W dokumencie uwzględniono ponadto powiązania przyrodnicze, osadnicze, komunikacyjne i infrastrukturalne z województwami sąsiednimi.

Zakres czasowy

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym nie określa terminu obowiązywania planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Jednocześnie w art. 39a wskazano, że w celu zapewnienia spójności plan zagospodarowania przestrzennego województwa dostosowuje się do strategii rozwoju województwa po jej aktualizacji, w zakresie, w jakim aktualizacja strategii dotyczy sytuacji przestrzennej województwa.

W związku z powyższym w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ przyjmuje się horyzont czasowy zbieżny ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 ^[147] wyznaczającą cele rozwojowe do 2020 roku, a także długookresowy horyzont czasowy do 2030 roku wynikający z Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) ^[139].

Zakres rzeczowy

Zakres rzeczowy Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ wynika z art. 39 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Zgodnie z ust. 3 w planie zagospodarowania przestrzennego województwa uwzględnia się ustalenia strategii rozwoju województwa oraz rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym oraz określa się w szczególności:

- podstawowe elementy sieci osadniczej województwa i ich powiązań komunikacyjnych oraz infrastrukturalnych, w tym kierunki powiązań transgranicznych,
- system obszarów chronionych, w tym obszary ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego, ochrony uzdrowisk oraz dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
- rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym,
- granice i zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym oraz, w zależności od potrzeb, granice i zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych o znaczeniu regionalnym,
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią,
- granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych,
- obszary występowania udokumentowanych złóż kopalin i udokumentowanych kompleksów podziemnego składowania dwutlenku węgla.

Jednocześnie, w myśl art. 39 ust. 4 i 5, w planie zagospodarowania przestrzennego województwa uwzględnia się ustalenia koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, o której mowa w art. 47 ust. 1 pkt 1, oraz programy,

o których mowa w art. 48 ust. 1, a także umieszcza się te inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, o których mowa w ust. 3 pkt 3, które zostały ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z ich właściwością.

Pomimo braku szczegółowych warunków określania obszarów funkcjonalnych i ich granic w ramach typów obszarów funkcjonalnych, o których mowa w art. 49d ust. 5 i 6 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, biorąc pod uwagę wskazanie w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 Poznania jako metropolii, w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ jako obszar o znaczeniu ponadregionalnym określa się jedynie Miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego – Poznański Obszar Metropolitalny. Dodatkowo wskazano obszary funkcjonalne, na których występują szczególne zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub konflikty przestrzenne o istotnym znaczeniu dla prowadzenia polityki przestrzennej w skali regionalnej i ponadlokalnej, a także pozostałe obszary interwencji wskazane w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 ^[147].

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ nie określono natomiast rekomendacji i wniosków wynikających z audytu krajobrazowego, który zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. z 2015 r. poz. 774 ze zmianami), powinien zostać uchwalony przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy.

3. CHARAKTER I FUNKCJE PLANU

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ stanowi dokument komplementarny i spójny ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 ^[147]. Rolą dokumentu jest realizacja wymiaru terytorialnego strategicznych celów rozwoju województwa poprzez wskazanie przestrzennego rozmieszczenia obszarów realizacji celów strategicznych i operacyjnych, z uwzględnieniem aspektów ładu przestrzennego i zrównoważonego rozwoju.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ określa politykę przestrzenną, kierunki zagospodarowania przestrzennego oraz obszary realizacji zadań inwestycyjnych.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ pełni następujące funkcje:

- 1) **koordynacyjną** – integruje polityki przestrzenne szczebla krajowego i regionalnego oraz kierunki, działania i zadania wynikające ze strategii województwa, regionalnych programów sektorowych i zamierzeń inwestycyjnych poszczególnych podmiotów, a także wskazuje rozwiązania planistyczne dla realizacji strategicznych celów rozwojowych województwa;
- 2) **regulacyjną** – określa kierunki zagospodarowania przestrzennego, zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych, a także rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, stanowiące warunek uzgodnienia dokumentów planistycznych szczebla lokalnego;
- 3) **kreacyjną** – określa model rozwoju przestrzennego województwa i najważniejsze elementy docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej;
- 4) **informacyjną** – zawiera kompleksowe informacje o uwarunkowaniach i kierunkach zagospodarowania przestrzeni województwa, zwracając szczególną uwagę na zjawiska i zdarzenia istotne dla regionalnego planowania przestrzennego, niezbędne do uwzględnienia na poziomie lokalnym;
- 5) **promocyjną** – określa politykę przestrzenną wskazującą priorytety działań rozwojowych, w tym wspierających podejmowanie inicjatyw gospodarczych i społecznych.

4. SKUTKI PRAWNE

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ jest dokumentem określającym politykę przestrzenną samorządu regionalnego, uwzględniającą ustalenia Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPZK 2030) ^[139] oraz zadania rządowe służące realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu krajowym, wskazując obszary, na których przewiduje się ich realizację.

Plan województwa nie jest aktem prawa miejscowego i nie narusza uprawnień samorządów gminnych w zakresie miejscowego planowania przestrzennego. Dokument jest aktem kierownictwa wewnętrznego wiążącym ograny i jednostki organizacyjne samorządu województwa, natomiast nie stanowi on podstawy prawnej dla decyzji administracyjnych ustalających lokalizację inwestycji.

W celu koordynacji krajowej, regionalnej i lokalnej polityki przestrzennej ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa muszą być uwzględnione w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, których nie może naruszać miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

5. ZASADY REALIZACJI PLANU NA POZIOMIE REGIONALNYM

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ określa politykę przestrzenną realizującą wymiar terytorialny celów Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 ^[147] oraz określa ramy dla realizacji zadań inwestycyjnych określonych w Wielkopolskim Regionalnym Programie Operacyjnym na lata 2014-2020.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ pozostaje w spójności ze wszystkimi strategiami, programami rozwoju szczebla krajowego i regionalnego oraz zamierzeniami inwestycyjnymi podmiotów publicznych w zakresie planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego w perspektywie średnio- i długookresowej.

Realizacja polityki przestrzennej i kierunków zagospodarowania przestrzennego na poziomie regionalnym prowadzona będzie poprzez działania samorządu województwa polegające w szczególności na:

- 1) określeniu preferencji dla zróżnicowanych form rozwoju społeczno-gospodarczego;
- 2) wdrożeniu zasad ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu;
- 3) zabezpieczeniu możliwości realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zwłaszcza w zakresie systemów transportowych i infrastrukturalnych;
- 4) uwzględnieniu wymagań wynikających z potrzeb obronności i bezpieczeństwa publicznego.

Dla uszczegółowienia polityki przestrzennej samorządu województwa dotyczącej wybranych obszarów i aspektów planowania regionalnego określa się następujące działania planistyczne:

- 1) sporządzenie planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka regionalnego – Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej;
- 2) sporządzenie opracowań studialnych zagospodarowania przestrzennego w szczególności dla: miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków subregionalnych (Gniezna, Konina, Leszno, Piły), Wiejskiego Obszaru Funkcjonalnego, Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego, Południowo-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego oraz Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego;
- 3) opracowanie audytu krajobrazowego dla województwa wielkopolskiego.

6. ZASADY REALIZACJI PLANU NA POZIOMIE LOKALNYM

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym określa konieczność zachowania zgodności dokumentów planistycznych poziomu lokalnego z opracowaniami wyższego szczebla, stąd wskazuje się na konieczność sukcesywnego dostosowania studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego do ustaleń Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+.

Aktualizacja dokumentów planistycznych wymagać będzie współpracy samorządu województwa z samorządami gmin w zakresie:

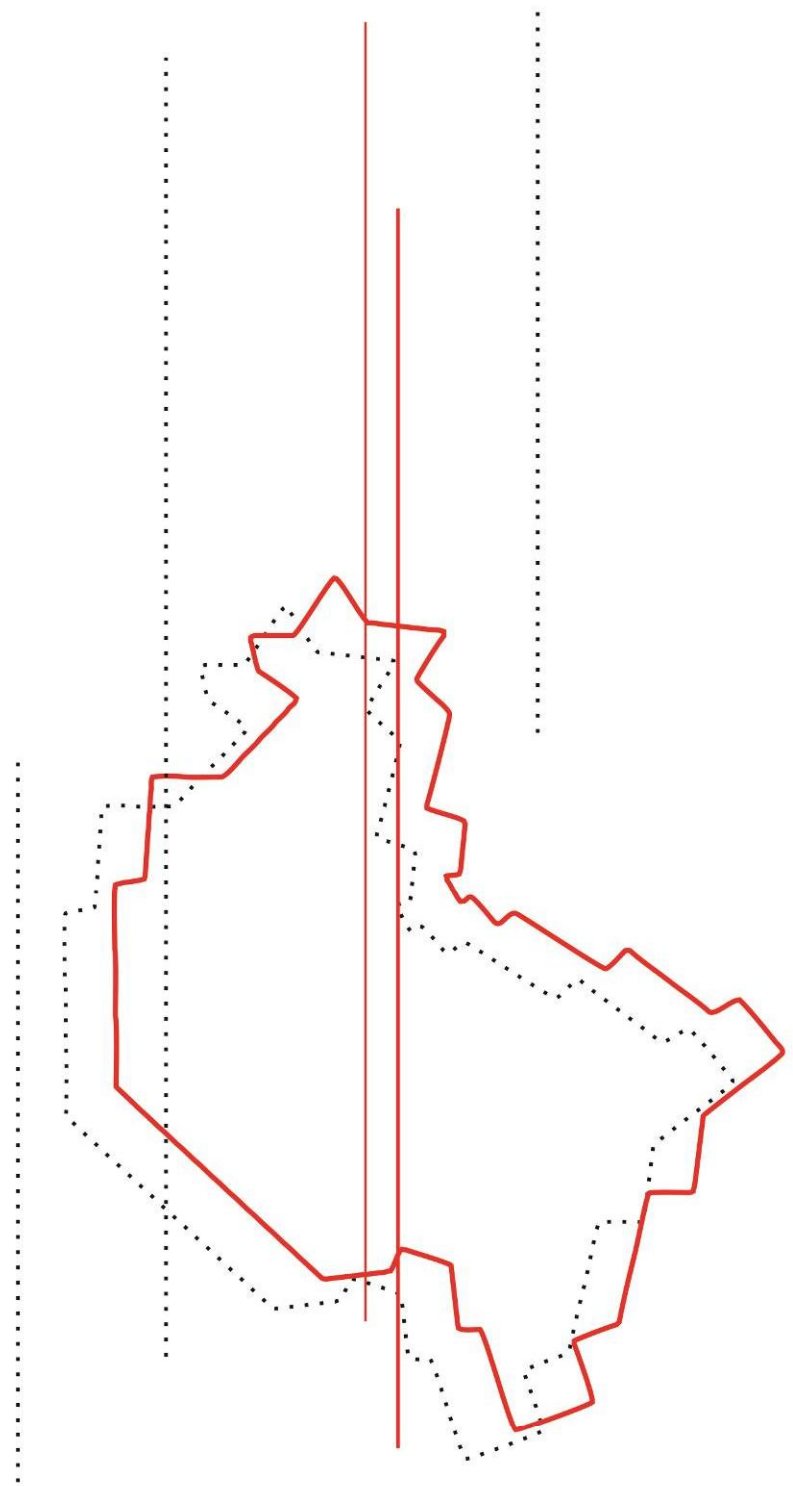
- 1) sporządzania studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- 2) wprowadzania inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ustalonych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ do dokumentów planistycznych szczebla lokalnego;
- 3) wprowadzania zasad zagospodarowania obszarów funkcjonalnych ustalonych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ do dokumentów planistycznych szczebla lokalnego;
- 4) wspierania inwestycyjnych i pozainwestycyjnych działań samorządów lokalnych w realizacji kierunków zagospodarowania przestrzennego określonych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ określa cele polityki przestrzennej i kierunki zagospodarowania przestrzennego oraz inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym istotne dla zachowania ładu przestrzennego i zapewnienia zrównoważonego rozwoju całego regionu. Ponadto dokument określa zasady zagospodarowania przestrzennego obszarów funkcjonalnych, stanowiące uszczegółowienie kierunków zagospodarowania przestrzennego dla całego obszaru województwa. Ustalenia te, które powinny zostać uwzględnione w dokumentach planistycznych szczebla lokalnego.

Ze względu na skalę opracowania dokumentu informacje przedstawione na planszach tematycznych nie stanowią ustaleń wiążących w zakresie szczegółowej lokalizacji poszczególnych działań w przestrzeni. Lokalizacje poszczególnych elementów wymagają doprecyzowania na etapie sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Lokalizacje planowanych inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym ujętych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ mają charakter orientacyjny, wskazany poprzez określenie punktów, które inwestycje mają połączyć. Ustalanie szczegółowej lokalizacji inwestycji celu publicznego należy do zakresu działania samorządu lokalnego oraz innych organów na podstawie przepisów odrębnych.

W odniesieniu do inwestycji celu publicznego, które nie zostały ujęte w zapisach dokumentu, dopuszcza się ich lokalizację na obszarze województwa wielkopolskiego przy zachowaniu działań eliminujących, ograniczających lub kompensujących ewentualne negatywne oddziaływania i skutki planowanych przedsięwzięć oraz łagodzących kolizje z docelowymi funkcjami terenów.

WIELKOPOLSKA 2020+

**SYNTEZA UWARUNKOWAŃ ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA**

II. SYNTEZA UWARUNKOWAŃ ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA

1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PLANISTYCZNYCH

1.1. KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030

Cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraju

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) ^[139] jest najważniejszym krajowym dokumentem strategicznym w zakresie zagospodarowania przestrzennego. KPZK 2030 przedstawia wizję zagospodarowania przestrzennego kraju w perspektywie najbliższych dwudziestu lat. Dokument określa cele i kierunki polityki zagospodarowania Polski, zawiera zasady i mechanizmy koordynacji i wdrażania publicznych polityk rozwojowych mających istotny wpływ na przestrzeń Polski.

W dokumencie zaproponowano nowe ujęcie problematyki przestrzennego zagospodarowania kraju. Przede wszystkim zerwano z dotychczasowym podziałem planowania przestrzennego i społeczno-gospodarczego na wszystkich poziomach zarządzania. Wprowadzono współzależność celów polityki przestrzennej z celami polityki regionalnej, a tym samym związane planowanie strategiczne z programowaniem działań w ramach programów rozwoju i programów operacyjnych współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej. W Koncepcji określono także konieczne działania legislacyjne i instytucjonalne dla wzmocnienia efektywności systemu planowania przestrzennego i działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

KPZK 2030 proponuje nowe, zintegrowane podejście do zagadnień rozwoju kraju. Zgodnie z ustaleniami dokumentu „przestrzeń kraju widziana jest jako obszar różnicowania przebiegu i efektów procesów społeczno-gospodarczych, środowiskowych i kulturowych”. Ze względu na znaczną niezależność tych procesów w stosunku do istniejących struktur administracyjnych w KPZK 2030 odstąpiono w ramach polityki przestrzennej „od tradycyjnie definiowanych obszarów interwencji (...) na rzecz zindywidualizowanego podejścia do różnych terytoriów wyznaczonych na podstawie cech społeczno-gospodarczych i przestrzennych w ujęciu dynamicznym”. To założenie stało się podstawą do wprowadzenia nowej kategorii planistycznej, jaką stanowią obszary funkcjonalne.

Dokument zakłada „istotną zmianę akcentów, odchodząc od koncepcji polskiego terytorium jako zwornika między Wschodem i Zachodem na rzecz silniejszego akcentowania znaczenia uwarunkowań przestrzennych dla wykorzystania endogenicznych potencjałów i czynników rozwoju”. Zaproponowana zmiana podejścia do zagadnienia rozwoju kraju jest wynikiem intensyfikacji zachodzących procesów integracji funkcjonalnej, potrzeby ich wzmocnienia i kreowania sieci powiązań pomiędzy głównymi miastami Polski. Odejście od modelu pasm na rzecz „modelu sieci powiązań funkcjonalnych krajowych ośrodków wzrostu połączonych z europejską siecią metropolii” oznacza objęcie procesami rozwojowymi całego obszaru kraju, przy jednoczesnej ich koncentracji w największych miastach.

Na podstawie powyższych założeń w Koncepcji nakreślono wizję przestrzennego zagospodarowania Polski w 2030 roku: „Polska w roku 2030 to kraj o ugruntowanych warunkach trwałego i zrównoważonego rozwoju, dobrze zagospodarowany, sprawnie zarządzany i bezpieczny. Stan ten jest rezultatem procesów gospodarczych, społecznych, przestrzennych i cywilizacyjnych. Odzwierciedla także reakcje polityki rozwoju na długookresowe wyzwania na bieżące uwarunkowania rozwoju o charakterze koniunkturalnym. Polska w 2030 roku daje szansę rozwoju poszczególnym obywatelom, strzeże ich interesów, jest wiarygodnym i aktywnym partnerem w stosunkach międzynarodowych”. Polskę w 2030 roku cechuje spójność społeczno-gospodarcza i terytorialna, a „silne regiony, których rozwój oparty jest na endogenicznym potencjale i przewagach konkurencyjnych, kreują ogólnokrajowe impulsy rozwojowe, przyczyniając się do osiągnięcia celów ogólnych polityki regionalnej i przestrzennej”. Przedstawiona w KPZK 2030 wizja opiera się na pięciu pożądanych cechach polskiej przestrzeni: konkurencyjności i innowacyjności, spójności wewnętrznej, bogactwie i różnorodności biologicznej, bezpieczeństwie oraz ładzie przestrzennym.

KPZK 2030 formułuje cel strategiczny i cele polityki przestrzennego zagospodarowania kraju. Celem strategicznym jest **„efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie”**. W KPZK 2030 sformułowano także sześć celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju.

- a) Cel 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną, przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności;
- b) Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów;
- c) Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej;
- d) Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski;
- e) Cel 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa;
- f) Cel 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Cele wraz z odpowiednimi instrumentami powinny zapewnić realizację wizji przestrzennego zagospodarowania Polski 2030.

Uwarunkowania dla planowania regionalnego

Koncepcja wprowadza szereg ustaleń zwiększających znaczenie i rolę planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Planowane jest przede wszystkim wprowadzenie zintegrowanego, spójnego i hierarchicznego systemu planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego. Hierarchiczny system będzie zbudowany z elementów wzajemnie się uzupełniających.

Zgodnie z ustaleniami Koncepcji, na poziomie wojewódzkim plan zagospodarowania, wraz ze strategią, stanowić będzie integralny element systemu planowania rozwoju województwa. Dokumenty te pełnić będą funkcję koordynacyjną wobec wszystkich podejmowanych przedsięwzięć. Oba dokumenty będą uwzględniały plany i strategie dla obszarów funkcjonalnych poziomu krajowego, makroregionalnego, regionalnego. Konieczne będzie zharmonizowanie trybu przygotowania i zawartości dokumentów dotyczących rozwoju społeczno-gospodarczego – strategii rozwoju województwa – oraz przestrzennego – planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Dokumenty te zawierać będą również obowiązujące wytyczne dla gmin.

Obszary funkcjonalne

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 wprowadza do systemu planowania przestrzennego kategorię obszarów funkcjonalnych. Nowe podejście terytorialne charakteryzuje się „*ukierunkowaniem na wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów określonych funkcjonalnie, integracją działań publicznych w wymiarze przestrzennym oraz wielopoziomowym systemem zarządzania*”. Założeniem KPZK 2030 jest kierowanie podobnego zestawu działań o charakterze zintegrowanym do obszarów charakteryzujących się wspólnymi cechami geograficznymi – społeczno-gospodarczymi i przestrzennymi. Te obszary nazwano właśnie obszarami funkcjonalnymi.

Zgodnie z ustaleniami Koncepcji zbiór obszarów funkcjonalnych jest zbiorem otwartym. Liczba i zasięg geograficzny takich obszarów zależy od celu, jakiego delimitacja ma służyć. Dla realizacji KPZK 2030 wyznaczono obszary funkcjonalne, które będą delimitowane na różnych poziomach zarządzania – krajowym, regionalnym, funkcjonalnym. Z wyjątkiem obszarów obejmujących więcej niż jedno województwo lub strategicznych z punktu widzenia funkcjonowania kraju, delimitacja obszarów funkcjonalnych odbywać się będzie przede wszystkim na poziomie regionalnym lub lokalnym.

1.2. STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO. WIELKOPOLSKA 2020

Cele polityki rozwoju województwa

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 ^[147] jest jednym z trzech podstawowych dokumentów, na podstawie których prowadzona jest polityka rozwoju województwa. Strategia rozwoju województwa stanowi punkt odniesienia dla wszelkich działań rozwojowych na terenie Wielkopolski. Stanowi podstawę do przygotowania regionalnego programu operacyjnego, strategii sektorowych, długofalowych planów określających kierunki działań oraz pozostałych dokumentów politycznych i programowych na poziomie regionalnym.

SRWW 2020 określa cele i kierunki, które mają zostać osiągnięte w założonym horyzoncie czasowym. Strategia definiuje zadania własne samorządu województwa, obejmując swym zakresem jego kompetencje oraz możliwości wpływania na zachowania innych podmiotów w granicach funkcjonalnych województwa. Zgodnie z ustaleniami SRWW 2020 pojęcie „województwo” należy rozumieć szerzej – nie jako jednostkę administracyjną, ale jako terytorium z jego układem funkcjonalnym.

Celem generalnym SRWW 2020 jest **„Efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzrostu konkurencyjności województwa służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju”**.

Na potrzeby realizacji SRWW 2020 przyjęto następujące cele strategiczne:

- a) Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej regionu,
- b) Poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami,
- c) Lepsze zarządzanie energią,
- d) Zwiększanie konkurencyjności metropolii poznańskiej i innych ośrodków wzrostu w województwie,
- e) Zwiększenie spójności województwa,
- f) Wzmocnienie potencjału gospodarczego regionu,
- g) Wzrost kompetencji mieszkańców i zatrudnienia,
- h) Zwiększanie zasobów oraz wyrównywanie potencjałów społecznych województwa,
- i) Wzrost bezpieczeństwa i sprawności zarządzania regionem.

Uzyskanie optymalnego stopnia uporządkowania bądź zmian, jakie dokonały się w dokumentach strategicznych, wymusiło przyjęcie zmodyfikowanej struktury i nowego sformułowania celów Strategii. W zaktualizowanym dokumencie nie było już potrzeby wyznaczania celów o różnej perspektywie czasowej. Tak przyjęty schemat pozwolił na zróżnicowanie dokumentu z podziałem na cel generalny, cele strategiczne oraz cele operacyjne z perspektywą do 2020 r. Dokument wskazuje strategiczne sektory gospodarki oraz obszary strategicznej interwencji, między innymi w ramach obowiązku terytorialnego ukierunkowania celów. Uzyskanie jak największej efektywności realizacji celów określonych w Strategii wymaga sformułowania wspólnej dla nich płaszczyzny. Poszczególne cele nie mogą być częścią lub całością wypadkowej, lecz muszą realizować „wspólny cel nadrzędny, a ich łączna realizacja winna być źródłem synergii”.

Obszary realizacji celów operacyjnych

Istotnym założeniem zaktualizowanej Strategii jest terytorialny wymiar celów. Wynika on przede wszystkim z obowiązku prawnego, jak i z nowych standardów planowania przestrzennego zarówno na poziomie krajowym i wspólnotowym. W związku z budową nowego modelu zarządzania rozwojem, powstają dokumenty strategiczne, w których poszczególne cele przypisywane są do określonych typów terytoriów. Skuteczne korzystanie ze środków wspólnotowych, a także krajowych, wymaga powiązania części celów strategii rozwoju województwa z określonymi typami obszarów.

Strategia rozwoju województwa identyfikuje różnego rodzaju typy obszarów interwencji, przypisując im część celów operacyjnych, które zgodnie z założeniami KPZK 2030 powinny zostać zdefiniowane w strategii województwa, a delimitacji obszaru należy dokonać w planie zagospodarowania przestrzennego województwa. Strategia nie określa w sposób jednoznaczny, a tym samym nie klasyfikuje poszczególnych typów obszarów. Poszczególne cele operacyjne dotyczą całego województwa, wskazują preferencje na określonych typach obszarów lub adresowane są wyłącznie do określonych typów obszarów, wymienionych w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, Regiony, Miasta, Obszary

Wiejskie, jako „Obszary Strategicznej Interwencji” (OSI) oraz Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, jako „obszary funkcjonalne”. „Dla potrzeb terytorializacji celów strategii nie tworzono nowej, własnej klasyfikacji typów obszarów, wykorzystano klasyfikacje obszarów funkcjonalnych KPZK oraz Obszarów Strategicznej Interwencji KSRR”.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020 określa obszary stanowiące preferowane lub wyłączne przestrzenie realizacji wybranych celów operacyjnych. Pozostałe cele mają charakter horyzontalny, co oznacza, że na etapie Strategii nie określa się dla nich preferencji terytorialnych.

2. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE

2.1. POWIĄZANIA MIĘDZYNARODOWE

Międzynarodowe szlaki transportowe

Województwo wielkopolskie położone jest w zasięgu głównych szlaków transportowych o znaczeniu międzynarodowym.

Przez obszar województwa przebiegają drogi kołowe objęte Umową europejską o głównych drogach ruchu międzynarodowego (AGR): E30 (A2) Cork – Londyn – Haga – Berlin – Warszawa – Mińsk – Moskwa – Omsk, E67 (S8) Helsinki – Tallin – Ryga – Kowno – Warszawa – Wrocław – Hradec Kralove – Praga i E261 (S5) Świecie – Poznań – Wrocław ^[150].

Wielkopolska leży ponadto na przecięciu głównych szlaków kolejowych objętych Umową europejską o głównych międzynarodowych liniach kolejowych (AGC): nr E20 (nr 3) Ostenda – Bruksela – Hanower – Berlin – Poznań – Warszawa – Mińsk – Moskwa – Omsk – Irkuck – Władywostok – Pietropawłowsk i E59 (nr 271 i 351) Malmo/Ystad – Świnoujście/Szczecin – Poznań – Wrocław – Opole – Chałupki. Spośród linii wskazanych w umowie AGC, linie kolejowe najważniejsze dla transportu multimodalnego: nr C-E20 (nr 3) Kunowice – Poznań – Warszawa – Terespol i C-E65 (nr 131) Gdynia – Gdańsk – Bydgoszcz – Katowice – Zebrzydowice zostały dodatkowo objęte Umową europejską o ważnych międzynarodowych liniach transportu kombinowanego i obiektach towarzyszących (AGTC) ^[151].

Ważnym elementem systemu komunikacyjnego województwa jest rzeka Noteć stanowiąca potencjał dla rozwoju sieci śródlądowych dróg wodnych. Europejskie porozumienie o głównych śródlądowych drogach wodnych o znaczeniu międzynarodowym (AGN) wyznaczyło w północnej części regionu drogę wodną E70 (Warta, Noteć Dolna) Rotterdam – Enschede – Magdeburg – Berlin – Bydgoszcz – Elbląg – Kaliningrad – Kłajpeda ^[10].

Transeuropejska Sieć Transportowa

Najważniejsze obiekty infrastruktury transportowej województwa zostały włączone do Transeuropejskiej Sieci Transportowej (TEN-T). Jest to ogólnoeuropejska sieć łącząca wszystkie regiony Unii Europejskiej i obejmująca wszystkie rodzaje transportu. TEN-T ma dwupoziomową strukturę:

- a) sieć bazową w Wielkopolsce tworzą: linia kolejowa nr 3 (E20, C-E20), 131 (C-E65), 271 (E59), 351 (E59), planowana linia Kolei Dużych Prędkości (Warszawa – Łódź – Poznań/Wrocław), autostrada A2 (E30), droga ekspresowa S8 (E67), Port lotniczy Poznań – Ławica, terminal kolejowo-drogowy – Poznań oraz węzeł miejski – Poznań;
- b) sieć kompleksową składającą się z sieci bazowej oraz uzupełniających ją obiektów: linii kolejowej nr 353, planowanej linii Kolei Dużych Prędkości (Poznań – granica państwa) oraz drogi ekspresowej S5 (E261), S10, S11 ^[131].

Korytarze transportowe

Wielkopolska położona jest ponadto na przecięciu dwóch korytarzy transportowych wyznaczonych w ramach sieci bazowej TEN-T:

- c) korytarza Bałtyk – Adriatyk prowadzącego od portów w Gdańsku i Gdyni oraz w Szczecinie i Świnoujściu, przez Republikę Czeską, Słowację i Austrię do portów położonych nad Adriatykiem w Koprze, Trieście, Wenecji i Rawennie (w granicach województwa korytarz tworzą linie kolejowe nr 271, 351 i 131, Port Lotniczy Poznań – Ławica oraz terminal kolejowo-drogowy – Poznań),
- d) korytarza Morze Północne – Bałtyk, rozciągającego się od portów nad Morzem Północnym w Antwerpii, Rotterdamie, Amsterdamie, Hamburgu i Bremie przez Polskę do portów państw bałtyckich w Kłajpedzie, Windawie, Rydze, Tallinie i Helsinkach (w granicach województwa w ciągu korytarza znajduje się linia kolejowa nr 3, autostrada A2, Port Lotniczy Poznań – Ławica, terminal kolejowo-drogowy – Poznań oraz odcinek planowanej Kolei Dużych Prędkości Warszawa – Łódź – Poznań).

Sieci tranzytowe

Przez obszar województwa wielkopolskiego przebiega północna nitka gazociągu tranzytowego DN 1400 „Jamał” stanowiąca część Systemu Gazociągów Tranzytowych Jamał – Europa (z Rosji, z półwyspu Jamał, poprzez Białoruś i Polskę do Europy Zachodniej) wraz z najważniejszymi obiektami zlokalizowanymi na jej przebiegu, tj. tłocznia gazu w Przyborowie (gmina Szamotuły), a także systemową stacją regulacyjno-pomiarową w Długiej Goślinie (gmina Murowana Goślina) oraz węzłem rozliczeniowym w Zębowie (gmina Lwówek), powiązany z układem krajowym gazociągów wysokiego ciśnienia.

Przez środkową część regionu równoleżnikowo przebiega ropociąg tranzytowy „Przyjaźń”, który nie jest jednak bezpośrednio związany z gospodarką regionu. Obejmuje on dwa odcinki: wschodni (łączy Bazę Zbiornikową w Adamowie przy granicy z Białorusią z Bazą Surowcową w Płocku) i zachodni (łączy Bazę Surowcową w Płocku z bazą ropy naftowej zlokalizowaną w Schwedt, z której surowiec płynie do dwóch niemieckich rafinerii – PCK Raffinerie GmbH Schwedt oraz TOTAL Raffinerie Mitteldeutschland GmbH w Spergau),

Powiązania o znaczeniu międzynarodowym realizowane są również przez wybrane linie elektroenergetyczne 400 kV: Plewiska – Krajnik – Vierraden, Plewiska – Kromolice – Ostrów – Pasikurówice – Czarna – Mikułowa – Hagenverder.

2.2. POWIĄZANIA MIĘDZYREGIONALNE

Powiązania jednostek osadniczych

Powiązania sieci osadniczej Wielkopolski z obszarami położonymi w sąsiednich regionach wynikają przede wszystkim z uwarunkowań historycznych związanych z dawnymi podziałami administracyjnymi i przynależnością państwową oraz potencjału społeczno-gospodarczego poszczególnych obszarów.

Największy zasięg oddziaływania posiada Poznań oraz miasta położone w bliskim sąsiedztwie granic województwa: Gniezno, Kalisz, Ostrów Wielkopolski, Konin, Leszno i Piła, których zakres obsługi wykracza poza granice województwa. Miasta te pełnią istotną rolę w hierarchii sieci osadniczej kraju i regionu, a dzięki swemu położeniu i dobrej dostępności komunikacyjnej, posiadają często większe znaczenie dla obsługi ludności terenów gmin zlokalizowanych w sąsiednich regionach niż największe ośrodki miejskie.

Powiązania środowiska przyrodniczego

Wielkopolskę przecinają pasmowo wielkie formy geomorfologiczne przechodzące na obszar sąsiednich województw. Przez obszar województwa równoleżnikowo przebiegają: Pradolina Warszawsko-Berlińska (Warciańsko-Odrzańska) w części centralnej oraz Pradolina Toruńsko-Eberswaldzka (Noteci-Warty) w części północnej, połączone przełomowym odcinkiem rzeki Warty między Śremem a Obornikami ^[33].

Wielkopolska dzieli z województwami ościennymi obszary cenne przyrodniczo objęte ochroną prawną. Obejmują one Drawieński Park Narodowy położony na pograniczu z województwem lubuskim i zachodniopomorskim, Pszczewski i Przemęcki Park Krajobrazowy położony na pograniczu z województwem lubuskim oraz Park Krajobrazowy Doliny

Baryczy zlokalizowany na pograniczy z województwem dolnośląskim. Granice województwa przecinają także obszary chronionego krajobrazu oraz obszary Natura 2000 [16]. Ponadto przez obszar Wielkopolski przebiegają łądowe korytarze ekologiczne o znaczeniu międzynarodowym, krajowym i regionalnym [30].

Na stan czystości rzek Wielkopolski istotny wpływ mają zanieczyszczenia wód powierzchniowych wprowadzane do rzek poza granicami województwa, w szczególności Warty i Neru, spływające z obszaru województwa łódzkiego, Noteci – z województwa kujawsko-pomorskiego, Prosnicy – z województwa łódzkiego i opolskiego oraz Gwdy – z województwa zachodniopomorskiego. Jednocześnie odbiorcą zanieczyszczeń wód z obszaru Wielkopolski jest województwo lubuskie i zachodniopomorskie. Gospodarowanie wodami odbywa się w granicach hydrograficznych dorzeczy, a nie w obrębie granic administracyjnych województw [23].

Wielkopolska współdzieli z województwami sąsiednimi obszary wodonośne w postaci głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP), charakteryzujące się wysoką zasobnością i dużymi walorami użytkowymi [7] [8] [9].

Granice regionalne przekraczają także złoża objęte własnością górnictwem, a w szczególności kopaliny energetyczne – złoża gazu ziemnego (na granicy z województwami: dolnośląskim i lubuskim) i złoża węgla brunatnego (na granicy z województwami: kujawsko-pomorskim i łódzkim) oraz kopaliny chemiczne – złoża soli kamiennej i potasowo-magnezowej (na granicy z województwami: kujawsko-pomorskim i łódzkim) [56]. Uwarunkowania geologiczne wskazują na możliwość występowania złóż gazu ziemnego i ropy naftowej w całej południowo-zachodniej Wielkopolsce, stanowiącej część struktury geologicznej, obejmującej również województwa: lubuskie, dolnośląskie, opolskie i łódzkie.

Ważnym uwarunkowaniem międzyregionalnym jest ponadto występowanie wód termalnych i leczniczych o wyjątkowo korzystnych parametrach użytkowych w paśmie ciągnącym się przez Wielkopolskę w układzie północny zachód – południowy wschód, wkraczając na obszary województwa lubuskiego i zachodniopomorskiego oraz kujawsko-pomorskiego i łódzkiego [77].

Powiązania komunikacyjne

Wielkopolskę charakteryzuje zróżnicowana liczba drogowych powiązań międzyregionalnych wynikająca z układu istniejącej sieci drogowej.

Kluczową rolę odgrywają drogi krajowe o najwyższej klasie technicznej: autostrada A2 stanowiąca najważniejszy ciąg komunikacyjny realizujący powiązania z województwem lubuskim i łódzkim, droga ekspresowa S8 łącząca południowe krańce Wielkopolski z województwem dolnośląskim i województwem łódzkim oraz istniejące i realizowane odcinki drogi ekspresowej S5 zapewniające docelowe połączenia z województwem kujawsko-pomorskim i dolnośląskim. Brak jest natomiast powiązań tej rangi z województwem zachodniopomorskim, pomorskim i opolskim. Pozostałe drogi krajowe i wojewódzkie zapewniają powiązania ze wszystkimi ościennymi regionami, jednak ze względu na istniejące parametry techniczne posiadają one ograniczoną przepustowość.

Promienisty układ linii kolejowych rozchodzących się ze stolicy województwa zapewnia powiązania Wielkopolski z sąsiednimi regionami. Wśród najważniejszych wymienić należy magistralne linie kolejowe: nr 3 – z województwem lubuskim i łódzkim, nr 131 – z województwem kujawsko-pomorskim i łódzkim, nr 271 – z województwem dolnośląskim, nr 351 – poprzez województwo lubuskie z województwem zachodniopomorskim. Uzupełnieniem linii magistralnych są pierwszorzędne linie kolejowe o znaczeniu państwowym, zapewniające połączenia Wielkopolski poprzez linie kolejowe: nr 14 – z województwem łódzkim, lubuskim i dolnośląskim, nr 18 – z województwem kujawsko-pomorskim, nr 203 – z województwem lubuskim, nr 272 – z województwem opolskim, nr 353 – z województwem kujawsko-pomorskim oraz nr 355 – z województwem dolnośląskim.

Korzystny układ dróg wodnych zapewnia natomiast powiązania województwa wielkopolskiego z województwem lubuskim i kujawsko-pomorskim poprzez Noteć Dolną, Wartę i Kanał Ślesiński.

Powiązania infrastrukturalne

Istniejący układ sieci elektroenergetycznych najwyższych (400 kV i 220 kV) i wysokich (110 kV) napięć, składający się na Krajowy System Przesyłowy i Dystrybucyjny, umożliwia wyprowadzenie energii elektrycznej z Zespołu Elektrowni Pątnów Adamów Konin do innych regionów oraz jej dostarczenie z pozostałych elektrowni znajdujących się na terenie kraju. Na terenie Wielkopolski wśród najważniejszych powiązań systemu elektroenergetycznego wymienić należy:

- a) 4 połączenia liniowe 400 kV (Ostrów – Trębaczew, Ostrów – Rogowiec, Ostrów – Pasikurowice, Krajnik – Plewiska),
- b) 9 połączeń liniowych 220 kV (Piła Krzewina – Żydowo, Pątnów – Włocławek, Pątnów – Podolszyce, Leszno Gronowo – Polkowice, Konin – Sochaczew, dwutorowa Pątnów – Jasiniec, Adamów – Zgierz, Adamów – Pabianice, Plewiska – Polkowice) oraz 25 połączeń liniowych 110 kV.

W granicach województwa zlokalizowane są elementy magistralnego systemu gazu ziemnego wysokometanowego obejmującego magistralę południową na trasie Jarosław – Podgórska Wola – Tworzeń – Odolanów, układ zasilania centralnej Polski na trasie Hołowczyce – Rembelszczyzna – Gustorzyn – Odolanów oraz układ zasilania północno-zachodniej Polski na trasie Odolanów – Lwówek – Police, a także części systemu przesyłowego gazu ziemnego zaazotowanego. Systemy gazociągowe łączą obszary województwa lubuskiego, dolnośląskiego i wielkopolskiego.

Przez Wielkopolskę przebiegają ponadto rurociągi produktowe paliw płynnych relacji Płock – Baza Paliw Płynnych Rejowiec oraz Płock – Ostrów Wielkopolski – Wrocław stanowiące powiązania z województwem mazowieckim, kujawsko-pomorskim i dolnośląskim.

Przez granice województwa przechodzą połączenia 4 linii radiowych łączące ze sobą stacje nadawcze i odbiorcze znajdujące się na terenie Wielkopolski i województw ościennych: Bolewice – Jemiołów (lubuskie), Czarnków – Rusinowo (zachodniopomorskie), Chełmce – Zyгры (łódzkie) oraz Chojna – Trzeciewiec (kujawsko-pomorskie).

Powiązania międzyregionalne dotyczą także funkcjonowania III, VIII, IX i X Regionu Gospodarowania Odpadami Komunalnymi (RGOK), których zakres obsługi łączy wybrane gminy województwa wielkopolskiego, lubuskiego, dolnośląskiego i łódzkiego.

3. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE

Województwo wielkopolskie obejmuje obszar 29 826 tys. km² i pod względem powierzchni zajmuje drugie miejsce w kraju (po województwie mazowieckim). Region położony jest w środkowo-zachodniej części Polski i graniczy z województwami: pomorskim, kujawsko-pomorskim, łódzkim, opolskim, dolnośląskim, lubuskim i zachodniopomorskim. Stolicą województwa wielkopolskiego jest Poznań.

Struktura administracyjna województwa wielkopolskiego obejmuje 35 powiatów, w tym 4 powiaty grodzkie (miasta na prawach powiatu: Poznań, Kalisz, Konin, Leszno) i 31 powiatów ziemskich, oraz 226 gmin, w tym: 19 gmin miejskich, 94 gminy miejsko-wiejskie i 113 gmin wiejskich. W ostatnich latach cztery miejscowości wiejskie uzyskały status miasta, a tym samym gminy wiejskie stały się gminami miejsko-wiejskimi. Są nimi: Dobrzyca (od 1 stycznia 2014 r.), Chocz (od 1 stycznia 2015 r.), Jaraczewo (od 1 stycznia 2016 r.) i Opatówek (od 1 stycznia 2017 r.).

3.1. SIEĆ OSADNICZA

Dobrze rozwinięty układ sieci osadniczej

Sieć osadniczą województwa tworzy 5 556 miejscowości, w tym: 113 miast, 4 348 wsi i 1 106 pozostałych jednostek (2017). Ich rozmieszczenie przestrzenne na obszarze województwa charakteryzuje się dość dużą regularnością. Zróżnicowanie wewnątrzregionalne wynika z historycznych procesów kształtowania sieci osadniczej i odznacza się występowaniem większej liczby miejscowości we wschodniej części regionu i mniejszą liczbą jednostek w północnej Wielkopolsce. Poznań, będący największym miastem regionu, położony jest w centralnej części regionu, natomiast pozostałe najważniejsze ośrodki miejskie zlokalizowane są w odległości od 50 do 100 km od stolicy województwa, w pobliżu granic województw sąsiednich: w kierunku południowym – Leszno, w kierunku południowo-wschodnim – dwubiegunowy układ miejski Kalisza i Ostrowa Wielkopolskiego, w kierunku wschodnim – Konin i Gniezno, a w kierunku północnym – Piła.

Wysoki poziom urbanizacji

Województwo wielkopolskie charakteryzuje się wysokim na tle kraju poziomem urbanizacji mierzonym liczbą miast przypadającą na 1000 km². Specyficzną cechą miejskiej sieci osadniczej Wielkopolski jest dominujący potencjał wielkościowy Poznania oraz występowanie dużej liczby małych miast, stosunkowo równomiernie zlokalizowanych w całym regionie.

Wielkość i potencjał ludnościowy jednostek osadniczych przedstawia się następująco (2016):

- a) 2 miasta duże, powyżej 100 tys. mieszkańców, w których zamieszkuje 18,5% ludności województwa: Poznań – 540,4 tys. mieszkańców (5. pod względem ludności miasto w kraju) i Kalisz – 102,2 tys. (38 pod względem ludności miasto w kraju),
- b) 18 miast średnich (20 tys. do 100 tys. mieszkańców), w których zamieszkuje 20% ludności województwa, w tym:
 - 5 ośrodków w przedziale 50-100 tys. mieszkańców: Konin (75,3 tys.), Piła (74,0 tys.), Ostrów Wielkopolski (72,5 tys.), Gniezno (69,1 tys.), Leszno (64,1 tys.),
 - 13 ośrodków w przedziale 20-50 tys. mieszkańców: Luboń (31,4 tys.), Swarzędz (30,9 tys.), Września (30,0 tys.), Śrem (29,9 tys.), Krotoszyn (29,1 tys.), Turek (27,5 tys.), Jarocin (26,3 tys.), Wągrowiec (25,4 tys.), Kościan (23,9 tys.), Środa Wielkopolska (22,9 tys.), Koło (22,4 tys.), Rawicz (20,5 tys.), Gostyń (20,1 tys.),
- c) 91 miast małych (do 20 tys. mieszkańców), w których zamieszkuje 16% ludności województwa, w tym:
 - 18 ośrodków w przedziale 10-20 tys. mieszkańców: Chodzież (19,1 tys.), Szamotuły (18,8 tys.), Złotów (18,5 tys.), Oborniki (18,4 tys.), Pleszew (17,5 tys.), Trzcianka (17,2 tys.), Nowy Tomyśl (14,7 tys.), Grodzisk Wielkopolski (14,5 tys.), Ostrzeszów (14,3 tys.), Kępno (14,3 tys.), Słupca (13,9 tys.), Mosina (13,6 tys.), Wolsztyn (13,4 tys.), Wronki (11,3 tys.), Rogoźno (11,2 tys.), Czarnków (10,9 tys.), Międzychód (10,7 tys.), Murowana Goślina (10,4 tys.),
 - 21 ośrodków w przedziale 5-10 tys. mieszkańców: Puszczykowo (9,7 tys.), Kostrzyn (9,7 tys.), Opalenica (9,7 tys.), Pobiedziska (9,2 tys.), Jastrowie (8,7 tys.), Pniewy (8,0 tys.), Witkowo (7,9 tys.), Kórnik (7,8 tys.), Trzemeszno (7,8 tys.), Zbąszyń (7,2 tys.), Koźmin Wielkopolski (6,6 tys.), Kłodawa (6,6 tys.), Krzyż Wielkopolski (6,2 tys.), Buk (6,1 tys.), Sieraków (6,0 tys.), Wielen (6,0 tys.), Stęszew (6,0 tys.), Śmigiel (5,6 tys.), Czempin (5,3 tys.), Wyrzysk (5,2 tys.), Odolanów (5,1 tys.),
 - 54 ośrodki poniżej 5 tys. mieszkańców: Nowe Skalmierzyce (4,8 tys.), Zduny (4,6 tys.), Golina (4,5 tys.), Szamocin (4,3 tys.), Krobia (4,3 tys.), Skoki (4,2 tys.), Kleczew (4,2 tys.), Okonek (3,9 tys.), Ujście (3,8 tys.), Opatówek (3,8 tys.), Krajenka (3,7 tys.), Nekla (3,7 tys.), Miłosław (3,6 tys.), Sompolno (3,6 tys.), Rakoniewice (3,6 tys.), Tuliszków (3,3 tys.), Gołańcz (3,3 tys.), Kobylin (3,3 tys.), Miejska Górka (3,3 tys.), Pyzdry (3,2 tys.), Dobrzyca (3,2 tys.), Ślesin (3,1 tys.), Margonin (3,0 tys.), Zagórow (3,0 tys.), Lwówek (3,0 tys.), Łobżenica (3,0 tys.), Bojanowo (3,0 tys.), Sulmierzyce (2,9 tys.), Poniec (2,8 tys.), Rydzyna (2,8 tys.), Książ Wielkopolski (2,8 tys.), Wysoka (2,7 tys.), Kłecko (2,7 tys.), Czarniejewo (2,6 tys.), Borek Wielkopolski (2,5 tys.), Rychwał (2,4 tys.), Obrzycko (2,4 tys.), Osieczna (2,3 tys.), Żerków (2,1 tys.), Raszków (2,1 tys.), Pogorzela (2,1 tys.), Dąbie (2,0 tys.), Ostroróg (2,0 tys.), Grabów nad Prosną (2,0 tys.), Jutrosin (1,9 tys.), Mikstat (1,9 tys.), Chocz (1,8 tys.), Wielichowo (1,8 tys.), Przedecz (1,7 tys.), Krzywiń (1,7 tys.), Dolsk (1,6 tys.), Stawiszyn (1,5 tys.), Jaraczewo (1,5 tys.), Dobra (1,4 tys.).

Wiejską sieć osadniczą tworzą wsie gminne (113), wsie sołeckie (3 879) i pozostałe wsie (356). Średnia wielkość wsi w Wielkopolsce (363 osób) jest nieznacznie większa od średniej dla kraju (355). Jednocześnie odnotowuje się stały wzrost średniej wielkości wsi na terenie województwa, przy czym proces ten jest znacznie zróżnicowany przestrzennie – największa dynamika występuje w podregionie poznańskim (na przestrzeni ostatnich 5 lat wzrost o 50 osób), natomiast w podregionie pilskim w tym samym okresie obserwuje się spadek mieszkańców z 359 do 352. Obecnie największe wsie w województwie wielkopolskim występują w podregionie poznańskim (493 osoby) i kaliskim (400 osób), a najmniejsze w podregionie konińskim (252 osoby).

Potencjał ludnościowy jednostek osadniczych

Wielkopolska jest trzecim pod względem liczby ludności województwem w kraju – 3 481,6 tys. mieszkańców. Pomimo, iż ogólna gęstość zaludnienia w całym województwie (117 osób/km²) jest niższa od średniej dla kraju (123 osoby/km²), Wielkopolska charakteryzuje się dużo wyższą od wartości ogólnopolskiej gęstością zaludnienia miast (1 265 osoby/km² w miastach województwa, przy 1 062 osoby/km² w miastach kraju) oraz nieznacznie wyższą gęstości zaludnienia na obszarach wiejskich (55 osób/km² na obszarach wiejskich województwa, przy 53 osobach/km² w kraju).

W ujęciu wewnątrzregionalnym największą gęstość zaludnienia odnotowuje się w centralnej części regionu, a najniższą w północnej części województwa. W ujęciu powiatowym najwyższymi wartościami wskaźnika gęstości zaludnienia charakteryzują się miasta na prawach powiatu i sąsiadujące z nimi powiaty ziemskie (w tym poznański – 193 osób/km² i ostrowski 139 osób/km²), natomiast najniższą wartość posiada powiat złotowski (42 osób/km²).

Charakterystycznym zjawiskiem jest znaczny stały wzrost gęstości zaludnienia w otoczeniu ośrodków miejskich z równoczesnym jego spadkiem w granicach największych jednostek osadniczych. Zjawisko to wynika przede wszystkim ze spadku liczby ludności miast na rzecz wzrostu liczby mieszkańców gmin położonych wokół największych ośrodków miejskich na skutek intensywnych procesów suburbanizacji.

Prognozy demograficzne wskazują jednak na spadek liczby mieszkańców województwa (3 471 tys. osób w 2030 roku) oraz zmianę udziału liczby osób zamieszkujących miasta i tereny wiejskie. Aktualnie udział ludności miejskiej w ogólnej liczbie mieszkańców wynosi 55,1% (1 912 tys. osób), natomiast w 2030 roku wyniesie on 51,3% (1 782 tys. osób), a w roku 2045 spadnie do poziomu 47,9% (1 601 tys. osób). Odwrotna sytuacja będzie miała miejsce na terenach wiejskich. W roku 2030 udział ludności wiejskiej województwa zwiększy się z obecnych 44,9% (1 560 tys. osób) do poziomu 48,7% (1 689 tys. osób), a w roku 2045 wzrośnie do 52,1% (1 739 tys. osób), a tym samym przewyższy udział ludności miejskiej [18].

Spadek liczby mieszkańców dotyczy będzie przede wszystkim mieszkańców największych miast oraz gmin położonych na obrzeżach województwa, zwłaszcza w części północnej i wschodniej. W pozostałych gminach prognozuje się wzrost liczby mieszkańców, w tym zdecydowanie największy w gminach powiatu poznańskiego.

Wielopoziomowa struktura hierarchiczna jednostek osadniczych

Struktura hierarchiczna jednostek osadniczych Wielkopolski obejmuje pięć kategorii będących pochodną ich pozycji w sieci osadniczej, rangi administracyjnej i innych pełnionych funkcji:

- a) Poznań – ośrodek metropolitalny o znaczeniu krajowym, stolica województwa i jedno z największych miast w kraju, a zarazem jeden z najważniejszych ośrodków miejskich w Polsce Zachodniej. Miasto wraz z powiązaniem funkcjonalnie i przestrzennie otoczeniem tworzy Poznański Obszar Metropolitalny. Poznań stanowi centrum życia społecznego, gospodarczego, politycznego i kulturalnego województwa. Jest ośrodkiem administracji centralnej i samorządowej oraz ważnym ośrodkiem gospodarczym skupiającym przemysł, usługi i handel. Poznań to także silny ośrodek akademicki, w którym funkcjonuje wiele publicznych i niepublicznych uczelni wyższych, oraz ważny ośrodek kultury, w którym zlokalizowane są muzea, teatry, opera i filharmonia. Węzłowe położenie miasta w systemie komunikacji krajowej i europejskiej, zapewniające bezpośrednie połączenia z krajami Europy Zachodniej (autostrada A2, Port Lotniczy Poznań – Ławica, linia kolejowa E20), odbywające się w mieście różnorodne imprezy o międzynarodowym znaczeniu (targowe, handlowe, kulturalne i sportowe) decydują o roli Poznania na forum międzynarodowym.
- b) Kalisz i Ostrów Wielkopolski – ośrodek regionalny tworzony przez dwubiegunowy zespół miast, który wraz z powiązanymi funkcjonalnie i przestrzennie gminami sąsiadującymi tworzy Aglomerację Kalisko-Ostrowską. Miasta te pełnią, obok funkcji o zasięgu regionalnym, również szereg funkcji o znaczeniu krajowym. To wielodyscyplinarne jednostki osadnicze, skupiające wiele instytucji administracji, szkolnictwa wyższego, kultury i usług zdrowia, których zasięg oddziaływania obejmuje całą południową część województwa wielkopolskiego. To również ważne dla regionu centrum gospodarcze z rozwiniętym przemysłem, handlem i działalnością usługową.
- c) Gniezno, Konin, Leszno, Piła – ośrodki subregionalne, które ze względu na ich znaczenie w regionie, tworzą sieć subregionalnych biegunów wzrostu. Miasta te wraz z powiązanymi funkcjonalnie i przestrzennie gminami wyróżniają się potencjałem społecznym i gospodarczym. Ośrodki te skupiają szereg instytucji administracji, specjalistycznych usług zdrowia czy edukacji. Są również miejscami koncentracji potencjału gospodarczego.

- d) Miasta powiatowe – ośrodki lokalne, pełniące funkcję centrów równoważenia rozwoju, rozmieszczone są równomiernie w przestrzeni całego województwa. Ich ranga jest jednak dość mocno zróżnicowana i stanowi konsekwencję potencjału demograficznego jednostek i ich potencjału społeczno-gospodarczego.
- e) Pozostałe miasta i wsie będące siedzibą gmin – ośrodki wyróżniające się liczbą mieszkańców, wyposażeniem usługowym i infrastrukturalnym oraz dostępnością komunikacyjną, pełniące rolę gminnych centrów obsługi ludności w zakresie usług podstawowych.

Zróżnicowane funkcje jednostek osadniczych

W województwie wielkopolskim dominują ośrodki o funkcji usługowej. Analiza struktury zatrudnienia w sektorach gospodarki pozwoliła wyróżnić ogółem 45 miast pełniących funkcje usługowe (41% ogółu miast w województwie), a wśród nich Poznań i pozostałe największe jednostki miejskie, z wyjątkiem Ostrowa Wielkopolskiego pełniącego funkcje usługowo-przemysłowe.

Drugą grupę ośrodków stanowi 13 miast o funkcji przemysłowej (11% ogółu miast w województwie), skoncentrowane w południowej części województwa (Nowe Skalmierzyce, Odolanów, Mikstat, Grabów nad Prosną) oraz po północnej i zachodniej stronie Poznania (Murowana Goślina, Rogoźno, Obrzycko, Ostroróg, Lwówek). Wśród pozostałych miast o funkcji przemysłowej wyróżnić należy: Kleczew, Kłodawę, Nekle i Ujście.

Pozostałe miasta to ośrodki o funkcjach mieszanych, przy czym 28 jednostek zaliczono do miast przemysłowo-usługowych (25% ogółu miast w województwie: Czarnków, Dolsk, Gołańcz, Gostyń, Grodzisk Wielkopolski, Jastrowie, Koło, Koźmin Wielkopolski, Książ Wielkopolski, Miejska Górka, Nowy Tomyśl, Oborniki, Opalenica, Ostrzeszów, Pniewy, Pogorzela, Poniec, Pyzdry, Raszków, Sieraków, Sęszew, Szamocin, Środa Wielkopolska, Trzcianka, Trzemeszno, Turek, Wieleń, Wronki), 21 do miast usługowo-przemysłowych (19% ogółu miast w województwie: Borek Wielkopolski, Buk, Czemiń, Dąbie, Dobra, Golina, Jarocin, Kępno, Krotoszyn, Krzywiń, Łobżenica, Mosina, Ostrów Wielkopolski, Rakoniewice, Słupca, Śmigiel, Tuliszków, Wągrowiec, Września, Wysoka, Zbąszyń), a Miłosław i Rydzyna do miast wielofunkcyjnych (2% ogółu miast w województwie).

Charakterystycznym zjawiskiem jest występowanie miejscowości o dominującej funkcji mieszkaniowej, zwłaszcza na obszarach podmiejskich w pobliżu największych ośrodków miejskich regionu (tzw. sypialnie).

Zasięg oddziaływania jednostek osadniczych

Zasięg oddziaływania największych ośrodków miejskich dzieli przestrzeń województwa na 5 subregionów związanych z obsługą mieszkańców. Są to obszary o najintensywniejszej sile oddziaływania miasta na otoczenie, w których obserwować można wyraźnie powiązania funkcjonalno-przestrzenne.

Stolica regionu posiada największy obszar obsługi obejmujący zasięgiem całe województwo. Dodatkowo w przypadku Poznania wyodrębnić należy główny obszar obsługi, który zasięgiem oddziaływania w przybliżeniu pokrywa się z dawnym województwem poznańskim obejmującym m.in. Gniezno. Miasto to, jako ośrodek subregionalny, wytworzyło dodatkowo swój własny zasięg obsługi, który w północnej i wschodniej części wykracza poza obszar oddziaływania Poznania. Kalisz i Ostrów Wielkopolski, jako dwubiegunowy układ miejski, posiada jeden wspólny obszar obsługi, w którym wpływy obu miast wzajemnie się przenikają i uzupełniają, natomiast Konin, Piła i Leszno tworzą pojedyncze rejony obsługi obejmujące obszary położone w ich otoczeniu.

Dostępność jednostek osadniczych

W ujęciu wewnątrzregionalnym obszarami charakteryzującymi się najlepszą dostępnością w województwie, rozumianą jako liczba połączeń ze stolicą województwa, są: subregion poznański, subregion leszczyński, część subregionu konińskiego oraz tereny położone wokół głównych korytarzy transportowych. Obszary te charakteryzują się najbardziej rozbudowaną siecią komunikacji drogowej i kolejowej oraz największym zakresem obsługi komunikacji zbiorowej.

Słabą dostępnością cechują się natomiast przede wszystkim obszary położone przy granicach województwa. Wskazuje się tu przede wszystkim powiaty położone w północnej części Wielkopolski (złotowski, pilski, czarnkowsko-trzcieński) i na południowym wschodzie regionu (powiat turecki, większa część powiatu kaliskiego, wschodnia część powiatu ostrzeszowskiego i powiat kępiński). Obszary o słabej dostępności wskazano także w centralnej części województwa (pogranicze powiatów chodzieskiego i czarnkowsko-trzcieńskiego), a nawet w bliskim sąsiedztwie Poznania (Puszcza Zielonka, pogranicze powiatu poznańskiego i śremskiego oraz śremskiego i jarocińskiego) [70].

Przekształcenia sieci osadniczej

Największą dynamiką i zakresem przekształceń charakteryzują się obszary podmiejskie. Procesy te najsilniej ujawniają się wokół Poznania (w gminach powiatu poznańskiego) oraz, w mniejszym stopniu, wokół Kalisza i Ostrowa Wielkopolskiego (w gminach powiatów kaliskiego i ostrowskiego), a także wokół Gniezna, Leszna, Konina i Piły. Wsie sąsiadujące z dużymi miastami rozwijają się tu bardzo intensywnie, stając się „sypialniami” dla największych ośrodków miejskich, i tym samym niejednokrotnie największymi miejscowościami w gminie. Dodatkowo są one często bardziej związane przestrzennie i funkcjonalnie z miastem, niż z własnym ośrodkiem gminnym.

Intensywne procesy suburbanizacji stanowią źródło licznych problemów przestrzennych na obszarach podmiejskich, z których najważniejsze to wzrost kosztów związanych z budową i utrzymaniem infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, przekształcenia cennych terenów rolniczych i leśnych na tereny zurbanizowane z rozproszoną i chaotyczną zabudową, konflikty przestrzenne na styku różnych form użytkowania, czy też wzmożony ruch samochodowy związany z codziennymi dojazdami do pracy czy szkoły.

W Wielkopolsce obserwuje się procesy wyludniania największych miast na skutek suburbanizacji. Dotyczy to przede wszystkim Poznania, Kalisza, Konina oraz w mniejszym stopniu Piły. Wśród innych przyczyn depopulacji ośrodków miejskich wskazać można konsekwencje niekorzystnych przemian strukturalnych zachodzących w gospodarce lokalnej skutkujące utratą bazy ekonomicznej miast (m.in. Turek).

3.2. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

Niewielkie zróżnicowanie ukształtowania powierzchni województwa

Ukształtowanie powierzchni województwa nie stwarza na ogół znaczących barier dla rozwoju przestrzennego. Wielkopolska posiada równoleżnikową zmienność rzeźby i jej typów będąca konsekwencją kolejnych zlodowaceń. Północna i środkowa część województwa charakteryzuje się większym urozmaiceniem rzeźby i występowaniem wypełnionych jeziorami rynien polodowcowych, natomiast południową i wschodnią część Wielkopolski cechuje brak naturalnych zbiorników wodnych oraz mniej zróżnicowane ukształtowanie powierzchni [33] [38].

Na obszarze województwa dominuje równinny charakter rzeźby terenu. Ponad 2/3 powierzchni województwa położona jest na wysokościach przekraczających 100 m n.p.m. [16] Najwyższy punkt na terenie Wielkopolski to Kobyła Góra (284 m n.p.m.) stanowiąca kulminację Wzgórz Ostrzeszowskich, a najniższy punkt to dno Jeziora Śremskiego na Pojezierzu Międzychodzko-Sierakowskim (6 m p.p.m.).

Charakterystyczną cechą powierzchni regionu jest występowanie form polodowcowych – pradolin o równoleżnikowym przebiegu: Pradolina Baryczy, Pradolina Warszawsko-Berlińska (Warciańsko-Odrzańska) i Toruńsko-Eberswaldzka (Noteci). Pradolina Warszawsko-Berlińska i Toruńsko-Eberswaldzka połączone są przełomowym odcinkiem rzeki Warty między Śremem a Obornikami. Ponadto wśród typowych dla Wielkopolski form polodowcowych znajdują się wysoczyzny morenowe i faliste, pagórki moren czołowych o urozmaiconej rzeźbie (pasma gnieźnieńskie, skocko-janowieckie, mogileńskie, czarnkowskie, chodzieskie), rynny polodowcowe z często występującymi jeziorami polodowcowymi (gołaniecko-wągrowiecka, jezior skockich, gnieźnieńska, goplańsko-ślesieńska) oraz rzadziej występujących ozy, łańcuchy podłużnych pagórków oraz pól sandrowych (Sandr Nowotomyski czy pola sandrowe pokrywające się z kompleksami leśnymi Puszczy Zielonki, Lasów Czarniejewskich oraz kompleksem leśnym na wschód od Witkowa) [33].

Specyficznym elementem rzeźby jest występowanie antropogenicznych form terenu związanych z odkrywkową eksploatacją surowców mineralnych. Najbardziej istotnym przejawem ingerencji w naturalną rzeźbę są odkrywki złóż węgla brunatnego w okolicach Konina i Turku [38]. Tereny zrehabilitowane po odkrywkowej eksploatacji węgla brunatnego stanowią w skali województwa największe pod względem powierzchni tereny o ograniczeniach dla zainwestowania ze względu na warunki techniczno-gruntowe posadowienia zabudowy na terenach zrehabilitowanych.

Bogactwo zasobów kopalin

Wielkopolska jest regionem zasobnym w kopaliny, które występują w ponad 1 460 udokumentowanych złożach kopalin: energetycznych (głównie węgla brunatnego i gazu ziemnego), surowców chemicznych i skalnych oraz wód

podziemnych. Z ogólnej liczby udokumentowanych złóż w 2017 r. eksploatacja prowadzona była zaledwie w 448, co stanowiło 31% ogółu złóż województwa [56].

Najcenniejszy dla gospodarki jest węgiel brunatny (37,4% złóż krajowych) występujący w 34 udokumentowanych złożach, w tym 23 w rejonie konińskim. W północno-zachodniej części województwa znajduje się udokumentowane i nieeksploatowane złożo węgla brunatnego „Trzcianka”. Złoża węgla brunatnego występują również na linii Szamotuły – Poznań – Oleśnica: w centralnej części województwa wielkopolskiego w obrębie rowu tektonicznego Poznań – Gostyń (złoża: złoża: „Szamotuły”, „Naramowice”, „Mosina”, „Czempin”, „Krzywina”, „Gostyń”) oraz w rejonie Ponieca – Krobi (złożo „Oczkowice”).

W Wielkopolsce duże znaczenie mają złoża gazu ziemnego występującego na Niżu Polskim (69% zasobów gazu ziemnego w kraju). W granicach województwa udokumentowane zostały 64 złoża, z których największe to: „Brońsko”, „Międzychód” (85% powierzchni złoża na terenie województwa wielkopolskiego), „Kościan S”, „Bogdaj-Uciechów”, „Radlin”, „Paproć” i „Zbąszyń”.

Gaz ziemny towarzyszy również ropie naftowej w 8 złożach: „Buk”, „Grotów”, „Lubiatów”, „Michorzewo”, „Antonin 1”, „Babimost”, „Jastrzębsko” i „Sieraków”. Do najbardziej znaczących zasobowo złóż ropy naftowej należą: „Lubiatów” (78% powierzchni złoża na terenie województwa wielkopolskiego) i „Grotów” (tylko mały fragment na terenie województwa).

Wielkopolska posiada także znaczące gospodarczo w skali kraju złożo soli kamiennej eksploatowane w wysadzie solnym w Kłodawie.

Powszechnie występują złoża surowców skalnych o znaczeniu lokalnym, pokrywające aktualne zapotrzebowanie regionu – głównie piaski i żwiry, surowce ilaste, piaski kwarcowe, szklarskie i formierskie. Najliczniej reprezentowane są złoża piasków i żwirów (1 139) i kopalin ilastych (110).

Na terenie województwa, w strefie od Gorzowa Wielkopolskiego poprzez Czarnków, Wągrowiec, Gniezno, Konin, Sompolno, Ślesin, Koło, Turek do Uniejowa, występują złoża wód termalnych o korzystnych parametrach użytkowych. Aktualnie gospodarczo wykorzystywane są 2 spośród 4 dokumentowanych w regionie złóż wód termalnych – „Swarzędz IGH-1” i „Tarnowo Podgórne GT-1” w wodnych kompleksach rekreacyjno-sportowych („Termy Maltańskie” w Poznaniu i „Tarnowskie Termy” w Tarnowie Podgórnym). Ponadto na terenie Wielkopolski występuje udokumentowane i nieeksploatowane złożo wód leczniczych „Środa IG-2” w Koszutach w gminie Środa Wielkopolska [60].

Bogactwo złóż kopalin z jednej strony pozwala na ich gospodarcze wykorzystanie, ale z drugiej stwarza wieloaspektowe konflikty, zwłaszcza w przypadku wieloprzestrzennych form odkrywkowej eksploatacji węgla brunatnego.

Zróźnicowane zasoby i wykorzystanie wód podziemnych

Na terenie Wielkopolski zasoby wód podziemnych występują na wszystkich poziomach wodonośnych. Najbardziej zasobne w wodę jest wodonośne piętro czwartorzędowe. Wodonośne piętro paleogenu – neogenu wykorzystywane jest szczególnie w części centralnej regionu (na wysoczyźnie średzko-wrzesińskiej i wysoczyźnie gnieźnińskiej), użytkowe piętro kredowe występujące jedynie w rejonie Konina, Turku, Koła, Sompolna, Stawiszyna, Dąbia, natomiast użytkowe piętro wodonośne w pokładach jury występuje głównie w okolicach Kalisza oraz w okolicach Piły [19] [20].

Największą zasobność i walory użytkowe posiadają wody podziemne uznane za Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (tabela T.11). Na obszarze województwa występują 23 Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP) [54]:

- a) 18 w utworach czwartorzędowych:
 - GZWP nr 150 Pradolina Warszawsko-Berlińska,
 - GZWP nr 144 Wielkopolska Dolina Kopalna,
 - GZWP nr 138 Pradolina Toruń-Eberswalde (Noteć),
 - GZWP nr 311 Zbiornik rzeki Proсна,
 - GZWP nr 303 Pradolina Barucko-Głogowska,
 - GZWP nr 125 Zbiornik międzymorenowy Wałcz – Piła,
 - GZWP nr 145 Dolina Kopalna Szamotuły – Duszniki,
 - GZWP nr 126 Zbiornik Szczecinek,
 - GZWP nr 139 Dolina Kopalna Smogulec – Margonin,

- GZWP nr 307 Sandr Leszno,
 - GZWP nr 310 Dolina Kopalna rzeki Ołobok,
 - GZWP nr 304 Zbiornik międzymorenowy Przemęt,
 - GZWP nr 305 Zbiornik międzymorenowy Leszno,
 - GZWP nr 308 Zbiornik międzymorenowy rzeki Kania,
 - GZWP nr 309 Zbiornik międzymorenowy Smoszew – Chwaliszew – Sulmierzyce,
 - GZWP nr 133 Zbiornik międzymorenowy Młotkowo,
 - GZWP nr 147 Dolina rzeki Warty (Sieraków – Międzychód),
 - GZWP nr 306 Zbiornik Wschowa,
- b) 3 w piętrze paleogeńsko-neogeńskim:
- GZWP nr 127 Zbiornik Złotów – Piła – Strzelce Krajeńskie,
 - GZWP nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno,
 - GZWP nr 146 Subzbiornik Jezioro Bytyńskie -Wronki – Trzciel,
- c) 1 w utworze kredy:
- GZWP nr 151 Zbiornik Turek-Konin-Koło,
- d) 1 w utworze jury:
- GZWP nr 226 Zbiornik Krośniewice – Kutno.

Do najbardziej zasobnych należą w szczególności: GZWP Wielkopolska Dolina Kopalna, Pradolina Warszawsko-Berlińska i Pradolina Toruń-Eberswalde (Noteć).

Dostęp do zasobów wodnych stanowi istotną determinantę rozwoju społeczno-gospodarczego województwa, zwłaszcza w zakresie najbardziej wodochłonnych gałęzi gospodarki, w tym przemysłu i rolnictwa. Zwiększone zapotrzebowanie na wodę będzie wzrastać w miarę intensyfikacji procesów demograficznych, w szczególności w Poznaniu i jego obszarze metropolitalnym, Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, a także w pozostałych ośrodków osadniczych.

Biorąc pod uwagę, że zaopatrzenie w wodę uwarunkowane jest w dużym stopniu wielkością i jakością dostępnych zasobów wód, a także długookresowym okresem ich odnawiania, do priorytetowych zadań należy ochrona GZWP, a w szczególności tych najbardziej zasobnych. Ponadto, w celu zabezpieczenia zasobów wód, istotna jest ochrona obszarów pasmowych struktur hydrogeologicznych w obrębie czwartorzędowego piętra wodonośnego.

Największe pobory wód, przekraczające zasoby gwarantowane, występują na obszarze bilansowym P-VII (Warta od Neru do Prosnę), najmniejsze wykorzystanie wód podziemnych ma miejsce w obszarach bilansowych P-XVII (Drawa) i P-XII (Warta od Obrzycka do Noteci) [69].

Niskie zasoby wód powierzchniowych

Województwo wielkopolskie położone jest w większości w regionie wodnym Warty stanowiącej oś układu hydrograficznego z jej najważniejszymi dopływami: Notecią i Prosną [21], [22]. W granicach województwa występuje około 800 jezior (60% to jeziora małe o powierzchni poniżej 10 ha, 8% stanowią jeziora o powierzchni powyżej 100 ha), z największą ich koncentracją w północnej i środkowej części województwa [29].

Niskie zasoby wód powierzchniowych, związane m.in. z niekorzystnym bilansem wodnym, stanowią istotne w skali regionalnej zagrożenie dla środowiska, a w dłuższej perspektywie także dla rozwoju społeczno-gospodarczego, w tym prowadzenia gospodarki rolnej. Szczególnie znaczne deficyty wód występują we wschodniej i środkowej części województwa [34]. Wynikają one przede wszystkim z uwarunkowań klimatycznych (średnia roczna suma opadów atmosferycznych w województwie wynosi jedynie ok. 500-650 mm [12], przy czym najwyższe zasilanie opadowe ma miejsce w zlewniach Drawy i Gwdy, a najmniejsze w zlewniach Kanału Mosińskiego, Wełny i Górnej Noteci) oraz ograniczonych hydrogeologicznych możliwości retencyjnych. Wielkopolska posiada ponadto ograniczone możliwości naturalnej retencji wodnej (m.in.: oczka wodne, starorzecza i ekosystemy zależne od wód – mokradła, torfowiska oraz lasy) wymagające wspomaganie sztuczną retencją wody (m.in. poprzez budowę zbiorników wodnych, budowli piętrzących na ciekach i rowach, podpiętrzeń jezior, stawów wiejskich i rybnych) [160].

Niewielka liczba ustanowionych stref ochronnych obejmujących tereny ochrony bezpośredniej i pośredniej

Na terenie województwa wielkopolskiego ustanowione zostały 33 strefy ochronne ujęć wody obejmujące tereny ochrony bezpośredniej i tereny ochrony pośredniej (tabela T.12). Na obszarach tych stref ochronnych obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wody, wynikające z rozporządzeń właściwego dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej.

Znaczny stopień narażenia na skutki suszy

Prawie cały obszar województwa zagrożony jest występowaniem suszy atmosferycznej, a w konsekwencji także suszy glebowej (rolniczej) i hydrologicznej. Wśród sektorów gospodarczych najszerzy zakres wrażliwości na suszę przypisuje się rolnictwu, a następnie sektorowi środowiska i zasobów naturalnych oraz leśnictwu. W województwie wielkopolskim dla 33 gmin z regionu wodnego Warty stopień narażenia na skutki suszy określono jako bardzo znaczący [67] a 10 gmin z regionu wodnego Środkowej Odry zakwalifikowano jako obszary o bardzo wysokim stopniu zagrożenia suszą (powyżej 80% powierzchni) [66].

Niezadawalająca jakość wód powierzchniowych i podziemnych

Poza czynnikami naturalnymi istotny wpływ na jakość wód mają czynniki antropogeniczne. Presja związana z działalnością człowieka silniejsza jest na terenach zurbanizowanych, uprzemysłowionych, komunikacyjnych, czy rolniczych. Największy wpływ na niezadawalającą jakość wód mają punktowe zrzuty ścieków do wód lub do ziemi oraz obszarowe źródła zanieczyszczeń pochodzących z rolnictwa. Ochrona wód powierzchniowych powinna w szczególności dotyczyć jezior i zbiorników wodnych, ze względu na ich długi okres odnawialności zasobów.

Pomimo poprawy ogólnej jakości wód powierzchniowych nadal jednak nie osiągnięto dobrego stanu dla wszystkich jednolitych części wód (JCW). Na obszarze województwa prowadzone są działania inwestycyjne zmierzające do poprawy efektywności oczyszczania i eliminacji ścieków nieoczyszczonych, odprowadzanych do wód powierzchniowych i przyczyniające się do poprawy ich jakości.

Na terenie Wielkopolski, ze względu na dużą liczbę jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (tabele T.21. – T.23.), monitoruje się przede wszystkim te, które zostały uznane za zagrożone niespełnieniem określonych dla nich celów środowiskowych. Wyniki monitoringu służą do dokonania oceny ich stanu oraz stwierdzenia obecności długoterminowych tendencji wzrostowych stężenia zanieczyszczeń pochodzenia antropogenicznego.

Według aktualnych pomiarów większość wielkopolskich rzek, jezior i sztucznych zbiorników nie osiągnęła jeszcze dobrego stanu wód, wymaganego przez Ramową Dyrektywę Wodną.

W latach 2011-2016 maksymalny potencjał ekologiczny osiągnęła tylko 1 JCWP rzecznych (0,8% przebadanych wód), dobry stan/potencjał ekologiczny charakteryzował 10 JCWP rzecznych (7,9% przebadanych wód), umiarkowany stan/potencjał ekologiczny – 84 JCWP rzecznych (66,1% przebadanych wód), słaby stan/potencjał ekologiczny – 25 JCWP rzecznych (19,7% przebadanych wód), a zły stan/potencjał ekologiczny – 7 JCWP rzecznych (5,5% przebadanych wód). Ocena stanu chemicznego JCWP rzecznych wskazuje na dobry stan chemiczny dla 42 JCWP rzecznych (51,9% przebadanych wód), natomiast stan chemiczny poniżej dobrego dla 39 JCWP rzecznych, tj. 48,1% przebadanych wód. W ocenie końcowej (wypadkowa stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego) zły stan wód wykazano dla 118 JCWP rzecznych (88,7% przebadanych wód), natomiast dobry stan wód dla 7 JCWP rzecznych (5,3% przebadanych wód). W 2016 roku (z uwzględnieniem zasady dziedziczenia ocen) dla 8 JCWP (6,0% przebadanych wód) oceny nie wykonano [166].

W 2016 roku (z uwzględnieniem zasady dziedziczenia ocen) spośród ocenianych 51 JCWP jeziornych, maksymalny potencjał ekologiczny wykazano jedynie dla 2 JCWP jeziornych, dobry stan ekologiczny dla 10 JCWP jeziornych, umiarkowany stan/potencjał ekologiczny dla 18 JCWP jeziornych, natomiast słaby stan/potencjał ekologiczny charakteryzował 13 JCWP jeziornych, a zły stan/potencjał ekologiczny – 8 JCWP jeziornych. Jednocześnie badania wykazały dobry stan chemiczny dla 25 JCWP jeziornych i stan chemiczny poniżej dobrego dla 15 JCWP jeziornych. W ocenie ogólnej dla 43 JCWP jeziornych wykazano zły stan wód, natomiast jedynie dla 7 JCWP jeziornych – stan dobry [166].

Biorąc pod uwagę wyniki kontroli przeprowadzonych w 2016 r. przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpeli, jakość wód w 70,4% kąpielisk sklasyfikowano jako doskonałą.

Dobrą jakość wody wskazano dla 14,8% przebadanych kąpielisk, natomiast dostateczną – dla 11,1% przebadanych kąpielisk. Wody z 1 kąpieliska nie zostały poddane klasyfikacji (3,7% wszystkich przebadanych kąpielisk ^[166]).

Podobnie jak w przypadku wód powierzchniowych, pomimo systematycznej poprawy, nadal nie został osiągnięty dobry stan wszystkich wód podziemnych warunkujący realizację celów ustalonych w Ramowej Dyrektywie Wodnej w zakresie ochrony i poprawy stanu wód podziemnych oraz ekosystemów bezpośrednio od nich zależnych, a także w zakresie zaopatrzenia ludności w dobrą wodę w jednolitych częściach wód podziemnych.

Na podstawie wyników badań wód podziemnych prowadzonych w ramach monitoringu diagnostycznego w 2016 r. w 34 spośród 130 punktów pomiarowych na terenie województwa wykazano słaby stan chemiczny (klasa IV – 21% i klasa V – 5% wszystkich przebadanych wód podziemnych) ^[57]. W pozostałych punktach pomiarowych wykazano natomiast wody o bardzo dobrej, dobrej i zadowalającej jakości (klasa I – 1%, klasa II – 38% i klasa III – 35% wszystkich przebadanych wód podziemnych). Słaba jakość wód podziemnych spowodowana jest poprzez wzmożoną antropopresję i odnotowywana jest głównie w wodonośnych utworach czwartorzędowych. W przypadku głębszych poziomów wodonośnych pogorszenie jakości wód spowodowane jest anomaliami geogenicznymi. Najbardziej aktualne wyniki monitoringu potwierdzają wieloletnią tendencję stanu wód podziemnych, wskazującą na silną presję antropogeniczną związaną z gospodarką rolną, bądź niewłaściwą gospodarką wodno-ściekową w regionie.

Szczególnie istotnym zagadnieniem dotyczącym zanieczyszczeń wód jest postępujący nadmierny spływ związków azotu i fosforu oraz substancji organicznych. Według badań przekroczenie dopuszczalnej wartości stężenia azotanów (50 mg NO₃/l) w wodach rzecznych stwierdzono w 12 spośród 37 punktów pomiarowych badanych w 2013 roku ^[168], a w wodach podziemnych w 4 spośród 17 punktów pomiarowych badanych w 2016 roku ^[53].

W celu ochrony wód powierzchniowych i podziemnych oraz dla zachowania siedlisk i gatunków bezpośrednio uzależnionych od wody utworzono w Polsce, zgodnie z zapisami art. 6 Ramowej Dyrektywy Wodnej, rejestr obszarów wymagających szczególnej ochrony. Do obszarów chronionych w województwie wielkopolskim, zgodnie z art. 317 ust. 4 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, należą:

- jednolite części wód, przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi (tabele T.24. – T.25.),
- obszary przeznaczone do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym (tabela T.26.),
- jednolite części wód przeznaczonych do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych (tabela T.27.),
- obszary wrażliwe na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód (tabela T.28.),
- obszary przeznaczone do ochrony siedlisk lub gatunków, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie (tabela T.29.).

W 2016 roku w ramach monitoringu obszarów chronionych badaniami i oceną objęto następujące części wód ^[53]:

- 2 JCWP przeznaczone do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Warta od Pyszącej do Kopli i Warta od Kopli do Cybiny) – w obydwu przebadanych JCWP wymagania nie zostały spełnione,
- 27 JCWP rzecznych i 17 JCWP jeziornych przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, ustanowionych w ustawie o ochronie przyrody, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie – tylko w przypadku JCWP jezioro Tuczo stwierdzono spełnienie wymagań postawionych dla obszarów chronionych,
- 3 JCWP rzecznych i 5 JCWP jeziornych przeznaczonych do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych – wszystkie nie spełniały wymagań,
- 55 JCWP rzecznych i 1 JCWP jeziornych na obszarach wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych – tylko dla 2 przebadanych i ocenionych JCWP (Kan. Grójecki od wypływu z jez. Lubstowskiego do ujścia oraz Noteć od Kanału Romanowskiego do Bukówki) wymagania zostały spełnione.

Występowanie rejonów o ponadprzeciętnych warunkach dla rozwoju rolnictwa

Wielkopolska posiada średnią w skali kraju jakość i zasobność gleb gruntów ornych i sadów wynikającą z różnorodności gruntów pod względem bonitacji (brak gleb zaliczanych do klasy I oraz znikomy procent gleb klasy II). Pomimo umiarkowanej w skali kraju jakości gleb Wielkopolska stanowi ważny region rolniczy. Szczególne znaczenia ma południowo-zachodnia część województwa wyróżniająca się wysokim poziomem rozwoju produkcji rolniczej. Istotnym zagrożeniem dla rozwoju rolnictwa jest natomiast zjawisko suszy rolniczej, wymagające podjęcia działań zmierzających do podnoszenia retencji obszaru Wielkopolski oraz ochrony zasobów wód powierzchniowych i podziemnych.

W województwie dominują gleby średniej jakości (klasa IIIb, IVa i IVb), stanowiące 47% gruntów ornych, z największym udziałem w powiatach: pilińskim (71%), wągrowieckim (63%), kościańskim (61%) i złotowskim (61%). Gleby bardzo dobre i dobre (klasa II i IIIa) stanowią 13% gruntów ornych województwa, z wyraźną koncentracją w powiatach: gostyńskim (49%), krotoszyńskim (36%) i gnieźnieńskim (25%). Udział gleb niskourodźnych (klasa V i VI) oraz gleb nieprzydatnych rolniczo (klasa VIz) wynosi 41% arealu województwa [11].

Pod względem korzystnych warunków glebowych wyróżniają się trzy rejony Wielkopolski [28]:

- południowo-zachodni, obejmujący części powiatów gostyńskiego, krotoszyńskiego, leszczyńskiego i rawickiego,
- po zachodniej stronie Poznania, obejmujący części powiatów szamotulskiego, grodzkiego, nowotomyskiego i kościańskiego,
- po wschodniej stronie Poznania, obejmujący części powiatów gnieźnieńskiego, poznańskiego, średzkiego i wrzesińskiego.

Korzystne warunki glebowe występują również w innych częściach województwa. Wskazać tu należy m.in. obszary położone na wschód od Wągrowca, w okolicach Koła, Kłodawy i Chodowa a także w powiatach pilińskim i złotowskim, gdzie wyróżniają się między innymi gminy: Tarnówka, Złotów, Krajenka, Okonek, Szydłowo, Wysoka, Łobzenica, Wyrzysk, Białosłowie i Miasteczko Krajeńskie. Ponadto Wielkopolskę charakteryzuje występowanie obszarów o specyficznych cechach produkcji rolniczej, do których zalicza się: sadownictwo w rejonie Białosłowa, uprawy pod osłonami w okolicach Kalisza, czy intensywną produkcję zwierzęcą w rejonie Gostynia, Krotoszyna i Rawicza.

Wielkopolska charakteryzuje się niskim udziałem gleb najwyższej wartości zaliczonych do pszennych kompleksów rolniczej przydatności gruntów ornych. Kompleksy 1-3 przeznaczone pod uprawy pszenicy i innych roślin o znacznych wymaganiach glebowych zajmują 15% powierzchni gruntów ornych. Zdecydowana większość gleb województwa zaliczona jest do kompleksów żytnich (kompleksy 4-7 odpowiednie do uprawy żyta) obejmujących 78% powierzchni gruntów ornych [52].

Bardzo niski jest także odsetek powierzchni gruntów ugorowanych na użytkach rolnych, który w 2015 r. wyniósł 0,3%, przy średniej w kraju kształtującej się na poziomie 0,9% [21].

Gleby w województwie wielkopolskim charakteryzują się średnią jakością, co potwierdza stosunkowo niska wartość wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Wynosi ona 63,4 pkt (11. miejsce wśród województw), przy średniej dla kraju na poziomie 66,6 pkt. W ujęciu wewnątrzregionalnym występuje duże zróżnicowanie wskaźnika w poszczególnych gminach: od 42,6 pkt w gminie Kraszewice do 94,9 pkt w gminie Pogorzela. Pod względem wysokich wartości wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej wyróżniają się gminy w południowej części województwa, położone pomiędzy Leszmem a Kaliszem [70].

Województwo wielkopolskie charakteryzuje się występowaniem niezanieczyszczonych gleb gruntów ornych. W 17 punktach kontrolnych badanych w ramach monitoringu chemizmu gruntów ornych, grunty te zakwalifikowano do grupy gleb niezanieczyszczonych (00 – zawartość naturalna) ze względu na zawartość wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA – są jedną z grup trwałych zanieczyszczeń organicznych) oraz zawartości pierwiastków śladowych, takich jak: cynk, kadm, miedź, nikiel, ołów, bar, chrom czy kobalt (2015). Przeciętne zasolenie gleb wynosi 17,2 mg KCl*100g⁻¹ (w kraju – 21,5 mg KCl*100g⁻¹) a zanieczyszczenie siarką 0,012% (w kraju – 0,020%) [27].

Niski poziom lesistości i nierównomierne rozmieszczenie kompleksów leśnych

Wielkopolska posiada znaczny udział „zielonych zasobów” obejmujących lasy, zadrzewienia, zakrzewienia na użytkach rolnych i gruntach leśnych, jak i inne tereny trwale pokryte zielenią, rodzinne ogrody działkowe, ogrody botaniczne oraz tereny zieleni urządzonej i trwale użytki zielone. Ich udział wynosi ok. 37% powierzchni województwa, z wyraźną dominacją kompleksów leśnych i trwałych użytków zielonych (ok. 88% w ogólnej powierzchni „zielonych zasobów”), które w dużej mierze łągą niedobory zadrzewień i poprawiają strukturę krajobrazu rolniczego [11].

Lesistość województwa wynosi 25,7% powierzchni regionu i jest niższa od średniej ogólnopolskiej (29,5%) plasując Wielkopolskę na 12. miejscu w Polsce [18]. Rozmieszczenie przestrzenne lasów charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem, przy czym udział powierzchni leśnych pozostaje nieadekwatny do zakładanego w Krajowym Programie Zwiększania Lesistości (30%) [46]. Najwyższa, przekraczająca 50%, lesistość występuje w gminach północnej i zachodniej części województwa (z Puszczą Notecką stanowiącą największy zwarty kompleks leśny w województwie o powierzchni ok. 130 tys. ha) natomiast najniższa (poniżej 10%) – w gminach położonych w centralnej i wschodniej części regionu [18].

W wielkopolskich lasach dominują monokultury sosnowe. Przeciętny udział sosny zwyczajnej wynosi około 76,1%. Niewielka powierzchnia zajmowana jest przez drzewostany dębowe (8,8%) i brzoźowe (5,3%), ponadto w rozproszeniu w niewielkich enklawach występują drzewostany; (wg największego udziału): olszowe, świerkowe, bukowe, grabowe, topolowe, osikowe, czy jodłowe. [20].

Ponad 41,8% powierzchni lasów w województwie zakwalifikowanych zostało do kategorii lasów ochronnych (w Polsce – 41,2%), w tym w zarządzie Lasów Państwowych – 39,9% (w Polsce – 40,2%). Największy udział w powierzchni lasów ochronnych pozostających w zarządzie Lasów Państwowych w województwie mają lasy pełniące funkcje: wodochronne (50%), podmiejskie (20%) i cenne przyrodniczo (12%), glebochronne (9%) [20].

W Wielkopolsce utworzone zostały dwa Leśne Kompleksy Promocyjne: LKP „Lasy Rychtaleskie” oraz LKP „Puszcza Notecka” (drugi co do wielkości leśny kompleks w kraju), służące wdrażaniu proekologicznej polityki leśnej państwa [13].

Poza lasami istotnym czynnikiem kształtującym warunki hydrologiczne, stanowiącym ochronę wód i przeciwdziałającym procesom degradacji gleb, a także wspierającym różnorodność biologiczną – w szczególności na terenach rozległych upraw rolnych – są zadrzewienia. Zadrzewienia, w tym zwłaszcza zadrzewienia śródpolne, stanowią element charakterystyczny szaty roślinnej Wielkopolski (m.in. w środkowej części województwa z Parkiem Krajobrazowym im. gen. Dezyderego Chłapowskiego). Jednocześnie województwo prawie w całości (poza północno-zachodnią częścią) znalazło się w zasięgu pilnych i bardzo pilnych potrzeb zadrzewieniowych według Zajaczkowskiego (2005) [178]. Udział gruntów zadrzewionych i zakrzewionych w powierzchni ogólnej województwa wynosi zaledwie 0,4% (dla kraju – 1,02%), przy równym udziale gruntów zadrzewionych i zakrzewionych na użytkach rolnych i na gruntach leśnych [11]. Tereny południowo-zachodniej województwa, ze względu na małą lesistość oraz duże rozdrobnienie i rozproszenie kompleksów leśnych, przy jednocześnie dominującym intensywnym użytkowaniu rolniczym, w szczególności wymagają kształtowania sieci zadrzewień, w tym zadrzewień śródpolnych.

Występowanie szlaków migracyjnych

Fauna województwa, chociaż wewnętrznie zróżnicowana, jest typowa dla innych nizinnych obszarów kraju. Istotnym zagrożeniem dla świata zwierząt jest m.in. utrata, rozczłonkowanie, czy izolacja ekosystemów niezbędnych do życia. Stąd niezmiernie ważna jest ochrona ich siedlisk oraz szlaków migracyjnych stanowiących połączenia między nimi.

Na obszarze województwa znajdują się liczne szlaki migracyjne i ostoje wielu gatunków ptaków i ssaków. W Wielkopolsce wskazano 82 korytarze wzdłuż dolin rzek, w tym ze względu na zasięg oddziaływania i przynależność do zlewni wyróżniono: [161]

- a) 9 o randze międzynarodowej i krajowej w dolinach rzek: Warta, Prosna, Kanał Mosiński, Odra z kanałami obrzańskimi, Wełna, Noteć, Gwda, Drawa, Barycz wraz z Gniłą Baryczą;
- b) 58 o randze regionalnej w dolinach rzek: Teleszyna, Kiełbaska, Powa, Bawół, Lutynia, kanał Książ, kanał Szymanowo–Grzybno, Samica Kierska, Sama, Ostroroga, Osiecznica, Kamionna, Dormowska Struga, Ner, Rgilewka, Kanał Grójecki, Kanał Ślesiński, Meszna, Wrześnica, Moskawa, Kopel, Cybina, Główna, Kończak, Niesób, Ołobok, Swędrnia, Samica Stęszewska, Olszynka, Kanał Kościański z Czarnym Rowem, kanał Wonieść,

Samica, Mogilnica, Dojca, Szarka, Czarna Woda, Mała Wełna, Gołaniecka Struga, Flinta, Mała Noteć, Kcynka, Margoninka, Miała, Łobżonka, Orla, Bukówka, Szczyra, Debrzynka, Głomia, Czarna, Plitnica, Rurzyca, Piława, Płociczna, Polska Woda, Orla, Rów Polski z Kanią, Krzycki Rów;

- c) 15 o randze ponadlokalnej w dolinach rzek: Wirynka, Żydowski Rów z Rowem Kąkolewskim, dopływ ze Stramnicy, Kanał Lubosiński, Mogilnica Wschodnia, Mogilnica Zachodnia, Kanał Michorzewski, Kanał Grabarski, Trojanówka, Średzka Struga, Rudka, Dymnica, Wełnianka, Dąbroczna, Masłówka.

Spośród 274 korytarzy (dróg) lądowych o znaczeniu międzynarodowym i krajowym w kraju 35 przebiega przez teren województwa wielkopolskiego [30]. Znajdują się tu dwa korytarze międzynarodowe w części północnej, gdzie występują największe kompleksy leśne, oraz jeden korytarz międzynarodowy związany z Doliną Baryczy, na niewielkim fragmencie w części południowej (gmina Rychtal). Przebiegające przez województwo 22 korytarze krajowe łączą obszary cenne przyrodniczo głównie w części środkowej, wschodniej i południowo-wschodniej regionu.

Występowanie licznych osobliwości przyrody nieożywionej

W województwie wielkopolskim, pomimo niewielkiego w skali kraju zróżnicowania budowy geologicznej i rzeźby terenu, występują geostanowiska, świadczące o bogactwie oraz ważne z punktu widzenia prezentacji i zachowania georóżnorodności Polski, istotne dla nauki, kultury i historii. Z ponad 3500 obiektów uwzględnionych w Centralnym Rejestrze Geostanowisk Polski (stan na 30 sierpnia 2017 r.), na terenie Wielkopolski znalazło się 95 stanowisk, w tym:

- a) 23 geostanowiska należące do kategorii elementów rzeźby – formy denudacyjne i akumulacyjne,
- b) 20 sztucznych odsłoneń geologicznych,
- c) 5 obiektów wodnych,
- d) 1 stanowisko paleontologiczne,
- e) 17 stanowisk występowania interesujących minerałów lub skał,
- f) 1 stanowisko pozostałości górnictwa,
- g) 28 stanowisk innych.

Zróżnicowanie przestrzenne obszarów o najwyższych walorach przyrodniczych

Obszary o najwyższych walorach środowiska przyrodniczego, w miarę zdobywania wiedzy, obejmowane są formami ochrony przyrody. Zapewnienie ich prawidłowego funkcjonowania i utrzymania w dobrym stanie jest szczególnie istotne dla zachowania bioróżnorodności. Wielkopolska posiada zbliżony do średniej dla kraju (32,5%) udział obszarów objętych ochroną prawną w ogólnej powierzchni województwa. Wynosi on 31,6% plasując województwo na 8. miejscu w Polsce pod względem udziału obszarów chronionych w ogólnej powierzchni województw (bez obszarów Natura 2000) [18]. Wymogi ochrony obszarów o najwyższych wartościach przyrodniczych, szczególnie tych objętych ochroną prawną, położonych w bezpośrednim sąsiedztwie granic województwa, powodują konieczność uwzględnienia ich w zagospodarowaniu i kształtowaniu polityki przestrzennej obszarów sąsiednich. Dotyczy to również powoływania nowych form ochrony przyrody w obszarach sąsiadujących z regionami ościennymi, uwzględniających potrzeby kontynuacji ochrony obszarów cennych przyrodniczo, w szczególności korytarzy ekologicznych na obszarze Wielkopolski.

W granicach województwa wielkopolskiego w całości lub w części występują następujące formy ochrony przyrody (tabele T.10. – T.20.) [16] [181] [21]:

- a) 2 parki narodowe (w Polsce – 23),
- b) 98 rezerwatów przyrody (w Polsce – 1 498),
- c) 13 parków krajobrazowych (w Polsce – 122),
- d) 33 obszary chronionego krajobrazu (w Polsce – 404),
- e) 79 obszarów Natura 2000, w tym 60 obszarów siedliskowych (11 specjalnych obszarów ochrony siedlisk oraz 49 obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty) i 19 obszarów ptasich (w Polsce – 994, w tym 849 obszarów siedliskowych i 145 obszarów ptasich),
- f) 3 148 pomników przyrody (w Polsce – 31 222),
- g) 1 stanowisko dokumentacyjne (w Polsce – 177),
- h) 246 użytków ekologicznych (w Polsce – 7 632),
- i) 5 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (w Polsce – 262).

Liczbę obszarów Natura 2000 w granicach województwa wielkopolskiego podano na podstawie informacji uzyskanej od Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 19 listopada 2017 r.

Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, poza wymienionymi obszarami chronionego krajobrazu, wskazuje także obszar chronionego krajobrazu Dolina rzeki Wiryńki, powołany na podstawie Uchwały Nr XXXVII/264/98 Rady Gminy Komorniki z dnia 1 czerwca 1998 r. Przedmiotowa uchwała, ze względu na brak ogłoszenia w dzienniku urzędowym województwa wielkopolskiego, nie weszła w życie, a tym samym nie zaistniała w obrocie prawnym.

Rozmieszczenie form ochrony przyrody w przestrzeni województwa charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem, co przekłada się na możliwości i ograniczenia dla rozwoju przestrzennego regionu. Koncentracja gmin o wysokim i najwyższym udziale form ochrony przyrody widoczna jest w północno-zachodniej, zachodniej, południowo-zachodniej oraz południowej i wschodniej części województwa. W 21 gminach obszary te obejmują ponad 90% ogólnej ich powierzchni, z czego 12 gmin (Orchowo, Powidz, Władysławów, Kraszewice, Czajków, Ostrzeszów, Kobyla Góra, Sośnie, Krzywiń, Wijewo, Chrzypsko Wielkie, Sieraków) w całości objętych jest ochroną prawną. Natomiast w 44 gminach nie występują obszary prawnie chronione, a w 11 gminach powierzchnia tych obszarów wynosi 0,1%-1,0% powierzchni gminy.

Część obszarów objętych formami ochrony przyrody posiada ustanowione plany ochrony i plany zadań ochronnych. Plany ochrony dla Wielkopolskiego Parku Narodowego i Drawieńskiego Parku Narodowego są w trakcie ustanawiania w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw środowiska. Planami objęto również 62 rezerваты przyrody [73] oraz 3 parki krajobrazowe: Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka, Park Krajobrazowy Promno i Pszczewski Park Krajobrazowy [182]. Ustanowiono także 43 plany zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 położonych w całości lub w części na terenie województwa [74].

Ważne dla utrzymania bioróżnorodności, poza formami ochrony przyrody, są wyróżniające się w regionie ostoje o wysokich walorach przyrodniczych występujące na obszarach o różnym statusie ochronnym i różnym udziale w formach ochrony przyrody, w tym w sieci Natura 2000:

- a) 8 ostoi roślinnych IPA [47] (ze 116 wyznaczonych w Polsce) zidentyfikowanych w ramach europejskiej sieci obszarów o szczególnym znaczeniu dla zachowania różnorodności gatunkowej wszystkich grup flory i fitocenoz Europy;
- b) 20 ostoi ptaków o znaczeniu międzynarodowym IBA [163] (ze 174 wyznaczonych w Polsce) wyznaczonych w celu ochrony rzadkich, zagrożonych gatunków ptaków, gatunków o ograniczonym zasięgu oraz miejsc, gdzie ptaki przelotne i zimujące występują w dużych koncentracjach;
- c) 21 ostoi o znaczeniu krajowym i regionalnym [135] stanowiących, poza ostojami europejskimi, najbardziej wartościowe w regionie miejsca, których ochrona ma decydujący wpływ na zachowanie najcenniejszych w Wielkopolsce i Polsce skupień ptaków lęgowych, migrujących i zimujących;
- d) 67 obszarów ważnych dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji [176] wyznaczonych w celu ochrony miejsc cennych dla ptaków (głównie wodnych i drapieżnych o średniej i dużej wielkości) najbardziej narażonych na kolizje z inwestycjami liniowymi (drogami, liniami elektroenergetycznymi) oraz farmami wiatrowymi.

Ponadto w Wielkopolsce występują liczne gatunki zwierząt zagrożonych wyginięciem podlegających ochronie *ex situ* w 2 ogrodach zoologicznych w Poznaniu i Nowym Tomyślu oraz jednym „Mini Zoo” w Lesznie [71].

Niezadawalająca jakość powietrza atmosferycznego

Znaczący wpływ na jakość powietrza, poza ukształtowaniem terenu czy warunkami meteorologicznymi, ma emisja zanieczyszczeń, zwłaszcza gazowych (NO_x, SO₂, CO, CO₂, O₃) i pyłowych (PM10 i PM2,5). Główne źródła zanieczyszczeń powietrza w województwie związane są z energetycznym spalaniem paliw. Przemysł paliwowo-energetyczny generuje około 70% emisji zanieczyszczeń. Istotnym źródłem jest ponadto emisja komunikacyjna z transportu drogowego.

Najwięcej zanieczyszczeń emitują zakłady przemysłowe zlokalizowane przede wszystkim we wschodniej części województwa. W dużych miastach regionu istotny wpływ na zanieczyszczenie powietrza mają ponadto przedsiębiorstwa produkujące energię ciepłą. Największy udział w emisji zanieczyszczeń pochodzi z instalacji do

spalania paliw o mocy nominalnej ponad 50 MWt, w tym elektrowni: Pątnów I, Adamów, Pątnów II, Konin oraz Elektrociepłowni II Karolin w Poznaniu [167].

W latach 2014-2015 odnotowano minimalny wzrost emisji zanieczyszczeń powietrza w stosunku do okresu 2010-2013 [158]. Według oceny jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia wykonanej w 2016 r. dotrzymane zostały poziomy dopuszczalne stężeń dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, ołowiu, benzenu, tlenku węgla oraz poziomy docelowe dla kadmu, arsenu i niklu dla wszystkich wyznaczonych stref (aglomeracji poznańskiej, miasta Kalisza i wielkopolskiej – klasa A). Problem stanowią ponadnormatywne stężenia poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu i poziomów dopuszczalnych stężenia pyłu PM10 we wszystkich strefach (klasa C), a w strefie wielkopolskiej i strefie miasta Kalisza dodatkowo poziomu dopuszczalnego dla pyłu PM2,5 (klasa C). Ponadto wykazano przekroczenie wartości normatywnej ozonu w strefie miasto Kalisz i w strefie wielkopolskiej (klasa C), natomiast strefę aglomeracja poznańska zaliczono do klasy A. W ramach oceny wykonano również dodatkową klasyfikację wyznaczając dla pyłu PM 2,5 dla wszystkich stref klasę C1 informującą o przekroczeniu poziomu dopuszczalnego 20 µg/m³; dla ozonu klasę D2 w odniesieniu do celu długoterminowego, dla wszystkich stref [167].

Badania stężeń zanieczyszczeń w powietrzu pod kątem ochrony roślin, prowadzone wyłącznie dla strefy wielkopolskiej, wykazały dotrzymanie poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych stężeń ozonu, dwutlenku siarki i tlenków azotu oraz przekroczenie wartości normatywnej ozonu wyznaczonej jako poziom celu długoterminowego, dla którego termin osiągnięcia celu określono na 2020 rok (strefę zaliczono do klasy D2) [167].

Niewłaściwy stan jakości powietrza, pomimo ogólnej poprawy sytuacji, powoduje obniżanie jakości życia mieszkańców, zwłaszcza największych miast Wielkopolski. Istotnym problemem pozostają nadal ponadnormatywne stężenia pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5, występujące w sezonie zimowym. Powodem tych przekroczeń w sezonie grzewczym jest „niska emisja” z sektora komunalno-bytowego oraz emisja z komunikacji miejskiej. Czynnikiem pogarszającym stan jakości powietrza są także niekorzystne warunki meteorologiczne (okresy bezwietrzne, niska temperatura, mgła). Niewłaściwe paliwa stosowane w instalacjach indywidualnych potęgują zagrożenie wystąpienia w miastach Wielkopolski zjawiska „smogu”, który w sezonie jesienno-zimowym (grzewczym) występuje okresowo w części miast Polski.

Przypisanie danej strefie klasy C nie jest jednoznaczne z jakością powietrza na obszarze całej tej strefy, a wynikać może z lokalnych problemów związanych z przekroczeniami poszczególnych substancji. Jednocześnie wskazanie klasy C dla strefy wymaga podjęcia działań na rzecz poprawy jakości powietrza, w tym również opracowanie programów ochrony powietrza (POP), lub utrzymania dobrej jakości (klasa A). Aktualnie na obszarze województwa obowiązują programy ochrony powietrza:

- a) w zakresie pyłu PM10 oraz B(a)P – dla strefy aglomeracja poznańska,
- b) w zakresie pyłu PM10, PM2,5 oraz B(a)P – dla strefy miasto Kalisz
- c) w zakresie pyłu PM10, PM2 oraz B(a)P a także ze względu na ozon – dla strefy wielkopolskiej.

Obowiązują także plany działań krótkoterminowych:

- a) w zakresie B(a)P – dla strefy wielkopolskiej, strefy aglomeracja poznańska i strefy miasto Kalisz
- b) w zakresie pyłu PM2,5 – dla strefy aglomeracja poznańska.

Niekorzystny klimat akustyczny

Negatywne oddziaływania hałasu, szczególnie na obszarach o pogorszonej jakości powietrza atmosferycznego, powoduje uciążliwość obniżając jakość życia mieszkańców. Zjawisko to występuje zwłaszcza na obszarach miejskich oraz w pobliżu głównych tras lub centrów komunikacyjnych województwa.

Problemy związane z degradacją klimatu akustycznego dotyczą przede wszystkim obszarów położonych w otoczeniu dróg krajowych. Największa ekspozycja na hałas w zakresie powierzchni i liczby mieszkańców występuje w powiatach: poznańskim, ostrowskim, gnieźnieńskim, pilskim, wrzesińskim, kępińskim, natomiast wyłącznie w zakresie powierzchni eksponowanych na hałas w powiatach: nowotomyskim, kolskim, konińskim, wrzesińskim i średzkim. Przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu odnotowywane są także na obszarach położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich, przy czym największa ekspozycja na hałas ma miejsce w powiecie poznańskim oraz, w znacznym stopniu, w powiatach: pilskim i śremskim, a także, w nieco mniejszym stopniu, w powiatach: gnieźnieńskim i gostyńskim. Największa powierzchnia eksponowana na hałas występuje natomiast w powiatach: kaliskim,

nowotomyskim, gostyńskim i śremski^[180]. Negatywne oddziaływania akustyczne na obszary położone w otoczeniu dróg, po których przejeżdża ponad 3 mln pojazdów rocznie (m.in. autostrada A2, droga ekspresowa S5 i S11, droga wojewódzka nr 433 w Swarzędzu, nr 178 Obornikach, nr 430 Poznań – Luboń – Mosina, nr 196 Poznań – Murowana Goślina, nr 307 Poznań – Wysogotowo – Więckowice i w Opalenicy, nr 260 w Gnieźnie), są ograniczane m.in. poprzez realizację działań określonych w programach ochrony środowiska przed hałasem.

Przekroczenia dopuszczalnych wartości poziomu hałasu mogą być związane z transportem kolejowym. Największe uciążliwości mają miejsce na obszarach położonych w otoczeniu linii kolejowych, po których przejeżdża ponad 30 tys. pociągów rocznie. Według danych PKP Polskie Linie Kolejowa S.A. są to linie: nr 3 Warszawa Zachodnia – Kunowice (na odcinku Kutno – Zamków, Konin – Sokołowo Wrzesińskie, Podstolice – Swarzędz, Poznań Wschód – Poznań Główny, Poznań Górczyn – Chlastawy), nr 272 Kluczbork – Poznań Główny (na odcinku Jarocin – Poznań Krzesiny), nr 351 Poznań Główny – Szczecin Główny (na odcinkach Kiekrz – Szamotuły, Szamotuły – Krzyż), nr 353 Poznań Wschód – Skandawa (Kobylnica – Gniezno). Przekroczenia odnotowywane są na ogół w odległości nieprzekraczającej 300 m od linii kolejowej i wynoszą maksymalne 20 dB. Przekroczenia odnotowywane są na ogół w odległości nieprzekraczającej 300 m od linii kolejowej i wynoszą maksymalne 20 dB.

Uciążliwości akustyczne związane są ponadto z funkcjonowaniem lotnisk, w szczególności lotniska cywilnego Poznań-Ławica w Poznaniu^[166] oraz lotnisk wojskowych Poznań – Krzesiny i Powidz. Ponadto zagrożenia dla klimatu akustycznego, wynikające z obsługi ruchu lotniczego, wiążą się z obiektami zlokalizowanymi w Michałkowie, Kazimierzu Biskupim, Kobylnicy, Strzyżewicach oraz w Pile.

Problemy związane z zapewnieniem właściwego klimatu akustycznego koncentrują się przede wszystkim w miastach na skutek znaczącego wzrostu liczby pojazdów. Źródłem uciążliwości hałasowych jest ponadto komunikacja tramwajowa w Poznaniu oraz wybrane instalacje w obiektach przemysłowych^[166]. Wśród istotnych źródeł degradacji klimatu akustycznego wskazać należy tor wyścigów samochodowych i motocyklowych „Tor Poznań” obejmujący tereny położone w Przeźmierowie (gm. Tarnowo Podgórne) i w Poznaniu.

Badania akustyczne w otoczeniu dróg krajowych i wojewódzkich na terenie Poznania wykonano w 41 punktach, z tego w 5 zlokalizowanych na terenach nie podlegających ochronie akustycznej oraz w 86 punktach w otoczeniu dróg powiatowych i gminnych, z tego w 6 na terenach nie podlegających ochronie akustycznej. Poprawne warunki akustyczne stwierdzono w 5 punktach usytuowanych przy drogach wyższej kategorii (12,2%) i 23 punktach przy drogach niższej kategorii (26,7%).

Pomiary poziomu hałasu w otoczeniu linii tramwajowych wykonano w 37 punktach (jeden punkt na terenie nie podlegającym ochronie akustycznej). Przekroczenie dopuszczalnych wartości poziomu hałasu stwierdzono w sześciu punktach, w tym w pięciu punktach tylko w porze nocnej^[166].

Minimalizowanie skutków oddziaływań akustycznych wymaga nie tylko działań w zakresie rozwiązań technicznych, ale również skoordynowanego i zintegrowanego planowania przestrzennego uwzględniającego wymogi ochrony przed hałasem. Szczególnie istotna jest polityka zmierzająca do redukcji hałasu na obszarach podlegających ochronie akustycznej, na styku różnych form zainwestowania oraz przy projektowaniu tras komunikacyjnych o charakterze tranzytowym. W przypadkach największych konfliktów akustycznych niezbędne jest wprowadzenie obszarów ograniczonego użytkowania.

W przypadku braku możliwości dotrzymania standardów jakości środowiska, wynikających m.in. z natężenia hałasu, pomimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych, tworzone są obszary ograniczonego użytkowania (OOU). Na terenie województwa dotychczas ustanowiono 4 takie obszary związane z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów hałasu dla:

- a) lotniska wojskowego w Powidzu (uchwała Nr XVI/442/16 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 21 marca 2016 r. zmieniona uchwałą NR XXIV/695/16 z dnia 28 listopada 2016 r.)
- b) lotniska Poznań-Ławica w Poznaniu (uchwała Nr XVIII/302/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 30 stycznia 2012 r., Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2012 r. poz. 961),
- c) drogi wojewódzkiej nr 184 po rozbudowie na odcinku Pamiątkowo-Przeźmierowo (uchwała Nr XV/124/IV/2012 Rady Powiatu w Poznaniu z dnia 8 lutego 2012 r., Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2012 r. poz. 1247),

- d) drogi wojewódzkiej nr 196 od km 4 + 260 do km 4 + 340 na odcinku w sąsiedztwie Gimnazjum im. Jana Pawła II w Czerwonaku (Uchwała Nr VIII/75/V/2015 Rady Powiatu w Poznaniu z dnia 17 czerwca 2015 r., Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2015 r. poz. 4069).

W odniesieniu do lotniska wojskowego Poznań – Krzesiny, w związku ze zmianami przepisów prawa, istniejący dotychczas obszar ograniczonego użytkowania ustanowiony Rozporządzeniem nr 40/07 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 31 grudnia 2007 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego Poznań-Krzesiny (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2008 r. nr 1, poz. 1) stracił swoją moc prawną

Ze względu na zagrożenia klimatu akustycznego ustanowione zostały programy ochrony przed hałasem powołane uchwałami Sejmiku Województwa Wielkopolskiego (dla wybranych odcinków dróg krajowych, wojewódzkich i linii kolejowych oraz obszarów miast) oraz uchwałami samorządów lokalnych.

Zagrożenia związane z działalnością rolniczą

Intensywna produkcja rolnicza, będąca jednym z istotnych sektorów gospodarki województwa, stanowi źródło negatywnych oddziaływań na środowisko, szczególnie w zakresie gleb i wód. Skala i intensywność tych oddziaływań sprawia, że należy je uznać jako zagrożenia środowiska istotne w skali regionalnej. Ograniczenie negatywnych skutków związanych z produkcją rolniczą ma priorytetowe znaczenie przede wszystkim na obszarach predysponowanych do intensywnego rozwoju działalności rolniczej, jak również w sąsiedztwie terenów o najwyższym stopniu zainwestowania, zwłaszcza wokół ośrodków miejskich.

Potencjalne zagrożenie środowiska wynika z ponadnormatywnego stosowania nawozów naturalnych w produkcji rolniczej lub niewłaściwego ich przechowywania. Problem ten dotyczy może przede wszystkim gmin o szacunkowej obsadzie zwierząt powyżej 2 DJP na 1 ha użytków rolnych, do których należą: Brodnica, Czerwonak, Jarocin, Jutrosin, Koźmin Wielkopolski., Krobia, Krzemieniewo, Książ Wielkopolski, Mikstat, Miejska Górka, Mosina, Nowe Miasto nad Wartą, Ostrów Wielkopolski, Pępowo, Rawicz, Rozdrażew, Siedlec, Turek, Wijewo, Wolsztyn, Zaniemyśl. Podobne zjawisko występuje również w miastach Kościan, Poznań, czy Słupca, co wynika z niewielkiej powierzchni użytków rolnych, jednak nie wpływa istotnie na środowisko [18].

Potencjalne zagrożenia związane są ponadto z funkcjonowaniem ferm trzody chlewnej, bydła i drobiu [132]. Według danych uzyskanych z Powiatowych Inspektoratów Weterynarii (z lat 2011-2012) oraz z urzędów gmin w województwie funkcjonowały 93 fermy trzody chlewnej i 204 fermy bydła mogące znacząco oddziaływać na środowisko [65]. Zgodnie z wykazem ferm objętych obowiązkiem uzyskania pozwolenia zintegrowanego w Wojewódzkim Inspektoracie Weterynarii w Poznaniu (2012) w Wielkopolsce znajduje się 178 ferm drobiu o obsadzie powyżej 40 000 sztuk [6].

Negatywne skutki eksploatacji kopalni

Problemy związane z wpływem eksploatacji kopalni na środowisko koncentrują się przede wszystkim we wschodniej części województwa. Biorąc pod uwagę skalę i intensywność zmian należy je określić jako zagrożenie środowiska istotne w skali regionalnej [161].

Negatywne oddziaływania na środowisko odkrywkowej eksploatacji kopalni, w tym przede wszystkim wydobycia węgla brunatnego w rejonie Konina i Turku, powodują przekształcenia rzeźby terenu, zmiany w stosunkach wodnych, degradację gleb oraz zanieczyszczenia atmosfery, a także zmiany użytkowania gruntów w wyniku intensywnych procesów rekultywacji.

Wielkopolska posiada największą w skali kraju powierzchnię gruntów zdewastowanych i zdegradowanych – 10 246 ha (0,3% powierzchni ogólnej regionu), będącej w znacznej mierze wynikiem odkrywkowego wydobycia węgla brunatnego we wschodniej części regionu, w rejonie Konina i Turku [21].

Problematyka zapobiegania i ograniczania negatywnych skutków eksploatacji kopalni stanowi istotne zagadnienie dla eliminacji istniejących i potencjalnych konfliktów przestrzennych nie tylko w zakresie minimalizowania negatywnych oddziaływań wynikających z rozwoju istniejącej działalności górniczej, ale przede wszystkim oceny korzyści i strat związanych z podejmowaniem nowych przedsięwzięć.

Niewielkie ryzyko występowania poważnych awarii

Na obszarze województwa znajdują się 124 zakłady umieszczone w rejestrze zakładów, potencjalnych sprawców poważnych awarii w województwie, w tym:

- a) 16 zakładów zakwalifikowanych do grupy o dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych (ZDR),
- b) 24 zakłady zakwalifikowane do grupy o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych (ZZR),
- c) 84 zakłady zaklasyfikowane do grupy pozostałych zakładów mogących spowodować poważne awarie.

Na terenie województwa wielkopolskiego w 2016 r. nie wystąpiły poważne awarie przemysłowe ani zdarzenia o znamionach poważnej awarii przemysłowej. W 2013 roku zarejestrowano jedynie dwa zdarzenia o znamionach poważnej awarii oraz jedno zdarzenie o znamionach poważnej awarii przemysłowej, natomiast w latach 2010-2011 miało miejsce 5 poważnych awarii. Ograniczanie ryzyka występowania poważnych awarii stanowi ważny element zapewnienia stałego bezpieczeństwa regionu.

Ryzyko znaczącego oddziaływania na środowisko przyrodnicze na skutek awarii związane jest z przebiegami gazociągów i ropociągów (wyciek paliwa, zagrożenie pożarowe lub wybuch). Zagrożenie dla środowiska mogą również stwarzać przewozy materiałów niebezpiecznych [165].

Pomimo niewielkiego ryzyka występowania poważnych awarii, niezbędne są działania zmierzające do jego redukcji oraz minimalizowania potencjalnych skutków. Dotyczy to w szczególności ośrodków osadniczych, obszarów chronionych oraz obszarów położonych w pobliżu węzłów komunikacyjnych. Jednocześnie niezbędne jest ograniczanie konfliktów pomiędzy terenami zakładów umieszczonych w rejestrze potencjalnych sprawców poważnych awarii a obszarami o innych funkcjach.

Niewielka skala zagrożeń związanych z negatywnym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych

Pomimo postępującego wzrostu liczby źródeł pól elektromagnetycznych w województwie, w latach 2013-2016 nie odnotowano przekroczenia poziomu dopuszczalnego (7 V/m dla zakresu częstotliwości od 3MHz do 3 GHz). Najwyższy zmierzony poziom składowej elektrycznej wyniósł 2,31 V/m w punkcie pomiarowym w Poznaniu, przy skrzyżowaniu ulic Królowej Jadwigi i Wierzbicice. Uzyskany wynik stanowił 33% poziomu dopuszczalnego. Generalnie można stwierdzić, że największy odsetek uzyskanych wyników pomiarów promieniowania elektromagnetycznego z terenu całego województwa wielkopolskie we wszystkich kategoriach terenów nie przekracza wartości 1 V/m i są dużo niższe od dopuszczalnego poziomu 7 V/m [166].

W celu ochrony ludności przed polami elektromagnetycznymi przekraczającymi dopuszczalne wartości oraz umożliwienia dotrzymania standardów jakości środowiska ustanowiono jeden obszar ograniczonego użytkowania przy linii elektroenergetycznej o napięciu znamionowym 110 kV w Kaliszu (uchwała Nr XLVIII/711/2006 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 29 czerwca 2006 r.) [143].

Postępujący rozwój regionu wymusza konieczność modernizacji sieci przesyłowych, a także realizacji nowych inwestycji elektroenergetycznych. W tym celu istotnym aspektem jest wyznaczenie odpowiednich korytarzy technologicznych dla przebiegu istniejących i projektowanych linii napowietrznych, wraz z ograniczeniami w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów, które zabezpieczą tereny sąsiednie przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

Potencjalne zagrożenia związane z gospodarką odpadami

Zagrożenia dla środowiska związane z gospodarką odpadami wynikają przede wszystkim z rosnącej ilości odpadów przemysłowych i komunalnych oraz zawartych w nich związków chemicznych powodujących skażenie gleb, wód i atmosfery. Zagrożenie to występuje we wszystkich fazach gospodarki odpadami, od ich powstania i magazynowania, poprzez transport, ponowne wykorzystanie, recykling i inne procesy odzysku oraz unieszkodliwianie w tym ostateczne składowanie.

Źródłem potencjalnych zagrożeń dla środowiska są instalacje przetwarzające odpady rozlokowane na terenie całego województwa.

W 2016 r. eksploatowano 66 instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów poza składowaniem: 33 stacjonarne i 1 mobilne sortownie niesegregowanych odpadów komunalnych, 28 kompostowni służących do przetwarzania odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, 2 instalacje do termicznego unieszkodliwiania odpadów komunalnych w Koninie i Poznaniu oraz 2 spalarnie odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne w Koninie i odpadów medycznych w Pile ^[165].

Spośród zewidencjonowanych 63 składowisk pozostających w fazie eksploatacji (komunalnych i innych) w 2016 r., odpady deponowane były na 43 składowiskach, w tym: 35 składowiskach innych niż niebezpieczne i obojętne, przyjmujących odpady komunalne (z czego 2 przestały deponować odpady w trakcie 2016 r. – decyzje o zamknięciu składowisk zostały wydane w 2015 r. i 2016 r.), 2 składowiskach odpadów niebezpiecznych zlokalizowanych w Koninie, na 5 składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne nieprzyjmujących odpadów komunalnych oraz na 1 składowisku odpadów obojętnych. W 2016 r., w porównaniu do roku 2015 i 2014 na składowiskach komunalnych i niekomunalnych innych niż niebezpieczne i obojętne zdeponowano mniej odpadów. Wyjątek stanowiły odpady niebezpieczne, których ilość składowania wzrosła ^[165].

Jednocześnie wśród 156 składowisk (komunalnych i przemysłowych) posiadających decyzje o zamknięciu lub rekultywacji, które zaprzestały przyjmowania odpadów w latach 2000-2016, według danych na koniec 2016 r. zrehabilitowanych było 95, w trakcie rekultywacji – 57, a w przypadku 4 składowisk nie podjęto jeszcze prac rekultywacyjnych ^[165].

Potencjalne zagrożenia dla środowiska i zdrowia ludzi związane są z wyrobami zawierającymi azbest. Zgodnie z obowiązującymi przepisami odpady zawierające azbest unieszkodliwiane są wyłącznie przez składowanie. Pozytywną tendencją jest obserwowane z roku na rok zwiększanie ilości odpadów zinwentaryzowanych i unieszkodliwionych. Według stanu na dzień 1 lipca 2017 r., całkowita masa wyrobów zawierających azbest, traktowanych jako pokrycia dachowe i elewacje na terenie województwa wielkopolskiego, wyniosła 574 625 Mg ^[165].

Potencjalne zagrożenia dla środowiska wynikają ponadto z niedostatecznej świadomości ekologicznej społeczeństwa, która w konsekwencji powoduje brak postępów w selektywnym zbieraniu odpadów, zwłaszcza odpadów ulegających biodegradacji i odpadów niebezpiecznych oraz wykorzystywanie odpadów z tworzyw sztucznych w celach opałowych.

3.3. DZIEDZICTWO KULTUROWE

Duża różnorodność dziedzictwa kulturowego

Na obecny obraz przestrzeni Wielkopolski duży wpływ wywarło osadnictwo kształtujące się już w najstarszych okresach jego rozwoju od paleolitu schyłkowego do neolitu oraz w okresie brązu, którego ślady można odczytać w krajobrazie Wielkopolski do dziś. Na bazie prehistorycznych i wczesnośredniowiecznych osad nastąpił intensywny rozwój osadnictwa w kolejnych wiekach oraz ukształtowały się instytucjonalne i terytorialne podstawy państwa polskiego, których ślady odnaleźć można szczególnie w rejonie Poznania, Gniezna i Kalisza. W XIII wieku wprowadzone zostały normy przestrzenne i gospodarcze lokacji miast zwane prawem niemieckim, których efektem było wykształcenie specyficznych przestrzeni miejskich z centralnym placem na planie zbliżonym do kwadratu i prostopadłe odchodzącymi od niego uliczkami. Na terenach miast lub w ich pobliżu wznoszono rezydencje książąt i biskupów, zakładano klasztory, a za czasów Kazimierza Wielkiego budowano również okazałe zamki. Na obraz przestrzeni miejskich wpływ mieli także przybysze, często uciekinierzy z innych państw europejskich, którzy często zakładali swoje siedziby w pobliżu istniejących miast, czego obecnie śladem jest wiele miejscowości z dwoma, a nawet trzema rynkami. W tym czasie założono również szereg wsi, których charakterystyczne układy do dziś odnaleźć można w przestrzeni w postaci ulicówek czy łańcuchówek. W okresie tych około 300 lat ukształtował się charakterystyczny dla współczesnej Wielkopolski układ osadniczy. Kolejny okres intensywnych procesów osadniczych nastąpił około XVII i XVIII wieku, kiedy zmieniły się zasady prowadzenia polityki osadniczej, powstało wiele nowych miast, a także zaczęto zasiedlać nowe obszary i zwiększać areał upraw, pojawiły się nowe osady wiejskie, w tym lokowane na prawie olenderskim, zakładane przede wszystkim przez osadników przybyłych z zachodniej Europy. W przestrzeni regionu do dziś widoczne są także efekty prowadzenia odmiennej polityki społeczno-gospodarczej i przestrzennej okresu zaborów, zarówno na terenach miast i wsi oraz pól uprawnych. Istotnym okresem był wiek XIX i przypadający na ten czas rozwój wysokiej kultury rolnej kreującej charakterystyczną i rozpoznawalną współcześnie wielkopolską przestrzeń otwartą, której

przemiany związane były również z uwłaszczeniem chłopów i nowym podziałem pól. W tym czasie nastąpił także intensywny rozwój przemysłu związanego z przetwórstwem rolnym. W okresie dwudziestolecia międzywojennego przeprowadzone częściowe reformy rolne pozostawiły zachowaną do dziś charakterystyczną zabudowę wsi - zagrody tzw. „Poniatówki”. Tragiczny dla miast i wsi był okres drugiej wojny światowej, kiedy to zniszczono wiele historycznych budowli i całych założeń przestrzennych. Zainicjowana po II wojnie światowej polityka państwa dotycząca przestrzeni miejskiej i wiejskiej oraz obecne działania w tej dziedzinie zasadniczo zmieniły współczesny obraz krajobrazu województwa.

Istotnym dziedzictwem kulturowym regionu są także miejsca historycznie związane z walkami narodowo-wyzwoleńczymi przede wszystkim w okresie zaborów, I i II wojny światowej, powstaniem narodowymi, szczególnie Powstaniem Wielkopolskim, oraz wydarzeniami lat 50. XX wieku.

Dziedzictwo kulturowe Wielkopolski nosi w sobie bogactwo wielu narodów zamieszkujących ją przez wieki, zarówno w postaci obiektów zabytkowych, jak i dziedzictwa niematerialnego. Ważnym elementem świadczącym o zróżnicowaniu kulturowym regionu są mniejszości narodowe i wyznaniowe (kultura żydowska, protestancka, prawosławna) oraz grupy etnograficzne, których wartości zachowały się przede wszystkim w postaci kultywowanych do dziś tradycji i obrzędów, szczególnie o charakterze ludowym i religijnym.

Efektom wielowiekowej historii rozwoju osadniczego Wielkopolski są licznie zachowane zabytki w postaci dzieł architektury, reprezentujących wszystkie style, całych założeń przestrzennych miast i wsi, zabytków ruchomych, dóbr kultury współczesnej, a także dziedzictwa niematerialnego.

Wysoka wartość kulturowa obiektów zabytkowych

Województwo wielkopolskie charakteryzuje się występowaniem licznych obszarów i obiektów zabytkowych, wśród których wyróżniają się obiekty uznane za najbardziej wartościowe w skali kraju i Europy:

- a) Wzgórze Lecha w Gnieźnie - wpisane na Listę Dziedzictwa Europejskiego jako jeden spośród 4 obiektów w Polsce i 68 w Europie ^[43],
- b) Pomniki Historii – obejmujące 8 spośród 70 w Polsce obiektów uznanych przez Prezydenta RP ^[51]:
 - Poznań – historyczny zespół miasta,
 - Wyspa – Ostrów Lednicki (gmina Łubowo),
 - Gniezno – Katedra p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i św. Wojciecha,
 - Lubiń – zespół opactwa benedyktynów (gmina Krzywiń),
 - Zespół klasztorny Kongregacji Oratorium św. Filipa Neri – Gostyń – Głogówko (gmina Piaski i Gostyń),
 - Kórnik – zespół zamkowo-parkowy wraz z kościołem parafialnym – nekropolią właścicieli,
 - Zespół dawnego opactwa cysterskiego w Łądzie nad Wartą (gmina Łądek),
 - Rydzyna - założenie rezydencjonalno-urbanistyczne.

Do unikatowych w skali kraju należą także inne obiekty związane z formowaniem się państwa polskiego zlokalizowane przede wszystkim na przebiegu Szlaku Piastowskiego (m.in.: w Poznaniu, Gnieźnie, na Ostrowie Lednickim, w Gieczu, Grzybowie czy w Kaliszu).

Bogactwo obszarów i obiektów zabytkowych

Obszar województwa charakteryzuje się bogactwem obiektów i obszarów objętych ochroną prawną. W rejestrze zabytków ujętych jest 7153 obiektów nieruchomości ^[48], co plasuje Wielkopolskę na trzecim miejscu w kraju (ponad 10% wszystkich obiektów z rejestru w Polsce) po województwie dolnośląskim i mazowieckim. Pod względem liczby obiektów nieruchomości ujętych w ewidencji zabytków Wielkopolska zajmuje pierwsze miejsce w Polsce, obejmując 13% wszystkich zewidencjonowanych obiektów zabytkowych ^[49]. W wojewódzkiej ewidencji zabytków nieruchomości znajduje się 65457 zabytków, w tym 17145 z kartami i 48312 w wykazach przeznaczonych do ujęcia w wojewódzkiej ewidencji zabytków (2015) ^[48].

Województwo zajmuje ponadto drugie, po województwie dolnośląskim, miejsce pod względem zabytków urbanistycznych wpisanych do rejestru zabytków. Na terenie Wielkopolski zachowało się 185 układów przestrzennych miast i byłych miast, z których 114 wpisanych zostało do rejestru zabytków ^[148]. Najcenniejsze zabytki urbanistyki koncentrują się m.in. w Poznaniu, Kaliszu, Gnieźnie, Lesznie, Rydzynie, Rawiczu, Grodzisku Wielkopolskim, Zdunach, Krobi, Rakoniewicach, Śmiglu czy Lwówku, do rejestru zabytków wpisano także 7 historycznych układów ruralistycznych ^[174].

W Wielkopolsce wśród obiektów zabytkowych dominują obiekty sakralne – kościoły i klasztory (1137 obiektów jest ujętych w rejestrze zabytków, co stanowi 9% wszystkich obiektów sakralnych wpisanych do rejestru w Polsce i ok. 15% wszystkich obiektów z rejestru na terenie województwa wielkopolskiego) ^[48]. Do najcenniejszych obiektów należą m.in. katedry w Poznaniu i Gnieźnie, kościoły w Bralinie, Chocz, Gieczu, Kaliszu, Kościanie, Lesznie, Ołoboku, Przemęcie, Sierakowie, Tarnowie Pałuckim, Trzemesznie, Wągrowcu, zespoły klasztorne lub poklasztorne w Bieniszewie, Gostyniu – Głogówku, Górze Klasztornej, Łądzie, Lubiniu, Obrze, Woźnikach oraz kościoły drewniane, skoncentrowane przede wszystkim w środkowej części województwa, pomiędzy Poznaniem a Gniezmem, oraz na południu i południowym wschodzie Wielkopolski w powiatach kaliskim, ostrowskim, ostrzeszowskim i kępińskim oraz o konstrukcji szkieletowej (ryglowej) występujące w północnej i północno-zachodniej Wielkopolsce. Wyjątkowa różnorodność dziedzictwa sakralnego wynika m.in. ze zróżnicowania wyznaniowego istniejącego na przestrzeni wieków na terenie Wielkopolski, wiele obecnych kościołów katolickich ma pochodzenie ewangelickie, zachowało się również kilka synagog m.in. w Ostrowie Wielkopolskim, Koninie, Lesznie czy Buku, które już nie pełnią swojej pierwotnej funkcji, najczęściej wykorzystywane są jako obiekty działalności kulturalnej.

Ważnymi obiektami, które wywierają duży wpływ na krajobraz kulturowy Wielkopolski są zabytkowe cmentarze, w większości katolickie, ale również ewangelickie, prawosławne i żydowskie. Do rejestru zabytków wpisanych jest około 388 cmentarzy ^[49] (w tym około 100 żydowskich), co stanowi około 8% wszystkich cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków z terenu Polski, i około 5% wszystkich obiektów z rejestru na terenie województwa wielkopolskiego. Do najcenniejszych należą m.in. cmentarze protestanckie w Lesznie, Żychlinie i Śmiglu, prawosławny w Kaliszu, rzymsko-katolickie w Lubasz, Kaliszu i Poznaniu czy żydowskie w Kaliszu i Koźminie ^[148].

Wielkopolska charakteryzuje się największą w Polsce liczbą obiektów architektury rezydencjonalnej – dworskiej i pałacowej oraz folwarcznej wpisanych do rejestru zabytków (spośród około 1300 dawnych majątków ^[148] do rejestru wpisano 790 obiektów rezydencjonalnych stanowiących ponad 16% wszystkich obiektów tego typu wpisanych do rejestru w Polsce i 917 obiektów folwarcznych – ponad 17% tego typu obiektów w Polsce), w rejestrze znalazły się także 22 zamki ^[48]. Do najciekawszych obiektów należą m.in. pałace w Antoninie, Ciężeniu, Dobrzycy, Lewkowie, Pawłowicach, Rogalinie, Śmiełowie, Turwi, Wąsowie, zamki w Gołuchowie, Gołańczy, Koninie-Gosławicach, Kole, Kórniku, Rydzynie, czy Szamotułach. Rezydencje najczęściej otoczone były parkami, spośród około 1500 znajdujących się na terenie województwa, do rejestru wpisano 943 parki. Do najcenniejszych należą parki m.in. w: Gołuchowie, Kórniku, Śmiełowie, Rogalinie, Posadowie, Taczanowie, Miłosławiu, Kościelcu Kolskim czy Rydzynie ^[148].

Istotnym dziedzictwem świadczącym o rozwoju Wielkopolski są również zabytki techniki, do których należą m.in. zakłady przemysłowe wraz z infrastrukturą, gorzelnie, browary, młyny czy cegielnie, urządzenia transportowe – zespoły kolejowe, linie kolejowe. W rejestrze zabytków znalazło się 269 obiektów przemysłowych ^[148], co plasuje Wielkopolskę na trzecim miejscu po województwach dolnośląskim i mazowieckim. Charakterystycznymi w krajobrazie Wielkopolski są również zabytkowe wiatraki, najpopularniejsze koźlaki oraz rzadziej występujące paltraki i holendry. Najwięcej wiatraków zachowało się w południowej Wielkopolsce, gdzie utworzono Wielkopolski Szlak Wiatraczny, który prezentuje 50 zachowanych w różnym stopniu obiektów. Wiatraki stawiane są często jako rekonstrukcje przy głównych trasach np. w Koszutach, Śmiglu, Osiecznej, Kościanie lub przenoszone są do skansenów np. w Dziekanowicach, Osieku, Wolsztynie lub muzeum np. w Koninie-Gosławicach ^[164].

Na terenie Wielkopolski występują również szereg obiektów obronnych, militarnych i fortyfikacyjnych. Zachowały się m.in. fragmenty średniowiecznych murów miejskich m.in. w Poznaniu, Kaliszu i Kościanie, Fortyfikacje Twierdzy Poznań z II połowy XIX w. oraz elementy systemu umocnień Wału Pomorskiego z lat 30-tych XX w. (większość obiektów poza granicami województwa wielkopolskiego).

Ważnym elementem dziedzictwa kulturowego są również zabytki ruchome, do których należą m.in. dzieła sztuk plastycznych rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej, kolekcje stanowiące zbiory, numizmaty oraz pamiątki historyczne, wytwory techniki, materiały biblioteczne, instrumenty muzyczne, wytwory sztuki ludowej i rękodzieła. Wiele z tych zabytków znajduje się na wyposażeniu obiektów sakralnych oraz w muzeach, a także w kolekcjach prywatnych. Do rejestru zabytków wpisano 23235 obiektów na podstawie 1241 decyzji ^[48] – Wielkopolska jest na czwartym miejscu wśród województw. Do istotnych zabytków ruchomych, które mają wpływ na przestrzeń i wyróżniają się w krajobrazie Wielkopolski zaliczają się stacje drogi krzyżowej oraz kapliczki i krzyże przydrożne, najwspanialsze, wielofiguralne krzyże znajdują się na południu Wielkopolski.

Liczne zabytki archeologiczne

W rejestrze zabytków ujęto 681 obiektów archeologicznych ^[147], co stawia Wielkopolskę na trzeciej pozycji wśród województw w Polsce. W ewidencji zabytków znajduje się 70 700 stanowisk (około 15% zewidencjonowanych zasobów krajowych – najwięcej spośród wszystkich województw), które w całości zostały rozpoznane archeologicznie ^[42].

Największą koncentracją zewidencjonowanych stanowisk archeologicznych charakteryzuje się powiat poznański, koniński, wągrowiecki, szamotulski, kościański i gnieźnieński. Najwięcej śladów (grodziska, osady, punkty i ślady osadnicze oraz cmentarzyska) występuje w miejscach pierwotnych lokalizacji osad ludzkich, wzdłuż cieków wodnych i na wzniesieniach.

Do najciekawszych stanowisk archeologicznych zaliczyć można m.in.: grody w Gnieźnie, Grzybowie, Gieczu, Ostrowie Lednickim, Poznaniu, Kaliszu oraz stanowiska archeologiczne m.in. w Bruszczewie (gm. Śmigiel, osada obronna z epoki brązu), w miejscowości Góra (gm. Wilczyn, cmentarzysko megalityczne), Krzyżu Wielkopolskim (epoka kamienia), Kiełczewie (gm. Kościan, osada kultury łużyckiej), Konarzewie (gm. Dopiewo, osada i cmentarzysko ciałopalne z okresu wędrówek ludów), w Osieku nad Notecią (gm. Wyrzysk, cmentarzysko kultury pomorskiej), Rosku (gm. Wieleń, skarb z epoki brązu) czy w Żuławce Małej (gm. Wyrzysk, pozostałości drewnianych konstrukcji przepławowych z ośmiu faz osadniczych od neolitu po epokę brązu), czy stanowiska Koźmin Las i Kwiatków w gminie Brudzew na terenie odkrywki węgla brunatnego (kopalny las ze schyłku ostatniego zlodowacenia oraz osada ludności kultury przeworskiej, ślady osadnictwa z epoki neolitu i brązu oraz pozostałości cmentarzyska rzędowego z okresu średniowiecza).

Obszary cenne kulturowo

Na obszarze województwa występuje kilka obszarów objętych ochroną prawną charakteryzujących się wysoką wartością kulturową:

- a) obszary o wyjątkowych walorach kulturowych oraz wysokich wartościach przyrodniczych:
 - Mickiewiczowski Park Kulturowy (historyczne miejsca pobytu Adama Mickiewicza),
 - Lednicki Park Krajobrazowy (zabytki związane z początkami państwa polskiego),
 - Park Krajobrazowy im. gen. Dezyderego Chłapowskiego (komponowany krajobraz rolniczy z alejami drzew, pasami zadrzewień śródpolnych);
- b) obszary o wysokich wartościach przyrodniczych i wyróżniających się walorach kulturowych:
 - Wielkopolski Park Narodowy (muzeum, obiekty zabytkowe),
 - Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka (liczne zachowane kościoły drewniane),
 - Żerkowsko-Czeszewski Park Krajobrazowy (obiekty zabytkowe związane z historycznymi miejscami pobytu Adama Mickiewicza),
 - Rogaliński Park Krajobrazowy (obiekty związane z rodem Raczyńskich),
 - Przemęcki Park Krajobrazowy (obiekty związane z zakonem Cystersów).

W przestrzeni regionu wyróżniają się ponadto obszary o wysokich wartościach kulturowych stanowiące o tożsamości regionalnej, które jedynie częściowo podlegają ochronie w postaci wpisu poszczególnych obiektów do rejestru zabytków ^[39]:

- a) obszary tradycyjnego krajobrazu kolonizacji olęderskiej w rejonie Nowego Tomyśla, Grodziska Wielkopolskiego, Opalenicy, Pyzdr oraz kolonizacji olęderskiej i fryderycjańskiej w rejonie nadnoteckim,
- b) obszary o zachowanych cechach krajobrazu historycznie ukształtowanego przez działalność zakonów: Cysterek i Cystersów w okolicach Owińsk, Wągrowca, Ołoboku, Obry, Wielenia i Przemętu, Benedyktynów w okolicach Lubinia i Krzywina, Filipinów w Gostyniu-Głogówku oraz tradycje religijne w Skrzatuszu, Górcie Klasztornej, Ujściu, Licheniu, Tursku, Kopaszewie-Rąbinu,
- c) obszary o zachowanych cechach krajobrazu ukształtowanego historycznie przez działalność sławnych rodów – m.in. w okolicach Antonina, Leszna i Rydzyny, Gołuchowa, Turwi czy Kórnik i Rogalina,
- d) obszary o zachowanych cechach krajobrazu ukształtowanego przez zasady polityczne, prawne i obyczajowe obowiązujące w różnych okresach historycznych i kształtujące przestrzeń miast – m.in. w Grodzisku Wielkopolskim, Kaliszu, Lesznie, Łobżenicy, Osiecznej, Poznaniu, Rawiczu i Zdunach,
- e) obszary związane z kulturą ludową grup etnograficznych – niektóre z nich zachowały poczucie własnej odrębności: Bambrzy, Biskupianie, Chazacy, Pałuczanie, Tośtoki.

Niewielki stopień rozpoznania dóbr kultury współczesnej

Pomimo znacznego zasobu dóbr kultury współczesnej na obszarze województwa jedynie dla miasta Poznania spośród 115 poznańskich zespołów i obiektów architektonicznych z lat 1900-1989 wskazano 33 obiekty wytypowane do ochrony konserwatorskiej jako dobra kultury współczesnej [41].

Gęsta sieć szlaków kulturowych

W celu promocji dziedzictwa kulturowego na obszarze województwa wyznaczono szereg szlaków kulturowych:

- a) szlaki o znaczeniu międzynarodowym – Droga św. Jakuba, Europejski Szlak Cysterski, Europejski Szlak Romański,
- b) szlaki o znaczeniu krajowym – unikatowy w skali kraju Szlak Piastowski, Trakt Królewsko-Cesarski w Poznaniu realizowany jako narodowy produkt turystyki kulturowej, Szlak Bursztynowy,
- c) szlaki o znaczeniu regionalnym – Trasa Kórnicka, Wielkopolski Szlak Wiatraczny, Szlak Kościołów Drewnianych wokół Puszczy Zielonka, Szlak Kościołów Drewnianych Ziemi Kaliskiej.

Wyjątkową atrakcją kulturową jest także Podziemna Trasa Turystyczna Kopalni Soli w Kłodawie, stanowiąca jedną z atrakcji „Centralnego Łuku Turystycznego”.

Duże znaczenie obiektów kultu religijnego

W Wielkopolsce znajduje się jedno z najliczniej odwiedzanych i najbardziej znanych w Polsce Sanktuarium Maryjne w Licheniu Starym i najstarsze na świecie Sanktuarium św. Józefa w Kaliszu oraz szereg sanktuariów istotnych dla kształtowania tożsamości regionalnej Wielkopolan, m.in. w Gnieźnie, Poznaniu, Górcie Klasztornej, Gostyniu-Głogówku, Bieniszewie, Skrzatuszu, Ujściu, Tursku, Tulcach, Szamotułach, Wieleniu, Brdowie, Żegocinie, Lubasz, kościół „na Półku” pod Bralinem, czy w Borku Wielkopolskim.

Na obszarze województwa od 1997 r. organizowane są spotkania młodzieży chrześcijańskiej w miejscowości Pola Lednickie (gm. Łubowo), gdzie znajduje się ośrodek Duszpasterstwa Akademickiego Dominikanów. Wydarzenie gromadzi co roku nawet do 100 tys. osób.

Liczne miejsca pamięci narodowej

Na terenie województwa znajduje się wiele miejsc upamiętniających najważniejsze zdarzenia z historii Polski, mające zasadnicze znaczenie dla tożsamości narodowej Polaków.

Wśród najważniejszych należy wymienić obiekty związane z początkami Państwa Polskiego (m.in. w Poznaniu, Gnieźnie, Kaliszu), okresem zaborów (m.in. Września, Miasteczko Krajeńskie), walkami narodowo-wyzwoleńczymi (m.in. Piła, Rawicz), I wojną światową, Powstaniem Wielkopolskim oraz II wojną światową (m.in. Poznań, Chełmno nad Nerem – Muzeum Martyrologiczne – Obóz w Chełmnie nad Nerem uznane za Pomnik Zagłady, Luboń – Żabikowo, Piła, Jastrowie), czy krwawo tłumionymi strajkami przeciwko władzy ludowej w latach 50 XX wieku (Poznań).

Szeroki zakres instytucjonalnej działalności kulturalnej

Poziom rozwoju instytucji kultury na obszarze Wielkopolski w ostatnich latach podlegał niewielkim zmianom. Do poziomu 159 placówek (ponad 9% wszystkich w Polsce) zmalała ogólna liczba bibliotek (o 10% w stosunku do 2011 roku) [18], wzrosła natomiast liczba muzeów (o 6% w stosunku do 2011 roku), których obecna liczba wynosi 91. Na terenie województwa nie zmieniła się natomiast ogólna liczba teatrów (9 placówek stanowiących 7% wszystkich teatrów w Polsce) i kin (10% wszystkich w Polsce) [133]. Placówki kulturowe skoncentrowane są przede wszystkim w Poznaniu i innych dużych miastach województwa: w Kaliszu, Koninie, Pile, Lesznie i Gnieźnie.

Instytucje kultury, ze względu na zasięg oddziaływania i pełnione funkcje, podzielić można na dwie kategorie. Wśród najważniejszych wskazać należy:

- a) instytucje kultury o znaczeniu krajowym:
 - Muzeum Narodowe w Poznaniu z oddziałami w Śmiełowie, Rogalinie i Gołuchowie,
 - Muzeum Narodowe Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie (gm. Komorniki) wraz z oddziałami na terenie województwa,
 - Polska Akademia Nauk – Biblioteka Kórnicka,
 - Narodowy Instytut Dziedzictwa – oddział terenowy w Poznaniu,

b) instytucje kultury o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym:

- Centrum Kultury Zamek w Poznaniu,
- muzea i skanseny – m.in. w Poznaniu, Kórniku, Gnieźnie, Kaliszu, Koninie, Lesznie, Pile, Szamotułach, Dobrzycy, Koszutach, Dziekanowicach (gm. Łubowo), Osieku nad Notecią (gm. Wyrzysk), Swarzędzu, Opatówku, Kościanie, Wągrowcu oraz muzea regionalne znajdujące się w miastach powiatowych,
- biblioteki – Biblioteka Uniwersytecka i Biblioteka Raczyńskich w Poznaniu,
- teatry w Poznaniu, Gnieźnie, Kaliszu,
- filharmonie w Poznaniu i Kaliszu,
- galerie sztuki w Poznaniu, Kaliszu, Koninie,
- archiwa państwowe w Poznaniu, Kaliszu, Lesznie.

Wysoka ranga wydarzeń kulturalnych

Wielkopolska jest miejscem organizowania licznych wydarzeń kulturalnych. Liczba organizowanych imprez masowych, w tym artystyczno-rozrywkowych, interdyscyplinarnych i sportowych w ciągu ostatnich trzech lat wzrosła o około 21% i w 2015 roku wynosiła 519 [18], co stanowiło ponad 8% wszystkich imprez organizowanych w kraju.

Cykliczne imprezy o zasięgu międzynarodowym organizowane są m.in. w Poznaniu, Kaliszu i Chodzieży, a o znaczeniu ogólnokrajowym i regionalnym m.in. w: Poznaniu, Kaliszu, Koninie, Gnieźnie, Ostrowie Wielkopolskim, Pile, Lesznie, Wolsztynie, Wrześni, Jarocinie, Nowym Tomysłu, Gołuchowie, Antoninie (gm. Przygodzice), Murowanej Goślinie i Górcie Klasztornej [75]. Wśród cyklicznych imprez o najwyższej randze wyróżnić należy m.in.: Malta Festiwal Poznań (program teatralny, muzyczny, taneczny i filmowy), Kaliskie Spotkania Teatralne, Ethno Port Poznań Festiwal (plenerowy festiwal muzyczny), Międzynarodowy Konkurs Skrzypcowy im. H. Wieniawskiego w Poznaniu, Międzynarodowy Festiwal Chórów Uniwersyteckich „Universitas Cantat” w Poznaniu, Międzynarodowy Festiwal Pianistów Jazzowych w Kaliszu, Międzynarodowe Warsztaty Jazzowe Cho – Jazz w Chodzieży, Międzynarodowy Festiwal Pianistów Jazzowych w Kaliszu, Chopinowskie Interpretacje Młodych w Koninie, Atelier Jazz Festiwal w Gnieźnie, Międzynarodowy Festiwal Teatrów Tańca w Poznaniu, Międzynarodowy Festiwal Muzyki Współczesnej „Poznańska Wiosna Muzyczna”, Spring Break Festival w Poznaniu, Enter Music Festival w Poznaniu, Speaking Concerts w Poznaniu, Short Waves Festival w Poznaniu, Festiwal Fantastyki Pyrkon w Poznaniu. Międzynarodowy Festiwal Chopin w barwach jesieni w Antoninie (festiwal pianistyczny), Ogólnopolski Festiwal Sztuki Filmowej „Prowincjonalia” we Wrześni, OFTen Ogólnopolski Festiwal Teatrów Niezależnych w Ostrowie Wielkopolskim, Międzynarodowy Dziecięcy Festiwal Piosenki i Tańca w Koninie, Ogólnopolski Festiwal Zespołów Muzyki Dawnej „Schola Cantorum” w Kaliszu, Powrót Króla w ramach Dni Leszna, Kaliskie Spotkania Teatralne, Europejskie Dni Dziedzictwa w większości ośrodków miejskich w Wielkopolsce, czy Widowisko historyczne „Orzeł i Krzyż” w Murowanej Goślinie.

Organizowane są ponadto cykliczne imprezy tematyczne związane ze szlakami dziedzictwa kulturowego, w tym m.in. Szlakiem Cysterskim w Łądzie nad Wartą i Wągrowcu oraz Szlakiem Piastowskim w Gnieźnie, Kaliszu i Grzybowie (gm. Września) [75]. Wśród najważniejszych wyróżnić należy: Festiwal Kultury Słowiańskiej i Cysterskiej w Łądzie nad Wartą, Międzynarodowy Zjazd Wojowników Słowiańskich w Grzybowie, Festyn Cysterski w Wągrowcu, Festiwal Kultury Słowiańskiej „Koronacja Królewska” w Gnieźnie, „Weekend na Szlaku Piastowskim”, czy Biesiada Piastowska w Kaliszu.

Bogactwo niematerialnego dziedzictwa kulturowego

Charakterystyczna dla terenów Wielkopolski kultura ludowa kultywowana jest poprzez liczne grupy i zespoły propagujące tańce i przyśpiewki ludowe m.in.: „Biskupianie” z Domachowa (pow. gostyński), Zespół Pieśni i Tańca „Żeńcy Wielkopolscy” z Nietązkowa (pow. kościański), Zespół Regionalny im. Anny Markiewicz z Bukówca Górnego (pow. leszczyński), Zespół Folklorystyczny „Szamotuły”, Zespół Pieśni i Tańca „Wiwaty” z Pobiedzisk, Zespół Regionalny „Wesele Przyprostyńskie” (pow. zbąszyński). W samym Poznaniu działa kilka zespołów ludowych: Zespół Folklorystyczny „Wielkopole” „Cybinka”, „Łany”, „Poligrodzianie”, oraz Zespół Pieśni i Tańca „Wielkopolska” [164].

Elementami niematerialnego dziedzictwa kulturowego Wielkopolski są również umiejętności związane z wytwarzaniem lub użytkowaniem tradycyjnych instrumentów muzycznych (dudy, kozły, mazanki, bębny), języka regionalnego (gwara poznańska), z rękodziełem (m.in. hafciarstwo np.: w Jarocinie i okolicach, czy rzeźba np.: krzyże przydrożne w południowej Wielkopolsce) oraz kultywowanie obrzędów (m.in.: Święto Bambińskie w Poznaniu, wesele szamotulskie) [164].

Na Krajowej liście niematerialnego dziedzictwa kulturowego obejmującej w 2016 roku łącznie 20 pozycji, z obszaru Wielkopolski uwzględniono „Uroczystości obrzędowe ku czci św. Rocha połączone z błogosławieństwem zwierząt w Mikstacie” oraz „Tradycje kulturowe Biskupizny” [50].

Ważnym dziedzictwem kulturowym w Wielkopolsce jest dziedzictwo kulinarne. Wielkopolska należy do Europejskiej Sieci Regionalnego Dziedzictwa Kulinarne. Na liście produktów wpisanych przez Komisję Europejską do Rejestru Chronionych Nazw Pochodzenia i Chronionych Oznaczeń Geograficznych lub do Rejestru Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności z terenu Wielkopolski lub wytwarzane na terenie województwa znalazły się m.in.: rogal świętomarciński, wielkopolski ser smażony, andruty kaliskie i olej rydzowy, natomiast na Krajowej liście produktów tradycyjnych Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi z terenu Wielkopolski znalazły się 92 produkty spośród ponad 1550 z całej Polski [45].

Zagrożenia dla dziedzictwa kulturowego

Zachowanie wartości kulturowych województwa, oprócz działań ochronnych, wymaga także eliminacji zjawisk zagrażających zachowaniu i utrudniających dostępność dziedzictwa kulturowego (zabytków nieruchomych, w tym archeologicznych, ruchomych i niematerialnych), do których należą m.in.:

- a) intensywne procesy suburbanizacji w otoczeniu dużych i średnich miast – wyludnianie się centrów miast, a w konsekwencji ich degradacja przestrzenna i społeczno-gospodarcza;
- b) zainwestowanie przestrzeni na terenach otwartych oraz obszarów atrakcyjnych przyrodniczo i krajobrazowo;
- c) konflikty przestrzenne wynikające z przebiegu szlaków transportowych – brak obwodnic drogowych dla miejscowości o zachowanych historycznych układach przestrzennych wpisanych do rejestru zabytków – przez historyczne centra 32 miejscowości przebiegają drogi krajowe, przez 40 – drogi wojewódzkie, a przez 38 – drogi powiatowe;
- d) konflikty przestrzenne wynikające z potrzeb rozwoju naziemnych sieci infrastruktury technicznej, w tym instalacji do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych,
- e) zagrożenia wynikające z lokowania w sąsiedztwie zabytków obiektów niedostosowanych do skali otoczenia, często stwarzających kolizję widokową w obszarach stanowiących przedpola ekspozycji dla obiektów cennych kulturowo oraz wynikające z nieodpowiedniej dbałości o estetykę nowych obiektów niedostosowaną do wartości przestrzeni, w której są realizowane,
- f) konflikty wynikające z prowadzonej działalności gospodarczej rolniczej i wydobywczej oraz wynikające z przeprowadzanych inwestycji budowlanych m.in. budowy nowych szlaków komunikacyjnych, linii energetycznych, zbiorników wodnych czy budownictwa w ujęciu ogólnym, wymagających prac ziemnych, zagrażające przede wszystkim zabytkom archeologicznym – ok. 68% stanowisk archeologicznych jest zagrożona w wyniku działalności rolniczej, tzw. głęboką orką, 1% w wyniku wydobywania kruszyw, 20% stanowisk – w wyniku działalności inwestycyjnej [42]

Wśród zagrożeń dla zachowania dziedzictwa niematerialnego wymienić należy zjawiska związane z globalizacją, migracjami, postępującymi procesami urbanizacji i industrializacji, zanik przekazu międzypokoleniowego czy nadmierny ruch turystyczny.

Zróźnicowane walory krajobrazowe

Współczesny krajobraz województwa został ukształtowany w procesie oddziaływania czynników przyrodniczych oraz działalności człowieka. Wśród czynników najwyraźniej wpływających na charakter krajobrazu wymienić należy użytkowanie, rzeźbę terenu oraz elementy kulturowe:

- a) w zakresie użytkowania terenu:
 - dominacja obszarów użytkowanych rolniczo ze zdecydowaną przewagą udziału gruntów ornych nad użytkami zielonymi,
 - nierównomierne rozmieszczenie lasów z koncentracją w północnej i północno-zachodniej części województwa i niskim wskaźnikiem lesistości w centralnej i wschodniej części regionu,
 - lokalizacja trwałych użytków zielonych przede wszystkim w dolinach największych rzek regionu: Warty, Noteci, Obry, Baryczy,
 - liczne jeziora polodowcowe w północnej i środkowej części województwa,
 - gęsto i równomiernie rozmieszczone tereny osadnicze,

- b) w zakresie rzeźby terenu:
 - wyraźny pasmowy podział województwa na strefy odzwierciedlające działalność łądolodów i wód płynących,
 - obszary o rzeźbie pagórkowatej i dolinnej odgrywające kluczowe znaczenie w postrzeganiu krajobrazu,
- c) w zakresie elementów kulturowych:
 - układy przestrzenne miast i wsi o zachowanych walorach historycznych i kompozycyjnych,
 - wyróżniające się i dobrze postrzegane w przestrzeni otwartej sylwety miejscowości z obiektami, stanowiącymi dominanty przestrzenne,
 - charakterystyczne dla komponowanego krajobrazu rolniczego aleje drzew i pasy zadrzewień śródpolnych, wyróżniające się szczególnie w rejonie Turwi,
 - parki pałacowe i dworskie występujące głównie w środkowej i południowej części województwa,
 - obszary tradycyjnego osadnictwa wiejskiego z zachowanymi wartościami przestrzennymi – osadnictwo olęderskie na Nizinie Nowotomyskiej i w dolinie Noteci, w okolicach Pyzdr, Międzychodu i Stawiszyna, osadnictwo fryderycjańskie w dolinie Noteci, osadnictwo tzw. „poniatówek” w dawnej strefie przygranicznej II RP.

W oparciu o formy użytkowania terenu i rzeźby terenu oraz wybrane elementy kulturowe na terenie województwa wielkopolskiego wyróżniono pięć podstawowych typów krajobrazu: zurbanizowany, leśny, wiejski, łąkowy i przekształcony.

Krajobraz zurbanizowany obejmuje tereny miast, na które składają się m.in.: założenia urbanistyczne, obszary zabudowy mieszkaniowej, centra handlowe i składowo-magazynowe, kompleksy przemysłowe oraz tereny sportowo-rekreacyjne. Do najcenniejszych obszarów krajobrazu zurbanizowanego należą centra zabytkowych miast, składające się z rynku i przylegających do niego uliczek oraz zabudowy. W województwie wielkopolskim do założeń urbanistycznych o najwyższych wartościach m. in. należą: Poznań, Kalisz, Rydzyna, Zduny, Grodzisk Wielkopolski, Rawicz, Leszno, Gniezno.

Krajobraz leśny obejmuje zgodne siedliskowo, właściwie wykształcone kompleksy zbiorowisk różnych postaci borów, dąbrów, buczyn, grądów, łągów i olsów oraz ich postacie zdegradowane a także leśne zbiorowiska zastępcze powstałe z nasadzeń gospodarczych gatunkowo niezgodnych z potencjałem siedliska bądź zdegradowanych dużym udziałem gatunków obcych geograficznie. Dominujące, leśne tło krajobrazowe urozmaiczone jest enklawami przestrzeni otwartej w postaci pól uprawnych, łąk i nieużytków, sporadycznie pojawiają się także niewielkie jednostki osadnicze. Krajobraz ten w formie największych kompleksów reprezentowany jest w północno-zachodniej części województwa, gdzie znajduje się największy zwarty kompleks leśny – Puszcza Notecka.

Dominującym typem krajobrazu na terenie województwa wielkopolskiego jest krajobraz wiejski, który obejmuje tereny wykorzystywane rolniczo z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych. Integralną częścią tego typu krajobrazu jest sieć osadnicza, w większości o charakterze wiejskim. Dominuje tu zabudowa zagrodowa z budynkami mieszkalnymi i inwentarskimi. Ważną rolę w postrzeganiu krajobrazu pełni pagórkowata rzeźba terenu oraz elementy architektury, m.in.: kościoły, drewniane wiatraki, założenia pałacowo- i dworsko-parkowe, a także rozłogi pól z zadrzewieniami śródpolnymi.

Krajobraz łąkowy obejmuje natomiast tereny przyrzeczne wraz ze starorzeczami, smugami i obniżeniami zalewowymi ale także niewielkie wzniesienia wydmowe. Dominują tu zbiorowiska roślinności nieleśnej: począwszy od murawowych, przez łąkowe (dominujące), ziołoroślowe i szuwarowe, po zbiorowiska roślinności wodnej zbiorników eutroficznych czy zarośla łożowe i wikliny (w miejscach nieużytkowanych). Krajobrazy łąkowe występują przede wszystkim w dolinach największych rzek regionu.

Krajobraz przekształcony tworzą obszary położone w rejonie Konina i Turku, które zostały przeobrażone wskutek eksploatacji węgla brunatnego. Do krajobrazu przekształconego zaliczono wielkoobszarowe odkrywki oraz tereny elektrowni z charakterystyczną dla nich architekturą i wyróżniającymi się elementami technicznymi (wysokie komin, chłodnie kominowe czy wielkogabarytowe hale).

3.4. SPOŁECZEŃSTWO

Duży potencjał demograficzny

Wielkopolska pod względem liczby ludności zajmuje trzecią pozycję w skali kraju z 9% udziałem w ogólnej liczbie ludności Polski. Na terenie województwa zamieszkuje 3 481 625 osób, z wyraźną koncentracją 1/4 ludności w jego centralnej części. Mieszkańcy Poznania stanowią 15,5% ogółu mieszkańców województwa, a powiatu poznańskiego – 10,7%.

Struktura ekonomiczna ludności województwa na tle kraju prezentuje się korzystnie. Potencjał ludnościowy regionu mierzony liczbą osób w wieku produkcyjnym oraz poziomem obciążenia demograficznego plasuje Wielkopolskę powyżej średniej krajowej. Na obszarze województwa występuje stosunkowo wysoki udział ludności w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym, przy niższym udziale osób w wieku poprodukcyjnym.

Za mniej korzystne zjawisko należy uznać tempo starzenia się społeczeństwa Wielkopolski. Obecnie na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 53,8 osób w wieku nieprodukcyjnym. W ostatnim dziesięcioleciu odnotowano jednak wyraźny wzrost wartości tego wskaźnika, przy czym sytuacja ta nie odbiega od tendencji ogólnokrajowych. Analiza wewnątrzregionalna wykazuje, że najlepiej pod względem potencjału ludnościowego prezentuje się podregion pilski, natomiast najsłabsze wskaźniki obserwuje się w Poznaniu oraz w podregionie kaliskim.

Wysoka gęstość zaludnienia

Wielkopolskę charakteryzuje większa niż średnia dla kraju gęstość zaludnienia zarówno w miastach (1 243 os./km²), jak i na terenach wiejskich (56 os./km²). W przeliczeniu na tereny zabudowane i zurbanizowane gęstość zaludnienia wynosi 2231 os./km².

W ujęciu wewnątrzregionalnym obserwuje się zróżnicowaną gęstość zaludnienia w poszczególnych częściach województwa. Największa gęstość zaludnienia występuje w centralnej części województwa, natomiast najniższa w części północnej, w podregionie pilskim, przy średniej dla województwa wynoszącej 117 os./km².

W większości podregionów gęstość zaludnienia utrzymuje się na stałym poziomie. Jedynie w podregionie poznańskim zaobserwowano istotny wzrost liczby mieszkańców przypadających na 1 km² – ze 114 osób w 2007 roku do 130 osób w 2016 roku.

Przewaga ludności miejskiej w ogólnej liczbie mieszkańców regionu

Pomimo obserwowanego odpływu mieszkańców największych ośrodków miejskich na tereny sąsiednich gmin, w miastach nadal zamieszkuje 54,7% ogółu ludności województwa, a na terenach wiejskich 45,3%. Udział miejskiej części społeczeństwa w regionie jest o ponad 5% niższy od średniej krajowej.

Największy odsetek ludności miejskiej charakteryzuje podregion poznański (łącznie z Poznaniem) i pilski. W innych podregionach występuje natomiast przewaga ludności wiejskiej.

Sukcesywny wzrost liczby mieszkańców województwa

W województwie wielkopolskim obserwuje się stały wzrost liczby mieszkańców. Większą dynamikę w ostatnim dziesięcioleciu odnotowano jedynie w województwie pomorskim, mazowieckim i małopolskim. Największe przyrosty liczby ludności mają miejsce w podregionie poznańskim, z wyłączeniem miasta. W pozostałych podregionach, pomimo wzrostu ogólnej liczby mieszkańców, dynamika zmian jest wielokrotnie mniejsze niż w gminach podpoznańskich.

Wzrost liczby ludności województwa jest wynikiem dodatniego przyrostu naturalnego i salda migracji.

Przyrost naturalny ludności od wielu lat utrzymuje się na dodatnim poziomie plasując region w ścisłej czołówce wśród wszystkich województw. W 2016 roku Wielkopolska pod względem wartości wskaźnika przyrostu naturalnego znalazła się na drugim miejscu w kraju po województwie pomorskim. Jest to wynik tym bardziej korzystny, że zarówno w całej Polsce, jak i w większości regionów notuje się ujemne wartości analizowanego wskaźnika. Bardziej szczegółowa ocena w podziale na miasta i tereny wiejskie wykazała, że ośrodki miejskie cechuje niższy przyrost naturalny (na poziomie 0,7), natomiast obszary wiejskie charakteryzują się znacznie wyższymi wartościami wskaźnika (2,9). Najlepiej pod względem ruchu naturalnego ludności prezentują się podregiony: poznański i leszczyński, gdzie wskaźniki osiągnęły poziom 4,7 i 2,5.

W Wielkopolskie od wielu lat obserwuje się dodatnie saldo migracji, co wspólnie z województwem pomorskim, mazowieckim, małopolskim i dolnośląskim wyróżnia region w skali całego kraju. Analiza wewnątrzregionalna potwierdza koncentrację korzystnych procesów demograficznych w podregionie poznańskim, który jako jedyny wykazuje dodatnie wartości wskaźnika. W pozostałych podregionach wskaźnik ten osiągnął wynik ujemny, przy największym odpływie mieszkańców z podregionu pilskiego i konińskiego.

Analiza procesów migracji zagranicznych wykazała stosunkowo niewielkie znaczenie tego zjawiska. W porównaniu z innymi regionami Wielkopolska ani nie przyciąga osób z zagranicy (jedynie 6,1% meldujących się z zagranicy wybiera nasz region), ani też nie jest regionem, z którego ludzie wyjeżdżają poza granice kraju na stałe (6,2% osób wyjeżdżających za granicę na stałe to Wielkopolska). Najwięcej osób przyjeżdżających z zagranicy w Wielkopolsce wybiera miasto Poznań oraz podregion kaliski, a najmniej podregion pilski. Z kolei najwięcej osób wyjeżdżających za granicę pochodzi z podregionów: leszczyńskiego i kaliskiego, a najmniej z podregionów: poznańskiego i konińskiego.

Saldo migracji, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców województwa, w ostatnim dziesięcioleciu przybiera dodatnie wartości. Jedynie w 2014 roku wskaźnik ten oscylował wokół zera, co w porównaniu do ujemnej średniej dla kraju, uznać należy za zjawisko pozytywne. W ujęciu wewnątrzregionalnym największe dodatnie saldo migracji cechuje powiaty podregionu poznańskiego, a zwłaszcza powiat poznański, gdzie wskaźnik osiągnął wartość 15,1. W pozostałej części województwa dodatnie wartości wskaźnika odnotowano jedynie w powiatach położonych wokół największych ośrodków miejskich: leszczyńskim (6,8), kaliskim (0,5) i konińskim (0,2). W Poznaniu oraz w pozostałych częściach województwa odnotowuje się ujemne saldo migracji.

Do Wielkopolski w okresie ostatnich 10 lat przybyło blisko 435 tys. osób. Najwięcej ludzi osiedliło się w podregionie poznańskim (co trzeci nowo zameldowany), a najmniej w podregionie pilskim (jedynie co dziesiąty). W trzech podpoznańskich gminach: Dopiewo, Komorniki i Swarzędz w ostatnim dziesięcioleciu zameldowało się po 10-12 tys. osób. W tym samym okresie do Poznania zameldowało się ponad 55 tys. osób. Z kolei najwięcej osób wymeldowało się z największych miast regionu: z Poznania (79,7 tys.), Konina (10,7 tys.) oraz Kalisza (10,1 tys.), osiedlając się najczęściej w gminach sąsiednich. Wśród gmin o największej dynamice zmian liczby ludności wskazać należy Komorniki z blisko 70% wzrostem liczby mieszkańców, Dopiewo i Rokietnicę z ok. 60% wzrostem liczby ludności oraz obszary wiejskie w gminach Swarzędz i Kórnik, w których przybyło odpowiedni 57% i 52% mieszkańców. Największe spadki procentowe liczby ludności (w przedziale 4-7% populacji całej gminy) odnotowano natomiast w miastach: Łobżenica, Konin, Przedecz, Turek, Kalisz, Dobra, Nowe Skalmierzyce oraz w gminach wiejskich i na obszarach wiejskich gmin: Chodów, Pogorzela, Okonek, Koźmin Wielkopolski i Rychtal.

Prognoza demograficzna

Prognoza demograficzna do 2030 roku zakłada niewielki spadek liczby ludności w regionie, do poziomu 3 481,6 tys. Spadek dotyczył będzie głównie ludności miejskiej (-6,4%). Liczba mieszkańców obszarów wiejskich wzrośnie natomiast o 7,0%.

Zgodnie z prognozowanymi trendami przewiduje się spadek liczby mieszkańców największych miast, przy jednoczesnym wzroście mieszkańców powiatów otaczających. Największa depopulacja w prognozowanym okresie nastąpi w Koninie (-14,6%), Poznaniu (-9,7%) i Kaliszu (-8,5%). Znaczący przyrost ludności prognozuje się w powiecie poznańskim (22,2%) i powiecie leszczyńskim (7,6%). W większości gmin województwa prognozuje się stosunkowo niewielkie, nieprzekraczające 3%, zmiany liczby ludności.

Wysoka aktywność zawodowa mieszkańców

W Wielkopolsce pracuje 1 448 408 osób (bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego), co stanowi blisko 10,0% wszystkich pracujących w kraju. Większość pracujących zatrudniona jest w sektorze prywatnym skupiającym ponad 3/4 ogółu zatrudnionych (79,0%).

Pod względem obecnej wartości i dynamiki zmian wskaźnika Wielkopolskę cechuje wyższy poziom aktywności zawodowej mieszkańców w stosunku do wartości ogólnopolskich. W województwie poziom analizowanego wskaźnika w ostatnich latach wzrósł o 2 p.p., z 42,4% w 2010 roku do 44,4% w 2015 roku, natomiast w kraju o 1,0 p.p., z 40,8% do 41,8%. Analiza wewnątrzregionalna wykazuje, że największa aktywność zawodowa mieszkańców występuje w podregionie poznańskim, a najmniejsza w podregionie pilskim. W ostatnich latach pogłębiają się różnice pomiędzy podregionami.

W województwie wielkopolskim w latach 2008-2016 utworzonych zostało 546 tys. nowych miejsc pracy (10,0%) co plasuje region na trzecim miejscu w kraju (po województwach mazowieckim i śląskim).

Udział pracujących w poszczególnych sektorach gospodarki województwa wynosi:

- a) w sektorze usługowym – 54,1%,
- b) w sektorze przemysłowym – 31,1%,
- c) w sektorze rolniczym – 14,8%.

Na tle kraju w Wielkopolsce większy jest udział pracujących w rolnictwie i sektorze przemysłowym, natomiast mniejszy osób pracujących w sektorze usługowym. Na przestrzeni ostatnich lat wyraźna jest tendencja do spadku udziału osób pracujących w rolnictwie przy równoczesnym wzroście udziału pracujących w sektorze przemysłowym i usługowym.

Stosunkowo niski poziom bezrobocia

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie wielkopolskim wynosi 5,0% (w kraju – 8,3%) i jest najniższa wśród wszystkich województw w kraju. W 7 powiatach stopa bezrobocia jest wyższa wartości średniej dla województwa (najniższą zarejestrowano w Poznaniu – 1,9%, powiecie kępińskim – 2,2% i powiecie poznańskim – 2,3%, a najwyższą w powiecie konińskim – 14,2%).

Wielkopolska charakteryzuje się 25% udziałem osób bezrobotnych z prawem do zasiłku, co jest wartością o prawie 2 p.p. niższą od średniej dla kraju, a także minimalnie niższym od średniej krajowej udziałem absolwentów w ogólnej liczbie bezrobotnych (w Wielkopolsce – 7,2%, w kraju – 7,5%).

Duża atrakcyjność rynku pracy

Potwierdzeniem dużej atrakcyjności wielkopolskiego rynku pracy jest dodatnie saldo dojazdów do pracy.

Ogółem w 41 gminach odnotowano przewagę osób przyjeżdżających do pracy. Najwięcej pracowników przyciąga stolica województwa – ponad 85 tys. Wśród pozostałych jednostek o największej wartości salda dojazdów do pracy (ponad 1 tys. osób) znalazła się gmina podpoznańskie, największe ośrodki miejskie oraz miasta z dużymi zakładami produkcyjnymi. Są to: Tarnowo Podgórne (8,4 tys.), Kalisz (4,1 tys.), Leszno (3,6 tys.), Kleczew (2,7 tys.), Konin (2,7 tys.), Koło (2,6 tys.), Ostrów Wielkopolski (2,4 tys.), Turek (2,3 tys.), Kórnik (2,2 tys.), miasto Czarnków (1,9 tys.), Suchy Las (1,7 tys.), Komorniki (1,6 tys.), Nowe Skalmierzyce (1,5 tys.), Krotoszyn (1,4 tys.), Ostrzeszów (1,4 tys.), Słupca (1,2 tys.), Nowy Tomyśl (1,2 tys.), Powidz (1,1 tys.), Baranów (1,1 tys.).

Gminy z największym ujemnym saldem osób wyjeżdżających do pracy to: miasto Luboń (-3,5 tys.), Mosina (-2,6 tys.), gmina wiejska Ostrów Wielkopolski (-2,2 tys.), Murowana Goślina (-2,0 tys.), gmina wiejska Kościan (-2,0 tys.), Swarzędz (-1,9 tys.), Szamotuły (-1,9 tys.), Pobiedziska (-1,8 tys.), Września (-1,6 tys.), Witkowo (-1,4 tys.), Kazimierz Biskupi (-1,3 tys.), Przygodzice (-1,3 tys.), gmina wiejska Wągrowiec (-1,3 tys.), Czempin (-1,3 tys.), Rokietnica (-1,3 tys.), Oborniki (-1,3 tys.), Rogoźno (-1,2 tys.), gmina wiejska Czarnków (-1,1 tys.), Śmigiel (-1,1 tys.), Golina (-1,1 tys.), Sośnie (-1,1 tys.), Skoki (-1,0 tys.), Kostrzyn (-1,0 tys.), Sieroszewice (-1,0 tys.). Jednostki te w większości położone są w bliskiej odległości od Poznania oraz pozostałych największych ośrodków miejskich województwa, których rynki pracy są na tyle chłonne i atrakcyjne, że przyciągają pracowników również z gmin sąsiadujących.

Umiarkowany stan zasobów mieszkaniowych

Standard zamieszkania w województwie wielkopolskim ocenić należy jako korzystny. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkań w porównaniu do całego kraju jest bardzo wysoka i przewyższa średnią dla Polski aż o 7,4 m² (81,2 m²). Podobnie prezentuje się średnia powierzchnia mieszkania przypadająca na 1 osobę wynosząca 27,8 m².

Z drugiej strony w Wielkopolsce przypada 343 mieszkań na 1000 mieszkańców, co jest wartością niższą niż średnia w kraju. Jednocześnie na przestrzeni ostatnich lat notowany jest wyraźny wzrost liczby mieszkań przypadających na 1000 osób, przy czym jego dynamika jest mniejsza niż w innych województwach. Przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie wynosi obecnie jedynie 2,92, co plasuje województwo na drugim, po podkarpackim, miejscu w kraju.

Największe różnice w sytuacji mieszkaniowej dotyczą miast i wsi. Na terenach wiejskich liczba mieszkań jest mniejsza, natomiast ich przeciętna powierzchnia dużo większa (99,1 m²) niż na terenach miejskich (70,4 m²).

Łączne zasoby mieszkaniowe w Wielkopolsce stanowią 8,4% ogółu mieszkań w Polsce, co plasuje region na trzecim miejscu w kraju (po mazowieckim i śląskim), przy czym większy jest udział mieszkań na terenach wiejskich i szybszy przyrost zasobów mieszkaniowych w ostatnim dziesięcioleciu.

Największy udział zasobów mieszkaniowych posiada Poznań (ponad 21% wszystkich mieszkań w regionie) oraz podregiony kaliski, koniński i poznański (po 18%). Najmniej mieszkań jest natomiast w podregionie pilskim (11%). Biorąc pod uwagę przyrost liczby mieszkań w ostatnich latach największa dynamika obserwowana jest w centrum województwa – w podregionie poznańskim, a najmniejsza na północy – w podregionie pilskim.

Niski poziom zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych

Wartość wskaźnika zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych w województwie, mierzonego liczbą mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców, należy do jednej z najniższych w kraju (342,8 wobec 371,3 w kraju w 2016 r.). Najmniej korzystnie pod względem tego kryterium prezentuje się podregion leszczyński, w którym przypada poniżej 306,9 mieszkań na 1000 osób. W pozostałych podregionach wartości wskaźnika są wyższe, przy czym najlepsza sytuacja panuje w podregionie poznańskim (327,1 mieszkania na 1000 osób).

Dynamiczny rozwój budownictwa mieszkaniowego

W województwie wielkopolskim liczba mieszkań oddanych do użytkowania na 1000 mieszkańców w ciągu roku wynosi 4,7, co jest wartością wyższą niż średnia dla kraju (4,3). Powierzchnia nowych mieszkań także przewyższa dane uśrednione w skali kraju.

Zdecydowanie najwięcej mieszkań w przeliczeniu na 1000 osób w województwie zostało oddanych do użytkowania w podregionie poznańskim (9,0) i leszczyńskim (4,3). W pozostałych podregionach wskaźnik ten jest nieco niższy: podregion koniński – 3,6, podregion kaliski – 2,8, podregion leszczyński – 2,9 i podregion pilski – 2,8.

Zróznicowany stopień wyposażenia w instytucje infrastruktury społecznej

Infrastruktura społeczna skoncentrowana jest przede wszystkim w największych miastach województwa, co wynika bezpośrednio z ich potencjału społeczno-gospodarczego. Duże miasta oferują najszerszy zakres usług społecznych, w tym usług specjalistycznych, natomiast w mniejszych ośrodkach miejskich i na terenach wiejskich infrastruktura społeczna pozostaje na niższym stopniu rozwoju zaspokajając potrzeby mieszkańców jedynie w podstawowym zakresie.

Wysoki stopień wyposażenia w placówki szkolnictwa i opieki przedszkolnej

W ostatnich latach obserwuje się regularny wzrost liczby placówek wychowania przedszkolnego i liczby miejsc oferowanych dla dzieci. Wynika on ze wzrostu zapotrzebowania na tego rodzaju usługi, zwłaszcza na terenach, na których występuje największy przyrost nowej zabudowy mieszkaniowej.

W ostatnim dziesięcioleciu podwoiła się liczba placówek przedszkolnych w Wielkopolsce. Największy wzrost (odpowiednio o 110% i o 62%) miał miejsce w podregionie poznańskim (ze 121 do 254 placówek) i w podregionie konińskim (ze 110 do 178 placówek). Liczba dzieci objętych opieką przedszkolną w ciągu 10 lat wzrosła z 73,9 tys. do 110,6 tys. Największy wzrost liczby dzieci w tym okresie pokrywa się z liczbą nowych placówek (w podregionie poznańskim – 108% i w podregionie konińskim – 71%).

Niekorzystnym zjawiskiem jest spadek liczby uczniów, wynikający z mniejszego przyrostu naturalnego. Zmniejszająca się liczba korzystających z nauki na różnych poziomach edukacji wymaga dostosowania liczby szkół do faktycznego zapotrzebowania z uwzględnieniem prognozowanych zmian demograficznych.

Według danych za 2016 rok Wielkopolskę charakteryzuje wysoki poziom uczestnictwa dzieci w szkole podstawowej i gimnazjum, wynoszący odpowiednio 98,9% i 103,1% (w kraju 96,6% w szkole podstawowej i 100% w gimnazjum).

Za pozytywne zjawisko uznać należy wysoki poziom uczestnictwa uczniów zasadniczych szkół zawodowych wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych (w Wielkopolsce – 22,5%, w kraju – 15,9%), z największym odsetkiem uczniów w tego typu placówkach w podregionie poznańskim (30,8%) i leszczyńskim (30,2%). Niższy niż średnia dla kraju jest natomiast udział uczniów liceów ogólnokształcących (w Wielkopolsce – 45,0%, w kraju – 49,9%), z największym odsetkiem uczniów w podregionie konińskim (44,1%) i najmniejszym w podregionie poznańskim (35,4%).

Wielkopolska jest regionem o dużym potencjale akademickim i bogatej ofercie szkolnictwa wyższego. W województwie studiuje 127 tys. osób, co plasuje region na czwartej pozycji w kraju, za województwem mazowieckim, małopolskim i dolnośląskim. W ostatnich latach obserwowany jest ogólnokrajowy trend spadku ogólnej liczby studentów. Większość studiuje na uczelniach publicznych (78%).

Najważniejszym ośrodkiem akademickim regionu jest Poznań, w którym łącznie na 23 uczelniach studiuje ponad 112 tys. osób, czyli blisko 90% wszystkich studentów. Kolejne ważne ośrodki akademickie to Kalisz (4,7 tys. studentów), Konin (2,7 tys. studentów), Leszno (2,4 tys. studentów), Piła (1,8 tys. studentów), Gniezno (1,3 tys. studentów) i Środa Wielkopolska (1,1 tys. studentów).

W ostatnim dziesięcioleciu zmniejszyła się liczba studiujących na uniwersytetach (w tym medycznych), wyższych szkołach ekonomicznych i rolniczych, a także w akademiach wychowania fizycznego, przy jednoczesnym wzroście liczby studentów na uczelniach technicznych.

Zróznicowana dostępność do usług zdrowia

Najlepszą dostępnością do usług zdrowia charakteryzują się największe miasta regionu. Poznań, Leszno, Konin i Kalisz skupiają ponad połowę ogólnej liczby łóżek szpitalnych w regionie, zapewniając obsługę mieszkańców całego województwa. W przypadku usług wysokospecjalistycznych zasięg oddziaływania szpitali wykracza także poza granice Wielkopolski.

W województwie wielkopolskim funkcjonuje 66 szpitali, w tym 3 szpitale psychiatryczne, z których ponad 2/3 to szpitale publiczne. W ostatnich latach obserwowany jest wzrost liczby szpitali niepublicznych. W regionie leczy się ok. 800 tys. pacjentów rocznie. Wszystkie szpitale dysponują łącznie 17,0 tys. miejsc. W 2016 roku w Wielkopolsce na 10 tys. osób przypadały 44 łóżka szpitalne, co jest wynikiem gorszym od średniej krajowej wynoszącej 49 łóżek na 10 tys. osób.

W Wielkopolsce znajduje się 148 placówek stacjonarnej opieki społecznej, w tym 68 domów pomocy społecznej. Najwięcej takich instytucji zlokalizowanych jest w podregionie kaliskim, a najmniej w podregionie konińskim. Łącznie we wszystkich placówkach znajduje się obecnie 9,1 tys. miejsc, a opieką objętych jest 8,3 tys. osób (7,7% wszystkich osób objętych pomocą w Polsce). W ostatnich latach wzrosła zarówno liczba miejsc w placówkach, jak i osób objętych opieką społeczną.

3.5. GOSPODARKA

Wysoki poziom rozwoju gospodarczego Wielkopolski

Wielkopolska zajmuje trzecie miejsce w kraju pod względem wielkości całkowitego produktu krajowego brutto na poziomie 166 508 mln zł (9,7% całkowitej wartości produktu krajowego PKB) oraz pod względem poziomu PKB per capita – 44 567 zł (2014).

Wielkopolska należy do grupy najszybciej rozwijających się gospodarczo regionów, na co wskazuje wyższy niż przeciętny dla kraju wskaźnik rocznego wzrostu PKB na mieszkańca (107% średniej dla kraju).

W województwie występuje znaczne zróżnicowanie przestrzenne poziomu rozwoju gospodarczego, co potwierdza wielkość PKB per capita na poziomie podregionów. Najwyższymi wartościami wskaźnika charakteryzuje się miasto Poznań (199% średniej dla kraju) oraz podregion poznański (121%), natomiast najniższe wartości występują w podregionie pilskim (75%) i konińskim (76%).

Według danych za rok 2016 województwo wielkopolskie charakteryzuje wyższy niż w kraju udział podmiotów w sektorze rolniczym obejmującym podmioty gospodarki narodowej z sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (w województwie – 2,8%, w kraju – 1,8%), wyższy udział podmiotów w sektorze przemysłowym obejmującym podmioty gospodarki narodowej z sekcji przemysł i budownictwo (w województwie – 22,9%, w kraju – 21,2%) oraz niższy udział pozostałej działalności (74,2%, a w kraju 77,0%). Analiza wewnątrzregionalna wykazała, że najwięcej podmiotów rolniczych zarejestrowanych jest w podregionie leszczyńskim (7,1%), a najmniej w podregionach poznańskim (2,0%) i konińskim (2,3%). Najwięcej podmiotów w sektorze przemysłowym funkcjonuje w podregionie

leszczyńskim (26,2%), a najmniej w podregionie pilskim (23,4%). Podmioty funkcjonujące w pozostałych dziedzinach gospodarki dominują natomiast w podregionie pilskim (72,9%), najmniej jest ich w podregionie leszczyńskim (66,7%).

Region cechuje się ponadto wysokim poziomem przedsiębiorczości. Wielkopolska zajmuje piąte miejsce wśród wszystkich województw, co oznacza, że na 1000 mieszkańców przypada 119 podmiotów wpisanych do rejestru REGON przy średniej dla kraju kształtującej się na poziomie 110 podmiotów na 1000 mieszkańców. Analiza rozmieszczenia podmiotów gospodarczych w przestrzeni regionu wskazuje na polaryzację zjawiska. Najwyższa koncentracja występuje w mieście Poznaniu (205 podmiotów na 1000 mieszkańców) i powiecie poznańskim (153 na 1000 mieszkańców), natomiast najniższy poziom charakteryzuje powiat turecki (74 na 1000 mieszkańców).

Rozdrobniona struktura wielkościowa podmiotów gospodarczych

W strukturze wielkościowej przedsiębiorstw funkcjonujących w województwie około 95% ogółu firm stanowią jednostki zatrudniające do 9 pracowników. Z jednej strony fakt ten należy uznać za zaletę pozwalającą na szybkie dostosowanie się podmiotów do zmieniających się potrzeb rynkowych ze względu na ich dużą elastyczność. Z drugiej strony zbyt niski jest udział podmiotów średnich, zatrudniających od 10 do 49 pracowników (4%), i podmiotów największych, zatrudniających 50 i więcej pracowników (1%), które to zwykle charakteryzują się wyższym zaawansowaniem technologicznym, odzwierciedlają poziom rozwoju gospodarki i cechują się dużą stabilnością produkcji oraz ugruntowaną pozycją na rynku (2016).

Według corocznego rankingu Rzeczypospolitej z 2016 r., na tzw. „Liście 2000 największych polskich przedsiębiorstw” znalazły się 183 firmy działające w regionie. Na najwyższym, drugim miejscu, znalazła się spółka Jeronimo Martins Polska z siedzibą w Kostrzynie, której biuro główne znajduje się w Warszawie. Znaczna część dużych podmiotów gospodarczych skoncentrowanych jest głównie w podregionie poznańskim: ogółem 95 przedsiębiorstw z „Listy 2000...” ma siedzibę w Poznaniu lub powiecie poznańskim.

Wysoki poziom uprzemysłowienia regionu

Przemysł i budownictwo na obszarze Wielkopolski posiadają wysoki udział w wytwarzaniu wartości dodanej brutto (WDB) wynoszący 37,9% (w kraju – 35,1%). Większy niż przeciętny dla Polski jest także udział sektora przemysłowo-budowlanego w strukturze zatrudnienia, wynoszący 31,1% (w kraju – 26,4%), co świadczy o specjalizacji przemysłowej regionu (2015).

Wielkopolska zajmuje wysoką pozycję pod względem liczby przedsiębiorstw przemysłowych i budowlanych, plasującej region na trzecim miejscu w kraju z liczbą 95,1 tys. podmiotów. Większość z nich funkcjonuje w miastach (55,2 tys.), a zwłaszcza w Poznaniu, Kaliszu, Lesznie i Koninie oraz w powiatach: poznańskim, ostrowskim i gnieźnieńskim.

Średni wskaźnik liczby podmiotów przemysłowych i budowlanych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców Wielkopolski wynosi 27,3, przy średniej dla Polski na poziomie 23,4. Jednocześnie województwo zajmuje trzecie miejsce w Polsce pod względem wartości produkcji sprzedanej przemysłu.

Dominującą gałęzią sektora przemysłowego jest przetwórstwo przemysłowe. Branża ta wytwarza 86,4% wartości produkcji dodanej (WDB). Największe znaczenie ma sześć działów przetwórstwa przemysłowego: przetwórstwo spożywcze, produkcja odzieży, produkcja wyrobów z drewna, produkcja mebli, naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń oraz metalowych wyrobów gotowych.

Najważniejszym obszarem przemysłowym w Wielkopolsce jest konińskie zagłębie górniczo-energetyczne, funkcjonujące w oparciu o udokumentowane złoża węgla brunatnego. W Koninie funkcjonują dwie elektrownie opalane węglem brunatnym pozyskiwanym z PAK Kopalni Węgla Brunatnego Konin S.A.

Południowo-zachodnia część Wielkopolski wyróżnia się natomiast znacznie wyższym udziałem firm sektora rolno-spożywczego w ogólnej liczbie przedsiębiorstw z przewagą zakładów produkcji artykułów spożywczych.

Niski poziom innowacyjności regionu

Niski poziom innowacyjności regionu wynika m.in. z niewielkiej liczby ośrodków innowacji, niedopasowanej do potrzeb rynku struktury wykształcenia ludności, niskiego poziomu nakładów przedsiębiorstw na działalność innowacyjną oraz małego odsetka przedsiębiorstw wprowadzających innowacje marketingowe i organizacyjne.

Obecnie w województwie funkcjonuje 19 ośrodków innowacji (w kraju 178), do których należą: parki technologiczne (6), inkubatory technologiczne (2), centra transferu technologii (3), akademickie inkubatory przedsiębiorczości (2) oraz

centra innowacji (6). Spośród wszystkich tego typu instytucji działających w Wielkopolsce aż 15 zlokalizowanych jest w stolicy województwa i powiecie poznańskim. Pozostałe ośrodki innowacji funkcjonują w Kaliszu, Ostrowie Wielkopolskim i Ostrzeszowie (2014).

Duża aktywność inwestorów zagranicznych

Województwo wielkopolskie charakteryzuje się ponadprzeciętną aktywnością inwestorów zagranicznych stanowiących istotną siłę napędową wielkopolskiej gospodarki. Pod względem wielkości zainwestowanego kapitału w 2015 roku Wielkopolska zajmowała drugą pozycję w skali kraju.

W roku 2015 najwięcej środków w ramach bezpośrednich inwestycji zagranicznych pochodziło z Niemiec, Holandii, Luksemburga, Stanów Zjednoczonych oraz Francji. Najczęściej były to inwestycje w podmioty zajmujące się handlem oraz naprawą pojazdów samochodowych (30,3%), przetwórstwem przemysłowym (27,0%), działalnością profesjonalną, naukową i techniczną (7,3%), obsługą rynku nieruchomości (6,9%) oraz budownictwem (6,0%).

Do grupy najważniejszych inwestorów zagranicznych należy zaliczyć m.in.: Beiersdorf AG (kosmetyki), Bertelsmann (koncern medialny), Stollwerck (artykuły spożywcze), Volkswagen AG (samochody), Royal Philips Electronics N.V. (branża elektrotechniczna), Alcatel (radiowo-telefoniczna), Intermarche (handel detaliczny), Pernod Ricard (wyroby alkoholowe), Glaxo SmithKline (wyroby farmaceutyczne), Imperial Tobacco (wyroby tytoniowe), Dossche (produkcja pasz), Bridgestone Corporation (wyroby gumowe), Matsushita (baterie), Jeronimo Martins Holding (handel detaliczny), Exide Transportation Holding Europe S.L (baterie i akumulatory), Kraft Jacobs Suchard AG (wyroby spożywcze), Nestlé S.A. (artykuły spożywcze), SKF Polska S.A. (technologie), Amazon (handel), Wm. Wrigley Jr. Company (artykuły spożywcze), Pratt & Whitney (części do silników lotniczych), Unilever (artykuły spożywcze), Von den Heyden Group (nieruchomości).

Pod względem lokalizacji bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ), skoncentrowane są głównie w stolicy regionu i powiecie poznańskim. Jednostki te tworząc liczne miejsca pracy, sprzyjają powstawaniu nowoczesnej struktury gospodarczej regionu oraz wspierają transfer nowoczesnych technologii i innowacji.

Obszary inteligentnych specjalizacji Wielkopolski

Na obszarze Wielkopolski wyróżniono sześć obszarów inteligentnej specjalizacji, których celem jest efektywne wykorzystywanie regionalnych potencjałów na rzecz wzmacniania zdolności innowacyjnych poprzez koncentrację działalności w najbardziej atrakcyjnych obszarach gospodarki województwa:

- a) biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów (bezpieczeństwo żywnościowe, nowoczesne technologie produkcji żywności, biogospodarka),
- b) wnętrza przyszłości (inteligentne technologie i materiały, meblarstwo, design),
- c) przemysł jutra (maszyny i elementy maszyn, procesy specjalne, nowe technologie),
- d) wyspecjalizowane procesy logistyczne (skomunikowane i mobilność społeczności, wyspecjalizowane produkty i usługi logistyczne dla biznesu),
- e) rozwój oparty na ICT (innowacyjne społeczności, teleinformatyka dla transformacji gospodarczej),
- f) nowoczesne technologie medyczne (medycyna spersonalizowana, produkty i usługi związane z profilaktyką, diagnostyką i terapią chorób cywilizacyjnych oraz chorób rzadkich) podnoszących konkurencyjność i innowacyjność regionu.

Podmioty działające w powyższych branżach koncentrują się przede wszystkim w Poznaniu i powiecie poznańskim oraz w pozostałych największych ośrodkach miejskich, zwłaszcza w gminach Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, oraz na zachodzie i południu województwa.

Inicjatywy klastrowe

W Wielkopolsce funkcjonuje 27 aktywnych inicjatyw klastrowych, w tym 14 z branży przemysłowo-budowlanej, 9 z sektora usługowego i 4 z branży rolno-spożywczej. Celem ich utworzenia jest skoncentrowanie grup przedsiębiorstw pochodzących z tego samego lub pokrewnych sektorów, a także instytucji i organizacji, dla wzmocnienia ich przewagi konkurencyjnej.

Centrami klastrowymi regionu są Poznań i powiat poznański oraz Leszno, Kalisz i Pleszew. Największa obszarowo jest inicjatywa Klaster Spożywczy Południowej Wielkopolski, która zrzesza przedsiębiorstwa położone na terenie kilkunastu gmin

Specjalne strefy ekonomiczne

Istotne znaczenie dla aktywizacji gospodarczej regionu mają podstrefy specjalnych stref ekonomicznych:

- a) Kamiennogórskiej SSE (Ostrów Wielkopolski),
- b) Kostrzyńsko-Słubickiej SSE (Buk, Chodzież, Gniezno, Nowy Tomyśl, Piła, Przemęt, Stęszew, Swarzędz, Śmigiel, Poznań, Wągrowiec, Wronki),
- c) Łódzkiej SSE (Nowe Skalmierzyce, Kalisz, Koło, Przykona, Turek i Ostrzeszów),
- d) Pomorskiej SSE (Piła),
- e) Wałbrzyskiej SSE „Invest Park” (Jarocin, Kalisz, Kościan, Krotoszyn, Leszno, Rawicz, Śrem i Września).

Do końca roku 2016 z ogólnej powierzchni 1 125 ha zajmowanej przez podstrefy specjalnych stref ekonomicznych zagospodarowano blisko 698 ha. Na terenie wielkopolskich podstref utworzono 22,5 tys. nowych miejsc pracy, a sumaryczna wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych przez przedsiębiorstwa działające na ich terenie wyniosła 8,5 mld zł.

Dominujące znaczenie sektora usług w gospodarce regionu

W województwie wielkopolskim największa liczba pracujących zatrudniona jest w sektorze usługowym – 48,2% ogółu pracujących, przy średniej dla kraju na poziomie 52,2%. Systematycznie wzrasta też liczba pracujących w usługach (w latach 2009-2015 odnotowano wzrost o 13%). Zdecydowanie najszybciej rozwijają się usługi związane z handlem i gospodarką magazynową, w których zatrudnienie wzrosło o ponad 25%. Na tym tle szczególnie wyróżnia się powiat poznański, w którym liczba pracujących w usługach związanych z handlem i naprawą pojazdów, transportem i gospodarką magazynową wzrosła o 13,9 tys. osób (2015).

Największy udział w wytwarzaniu wartości dodanej brutto (WDB) mają usługi z zakresu handlu oraz napraw pojazdów, transportu oraz gospodarki magazynowej, zakwaterowania i gastronomii oraz informacji i komunikacji (łącznie 29% WDB województwa; 2014).

Działalność usługowa koncentruje się przede wszystkim w głównych ośrodkach miejskich. Poznań, Konin, Leszno i Kalisz skupiają ponad 44% ogółu pracujących w sektorze usługowym oraz 38% wszystkich podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie regionu. W ujęciu przestrzennym największa koncentracja podmiotów świadczących usługi wyższego rzędu ma miejsce w Poznaniu i powiecie poznańskim (2015).

Wysoki poziom rozwoju sfery otoczenia biznesu

Wielkopolska cechuje się występowaniem dużej liczby jednostek zaliczanych do sfery otoczenia biznesu wspierających gospodarkę regionu. Są to przede wszystkim banki, instytucje ubezpieczeniowe, firmy konsultingowe i doradcze. Pod względem liczby jednostek Wielkopolska zajmuje 3 pozycję w skali kraju.

Wysoki poziom rozwoju rolnictwa

Rolnictwo stanowi jedną z wiodących funkcji gospodarczych całej Wielkopolski. Region posiada znaczący udział użytków rolnych w ogólnej powierzchni wynoszący 65% (w kraju – 60%). Jednocześnie warunki przyrodnicze dla prowadzenia produkcji rolnej należy ocenić jako umiarkowane – wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej w Wielkopolsce wynosi 63,4 pkt. (w kraju – 66,6 pkt), przy czym charakterystyczne jest duże zróżnicowanie wewnątrzregionalne. Bardzo korzystne warunki przyrodnicze dla prowadzenia produkcji rolniczej występują przede wszystkim w południowo-zachodniej części Wielkopolski, w powiatach: gostyńskim i krotoszyńskim.

Województwo wielkopolskie charakteryzuje się stosunkowo niskim udziałem zatrudnionych w rolnictwie – 19,2% ogółu pracujących (w kraju – 21,0%), a jednocześnie ponadprzeciętną wydajnością pracy w rolnictwie, przekraczającą poziom krajowy o 47%, oraz najwyższą w Polsce globalną produkcją rolniczą w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych – 10 180 zł (kraj 7 044 zł) świadczącą o wysokiej efektywności sektora rolnego (2015).

Region posiada korzystną strukturę wielkościową gospodarstw rolnych. Na obszarze województwa funkcjonuje 119 tys. gospodarstw rolnych, które stanowią 8,6% wszystkich gospodarstw kraju. Struktura obszarowa na tle przeciętnej dla kraju wyróżnia się mniejszym udziałem gospodarstw małych (1-5 ha), stanowiących 39% ogólnej liczby gospodarstw (w kraju – 53%), większym udziałem gospodarstw średnich (5-15 ha), wynoszącym 39% (w kraju – 32%), oraz zdecydowanie większym udziałem gospodarstw dużych (ponad 15 ha), który kształtuje się na poziomie 22%

(w Polsce – 15%). Średnia powierzchnia gospodarstwa indywidualnego powyżej 1 ha użytków rolnych jest większa niż średnia krajowa i wynosi 12,4 ha (kraj – 9,6 ha).

Wielkopolskę charakteryzuje bardzo wysoki poziom produkcji zwierzęcej – 36% krajowego stada trzody chlewnej (pierwsze miejsce w Polsce), 15% krajowego stada bydła (trzecie miejsce w Polsce) oraz 19% krajowego stada drobiu (pierwsze miejsce w kraju). Najważniejszym kierunkiem produkcji zwierzęcej jest chów i hodowla trzody chlewnej – obsada tych zwierząt na 100 ha użytków rolnych wynosi 203 szt., wobec 59 szt. w kraju. Kluczowe znaczenie w produkcji zwierzęcej ma także chów i hodowla bydła oraz drobiu – obsada tych zwierząt na 100 ha użytków rolnych wynosi odpowiednio: 44 szt. (w kraju – 30 szt.) i 1 281 szt. (w kraju – 688 szt.). Pod względem obsady zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych wyróżnia się obszar południowo-zachodniej Wielkopolski, w którym obsada trzody chlewnej wynosi 396 sztuk, bydła – 94 sztuki, a drobiu – 1624 sztuki. Wartości te znacznie przekraczają średnią wojewódzką (2010).

Duże znaczenie w gospodarce rolnej województwa i kraju ma produkcja roślinna – 12% krajowej powierzchni zasiewów (pierwsze miejsce w Polsce). Wielkopolska jest największym w skali kraju producentem zbóż ogółem (15% krajowej produkcji), buraków cukrowych (20% krajowej produkcji) oraz rzepaku i rzepiku (13% krajowej produkcji). Region zajmuje także drugą pozycję pod względem wielkości zbiorów ziemniaków – 11% ogółu zbiorów w kraju (2016).

Wielkopolskę wyróżnia ponadto wielopokoleniowa tradycja rolnicza, na którą składa się dziedzictwo kulturowe wsi polskiej, dobra kultury ludowej oraz specyficzne typy krajobrazów wiejskich, w tym unikatowy w skali kraju komponowany krajobraz rolniczy stworzony w latach 20. XIX wieku przez gen. Dezyderego Chłapowskiego.

Wysoki jest także poziom zaplecza naukowo-badawczego. Działalność badawczo-rozwojowa prowadzona jest głównie przez Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu oraz szereg zakładów i stacji doświadczalnych, w których badania naukowe połączone zostały z osiągnięciami praktycznymi. Prężnie działają także liczne jednostki promujące nowe technologie i innowacje w rolnictwie (Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego, wystawy i targi rolnicze).

Duże znaczenie w gospodarce regionu mają firmy zajmujące się produkcją artykułów spożywczych, w tym szczególnie przedsiębiorstwa drobiarskie i młynarskie oraz produkujące paszę dla zwierząt, a także przedsiębiorstwa zajmujące się przetwórstwem mleka i mięsa oraz owoców i warzyw.

Zróżnicowany potencjał turystyczny poszczególnych części województwa

Wielkopolska charakteryzuje się zróżnicowanym potencjałem turystycznym, wynikającym z występowania zasobów i walorów kulturowych i przyrodniczych oraz towarzyszącego im zagospodarowania turystycznego. W północnej i zachodniej części regionu atrakcyjny krajobraz współtworzą licznie występujące jeziora, znaczne powierzchnie leśne oraz urozmaicona rzeźba terenu, natomiast centralną, południową i wschodnią część Wielkopolski wyróżniają obiekty o wysokich wartościach dziedzictwa kulturowego.

Bogactwo środowiska kulturowego oraz prowadzona działalność kulturalna stwarzają możliwości rozwoju turystyki kulturowej, krajoznawczej, pielgrzymkowej i kolejowej na obszarach, które generują lub mają predyspozycje do tego, aby generować ponadregionalny ruch turystyczny:

- a) miejsca związane z początkami tworzenia się państwowości Polski zlokalizowane na przebiegu Szlaku Piastowskiego (Poznań, Gniezno, Ostrów Lednicki, Giecz czy Kalisz),
- b) kulturowe szlaki turystyczne o znaczeniu międzynarodowym i krajowym (Droga Św. Jakuba, Europejski Szlak Cysterski, Europejski Szlak Romański, Szlak Piastowski, Szlak Bursztynowy), a także regionalnym (m.in. Cysterski Szlak Rowerowy, Piastowski Trakt Rowerowy, Ziemiański Szlak Rowerowy, Wielkopolski Szlak Wiatraczny, Szlak Powstania Wielkopolskiego, Szlak Kościołów Drewnianych wokół Pyszczy Zielonki, Szlak Kościołów Drewnianych Ziemi Kaliskiej, Drewniane kościoły szlakiem sztuki Poznań – Zielona Góra, Szlak Pawła Brylińskiego, Szlak Adama Mickiewicza, Szlak Baroku, Szlak Mazurka Dąbrowskiego, Szlak Napoleona, Szlak Wiosny Ludów, Szlak Olędrow, Szlak Zabytków Techniki, Szlak Kultury Żydowskiej, Szlak Zamków, Pałaców i Dworów, Śladami Fryderyka Chopina w Wielkopolsce),
- c) pomniki historii oraz inne zabytki reprezentujące wszystkie style architektoniczne,
- d) liczne miejsca pielgrzymkowe (m.in.: Sanktuarium Św. Wojciecha w Gnieźnie, Sanktuarium Matki Bożej Świętogórskiej Róży Duchowej w Głogówku koło Gostynia, Sanktuarium Matki Boskiej Licheńskiej w Licheniu

Starym, miejsce spotkań chrześcijańskich na Polach Lednickich, Kościół klasztorny kamedułów pw. Narodzenia NMP w Bieniszewie, Sanktuarium Maryjne w Górcie Klasztornej),

- e) obszary o zachowanych cechach krajobrazu ukształtowanego historycznie przez działalność zakonów (Cysterek i Cystersów w okolicach Owińsk, Wągrowca, Ołoboku, Obry, Wielenia i Przemętu, Benedyktynów w okolicach Lubinia i Krzywina),
- f) obszary o zachowanych cechach krajobrazu ukształtowanego historycznie w wyniku kolonizacji olęderskiej (w rejonie Nowego Tomysła, Grodziska Wielkopolskiego, Opalenicy i Pyzdr oraz w rejonie nadnoteckim) i kolonizacji fryderycjańskiej (w rejonie nadnoteckim),
- g) obiekty i urządzenia związane z koleją – parowozownie (Wolsztyn i Gniezno), koleje wąskotorowe (Gnieźnieńska Kolej Wąskotorowa, Średzka Kolej Powiatowa, Wyrzyska Kolej Powiatowa), drezyny (Grodziska Kolej Drezynowa, Krzywińska Kolej Drezynowa, Powiatowa Kolej Wąskotorowa w Środzie Wielkopolskiej, Nadwarciańska Kolej Drezynowa) oraz kolejki parkowe (w Poznaniu i w Cichowie).

W Wielkopolsce występują obszary o zróżnicowanym stopniu atrakcyjności środowiska przyrodniczego dla potrzeb turystyki i rekreacji. Stwarzają one możliwość rozwoju turystyki kwalifikowanej, krajoznawczej, wypoczynkowej, ekoturystyki oraz stanowią zaplecze rekreacyjne dla mieszkańców województwa i województw sąsiednich ^[161]:

- a) obszary o wysokim stopniu atrakcyjności wyróżniające się ze względu na występowanie zbiorników wodnych często w otoczeniu lasów oraz zróżnicowane ukształtowanie terenu (w rejonie: lasów nad Gwdą, Chodzieży, Międzychodu i Sierakowa, Wągrowca, Skoków, Puszczy Zielonki, doliny Cybiny, Powidza i Skorzęcina, Ślesina i jeziora Gopło, Stęszewa i Puszczykowa, Krzywina i Dolska, Zbiornika Wonieść i Osiecznej Przemętu oraz doliny Obry),
- b) obszary o wysokim stopniu atrakcyjności wzdłuż rzek tworzących Wielką i Małą Pętlę Wielkopolski (Warta, Noteć, Kanał Ślesiński, Kanał Kościański, kanały obrzańskie, Obra),
- c) obszary o średnim stopniu atrakcyjności, gdzie występują zbiorniki wodne:
 - w części wschodniej – zbiornik Jeziorsko oraz jeziora: Ostrowieckie, Popieleckie, Kamienieckie, Wierzbiczańskie, Lednickie, Gorzuchowskie, Kłęckie,
 - w części północnej – jeziora: Rgielskie, Kaliszańskie, Margonińskie, Sławianowskie, Borówno, Zaleskie, Sarcze, Długie,
 - w części zachodniej – jeziora: Bytyńskie, Berzyńskie,
 - w części centralnej – jeziora: Grzymisławskie, Niepruszewskie, Strykowskie, Kierskie, rynna jezior kórnicko-zaniemyckich,
 - w części południowej – zbiornik Szałe, Jezewo i Gołuchów,
- d) obszary o średnim stopniu atrakcyjności, gdzie dominują duże kompleksy leśne:
 - w północnej i zachodniej części województwa: Puszcza Notecka, Puszcza Drawska, Lasy Pojezierza Wałeckiego,
 - w części zachodniej województwa: lasy w okolicach Międzychodu, Nowego Tomysła i Grodziska Wielkopolskiego,
 - w części wschodniej: pozostałości Puszczy Pyzdrskiej,
 - w części południowej: Lasy Ostrzeszowskie,
 - w części zachodnio-południowej: Lasy Włoszakowickie,
 - w kierunku południowym od Poznania: Lasy Kórnickie,
 - w kierunku wschodnim od Poznania: Lasy Czarniejewskie,
- e) Wielkopolski Park Narodowy, Drawieński Park Narodowy, 13 parków krajobrazowych, 3 rezerваты: Dolina Kamionki, Krajkowo i Meteoryt Morasko ujęte w „Katalogu Obiektów Geoturystycznych w obrębie pomników i rezerwatów przyrody nieożywionej na terenie kraju”, 2 obiekty geoturystyczne: zwirownia osadów polodowcowych w Wyrzysku-Hetkach, Kopalnia Soli w Kłodawie (z Kłodawską Podziemną Trasą Turystyczną).

Przez obszar województwa wielkopolskiego przebiega gęsta sieć szlaków turystycznych:

- a) szlaki o randze międzynarodowej i krajowej, w tym szlak wodny Wielka Pętla Wielkopolski, szlak rowerowy – EuroRoute R1 i R9, Europejski długodystansowy szlak pieszy E11,
- b) szlaki o randze krajowej: szlak wodny Szlak rzeką Drawą, szlak rowerowy Green Way Naszyjnik Północy, szlak konny Wilczy Szlak,

- c) szlaki o charakterze regionalnym, w tym:
- szlaki rowerowe (Wielkopolski System Szlaków Rowerowych, na który składa się 9 transregionalnych szlaków o łącznej długości blisko 1745 km),
 - szlaki kajakowe (Z biegiem Warty, Mała Pętla Wielkopolski, wzdłuż rzek: Noteci, Gwdy, Rurzyca, Płynicy, Drawy, Łobżonki, Prosnego, Wełny, Kajakowy Szlak Konwaliowy na Jeziorach Przemęckich, a także szlaki kajakowe na jeziorach: Wolsztyńskim, Popielewskim i Chrzypskim),
 - szlaki konne (m.in. Przez generalskie włości, czyli wędrówka traktem generała Dezyderego Chłapowskiego, Śladami zagubionej podkowy, W królewskim orszaku, czyli szlakiem króla Stanisława, „Dolina Baryczy”, Śladami Sapiehów, czyli szlaki konne powiatu czarnkowsko-trzecieckiego, W poszukiwaniu wąsatki, czyli przez rubieże Przemęckiego Parku Krajobrazowego, Szlak Podkutej Szóstki, szlaki Nadleśnictwa Babki i Nadleśnictwa Przedborów),
 - szlaki piesze (Wielkopolski System Szlaków Piesznych).

Wielkopolska posiada przeciętną w skali kraju bazę noclegową. Region dysponuje ok. 42 597 miejscami noclegowymi (ok. 6% dostępnych miejsc noclegowych w kraju) plasując się dopiero na siódmym miejscu w kraju [18]. Niski jest także stopień wykorzystania bazy noclegowej w województwie wynoszący zaledwie 23,9% (w kraju – 33,8%).

W strukturze bazy noclegowej dominują obiekty hotelowe skupiające 53% miejsc noclegowy (podobnie jak w kraju), z czego 72% stanowią ofertę noclegu całorocznego. Baza noclegowa skoncentrowana jest przede wszystkim w Poznaniu oraz w gminach, w których turystyka rozwija się głównie w oparciu o walory przyrodnicze. Większość stanowią sezonowe miejsca noclegowe: Ślesin, Witkowo, Włoszakowice, Powidz, Wolsztyn oraz Sieraków, Przemęt, Piła, Wijewo, Tarnowo Podgórne, Gniezno, Kalisz, Kórnik, Międzychód, Kobyla Góra, Stęszew, Gołuchów. Obiekty noclegowe województwa posiadające zaplecze konferencyjne (304 obiekty) stanowią ok. 9% obiektów w Polsce, z czego najwięcej zlokalizowanych jest w Poznaniu (51 obiektów) oraz w gminach: Ślesin (10 obiektów), Gniezno (9 obiektów), Kalisz (8 obiektów), Wolsztyn (8 obiektów), Tarnowo Podgórne (8 obiektów) i Piła (7 obiektów).

W strukturze obiektów noclegowych rośnie znaczenie gospodarstw agroturystycznych. Obecnie na terenie województwa zlokalizowanych jest 617 takich gospodarstw, z czego najwięcej znajduje się w północno-zachodniej części województwa [155].

Szczególne znaczenie w rozwoju turystyki na obszarze województwa ma stolica regionu. Poznań stanowi największe w kraju centrum targowe – Międzynarodowe Targi Poznańskie, a także dysponuje specyficznymi zasobami i walorami sfery gospodarczej, naukowej i administracyjnej predysponującymi do rozwoju turystyki biznesowej o znaczeniu europejskim, krajowym i regionalnym. Zlokalizowane są tu liczne ośrodki konferencyjne, wystawiennicze i targowe oraz największa w Wielkopolsce baza noclegowa. Występuje ponadto wiele centrów handlowych i rozbudowana infrastruktura transportowa.

Województwo wielkopolskie dysponuje rozbudowaną bazą obiektów sportowych:

- a) INEA Stadion,
- b) Hala widowiskowo-sportowa Arena,
- c) Tor Regatowy Malta,
- d) Tor „Poznań”,
- e) Hipodrom Wola,
- f) Stok narciarski Malta Ski w Poznaniu oraz stok narciarski Chodzież,
- g) obiekty sportu żużlowego w Poznaniu, Lesznie, Gnieźnie, Ostrowie Wielkopolskim oraz Pile,
- h) kompleksy sportowo-rekreacyjne Termy Maltańskie i Tarnowskie Termy, wykorzystujące wody termalne,
- i) 28 kąpielisk oraz 91 miejsc wykorzystywanych do kąpieli – najwięcej w powiatach: konińskim, poznańskim i m. Poznań, leszczyńskim, międzychodzkiem, gnieźnieńskim, wolsztyńskim i złotowskim;
- j) lotniska, aerokluby i szkoły latania w Lesznie Strzyżewicach, Ostrowie Wielkopolskim – Michałkowie, Koninie – Kazimierzu Biskupim, Poznaniu – Kobylnicy oraz Pile.

Atrakcyjność turystyczna Wielkopolski nie należy do najwyższych w skali kraju. Szansą na zwiększenie ruchu turystycznego jest jednak promocja unikatowych w skali międzynarodowej atrakcji oraz stworzenie na ich podstawie markowych produktów turystycznych. Potencjał Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego, Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, pozostałych ośrodków miejskich i obszarów wiejskich wskazuje na możliwość kształtowania specjalizacji terytorialnej w zakresie różnych form turystyki oraz kreowania wizerunku Wielkopolski jako regionu z bogatą ofertą

turystyczną. Turystyka może stanowić ważny element gospodarki regionalnej oraz wpływać na wzrost rozpoznawalności poszczególnych obszarów i podnosić spójność wewnętrzną całego terytorium.

3.6. KOMUNIKACJA

Rozwinięta sieć drogowa

Całkowita długość sieci dróg publicznych o nawierzchni twardej w Wielkopolsce wynosi 28 948 km, co stanowi 9,8% długości sieci całego kraju.

Do najważniejszych elementów sieci drogowej w Wielkopolsce należą drogi krajowe i wojewódzkie (tabele T.30 – T.31.). Łączna długość dróg krajowych na obszarze województwa wynosi 1 741 km (6,0% długości sieci dróg publicznych o nawierzchni twardej w Wielkopolsce), z czego 317 km znajduje się w granicach miast. Całkowita długość dróg wojewódzkich wynosi natomiast 2 743 km (9,5% długości sieci dróg publicznych o nawierzchni twardej w Wielkopolsce), z czego 396 km znajduje się w granicach miast.

Gęstość sieci dróg publicznych o nawierzchni twardej w Wielkopolsce wynosi 97 km/100 km² (w kraju – 94 km/100 km²), przy czym jest znacznie zróżnicowana wewnątrzregionalnie. Południowa część województwa posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg krajowych uzupełnianą przez drogi wojewódzkie, natomiast północna część regionu charakteryzuje się słabo rozwiniętą siecią dróg krajowych i bardzo gęstą siecią dróg wojewódzkich [18].

Niewystarczająca ilość dróg przystosowanych do nacisku 11,5 t pojedynczej osi. Ruch pojazdów o dopuszczalnym nacisku pojedynczej osi do 11,5 t dozwolony jest na wszystkich istniejących odcinkach autostrady i dróg ekspresowych, natomiast pojazdy o dopuszczalnym nacisku pojedynczej osi do 10 t mogą poruszać po pozostałych drogach krajowych z wyjątkiem odcinków dróg nr: 25 (Antonin – Oleśnica), 39 (Kępno – Namysłów) oraz 83 (Dąbrowa - Sieradz), a także po wybranych drogach i odcinkach dróg wojewódzkich nr: 178, 184 (Szamotuły – Przeźmierowo), 187 (Szamotuły – Murowana Goślina), 196 (Poznań DK 92 – Wągrowiec), 260, 264, 305 (Bolewice – Nowy Tomyśl), 306 (Stęszew – Nowe Dymaczewo), 307, 308 (Nowy Tomyśl – Bukowiec), 430, 431, 434 (Kórnik – Sarnowa) 466 (Słupca – A2 węzeł „Słupca”), 470 i 473 (węzeł Dąbie A2 – Uniejów) [112].

Sieć dróg krajowych na obszarze województwa tworzy:

- a) odcinek autostrady A2,
- b) odcinki dróg ekspresowych: S5 (węzeł Mieleszyn – węzeł Poznań Wschód A2, obwodnica Śmigła, odcinek Kaczkowo – Korzeńsko), S8 (na całej długości w granicach województwa), S10 (obwodnica Wyrzyska) i S11 (Zachodnia Obwodnica Poznania, Poznań Krzesiny – Kórnik Południe, obwodnica Jarocina, obwodnica Ostrowa Wielkopolskiego),
- c) pozostałe drogi krajowe klasy GP i G nr: 5, 10, 11, 12, 15, 22, 24, 25, 32, 36, 39, 72, 83, 92.

Istotny problem stanowi brak spójnej sieci dróg ekspresowych istotnych w połączeniach krajowych i międzynarodowych. Na obszarze województwa jedyną całkowicie zrealizowaną drogą ekspresową jest droga S8. Brakujące odcinki drogi S5 w granicach regionu znajdują się w trakcie realizacji. Negatywny wpływ na przepustowość sieci drogowej województwa, szczególnie na kierunku północ-południe, ma przede wszystkim brak drogi ekspresowej S11, która jest realizowana tylko w odcinkach stanowiących obwodnice miast. Aktualnie w Wielkopolsce nie są realizowane żadne odcinki drogi S10.

Kluczowym uwarunkowaniem w zakresie komunikacji są także niewystarczające dla potrzeb wzrastającego ruchu drogowego, zwłaszcza w obszarach zurbanizowanych, realizacje obwodnic w ciągach dróg krajowych i wojewódzkich. Intensyfikacja ruchu kołowego na obszarach miast i wsi prowadzi do powstawania kolizji i konfliktów wynikających z nakładania się ruchu lokalnego związanego z obsługą otoczenia na ruch tranzytowy.

Ponadprzeciętne natężenie ruchu drogowego

Wielkopolska sieć dróg krajowych i wojewódzkich charakteryzuje się ponadprzeciętnym natężeniem ruchu. Średni dobowy ruch pojazdów silnikowych na wszystkich drogach krajowych w Wielkopolsce w 2015 roku wyniósł 12 171 poj./dobę (w kraju – 11 178 poj./dobę), a na drogach krajowych o znaczeniu międzynarodowym 20 835 poj./dobę

(w kraju – 20 067 poj./dobę). Na drogach wojewódzkich w Wielkopolsce średni dobowy ruch pojazdów silnikowych wyniósł natomiast 4 250 poj./dobę (w kraju – 3 520 poj./dobę ^[137]).

Największe natężenie ruchu samochodowego ma miejsce na drogach krajowych w sąsiedztwie Poznania ^[136]:

- a) autostrada A2: węzeł Poznań Luboń – węzeł Poznań Krzesiny (61 932 poj./dobę), węzeł Poznań Komorniki – węzeł Poznań Luboń (60 831 poj./dobę), węzeł Poznań Zachód – węzeł Poznań Komorniki (45 651 poj./dobę) i węzeł Poznań Krzesiny – węzeł Poznań Wschód (38 593 poj./dobę),
- b) droga ekspresowa S11: węzeł Poznań Krzesiny – węzeł Koninko (41 527 poj./dobę), węzeł Koninko – węzeł Gądkki (36 453 poj./dobę) i węzeł Gądkki – węzeł Kórnik Północ (33 182 poj./dobę),
- c) droga krajowa nr 92: Poznań – Swarzędz (38 561 poj./dobę), Tarnowo Podgórne – Poznań (33 139 poj./dobę)
- d) droga krajowa nr 5: Poznań – Komorniki (30 276 poj./dobę).

Dużym natężeniem ruchu samochodowego charakteryzują się także odcinki dróg wojewódzkich na obszarach miejskich:

- a) nr 260 w Gnieźnie (20 495 poj./dobę),
- b) nr 178 w Obornikach (18 838 poj./dobę),
- c) nr 307 Poznań – Wysogotowo (17 564 poj./dobę),
- d) nr 307 Wysogotowo – Zakrzewo (16 199 poj./dobę),
- e) nr 445 w Ostrowie Wielkopolskim (17 409 poj./dobę),
- f) nr 434 na obwodnicy Kórnik (17 012 poj./dobę),
- g) nr 196 Poznań – Murowana Goślina (16 690poj./dobę),
- h) nr 188 w Pile (16 377 poj./dobę),
- i) nr 431 w Mosinie (15 540 poj./dobę),
- j) nr 430 Luboń – Mosina (15 179 poj./dobę).

Gęsta sieć szlaków kolejowych

Wielkopolska posiada dobrze rozwiniętą sieć kolejową. Całkowita długość eksploatowanych linii kolejowych w Wielkopolsce wynosi 1 878 km (9,8% ogólnej długości sieci kolejowej w całym kraju). Zelektryfikowanych jest 1 226 km linii kolejowych (67% całej sieci województwa), natomiast całkowita długość dwutorowych linii kolejowych wynosi 1 158 km (62% całej sieci województwa).

Wskaźnik gęstości sieci kolejowej w Wielkopolsce kształtuje się na poziomie 6,3 km/100 km² (w kraju – 6,1 km/100 km²). Cały region charakteryzują się podobną gęstością sieci kolejowej, z wyjątkiem wschodniej części województwa ^[18].

Linie kolejowe posiadają zróżnicowane znaczenie dla transportu. W granicach województwa znajduje się 25 linii o znaczeniu państwowym, w tym 4 linie kolejowe mające znaczenie międzynarodowe, 32 linie nieposiadające znaczenia państwowego oraz 5 linii wąskotorowych. W podziale na kategorie linii kolejowych wyróżnia się natomiast 10 odcinków linii magistralnych, 31 odcinków linii pierwszorzędnych, 8 odcinków linii drugorzędnych oraz 13 odcinków linii znaczenia miejscowego (tabela T.33).

Na obszarze województwa zelektryfikowanych jest większość linii o znaczeniu państwowym (z wyjątkiem linii nr 203 i 403 oraz odcinka linii nr 14 Krotoszyn – Głogów). Wśród linii nieposiadających znaczenia państwowego zelektryfikowane są linie nr 354 i 405 oraz odcinki linii nr 181 (Herby Nowe – Kępno) i 281 (Oleśnica – Gniezno). Całkowita długość dwu- lub więcej torowych linii kolejowych w Wielkopolsce wynosi 1 147 km (61% całej sieci województwa). Dwa tory lub więcej posiadają wszystkie linie znaczenia państwowego (z wyjątkiem linii nr 403) oraz dwa odcinki linii o znaczeniu regionalnym nr 354 (Poznań – Oborniki i Dziembówko – Piła) ^[61].

Sieć kolejowa charakteryzuje się znacznym stopniem dekapitalizacji szlaków kolejowych. Niskie parametry techniczne skutkują obniżeniem prędkości pociągów, a tym samym obniżają poziom konkurencyjności kolei w porównaniu z transportem samochodowym. Pozytywnym zjawiskiem jest systematyczna modernizacja wybranych odcinków linii kolejowych służąca zwiększeniu przepustowości linii, poprawie dostępności kolei jako alternatywy dla innych rodzajów transportu oraz skracaniu czasu podróży i poprawie jakości przewozów.

W granicach województwa wielkopolskiego planowana jest budowa linii Kolei Dużych Prędkości. Aktualnie trwają prace przygotowawcze dla realizacji inwestycji na trasie Warszawa – Łódź – Poznań/Wrocław. Ponadto planowane jest przedłużenie linii z Poznania do granic państwa, zapewniającej szybkie połączenie z Berlinem.

Rosnące znaczenie transportu kolejowego w przewozach pasażerskich

Ruch pociągów pasażerskich skoncentrowany jest przede wszystkim na głównych liniach kolejowych prowadzących do stolicy województwa. Największe obciążenie ruchem pociągów pasażerskich wynosi:

- a) powyżej 90 składów na dobę – na linii kolejowej nr 3 (E20) na odcinku Poznań – Warszawa,
- b) od 60 do 80 pociągów na dobę – na liniach kolejowych nr 351 (E59) na odcinku Szczecin – Poznań, nr 353 Poznań – Gniezno – Inowrocław oraz nr 3 (E20) na odcinku Poznań – Rzepin,
- c) od 40 do 60 pociągów na dobę – na liniach kolejowych nr 271 (E59) na odcinku Poznań – Wrocław i nr 272 Poznań – Ostrów Wielkopolski – Kępno,
- d) od 10 do 40 pociągów na dobę – na pozostałych liniach regionalnych ^[180].

Na wielkopolskim rynku pasażerskich przewozów kolejowych, oprócz spółki PKP Intercity zapewniającej przewozy o charakterze krajowym i międzynarodowym, połączenia regionalne wykonują spółki Przewozy Regionalne i Koleje Wielkopolskie. Liczba pasażerów obu spółek regionalnych wyniosła w 2015 roku odpowiednio 15,4 mln i 7,4 mln osób w ciągu roku ^[156].

Pozytywnym zjawiskiem jest sukcesywna poprawa jakości taboru kolejowego i zwiększanie częstotliwości połączeń o charakterze regionalnym. Modernizacja i zakup nowych składów realizowane w ostatnich latach wpływa na skrócenie czasu przejazdu i podniesienie komfortu podróżowania, co w połączeniu z rozkładem kursowania pociągów lepiej dostosowanym do relacji regionalnych, zwiększa konkurencyjność transportu kolejowego.

Dysponowanie międzynarodowym portem lotniczym

Jedynym w Wielkopolsce lotniskiem obsługującym ruch pasażerski i towarowy w relacjach krajowych i międzynarodowych jest Port lotniczy Poznań-Ławica im. Henryka Wieniawskiego. W 2016 roku odprawionych zostało 1,7 mln pasażerów (7. miejsce w kraju) przy możliwościach przepustowych lotniska na poziomie 3 mln pasażerów rocznie ^[64].

W Wielkopolsce zlokalizowane są ponadto 3 lotniska sportowe: Kobylnica k. Poznania, Michałków k. Ostrowa Wielkopolskiego, Strzyżewice k. Leszna ^[154] oraz 41 lądowisk cywilnych, w tym 18 lądowisk sanitarnych, 17 lądowisk samolotowych i 6 lądowisk śmigłowcowych (tabela T.34) ^[153].

Niewykorzystany potencjał transportowy śródlądowych dróg wodnych

W województwie wielkopolskim niewykorzystany pozostaje potencjał transportowy systemu śródlądowych dróg wodnych, który tworzą:

- a) Warta swobodnie płynąca (odcinek od Kanału Ślesińskiego do Lubonia klasy Ia i odcinek od Lubonia do granicy województwa klasy Ib),
- b) skanalizowana Noteć Dolna (klasy Ib),
- c) Kanał Ślesiński (klasy II),
- d) porty w Krzyżu Wielkopolskim, Czarnkowie, Ujściu, Koninie i Poznaniu.

Kanał Ślesiński, Warta oraz Noteć Dolna wraz z Kanałem Bydgoskim, Kanałem Górnonoteckim i Notecią Górną tworzą tzw. „Wielką Pętlę Wielkopolską”, która wykorzystywana jest głównie do celów turystycznych, przy czym jej układ stwarza także duże możliwości rozwoju dla transportu towarowego.

Najważniejszym szlakiem wodnym w Wielkopolsce jest rzeka Noteć, stanowiąca kluczowy odcinek drogi wodnej łączącej Odrę i Wisłę.

Znikome znaczenie transportu wodnego w Wielkopolsce wynika przede wszystkim ze złego stanu technicznego dróg wodnych i portów oraz niskich stanów wód wpływających niekorzystnie na rozwój tej gałęzi transportu.

Występowanie ważnych węzłów transportowych

Głównym węzłem transportowym województwa jest Poznań położony na przecięciu głównych szlaków komunikacyjnych. W stolicy regionu zbiegają się najważniejsze dla obsługi województwa, a także posiadające znaczenie

krajowe i międzynarodowe linie kolejowe (nr: 3, 271, 351, 353) oraz drogi kołowe (A2, S5, S11). Funkcjonuje tu międzynarodowy port lotniczy oraz terminale przeładunkowe. Międzynarodową rangę nadaje Poznaniowi położenie na przecięciu dwóch transeuropejskich korytarzy transportowych.

Pozostałe węzły transportowe istotne dla województwa wielkopolskiego to: Kępno, Konin, Krzyż Wielkopolski, Ostrów Wielkopolski, Piła i Września.

W okolicach miast stanowiących węzły komunikacyjne funkcjonują centra logistyczne zapewniające kompleksową obsługę towarów w zakresie ich składowania i magazynowania, spedycji, dystrybucji, przeładunku i transportu (Poznań, Konin, Kalisz i Ostrów Wielkopolski, Piła, Leszno, Kępno i Krzyż Wielkopolski).

Obserwuje się wzrost znaczenia transportu intermodalnego polegającego na wykorzystaniu jednej jednostki transportowej (np. kontenera, nadwozia wymiennego) i przynajmniej dwóch różnych środków transportu. W województwie wielkopolskim transport intermodalny realizowany jest w oparciu o komunikację drogową i kolejową z wykorzystaniem sześciu terminali intermodalnych: Gądky (gmina Kórnik), Kalisz, Poznań – Franowo, Poznań – Rudnicze, Swarzędz, Szamotuły. Ponadto na terenie Wielkopolski znajdują się dwa nieeksploatowane obecnie terminale posiadające niezbędną infrastrukturę dla obsługi intermodalnej: Kobylnica (gmina Swarzędz) i Poznań – Garbary.

3.7. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Wysoki stopień rozwoju sieci wodociągowej

W całym województwie stopień rozwoju sieci wodociągowej należy uznać za zadowalający. Wskaźnik odsetka ludności korzystającej z sieci wodociągowej zaopatrywanej w wodę z ujęć komunalnych wynosi 93,1%, w tym dla miast 96,8%, a dla obszarów wiejskich 88,5%. Wszystkie gminy w województwie są zwodociągowane.

Najbardziej rozbudowanym systemem wodociągowym w Wielkopolsce jest Poznański System Wodociągowy (PSW) dostarczający wodę dla 22,8% mieszkańców województwa, zamieszkujących Poznań oraz częściowo okoliczne gminy. PSW korzysta z 4 ujęć wody i 3 stacji uzdatniania wody zlokalizowanych w Poznaniu, Mosinie i Gruszczynie (gm. Swarzędz). Pozostałe gminy zaopatrywane są z lokalnych stacji wodociągowych.

Województwo wielkopolskie charakteryzuje się nierównomiernym rozmieszczeniem ujęć oraz deficytami wód podziemnych. Szczególnie niekorzystna sytuacja występuje we wschodniej części województwa (powiaty kolski, turecki, koniński, słupecki oraz część powiatu kaliskiego, wrzesińskiego i gnieźnieńskiego). Rezerwy wód podziemnych występują natomiast w północnej i zachodniej części regionu, w szczególności w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Pradolina Toruń-Eberswalde (Noteć; GZWP 138), zbiorników wód podziemnych rejonu pilskiego (GZWP 125 i 127) i zachodniej części Wielkopolskiej Doliny Kopalnej (GZWP 144).

Zróżnicowany stopień rozwoju sieci kanalizacyjnej

Na obszarze województwa wielkopolskiego udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej wynosi 64,6%. Najwyższe wartości wskaźnika występują przede wszystkim w miastach, natomiast mniej korzystnie przedstawia się sytuacja na obszarach wiejskich. Obserwuje się ponadto występowanie znacznych rezerw w przepustowości oczyszczalni ścieków spowodowanych głównie spadkiem ilości odprowadzanych ścieków oraz niedoinwestowaniem sieci kanalizacyjnej.

Wielkopolska może poszczycić się najwyższą liczbą oczyszczalni ścieków w kraju. Na obszarze województwa zlokalizowanych jest:

- a) 346 komunalnych oczyszczalni ścieków, w tym 246 oczyszczalni biologicznych oraz 100 oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów,
- b) 96 przemysłowych oczyszczalni ścieków, w tym: 28 oczyszczalni mechanicznych, 6 oczyszczalni chemicznych, 59 oczyszczalni biologicznych, 3 oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Jednocześnie wskazać należy, że 77 gmin charakteryzuje się niskim odsetkiem korzystających z oczyszczalni ścieków na poziomie poniżej 40% ludności.

Rozwinięty system elektroenergetyczny

System elektroenergetyczny oparty jest głównie na 17 liniach elektroenergetycznych o napięciu 220 kV i 7 liniach elektroenergetycznych o napięciu 400 kV. Linie najwyższych napięć przebiegają w większości w południowo-zachodniej części regionu a największa ich koncentracja, linii o napięciu 220 kV, głównie znajduje się w części wschodniej Wielkopolski. Linie te rozchodzą się promieniście ze źródeł wytwórczych – elektrowni zawodowych wraz z układem linii elektroenergetycznych wysokich napięć 110 kV oraz układem stacji elektroenergetycznych i transformatorowych.

System elektroenergetyczny umożliwia wyprowadzenie znacznej mocy elektrycznej z elektrowni: Dolna Odra, Turów, Bełchatów, Pątnów I, Pątnów II, Adamów i Konin. Istniejące stacje elektroenergetyczne 400/220/110 kV i 220/110 kV poprzez sieć dystrybucyjną (obiekty o napięciu 110 kV i niższym) przesyłają energię elektryczną do odbiorców na terenie województwa.

Linie napowietrzne wysokiego napięcia oraz główne punkty zasilania charakteryzują się odmiennym wiekiem i zdolnościami przesyłowymi. Część sieci średniego napięcia i stacji transformatorowych oraz część sieci niskiego napięcia jest mocno wyeksploatowana, wymaga modernizacji oraz przebudowy. Konieczne jest zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego oraz zmniejszenie strat energii w przesyłach i dystrybucji oraz poprawa przepustowości linii elektroenergetycznych i ograniczenie przesyłu energii liniami 110 kV na dalekie odległości.

Najważniejsze elektrownie zawodowe zlokalizowane są przede wszystkim we wschodniej części regionu. Największym źródłem energii na terenie województwa jest Zespół Elektrowni Pątnów I i II – Adamów – Konin S.A. (ZE PAK), który dostarcza na rynek około 6,4% energii elektrycznej wytwarzanej w kraju i jest drugim co do wielkości krajowym producentem energii elektrycznej otrzymywanej z węgla brunatnego. W województwie wielkopolskim funkcjonuje ponadto elektrociepłownia Poznań – Karolin o łącznej mocy wytwarzanej energii cieplnej 1212,5 MWt i mocy elektrycznej 283,5 MWe, oraz elektrociepłownia Kalisz – Piwonice o zainstalowanej mocy cieplnej 148 MWt oraz 8 MWe mocy elektrycznej.

W ostatnich latach na całym obszarze województwa wielkopolskiego obserwuje się wzrost zainteresowania energetyką prosumencką z mikroźródeł, głównie z odnawialnych źródeł energii w postaci paneli fotowoltaicznych. Powoduje to konieczność przebudowy sieci średniego i niskiego napięcia głównie na obszarach gmin wiejskich oraz mniejszych miast, a także budowy dedykowanych sieci niskiego napięcia dla zasilania punktów ładowania pojazdów elektrycznych w większych aglomeracji miejskich.

Duża liczba instalacji do produkcji energii ze źródeł odnawialnych

Na obszarze województwa znajduje się 326 instalacji do produkcji energii ze źródeł odnawialnych o łącznej mocy 850,0 MW ^[158]. Większość instalacji to elektrownie wiatrowe (218) o łącznej mocy 686,8 MW (2. miejsce w kraju pod względem mocy zainstalowanych elektrowni wiatrowych, po województwie zachodniopomorskim). Wśród innych urządzeń wskazać należy ^[158]:

- a) 7 instalacji wytwarzających energię z biogazu uzyskiwanego z oczyszczalni ścieków o łącznej mocy 6,3 MW,
- b) 9 biogazowni rolniczych o łącznej mocy 10,4 MW,
- c) 9 instalacji wytwarzających energię z biogazu składowiskowego o łącznej mocy 6,2 MW,
- d) 4 instalacje wytwarzające energię z różnego rodzaju biomasy o łącznej mocy 121,4 MW,
- e) 40 elektrowni fotowoltaicznych (słonecznych) o łącznej mocy 6,5 MW,
- f) 27 elektrowni wodnych o łącznej mocy 12,5 MW,
- g) 2 instalacje realizujące technologię współspalania paliw kopalnych i biomasy.

W Poznaniu funkcjonuje Instalacja Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych, służąca przede wszystkim poprawie efektywności gospodarki odpadami, ale również dla produkcji energii elektrycznej i cieplnej ^[162]. Termiczne przekształcanie odpadów komunalny realizowane jest również w instalacjach znajdujących się w Koninie i Pile ^[165].

Środkowa część województwa posiada najlepsze warunki środowiska do wykorzystania energii wiatrowej, Obszar ten zaliczony jest do II – bardzo korzystnej – strefy energetycznej wiatru w Polsce. Przeważające wiatry z kierunku zachodniego i południowo-zachodniego, charakterystyczne dla klimatu województwa, kwalifikują Wielkopolskę do grupy regionów o potencjalnych dużych możliwościach dla rozwoju energetyki wiatrowej ^[37].

Wielkopolska posiada korzystne warunki do rozwoju energetyki geotermalnej. Znaczna część obszaru, poza częścią południowo-zachodnią, ze względu na występowanie wód termalnych w zbiorniku kredy i jury dolnej, stwarza możliwość ich zastosowania w balneoterapii i rekreacji [77]. Obecnie wody geotermalne wykorzystywane są w dwóch wodnych kompleksach rekreacyjno-sportowych („Termy Maltańskie” w Poznaniu i „Tarnowskie Termy” w Tarnowie Podgórnym) [56].

Niewielkie zasoby wodne stanowią ograniczenia dla rozwoju energetyki wodnej. Obecne wykorzystanie energetyczne rzek związane jest jedynie z funkcjonowaniem małych elektrowni wodnych (MEW). Najbardziej korzystny dla ich lokalizacji jest rejon północnej części województwa, gdzie średnie roczne przepływy wody wynoszą powyżej 0,1 m³/s. ogólnej liczby przebadanych rzek i cieków 59 spełniło założone kryterium, w tym trzy rzeki o średnim przepływie rocznym powyżej 10m³/s (Gwda, Drawa i Proсна) posiadają najwyższy w województwie potencjał hydroenergetyczny [68].

Województwo posiada jednorodne i korzystne warunki dla rozwoju energetyki słonecznej. Kolektory słoneczne i ogniwa fotowoltaiczne mogą być uzupełnieniem systemów ogrzewania lub umożliwiać produkcję energii elektrycznej na obszarach pozbawionych bezpośredniego zasilania z sieci elektroenergetycznych [68].

Wielkopolskę charakteryzuje ponadto występowanie dużych zasobów biomasy, przede wszystkim na obszarach intensywnej produkcji rolnej (południowa, centralna i wschodnia część województwa). Źródłem pozyskiwania biogazu mogą być natomiast oczyszczalnie ścieków, składowiska odpadów i fermy hodowlane rozproszone na całym obszarze województwa [68].

Podsumowując, region posiada zróżnicowanie uwarunkowania do rozwoju energetyki opartej o odnawialne źródła energii. Rozwój instalacji służących produkcji energii ze źródeł odnawialnych wymaga jednak uwzględnienia szeregu ograniczeń wynikających między innymi z zachowania odległości od zabudowy o funkcji mieszkalnej czy obszarów cennych przyrodniczo, w celu zminimalizowania potencjalnych konfliktów z innymi funkcjami terenów sąsiednich.

Rozwój energetyki odnawialnej służyć ma nie tylko realizacji postanowień środowiskowych i emisyjnych na szczeblu krajowym i unijnym, ale także zwiększeniu bezpieczeństwa energetycznego regionu. Istotnym aspektem jest również zmniejszenie wykorzystania paliw kopalnych a tym samym zmniejszenie emisji i poprawa jakości powietrza.

Rozbudowany system sieci gazowych

System sieci gazowych na obszarze województwa obejmuje gazociągi magistralne o znaczeniu krajowym, połączone za pośrednictwem 4 systemowych węzłów przesyłowych w Krobi, Odolanowie, Kotowie, Zębowie z pozostałymi gazociągami wysokiego ciśnienia.

Głównym elementem systemu gazociągów jest czynny gazociąg tranzytowy wysokiego ciśnienia DN1400 „Jamał” łączący Rosję z Europą Zachodnią. Przebiega on równoleżnikowo przez środkową część województwa, gwarantując obsługę północnej i środkowej części regionu za pośrednictwem połączenia z gazociągami krajowymi poprzez węzeł Zębowo.

Możliwość zaopatrzenia z innych krajów Europy zapewnia sieć magistralnych gazociągów o znaczeniu krajowym przebiegających poza granicami województwa oraz planowany gazociąg tranzytowy, który przebiegał będzie po południowej stronie gazociągu tranzytowego „Jamał”.

Wielkopolska posiada rozwinięty system gazociągów gazu zaazotowanego, pracujący w oparciu o lokalne złoża gazu ziemnego. Obejmuje on gazociągi dalekosiężne oraz sieć gazociągów kopalnianych łączących poszczególne obiekty systemu: mieszalnię gazu w Grodzisku Wielkopolskim, węzły w Kotowie, Krobi i Odolanowie wraz z Odazotownią w Grodzisku Wielkopolskim, Podziemny Magazyn Gazu „Bonikowo”, a także kopalnie gazu ziemnego znajdujące się w 53 obszarach górniczych.

W ujęciu wewnątrzregionalnym występują zróżnicowane możliwości zaopatrzenia w gaz. Lepszy jest dostęp do sieci gazowej w miastach, wyższy jest poziom zaopatrzenia północnej, zachodniej i południowej części województwa oraz gmin położonych w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących gazociągów wysokiego ciśnienia. Występują jednak obszary, szczególnie we wschodniej części regionu, pozbawione dostaw z istniejącej sieci gazowej (m.in. powiaty słupecki, koniński i kolski, gdzie odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej wynosi poniżej 5%).

Elementy infrastruktury przesyłu paliw

Przez środkową część województwa wielkopolskiego przebiega ropociąg tranzytowy „Przyjaźń” relacji Rosja – Niemcy, który nie jest jednak związany z gospodarką regionu. Wśród innych elementów wskazać należy 3 rurociągi produktowe:

- a) rurociąg produktowy z Płocka do bazy paliw w Rejowcu Poznańskim w gminie Skoki (Baza Paliw nr 4 OLPP),
- b) rurociąg produktowy z Płocka do Ostrowa Wielkopolskiego z bazą paliw w Ostrowie Wielkopolskim (Terminal Paliw PKN Orlen),
- c) rurociąg produktowy z Ostrowa Wielkopolskiego do Wrocławia, stanowiący element rurociągowego systemu rozprowadzania paliw z Zakładu Produkcyjnego w Płocku w kierunku południowo-zachodniej części kraju oraz baza paliw płynnych w gminie Jastrowie (Baza Paliw nr 8 OLPP).

Ponadto, w związku z występowaniem i wydobywaniem złóż ropy naftowej, na terenie województwa wielkopolskiego znajdują się kopalnie ropy naftowej oraz rurociągi gazu ziemnego – ropociągi kopalniane.

Elementy infrastruktury teleradiowej

Sieć infrastruktury teleradiowej składa się z 22 linii radiowych, łączących ze sobą 20 stacji nadawczych i odbiorczych znajdujących się na terenie Wielkopolski i województw ościennych. Najważniejsze urządzenia infrastruktury teleradiowej to:

- a) Telewizyjne Ośrodki Nadawcze w Damasławku, Kobylej Górze, Koninie, Obornikach, Poznaniu i Zdunach,
- b) Stacje Linii Radiowych w: Bolewicach, Czarnkowie, Domachowie, Dziadowicach, Kaliszu – Chełmcach, Szamotułach, Poznaniu i Żerkowie,
- c) Telewizyjna Stacja Retransmisyjna w Chodzieży,
- d) Radiowo-Telewizyjne Centra Nadawcze w: Śremie, Kaliszu – Mikstacie, Gnieźnie – Chojnej i Koninie – Żółwieńcu,
- e) Radiowy Obiekt Nadawczy w Wągrowcu.

Dla wszystkich obiektów emisyjnych (tabela T.35) oraz szkieletowej sieci cyfrowych linii radiowych (tabela T.36) obowiązują strefy i pasy ochronne mające na celu ograniczenie wysokości nowo powstałych budynków i budowli. Ograniczenia te mają na celu zapewnienie bezpiecznej odległości pomiędzy miejscami ogólnodostępnymi a strefą, w której mogą występować natężenia pól przekraczające obowiązujące dopuszczalne normy, oraz zapewnienie widoczności gwarantującej poprawną transmisję sygnałów radiowych i telewizyjnych.

Powszechny dostęp do szerokopasmowego Internetu

Województwo wielkopolskie jest liderem wśród regionów w zakresie usług szerokopasmowych. W ramach przedsięwzięcia „Budowa Wielkopolskiej Sieci Szerokopasmowej” wybudowanych zostało ponad 4 600 km sieć światłowodowej, która została tak zaprojektowana i zrealizowana, aby przebiegała przez wszystkie gminy województwa wielkopolskiego z uwzględnieniem terenów, na których wcześniej nie znajdowała się nowoczesna infrastruktura telekomunikacyjna. Wielkopolska Sieć Szerokopasmowa jest najdłuższą regionalną siecią szerokopasmową w Polsce. Obejmuje ona swoim zasięgiem około 98% gospodarstw domowych znajdujących się w odległości do 4,0 km od najbliższego węzła dystrybucyjnego i 80% gospodarstw domowych znajdujących się w bezpośrednim zasięgu sieci Wielkopolskiej Sieci Szerokopasmowej.

System gospodarki odpadami

Zgodnie z Planem gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2022 na obszarze województwa wyznaczono 10 regionów gospodarowania odpadami komunalnymi (RGOK), w których realizacja założeń systemu bazuje na regionalnych oraz zastępczych instalacjach do przetwarzania odpadów komunalnych. Konieczne jest jednak rozwijanie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz zapewnienie niezbędnej infrastruktury do przetwarzania odpadów komunalnych w tym: instalacji do sortowania, doczyszczania odpadów zebranych selektywnie, instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania, instalacji do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów.

W Wielkopolsce funkcjonuje 30 regionalnych instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK) na które składają się 2 instalacje termicznego przekształcania odpadów komunalnych w Koninie i Poznaniu, 11 regionalnych składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, 8 instalacji do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów, oraz 9 instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych [157].

Ponadto obszar województwa obsługuje 15 instalacji zastępczych (w tym 6 które docelowo mają pełnić funkcje instalacji regionalnych) oraz 11 instalacji pretendujących do funkcji regionalnych ^[157].

Na obszarze województwa wielkopolskiego prowadzona jest sukcesywna przebudowa systemu gospodarki odpadami. W 2016 roku w granicach województwa znajdowało się^[166]:

- a) 55 składowisk odpadów komunalnych będących w fazie eksploatacji, w tym:
 - 33 składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne przyjmujące odpady komunalne,
 - 2 składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, które zaprzestały przyjmowania odpadów komunalnych w trakcie roku 2016 (składowiska posiadają decyzję na zamknięcie wydaną w 2015 i 2016 r.),
 - 18 składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, które posiadały decyzję na zamknięcie wydaną po 23 stycznia 2013 r. w tym jedno składowisko mające decyzję na zamknięcie wydaną w roku 2016,
 - 2 składowiska posiadające nową decyzję na zamknięcie,
- b) 2 składowiska odpadów niebezpiecznych w Koninie,
- c) 5 składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne nieprzyjmujących odpadów komunalnych (składowane odpady z grup 10, 15, 16, 17, 19).

W 2016 roku łącznie na 43 składowiskach (spośród 63 składowisk eksploatowanych - komunalnych i innych) złożono 1 721 521,61 Mg odpadów, w tym ^[166]:

- a) 395 589,34 Mg zdeponowano na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne przyjmujących odpady komunalne,
- b) 14 346,74 Mg zdeponowano na składowiskach odpadów niebezpiecznych,
- c) 1 305 403,53 Mg zdeponowano na składowiskach odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, nieprzyjmujących odpadów komunalnych,
- d) 6 182 Mg na składowisku odpadów obojętnych.

W województwie wielkopolskim funkcjonują ponadto liczne instalacje do przetwarzania strumieni odpadów niebezpiecznych i pozostałych ^[157]:

- a) 122 stacje demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- b) 10 zakładów przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- c) 7 instalacji recyklingu zużytych opon,
- d) 11 instalacji recyklingu i odzysku papieru i tektury,
- e) 12 instalacji do recyklingu szkła,
- f) 32 instalacje które prowadzą recykling metali,
- g) 11 instalacji przetwarzających osady ściekowe,
- h) 58 instalacji do odzysku i recyklingu odpadów budowlanych i remontowych,
- i) 6 spalarni i współspalarni odpadów innych niż komunalne,
- j) 8 składowisk odpadów przemysłowych.

3.8. OBRONNOŚĆ I BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Występowanie wojskowych terenów zamkniętych i ich stref ochronnych

Na obszarze Wielkopolski zlokalizowane są tereny zamknięte Ministerstwa Obrony Narodowej o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa. Ich łączna powierzchnia wynosi 15 955 ha. Określone zostały przez właściwych ministrów i kierowników urzędów centralnych, zgodnie z Decyzją Nr 42/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 4 marca 2016 r. (Dz. U. Ministerstwa Obrony Narodowej z 2016 r. poz. 25 ze zmianami – tabela T.40).

Część terenów zamkniętych posiada wyznaczone strefy ochronne:

- a) dla kompleksu wojskowego K-8652 Borówiec (magazyn lotniczych środków bojowych, gm. Kórnik),
- b) dla kompleksu wojskowego K-1795 Śrem (garnizonowa strzelnica szkolna, rzutnia granatów bojowych oraz strzelnica pistoletowa wraz ze strefą bezpieczeństwa).

Dla trzech kompleksów wojskowych wyznaczono strefy ograniczonego zainwestowania o promieniu 3 km od granic:

- a) Kompleksu wojskowego K-7887 Babki (gm. Mosina),
- b) Kompleksu wojskowego K-4577 Ruchocinek (gm. Witkowo),
- c) Kompleksu wojskowego K-7096 Rogalin (gm. Mosina).

W granicach województwa wielkopolskiego Decyzjami Lokalizacyjnymi Komisji Planowania przy Radzie Ministrów ustanowione zostały planowane obszary i obiekty wraz ze strefami ochronnymi, służące poprawie bezpieczeństwa i obronności kraju:

- a) strefa ochronna ustanowiona decyzją lokalizacyjną Komisji Planowania przy Radzie Ministrów Nr 61/74 z dnia 18 czerwca 1974 r. dla kompleksu wojskowego nr 2201 Biedrusko,
- b) strefa ochronna ustanowiona decyzjami lokalizacyjnymi Komisji Planowania przy Radzie Ministrów Nr 018/81 z dnia 12 listopada 1981 r. oraz Nr 011/84 z dnia 10 stycznia 1984 r. dla kompleksu wojskowego nr 2973 Wyciążkowo,
- c) strefa ochronna ustanowiona decyzji lokalizacyjna. Komisji Planowania przy Radzie Ministrów Nr 012/75 z dnia 10 lutego 1975 r. dla kompleksu wojskowego nr 2973 Wyciążkowo,
- d) strefa ochronna ustanowiona decyzją lokalizacyjną Komisji Planowania przy Radzie Ministrów Nr 028/82 z dnia 22 grudnia 1982 r. dla kompleksu wojskowego nr 6015 Powidz,
- e) strefa ochronna ustanowiona decyzją lokalizacyjną Komisji Planowania przy Radzie Ministrów Nr 019/82 z dnia 29 lipca 1982 r. dla kompleksu wojskowego nr 6035 Poznań-Krzesiny,
- f) strefa ochronna ustanowiona decyzji lokalizacyjna, Komisji Planowania przy Radzie Ministrów Nr 030/75 z dnia 13 grudnia 1975 r. dla kompleksu wojskowego nr 7195 Dolaszewo – Szydłowo,
- g) strefa ochronna ustanowiona decyzją lokalizacyjną Komisji Planowania przy Radzie Ministrów Nr 026/78 z dnia 9 listopada 1978 r. dla kompleksu wojskowego w Pile,
- h) strefa ochronna ustanowiona decyzją lokalizacyjną Komisji Planowania przy Radzie Ministrów Nr 017/85 z dnia 17 grudnia 1985 r. dla kompleksu wojskowego w Pile,
- i) strefa ochronna ustanowiona decyzją lokalizacyjną Komisji Planowania przy Radzie Ministrów Nr 018/82 z dnia 29 lipca 1982 r. dla kompleksu wojskowego w Pile.

W związku z funkcjonowaniem lotniska wojskowego Poznań-Krzesiny wyznaczona została przestrzeń operacyjna do awaryjnego zrzutu podwieszonych samolotów, zgodnie z Zarządzeniem Nr KIN-I.4102.10.2013.5 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2014 r. w sprawie przyjęcia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru położonego w gminie Kórnik, obręb Kamionki, wyznaczonego dla przestrzeni operacyjnej do awaryjnego zrzutu podwieszonych samolotów, związanej z funkcjonowaniem lotniska wojskowego Poznań – Krzesiny.

Występowanie obiektów lotnictwa wojskowego

W granicach województwa wielkopolskiego zlokalizowane są dwa lotniska wojskowe:

- a) Lotnisko wojskowe Powidz – wpisane do rejestru lotnisk i lądowisk wojskowych decyzją nr 19/Org./SSRLSZRP Ministra Obrony Narodowej z dnia 10 czerwca 2013 r., jako lotnisko lotnictwa państwowego klasy I,
- b) Lotnisko wojskowe Poznań – Krzesiny – wpisane do rejestru lotnisk i lądowisk wojskowych decyzją nr 26/Org./SSRLSZRP Ministra Obrony Narodowej z dnia 19 sierpnia 2013 r., jako lotnisko lotnictwa państwowego klasy I;

Dla lotnisk wojskowych ustanowione zostały powierzchnie ograniczające lotnisk lotnictwa państwowego dla samolotów klasy I o parametrach zgodnych z załącznikiem nr 13 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2003 r. w sprawie warunków, jakie powinny spełniać obiekty budowlane oraz naturalne w otoczeniu lotniska" (Dz. U. z 2003 r. nr 130, poz. 1192 ze zmianami)

Ponadto w ciągu autostrady A2 zlokalizowany jest Drogowy Odcinek Lotniskowy Września (DOL – Września).

Obszary ograniczonego użytkowania dla lotnisk wojskowych Poznań–Krzesiny i Powidz

Na obszarze województwa wielkopolskiego Uchwałą Nr XVI/442/16 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 21 marca 2016 r., w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego w Powidzu, zmienioną Uchwałą NR XXIV/695/16 z dnia 28 listopada 2016 r., ustanowiono obszar ograniczonego użytkowania wokół lotniska wojskowego w Powidzu.

W odniesieniu do lotniska wojskowego Poznań – Krzesiny, w związku ze zmianami przepisów prawa, istniejący dotychczas obszar ograniczonego użytkowania ustanowiony Rozporządzeniem nr 40/07 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 31 grudnia 2007 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego Poznań–Krzesiny (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2008 r. nr 1, poz. 1) stracił swoją moc prawną.

Zadania rządowe związane z obronnością kraju

Na obszarze województwa wielkopolskiego zlokalizowana jest infrastruktura wojskowa związana ze strukturą organizacyjną i dyslokacją Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz potrzebami Organizacji Sojuszu Północnoatlantyckiego (NATO). Obejmuje ona następujące obiekty:

- a) infrastrukturę dla sił wzmocnienia NATO – lotnisko Poznań – Krzesiny,
- b) infrastrukturę dla sił wzmocnienia NATO – lotnisko Powidz (gmina Powidz),
- c) infrastrukturę dla sił wzmocnienia NATO – składnica Materiałów Pędnych i Smarów w miejscowości Porążyn (gmina Opalenica),
- d) infrastrukturę dla systemu dowodzenia i kontroli w Babkach (gmina Mosina).

Obszary ograniczonego użytkowania dla obiektów cywilnych

Wśród najważniejszych uwarunkowań wynikających z funkcjonowania obiektów cywilnych na obszarze województwa wielkopolskiego wskazuje się ustanowienie obszarów ograniczonego użytkowania dla:

- a) lotniska Poznań-Ławica w Poznaniu (uchwała Nr XVIII/302/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 30 stycznia 2012 r., Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2012 r. poz. 961),
- b) linii elektroenergetycznej o napięciu znamionowym 110 kV w Kaliszu (uchwała Nr XLVIII/711/2006 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 29 czerwca 2006 r.),
- c) drogi wojewódzkiej nr 184 po rozbudowie na odcinku Pamiątkowo-Przeźmierowo (uchwała Nr XV/124/IV/2012 Rady Powiatu w Poznaniu z dnia 8 lutego 2012 r., Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2012 r. poz. 1247),
- d) drogi wojewódzkiej nr 196 od km 4 + 260 do km 4 + 340 na odcinku w sąsiedztwie Gimnazjum im. Jana Pawła II w Czerwonaku (Uchwała Nr VIII/75/V/2015 Rady Powiatu w Poznaniu z dnia 17 czerwca 2015 r., Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2015 r. poz. 4069).

Występują ponadto ograniczenia związane z wyznaczonymi powierzchniami ograniczającymi wysokość zabudowy i obiektów naturalnych wokół lotnisk i lotniczych urządzeń naziemnych oraz strefą ograniczonego zainwestowania od radaru meteorologicznego w Wysogotowie.

Występowanie kolejowych terenów zamkniętych

Na obszarze województwa wielkopolskiego do terenów zamkniętych, zastrzeżonych ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, zaliczono tereny, na których usytuowane są linie kolejowe określone w załączniku do Decyzji nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 24 marca 2014 r. ze zmianami (tabela T.42)

Zagrożenie i ryzyko powodziowe

W granicach województwa wielkopolskiego we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego^[29] wyznaczone zostały obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi. Są to obszary, na których istnieje znaczące ryzyko powodzi lub jest prawdopodobne wystąpienie znaczącego ryzyka powodzi. Do rzek lub odcinków rzek objętych tymi obszarami należą:

- a) Warta, Ner, Proсна, Swędrnia, Trojanówka, Pokrzywnica, Lutynia, Kanał Mosiński, Obra, Cybina, Główna, Wełna, Noteć, Drawa, Gwda, Piława, Barycz, Polska Woda, Orla, Rów Polski (dla których mapy zagrożenia powodziowego opracowano w I cyklu planistycznym, a ich przekazanie jednostkom administracji nastąpiło w dniu 15 kwietnia 2015 r.),

- b) Teleszyna, Nida, Rgilewka, Kiełbaska, Ołobok, Powa, Mieszna, Struga Bawół, Rudnik, Wrzeźnica, Moskawa, Średzka Struga, Kania, Samica Stęszewska, Wirynka, Sama, Mała Wełna (dla których mapy zagrożenia powodziowego opracowane zostaną w II cyklu planistycznym).

Na opracowanych mapach zagrożenia powodziowego wskazane zostały następujące obszary zagrożenia powodziowego ^[36]:

- a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi $p=0,2\%$, czyli raz na 500 lat lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego (ok. 3% powierzchni województwa wielkopolskiego),
- b) obszary szczególnego zagrożenia powodzią obejmujące obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi $p=1\%$, czyli raz na 100 lat (ok. 3% powierzchni województwa wielkopolskiego), obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi $p=10\%$, czyli raz na 10 lat (ok. 2% powierzchni województwa wielkopolskiego) oraz obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego,
- c) obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego.

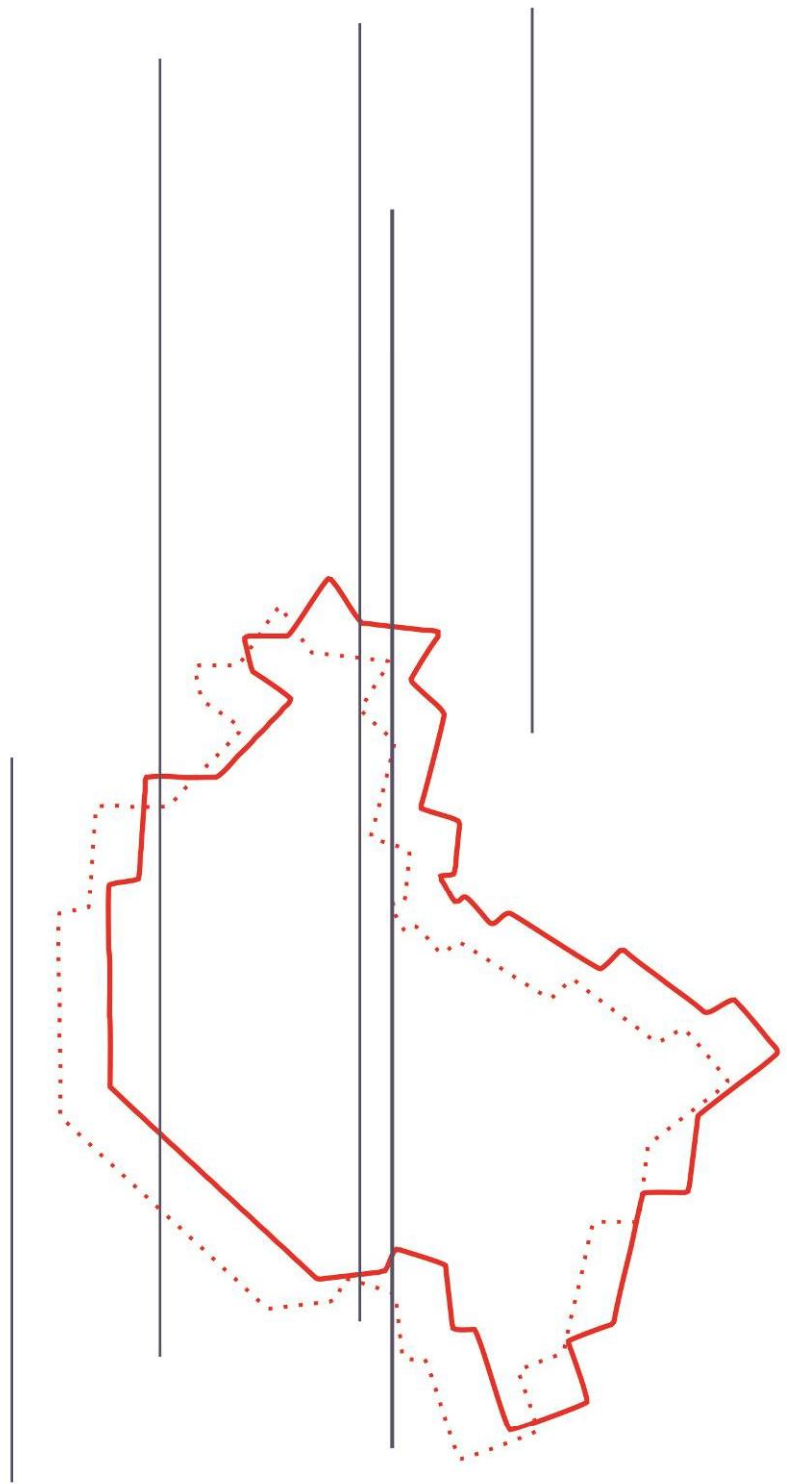
Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne.

Wskazać należy, że dla części gmin określono bardzo wysoki i wysoki poziom zintegrowanego ryzyka powodziowego. Do grupy tej należą: m. Kalisz (rz. Prosna i Swędrnia), Dąbie (rz. Warta i Ner), Golina, Luboń, Oborniki, Koło, Rzgów, Łądek, Stare Miasto, Śrem, Międzychód, (rz. Warta), m. Poznań (rz. Warta i Główna), Kościan (rz. Obra), Piła (rz. Gwda) i Odolanów (rz. Barycz) ^[63].

Skutki zagrożenia powodziowego w Wielkopolsce z zasady są przewidywalne i nie przybierają dynamicznego przebiegu. Wynika to przede wszystkim z uwarunkowań geograficznych i geomorfologicznych regionu oraz istniejącego zabezpieczenia powodziowego. System ochrony przeciwpowodziowej w województwie wielkopolskim tworzy m.in. 765,4 km wałów przeciwpowodziowych, około 2 tys. budowli hydrotechnicznych, zbiorniki wodne, poldery przepływowe i kanały ulgi. Możliwość wystąpienia powodzi w województwie wielkopolskim dotyczy stosunkowo niewielkich obszarów, zaś skala tego zjawiska przeważnie nie przybiera wymiarów klęski żywiołowej.

Ruchy masowe ziemi

Na obszarze województwa wielkopolskiego występuje ponad 450 zewidencjonowanych terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz 282 osuwisk, głównie w obrębie krawędzi wysoczyzn i dolin rzecznych (2017). Zostały one wskazane w rejestrach terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy, w obrębie trzynastu powiatów: poznańskiego, kościańskiego, gnieźnieńskiego, gostyńskiego, wrzesińskiego, średzkiego, śremskiego, wągrowieckiego, chodzieskiego, pilskiego, czarnkowsko-trzcianeckiego oraz miasta Poznań i miasta Kalisz ^[134]. W pozostałych powiatach obszary zagrożone osuwaniem się mas ziemnych określane są na podstawie badań archiwalnych z lat 60. XX wieku, będących w zasobach Geologa Województwa Wielkopolskiego i Państwowego Instytutu Geologicznego.

WIELKOPOLSKA 2020+

MODEL ROZWOJU WOJEWÓDZTWA

III. MODEL ROZWOJU PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA

Określenie polityki przestrzennej oraz kierunków zagospodarowania przestrzennego wymaga sformułowania modelu rozwoju przestrzennego. Jego celem jest wskazanie optymalnej formy organizacji przestrzeni województwa.

Model rozwoju przestrzennego województwa oparto na założeniach modelu rozwoju Wielkopolski do 2020 roku określonego w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 ^[147]. Model ten opiera się na koncepcji rozwoju dyfuzyjno-absorbcyjnego zakładającej wspieranie biegunów wzrostu, czyli obszarów o najwyższym potencjale społeczno-gospodarczym, które stanowiąc mają źródło czynników rozwoju, wraz z równoczesnym wzmocnieniem obszarów otaczających. W myśl przyjętych założeń województwo rozwijać się będzie w wyniku dyfuzji rozwoju z biegunów wzrostu na otoczenie.

Zgodnie z zapisami Strategii nie można zakładać, że wspieranie biegunów wzrostu wystarczy, by pojawiła się dyfuzja na obszary je otaczające. Ważne jest równoczesne wzmocnienie zdolności do odbioru tej dyfuzji, czyli korzystania z niej. Obszary otaczające należy z jednej strony wyposażać w zdolności do absorbowania czynników rozwojowych z zewnątrz, a z drugiej w zdolności do wykorzystywania potencjałów własnych (...). Dyfuzja i absorpcja powinny być równoważnymi czynnikami rozwoju. Istotnym założeniem modelu dyfuzyjno-absorbcyjnego jest jego dynamiczny charakter, oznaczający, że przestrzeń regionu to nie obszar administracyjny, ale wzajemnie powiązane ze sobą potencjały i zachodzące między nimi procesy.

Model rozwoju przestrzennego województwa wielkopolskiego określa podstawowe elementy sieci osadniczej, strefy funkcjonalno-przestrzenne oraz główne powiązania, które stanowiąc będą determinanty rozwoju Wielkopolski. Ich odpowiednie kształtowanie powinno zapewnić zrównoważony rozwój całego regionu. Osiągnięcie zakładanej formy organizacji przestrzeni możliwe będzie poprzez określenie odpowiedniej polityki przestrzennej oraz realizację wyznaczonych kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Model rozwoju przestrzennego województwa wielkopolskiego skonstruowano w oparciu o następujące założenia:

System osadniczy

Podstawowymi elementami systemu osadniczego są ośrodki miejskie o zróżnicowanej pozycji w hierarchii sieci osadniczej województwa:

- 1) Ośrodek metropolitalny – Poznań,
- 2) Ośrodek regionalny – dwubiegunowy zespół miast – Kalisz i Ostrów Wielkopolski,
- 3) Ośrodki subregionalne – Gniezno, Konin, Leszno, Piła,
- 4) Ośrodki lokalne – miasta powiatowe.

Uzupełnieniem systemu osadniczego są pozostałe ośrodki miejskie i wiejskie równomiernie rozlokowane na obszarze województwa.

Zakłada się, że rolę biegunów wzrostu pełnić będą największe miasta regionu i ich najbliższe otoczenie. Polityka przestrzenna ukierunkowana zostanie na wzmocnienie ich konkurencyjności oraz poprawę wewnętrznych powiązań dla osiągnięcia wysokiego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego, dostosowanego do rangi i funkcji ośrodków miejskich w sieci osadniczej kraju i województwa.

Strefy zróżnicowanej polityki przestrzennej

W przestrzeni województwa wskazuje się następujące strefy zróżnicowanej polityki przestrzennej:

- 1) strefy wysokiej intensywności procesów osadniczych,
- 2) strefy średniej intensywności procesów osadniczych,
- 3) strefy niskiej intensywności procesów osadniczych,
- 4) strefy zielonych pierścieni,
- 5) strefa intensywnej gospodarki rolnej,

- 6) strefa przemysłu paliwowo-energetycznego,
- 7) strefa równoważenia potencjału przyrodniczego i społeczno-gospodarczego,
- 8) system przyrodniczy.

Polityka przestrzenna w zakresie kształtowania stref zróżnicowanej polityki przestrzennej wynikać będzie z przyjętego modelu zakładającego dyfuzję rozwoju z biegunów wzrostu na otoczenie. Dla poszczególnych stref określone zostaną preferowane kierunki zagospodarowania przestrzennego uwzględniające zasoby i walory społeczno-gospodarcze i środowiskowe oraz zachodzące procesy rozwoju. Przestrzeń osadnicza w wyróżnionych strefach podlegać będzie zróżnicowanym przekształceniom, których intensywność uwarunkowana zostanie aktywizacją rolniczych i pozarolniczych potencjałów rozwojowych, z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego.

Szczególnym kierunkiem działań w zakresie ochrony terenów aktywnych biologicznie, terenów otwartych, w tym terenów rolniczych, będzie kształtowanie stref zielonych pierścieni wokół ośrodka wojewódzkiego i regionalnego. Obszary te mogą pełnić zróżnicowane funkcje społeczno-gospodarcze dostosowane skalą i intensywnością do ograniczeń wynikających z funkcji zielonych pierścieni.

Rozwój województwa wielkopolskiego determinowany będzie także określeniem specjalnej polityki przestrzennej dotyczącej obszarów występowania szczególnych zjawisk z zakresu gospodarki przestrzennej i występowania konfliktów przestrzennych.

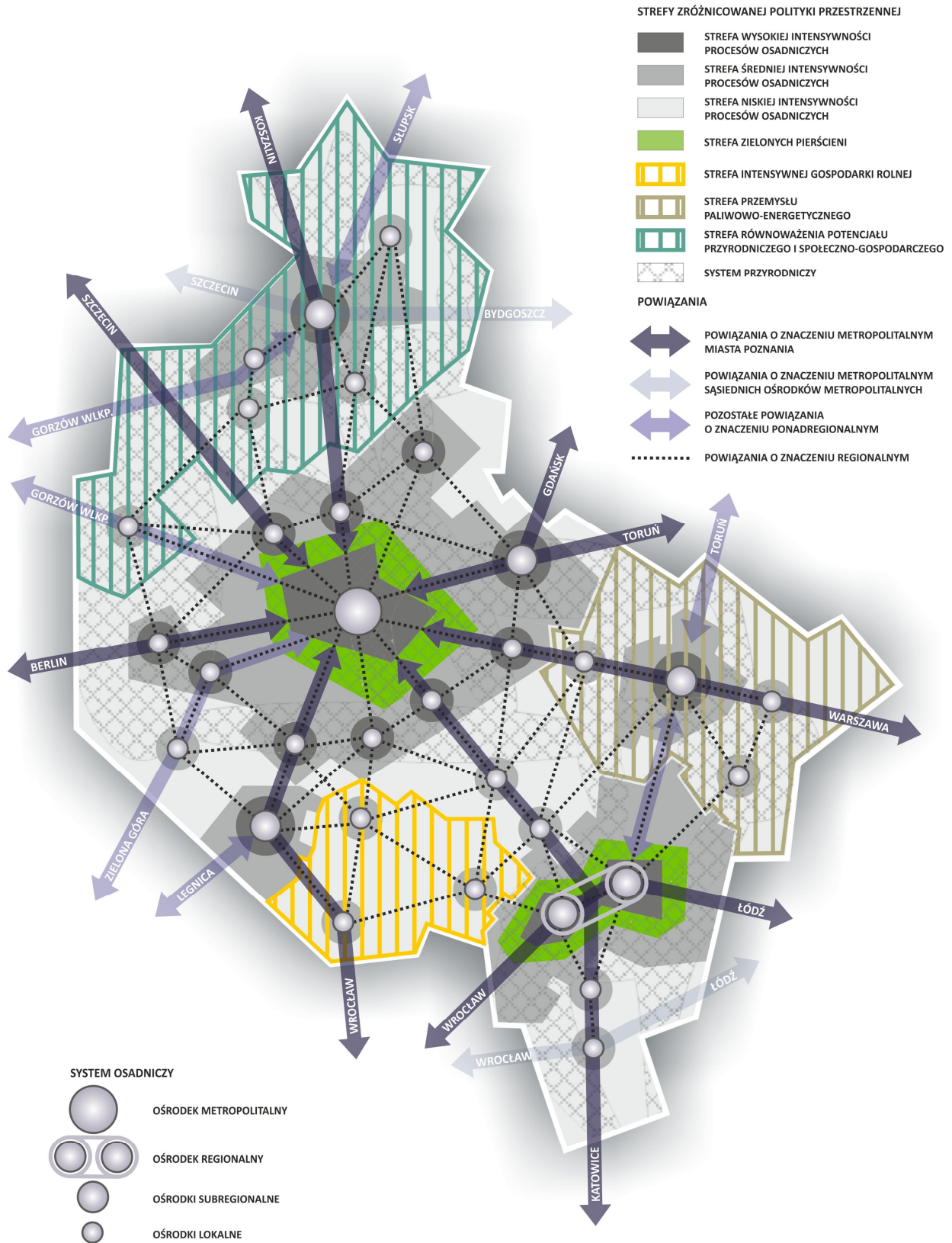
Powiązania

Poszczególne elementy systemu osadniczego powiązane są wzajemnymi relacjami, stanowiącymi podstawę dla wzajemnych oddziaływań:

- 1) powiązania o znaczeniu metropolitalnym miasta Poznania – powiązania sieciowe pomiędzy Poznaniem a metropoliami – Warszawą, Łodzią, Bydgoszczą z Toruniem, Trójmiastem, Szczecinem, Wrocławiem, Aglomeracją Górnośląską oraz Berlinem,
- 2) powiązania o znaczeniu metropolitalnym sąsiednich ośrodków metropolitalnych – powiązania sieciowe Szczecina z Bydgoszczą oraz Wrocławia z Warszawą i Łodzią przebiegające przez obszar województwa wielkopolskiego,
- 3) pozostałe powiązania o znaczeniu ponadregionalnym – powiązania sieciowe pomiędzy Poznaniem a miastami wojewódzkimi oraz powiązania sieciowe pozostałych ośrodków miejskich o znaczeniu regionalnym i subregionalnym z największymi miastami kraju,
- 4) powiązania o znaczeniu regionalnym – powiązania sieciowe pomiędzy poszczególnymi ośrodkami miejskimi na obszarze województwa: metropolitalnym, regionalnym, subregionalnymi i lokalnymi.

Podstawą procesów dyfuzji rozwoju biegunów wzrostu na ich otoczenie będzie dobrze rozwinięty system komunikacyjny oraz efektywna i innowacyjna infrastruktura techniczna. Spójność systemów transportowych i infrastrukturalnych stanowić będzie warunek konieczny dla dynamizowania rozwoju całego województwa, poprawy jego dostępności, konkurencyjności i atrakcyjności zarówno jako miejsca pracy czy zamieszkania, jak i przestrzeni inwestycyjnej. Polityka przestrzenna zostanie zatem skoncentrowana na poprawie powiązań wszystkich części województwa.

MODEL ROZWOJU PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA

Model rozwoju przestrzennego województwa określony w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ stanowi wyraz wizji rozwoju określonej w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 ^[147]. Zgodnie z zapisami dokumentu *Wielkopolska to region o złożonej strukturze wewnętrznej i o skomplikowanym układzie potencjałów oraz problemów rozwojowych. Przyspieszenie jej rozwoju powinno być budowane na podstawie współdziałania, łączenia i wspólnego wykorzystywania tych potencjałów. Wizja, czyli obraz docelowego stanu województwa w perspektywie 2020 roku nie powinien być statyczny, powinien być przede wszystkim opisem zbioru pożądaných procesów, które stworzą podstawy trwałego, szybkiego i zrównoważonego rozwoju. W związku z powyższym wizja rozwoju Wielkopolski powinna brzmieć:*

Wielkopolska 2020 roku – w wyniku stopniowego osiągnięcia celów strategii ma być regionem inteligentnym, innowacyjnym i spójnym, gdzie:

- *efektywnie wykorzystywany jest potencjał wewnętrzny,*
- *podmioty rozwoju ściśle współpracują, co skutkować powinno wartością dodaną,*
- *istnieje klimat dla innowacji we wszystkich sferach funkcjonowania regionu,*
- *konkurencyjność budowana jest na wzajemnie korzystnych powiązaniach funkcjonalnych między ośrodkami wzrostu a ich otoczeniem, co generuje korzystne procesy dyfuzyjne i absorpcyjne,*
- *priorytetem i fundamentem rozwoju jest edukacja oraz budowa na jej podstawie kreatywnych kapitałów, intelektualnego i innowacyjnego,*
- *jednym z głównych priorytetów jest zielony aspekt rozwoju,*
- *mieszkańcy wykazują wysoką aktywność zawodową, gospodarczą i społeczną,*
- *gospodarka i życie społeczne są otwarte na świat, co wzmacnia ich konkurencyjność,*
- *wszystkie aspekty rozwoju uwzględniają zasadę włączenia społecznego,*
- *każdy mieszkaniec ma dostęp do podstawowych standardów usług społecznych,*
- *przestrzeń województwa pozbawiona jest barier dla mobilności mieszkańców,*
- *sytuacja demograficzna sprzyja zastępowalności pokoleniowej,*
- *polityka kieruje się większą otwartością na nowe i nowych,*
- *istotny wpływ na rozwój regionu wywiera sprawowane w stylu koncyliacyjnym zdecydowane przywództwo regionalne.*

WIELKOPOLSKA 2020+

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

IV. CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Model rozwoju przestrzennego województwa wielkopolskiego oraz analiza uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych stanowią podstawę wyznaczenia celów polityki przestrzennej.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+, realizując wymiar terytorialny polityki rozwoju, przyjmuje cel generalny **Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020:**

„Efektywne wykorzystanie potencjałów rozwojowych na rzecz wzrostu konkurencyjności województwa służące poprawie jakości życia mieszkańców w warunkach zrównoważonego rozwoju”.

Dla realizacji modelu rozwoju przestrzennego województwa wielkopolskiego określa się **osiem celów polityki przestrzennej**, które pozostają **spójne z celami strategicznymi** Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020.

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO DO 2020 ROKU. WIELKOPOLSKA 2020		PZPW 2020+	
CELE STRATEGICZNE		CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ	
1.	POPRAWA DOSTĘPNOŚCI I SPÓJNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ REGIONU	1.	4. 6. 7.
2.	POPRAWA STANU ŚRODOWISKA I RACJONALNE GOSPODAROWANIE JEGO ZASOBAMI	1.	2. 3. 4. 5. 8.
3.	LEPSZE ZARZĄDZANIE ENERGIĄ	3.	5. 7. 8.
4.	ZWIĘKSZENIE KONKURENCYJNOŚCI METROPOLII POZNAŃSKIEJ I INNYCH OSRODKÓW WZROSTU W WOJEWÓDZTWIE	1.	4. 6.
5.	ZWIĘKSZENIE SPÓJNOŚCI WOJEWÓDZTWA	1.	4. 5. 6. 7.
6.	WZMOCNIENIE POTENCJAŁU GOSPODARCZEGO REGIONU	1.	5. 6. 7.
7.	WZROST KOMPETENCJI MIESZKAŃCÓW I ZATRUDNIENIA	1.	
8.	ZWIĘKSZENIE ZASOBÓW ORAZ WYRÓWNANIE POTENCJAŁÓW SPOŁECZNYCH WOJEWÓDZTWA	1.	4. 6.
9.	WZROST BEZPIECZEŃSTWA I SPRAWNOŚCI ZARZĄDZANIA REGIONEM	1.	4. 6. 7. 8.
PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO. WIELKOPOLSKA 2020+		SRWW 2020+	
CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ		CELE STRATEGICZNE	
1.	KSZTAŁTOWANIE SPÓJNEJ PRZESTRZENI OSADNICZEJ	1.	2. 4. 5. 6. 7. 8. 9.
2.	OCHRONA WALORÓW PRZYRODNICZYCH	2.	
3.	KSZTAŁTOWANIE I RACJONALNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	2.	3.
4.	OCHRONA POTENCJAŁU KULTUROWEGO I KRAJOBRAZU ORAZ ROZWÓJ KONKURENCYJNYCH FORM TURYSTYKI I REKREACJI	1.	2. 4. 5. 8. 9.
5.	ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ ROLNICTWA	2.	3. 5. 6.
6.	POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ WOJEWÓDZTWA	1.	4. 5. 6. 8. 9.
7.	ROZWÓJ EFEKTYWNEJ I INNOWACYJNEJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	1.	3. 5. 6. 9.
8.	ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO I PRZECIWDZIAŁANIE ZAGROZENIOM	2.	3. 9.

Dla przyjętych celów polityki przestrzennej określone zostały kierunki zagospodarowania przestrzennego oraz działania służące osiągnięciu docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej, w tym inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ określona została ponadto specjalna polityka przestrzenna w odniesieniu do obszarów funkcjonalnych. Stanowi ona uszczegółowienie celów polityki przestrzennej i kierunków zagospodarowania przestrzennego określonych dla całego województwa wielkopolskiego z uwzględnieniem specyficznych cech poszczególnych obszarów.

1. KSZTAŁTOWANIE SPÓJNEJ PRZESTRZENI OSADNICZEJ

Sieć osadnicza województwa wielkopolskiego charakteryzuje się korzystnie wykształconą strukturą przestrzenną rozlokowania jednostek osadniczych. Struktura administracyjna i hierarchia miasta i wsi nie wymaga zmian.

Obecny układ przestrzenny i hierarchia jednostek osadniczych sprzyja stymulowaniu rozwoju społeczno-gospodarczego i zapewnia spójność terytorialną całego regionu. Główne ośrodki osadnicze koncentrują potencjał rozwojowy, a poprzez powiązania przestrzenne i funkcjonalne korzystnie oddziałują na otoczenie.

Polityka przestrzenna województwa ukierunkowana zostanie na kształtowanie spójnej przestrzeni osadniczej opartej na wzmocnieniu konkurencyjności ośrodków miejskich oraz na wykorzystaniu potencjałów pozostałych obszarów wraz ze wzmocnieniem ich zdolności do absorpcji czynników rozwojowych. Dzięki tym działaniom silne ośrodki miejskie stymulować będą rozwój całego województwa.

Realizacja polityki przestrzennej w zakresie kształtowania spójnej przestrzeni osadniczej odbywać się będzie poprzez wspieranie rozwoju największych ośrodków województwa – biegunów wzrostu, ze szczególnym uwzględnieniem stolicy regionu – Poznania, jako miasta o znaczeniu krajowym i międzynarodowym. Bardzo ważnym działaniem będzie wzmocnienie powiązań funkcjonalno-przestrzennych biegunów wzrostu z ich otoczeniem, a także dążenie do poprawy sytuacji na obszarach o niższym potencjale rozwojowym.

Istotnym aspektem zrównoważonego rozwoju osadnictwa będzie wdrożenie idei zielonych pierścieni wokół Poznania oraz Kalisza i Ostrowa Wielkopolskiego. Celem ich wyznaczenia jest przede wszystkim ograniczanie presji urbanizacyjnej na terenach podmiejskich.

Dla realizacji celu polityki przestrzennej określa się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa:

Podnoszenie konkurencyjności ośrodków miejskich i ich najbliższego otoczenia

Osiągnięcie wysokiego poziomu konkurencyjności ośrodków miejskich pozwoli na wzmocnienie ich pozycji w układzie osadniczym kraju, a także przyczyni się do zwiększenia możliwości ich korzystnego oddziaływania w zakresie dyfuzji czynników rozwojowych na przestrzeń całego regionu.

Polityka przestrzenna ukierunkowana zostanie na wzmocnienie rozwoju wielofunkcyjnego wszystkich jednostek osadniczych, ze szczególnym uwzględnieniem ponadlokalnych specjalizacji miast (centra akademickie, kulturowe, obsługi biznesu i inteligentnych specjalizacji regionalnych), które sprzyjać będą kształtowaniu zrównoważonej struktury społeczno-gospodarczej:

- 1) **Poznań** – jako ośrodek o jednym z najwyższych potencjałów społeczno-gospodarczych w kraju i dobrze wykształconych funkcjach, stanowić będzie silną metropolię o znaczeniu europejskim, będącą wiodącym w kraju centrum zarządczym, finansowym, naukowym, gospodarczym, targowym, wystawienniczym, transportowym, kulturalnym i sportowym. Poznań posiada także najwyższe predyspozycje do rozwoju różnych typów specjalizacji. Postępujący proces integracji funkcjonalnej i przestrzennej miasta z otoczeniem doprowadzi do wykształcenia spójnego systemu społeczno-gospodarczego w ramach Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego. Rozwój i poprawa wielofunkcyjnych powiązań miasta z otoczeniem zapewni obsługę całego regionu;

- 2) **Kalisz i Ostrów Wielkopolski** – jako dwubiegunowy ośrodek regionalny stanowić będzie ważny element równoważenia rozwoju środkowej części kraju. Istotnym aspektem działań będzie wzbogacanie funkcji usługowych wyższego rzędu stanowiących uzupełnienie oferty stolicy województwa. Kalisz i Ostrów Wielkopolski predysponowane są do rozwoju funkcji obsługi biznesu, kulturalnych oraz inteligentnych specjalizacji regionalnych. Dodatkowo Kalisz posiada istotny potencjał do pełnienia ważnych w skali regionu funkcji ośrodka akademickiego. Postępujący proces integracji funkcjonalno-przestrzennej obu miast pozwoli na dalszy rozwój i wzmocnienie funkcji o znaczeniu regionalnym i krajowym. Dynamika i skala zachodzących procesów rozwojowych na tym obszarze wyróżniać się będzie na tle pozostałych miast województwa;
- 3) **Gniezno, Konin, Leszno, Piła** – jako ośrodki subregionalne nadal pełnić będą rolę biegunów wzrostu dla poszczególnych części województwa. W ośrodkach subregionalnych występować będą podobne procesy rozwojowe, jak w ośrodku regionalnym, natomiast ich siła i intensywność będzie odpowiadała zajmowanej pozycji w hierarchii sieci osadniczej. Wszystkie miasta subregionalne posiadają wysokie predyspozycje do rozwoju funkcji akademickich, kulturowych, inteligentnych specjalizacji regionalnych oraz funkcji obsługi biznesu. Jednocześnie poprzez miasta subregionalne następować będą procesy rozprzestrzeniania się rozwoju społeczno-gospodarczego z ośrodka metropolitalnego. Wzrastający poziom konkurencyjności tych miast doprowadzi do wzmocnienia ich potencjału, a w konsekwencji zdynamizuje procesy rozwojowe zachodzące w ich otoczeniu;
- 4) **Miasta powiatowe** – jako ośrodki lokalne pozostaną miejscowymi centrami rozprzestrzeniania się rozwoju społeczno-gospodarczego oraz obszarami koncentracji funkcji służących przede wszystkim obsłudze mieszkańców. Rozwój tych ośrodków odbywał się będzie przy wykorzystaniu lokalnych potencjałów, a ich przewaga konkurencyjna osiągnięta zostanie poprzez specjalizację funkcjonalną. Ośrodki lokalne, dzięki poprawie jakości i dostępności świadczonych usług, aktywizować będą także obszary wiejskie położone w ich otoczeniu.
- 5) **Pozostałe ośrodki gminne** – jako miasta i wsie stanowiące siedziby gmin pozostaną podstawowymi ośrodkami świadczącymi usługi dla mieszkańców, których rozwój determinowany będzie miejscowym zapotrzebowaniem na nowe funkcje.

Kształtowanie przestrzeni osadniczej

Rozwój największych ośrodków miejskich, poprzez procesy dyfuzji, oddziaływać będzie na wszystkie części województwa. Jednocześnie procesy te skutkować będą zróżnicowanymi przekształceniami całej przestrzeni osadniczej regionu. Intensywność i skala tych procesów wynikać będzie z siły oddziaływania ośrodków miejskich i ich wzajemnych powiązań funkcjonalno-przestrzennych.

Polityka przestrzenna skoncentrowana zostanie na zapewnieniu zrównoważonego rozwoju wszystkich części regionu. Działania te polegać będą przede wszystkim na kształtowaniu optymalnej struktury funkcjonalno-przestrzennej wynikającej z istniejących potencjałów, możliwości i ograniczeń dla rozwoju poszczególnych obszarów, ze szczególnym uwzględnieniem korzyści wynikających z dyfuzji procesów rozwojowych z największych ośrodków miejskich.

Dla określenia kierunków zagospodarowania przestrzennego poszczególnych części województwa, służących realizacji przyjętego modelu rozwoju, określa się strefy zróżnicowanych procesów osadniczych:

- 1) **Strefy wysokiej intensywności procesów osadniczych** obejmują najbliższe otoczenie największych miast w regionie o wysokim potencjale rozwojowym, stanowiące obszary dynamicznych przekształceń społeczno-gospodarczych i funkcjonalno-przestrzennych, oraz miasta powiatowe położone w granicach Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego. Obszary te charakteryzują się najwyższą intensywnością przekształceń przestrzeni, związaną przede wszystkim ze zmianami sposobu użytkowania terenów rolniczych na funkcje mieszkaniowe, usługowe czy produkcyjne. Dobra lokalizacja, bezpośrednie związki przestrzenne z największymi ośrodkami miejskimi i silne procesy suburbanizacji generują dużą aktywność budowlaną, która powoduje zapotrzebowanie na nowe tereny inwestycyjne. Intensywność procesów urbanizacyjnych skutkować może pojawianiem się nowych konfliktów przestrzennych na styku różnych form użytkowania i zagospodarowania terenów. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju stref wymagać będzie koordynacji polityk przestrzennych dla przeciwdziałania niekorzystnym skutkom suburbanizacji, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z konieczności ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz powiązań komunikacyjnych

i infrastrukturalnych. Strefy wysokiej intensywności procesów osadniczych preferowane są do rozwoju zróżnicowanych form zainwestowania oraz ograniczania intensyfikacji działalności rolniczej mogącej powodować negatywne oddziaływania na tereny mieszkaniowe;

- 2) **Strefy średniej intensywności procesów osadniczych** obejmują tereny położone w zasięgu oddziaływania największych miast w regionie, w których absorpcja procesów rozwojowych i związki funkcjonalne z biegunami wzrostu wytworzyły się w mniejszej skali. W ich zasięgu znajdują się także pozostałe miasta powiatowe województwa, charakteryzujące się umiarkowaną intensywnością przekształceń przestrzeni. Obszary te stanowią perspektywiczne przestrzenie inwestycyjne dla rozwoju istniejących jednostek. Pomimo, iż posiadają one znaczny potencjał rozwojowy dla zróżnicowanych form działalności gospodarczych, istotną ich funkcją będzie nadal rolnictwo, zwłaszcza na obszarach charakteryzujących się najbardziej korzystnymi uwarunkowaniami przyrodniczymi. Ważnym działaniem będzie równoważenie ich rozwoju społeczno-gospodarczego z potrzebami ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego. Obszary te wymagać będą ponadto wzmocnienia istniejących relacji funkcjonalno-przestrzennych zarówno z głównymi miastami, jak i ośrodkami powiatowymi będącymi lokalnymi centrami rozprzestrzeniania rozwoju i koncentracji usług. Strefy średniej intensywności procesów osadniczych preferowane są do wielofunkcyjnego rozwoju istniejących jednostek osadniczych z uwzględnieniem potrzeb rozwoju funkcji rolniczych;
- 3) **Strefy niskiej intensywności procesów osadniczych** obejmują tereny położone poza zasięgiem bezpośredniego oddziaływania największych miast – biegunów wzrostu. Procesy absorpcji rozwoju w stosunku do pozostałych stref charakteryzują się tu mniejszą dynamiką. Wielokierunkowy rozwój tych obszarów oparty zostanie na wzmocnianiu ich powiązań z ośrodkami powiatowymi oraz pełniejszym wykorzystaniu lokalnych zasobów dla poprawy atrakcyjności inwestycyjnej. Tereny położone w tej strefie wymagać będą wsparcia rozwoju rolniczej i pozarolniczej działalności produkcyjnej i usługowej, aktywizacji lokalnego potencjału społeczno-gospodarczego z wykorzystaniem zewnętrznych czynników rozwojowych. Ważną kwestią będzie także zachowanie najcenniejszych kompleksów glebowych przed zmianą sposobu użytkowania, zwłaszcza w południowo-zachodniej części strefy, gdzie występuje obszar o najkorzystniejszych w regionie warunkach dla rozwoju działalności rolniczej. Strefy niskiej intensywności procesów osadniczych preferowane są do rozwoju istniejących jednostek osadniczych, uwzględniających potrzeby ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
- 4) **Strefy ograniczania intensywności procesów osadniczych** obejmują tereny pełniące istotne funkcje przyrodnicze, stanowiące podstawę systemu przyrodniczego województwa – obszary węzłowe o randze międzynarodowej, krajowej i regionalnej oraz korytarze ekologiczne dolin rzecznych. Tereny te wymagają ochrony przed intensyfikacją procesów osadniczych oraz kształtowania przestrzeni inwestycyjnej uwzględniającej konieczność zachowania funkcji i spójności systemu przyrodniczego;
- 5) **Strefy zielonych pierścieni** obejmują tereny położone pomiędzy strefami wysokiej i średniej intensywności procesów osadniczych wokół ośrodka metropolitalnego Poznania i dwubiegunowego ośrodka regionalnego Kalisza i Ostrowa Wielkopolskiego. Tworzą je przede wszystkim tereny objęte formami ochrony przyrody (w tym rezerваты przyrody w granicach innych form ochrony przyrody), kompleksy leśne, doliny rzeczne oraz tereny otwarte (przeważnie rolne), wolne od zwartej zabudowy lub w znacznym stopniu niezabudowane. Celem wyznaczenia stref zielonych pierścieni jest prawidłowe kształtowanie relacji pomiędzy terenami zurbanizowanymi a krajobrazem otwartym, w tym ograniczanie presji urbanizacyjnej, a tym samym poprawa jakości życia mieszkańców dużych miast poprzez zapewnienie miejsca rekreacji w bliskim sąsiedztwie miejsca zamieszkania.

Dla realizacji powyższych kierunków zagospodarowania przestrzennego określa się następujące działania:

1. W zakresie **podnoszenia konkurencyjności ośrodków miejskich i ich najbliższego otoczenia:**

- 1) Dla **ośrodka metropolitalnego – Poznania** – rozwój funkcji metropolitalnych oraz integracja funkcjonalna i przestrzenna z otoczeniem poprzez:
 - a) stymulowanie rozwoju gospodarczego w oparciu o istniejący potencjał funkcji metropolitalnych, w tym w szczególności placówek naukowo-badawczych, firm należących do sektora nowoczesnych usług i przemysłu wysokich technologii oraz inteligentnych specjalizacji Wielkopolski – wyznaczenie terenów inwestycyjnych, w szczególności dla lokalizacji nowych zakładów produkcyjnych i usługowych, parków naukowo-technologicznych, inkubatorów przedsiębiorczości i instytucji otoczenia biznesu, a także zachowanie istniejącej funkcji terenów Międzynarodowych Targów Poznańskich, z pełną obsługą komunikacyjną i wyposażeniem w infrastrukturę techniczną,
 - b) poprawę dostępności komunikacyjnej w oparciu o powiązania metropolitalne – budowa dróg ekspresowych S5 i S11, modernizacja istniejących linii kolejowych, budowa linii Kolei Dużych Prędkości oraz rozbudowa Portu Lotniczego Poznań-Ławica,
 - c) stworzenie spójnego systemu komunikacyjnego – realizacja ram komunikacyjnych miasta, drogowych pierścieni bliskiego i dalekiego zasięgu, połączenia szynowego centrum miasta z lotniskiem, a także rozwój Poznańskiej Kolei Metropolitalnej,
 - d) wzmocnienie funkcji ośrodka akademickiego o randze krajowej – rozbudowa i modernizacja obiektów i instytucji szkolnictwa wyższego, instytucji naukowych, placówek badawczych i rozwojowych,
 - e) zwiększenie znaczenia miasta jako ośrodka turystycznego na bazie istniejących walorów historyczno-kulturowych, sportowych i biznesowych – rozwój i modernizacja bazy noclegowej, rozbudowa istniejącej infrastruktury turystycznej, poprawa dostępności do atrakcji turystycznych oraz wyznaczanie miejskich tematycznych szlaków turystycznych,
 - f) wzmocnienie funkcji ośrodka sportowego o randze krajowej i międzynarodowej – rozbudowa i modernizacja bazy sportowo-rekreacyjnej ze szczególnym uwzględnieniem pełnowymiarowego pola golfowego, toru regatowego Malta, INEA Stadionu, stadionu na Golecinie, stadionu im. E. Szyca, Toru Poznań, kompleksu sportowo-rekreacyjnego „Termy Maltańskie” i nowej hali sportowo-widowiskowej,
 - g) poprawę wyposażenia w infrastrukturę społeczną służącą mieszkańcom całego regionu – modernizacja i rozbudowa istniejących obiektów oraz wyznaczanie terenów lokalizacji nowych inwestycji z zakresu usług społecznych wyższego rzędu, w tym przede wszystkim szpitali, domów opieki, szkół i uczelni wyższych oraz instytucji kultury, z uwzględnieniem obsługi komunikacyjnej i niezbędnym wyposażeniem w infrastrukturę techniczną,
 - h) poprawę jakości przestrzeni publicznych – rewitalizacja, wyznaczanie, urządzenie i poprawa estetyki obszarów o istotnym znaczeniu dla mieszkańców, w tym w szczególności rewitalizacja śródmieścia i terenów nadwarciańskich, z uwzględnieniem potrzeb wszystkich użytkowników, w tym osób o ograniczonej mobilności i percepcji, przy wykorzystaniu zasad projektowania uniwersalnego w rozumieniu art. 2. Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1169).
 - i) ochronę terenów cennych przyrodniczo i kulturowo – zachowanie, urządzenie i wyznaczanie nowych terenów zieleni publicznej, ze szczególnym uwzględnieniem klinowo-pierścieniowego systemu zieleni miasta oraz zachowanie i rewitalizacja obszarów i obiektów zabytkowych, w tym zwłaszcza poznańskich fortyfikacji,
 - j) poprawę warunków mieszkaniowych – rewitalizacja najstarszych dzielnic i obszarów zdegradowanych, podwyższanie standardu istniejących zasobów mieszkaniowych, wyznaczanie nowych terenów dla lokalizacji zabudowy mieszkaniowej, w tym mieszkalnictwa społecznego i komunalnego, z zapewnieniem dobrej dostępności komunikacyjnej, z preferencją obsługi komunikacją zbiorową, wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz inne usługi publiczne, a także dostępności do terenów rekreacyjnych i sportowych;

- 2) Dla **ośrodka regionalnego – Kalisza i Ostrowa Wielkopolskiego** – rozwój funkcji o znaczeniu krajowym i regionalnym, w tym funkcji metropolitalnych, oraz integracja funkcjonalna i przestrzenna z otoczeniem poprzez:
- a) stymulowanie rozwoju gospodarczego w oparciu o potencjał istniejących firm oraz inteligentne specjalizacje Wielkopolski – wyznaczenie terenów inwestycyjnych, w szczególności dla lokalizacji nowych zakładów produkcyjnych i usługowych, parków naukowo-technologicznych, inkubatorów przedsiębiorczości i instytucji otoczenia biznesu, z pełną obsługą komunikacyjną i wyposażeniem w infrastrukturę techniczną,
 - b) poprawę dostępności komunikacyjnej w relacjach ze stolicą województwa – budowa drogi ekspresowej S11, budowa nowej drogi o znaczeniu ponadlokalnym łączącej Kalisz z planowaną drogą ekspresową S11, rozbudowa drogi krajowej nr 25, modernizacja istniejących linii kolejowych oraz budowa linii Kolei Dużych Prędkości wraz ze stacją kolejową na terenie Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej,
 - c) stworzenie zintegrowanego systemu komunikacji zbiorowej w obrębie Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej,
 - d) wzmacnianie funkcji ośrodka akademickiego o randze krajowej – rozbudowa i modernizacja obiektów i instytucji szkolnictwa wyższego, instytucji naukowych, placówek badawczych i rozwojowych,
 - e) zwiększenie znaczenia miast jako ośrodków turystycznych na bazie istniejących walorów historyczno-kulturowych – rozwój i modernizacja bazy noclegowej, rozbudowa istniejącej infrastruktury turystycznej, wyznaczanie miejskich tematycznych szlaków turystycznych,
 - f) wzmacnianie funkcji ośrodków sportowych o randze krajowej – rozbudowa i modernizacja bazy sportowo-rekreacyjnej, organizacja wydarzeń skali ponadregionalnej i krajowej oraz wykorzystanie istniejących obiektów sportowych, ze szczególnym uwzględnieniem stadionu żużlowego w Ostrowie Wielkopolskim, hal sportowych w Kaliszu i Ostrowie Wielkopolskim, basenów, stadionu piłkarskiego, stadionu lekkoatletycznego w Kaliszu i lotniska sportowego w Michałkowie,
 - g) poprawę warunków mieszkaniowych – rewitalizacja najstarszych dzielnic i obszarów zdegradowanych, podwyższanie standardu istniejących zasobów mieszkaniowych, wyznaczanie nowych terenów dla lokalizacji zabudowy mieszkaniowej, w tym mieszkalnictwa społecznego i komunalnego, z zapewnieniem dobrej dostępności komunikacyjnej, z preferencją obsługi komunikacją zbiorową, wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz inne usługi publiczne, a także dostępności do terenów rekreacyjnych i sportowych,
 - h) poprawę wyposażenia w infrastrukturę społeczną służącą mieszkańcom południowej części województwa – modernizacja i rozbudowa istniejących obiektów oraz wyznaczanie terenów lokalizacji nowych inwestycji z zakresu usług społecznych, w tym przede wszystkim szpitali, domów opieki, szkół i uczelni wyższych oraz instytucji kultury, z uwzględnieniem obsługi komunikacyjnej i niezbędnym wyposażeniem w infrastrukturę techniczną,
 - i) poprawę jakości przestrzeni publicznych – rewitalizacja, wyznaczanie, urządzenie i poprawa estetyki obszarów o istotnym znaczeniu dla mieszkańców, w tym w szczególności rewitalizacja śródmieść, z uwzględnieniem potrzeb wszystkich użytkowników, w tym osób o ograniczonej mobilności i percepcji, przy wykorzystaniu zasad projektowania uniwersalnego w rozumieniu art. 2. Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1169).
 - j) ochronę terenów cennych przyrodniczo i kulturowo – zachowanie i poprawa zagospodarowania terenów zieleni urządzonej, wyznaczenie nowych terenów oraz zachowanie i rewitalizacja obszarów i obiektów zabytkowych;
- 3) Dla **ośrodków subregionalnych – Konina, Piły, Leszna i Gniezna** – rozwój funkcji o znaczeniu subregionalnym oraz integracja funkcjonalna i przestrzenna z otoczeniem poprzez:
- a) stymulowanie rozwoju gospodarczego w oparciu o potencjał istniejących firm oraz inteligentne specjalizacje Wielkopolski – wyznaczenie terenów inwestycyjnych, w szczególności dla lokalizacji nowych zakładów produkcyjnych i usługowych, parków naukowo-technologicznych, inkubatorów przedsiębiorczości i instytucji otoczenia biznesu, z pełną obsługą komunikacyjną i wyposażeniem w infrastrukturę techniczną,
 - b) zwiększenie dostępności komunikacyjnej w relacjach ze stolicą województwa – budowa dróg ekspresowych S5 i S11 oraz rozbudowa drogi krajowej nr 25, modernizacja istniejących linii kolejowych, a także utworzenie zintegrowanego systemu komunikacji zbiorowej obsługujących otoczenie miast,

- c) poprawę warunków mieszkaniowych – rewitalizacja najstarszych dzielnic i obszarów zdegradowanych oraz wyznaczanie nowych terenów dla lokalizacji zabudowy mieszkaniowej, w tym mieszkalnictwa społecznego i komunalnego, z zapewnieniem dobrej dostępności komunikacyjnej, z preferencją obsługi komunikacją zbiorową, wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz inne usługi publiczne, a także dostępności do terenów rekreacyjnych i sportowych,
 - d) poprawę wyposażenia w infrastrukturę społeczną służącą mieszkańcom poszczególnych części województwa – modernizacja i rozbudowa istniejących obiektów oraz wyznaczanie nowych terenów lokalizacji inwestycji z zakresu usług społecznych, w tym przede wszystkim szpitali, domów opieki, szkół i uczelni wyższych oraz instytucji kultury, z uwzględnieniem obsługi komunikacyjnej i niezbędnym wyposażeniem w infrastrukturę techniczną,
 - e) poprawę jakości przestrzeni publicznych – wyznaczanie, urządzenie i poprawa estetyki obszarów o istotnym znaczeniu dla mieszkańców, w tym w szczególności rewitalizacja śródmieść, z uwzględnieniem potrzeb wszystkich użytkowników, w tym osób o ograniczonej mobilności i percepcji, przy wykorzystaniu zasad projektowania uniwersalnego w rozumieniu art. 2. Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1169).
 - f) wzmocnienie funkcji ośrodków sportowych o randze krajowej i regionalnej – rozbudowa i modernizacja bazy sportowo-rekreacyjnej, z uwzględnieniem hali sportowej z basenem w Koninie, hal sportowych w Gnieźnie i Pile, hali wielofunkcyjnej w Lesznie, stadionów piłkarskich w Koninie i Pile, stadionów żużlowych w Lesznie i Gnieźnie oraz lotniska sportowego w Lesznie,
 - g) ochronę terenów cennych przyrodniczo i kulturowo – zachowanie i poprawa zagospodarowania terenów zieleni urządzonej, wyznaczenie nowych terenów oraz zachowanie i rewitalizacja obszarów i obiektów zabytkowych;
- 4) Dla **ośrodków lokalnych – miast powiatowych** – rozwój funkcji o znaczeniu ponadlokalnym dla poprawy obsługi sąsiednich obszarów wiejskich poprzez:
- a) stymulowanie rozwoju gospodarczego opartego na lokalnym potencjalnie istniejących firm oraz na inteligentnych specjalizacjach Wielkopolski – wyznaczenie terenów inwestycyjnych z pełną obsługą komunikacyjną i wyposażeniem w infrastrukturę techniczną,
 - b) zwiększenie dostępności komunikacyjnej w relacjach ze stolicą województwa – budowa dróg ekspresowych S5 i S11, modernizacja dróg krajowych i wojewódzkich oraz modernizacja istniejących linii,
 - c) poprawa funkcjonowania systemu komunikacji zbiorowej zapewniającego dostępność ośrodków lokalnych oraz ich powiązania z największymi miastami województwa,
 - d) poprawę warunków mieszkaniowych – rewitalizacja najstarszych dzielnic i obszarów zdegradowanych oraz wyznaczanie nowych terenów dla lokalizacji zabudowy mieszkaniowej, w tym mieszkalnictwa społecznego i komunalnego, z zapewnieniem dobrej dostępności komunikacyjnej, z preferencją obsługi komunikacją zbiorową, wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz inne usługi publiczne, a także dostępności do terenów rekreacyjnych i sportowych,
 - e) poprawę wyposażenia w infrastrukturę społeczną służącą mieszkańcom poszczególnych powiatów – modernizacja i rozbudowa istniejących obiektów oraz wyznaczanie nowych lokalizacji inwestycji z zakresu usług społecznych, w tym przede wszystkim szpitali, domów opieki, szkół oraz instytucji kultury, z uwzględnieniem obsługi komunikacyjnej i niezbędnym wyposażeniem w infrastrukturę techniczną,
 - f) poprawa jakości przestrzeni publicznych – wyznaczanie, urządzenie i poprawa estetyki obszarów o istotnym znaczeniu dla mieszkańców, z uwzględnieniem potrzeb wszystkich użytkowników, w tym osób o ograniczonej mobilności i percepcji, przy wykorzystaniu zasad projektowania uniwersalnego w rozumieniu art. 2. Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1169).
 - g) wzmocnienie funkcji ośrodków sportowych o randze regionalnej i lokalnej – rozbudowa i modernizacja bazy sportowo-rekreacyjnej,
 - h) ochronę terenów cennych przyrodniczo i kulturowo – zachowanie i poprawa zagospodarowania terenów zieleni urządzonej, wyznaczenie nowych terenów oraz zachowanie i rewitalizacja obszarów i obiektów zabytkowych;

- 5) Dla **pozostałych ośrodków gminnych** – rozwój podstawowych funkcji obsługi mieszkańców, głównie w zakresie poprawy jakości usług, oraz zwiększenie ich dostępności, z uwzględnieniem kierunków zagospodarowania przestrzennego w zakresie kształtowania procesów osadniczych.
2. W zakresie **kształtowania przestrzeni osadniczej**:
- 1) Dla **stref wysokiej intensywności procesów osadniczych** – zapewnienie skoordynowanego rozwoju oraz integracji funkcjonalno-przestrzennej poprzez:
- a) zwiększenie dostępności komunikacyjnej obszarów położonych wokół ośrodków miejskich – realizacja inwestycji drogowych i kolejowych oraz rozwój systemów komunikacji zbiorowej,
 - b) stymulowanie rozwoju gospodarczego opartego na wykorzystaniu bliskości największych ośrodków miejskich – wyznaczanie terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, usługową czy produkcyjną z pełną obsługą komunikacyjną i wyposażeniem w infrastrukturę techniczną, z uwzględnieniem dynamicznego tempa i dużej skali istniejących procesów rozwojowych oraz możliwości finansowych samorządów lokalnym dostosowanych do prognoz demograficznych, analiz ekonomicznych, środowiskowych i społecznych,
 - c) eliminowanie lub minimalizowanie konfliktów przestrzennych – strefowanie terenów przeznaczonych pod zabudowę o różnych funkcjach oraz tworzenie stref buforowych, w tym ochronnych, wokół inwestycji o znaczącym oddziaływaniu na otoczenie,
 - d) poprawę warunków mieszkaniowych – wyznaczanie nowych terenów dla lokalizacji zabudowy mieszkaniowej z zapewnieniem dobrej dostępności komunikacyjnej, w tym przede wszystkim komunikacją zbiorową, wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz inne usługi publiczne, a także dostępności do terenów rekreacyjnych i sportowych oraz uzupełnianie istniejących terenów mieszkaniowych w funkcje usługowe,
 - e) tworzenie przestrzeni publicznych – wyznaczanie, urządzenie i poprawa estetyki obszarów o istotnym znaczeniu dla mieszkańców, z uwzględnieniem potrzeb wszystkich użytkowników, w tym osób o ograniczonej mobilności i percepcji, przy wykorzystaniu zasad projektowania uniwersalnego w rozumieniu art. 2. Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1169),
 - f) ochronę terenów cennych przyrodniczo i kulturowo – zachowanie istniejących terenów leśnych, łąk i pastwisk oraz terenów rolniczych o najwyższej przydatności dla celów produkcji rolnej, a także urządzenie i wyznaczanie nowych terenów zieleni publicznej oraz zachowanie i rewitalizacja obszarów i obiektów zabytkowych;
- 2) Dla **stref średniej intensywności procesów osadniczych** – zapewnienie równowagi pomiędzy potrzebami rozwoju i ochrony rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej oraz integracji funkcjonalno-przestrzennej poprzez:
- a) dostosowanie nowych terenów inwestycyjnych do potrzeb i możliwości rozwoju poszczególnych obszarów – wyznaczanie terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, usługową czy produkcyjną z pełną obsługą komunikacyjną i wyposażeniem w infrastrukturę techniczną, z uwzględnieniem umiarkowanej skali zachodzących procesów inwestycyjnych oraz możliwości finansowych samorządów lokalnych dostosowanych do prognoz demograficznych, analiz ekonomicznych, środowiskowych i społecznych,
 - b) ochronę terenów cennych przyrodniczo i kulturowo – zachowanie istniejących terenów leśnych, łąk i pastwisk oraz terenów rolniczych o najwyższej przydatności dla celów produkcji rolnej, a także urządzenie i wyznaczanie nowych terenów zieleni publicznej oraz zachowanie i rewitalizacja obszarów i obiektów zabytkowych,
 - c) eliminowanie lub minimalizowanie konfliktów przestrzennych – strefowanie terenów przeznaczonych pod zabudowę o różnych funkcjach oraz tworzenie stref buforowych, w tym ochronnych, wokół inwestycji o znaczącym oddziaływaniu na otoczenie,
 - d) zwiększenie dostępności komunikacyjnej obszarów położonych wokół ośrodków miejskich – realizacja inwestycji drogowych i kolejowych oraz rozwój systemów komunikacji zbiorowej,

- e) poprawę warunków mieszkaniowych – wyznaczanie nowych terenów dla lokalizacji zabudowy mieszkaniowej z zapewnieniem dobrej dostępności komunikacyjnej, w tym przede wszystkim komunikacją zbiorową, wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz inne usługi publiczne, a także dostępności do terenów rekreacyjnych i sportowych oraz uzupełnianie istniejących terenów mieszkaniowych w funkcje usługowe,
 - f) tworzenie przestrzeni publicznych – wyznaczanie, urządzenie i poprawa estetyki obszarów o istotnym znaczeniu dla mieszkańców, z uwzględnieniem potrzeb wszystkich użytkowników, w tym osób o ograniczonej mobilności i percepcji, przy wykorzystaniu zasad projektowania uniwersalnego w rozumieniu art. 2. Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. z 2012 r. poz. 1169);
- 3) Dla **stref niskiej intensywności procesów osadniczych** – stymulowanie rozwoju społeczno-gospodarczego, zapewnienie równowagi pomiędzy potrzebami rozwoju i ochrony rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej oraz zapewnienie integracji funkcjonalno-przestrzennej poprzez:
- a) stymulowanie rozwoju gospodarczego opartego na lokalnym potencjalnie istniejących podmiotów oraz rozwoju rolniczych i pozarolniczych działalności gospodarczych – wyznaczanie terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, usługową czy produkcyjną z pełną obsługą komunikacyjną i wyposażeniem w infrastrukturę techniczną, z uwzględnieniem skali istniejących procesów rozwojowych oraz możliwości finansowych samorządów lokalnych dostosowanych do prognoz demograficznych, analiz ekonomicznych, środowiskowych i społecznych,
 - b) zwiększenie dostępności komunikacyjnej obszarów – realizacja inwestycji drogowych i kolejowych, w tym budowa, przebudowa i modernizacja dróg powiatowych i gminnych, budowa ścieżek rowerowych oraz rozwój systemów komunikacji zbiorowej,
 - c) ochronę terenów cennych przyrodniczo i kulturowo – zachowanie istniejących terenów leśnych, łąk i pastwisk oraz terenów rolniczych o najwyższej przydatności dla celów produkcji rolnej, a także urządzenie i wyznaczanie nowych terenów zieleni publicznej oraz zachowanie i rewitalizacja obszarów i obiektów zabytkowych,
 - d) zwiększenie dostępności infrastruktury społecznej i poprawę jej wyposażenia – modernizacja i rozbudowa istniejących obiektów oraz wyznaczanie i wyposażanie w niezbędną infrastrukturę techniczną i komunikacyjną oraz wyznaczanie nowych terenów dla lokalizacji inwestycji z zakresu usług społecznych, w tym przede wszystkim szkół i ośrodków zdrowia,
 - e) rozwój odnawialnych źródeł energii – wyznaczenie terenów dla lokalizacji instalacji związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań środowiskowych, kulturowych i infrastrukturalnych oraz istniejących jednostek osadniczych;
- 4) Dla **stref ograniczania intensywności procesów osadniczych** – równoważenie rozwoju społeczno-gospodarczego z potrzebami ochrony przyrody oraz zapewnienie integracji funkcjonalno-przestrzennej poprzez:
- a) dostosowanie przestrzeni inwestycyjnych do pełnionych funkcji przyrodniczych – zapobieganie rozlewaniu się i łączeniu obszarów zurbanizowanych, ograniczanie intensyfikacji istniejącej zabudowy, wykluczenie zabudowy w obrębie korytarzy dolin rzecznych oraz ograniczanie zainwestowania na obszarach stanowiących korytarze lądowe i kliny zieleni miasta Poznania,
 - b) ograniczanie lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem inwestycji celu publicznego,
 - c) poprawa dostępności komunikacyjnej obszarów – realizacja inwestycji drogowych i kolejowych, w tym budowa, przebudowa i modernizacja dróg powiatowych i gminnych, budowa ścieżek rowerowych oraz rozwój systemów komunikacji zbiorowej z uwzględnieniem potrzeb ochrony walorów przyrodniczych i zachowania ciągłości systemu przyrodniczego,
 - d) ochronę terenów cennych przyrodniczo i kulturowo – zachowanie istniejących terenów leśnych, łąk i pastwisk oraz terenów rolniczych o najwyższej przydatności dla celów produkcji rolnej, a także urządzenie i wyznaczanie nowych terenów zieleni publicznej oraz zachowanie i rewitalizacja obszarów i obiektów zabytkowych,

- e) zwiększenie dostępności infrastruktury społecznej i poprawę jej wyposażenia – modernizacja i rozbudowa istniejących obiektów oraz wyznaczanie i wyposażanie w niezbędną infrastrukturę techniczną i komunikacyjną oraz wyznaczanie nowych terenów dla lokalizacji inwestycji z zakresu usług społecznych, w tym przede wszystkim szkół i ośrodków zdrowia;
- 5) Dla **stref zielonych pierścieni** – kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy terenami zurbanizowanymi a krajobrazem otwartym poprzez:
- a) zachowanie obszarów wolnych od zabudowy stanowiących naturalne, powiązane ze sobą struktury przyrodnicze (doliny rzeczne, rynny jeziorne itp.) oraz ograniczanie lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem inwestycji celu publicznego,
 - b) zachowanie otwartej przestrzeni pomiędzy terenami zabudowanymi lub wskazanymi do zabudowy, służących zapobieganiu rozlewaniu się i łączeniu obszarów zurbanizowanych oraz pełniących funkcje korytarzy ekologicznych,
 - c) ograniczanie przekształcania terenów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne,
 - d) ograniczanie rozwoju zabudowy poza obszarami istniejących miejscowości,
 - e) ograniczanie intensyfikacji zabudowy.

2. OCHRONA WALORÓW PRZYRODNICZYCH

Szczególną wartością całej żywej przyrody, jest różnorodność biologiczna, stanowiąca o jej stabilności i odporności. Tereny najcenniejsze i najlepiej rozpoznane z udokumentowaną wartością przyrodniczą i krajobrazową objęto formami ochrony przyrody. Zróżnicowanie przyrodnicze Wielkopolski oraz wieloaspektowe wymogi ochrony ekosystemów wymuszają jednak wprowadzenie działań służących nie tylko ochronie obszarów czy elementów najcenniejszych, ale również tych o niższej randze, intensywniej wykorzystywanych przez człowieka. Istotne znaczenie ma tu zapewnienie trwałości i spójności ekosystemów zarówno na obszarach zurbanizowanych, jak i wiejskich, nie tylko poprzez obejmowanie ochroną prawną kolejnych obszarów, ale także za pomocą odpowiednich ustaleń w dokumentach planistycznych.

Na poziomie regionalnym wyrazem ochrony różnorodności biologicznej jest przede wszystkim kształtowanie spójnego systemu przyrodniczego województwa, polegające na określeniu elementów i zapewnieniu ich prawidłowego funkcjonowania poprzez ochronę obszarów cennych przyrodniczo oraz utrzymanie wzajemnych powiązań. Fragmentacja środowiska przyrodniczego uważana jest obecnie za jeden z największych problemów w ochronie przyrody, a utrata i rozczłonkowanie siedlisk za główne zagrożenie dla różnorodności biologicznej [32]. Objęcie ochroną prawną najcenniejszych przyrodniczo obszarów nie gwarantuje jednak ich prawidłowego funkcjonowania. Konieczne jest zapewnienie łączności ekologicznej z innymi obszarami, stąd tak ważne jest identyfikowanie oraz wzmacnianie systemów przyrodniczych. Określenie poszczególnych elementów systemu oraz odpowiednie jego kształtowanie i zagospodarowanie sprzyjać będą dobrej kondycji środowiska przyrodniczego regionu, a przez to korzystnie wpłynie na jakość życia mieszkańców.

System przyrodniczy ma charakter hierarchiczny. W ujęciu regionalnym wyznaczone zostały obszary kluczowe dla funkcjonowania systemu przyrodniczego obejmujące obszary węzłowe (o randze międzynarodowej i krajowej, regionalnej i ponadlokalnej) i korytarze ekologiczne (korytarze dolin rzecznych o randze międzynarodowej i krajowej, regionalnej oraz ponadlokalnej, korytarze lądowe o randze międzynarodowej i krajowej oraz strukturalne kliny zieleni miasta Poznania). Na niższych szczeblach planowania system przyrodniczy należy uszczegółowić poprzez wskazanie obszarów kluczowych o randze lokalnej.

Zapewnienie prawidłowego funkcjonowania systemu wymaga uwzględnienia działań w zakresie ochrony i kształtowania poszczególnych zasobów środowiska przyrodniczego: form ochrony przyrody oraz różnorodności biologicznej i krajobrazowej, wód, lasów, powierzchni ziemi, złóż kopalin, a także przeciwdziałania zagrożeniom środowiska i ich skutkom oraz poprawy jakości środowiska.

Dla realizacji celu polityki przestrzennej określa się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa:

Ochrona różnorodności biologicznej

Ochrona różnorodności biologicznej polegać będzie na zachowaniu w dobrej kondycji ekosystemów niezbędnych do życia organizmów występujących na terenie województwa. Będzie niejako gwarantem funkcji spełnianych przez ekosystemy, wpływając na m.in. na podtrzymanie mechanizmów działania żywej przyrody oraz zachowanie zdolności do przetrwania zmian środowiska. Może być ona także źródłem wartości jeszcze nieodkrytych i niewykorzystanych, a mogących być podstawą rozwoju i gwarancją przeżycia przyszłych pokoleń [15].

Potrzeba ochrony różnorodności biologicznej znalazła odzwierciedlenie w międzynarodowych konwencjach, programach rozwoju i innych dokumentach wspólnot międzynarodowych i poszczególnych państw, a przede wszystkim stanowi jeden z głównych priorytetów unijnej polityki w zakresie ochrony środowiska naturalnego. Zgodnie z Konwencją o różnorodności biologicznej *różnorodność gatunkowa oznacza zróżnicowanie wszystkich żywych organizmów występujących na Ziemi m.in. w ekosystemach lądowych, morskich czy słodkowodnych, jak też w zespołach ekologicznych, których organizmy te są częścią.*

W ramach ochrony prawnej ochrona bioróżnorodności realizowana jest poprzez formy ochrony przyrody oraz ochronę wybranych gatunków i siedlisk. Ponadto polega ona w głównej mierze na zachowaniu i odtwarzaniu siedlisk niezbędnych do życia poszczególnych gatunków.

Ochrona obszarów o najwyższych walorach przyrodniczych

Dla zachowania bioróżnorodności niezmiernie ważne jest utrzymanie w dobrym stanie obszarów o najwyższych walorach przyrodniczych, stąd istotnym zagadnieniem jest ich identyfikacja i objęcie ochroną.

Wyróżniające się w przestrzeni Wielkopolski obszary o szczególnych wartościach przyrodniczych obejmowane są formami ochrony przyrody. Pełnią one zróżnicowaną rolę i służą różnym celom, a przez to charakteryzują się odmiennym reżimem ochronnym oraz zakresem ograniczeń w sposobie użytkowania terenów.

Istotną rolę w kształtowaniu i przeciwdziałaniu zagrożeniom na obszarach objętych formami ochrony przyrody mają plany ochrony ustanawiane dla parków narodowych, rezerwatów przyrody i parków krajobrazowych oraz plany zadań ochronnych ustanawiane dla obszarów Natura 2000. Niestety, tylko część z istniejących form ochrony przyrody posiada stosowane dokumenty, co w znacznym stopniu utrudnia ich skuteczną ochronę.

Zapewnienie trwałości i ciągłości systemu przyrodniczego województwa

W koncepcji systemu przyrodniczego wskazuje się obszary węzłowe i korytarze ekologiczne o randze międzynarodowej i krajowej oraz regionalnej, mające priorytetowe znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania środowiska w regionie. Dodatkowo zidentyfikowano komponenty systemu o randze ponadlokalnej, obejmujące obszary o niższej wartości przyrodniczej, które posiadają jednak istotne znaczenie dla zapewnienia ciągłości systemu w poszczególnych częściach regionu:

- 1) **Obszary węzłowe** (ok. 44% powierzchni województwa), wyróżniające się dużą różnorodnością gatunkową, krajobrazową i siedliskową oraz stanowiące ważne ostoje dla gatunków rodzimych oraz wędrownych. W obrębie obszarów węzłowych znajdują się zarówno płaty ekologiczne (leśne, wodne i ekosystemów zależnych od wód – mokradłowe lub łąkowe) o najwyższych walorach przyrodniczych, jak i strefy buforowe, które określają zasięg przestrzennych powiązań funkcjonalnych, biotycznych i abiotycznych w całym obszarze węzłowym. Jako obszary węzłowe wyróżniono te obszary, których wartość została już potwierdzona poprzez objęcie ochroną przyrody, ale nie mniejsze niż 200 ha dla parków narodowych, krajobrazowych, rezerwatów przyrody (w tym rezerwatów przyrody w granicach innych form ochrony przyrody) i obszarów Natura 2000, oraz powyżej 500 ha dla obszarów chronionego krajobrazu i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, a także płaty ekologiczne nie objęte żadną formą ochrony przyrody, o powierzchni powyżej 2 tys. ha. Obszary o mniejszych powierzchniach mogą stanowić węzły w skali lokalnej. W przypadku obszarów chronionego krajobrazu i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, uznano, że ze względu na mozaikowość użytkowania oraz antropogeniczny charakter ekosystemów, bogatych w gatunki roślin i zwierząt charakterystycznych dla tradycyjnych agrocenoz, wyróżniają się one na tle województwa, jednak nie tak wysokimi walorami, aby stanowić obszary węzłowe o randze krajowej czy regionalnej. Dlatego też wymagana minimalna powierzchnia ponadlokalnego obszaru węzłowego stanowiącego obszar chronionego krajobrazu jest większa niż dla pozostałych form ochrony przyrody. Ponadto w przypadku, gdy płat ekologiczny tylko w części objęty został ochroną przyrody, traktowany był w całości jako integralna część obszaru węzłowego zdefiniowanego przez daną formę ochrony. Natomiast w sytuacji, gdy obszar węzłowy wyższej rangi powodował rozczłonkowanie obszaru chronionego krajobrazu lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego na powierzchni mniejsze niż 500 ha, które ze względu na przyjęte kryteria i poziom hierarchii opracowania nie mogły stanowić samodzielnego obszaru węzłowego, wówczas powierzchnie te zostały włączone do obszaru o wyższej randze. Wyznaczając elementy systemu przyrodniczego województwa pod uwagę zostały wzięte również ostoje roślinne europejskiej sieci obszarów o szczególnym znaczeniu dla zachowania różnorodności gatunkowej wszystkich grup flory i fitocenoz Europy (IPA), ostoje ptaków o znaczeniu międzynarodowym (IBA), ostoje ptaków o znaczeniu krajowym i regionalnym oraz ostoje przyrody CORINE BIOTOPES. Zdecydowana większość ostoi znajduje się w zasięgu obszarów objętych ochroną prawną, stąd też stanowią one obszary węzłowe. Ostoje znajdujące się poza obszarami objętymi formą ochrony przyrody zostały rozpatrzone indywidualnie, ze względu na swoje cechy środowiskowe i przypisane do odpowiednich obszarów węzłowych. Wśród obszarów węzłowych wyróżniono:

- a) obszary o randze międzynarodowej i krajowej (ok. 21% powierzchni województwa), które tworzą: parki narodowe, parki krajobrazowe, obszary Natura 2000, obszar chronionego krajobrazu Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy (ze względu na duży płat leśny pow. 10 tys. ha z korytarzem ekologicznym o randze krajowej oraz występujące na części obszaru Natura 2000, jak również ze względu na wskazanie tu obszaru węzłowego o randze krajowej w sieci ECONET-POLSKA), fragment obszaru chronionego krajobrazu Dolina Łobżonki i Bory Kujawskie (o charakterze płata leśnego stanowiącego integralną część z płatem leśnym znajdującym się w zasięgu Krajeńskiego Parku Krajobrazowego w województwie kujawsko-pomorskim – płat ten zawiera obszary Natura 2000 i wskazany został jako ostoja przyrody CORINE BIOTOPES – Lasy nad Łobżonką),
- b) obszary o randze regionalnej (ok. 7% powierzchni województwa), które tworzą: ostoje ptaków o znaczeniu międzynarodowym IBA: Ostoja Turecka i Ostoja Rogalińska, płaty leśne o powierzchni pow. 10 tys. ha (w tym: część obszaru chronionego krajobrazu Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska, obszar chronionego krajobrazu „H” Międzychód, fragment obszaru chronionego krajobrazu „I” Międzyrzecz-Trzciel, fragment obszaru chronionego krajobrazu Puszcza nad Drawą, fragment obszaru chronionego krajobrazu Dolina Noteci, fragment Pyzdrowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, ostoja przyrody CORINE BIOTOPES – Lasy Sarbskie),
- c) obszary o randze ponadlokalnej (ok. 16% powierzchni województwa), które tworzą: obszary chronionego krajobrazu, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, płaty ekologiczne: leśne, wodne, ekosystemy zależne od wód(mokradłowe) o powierzchni od 2 tys. ha do 10 tys. ha, ostoje ptaków o znaczeniu krajowym i regionalnym: Kopalnie odkrywkowe koło Konina, podgrzewane jeziora koło Konina, Stawy Gosławickie i ostoja przyrody CORINE BIOTOPES – Leśnik;
- 2) **Korytarze ekologiczne** (ok. 6% powierzchni województwa), umożliwiające rozprzestrzenianie się gatunków pomiędzy obszarami węzłowymi oraz terenami przylegającymi, w większości położone poza formami ochrony przyrody. W koncepcji systemu przyrodniczego wskazano jedynie korytarze ekologiczne stanowiące połączenia pomiędzy obszarami węzłowymi (w obszarach węzłowych nie wskazano korytarzy ekologicznych). Wśród korytarzy ekologicznych funkcjonujących wyłącznie poza obszarami węzłowymi wyróżniono:
- a) korytarze dolin rzecznych o charakterze strukturalnym wskazane poza obszarami węzłowymi (ok. 1% powierzchni województwa), które dzięki ukształtowaniu terenu oraz sposobie użytkowania i swojej uniwersalności, mogą być przydatne dla migracji różnych organizmów. Spośród zidentyfikowanych w województwie 82 korytarzy ekologicznych wzdłuż dolin rzecznych 71 stanowi połączenia pomiędzy obszarami węzłowymi (pozostałe znalazły się w zasięgu obszarów węzłowych):
- 7 o randze międzynarodowej i krajowej w dolinach rzek: Warta, Proсна, Kanał Mosiński, Obra z kanałami obrzańskimi, Wełna, Noteć, Gwda,
 - 49 o randze regionalnej w dolinach rzek: Teleszyna, Kiełbaska, Powa, Bawół, Lutynia, kanał Książ, kanał Szymanowo–Grzybno, Samica Kierska, Sama, Ostroroga, Osiecznica, Kamionna, Ner, Rgilewka, Kanał Ślesiński, Meszna, Wrzeźnica, Moskawa, Kopel, Cybina, Główna, Niesób, Ołobok, Swędrnia, Samica Sęszewska, Olszynka, Kanał Kościański z Czarnym Rowem, Samica, Mogilnica, Dojca, Szarka, Czarna Woda, Mała Wełna, Flinta, Mała Noteć, Kcynka, Margoninka, Miała, Orla, Bukówka, Debrzynka, Głomia, Czarna, Plitnica, Piława, Polska Woda, Orla, Rów Polski z Kanią, Krzycki Rów,
 - 15 o randze ponadlokalnej w dolinach rzek: Wirynka, Żydowski Rów z Rowem Kąkolewskim, dopływ ze Stramnicy, Kanał Lubosiński, Mogilnica Wschodnia, Mogilnica Zachodnia, Kanał Michorzewski, Kanał Grabarski, Trojanówka, Średzka Struga, Rudka, Dymnica, Wełnianka, Dąbroczna, Masłówka,
- b) korytarze lądowe o znaczeniu międzynarodowym i krajowym poza obszarami węzłowymi (ok. 5% powierzchni województwa), wyznaczone w Zakładzie Badania Ssaków PAN Białowieża w celu przeciwdziałania izolacji obszarów przyrodniczo cennych, umożliwiające migrację zwierząt w obszarach sieci Natura 2000, jak i innych terenach o dużej wartości przyrodniczej,
- c) strukturalne kliny zieleni miasta Poznania (ok. 0,3% powierzchni województwa), stanowiące jeden z elementów klinowo-pierścieniowego systemu zieleni miasta Poznania, pełniące funkcje: biologiczną, klimatyczną i hydrologiczną.

Wskazanie poszczególnych elementów systemu przyrodniczego nie oznacza, że na pozostałych obszarach nie występują tereny cenne przyrodniczo, pełniące funkcje środowiskotwórcze (ekologiczno-ochronne).

Zagospodarowanie obszarów kluczowych powinno być podporządkowane funkcji przyrodniczej, a ich ochrona przed antropopresją ma priorytetowe istotne znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania środowiska.

Dla realizacji powyższych kierunków zagospodarowania przestrzennego określa się następujące działania:

1. W zakresie **ochrony różnorodności biologicznej**:

- 1) Zapobieganie fragmentacji ekosystemów i zapewnienie ich łączności ekologicznej;
- 2) Zwiększanie powierzchni zadrzewień i zakrzewień w rejonach gleb o najwyższej wartości produkcyjnej i niewielkim wskaźniku lesistości;
- 3) Zwiększanie powierzchni zalesień i zadrzewień na obszarach rolniczych o słabszych kompleksach glebowo-rolniczych oraz w zasięgach stref wododziałowych decydujących o bilansie wodnym obszaru, pełniących funkcje retencyjne i ochronne, oraz odcinków dróg migracji zwierząt przechodzących przez rozległe obszary upraw rolnych, z uwzględnieniem obszarów predysponowanych do zalesień;
- 4) Zachowanie, odtwarzanie i wzbogacanie sieci zieleni przydrożnej, w tym zabytkowych alei, stanowiących antropogeniczne korytarze ekologiczne i ważny element systemu ochrony krajobrazu;
- 5) Zachowanie i utrzymanie ekosystemów leśnych (zwłaszcza mniejszych kompleksów o charakterze wyspowym i pasowym) w stanie warunkującym możliwie ich najlepsze funkcjonowanie jako ostoi bioróżnorodności na poziomie wewnątrz-, między- i ponadgatunkowym;
- 6) Zachowanie i odtwarzanie ciągłości istniejących oraz tworzenie nowych elementów systemu zieleni na terenach zurbanizowanych,
- 7) Zachowanie leśnych kompleksów promocyjnych stanowiących modelowe obszary proekologicznego, nowoczesnego gospodarowania w lasach;
- 8) Zachowanie i wzbogacanie mozaikowatego charakteru terenów rolniczych z płatami i wyspami leśnymi oraz użytkami zielonym;
- 9) Zachowanie ekosystemów trawiastych i zależnych od wód (mokradowych) w celu utrzymania siedlisk życia dla wielu gatunków;
- 10) Zachowanie i odtwarzanie ekosystemów półnaturalnych łąk i pastwisk użytkowanych rolniczo jako trwałych użytków zielonych, ze szczególnym uwzględnieniem łąk i pastwisk położonych w dolinach rzecznych;
- 11) Ograniczanie lokalizowania na obszarach ważnych dla ptaków w okresie gniazdowania i migracji oraz w ich pobliżu inwestycji mogących negatywnie oddziaływać na populacje ptaków, w szczególności elektrowni wiatrowych;
- 12) Ograniczanie wprowadzania i rozprzestrzeniania się w środowisku gatunków obcych, zwłaszcza inwazyjnych, oraz modyfikowanych genetycznie w celu ochrony rodzimych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, szczególnie na obszarach objętych ochroną prawną;
- 13) Właściwe zachowanie i wzbogacanie zieleni na obszarach zainwestowanych mających istotne znaczenie dla ochrony walorów przyrodniczo-krajobrazowych obszarów wiejskich i miejskich, w szczególności objętych ochroną konserwatorską;
- 14) Zachowanie zabytkowych parków pałacowych, klasztornych, zamkowych i dworskich oraz zabytkowych cmentarzy posiadających istotne znaczenie dla ochrony walorów przyrodniczo-krajobrazowych obszarów wiejskich;
- 15) Rekultywację i renaturalizację obszarów zdegradowanych i przekształconych antropogenicznie.

2. W zakresie **ochrony obszarów o najwyższych walorach przyrodniczych**:

- 1) Zachowanie obszarów i obiektów objętych ochroną prawną oraz ochronę gatunkową roślin, zwierząt i grzybów z uwzględnieniem obowiązujących przepisów oraz dostosowanie zagospodarowania, wprowadzanie i stosowanie rozwiązań technicznych minimalizujących i wykluczających niekorzystny wpływ na gatunki chronione;
- 2) Tworzenie nowych form ochrony przyrody, zmianę rangi ochrony lub granic istniejących już obszarów objętych ochroną prawną na podstawie aktualnych inwentaryzacji przyrodniczych, z uwzględnieniem potrzeb kontynuacji ochrony obszarów cennych przyrodniczo, w szczególności korytarzy ekologicznych, na terenach położonych przy granicach województwa;
- 3) Weryfikacja granic obszarów chronionego krajobrazu z uwzględnieniem zmieniających się uwarunkowań przyrodniczych, społecznych i gospodarczych oraz dostosowanie prawnych podstaw ich funkcjonowania do obowiązujących przepisów;
- 4) Zachowanie obiektów i obszarów ważnych dla ochrony różnorodności genetycznej, gatunkowej i siedliskowej, wyróżnionych na podstawie dostępnych badań i publikacji, jako potencjalnych form ochrony przyrody;
- 5) Uwzględnienie ustaleń planów ochrony i planów zadań ochronnych oraz programów ochrony gatunków;
- 6) Rozwój wszelkich form turystyki i rekreacji we współpracy z właściwymi organami w zakresie ochrony przyrody.

3. W zakresie **zapewnienia trwałości i ciągłości systemu przyrodniczego województwa**:

- 1) Dla **obszarów węzłowych** – podporządkowanie ustalanych form zagospodarowania funkcjom przyrodniczym, ochrona przed antropopresją i fragmentacją, w szczególności poprzez:
 - a) ograniczanie rozwoju zabudowy do granic istniejących jednostek osadniczych i zachowanie otwartej przestrzeni pomiędzy terenami zabudowanymi lub wskazanymi do zabudowy,
 - b) ograniczanie niekorzystnych oddziaływań gospodarki rolnej na środowisko oraz ekologizację rolnictwa,
 - c) ograniczanie lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, z wyjątkiem inwestycji celu publicznego,
 - d) zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania terenów rolnych i leśnych (mozaikowatych krajobrazów rolniczych) oraz ograniczanie ich przekształcania na cele nierolnicze i nieleśne,
 - e) wprowadzanie stref swobodnego dostępu do lasu oraz obligatoryjnych odległości zabudowy od ściany lasu oraz brzegów jezior i innych zbiorników naturalnych, rzek, kanałów i mniejszych cieków naturalnych,
 - f) wprowadzanie zieleni osłonowej wokół obiektów dysharmonizujących istniejący krajobraz,
 - g) ochrona i odtwarzanie ciągłości korytarzy ekologicznych położonych w zasięgu obszarów węzłowych;
- 2) Dla **korytarzy ekologicznych** – ochrona i odtwarzanie ciągłości poprzez:
 - a) zachowanie obszarów niezabudowanych w obrębie korytarzy dolin rzecznych, z wyjątkiem niezbędnych obiektów służących gospodarce wodnej lub rybackiej oraz niezbędnych urządzeń sportowo-rekreacyjnych, a także inwestycji celu publicznego,
 - b) wprowadzanie rozwiązań technicznych zapewniających ciągłość korytarzy ekologicznych,
 - c) zachowanie i kształtowanie mozaikowych form użytkowania, z płacami i wyspami leśnymi oraz użytkami zielonymi, w tym wprowadzanie zalesień i zadrzewień, w szczególności w obrębie lądowych korytarzy ekologicznych na obszarach rozległych upraw rolnych,
 - d) zachowanie i odtwarzanie ciągłości istniejących liniowych elementów miejskich systemów przyrodniczych zapewniających powiązania z terenami aktywnymi biologicznie w ich otoczeniu,
 - e) ograniczanie zainwestowania na obszarach stanowiących lądowe korytarze ekologiczne, z wyjątkiem inwestycji celu publicznego,
 - f) zachowanie i rozwój terenów zieleni, miejsc rekreacji w strukturalnych klinach zieleni miasta Poznania;

- 3) Zachowanie i odtwarzanie ciągłości przestrzennej obszarów kluczowych, zapewniających prawidłowe funkcjonowanie przestrzeni przyrodniczej, w tym bioróżnorodności obszaru województwa;
- 4) Uszczegółowienie zasięgu przestrzennego poszczególnych elementów systemu przyrodniczego w dokumentach szczebla lokalnego oraz wskazanie obszarów o randze lokalnej.

3. KSZTAŁTOWANIE I RACJONALNE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Kształtowanie środowiska przyrodniczego i racjonalne gospodarowanie jego zasobami polegać będzie przede wszystkim na ochronie wód, szaty roślinnej i świata zwierzęcego, powierzchni ziemi oraz zrównoważonej eksploatacji kopalin. Podejmowane działania ukierunkowane zostaną na zapewnienie prawidłowego funkcjonowania wszystkich komponentów środowiska przyrodniczego i ich wzajemnych relacji, z uwzględnieniem obowiązujących przepisów prawa, istniejących i potencjalnych zagrożeń oraz wpływu na obecne i przyszłe zagospodarowanie przestrzenne.

Zasoby środowiska stanowią podstawę funkcjonowania gospodarki i decydują o jakości życia mieszkańców regionu, a także są niezbędnymi czynnikami warunkującymi rozwój Wielkopolski.

Dla realizacji celu polityki przestrzennej określa się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa:

Ochrona zasobów leśnych

Lasy, jako niezbędny składnik przestrzeni życiowej, stanowią szczególny element prowadzenia polityki przestrzennej. Ich znaczenie wyraża się nie tylko w produkcji surowca drzewnego (funkcji gospodarczej), ale również w wartości lasu jako regulatora środowiska przyrodniczego, wpływającego na warunki klimatyczne, obieg wody, chroniącego gleby przed erozją oraz decydującego o estetyce krajobrazu i jego walorach wypoczynkowych. Są to również obszary predysponowane do aktywnego rozwoju turystyki i rekreacji.

Nierównomierne rozmieszczenie lasów na obszarze Wielkopolski, z koncentracją największych kompleksów leśnych w północnej i zachodniej części województwa, w tym Puszczą Notecką, i jednocześnie najniższymi wskaźnikami lesistości w gminach położonych w centralnej i wschodniej części regionu, powoduje konieczność podjęcia zróżnicowanych działań dotyczących ochrony zasobów leśnych i podnoszenia lesistości w poszczególnych częściach regionu.

Istotnym kierunkiem zagospodarowania przestrzennego będzie z jednej strony zwiększanie powierzchni zalesień, a z drugiej – ochrona istniejących kompleksów leśnych oraz równoważenie potrzeb rozwoju społeczno-gospodarczego z koniecznością zachowania stabilnego i trwałego funkcjonowania ekosystemów leśnych. Dla wzmocnienia funkcji przyrodniczej zalesienia powinny być prowadzone przy zachowaniu zgodności gatunkowego nasadzeń z potencjałem siedliska.

Ochrona zasobów wód

Jednym z najważniejszych problemów rozwoju przestrzennego województwa są niskie zasoby wód powierzchniowych związane z niekorzystnym bilansem wodnym, niskim poziomem retencji i udziałem lasów i zadrzewień w strukturze użytkowania gruntów oraz występującym zjawiskiem suszy.

Biorąc pod uwagę fakt, że wody należą do zasobów długoodnawialnych, do głównych zagadnień ochrony środowiska w województwie należy poprawa bilansu wodnego poprzez zwiększenie retencji w celu zapewnienia prawidłowego funkcjonowania przyrody, niezawodności dostaw wody dla mieszkańców i przedsiębiorstw oraz dla utrzymania warunków funkcjonowania intensywnego rolnictwa stanowiącego podstawę bezpieczeństwa żywnościowego regionu i kraju.

Ochrona powierzchni ziemi

Ochrona powierzchni ziemi dotyczy zarówno zachowania widocznych w terenie form rzeźby (dolin rzecznych, pagórków), jak również ochrony gleb przed degradacją, utratą wartości produkcyjnych, czy zmianą użytkowania na cele nie związane z funkcją rolniczą (szczególnie tych o najwyższej jakości).

Istotne znaczenie dla ochrony gleb, poza ich dalszym rolniczym wykorzystaniem zgodnie ze Zwykłą Dobrą Praktyką Rolniczą i Kodeksem Dobrej Praktyki Rolniczej, ma tu m.in. polityka podnoszenia retencji wód oraz wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych.

Zrównoważone wykorzystanie gleb stanowi jedno z najważniejszych aspektów planowania regionalnego, istotnego nie tylko ze względu na zapewnienie podstaw prowadzenia gospodarki rolnej, w tym wysokiej intensywności rolnictwa, ale również dla kształtowania struktury przestrzennej, zachowania terenów otwartych, a także ochrony charakterystycznego dla Wielkopolski krajobrazu rolniczego.

Ochrona złóż kopalin

Ochrona udokumentowanych złóż kopalin odbywać się będzie zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi, uwzględniając obecne i przyszłe potrzeby eksploatacji tych złóż.

Podejmując decyzje w zakresie wyznaczania nowych terenów górniczych należy zwrócić szczególną uwagę na konieczność uwzględnienia wszelkich uwarunkowań determinujących rozwój całego województwa, w tym uzasadnienie gospodarcze i minimalizowanie szkód w środowisku, przy zapewnieniu racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopaliny oraz stosownych działań rekultywacyjnych terenów powyrobowiskowych. Ponadto wskazuje się na potrzebę wykluczenia eksploatacji kopalin, szczególnie metodą odkrywkową, na terenach cennych przyrodniczo objętych ochroną prawną oraz na terenach o wysokiej jakości gleb, szczególnie na obszarach stanowiących potencjał rozwojowy Wielkopolski i stanowiących element bezpieczeństwa żywnościowego kraju.

Jednocześnie wskazuje się na wzrost wykorzystania zasobów wód termalnych do celów energetycznych i rekreacji jako alternatywy wobec tradycyjnych nośników energii.

Dla realizacji powyższych kierunków zagospodarowania przestrzennego określa się następujące działania:

1. W zakresie ochrony zasobów leśnych:

- 1) Zachowanie istniejących kompleksów leśnych, ochronę leśnej różnorodności biologicznej oraz przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska leśnego (abiotycznym, biotycznym i antropogenicznym), a także zabezpieczanie najbardziej wrażliwych terenów leśnych od szkód związanych z antropopresją;
- 2) Ograniczanie fragmentacji powierzchni leśnych, zwłaszcza inwestycjami liniowym, oraz przeciwdziałanie otaczaniu lasów zabudową i drogami o dużym natężeniu ruchu;
- 3) Zwiększanie lesistości zgodnie z założeniami i wytycznymi Krajowego Programu Zwiększania Lesistości (KPZL), przede wszystkim na terenach powiatów: chodzieskiego, czarnkowsko-trzcianieckiego, gnieźnieńskiego, kaliskiego, kolskiego, konińskiego, międzychodzkiego, ostrowskiego, ostrzeszowskiego, pleszewskiego, słupeckiego, tureckiego, wągrowieckiego, wolsztyńskiego i wrzesińskiego, co pozwoli na osiągnięcie prognozowanej w KPZL w latach 2001-2020 powierzchni zalesień w województwie wynoszącej 11,2 tys. ha;
- 4) Zwiększanie powierzchni zalesień i zadrzewień stref wododziałowych decydujących o bilansie wodnym obszaru, pełniących funkcje retencyjne i ochronne, wymagające dostosowania struktury użytkowania odpowiedniej do pełnionej funkcji, a także odcinków dróg migracji zwierząt przechodzących przez rozległe obszary upraw rolnych oraz zwiększanie lesistości na obszarach rolniczych o słabszych kompleksach glebowo-rolniczych i na gruntach rekultywowanych i zdegradowanych, z uwzględnieniem obszarów o predyspozycjach do zalesień, lub przeznaczenie tych gruntów pod uprawy przemysłowe i energetyczne;
- 5) Wykluczenie z zalesień gruntów rolnych i śródpolnych użytków zaliczanych do siedlisk priorytetowych oraz miejsc cennych historycznie;
- 6) Zwiększanie powierzchni zadrzewień i zakrzewień, szczególnie w rejonach gleb o najwyższej wartości produkcyjnej i niewielkim wskaźniku lesistości;
- 7) Udostępnianie lasów społeczeństwu, w tym specjalistyczne zagospodarowanie terenów leśnych o szczególnie określonych funkcjach społecznych (parki narodowe i krajobrazowe, lasy podmiejskie, rejon turystyczno-rekreacyjne) polegające na poprawie istniejącej infrastruktury turystycznej;
- 8) Zachowanie leśnych kompleksów promocyjnych jako formy wprowadzania i promowania zrównoważonej gospodarki leśnej, wspierania badań naukowych i prowadzenia edukacji leśnej społeczeństwa.

2. W zakresie **ochrony zasobów wód**:

- 1) Ograniczanie nadmiernego wykorzystania zasobów wód poprzez:
 - a) zapewnienie równowagi pomiędzy poborem i zasilaniem wód podziemnych oraz efektywnego i zrównoważonego wykorzystania wód,
 - b) zmniejszanie zużycia wody na obszarach największych ośrodków miejskich regionu i ich otoczenia oraz na obszarach koncentracji ujęć i intensywnego poboru wód,
 - c) prowadzenie działań zmierzających do ograniczenia wodochłonności gospodarki regionu,
 - d) wdrażanie technologii służących oszczędzaniu wody oraz powtórnego wykorzystania wód zużytych,
 - e) zapewnianie odnawialności zasobów wodnych, w szczególności dzięki prowadzeniu racjonalnej gospodarki wodami opadowymi umożliwiającej zwiększanie zasilania wód podziemnych;
- 2) Ochrona Głównych Zbiorników Wód Podziemnych oraz ochrona i poprawa stanu zasobów wodnych w jednolitych częściach wód;
- 3) Zapewnienie odpowiedniej jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz zaopatrzenia zakładów wymagających wody wysokiej jakości poprzez stosowanie, zakazów, nakazów i ograniczeń w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wód wynikających z przepisów odrębnych, obowiązujących na obszarach stref ochronnych ujęć wody;
- 4) Ochrona dostępu do wszystkich większych ujęć wód, w szczególności tych, ulokowanych na pasmowych strukturach hydrogeologicznych w obrębie czwartorzędowego piętra wodonośnego oraz na Głównych Zbiornikach Wód Podziemnych w celu zabezpieczenia terenów dla rozbudowy infrastruktury wodociągowej;
- 5) Zwiększanie skali retencjonowania wód w celu zapewnienia równowagi w środowisku przyrodniczym oraz dla przeciwdziałania skutkom deficytu wód poprzez:
 - a) budowę nowych zbiorników retencyjnych, w tym określonych w „Programie małej retencji na terenie województwa wielkopolskiego na lata 2016-2030”, z uwzględnieniem analiz korzyści i kosztów społecznych, ekonomicznych i środowiskowych,
 - b) budowę zbiornika retencyjnego Wielowieś Klasztorna na rzece Prośnie oraz modernizację i rozbudowę budowli hydrotechnicznych,
 - c) zwiększanie lesistości, odnowy i ochrony zadrzewień i zakrzewień oraz zalesiania stref wododziałowych decydujących o bilansie wodnym obszaru,
 - d) ochronę przed zmianą użytkowania łąk, ekosystemów zależnych od wód (mokradeł) i innych ekosystemów utrzymujących wysoką zdolność retencyjną,
 - e) dostosowanie systemu melioracji wodnych do funkcji regulacyjnych w zakresie niezbędnych odwodnień i nawodnień;
- 6) Zachowanie istniejących cieków wodnych i przywracanie ich drożności, przy jednoczesnym zachowaniu naturalnego zróżnicowania hydromorfologicznego, oraz renaturalizację niewłaściwie uregulowanych cieków naturalnych, w tym odbudowę zdegradowanych środowisk wodnych;
- 7) Zapewnienie swobodnego dostępu do brzegów rzek i strumieni pochodzenia naturalnego oraz kanałów poprzez wprowadzanie stref buforowych wykluczających zabudowę, z wyjątkiem niezbędnej zabudowy służącej gospodarce wodnej, rybackiej lub niezbędnych urządzeń służących obsłudze turystów oraz dla umożliwienia wykonania robót utrzymaniowych tych wód;
- 8) Zapewnienie swobodnego dostępu do brzegów zbiorników wodnych poprzez wprowadzanie wokół nich stref buforowych o postulowanej szerokości co najmniej 100 m wolnych od zabudowy, z wyjątkiem niezbędnych obiektów służących gospodarce wodnej lub rybackiej oraz niezbędnych urządzeń sportowo-rekreacyjnych;
- 9) Realizacja działań wskazanych w aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju oraz planach gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy.

3. W zakresie **ochrony powierzchni ziemi**:

- 1) Ograniczanie przekształceń rzeźby terenu, a zwłaszcza wyróżniających się w krajobrazie form pagórkowatych i dolinnych;
- 2) Zachowanie georóżnorodności i dziedzictwa geologicznego m.in. poprzez ochronę zidentyfikowanych już geostanowisk i uzupełnianie Centralnego Rejestru Geostanowisk Polski o nowe obiekty;
- 3) Zachowanie gleb o najwyższej jakości i ograniczanie możliwości zmiany sposobu ich zagospodarowania na cele inne niż rolnicze;
- 4) Dostosowanie produkcji rolniczej do wymogów ochrony środowiska, a w szczególności przeciwdziałanie nadmiernej intensyfikacji produkcji, zwłaszcza na obszarach gleb o najwyższej jakości;
- 5) Ochrona gleb przed zanieczyszczeniami, zmniejszaniem produktywności oraz zmianami stosunków wodnych,
- 6) Przywracanie odpowiedniej wartości i cech glebom oraz rekultywacja gleb, których jakość została obniżona z powodu eksploatacji surowców, zanieczyszczenia chemicznego, a także nadmiernego zakwaszenia;
- 7) Racjonalne gospodarowanie kopalinami;
- 8) Przeciwdziałanie erozji oraz ochrona przed ruchami masowymi ziemi, w szczególności na terenach położonych w dolinach rzek i w pobliżu krawędzi dolin rzecznych;
- 9) Przeciwdziałanie skutkom suszy na obszarach rolniczych w wyniku prowadzenia prac melioracyjnych i nawodnieniowych oraz działań związanych z retencjonowaniem wód.

4. W zakresie **ochrony złóż kopalin**:

- 1) Racjonalne gospodarowanie zasobami kopalin należących w większości do nieodnawialnych zasobów środowiska przyrodniczego, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju;
- 2) Ochrona i zachowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz terenu nad złożami zgodnie z obowiązującymi przepisami odrębnymi;
- 3) Uzasadnione gospodarczo wykorzystanie kopalin przy zastosowaniu wszelkich środków ograniczających szkody w środowisku, przy zapewnieniu racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopalin, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony zasobów wodnych w obrębie wszystkich zlewni położonych w zasięgu potencjalnego oddziaływania, ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej i innych zasobów przyrodniczych oraz uwarunkowań ekonomicznych, społecznych i przestrzennych;
- 4) Ograniczanie lub wykluczenie eksploatacji kopalin, w szczególności metodą odkrywkową, na terenach cennych przyrodniczo objętych ochroną prawną, na pozostałych terenach istotnych dla kształtowania systemu przyrodniczego województwa, na terenach o wysokiej jakości gleb, zwłaszcza na obszarach stanowiących potencjał rozwojowy Wielkopolski i stanowiących element bezpieczeństwa żywnościowego kraju, a także na obszarach cennych kulturowo i krajobrazowo;
- 5) Wykluczenie możliwości eksploatacji złóż węgla brunatnego poza granicami powiatów: konińskiego, tureckiego i kolskiego, ze względu na ponadlokalne konsekwencje działalności górniczej i konieczność przeciwdziałania ich skutkom;
- 6) Wykorzystanie zasobu wód termalnych do celów energetycznych i rekreacji jako alternatywy wobec tradycyjnych nośników energii.

Ewentualna eksploatacja nowych złóż węgla brunatnego wymaga uwzględnienia wszelkich uwarunkowań ekonomicznych, społecznych, przestrzennych i środowiskowych, w szczególności ochrony zasobów wód powierzchniowych i podziemnych, zasobów przyrodniczych (w tym obszarów objętych ochroną prawną wraz z obszarami Natura 2000, elementów systemu przyrodniczego województwa), rolniczej przestrzeni produkcyjnej i środowiska kulturowego. Wykaz planowanych inwestycji w zakresie wydobywania złóż kopalin został przedstawiony w zestawieniu inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (tabela T.8.).

4. OCHRONA POTENCJAŁU KULTUROWEGO I KRAJOBRAZU ORAZ ROZWÓJ KONKURENCYJNYCH FORM TURYSTYKI I REKREACJI

Potencjał kulturowy i charakterystyczny krajobraz regionu stanowią istotne elementy rozwoju i wzrostu identyfikacji Wielkopolski w skali kraju i Europy. Są one także ważnym czynnikiem kształtowania poczucia tożsamości narodowej i regionalnej mieszkańców. Działania w tym zakresie wpłynąć będą na podniesienie jakości przestrzeni, a tym samym na poprawę warunków życia mieszkańców i wymierne korzyści społeczno-gospodarcze.

Priorytetem polityki przestrzennej w zakresie środowiska kulturowego będzie kształtowanie głównego obszaru kulturotwórczego w oparciu o strategiczne pasmo kulturowe Wielkopolski – Szlak Piastowski wraz z głównymi punktami węzłowymi w Poznaniu, Gnieźnie i Kaliszu, ze szczególnym podkreśleniem roli miejscowości, które uznaje się za pierwsze stolice wczesnopiastowskiej Polski w Poznaniu, Gnieźnie, na Ostrowie Lednickim oraz w Gieczu i Grzybowie.

Niemniej istotnym aspektem działań będzie zachowanie innych obiektów i obszarów cennych kulturowo oraz wzmocnienie działań ochronnych w ich obrębie. Dotyczyć one będą zarówno ochrony pojedynczych obiektów, jak i całych układów przestrzennych miast i wsi oraz innych obszarów cennych kulturowo, a także poprawy jakości całej przestrzeni kulturowej regionu.

Bogactwo przestrzeni Wielkopolski wymaga ponadto podjęcia działań na rzecz kompleksowej ochrony terenów najcenniejszych pod względem przyrodniczym i kulturowym oraz kształtowania harmonijnego krajobrazu na całym obszarze województwa. Polityka przestrzenna ukierunkowana zostanie zatem na zachowanie i utrzymanie naturalnych i kulturowych walorów środowiska. Priorytetem zagospodarowania przestrzennego województwa w zakresie krajobrazu będzie ochrona obszarów o najwyższych walorach środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Kluczowym elementem określenia działań ochronnych będzie identyfikacja krajobrazów priorytetowych, które zostaną określone w ramach audytu krajobrazowego dla województwa wielkopolskiego. Audyt krajobrazowy przeprowadzony zostanie w celu zinventaryzowania zasobów krajobrazowych regionu. Na podstawie ich oceny wyznaczone zostaną krajobrazy priorytetowe, które ze względu na swoje walory powinny zostać zachowane i chronione.

Bogactwo kulturowe i przyrodnicze Wielkopolski stwarza możliwość rozwoju konkurencyjnych form turystyki i rekreacji w oparciu o wyjątkowe i specyficzne potencjały. Polityka przestrzenna w zakresie turystyki i rekreacji związana będzie ze wzmocnieniem ich roli w gospodarce regionu, poprzez wskazanie obszarów o największych predyspozycjach dla rozwoju zróżnicowanych form turystyki oraz określenie działań zmierzających do zwiększenia atrakcyjności turystycznej i organizacji obsługi ruchu turystycznego.

Dla realizacji celu polityki przestrzennej określa się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa:

Wzmacnianie tożsamości narodowej i regionalnej

Podstawą budowania tożsamości narodowej i regionalnej będą działania ukierunkowane na osiągnięcie optymalnego stanu dziedzictwa kulturowego i krajobrazu. Polegać one będą na ochronie istniejących zasobów materialnych i duchowych oraz kreowaniu nowych jakości w obrębie poszczególnych dziedzin kulturowych, a zwłaszcza tworzeniu nowej jakości przestrzeni.

Na obszarze województwa wielkopolskiego wskazuje się następujące obiekty zabytkowe oraz obszary o najwyższych walorach środowiska kulturowego i przyrodniczego, wymagające zachowania i wzmocnienia działań ochronnych:

1) Obiekty lub zespoły obiektów wraz z ich historycznym otoczeniem:

- a) istniejące pomniki historii:
 - Poznań – historyczny zespół miasta,
 - Wyspa – Ostrów Lednicki (gmina Łubowo),
 - Gniezno – Katedra p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i św. Wojciecha,

- Lubiń – zespół opactwa benedyktynów (gmina Krzywiń),
 - Zespół klasztorny Kongregacji Oratorium św. Filipa Neri – Gostyń – Głogówko (gmina Pisaki i Gostyń),
 - Kórnik – zespół zamkowo-parkowy wraz z kościołem parafialnym – nekropolią właścicieli,
 - Zespół dawnego opactwa cysterskiego w Łądzie nad Wartą (gmina Łądek),
 - Rydzyna - założenie rezydencjonalno-urbanistyczne,
- b) obiekty proponowane do objęcia wyższą formą ochrony w postaci pomnika historii:
- Zespół pałacowo-parkowy w Rogalinie,
 - Zespół pałacowo-parkowy w Pawłowicach,
 - Zespół pałacowo-parkowy w Dobrzycy,
 - Zespół zamkowy i park w Gołuchowie,
 - Zespół rezydencjonalny w Antoninie,
 - Założenie rezydencjonalne w Śmiełowie,
 - Zespół pałacowy w Taczanowie,
 - Zespół pałacowy w Turwi,
 - Zespół urbanistyczny w Zdunach,
 - Zespół poklasztorny Kanoników Regularnych w Trzemesznie,
 - Zespół klasztorny Ojców Franciszkanów Konwentualnych na Górze Przemysła w Poznaniu,
 - Zespół klasztorny Cysterek w Owińskach,
 - Zespół klasztorny Cysterek w Ołoboku,
 - Zespół sakralny w Skrzatuszu,
 - Kościół p.w. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Wyszynie,
- c) obiekty znajdujące się na przebiegu Szlaku Piastowskiego: w Poznaniu, Lubiniu, Pobiedziskach, na Ostrowie Lednickim, w Gnieźnie, Trzemesznie, Wągrowcu, Łeknie, Grzybowie, Gieczu, Łądzie nad Wartą, w Koninie i Kaliszu,
- d) Pomnik Zagłady – Muzeum Martyrologiczne – Obóz w Chełmnie nad Nerem,
- e) zabytki archeologiczne:
- stanowiska archeologiczne o własnej formie krajobrazowej,
 - inne stanowiska archeologiczne ujęte w rejestrze zabytków,
- f) charakterystyczne dla regionu obiekty:
- założenia rezydencjonalne wraz z parkami,
 - założenia folwarczne,
 - obiekty sakralne – kościoły katolickie i poewangelickie, synagogi,
 - cmentarze,
 - obiekty obronne
 - obiekty techniczne (przemysłowe, dworcowe, gospodarcze, stopnie wodne, młyny wodne, zabytkowe wiatraki),
 - obiekty użyteczności publicznej,
 - dobra kultury współczesnej,
 - miejsca pamięci narodowej, w tym w szczególności pomniki, cmentarze, obozy jenieckie, miejsca bitew historycznych wraz z ich otoczeniem,
 - obiekty związane z kulturą religijną w tym miejsca kultu i sanktuaria;

2) Historyczne układy przestrzenne miast i wsi oraz inne założenia kompozycyjne wraz z nawarstwieniami kulturowymi:

- a) najatrakcyjniejsze krajobrazowo obszary miast, obejmujące historyczne układy przestrzenne w połączeniu z topografią terenu, m.in: Poznań, Gniezno, Kalisz, Kórnik, Śrem, Zduny, Złotów, Rydzyna, Rawicz, Łobżenica, Chodzież, Międzychód, Osieczna, Sieraków, Zagórów i Środa Wielkopolska,
- b) pozostałe układy urbanistyczne miast i układy ruralistyczne wsi ujęte w rejestrze zabytków,
- c) inne zachowane układy przestrzenne nieujęte w rejestrze zabytków, w tym układy urbanistyczne miast i byłych miast, układy ruralistyczne wsi, w tym nadnoteckich wsi osadnictwa ołederskiego

i fryderycjańskiego, zespoły zabudowy, osiedla mieszkaniowe i przestrzenie o krajobrazie komponowanym miejscowości;

3) Obszary o wysokich wartościach kulturowych i krajobrazowych:

- a) Mickiewiczowski Park Kulturowy,
- b) obszary cenne kulturowo o wysokich wartościach kulturowych i historycznych, na których proponuje się wyznaczenie parków kulturowych (PK) lub archeologicznych parków kulturowych (APK):
- związanych z osadnictwem tradycyjnym: Nowotomyski PK Osadnictwa Olęderskiego Rozproszonego (1), PK Nadnoteckie Osadnictwo Olęderskie Skupione (2), PK Nadnoteckie Osadnictwo Fryderycjańskie (3), PK Osadnictwo Olęderskie Puszczy Pyzdrowskiej (4),
 - związanych z kulturą i tradycją religijną, w tym z działalnością zakonów: Benedyktyński Lubiński PK (5), Ciężęński PK Ciężęń – Słupca (6), Cysterski PK Łąd – Zagórow (7), Cysterski Oberski PK (8), Cysterski Ołobocki PK (9), Cysterski PK Owińska – Radojewo (10), Cysterski Przemęcki PK (11), Pałucko-Cysterski PK (12), Trzemeszański PK (13), Skrzatuski PK (14), Filipiński PK Gostyń – Głogówko (15),
 - związanych z działalnością sławnych rodów: Lednicki PK Początków Państwa Polskiego (16), Antoniński PK im. Książąt Radziwiłłów (17), Kórnicko-Bniński PK im. Działyńskich (18), Zaniemski PK (19), Rogaliński PK im. Raczyńskich (20), Rydzyski PK im. Leszczyńskich i Sułkowskich (21), Gołuchowski PK Książąt Czartoryskich (22), PK im. Generała D. Chłapowskiego (23)
 - związanych z kształtowaniem się przestrzeni miast i ich otoczenia: PK – miasto Kalisz (24), PK – miasto Leszno (25), Łobżenicki PK (26), Osiecki PK (27), PK – miasto Poznań (28), Rawicki PK im. Przyjemskich, Opalińskich i Sapiehów (29), Sarnowski PK (30), Zduński PK (31),
 - związanych z zabytkami archeologicznymi: APK w Gieczu (1), APK w Grzybowie (2), APK Kalisz – Zawodzie (3), APK Mrówki (4), Archeologiczno – Etnograficzny PK w Osieku (5), APK Gród Radzimski – Radzim (6), APK Szamotuły „Zaginione Miasto” (7), APK Południowych Grodów Pogranicznych – Czestram/Golejewko – Dubin – Niepart – Kobylin Stary (8), APK w Bruszczewie (9).
- Wskazane w planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego zasięgi obszarów cennych o wysokich wartościach kulturowych i historycznych nie stanowią granic proponowanych parków kulturowych, a jedynie określają zasięg występowania cennych wartości kulturowych, które wymagają objęcia wyższą formą ochrony zabytków. Ustanowienie i precyzyjne określenie granic parków kulturowych należy do zadań samorządów gminnych i następuje po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków na etapie ich powoływania. W niektórych przypadkach wymagać to będzie zawarcia stosownych porozumień międzygminnych lub międzywojewódzkich w przypadku parków przygranicznych. Lista proponowanych parków kulturowych nie jest listą zamkniętą. Konieczne jest podejmowanie dalszych inicjatyw badawczych dotyczących obszarów cennych kulturowo na terenie województwa oraz na obszarach stykowych z sąsiednimi województwami m.in. w obszarach doliny Warty, doliny Prosnicy, Pradoliny Noteci, okolicach zbiornika Jeziorsko,
- c) obszary o wysokich wartościach kulturowych i historycznych proponowanych do wpisania na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO:
- „Szlak Piastowski” – ze względu na wartości kulturowe związane z kształtowaniem państwowości polskiej,
 - „Pradolina Noteci” – ze względu na wartości przyrodnicze występujące w połączeniu z wartościami kulturowymi osadnictwa olęderskiego i fryderycjańskiego,
- d) obszar o wysokich wartościach historyczno-symbolicznych związanych z kształtowaniem kultury i wspólnoty europejskiej proponowanych do przyznania Znak Dziedzictwa Europejskiego – Wzgórze Lecha w Gnieźnie,
- e) obszary o najatrakcyjniejszym krajobrazie:
- otwartym: Dolina Noteci wraz z elementami osadnictwa olęderskiego i fryderycjańskiego, Dolina Warty – odcinek koniński i śremski wraz z Rogalińskim Parkiem Krajobrazowym, Puszcza Zielonka, Pojezierze Krzywińskie, Pojezierze Sławskie, Pojezierze Gnieźnieńskie w rejonie Powidza,
 - obszar historycznych zadrzewień śródpolnych w Parku Krajobrazowym im. Dezyderego Chłapowskiego,
 - obszar Niziny Nowotomyskiej wraz z elementami osadnictwa olęderskiego,

- obszary o krajobrazie leśnym, łąkowym i obszary dolin rzecznych;
- 4) **Obszary o zachowanych wartościach kultury ludowej grup regionalnych** – Bambrów (1), Biskupian (2), Chazarów (3), Pałuczan (4), Tośtoków (5) – w tym w szczególności charakterystyczne cechy zabudowy – rozplanowanie zagród, detale architektoniczne, podziały gruntu oraz wartości niematerialne – obrzędy, gwara, stroje, muzyka.
- 5) **Zjawiska niematerialnego dziedzictwa kulturowego** proponowane do ujęcia na Krajowej liście niematerialnego dziedzictwa kulturowego: Tradycyjny obrzęd weselny z Szamotuł i okolic oraz Tradycje dudziarskie w Wielkopolsce.

Ważnym aspektem działań kształtujących i wzmacniających tożsamość narodową i regionalną będzie także rozwój instytucjonalnej działalności kulturalnej oraz podnoszenie jakości usług kultury.

Rozwój zróżnicowanych form turystyki i rekreacji

Na obszarze województwa wielkopolskiego wskazuje się następujące obszary wizerunkowe dla rozwoju zróżnicowanych form turystyki o znaczeniu ponadregionalnym:

- 1) **Szlak Piastowski** – stanowiący strategiczne pasmo kulturowe Wielkopolski, związane z początkami państwa polskiego: Poznań, Ostrów Lednicki, Dziekanowice, Imiołki, Lubiń, Pobiedziska, Moraczewo, Gniezno, Łekno, Wągrowiec, Grzybowo, Giecz, Łąd nad Wartą, Konin i Kalisz;
- 2) **Miasto Poznań** – obszar historycznego zespołu miejskiego z Ostrowem Tumskim, Zagórzem, Chwaliszewem i lewobrzeżnym Starym Miastem lokacyjnym, ze średniowiecznymi osadami podmiejskimi oraz założeniem urbanistyczno-architektonicznym Josefa Stübbena z początku XX w., a także zachowanymi pruskimi obiektami fortecznymi Twierdzy Poznań z centralnym fortem Winiary (obecnie Park Cytadela) wraz z instytucjami kulturalnymi i rozrywkowymi organizującymi imprezy oraz obszar wyspecjalizowanej infrastruktury wystawienniczej, kongresowej, w tym Międzynarodowych Targów Poznańskich, placówek B&R, parków i centr naukowo-technologicznych, a także tor wyścigowy Poznań, Malta, stadion miejski i stadion Golęcina na terenie miasta Poznań;
- 3) **Wielka Pętla Wielkopolska** – obszar wzdłuż szlaku żeglugi śródlądowej Wielkiej Pętli Wielkopolskiej, prowadzący Wartą z Kostrzyna nad Odrą do Santoka, Notecią przez Czarnków i Nakło do przedmieść Bydgoszczy, Kanałem Górnonoteckim przez jezioro Gopło i Kanał Ślesiński do Konina, Wartą przez Poznań i Międzychód do Santoka, ze szczególnym uwzględnieniem części Wielkiej Pętli z Kruszwicy do portu w Koninie-Morzysławiu, zwanej Wodnymi Wrotami Wielkopolski;
- 4) **Wielkopolski System Szlaków Rowerowych** – obszary wzdłuż Piastowskiego Traktu Rowerowego, Szlaku Stuz Jezior, Pierścienia Rowerowego Dookoła Poznania, Transwielkopolskiej Trasy Rowerowej, Ziemiańskiego Szlaku Rowerowego, Nadwarciańskiego Szlaku Rowerowego, Bursztynowego Szlaku Rowerowego.

Ponadto, na obszarze województwa wielkopolskiego wskazuje się obszary o najwyższym potencjale przyrodniczym, kulturowymi i krajobrazowym dla rozwoju turystyki i rekreacji, które generują ruch turystyczny o znaczeniu regionalnym lub posiadają do tego wysokie predyspozycje:

- 1) **Obszar rozwoju turystyki kulturowej** obejmujący:
 - a) tereny, na których występują szlaki kulturowe o randze krajowej lub międzynarodowej oraz zabytki o znaczeniu krajowym (istniejący lub proponowany pomnik historii) – gminy: Białośliwie, Chodzież, Czarnków, Czerwonak, Dominowo, Drawsko, Gniezno, Gołuchów, Kaczory, Kalisz, Kłecko, Konin, Kórnik, Krzywiń, Krzyż Wielkopolski, Łądek, Łubowo, Miasteczko Krajeńskie, Mosina, Murowana Goślina, Pobiedziska, Poznań, Przygodzice, Pyzdry, Sieroszewice, Szamocin, Trzcianka, Trzemeszno, Ujście, Wągrowiec (gmina miejska i wiejska), Wieleń, Września, Wyrzysk,
 - b) tereny, na których występują obiekty związane z początkami państwa polskiego oraz przebiega szlak piastowski, proponowane do wpisania na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO – gminy: Dominowo, Gniezno, Kalisz, Kłecko, Konin, Krzywiń, Łądek, Łubowo, Pobiedziska, Poznań, Pyzdry, Trzemeszno, Wągrowiec, Września,

- c) tereny, na których występuje obszar „Pradoliny Noteci” proponowany do wpisania na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO – gminy: Białośliwie, Chodzież, Czarnków, Drawsko, Kaczory, Krzyż Wielkopolski, Miasteczko Krajeńskie, Szamocin, Trzcianka, Ujście, Wieleń, Wyrzysk;
- 2) **Obszar rozwoju turystyki kwalifikowanej** obejmujący tereny, na których występują obszary predysponowane do rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej oraz szlaki turystyczne o randze regionalnej, krajowej lub międzynarodowej albo jeziora predysponowane do rozwoju sportów wodnych (Jezioro Powidzkie, Zbąszyńskie, Niedzięgiel, Gosławskie, Popielewskie, Śremskie) – gminy: Chodzież, Chrzypsko Wielkie, Dolsk, Jastrowie, Komorniki, Konin, Krzywiń, Międzychód, Mosina, Murowana Goślina, Okonek, Pniewy, Pobiedziska, Powidz, Przemęt, Puszczykowo, Siedlec, Sieraków, Skoki, Skulsk, Stęszew, Ślesin, Tarnówka, Wierzbinek, Wijewo, Wilczyn, Witkowo, Włoszakowice, Wronki, Zaniemyśl, Złotów;
- 3) **Obszar rozwoju turystyki wypoczynkowej** obejmujący tereny, na których występują obszary predysponowane do rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnej – gminy: Chodzież, Chrzypsko Wielkie, Jastrowie, Komorniki, Konin, Międzychód, Mosina, Murowana Goślina, Pniewy, Pobiedziska, Powidz, Przemęt, Puszczykowo, Siedlec, Sieraków, Skulsk, Stęszew, Ślesin, Tarnówka, Wierzbinek, Wijewo, Wilczyn, Witkowo, Włoszakowice, Wronki, Zbąszyń, Złotów;
- 4) **Obszar rozwoju turystyki biznesowej**, obejmujący miasto Poznań, posiadający wyspecjalizowaną infrastrukturę wystawienniczą, kongresową, w tym Międzynarodowe Targi Poznańskie, placówki B&R, parki i centra naukowo-technologiczne, oraz miasta: Kalisz i Ostrów Wielkopolski, Piła, Leszno, Konin i gmina Kępno.

Zwiększenie znaczenia turystyki i rekreacji w województwie wielkopolskim wymaga podjęcia działań na rzecz poprawy obsługi ruchu turystycznego poprzez rozbudowę infrastruktury turystycznej, poprawę dostępności do atrakcji turystycznych oraz utworzenie zintegrowanego regionalnego systemu centrów informacji turystycznej.

Dla realizacji powyższych kierunków zagospodarowania przestrzennego określa się następujące działania:

1. W zakresie **wzmacniania tożsamości narodowej i regionalnej:**

- 1) **Kształtowanie głównego obszaru kulturotwórczego** poprzez:
- a) wzmacnianie i wdrażanie działań ochronnych dla obiektów związanych ze Szlakiem Piastowskim, ukierunkowanych na zachowanie ich historycznych wartości i krajobrazu w ich otoczeniu,
 - b) realizację jednolitego oznakowania Szlaku Piastowskiego,
 - c) urządzenie parkingów, miejsc noclegowych i gastronomicznych z adaptacją obiektów zabytkowych dla tych funkcji,
 - d) wyznaczanie lokalnych tematycznych tras turystycznych promujących dziedzictwo kulturowe Szlaku Piastowskiego;
- 2) **Zachowanie zasobów dziedzictwa kulturowego materialnego i niematerialnego** poprzez:
- a) ochronę obiektów cennych kulturowo, w tym:
 - obejmowanie obiektów wyższymi formami ochrony prawnej,
 - realizację nowych wpisów do rejestru i ewidencji zabytków,
 - tworzenie list dóbr kultury współczesnej,
 - modernizację obiektów zabytkowych, w tym adaptowanie i przystosowywanie ich do nowych funkcji m.in.: na cele organizacji instytucji kulturalnych i obsługi ruchu turystycznego,
 - tworzenie lokalnych muzeów dla ochrony zasobów dziedzictwa ruchomego oraz dziedzictwa niematerialnego,
 - tworzenie skansenów oraz przenoszenie do nich najbardziej wartościowych obiektów architektury wiejskiej, którym nie można zapewnić ochrony w miejscach ich lokalizacji,
 - b) ochronę przestrzeni miast i wsi, w tym:
 - obejmowanie obiektów wyższymi formami ochrony prawnej,
 - realizację nowych wpisów do rejestru i ewidencji zabytków,

- wyznaczanie obszarów o zachowanych wartościach kulturowych i określanie potrzeb ich odnowy, w tym w szczególności historycznych centrów miast, obszarów przemysłowych, powojkowych, historycznego rozplanowania miejscowości wraz z rozplanowaniem pól oraz określanie dla nich zasad zagospodarowania,
 - identyfikowanie obszarów zdegradowanych i obejmowanie ich działaniami planistycznymi w postaci programów rewitalizacji, miejscowych planów rewitalizacji lub planów odnowy miejscowości,
 - działania rewaloryzacyjne zachowujące charakterystyczne dla przestrzeni miejskiej i wiejskiej obszary i obiekty decydujące o ich tożsamości i specyfice miejsca, w tym również obszarów o zachowanych wartościach kulturowo-przyrodniczych, m.in: parków rezydencjonalnych, parków miejskich, ogrodów, cmentarzy, alei przydrożnych, zadrzewień śródpolnych,
- c) ochronę obszarów cennych kulturowo, w tym:
- tworzenie parków kulturowych,
 - wpisanie obszarów cennych na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO,
- d) rozwój działalności kulturalnej, promującej tradycje, obrzędy, rzemiosło, stroje, muzykę czy tradycyjną kuchnię grup regionalnych;
- 3) **Poprawa jakości przestrzeni kulturowej i krajobrazu poprzez:**
- a) w obrębie obszarów zachowania tożsamości miejsca lokalizacji obiektów cennych kulturowo:
- wyznaczanie stref ochrony konserwatorskiej dla obiektów wraz z ich otoczeniem (przedpola ekspozycji widokowej oraz osie widokowe na obiekty),
 - tworzenie stref ochronnych dla obiektów archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków oraz zewidencjonowanych obiektów archeologicznych, szczególnie tych o własnej formie krajobrazowej, z określeniem zasad inwestowania, w tym ograniczeń dla zainwestowania oraz prowadzenia działalności rolniczej,
 - uwzględnienie ograniczeń w zagospodarowaniu terenów wynikających z ustanowionej strefy ochronnej dla Pomnika Zagłady,
 - określanie terenów przeznaczonych pod zabudowę i terenów objętych zakazem zabudowy, z określeniem dopuszczalnych funkcji dostosowanych do otoczenia obiektów i cennych kulturowo,
 - wprowadzanie zakazów lokalizacji farm wiatrowych, inżynierskich obiektów wielkogabarytowych czy napowietrznej infrastruktury technicznej na terenie obiektów cennych kulturowo oraz w ich otoczeniu,
 - określanie parametrów nowej zabudowy w otoczeniu obiektów cennych kulturowo, a w szczególności na przedpolach ekspozycji oraz na przebiegu osi widokowych, w tym: zasad podziału terenu, linii zabudowy, intensywności zabudowy, gabarytów nowych obiektów (wysokości budynków, rodzaju dachów, pokrycia dachów, proporcji i kompozycji oraz kolorystyki elewacji, użytych materiałów budowlanych) w sposób zapewniający właściwe wyeksponowanie obiektów zabytkowych oraz podkreślających lub eksponujących ich walory architektoniczne, estetyczne i krajobrazowe,
 - określanie miejsc lokalizacji i parametrów małej architektury, ogrodzeń, reklam, ekranów akustycznych, w tym również miejsc zakazu ich lokalizowania, a także rodzaju dopuszczanej nawierzchni (posadzki) stosowanej w bezpośrednim otoczeniu obiektów cennych kulturowo,
 - zachowanie lub odtwarzanie historycznych struktur kompozycji urbanistycznej w otoczeniu obiektów i obszarów cennych kulturowo, w tym m.in.: układu komunikacyjnego, systemu przestrzeni publicznych, kompozycji zieleni, linii zabudowy,
 - określanie terenów zachowania istniejących lub odtwarzania historycznie ukształtowanych kompozycji zieleni, z uwzględnieniem pierwotnie nasadzonych gatunków,
 - określanie warunków kształtowania zieleni w przedpolach ekspozycji i wzdłuż osi widokowych oraz nowej zieleni towarzyszącej obiektom wartościowym i nowej zabudowie w ich otoczeniu, w tym w szczególności wysokości i rodzaju gatunków, z uwzględnieniem kolorystyki letniej i zimowej,

- wyznaczanie terenów dla lokalizacji nowej zieleni o funkcji izolacyjnej, przesłaniającej obiekty niekorzystne czy zdegradowane oraz nowej zieleni na przedpolach ekspozycji i wzdłuż osi widokowych,
- b) w obrębie obszarów ochrony i zachowania historycznej specyfiki przestrzeni miast i wsi:
- wyznaczanie stref ochrony konserwatorskiej obejmującej cenne kulturowo przestrzenie miast lub wsi wraz z ich otoczeniem (przedpola ekspozycji widokowej oraz osie widokowe na charakterystyczne dla przestrzeni miast elementy krystalizujące kompozycje urbanistyczne, m.in. dominanty architektoniczne lub przestrzenne, wnętrza urbanistyczne, ciągi alei, zieleń komponowana oraz na charakterystyczne dla przestrzeni wsi elementy kompozycji ruralistycznej, m.in. dominanty architektoniczne lub przestrzenne, place, aleje i inna zieleń komponowana),
 - wprowadzanie ograniczeń dla nowej zabudowy wynikających z konieczności zachowania historycznych relacji wysokościowych, rozplanowania dominant (zapewnienie ekspozycji wież obiektów zabytkowych, np.: kościołów, ratuszy), ukształtowania dachów, układów zieleni, osi kompozycyjnych, gabarytów i gęstości zabudowy itp.,
 - zachowanie lub odtwarzanie przebiegów głównych historycznych traktów komunikacyjnych z uwzględnieniem charakteru zabudowy w pierzejach, w tym linii zabudowy, wysokości, czy geometrii dachów,
 - wyznaczanie nowych przestrzeni nadrzecznych, m.in. bulwarów spacerowych, miejsc odpoczynku czy plaż miejskich, z poszanowaniem historycznych wartości obszarów i ich otoczenia,
 - określanie ograniczeń w zagospodarowaniu i zabudowie terenów dla ochrony ekspozycji panoram miejscowości, w szczególności od strony rzek,
 - określanie miejsc lokalizacji i parametrów małej architektury, ogrodzeń, reklam, ekranów akustycznych, w tym również miejsc zakazu ich lokalizowania,
 - określanie terenów zachowania istniejącej lub odtwarzania historycznie ukształtowanych kompozycji zieleni,
 - określanie warunków kształtowania zieleni w przedpolach ekspozycji i wzdłuż osi widokowych, w tym w szczególności wysokości i rodzaju gatunków, z uwzględnieniem kolorystyki letniej i zimowej,
 - wyznaczenie terenów lokalizacji nowej zieleni o funkcji izolacyjnej przesłaniającej obiekty niekorzystne czy zdegradowane,
 - poprawa funkcjonowania układów komunikacyjnych – budowa obwodnic miejscowości, modernizacja dróg, wprowadzanie stref ruchu uspokojonego w centrach, wyznaczanie tras rowerowych, budowa parkingów buforowych;
- c) w obrębie obszarów ochrony i zachowania specyfiki krajobrazu obszarów cennych kulturowo, w tym krajobrazu wiejskiego:
- wyznaczanie stref ochrony krajobrazu obejmujących specyficzne elementy przestrzeni, w tym przedpola ekspozycji widokowej oraz osie widokowe na obiekty charakterystyczne dla specyfiki krajobrazu (obiekty budowlane, obiekty przyrodnicze, obiekty archeologiczne o własnej formie krajobrazowej),
 - identyfikacja i zachowanie elementów tradycyjnego krajobrazu rolniczego, w tym w szczególności zadrzewień śródpolnych, enklaw leśnych i łąkowych oraz cieków wodnych,
 - zachowanie charakterystycznego rozplanowania jednostek osadniczych, w tym wyznaczanie nowych terenów pod zabudowę wzdłuż placów i dróg w granicach istniejących miejscowości,
 - identyfikacja obszarów, dla których ze względu na wysokie wartości kulturowe należy zachować charakterystyczne podziały gruntów,
 - zachowanie tradycyjnego sposobu rozplanowania istniejących zagród, w tym w szczególności układu budynków mieszkalnych, gospodarczych, przedogródków i relacji pomiędzy przestrzenią otwartą a zabudową,
 - zachowanie historycznych cech zabudowy regionalnej, w tym w szczególności kształtu i pokrycia dachu, materiału budowlanego, kolorystyki elewacji itp.,
 - określanie ograniczeń w zagospodarowaniu i zabudowie terenów dla ochrony ekspozycji panoram miejscowości, w tym w szczególności zasad podziału terenu, intensywności zabudowy, gabarytów

- nowych obiektów (wysokości budynków, rodzaju dachów, pokrycia dachów, proporcji i kompozycji oraz kolorystyki elewacji, użytych materiałów budowlanych),
 - zachowanie charakterystycznej, historycznej małej architektury, w tym ogrodzeń, kapliczek i krzyży przydrożnych, oraz charakterystycznych nasadzeń zieleni wzdłuż dróg,
 - określanie terenów zachowania istniejącej lub odtwarzania historycznie ukształtowanych kompozycji zieleni (parków, alei drzew) z uwzględnieniem pierwotnie nasadzonych gatunków zieleni,
 - wprowadzanie zakazów niwelacji terenów o istotnym znaczeniu dla zachowania charakterystycznego historycznie ukształtowanego krajobrazu,
 - ograniczanie rozpraszania osadnictwa w strefach podmiejskich, w krajobrazach otwartych,
 - eliminowanie lub ograniczanie lokalizacji inwestycji, które przekraczają skalę miejsca i wywierają duży wpływ na krajobraz obszarów cennych kulturowo, w tym elektrowni wiatrowych, fotowoltaicznych i biogazowni rolniczych, wielkogabarytowych budowli przemysłowych, reklam,
- d) w obrębie obszarów krajobrazu leśnego:
- wprowadzanie zieleni osłonowej, szczególnie w strefach przyleśnych, wokół obiektów dysharmonijnych w stosunku do krajobrazu,
 - rozwijanie i wzmacnianie powiązań ekologicznych zapewniających łączność z innymi kompleksami leśnymi,
- e) w obrębie obszarów krajobrazu łąkowego:
- zachowanie istniejących ekosystemów łąkowych.
 - zachowanie naturalnego krajobrazu w obrębie dolin rzecznych i teras zalewowych,
 - wykluczanie i ograniczanie zabudowy oraz zainwestowania na obszarach ciągów ekologicznych,
 - rozwijanie i wzmacnianie powiązań ekologicznych dolin rzecznych,
- f) w obrębie obszarów krajobrazu przekształconego poprzez:
- sukcesywną rekultywację terenów zdegradowanych i zdewastowanych w wyniku działalności odkrywkowej eksploatacji złóż kopalin,
 - wprowadzanie nowych funkcji na terenach pogórnich;
- 4) **Rozwój instytucjonalnej działalności kulturalnej** poprzez:
- a) rozwój działalności kulturalnej w miejscowościach o wysokich wartościach dziedzictwa kulturowego i wysokim znaczeniu instytucji kultury, spełniających funkcję kulturalnych centrów Wielkopolski, w:
- Poznaniu – jako ośrodka kulturalnego o znaczeniu metropolitalnym, spełniającego rolę głównego centrum kulturalnego regionu,
 - Gnieźnie, Kaliszu, Lesznie, Koninie, Pile – jako ośrodków o znaczeniu regionalnym, spełniających rolę centrów obsługi kulturalnej poszczególnych części Wielkopolski,
 - miastach powiatowych – jako ośrodków o znaczeniu ponadlokalnym, spełniających rolę centrów obsługi przede wszystkim mieszkańców gmin powiatów,
 - miejscowościach, w których zlokalizowane są instytucje kultury o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym (Rydzyna, Kórnik, Dziekanowice, Rogalin, Gołuchów, Licheń Stary, Chełmno nad Nerem, Mrówki k/Wilczyna, Śmiełów, Opatówek, Turew, Jaracz, Osiek nad Notecią, Dobrzyca, Luboń-Żabikowo, Szreniawa, Swarzędz, Pobiedziska, Giecz, Grzybowo, Górka Klasztorna, Sielinko, Uzarzewo, Russów, Lewków, Jeziory),
- b) poprawę dostępności do usług kultury,
- c) podnoszenie jakości usług kulturalnych w istniejących instytucjach kultury, w tym rozwijanie współpracy międzynarodowej, krajowej i regionalnej, wspieranie nowych inicjatyw promujących dziedzictwo kultury materialnej i niematerialnej Wielkopolski i Polski,
- d) wspieranie lokalnej działalności kulturalnej tworzonej w oparciu o specyficzne, lokalne zasoby dziedzictwa kulturowego, w tym niematerialnego m.in. poprzez:
- organizację izb pamięci, muzeów,
 - wytyczanie lokalnych szlaków turystyki kulturowej,

- tworzenie zespołów ludowych i grup kultywujących obrzędy ludowe i umiejętności związane z wytwarzaniem lub użytkowaniem tradycyjnych instrumentów muzycznych i rękodzieła oraz posługiwaniem się językiem regionalnym.

2. W zakresie **rozwoju zróżnicowanych form turystyki i rekreacji**:

1) **Zwiększenie atrakcyjności obszarów wizerunkowych dla rozwoju zróżnicowanych form turystyki** poprzez:

- a) efektywną ochronę, ekspozycję i organizację zasobów kulturowych, przyrodniczych i krajobrazowych,
- b) podnoszenie jakości, innowacyjności i konkurencyjności ofert turystycznych,
- c) poprawę estetyki miast i wsi, w tym szczególnie obiektów o funkcjach turystycznych,
- d) promowanie lokalnej kultury – tradycji i zwyczajów wielkopolskiej wsi oraz kuchni regionalnej,
- e) rozwój preferowanych specjalizacji turystyki kulturowej, krajoznawczej, biznesowej, kwalifikowanej i wypoczynkowej w poszczególnych gminach.

2) **Rozwój turystyki kulturowej** o znaczeniu międzynarodowym i krajowym poprzez:

- a) kształtowanie spójnego systemu pasm kulturowych województwa wielkopolskiego w oparciu o przebieg najważniejszych szlaków kulturowych o randze międzynarodowej i krajowej, w tym wyznaczenie międzyregionalnych powiązań szlaków kulturowych – łączenie szlaków o tej samej tematyce na granicach województw, w tym m.in. Szlaku Cysterskiego, Drogi św. Jakuba, Piastowskiej Drogi Romańskiej, Rowerowego Szlaku Bursztynowego, Szlaku Powstania Wielkopolskiego,
- b) tworzenie tematycznych systemów szlaków dziedzictwa, włączanie szlaków istniejących oraz wytyczanie nowych, w tym w szczególności związanych z:
 - początkami Państwa Polskiego:
 - Szlak Piastowski,
 - Szlak Bursztynowy,
 - Szlak św. Wojciecha,
 - Szlak Ottoński,
 - Europejski Szlak Cysterski,
 - Szlak św. Jakuba,
 - Europejski Szlak Piastowski,
 - Szlak dziedzictwa archeologicznego,
 - dziedzictwem sakralnym:
 - Drewniane kościoły szlakiem sztuki Poznań – Zielona Góra,
 - Szlak kościołów drewnianych wokół Puszczy Zielonki,
 - Szlak kościołów drewnianych Ziemi Kaliskiej,
 - Szlak klasztorów,
 - Szlak kościołów drewnianych i szachulcowych,
 - Miejsca kultu,
 - Szlak kościołów polichromowanych,
 - Szlak kapliczek i krzyży przydrożnych Pawła Brylińskiego,
 - Szlaki Pątnicze,
 - sławnymi rodami i ludźmi:
 - Szlak Królewski (obejmujący m.in. Trakt Królewsko-Cesarski w Poznaniu, Szlak Piastów Wielkopolskich, Szlak Wojen Szwedzkich, czy Szlak Napoleoński),
 - Szlak Zamków, Dworów i Pałaców,
 - Szlak Adama Mickiewicza,
 - walkami o wolność – Szlak Napoleoński, Szlak Powstania Wielkopolskiego,
 - zabytkami militarnymi – Twierdza Poznań, Wał Pomorski,
 - zabytkami techniki wraz ze szlakami kolejowymi wąskotorowymi i szerokotorowymi wraz z infrastrukturą dworcową oraz Kopalnią Soli w Kłodawie:

- Szlak przemysłowców kaliskich w powiązaniu z Opatówkiem (Muzeum Przemysłu) i Turkiem (dawne tradycje tkackie) oraz Zdunami,
 - Szlak Wiatraczny,
 - Wyrzyńska Kolejka Powiatowa (Białośliwie – Łobżenica),
 - Gnieźnieńska Kolejka Wąskotorowa (Gniezno – Powidz),
 - Śmigiełska Kolej Dojazdowa (Śmigiel – Stare Bojanowo),
 - Wolsztyńska Kolej (Wolsztyn – Rakoniewice – Stęszew – Poznań) wraz z Parowozownią,
 - Wągrowiecka Kolej (Poznań – Murowana Goślina – Sława – Skoki – Wągrowiec),
 - Blues Express (Poznań – Rogoźno – Chodzież – Piła – Krajenka – Złotów – Zakrzewo),
 - Średzko-Zaniemska Kolejka Wąskotorowa,
 - Międzychodzko-Szamotulska Kolej (Międzychód – Chrzypsko – Ostroróg – Szamotuły),
 - Podziemna Trasa Turystyczna Kopalni Soli w Kłodawie,
- techniką wodną – w oparciu o szlaki turystyki wodnej na rzekach, wzdłuż których znajdują się liczne zabytki reprezentujące bogatą historię Wielkopolski i Polski:
- Wielka Pętla Wielkopolski,
 - Mała Pętla Wielkopolski,
 - Szlak Barycki,
 - Szlak Notecki (wraz z rewaloryzacją zabytkowych stopni wodnych i odtworzeniem historycznego mostu),
 - Szlak Obrzański,
 - Szlak Proсны,
 - Szlak Warciański,
 - Szlak Wełny,
- c) poprawę atrakcyjności szlaków dziedzictwa i obiektów zabytkowych poprzez:
- określanie zasad zagospodarowania otoczenia obiektów położonych na przebiegu szlaków kulturowych oraz jednolitych zasad organizacji szlaków kulturowych,
 - wyposażanie szlaków kulturowych w elementy informacji turystycznej, miejsca postoju, parkingi, obiekty obsługi turystów – gastronomia, miejsca noclegowe,
 - zagospodarowanie i wykorzystanie istniejącej sieci kolei wąskotorowych,
 - zagospodarowanie nabrzeży na obszarach śródmiejskich,
 - urządzenie parków tematycznych, w tym skansenów i innych obiektów plenerowych,
 - wyznaczanie i zagospodarowanie miejsc dla organizacji imprez plenerowych tematycznych, wykorzystujących wątki historyczne i artystyczne danego obszaru,
 - budowę i modernizację muzeów i multimedialnych wystaw powiązanych ze szlakami kulturowymi,
 - uatrakcyjnienie i unowocześnienie ekspozycji i programów zwiedzania muzeów,
 - budowę i modernizację obiektów związanych z działalnością kulturalną, w szczególności teatrów, filharmonii, sali wystawowych, muzeów, galerii i bibliotek,
 - wprowadzanie nowych funkcji w obiektach zabytkowych, w szczególności związanych z działalnością kulturalną i turystyczną;
- 3) **Rozwój turystyki kwalifikowanej:** rowerowej, konnej, kajakowej, pieszej i aeroturystyki o znaczeniu krajowym i regionalnym poprzez:
- a) kompleksowe zagospodarowanie Wielkiej Pętli Wielkopolski jako jednej z wiodących marek turystycznych województwa wielkopolskiego,
 - b) utrzymanie i rozbudowę Wielkopolskiego Systemu Szlaków Rowerowych oraz Wielkopolskiego Systemu Szlaków Pieszych,
 - c) wyznaczanie szlaków konnych o randze regionalnej i krajowej z uwzględnieniem powiązań międzyregionalnych,
 - d) rozbudowę lokalnej sieci szlaków oraz ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych, stanowiących łączniki i pętle dla szlaków turystycznych o randze międzynarodowej, krajowej i regionalnej,
 - e) modernizowanie istniejących oraz budowę nowych przystani i marin na Noteci i Warcie,
 - f) zagospodarowanie terenów nadrzecznych, w tym urządzenie plaż, parków, bulwarów, punktów widokowych czy placów zabaw,

- g) rozbudowę infrastruktury nadbrzeży rzecznych dla uprawiania sportów lądowych i wodnych, w tym dróg dla rowerów, boisk, stanowisk wędkarskich, wypożyczalni sprzętu sportowo-rekreacyjnego,
 - h) wyznaczenie i zagospodarowanie miejsc dla organizacji imprez plenerowych kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych,
 - i) rozbudowę infrastruktury sportowo-rekreacyjnej,
 - j) rozbudowę zaplecza turystycznego lotnisk sportowych oraz zagospodarowanie terenów położonych w ich sąsiedztwie, w tym w szczególności budowa parkingów, dojazdów czy realizacja oznakowania;
- 4) **Rozwój turystyki wypoczynkowej** o znaczeniu krajowym i regionalnym poprzez:
- a) racjonalne wykorzystanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych dla rozwoju wypoczynku i rekreacji,
 - b) poprawę jakości zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego,
 - c) rozbudowę infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, w szczególności kąpielisk, boisk, ścieżek spacerowych, rowerowych, pól golfowych, kortów tenisowych;
- 5) **Rozwój turystyki biznesowej** o znaczeniu krajowym i regionalnym poprzez:
- a) modernizację i rozbudowę wyspecjalizowanej infrastruktury wystawienniczej i kongresowej,
 - b) tworzenie nowych, wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych, uwzględniających funkcje obsługi międzynarodowych konferencji i kongresów,
 - c) rozbudowę infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, w tym obiektów wykorzystujących wody termalne;
- 6) **Poprawa obsługi ruchu turystycznego** poprzez:
- a) rozbudowę bazy noclegowej o zróżnicowanym standardzie,
 - b) rozbudowę bazy gastronomicznej opartej na tradycyjnej kuchni regionalnej,
 - c) rozbudowę bazy agroturystycznej,
 - d) zagospodarowanie przestrzeni publicznych stanowiących miejsca spotkań mieszkańców i turystów, w szczególności ulic, placów, skwerów, zieleńców, parków, ogrodów,
 - e) poprawę dostępności komunikacyjnej do atrakcji turystycznych, w szczególności transportem zbiorowym, rozwój systemów rowerów miejskich oraz parkingów.

5. ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ ROLNICTWA

Rolnictwo jest i nadal będzie jednym z najważniejszych działów gospodarki regionu. Działalność rolnicza, prowadzona na ponad połowie ogólnej powierzchni województwa, wyznacza główne funkcje rozwojowe i kierunki użytkowania ziemi oraz kształtuje środowisko przyrodnicze i krajobraz wiejski. Rolnictwo to także sektor gospodarki o fundamentalnym znaczeniu dla rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich, co z kolei znajduje swoje odzwierciedlenie w strukturze zatrudnienia ludności.

Polityka przestrzenna w zakresie rolnictwa skoncentrowana zostanie na zachowaniu rolniczej przestrzeni produkcyjnej, będącej podstawą szeroko rozumianej działalności rolniczej. Dla zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego, zarówno regionu, jak i kraju, kluczowe znaczenie mają obszary o wysokim przyrodniczym potencjale produkcyjnym i znacznej intensywności organizacji produkcji zwierzęcej i roślinnej.

W województwie wielkopolskim pod względem korzystnych warunków przyrodniczych, wielkości produkcji, najwyższej kultury rolnej, a także powiązań funkcjonalnych wyróżnia się południowo-zachodnia część regionu, położona w strefie rozwoju intensywnej gospodarki rolnej.

Dla realizacji celu polityki przestrzennej określa się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa:

Kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Przestrzeń Wielkopolski jest znacznie zróżnicowana pod względem warunków przyrodniczych dla prowadzenia produkcji rolniczej oraz poziomu kultury rolnej. Czynniki te determinują określenie działań ukierunkowanych na ochronę kluczowych potencjałów gwarantujących kontynuację i rozwój działalności rolniczej o zróżnicowanym charakterze. Z jednej strony będzie ona reprezentowana przez wielkoobszarowe gospodarstwa wysokoproduktywne, z charakterystycznymi dużymi powierzchniami pól uprawnych, z drugiej zaś małoobszarowe gospodarstwa ekologiczne i agroturystyczne o mozaikowym układzie pól i wielokierunkowym charakterze produkcji oraz gospodarstwa integrowane stanowiące formę pośrednią.

Na terenie województwa wyróżniono cztery strefy o zróżnicowanej intensywności działalności rolniczej, dla których określono preferencje rozwojowe:

- 1) **Strefy intensywnego rozwoju działalności rolniczej** obejmują w największym stopniu tereny położone w południowo-zachodniej części Wielkopolski. Występują tutaj najbardziej korzystne warunki środowiskowe dla prowadzenia działalności rolniczej, wśród których największe znaczenie mają gleby zaliczane do bardzo dobrych i dobrych. Wśród nich przeważają grunty z dużym udziałem II i III klasy bonitacyjnej. Ponadto tereny położone w tej strefie cechują się najwyższym stopniem rozwoju intensywności produkcji rolnej. Ogromnym atutem tego terenu jest kapitał ludzki, często od wielu pokoleń związany z pracą na roli i wartościami kulturowymi lokalnych społeczności. Bardzo dobre uwarunkowania środowiskowe oraz wysoki poziom prowadzenia działalności rolniczej kreują dużą aktywność w zakresie działań inwestycyjnych w gospodarstwach rolnych. Z tego też względu są to obszary o najwyższych możliwościach potencjalnego wzrostu zarówno produkcji roślinnej, jak i zwierzęcej. Jednocześnie są to także tereny, w których intensywnie powinna się rozwijać działalność przetwórcza wykorzystująca bazę lokalnych surowców dla przemysłu rolno-spożywczego oraz działalność usługowa związana obsługą rolnictwa;
- 2) **Strefy umiarkowanego rozwoju działalności rolniczej** obejmują tereny położone w środkowej, południowo-wschodniej oraz częściowo w północnej części Wielkopolski, w których zasoby gleb, ukształtowania powierzchni terenu i czynniki agrometeorologiczne są mniej korzystne. Tereny te charakteryzują się w przeważającej mierze średnimi i dobrymi warunkami klimatyczno-glebowymi, a także dobrymi warunkami organizacyjnymi dla prowadzenia produkcji rolnej. Kontynuowanie działalności rolniczej będzie ważnym źródłem dochodu miejscowej ludności. Duże znaczenie dla dalszego rozwoju tych stref ma wzmocnienie funkcji pozarolniczych, bezpośrednio i pośrednio związanych z rolnictwem. Rozwój wielofunkcyjny terenów wiejskich

oraz intensyfikacja życia społecznego na ich obszarach przyczynią się do wzrostu atrakcyjności wsi jako miejsca zamieszkania czy wypoczynku. Obszary wiejskie wzmocnią swoją funkcję ekologiczną polegającą na dbałości o stan przyrody oraz funkcję rekreacyjną służącą aktywności wypoczynkowej i regeneracji zdrowia. Większego znaczenie nabierze również funkcja społeczno-kulturowa, polegająca na ochronie kultury lokalnej, rzemiosła i tradycyjnego krajobrazu wiejskiego. Wzmacnianie wielofunkcyjnego wymiaru tych obszarów musi jednak dokonywać się ze szczególnym uwzględnieniem walorów przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych;

- 3) **Strefy ekstensywnego rozwoju działalności rolniczej** obejmują tereny pełniące istotne funkcje przyrodnicze, stanowiące podstawę systemu przyrodniczego województwa, położone przede wszystkim we wschodniej i północnej Wielkopolsce oraz, w mniejszym stopniu, w południowej i środkowej części regionu. Tereny te wymagają ograniczania niekorzystnych oddziaływań działalności rolniczej na środowisko dla zachowania funkcji i spójności systemu przyrodniczego. Rolnictwo w tych strefach powinno mieć charakter ekologiczny, z odpowiednim ukierunkowaniem produkcji roślinnej i zwierzęcej wykorzystującej specyficzne, lokalne zasoby. Wysoka wartość środowiska predysponują te tereny także do rozwoju funkcji pozarolniczych. Szczególnie pożądanym jest kierunek turystyczno-rekreacyjny wykorzystujący walory środowiskowe;
- 4) **Strefy ograniczania rozwoju działalności rolniczej** obejmują tereny miasta Poznania, Kalisza i Ostrowa Wielkopolskiego, ośrodków subregionalnych wraz z ich najbliższym otoczeniem. Strefy te wyróżniono także w obszarach miast powiatowych. Wysoki potencjał rozwojowy tych jednostek w dynamiczny sposób kształtuje obszary silnych przekształceń społeczno-gospodarczych i funkcjonalno-przestrzennych, których bezpośrednim przejawem jest zmiana dotychczasowego – rolniczego sposobu użytkowania gruntów. Zagospodarowywanie nowych terenów inwestycyjnych będzie odbywać się kosztem zmniejszenia powierzchni użytków rolnych oraz ograniczenia produkcji roślinnej i zwierzęcej. W strefach tych priorytetem jest rozwój funkcji: mieszkaniowych, produkcyjnych, usługowych i komunikacyjnych, jednak do czasu ich docelowego – pozarolniczego zagospodarowania, będą to nadal obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej o zróżnicowanej wartości.

Rozwój innowacyjnego sektora rolno-spożywczego i sieci obsługi rolnictwa

Obsługa rolnictwa realizowana przez instytuty naukowe, uczelnie rolnicze, średnie i zawodowe szkoły rolnicze, jednostki doradztwa rolniczego, fundacje i stowarzyszenia, związki producentów rolnych oraz instytucje rządowe i samorządowe jest kluczowym elementem wspomagającym rozwój działalności rolniczej i obszarów wiejskich. Jednostki te, posiadając znaczący kapitał edukacyjny i organizacyjny, przyczyniają się w zasadniczym stopniu do wprowadzania nowych rozwiązań ekonomiczno-organizacyjnych w funkcjonowaniu gospodarstw rolnych. Instytucje te mają także istotny wkład w kształtowanie postaw przedsiębiorczości oraz wyposażanie mieszkańców obszarów wiejskich w wiedzę i umiejętności, które poprawiają wzrost efektywności produkcji rolniczej.

Sieć instytucji obsługi rolnictwa w podstawowy sposób upowszechnia ideę wielofunkcyjnego rozwoju wsi. Działania te polegają głównie na poszukiwaniu dodatkowych, często pozarolniczych źródeł dochodów, przyczyniających się do zwiększonej dynamiki przemian społeczno-gospodarczych na obszarach wiejskich, przy jednoczesnym poszanowaniu zasad ochrony środowiska.

Innowacyjny sektor rolno-spożywczy to ważny segment gospodarki regionu, który, zajmując się przetwórstwem produktów rolnych i wytwarzaniem wysokiej jakości żywności, jest gwarantem zaspokojenia podstawowych potrzeb żywieniowych mieszkańców regionu. Przemysł rolno-spożywczy aktywizuje dalszy rozwój całej branży rolnej w Wielkopolsce. Jednocześnie z uwagi na swoją markę oraz udział w tworzeniu dochodu regionu oraz w kształtowaniu rynku pracy będzie to nadal ważna branża kreująca wizerunek województwa oraz wpływająca na stan gospodarki w całym regionie.

Rozwój odnawialnych źródeł energii pochodzenia rolniczego

Wielkopolska to obszar o dużych możliwościach rozwoju energetyki odnawialnej z biogazu i biomasy, wynikający z rolniczo-przemysłowego charakteru województwa. W przestrzeni regionu szczególnie predysponowane do rozwoju tego typu energetyki odnawialnej są obszary, gdzie działalność rolnicza prowadzona jest na bardzo wysokim poziomie. Są to rejony intensywnej produkcji zwierzęcej i roślinnej pokrywające się z obszarami gleb wysokich klas bonitacyjnych. Jednocześnie za produkcją energii z biogazu i biomasy roślinnej na tych terenach przemawia konieczność zmniejszenia presji działalności rolniczej na środowisko glebowo-wodne. Uzupełnieniem bazy surowcowej

dla tego typu produkcji mogą być uprawy celowe roślin energetycznych. Znaczącymi zasobami biogazu rolniczego są duże fermy chowu trzody chlewnej, bydła i drobiu oraz liczne gospodarstwa rolne o dużej skali produkcyjnej. Dodatkowym źródłem paliwa są także odpady z produkcji zwierzęcej i odpady poubojowe.

Rozwój energetyki odnawialnej, funkcjonującej w oparciu o rozwiniętą w obszarach intensywnego rolnictwa produkcję roślinną i zwierzęcą oraz wykorzystującej odpady przemysłu rolno-spożywczego, przyczyni się do pozytywnych efektów środowiskowych, ekonomicznych i społecznych. Uzyskane korzyści ekologiczne i gospodarcze przełożą się na większą dynamikę rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich.

Dla realizacji powyższych kierunków zagospodarowania przestrzennego określa się następujące działania:

1. W zakresie **kształtowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej**:

- 1) Dla **stref intensywnego rozwoju działalności rolniczej** – zachowanie korzystnych warunków prowadzenia intensywnej gospodarki rolnej oraz ograniczanie presji na środowisko poprzez:
 - a) zachowanie gleb o najwyższej jakości dla celów produkcji rolnej, stanowiących zaplecze żywnościowe dla Wielkopolski oraz bazę surowcową dla przemysłu rolno-spożywczego,
 - b) ograniczenie przekształcania gruntów rolnych na cele nierolnicze,
 - c) budowę, przebudowę, rozbudowę lub likwidację systemów melioracyjnych dla zwiększenia małej retencji wodnej, przeciwdziałania skutkom suszy, powodzi i podtopień,
 - d) ograniczenie stosowania nawozów naturalnych do ilości gwarantującej zachowanie wysokiej żyzności i produktywności gruntów rolnych,
 - e) zrównoważone wykorzystywanie pestycydów i nawozów sztucznych zapobiegające nadmiernej chemizacji rolnictwa,
 - f) prowadzenie działań zapobiegających erozji wietrznej i wodnej, w szczególności na glebach zagrożonych,
 - g) wprowadzanie miedz i stref buforowych o różnej szerokości przy granicach terenów intensywnie użytkowanych rolniczo dla zwiększenia różnorodności biologicznej,
 - h) stosowanie przyjaznych dla środowiska zaleceń zawartych w Kodeksie Dobrej Praktyki Rolniczej i Zwykłej Dobrej Praktyce Rolniczej gwarantujących zrównoważony rozwój, zwłaszcza na obszarach o intensywnej produkcji zwierzęcej i roślinnej;
- 2) Dla **stref umiarkowanego rozwoju działalności rolniczej** – kształtowanie wielofunkcyjnych kierunków rozwoju obszarów wiejskich poprzez:
 - a) kształtowanie kierunków zmian w strukturze przestrzennej gminy z uwzględnieniem obszarów o najkorzystniejszych warunkach dla prowadzenia gospodarki rolnej,
 - b) strefowanie rozwoju przestrzennego ze szczególnym uwzględnieniem relacji na styku różnych form użytkowania,
 - c) stosowanie stref buforowych, w tym ochronnych, w postaci pasów zieleni ograniczających emisję odorów i substancji szkodliwych;
- 3) Dla **stref ekstensywnego rozwoju działalności rolniczej** – dostosowanie charakteru działalności rolniczej do funkcji przyrodniczych poprzez:
 - a) zachowanie trwałych użytków zielonych, cieków i zbiorników wodnych, rowów melioracyjnych,
 - b) zachowanie cennych ekosystemów fauny i flory na obszarach rolnych, w szczególności na obszarach o wysokiej wartości przyrodniczej (HNV),
 - c) utrzymywanie i wprowadzanie zadrzewień śródpolnych, przydrożnych, przywodnych, a także rozgraniczających sposób użytkowania, dla polepszenia funkcji ekologicznej i klimatycznej oraz poprawy walorów krajobrazowych i ograniczania erozji;

- 4) Dla **stref ograniczania rozwoju działalności rolniczej** – eliminowanie konfliktów przestrzennych na styku różnych form zagospodarowania i użytkowania terenów poprzez:
 - a) ograniczanie rozwoju produkcji rolniczej,
 - b) stosowanie stref buforowych, w tym ochronnych, w postaci pasów zieleni ograniczających emisję odorów i substancji szkodliwych.

2. W zakresie **rozwoju innowacyjnego sektora rolno-spożywczego i sieci obsługi rolnictwa:**
 - 1) Rozwój przemysłu rolno-spożywczego poprzez:
 - a) wyznaczenie, skomunikowanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych dla rozwoju zakładów przemysłu rolno-spożywczego, ze szczególnym uwzględnieniem branży mięsnej i wędliniarskiej, mleczarskiej, owocowo-warzywnej, cukrowej, rybnej i zbożowej.
 - b) wyznaczenie stref buforowych, w tym ochronnych, wokół terenów przeznaczonych pod obiekty przetwórstwa rolno-spożywczego oraz instalacje służące wytwarzaniu energii ze źródeł odnawialnych,
 - c) zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej stanowiącej podstawę dla funkcjonowania poszczególnych zakładów przemysłu rolno-spożywczego,
 - d) ochronę zbiorników wodnych służących prowadzeniu gospodarki rybackiej;
 - 2) Utrzymanie funkcji obsługi rolnictwa w stolicy województwa, miastach powiatowych i pozostałych ośrodkach poprzez:
 - a) kształtowanie struktury przestrzennej z uwzględnieniem potrzeb rozwoju wyspecjalizowanych jednostek badawczo-rozwojowych (w tym nadzorowanych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, instytutów naukowych działających w ramach Polskiej Akademii Nauk oraz uczelni rolniczej – Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu) oraz kluczowych jednostek w zakresie wspierania i koordynacji gospodarki rolnej i przetwórstwa rolno-spożywczego (Ośrodka Doradztwa Rolniczego, Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Agencji Rynku Rolnego, Agencji Nieruchomości Rolnych);
 - b) określanie przeznaczenia terenów z uwzględnieniem potrzeb rozwoju zawodowych, średnich i wyższych szkół rolniczych, powiatowych jednostek doradztwa rolniczego i innych instytucji związanych z obsługą rolnictwa (m.in. edukacyjnych, wystawienniczych, naukowo-badawczych),
 - c) rozwój innych funkcji o charakterze usługowym i produkcyjnym wykonywanych przez jednostki komercyjne w zakresie pozyskiwania dotacji na przedsięwzięcia inwestycyjne sektora rolnego, produkcji maszyn rolniczych, pasz, materiału siewnego oraz oferujących pozostałe środki do produkcji rolnej.

3. W zakresie **rozwoju odnawialnych źródeł energii pochodzenia rolniczego:**
 - 1) Pozyskiwanie biomasy do produkcji energii poprzez:
 - a) pozarolnicze wykorzystanie nadwyżek podstawowych produktów i płodów rolnych, zwłaszcza na obszarach o intensywnej produkcji zwierzęcej, o obsadzie przekraczającej poziom 2 DJP w przeliczeniu na 1 hektar użytków rolnych, oraz w miejscach funkcjonowania ferm o obsadzie 210 DJP,
 - b) pozarolnicze wykorzystanie nadwyżek nawozów naturalnych,
 - c) zwiększenie znaczenia upraw celowych roślin energetycznych poprzez wykorzystanie gruntów niższych klas bonitacyjnych oraz gruntów odłogowanych.
 - 2) Określenie możliwości lokalizacji biogazowni rolniczych poprzez:
 - a) wyznaczenie terenów dla lokalizacji instalacji do produkcji energii ze źródeł odnawialnych pochodzenia rolniczego, przede wszystkim w strefach intensywnego rozwoju działalności rolniczej,
 - b) ograniczanie możliwości lokalizowania biogazowni rolniczych w strefach ograniczania rozwoju działalności rolniczej,
 - c) stosowanie stref buforowych, w tym ochronnych, w postaci pasów zieleni ograniczających emisję odorów i substancji szkodliwych.

6. POPRAWA DOSTĘPNOŚCI KOMUNIKACYJNEJ WOJEWÓDZTWA

Jednym z głównych czynników rozwoju województwa wielkopolskiego jest sprawnie funkcjonujący system komunikacyjny. Stanowi on podstawę powiązań pomiędzy obszarami, warunkującą możliwość oddziaływania biegunów wzrostu na ich otoczenie oraz zapewniającą dostępność województwa i poszczególnych jego części zarówno w skali regionalnej, jak i w relacjach krajowych i międzynarodowych.

Priorytetem polityki przestrzennej w zakresie komunikacji jest budowa drogi ekspresowej S11 stanowiącej główną oś komunikacyjną regionu w relacji południkowej. Droga ta jest kluczowym elementem sieci autostrad i dróg ekspresowych w Wielkopolsce. Pozostałe drogi krajowe o największym znaczeniu dla województwa zostały już wybudowane, bądź aktualnie znajdują się w fazie przygotowania lub realizacji. Planowana droga ekspresowa S11 zapewni powiązania peryferyjnych części regionu ze stolicą województwa, a jej realizacja w efekcie przyczyni się do poprawy spójności Wielkopolski i dostępności obszarów wymagających wsparcia rozwoju społeczno-gospodarczego.

Kolejnym priorytetem zagospodarowania przestrzennego województwa jest modernizacja linii kolejowych, która przyczyni się do wzrostu znaczenia transportu szynowego i obciążenia sieci drogowej. Ma to szczególnie istotne znaczenie w otoczeniu największych miast województwa, w których natężenie ruchu kołowego na drogach należy do najwyższych w skali całego regionu.

Dla realizacji celu polityki przestrzennej określa się następujący kierunek zagospodarowania przestrzennego województwa:

Kształtowanie spójnego systemu komunikacyjnego województwa

System komunikacyjny województwa obejmuje najważniejsze elementy układu drogowego, kolejowego, lotniczego i wodnego, które stanowią podstawę dla realizacji priorytetowych działań inwestycyjnych służących poprawie dostępności komunikacyjnej województwa. Najważniejsze elementy układu komunikacyjnego, zapewniające powiązania o charakterze międzynarodowym, zlokalizowane są w korytarzach transportowych. Dla obsługi regionu określa się natomiast odrębną typologię powiązań komunikacyjnych województwa:

- 1) **Powiązania typu głównego**, wyznaczone w nawiązaniu do korytarzy europejskich dla zapewnienia powiązań Poznania i miast o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym z innymi rejonami kraju:
 - autostrada A2,
 - drogi krajowe klasy ekspresowej: S5, S8, S10, S11,
 - drogi krajowe nr: 12, 15, 24, 25, 32, 36, 72 i 92,
 - drogi wojewódzkie nr: 116, 160, 178 (odcinek), 182, 184 (odcinek), 185 (odcinek), 187 (odcinek), 188 (odcinek), 189 (odcinek), 190 (odcinek), 194, 196 (odcinek), 305, 306 (odcinek), 307 (odcinek), 431 (odcinek), 432, 433 (odcinek), 434, 443,
 - odcinki dróg stanowiące Wewnętrzny Pierścień Drogowy,
 - drogi o znaczeniu ponadlokalnym stanowiące Zewnętrzny Pierścień Drogowy Bliskiego Zasięgu,
 - Linia Dużych Prędkości (Warszawa – Łódź – Poznań/Wrocław – granica państwa),
 - magistralne linie kolejowe nr: 3, 131, 271, 351,
 - pierwszorzędne linie kolejowe nr: 14, 18, 203 (odcinek), 272, 353, 354, 355, 405,
 - Poznański Węzeł Kolejowy,
 - drogi wodne: Noteć Dolną (planowana droga wodna E70), Warta, Kanał Ślesiński,
 - planowana linia kolejowa łącząca dworzec Poznań Główny z Portem Lotniczym Poznań – Ławica
- 2) **Powiązania typu uzupełniającego**, wyznaczone dla zapewnienia relacji miast o znaczeniu regionalnym i ponadlokalnym województwa wielkopolskiego, a także z województwami sąsiednimi:
 - drogi krajowe nr: 22, 39, 83,
 - drogi wojewódzkie nr: 123, 174, 177, 178 (odcinek), 179 (odcinek), 180 (odcinek), 181 (odcinek), 182 (odcinek), 183, 184 (odcinek), 187 (odcinek), 188 (odcinek), 189 (odcinek), 190 (odcinek), 191

(odcinek), 193 (odcinek), 196 (odcinek), 197, 241, 260, 263, 270, 302, 306 (odcinek), 307 (odcinek), 308, 310, 323, 430, 431 (odcinek), 433 (odcinek), 436, 441, 442, 444, 447, 449, 450, 466, 467, 470, 473,

- planowana droga zastępująca przebieg dawnej drogi krajowej nr 11 (Złotkowo – Poznań),
- odcinki istniejących dróg krajowych nr 5 i 11 przewidziane do zmiany kategorii po wybudowaniu planowanych odcinków dróg ekspresowych,
- drogi o znaczeniu ponadlokalnym stanowiące Zewnętrzny Pierścień Drogowy Dalekiego Zasięgu,
- pierwszorzędne linie kolejowe nr: 181, 203 (odcinek), 281 (odcinek),
- drugorzędne linie kolejowe nr: 281 (odcinek), 356, 357, 359, 403.

Dla obsługi obszaru metropolitalnego Poznania w zakresie transportu drogowego określa się pierścieniowo-pasmowy układ drogowy tworzący Regionalne Pierścienie Drogowe:

- 1) **Wewnętrzny Pierścień Drogowy** – III rama komunikacyjna miasta Poznania;
- 2) **Zewnętrzny Pierścień Drogowy Bliskiego Zasięgu**, stanowiący obwodnicę drogową Poznania oraz łączącą gminy powiatu poznańskiego, która współpracuje z III ramą komunikacyjną miasta Poznania oraz siecią dróg krajowych, który tworzą:
 - odcinki drogi ekspresowej S5 (węzeł „Kleszczewo” – węzeł „Poznań Wschód”) i S11 (węzeł „Poznań Północ” – węzeł „Poznań Zachód”),
 - droga łącząca drogę ekspresową S11 (węzeł „Poznań Północ”) z drogą ekspresową S5 (węzeł „Kleszczewo”),
 - droga o znaczeniu ponadlokalnym łącząca autostradę A2 (węzeł „Poznań Wschód”) i drogę ekspresową S11 (węzeł „Kórnik Północ”),
 - drogi wojewódzkie nr 431 (na odcinku łączącym drogi ekspresowe S5 i S11) i nr 196 (odcinek w rejonie Czerwonaka);
- 3) **Zewnętrzny Pierścień Drogowy Dalekiego Zasięgu**, łączący gminy powiatu poznańskiego, który współpracuje z Zewnętrznym Pierścieniem Bliskiego Zasięgu oraz siecią dróg krajowych:
 - odcinki drogi ekspresowej S5 (węzeł „Stęszew” – węzeł „Czempiń” oraz węzeł „Kostrzyn” – węzeł „Strumiany”),
 - odcinki dróg wojewódzkich nr: 187, 196, 197, 306, 310, 432,
 - drogi o znaczeniu ponadlokalnym biegnące śladem dróg powiatowych nr: 2409P, 2411P i 2147P.

Dla obsługi województwa w zakresie transportu kolejowego określa się następującą klasyfikację systemu powiązań kolejowych województwa:

- 1) **System kolei międzyregionalnej**, zapewniający zewnętrzne powiązania Wielkopolski z innymi regionami oraz z największymi miastami w Polsce, obejmujący linie kolejowe:
 - nr 3 Warszawa Zachodnia – Kutno – Barłogi – Poznań – Kunowice,
 - nr 14 Łódź Kaliska – Ostrów Wielkopolski – Głogów – Tuplice,
 - nr 18 Kutno – Toruń – Bydgoszcz – Piła,
 - nr 131 Chorzów Batory – Zduńska Wola – Barłogi – Bydgoszcz – Tczew,
 - nr 181 Herby Nowe – Kępno – Oleśnica,
 - nr 203 Tczew - Chojnice - Piła – Krzyż Wielkopolski – Kostrzyn,
 - nr 271 Wrocław Główny – Leszno – Poznań Główny,
 - nr 272 Kluczbork – Ostrów Wielkopolski – Jarocin – Poznań Główny,
 - nr 281 Oleśnica – Krotoszyn – Jarocin – Września – Gniezno – Chojnice,
 - nr 351 Szczecin Główny – Krzyż Wielkopolski – Poznań Główny,
 - nr 353 Poznań Wschód – Gniezno – Inowrocław – Toruń – Iława – Olsztyn – Skandawa,
 - nr 354 Poznań – Piła,

- nr 355 Ostrów Wielkopolski – Grabowno Wielkie,
- nr 403 Piła – Kalisz Pomorski – Ulikowo.
- nr 405 Piła – Szczecinek – Ustka,
- Kolej Dużych Prędkości Warszawa – Łódź – Poznań/Wrocław – granica państwa;

2) **System kolei regionalnej**, zapewniający wewnętrzną obsługę województwa, składa się z linii kolejowych:

- nr 236 Wągrowiec – Rogoźno – Bzowo Goraj
- nr 356 Poznań Wschód – Wągrowiec – Gołańcz,
- nr 357 Luboń – Grodzisk Wielkopolski – Wolsztyn,
- nr 359 Leszno – Wolsztyn – Zbąszyń,
- nr 360 Jarocin – Gostyń – Kąkolewo,
- nr 362 Kobylin – Miejska Górka – Rawicz,
- nr 363 Rokietnica – Pniewy – Międzychód,
- nr 368 Szamotuły – Międzychód,
- nr 369 Mieszków – Śrem – Czempień,
- nr 373 Międzychód - Zbąszyń,
- nr 390 Bzowo Goraj – Czarnków.

Pozostałe czynne linie kolejowe, niezaliczone do systemu kolei międzyregionalnych i regionalnych, określa się jako **ponadlokalne linie kolejowe**.

Do głównych elementów systemu komunikacyjnego województwa należy ponadto Port Lotniczy Poznań – Ławica oraz drogi wodne Noteci Dolnej, Warty i Kanału Ślesińskiego.

Kształtowanie spójnego systemu komunikacyjnego województwa realizowane będzie poprzez rozwój i integrację poszczególnych elementów komunikacji drogowej i kolejowej, transportu wodnego i lotniczego oraz rozwój działalności logistycznej.

Dla realizacji powyższego kierunku zagospodarowania przestrzennego określa się następujące działania:

1. W zakresie **rozwój komunikacji drogowej**:

1) Zwiększenie dostępności sieci drogowej poprzez:

- a) modernizację i rozbudowę istniejącego układu drogowego, w tym w szczególności dróg ujętych w typie głównym i uzupełniającym powiązań komunikacyjnych, z możliwością zmiany przebiegu poszczególnych odcinków dróg, z uwzględnieniem istniejących uwarunkowań przyrodniczych, kulturowych, osadniczych, technicznych i ekonomicznych,
- b) realizację nowych dróg krajowych, w tym budowę:
 - drogi ekspresowej S5 (odcinki: węzeł „Poznań Zachód” – węzeł „Wronczyn”, węzeł „Wronczyn” – węzeł „Lipno”, węzeł „Lipno” – węzeł „Rydzyń”),
 - drogi ekspresowej S11 (odcinki: granica województwa – węzeł „Poznań Północ”, węzeł „Kórnik Południe” – węzeł „Franklinów”, węzeł „Ostrów Wlkp.” – granica województwa),
 - drogi ekspresowej S10 (cały odcinek w granicach województwa),
- c) przebudowę istniejących dróg krajowych, z dopuszczeniem zmian ich przebiegu, zwłaszcza w przypadku budowy obwodnic, w tym:
 - rozbudowę drogi krajowej nr 25 na odcinku Konin – Kalisz – Ostrów Wielkopolski do przekroju 2x2,
 - rozbudowę autostrady A2 do przekroju 2x3 na odcinku węzeł Poznań Zachód – węzeł Poznań Wschód,
- d) realizację obwodnic miejscowości;
- e) realizację nowych dróg o nieokreślonej kategorii, w tym:
 - budowę III ramy komunikacyjnej miasta Poznania w parametrach klasy GP,

- budowę drogi łączącej drogę ekspresową S11 (węzeł „Poznań Północ”) z drogą ekspresową S5 (węzeł „Kleszczewo”) w parametrach klasy GP stanowiącej fragment Zewnętrznego Pierścienia Drogowego Bliskiego Zasięgu,
 - budowę drogi łączącej autostradę A2 (węzeł „Poznań Wschód”) z drogą ekspresową S11 (węzeł „Kórnik Północ”) w parametrach klasy GP stanowiącej fragment Zewnętrznego Pierścienia Drogowego Bliskiego Zasięgu,
 - przebudowę dróg stanowiących odcinek Zewnętrznego Pierścienia Dalekiego Zasięgu przebiegających po śladzie dróg powiatowych: 2409P, 2411P i 2147P do parametrów technicznych klasy G,
 - budowę drogi łączącej drogę krajową nr 12 w gminie Gołuchów z drogą krajową S11 w gminie Ostrów Wielkopolski w parametrach klasy GP,
 - budowę drogi łączącej drogę wojewódzką nr 433 w Poznaniu (ul. Obornicka) z planowanym Zewnętrznym Pierścieniem Drogowym Bliskiego Zasięgu w pobliżu węzła „Poznań Północ” (S11),
- f) zapewnienie obsługi terenów położonych w sąsiedztwie dróg krajowych i wojewódzkich poprzez wewnętrzne układy komunikacyjne dróg niższych kategorii;

2) Podwyższanie parametrów technicznych istniejącej sieci drogowej poprzez:

- a) wskazanie klasy technicznej GP jako docelowej dla dróg krajowych nr 12, 15, 22, 24, 25, 32, 36, 39, 72 i 83,
- b) wskazanie klasy technicznej G jako docelowej dla dróg wojewódzkich z możliwością podniesienia parametrów do klasy GP w szczególności dla nowoprojektowanych odcinków dróg oraz dróg negatywnie wpływających na interoperacyjności sieci,
- c) wskazanie klasy technicznej GP jako docelowej dla odcinków dróg wojewódzkich nr 178, 196, 241, 434,
- d) dostosowanie dróg krajowych włączonych do Transeuropejskiej Sieci Transportowej TEN-T do nośności 11,5 t/oś,
- e) dostosowanie pozostałych dróg krajowych do nośności 10,0 t/oś
- f) likwidowanie jednopoziomowych skrzyżowań dróg z liniami kolejowymi oraz realizacja skrzyżowań dwupoziomowych dróg z liniami kolejowymi objętymi umowami międzynarodowymi,

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego określa i uwzględnia obwodnice drogowe miejscowości położonych w ciągach dróg krajowych i wojewódzkich zawarte w wybranych opracowaniach drogowych oraz studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin. Korekty przebiegu projektowanych dróg, zmiany ich klasy, kategorii, lokalizacji i liczby węzłów drogowych oraz przebiegów obwodnic miejscowości wynikających z dostosowania istniejących bądź projektowanych dróg do założonego standardu, które są zgodne z zamierzeniami inwestycyjnymi zarządców dróg, uznaje się za zgodne z kierunkami rozwoju systemu komunikacji drogowej w województwie.

Wykaz planowanych inwestycji w zakresie komunikacji drogowej został przedstawiony w zestawieniu inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (tabeli T.2.) oraz zestawieniu planowanych obwodnic miejscowości (tabeli T.32.). Na załączniku graficznym wskazano orientacyjne przebiegi wybranych planowanych inwestycji w zakresie komunikacji drogowej, których lokalizacja została określona przez właściwych zarządców.

2. W zakresie rozwoju komunikacji kolejowej:

1) Zwiększenie dostępności sieci kolejowej poprzez:

- a) budowę nowych i modernizację istniejących stacji i przystanków kolejowych uwzględniających obecny i przewidywany rozwój zabudowy mieszkaniowej w otoczeniu linii kolejowych,
- b) rozbudowę Poznańskiego Węzła Kolejowego dla zwiększenia możliwości obsługi pociągów w ruchu międzynarodowym, krajowym, regionalnym i metropolitalnym, w tym budowa kolejnych torów linii nr 3 na odcinku Poznań Główny – Poznań Wschód oraz linii nr 351 na odcinku Poznań Główny – Poznań Wola, a także budowa połączenia kolejowego linii nr 354 i nr 395 (Poznań Strzeszyn – Poznań Piątkowo),
- c) wykorzystanie w ruchu pasażerskim linii o priorytecie ruchu towarowego: nr 352 Swarzędz – Poznań Starołęka, nr 394 Poznań Krzesiny – Kobylnica, nr 395 Zieliniec – Kiekrz,

- d) realizowanie punktów przesiadkowych integrujących ruch kolejowy, tramwajowy, autobusowy i samochodowy (parkingi P&R) na bazie istniejących oraz nowych stacji i przystanków kolejowych,
- e) wznowienie ruchu kolejowego na nieczynnych liniach kolejowych: nr 236 Wągrowiec – Rogoźno, nr 360 Jarocin – Kąkolewo, nr 363 Rokietnica – Międzychód, nr 369 Mieszków – Śrem – Czempin oraz innych liniach stanowiących potencjał dla obsługi transportowej województwa,
- f) budowę nowego połączenia kolejowego dla obsługi Portu Lotniczego Poznań-Ławica wraz z przedłużenia jej przebiegu do gminy Tarnowo Podgórne,
- g) podniesienie rangi linii kolejowych nr 354 Poznań – Piła i nr 405 Piła – Ustka w celu wzmocnienia powiązań Wielkopolski z Pomorzem Środkowym.
- h) rozwój systemu kolei metropolitalnej;

2) Podniesienie standardów technicznych istniejących linii kolejowych poprzez:

- a) przystosowanie do prędkości ≥ 160 km/h (dla pociągów osobowych) linii nr: 3, 131, 271, 272, 351, 353, 354, 405,
- b) przystosowanie do prędkości ≥ 120 km/h (dla pociągów osobowych) linii nr: 14, 18, 181, 203, 281, 355, 356, 357, 359, 360, 403,
- c) przystosowanie do prędkości ≥ 100 km/h (dla pociągów osobowych) pozostałych linii nr: 236, 362, 363, 368, 369, 373, 390,
- d) przystosowanie linii towarowych wchodzących w skład sieci bazowej TEN-T nr: 3, 131, 271, 351 do prędkości ≥ 100 km/h (dla pociągów towarowych), minimalnego dopuszczalnego nacisku osi 22,5 t oraz możliwości uruchomienia pociągów o długości 740 m,
- e) pełne wdrożenie Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Kolejowym (ERTMS) na liniach sieci bazowej TEN-T,
- f) elektryfikacja linii kolejowych istotnych dla obsługi ruchu pasażerskiego wewnątrz regionu,
- g) realizacja dwupoziomowych skrzyżowań dróg z liniami kolejowymi objętymi umowami międzynarodowymi;

3) Rozwój Kolei Dużych Prędkości poprzez:

- a) budowę nowej linii Kolei Dużych Prędkości w układzie tzw. „Y”, łączącej Warszawę, Łódź, Poznań i Wrocław oraz na odcinku Poznań – Berlin,
- b) przebudowę istniejących linii do prędkości ≥ 200 km/h, w przypadku ich wskazania jako rozwiązania alternatywnego dla planowanej linii Kolei Dużych Prędkości;

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego uwzględnia przebieg planowanej linii Kolei Dużych Prędkości w układzie tzw. „Y” na podstawie „Studium wykonalności dla budowy Kolei Dużych Prędkości Warszawa – Łódź – Poznań/Wrocław” (Ingenieria IDIOM Internacional S.A., Biuro Projektów Komunikacyjnych w Poznaniu Sp. z o.o., Warszawa, listopad 2012 r.). Dla dalszego odcinka Poznań – granica państwa prowadzone są aktualnie prace dotyczące wskazania przebiegu planowanej linii.

Wykaz planowanych inwestycji w zakresie komunikacji kolejowej został przedstawiony w zestawieniu inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (tabeli T.3.). Na załączniku graficznym wskazano orientacyjne przebiegi wybranych planowanych inwestycji w zakresie komunikacji kolejowej, których lokalizacja została określona przez właściwych zarządców.

4. W zakresie rozwoju transportu wodnego:

- 1) **Modernizacja infrastruktury śródlądowych dróg wodnych:** Noteci Dolnej, Warty i Kanału Ślesińskiego dla wykorzystania w transporcie towarowym, przy zachowaniu ograniczeń wynikających z ochrony przyrody i dziedzictwa kulturowego;
- 2) **Integracja żeglugi śródlądowej z pozostałymi rodzajami transportu** poprzez budowę i modernizację portów towarowych oraz terminali przeładunkowych;
- 3) **Rewitalizacja dróg wodnych dla celów turystycznych** poprzez budowę, rozbudowę i modernizację infrastruktury związanej z turystyką wodną.

Wykaz planowanych inwestycji w zakresie transportu wodnego został przedstawiony w zestawieniu inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (tabeli T.4.).

5. W zakresie **rozwoju transportu lotniczego:**

- 1) **Modernizacja głównego, regionalnego Portu Lotniczego Poznań-Ławica** umożliwiającej zwiększenie liczby operacji lotniczych w ruchu pasażerskim i towarowym z zapewnieniem powiązań drogowych i kolejowych;
- 2) **Rozbudowa infrastruktury pozostałych lotnisk i lądowisk** poprzez utwardzanie pasów startowych, dróg kołowania, płyt postojowych, rozbudowę systemów oświetleniowych, bezpieczeństwa i łączności, umożliwiających obsługę ruchu biznesowego, sanitarnego i służb porządku publicznego oraz przewozów towarowych na potrzeby lokalne;
- 3) **Budowa nowych lotnisk i lądowisk** przeznaczonych do wykorzystanie w ruchu General Aviation, bądź do celów sportowych;
- 4) **Budowa nowych lądowisk sanitarnych** w bezpośrednim sąsiedztwie szpitali wysokospecjalistycznych i wyposażonych w szpitalne oddziały ratunkowe.

6. W zakresie **rozwoju działalności logistycznej:**

- 1) **Budowa sieci centrów logistycznych** obsługujących transport intermodalny w relacjach międzynarodowych, krajowych i regionalnych poprzez wyznaczenie, skomunikowanie i wyposażanie w infrastrukturę techniczną terenów inwestycyjnych, zwłaszcza w obrębie głównych węzłów transportowych województwa,
- 2) **Rozwój transportu multimodalnego** w oparciu o istniejącą i planowaną infrastrukturę transportową i przeładunkową, zwłaszcza w obrębie głównych węzłów transportowych województwa (w szczególności Poznania, Konina, Wrześni, Piły, Kalisza i Ostrowa Wielkopolskiego oraz Kępna i Krzyża Wielkopolskiego).

7. ROZWÓJ EFEKTYWNEJ I INNOWACYJNEJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

Infrastruktura techniczna stanowi jeden z podstawowych elementów zagospodarowania przestrzennego województwa. Zapewnienie niezawodności dostaw wody, ciepła i energii jest kluczowym warunkiem dalszego funkcjonowania i rozwoju społeczno-gospodarczego Wielkopolski. Stale wzrastające zapotrzebowanie na energię elektryczną, gazową czy paliwa płynne wymaga dostosowania istniejących sieci i urządzeń do najwyższych standardów. Istotną kwestią jest ponadto zapewnienie właściwego odbioru i oczyszczania ścieków oraz zagospodarowanie i odzysk odpadów.

Najważniejszym priorytetem polityki przestrzennej w zakresie infrastruktury technicznej jest budowa i uruchomienie układów oraz ciągów przesyłowych sieci elektroenergetycznych 400 kV w układzie wschód – zachód oraz północ – południe, która pozwoli na zmianę strukturalną zasilania województwa, w tym umożliwi realizację nowego połączenia transgranicznego Krajowego Systemu Przesyłowego z Niemcami oraz poprawi zdolności przesyłowe energii elektrycznej z południa na północ i z zachodu na wschód województwa, a tym samym zwiększy zdolności przesyłowe do innych województw. Wśród innych priorytetów wskazać należy ponadto potrzebę rozbudowy sieci gazowej na terenach pozbawionych obecnie dostaw gazu oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Dla realizacji celu polityki przestrzennej określa się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa:

Poprawa bezpieczeństwa energetycznego

Na obszarze województwa wielkopolskiego wskazuje się następujące najważniejsze elementy układu elektroenergetycznego, gazowego i paliwowego, które stanowić będą podstawę dla realizacji priorytetowych działań inwestycyjnych o znaczeniu międzynarodowym, krajowym i regionalnym, służących zapewnieniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego:

1) Sieci i urządzenia elektroenergetyczne przesyłowe:

- a) istniejące linie energetyczne przesyłowe 400 kV:
 - Ostrów – Pasikowice,
 - Ostrów – Rogowiec,
 - Ostrów – Trębaczew,
 - Kromolice – Ostrów,
 - Kromolice – Pątnów,
 - Plewiska – Krajnik,
 - Plewiska – Kromolice,
- b) projektowane linie energetyczne przesyłowe 400 kV:
 - elektrownia Pątnów – elektrownia Konin,
 - Piła-Krzewina – Bydgoszcz Zachód,
 - Piła-Krzewina – Żydowo Kierzkowo,
 - Piła-Krzewina – SNN Plewiska,
 - Pątnów – Jasieniec,
 - Plewiska – Eisenhüttenstadt,
 - Plewiska – Baczyna,
 - Włocławek Azoty do nacięcia linii Pątnów – Jasieniec,
 - podwieszenie drugiego toru Ostrów – Kromolice;
- c) istniejące linie energetyczne przesyłowe 220 kV:
 - Plewiska – Konin,
 - Plewiska – Leszno,
 - Plewiska – Polkowice,

- Plewiska – Czerwonak,
- Plewiska – Piła Krzewina,
- Plewiska – Poznań Południe,
- Polkowice – Leszno,
- Pątnów – Czerwonak,
- Pątnów – Konin (2 tory),
- Adamów – Konin (2 tory),
- Piła Krzewina – Żydowo,
- Pątnów – Włocławek Azoty,
- Pątnów – Podolszyce,
- Pątnów – Jasiniec (2 tory),
- Adamów – Pabianice,
- Adamów – Zgierz,
- Konin – Sochaczew;

2) **Sieci i urządzenia elektroenergetyczne dystrybucyjne:**

- istniejące i projektowane linie energetyczne dystrybucyjne 110 kV,
- istniejące i projektowane główne punkty zasilania;

3) **Sieci i urządzenia gazowe:**

- gazociąg tranzytowy „Jamał”,
- gazociągi wysokiego ciśnienia istniejące i projektowane,
- gazociągi wysokiego ciśnienia (kopalniane) istniejące i projektowane,
- węzły przesyłowe istniejące i projektowane,
- podziemny magazyn gazu,
- tłocznia gazu,
- stacje pomiarowe,
- odazotownia,
- stacje redukcyjno-pomiarowe pierwszego stopnia istniejące i projektowane,
- zbiorniki LNG;

4) **Sieci i urządzenia przesyłu paliw płynnych:**

- a) ropociąg tranzytowy „Przyjaźń”
- b) istniejące rurociągi paliwowe:
 - Płock – Nowa Wieś Wielka (gm. Nowa Wieś Wielka – woj. kujawsko-pomorskie) – Rejowiec,
 - Płock – Ostrów Wielkopolski,
- c) projektowany rurociąg paliwowy: Ostrów Wielkopolski - Grabowno Wielkie (gm. Twardogóra - woj. dolnośląskie).

Rozwój infrastruktury komunalnej

Polityka przestrzenna skoncentrowana zostanie na wsparciu działań w zakresie poprawy funkcjonowania systemów zaopatrzenia w wodę, odprowadzania ścieków komunalnych oraz wód opadowych i roztopowych, a także ograniczania zużycia wód i eliminowania zagrożeń dla środowiska wodnego.

Poprawa dostępności do infrastruktury teleinformatycznej

Celem polityki przestrzennej w zakresie efektywnej i innowacyjnej infrastruktury technicznej jest także rozwój infrastruktury teleinformatycznej. Dotyczyć on będzie zarówno rozwoju sieci szerokopasmowych, jak i budowy, rozbudowy i modernizacji istniejących obiektów radiowo-telewizyjnych oraz połączeń linii radiowych.

Rozwój produkcji i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii

Określenie kierunków zagospodarowania przestrzennego w zakresie rozwoju energetyki opartej o odnawialne źródła energii wynika z jej istotnej roli w rozwoju całej Unii Europejskiej, kraju i województwa. Działania te mają na celu

zwiększenie udziału produkcji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych, a także ograniczenie konfliktów związanych z lokalizacją i użytkowaniem instalacji do produkcji energii.

Dla realizacji powyższych kierunków zagospodarowania przestrzennego określa się następujące działania:

1. W zakresie **poprawy bezpieczeństwa energetycznego:**

1) **Rozwój systemu elektroenergetycznego** poprzez:

- a) rozbudowę sieci i urządzeń wytwarzania i przesyłu energii elektrycznej, w tym:
 - budowę i uruchomienie układów oraz ciągów przesyłowych sieci elektroenergetycznych 400 kV w układzie wschód – zachód oraz północ – południe, w tym przebudowę istniejących linii elektroenergetycznych o napięciu 220 kV na linie o napięciu 400 kV lub na linie wielotorowe, wielonapięciowe,
 - realizację innych inwestycji elektroenergetycznego systemu przesyłowego o znaczeniu ponadlokalnym,
 - budowę nowych i modernizację istniejących stacji elektroenergetycznych najwyższych napięć i rozdzielni;
- b) rozbudowę sieci i urządzeń dystrybucji energii elektrycznej, w tym:
 - budowę nowych i modernizację istniejących linii elektroenergetycznych 110 kV oraz głównych punktów zasilania,
 - budowę nowej i modernizację istniejącej infrastruktury sieciowej średniego i niskiego napięcia ze szczególnym uwzględnieniem infrastruktury sieciowej zlokalizowanej na obszarach szczególnego rozwoju energetyki prosumenckiej oraz elektromobilności;
- c) dywersyfikację struktury wytwarzania energii elektrycznej, w tym:
 - modernizację istniejących elektrowni systemowych,
 - budowę nowych elektrowni systemowych z uwzględnieniem dostępności do istniejącej i planowanej infrastruktury elektroenergetycznej,
 - zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE), w tym w szczególności biopaliw, energetyki wiatrowej i słonecznej, w celu osiągnięcia 14% udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w 2020 r.,
 - budowę i modernizację elektrowni wodnych, z wykorzystaniem obiektów hydrotechnicznych jako miejsc pozyskiwania energii wodnej;

2) **Rozwój systemów przesyłu i dystrybucji gazu** poprzez:

- a) rozbudowę sieci i urządzeń wytwarzania i przesyłu gazu, w tym:
 - budowę sieci nowych gazociągów magistralnych oraz głównych gazociągów obwodowych i obocznych na terenach pozbawionych obecnie dostaw gazu, w szczególności we wschodniej i środkowo-wschodniej oraz północno-zachodniej Wielkopolsce,
 - budowę drugiej nitki tranzytowego gazociągu „Jamał” lub nowych gazociągów tranzytowych,
 - rozbudowę gazociągów wysokiego ciśnienia zgodnie z planami operatorów dla uzyskania nowych połączeń z krajowym układem przesyłowym gazu wysokometanowego,
 - rozbudowę i modernizację sieci innych gazociągów przesyłowych zgodnie z planami operatorów,
 - budowę nowej infrastruktury magazynowania gazu,
 - rozbudowę i modernizację sieci gazociągów magistralnych oraz sieci dystrybucyjnych zgodnie z planami operatorów,
 - rozbudowę regionalnego systemu gazu zaazotowanego stanowiącego podstawę dla rozwoju górnictwa gazowego i naftowego w Wielkopolsce,
- b) rozbudowę sieci i urządzeń dystrybucji gazu, w tym:
 - rozbudowę i modernizację sieci gazociągów dystrybucyjnych zgodnie z planami operatorów,
 - przystosowanie istniejącej sieci do przesyłania gazu wysokometanowego;

3) **Rozwój systemów przesyłu paliw płynnych** poprzez:

- modernizację istniejącej infrastruktury transportu ropy i produktów naftowych w celu zwiększenia jej przepustowości,
- budowę nowych rurociągów przesyłowych paliw płynnych w nawiązaniu do planowanych zmian w strukturze zużycia energii pierwotnej oraz prognozowanego wzrostu zapotrzebowania na produkty ropy naftowej.

Wykaz planowanych inwestycji w zakresie sieci elektroenergetycznych i gazowych został przedstawiony w zestawieniu inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (tabele T.5. i T.6.) oraz w zestawieniu planowanych przedsięwzięć o znaczeniu ponadlokalnym (tabele T.37. – T.39.). Na załączniku graficznym wskazano orientacyjne przebiegi wybranych planowanych inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej, których lokalizacja została określona przez właściwych sieci i urzędzeń.

2. W zakresie **rozwoju infrastruktury komunalnej**:

1) **Poprawa funkcjonowania gospodarki wodno-kanalizacyjnej** poprzez:

- rozbudowę sieci i urzędzeń zaopatrzenia w wodę, w tym rozbudowę ujęć wód i sieci wodociągowych dla zwiększenia pewności dostaw wody, w szczególności w małych miastach i na obszarach wiejskich,
- rozbudowę sieci i urzędzeń kanalizacji sanitarnej i deszczowej, w tym:
 - rozbudowę i modernizację istniejących oczyszczalni ścieków z uwzględnieniem uzyskania podwyższonego usuwania biogenów oraz rozbudowę systemów kanalizacji zbiorczej w aglomeracjach kanalizacyjnych/ściekowych o Równoważnej Liczbie Mieszkańców (RLM) powyżej 15 000,
 - budowę nowych oczyszczalni ścieków komunalnych,
 - budowę systemów kanalizacji zbiorczej dla grup jednostek osadniczych, zgodnie z przyjętymi programami oczyszczania ścieków komunalnych, w szczególności na obszarach zagrożonych deficytem wód powierzchniowych, na obszarach o najniższym wyposażeniu w sieć kanalizacyjną i wodociągową oraz na terenach zainwestowanych, położonych w granicach obszarów zagrożenia powodziowego,
 - sukcesywne uzbrajanie terenów o zabudowie rozproszonej na obszarach wiejskich i miejskich w infrastrukturę związaną z oczyszczaniem i usuwaniem ścieków,
 - budowę ochronnych systemów kanalizacyjnych zbiorników wodnych, jezior oraz rzek wykorzystywanych w celach rekreacyjnych,
 - wyposażanie w systemy odprowadzania i oczyszczania wód deszczowych terenów zurbanizowanych, głównych tras komunikacyjnych oraz obszarów przemysłowych,
- ograniczanie zużycia i eliminowanie zagrożeń dla wód, w tym:
 - ograniczanie lokalizowania wodochłonnych zakładów produkcyjnych oraz zmniejszanie istniejącego poboru na obszarach charakteryzujących się deficytami wód,
 - zakaz zrzutów do wód substancji niebezpiecznych pochodzących ze źródeł przemysłowych,
 - ograniczanie przenikania substancji niebezpiecznych do wód podziemnych, zwłaszcza ze składowisk odpadów;

2) **Poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami** poprzez:

- budowę, rozbudowę i modernizację istniejących i planowanych instalacji regionalnych, wyposażonych w urządzenia do odzysku surowców, materiałów lub energii,
- zamykanie i rekultywację składowisk niespełniających wymogów ochrony środowiska.

3. W zakresie **poprawy dostępności do infrastruktury teleinformatycznej:**
- 1) **Rozwój sieci szerokopasmowych** poprzez:
 - a) poprawę stanu infrastruktury telekomunikacyjnej i teleinformatycznej oraz dalszą poprawę możliwości dostępu do sieci szerokopasmowych w standardzie NGA o minimalnej przepustowości łącza na poziomie 30-40 Mb/s,
 - b) rozbudowę i modernizację bezprzewodowej infrastruktury telekomunikacyjnej i teleinformatycznej;
 - 2) **Rozwój sieci radiowo-telewizyjnych** poprzez rozbudowę i modernizację istniejących obiektów radiowo-telewizyjnych oraz połączeń linii radiowych, a także budowę nowych obiektów radiowo-telewizyjnych oraz połączeń linii radiowych.
4. W zakresie **rozwoju produkcji i wykorzystania odnawialnych źródeł energii:**
- 1) **Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii** poprzez:
 - a) osiągnięcie poziomu wykorzystania odnawialnych źródeł energii do poziomu ustalonego w dokumentach strategicznych,
 - b) dywersyfikację produkcji energii oraz obniżenie wykorzystania energii uzyskiwanej z surowców kopalnych,
 - c) wykorzystanie energii odnawialnej pochodzącej z biomasy, a także lokalizacji biogazowni rolniczych,
 - d) wykorzystanie energii słonecznej dla wspomagania systemów ogrzewania oraz jako źródła dla produkcji energii elektrycznej,
 - e) większe niż dotychczas wykorzystanie geotermii w systemach autonomicznych i skojarzonych,
 - f) wykorzystanie w jak największym stopniu istniejących i planowanych obiektów hydrotechnicznych jako miejsc pozyskiwania energii wodnej;
 - 2) **Ograniczanie negatywnych oddziaływań na otoczenie** poprzez:
 - a) uwzględnienie wymogów prawnych dotyczących wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a w szczególności ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych oraz przepisów dotyczących obszarów podlegających ochronie prawnej, a także norm dotyczących hałasu,
 - b) uwzględnienie ograniczeń dla rozwoju energii opartej o źródła odnawialne, które należy uwzględnić podczas procesu lokalizacyjnego i inwestycyjnego:
 - formy ochrony przyrody,
 - wymogi kształtowania systemu przyrodniczego województwa,
 - warunki hydrologiczne, geologiczne, a także wymogi związane z ochroną i powiększaniem zasobów wodnych województwa,
 - warunki techniczne oraz infrastrukturalne,
 - wymogi ochrony zabytków i krajobrazu,
 - ograniczenia związane z ochroną bioróżnorodności,
 - ochronę akustyczną,
 - c) unikanie kolizji z innymi istniejącymi i planowanymi elementami zagospodarowania podczas procesu lokalizacji instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii oraz uwzględnienie oddziaływania na tereny sąsiednie, w tym także oddziaływania wykraczającego poza granice gminy czy województwa,
 - d) ograniczenie wykorzystania biomasy uzyskiwanej na obszarach lasów. Zgodnie z zapisami Polityki energetycznej państwa do 2030 roku, lasy należy chronić przed nadmierną eksploatacją na cele energetyczne.

8. ZAPEWNIENIE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO I PRZECIWDZIAŁANIE ZAGROŻENIOM

Zapewnienie warunków bezpieczeństwa publicznego i przeciwdziałanie zagrożeniom stanowią jeden z podstawowych celów polityki przestrzennej województwa. Występowanie obiektów wojskowych i cywilnych, obszarów ograniczonego użytkowania i stref ograniczonego zainwestowania, obszarów powodziowych i osuwiskowych, a także negatywnych wpływów działalności rolniczej, stanowią istotną przesłankę dla podjęcia działań ukierunkowanych na eliminację potencjalnych konfliktów w przestrzeni.

Funkcjonowanie obiektów wojskowych i cywilnych wymaga wprowadzenia wielu ograniczeń dla różnego rodzaju form zainwestowania służących bezpieczeństwu publicznemu.

Priorytetem zagospodarowania przestrzennego województwa w zakresie bezpieczeństwa publicznego i przeciwdziałania zagrożeniom jest ochrona przeciwpowodziowa ukierunkowana na ograniczanie zagrożenia i ryzyka powodziowego przede wszystkim poprzez podnoszenie zdolności retencyjnych zlewni, budowę obiektów przeciwpowodziowych oraz wykluczenie nowego i ograniczanie już istniejącego zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią.

Do najważniejszych inwestycji służących ograniczaniu zagrożenia powodziowego zaliczyć należy budowę Zbiornika Wielowieś Klasztorna na rzece Prośnie oraz polderu Golina w dolinie Warty. Pierwsza inwestycja ma na celu ograniczenie bardzo wysokiego ryzyka powodziowego na terenie miasta Kalisza, natomiast drugie przedsięwzięcie umożliwi zmniejszenie przepływu wód powodziowych na Warcie. Konieczne jest ponadto eliminowanie zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz unikanie intensyfikacji zainwestowania oraz określenie warunków realizacji nowych inwestycji na obszarach o niskim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi.

Ponadto, w celu zagwarantowania wysokiej jakości i bezpieczeństwa życia mieszkańców, konieczne jest skuteczne przeciwdziałanie zagrożeniom obniżającym jakość poszczególnych komponentów środowiska.

Dla realizacji celu polityki przestrzennej określa się następujące kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa:

Zapewnienie bezpieczeństwa ludzi i mienia

Zapewnienie bezpieczeństwa ludzi i mienia wymaga z jednej strony niezawodnego funkcjonowania systemów obrony, komunikacji i infrastruktury, a z drugiej eliminacji lub ograniczania zagrożeń poszczególnych elementów wpływających na warunki życia ludzi i ich mienie, w tym zagrożeń wynikających z funkcjonowania środowiska przyrodniczego.

Na obszarze województwa wielkopolskiego wskazuje się następujące obiekty i obszary, w rejonie których konieczne jest ograniczanie rozwoju zainwestowania:

- 1) **istniejące strefy ochronne od wojskowych terenów zamkniętych:**
 - a) dla terenu zamkniętego w kompleksie K-8652 Borówiec (magazyn lotniczych środków bojowych, gm. Kórnik),
 - b) dla garnizonowej strzelnicy szkolnej, rzutni granatów bojowych oraz strzelnicy pistoletowej w kompleksie K-1795 Śrem wraz ze strefą bezpieczeństwa (gm. Śrem);
- 2) **istniejące strefy ograniczonego zainwestowania o promieniu 3 km:**
 - a) dla kompleksu wojskowego K-7887 Babki (gm. Mosina),
 - b) dla kompleksu wojskowego K-4577 Ruchocinek (gm. Witkowo),
 - c) dla kompleksu wojskowego K-7096 Rogalin (gm. Mosina);
- 3) **planowane strefy ochronne od istniejących wojskowych terenów zamkniętych:**
 - a) dla kompleksu wojskowego K-8637 w Biedrusku,
 - b) dla kompleksu wojskowego K-6015 Powidz – bomboskład;

- 4) **planowane strefy ochronne od planowanych obszarów i obiektów wojskowych ustanowione Decyzjami Lokalizacyjnymi Komisji Planowania przy Radzie Ministrów:**
- a) strefa ochronna ustanowiona decyzją lokalizacyjną Komisji Planowania przy Radzie Ministrów Nr 61/74 z dnia 18 czerwca 1974 r. dla kompleksu wojskowego nr 2201 Biedrusko,
 - b) strefa ochronna ustanowiona decyzjami lokalizacyjnymi Komisji Planowania przy Radzie Ministrów Nr 018/81 z dnia 12 listopada 1981 r. oraz Nr 011/84 z dnia 10 stycznia 1984 r. dla kompleksu wojskowego nr 2973 Wyciążkowo,
 - c) strefa ochronna ustanowiona decyzji lokalizacyjna. Komisji Planowania przy Radzie Ministrów Nr 012/75 z dnia 10 lutego 1975 r. dla kompleksu wojskowego nr 2973 Wyciążkowo,
 - d) strefa ochronna ustanowiona decyzja lokalizacyjna Komisji Planowania przy Radzie Ministrów Nr 028/82 z dnia 22 grudnia 1982 r. dla kompleksu wojskowego nr 6015 Powidz,
 - e) strefa ochronna ustanowiona decyzja lokalizacyjna Komisji Planowania przy Radzie Ministrów Nr 019/82 z dnia 29 lipca 1982 r. dla kompleksu wojskowego nr 6035 Poznań-Krzesiny,
 - f) strefa ochronna ustanowiona decyzji lokalizacyjna, Komisji Planowania przy Radzie Ministrów Nr 030/75 z dnia 13 grudnia 1975 r. dla kompleksu wojskowego nr 7195 Dolaszewo – Szydłowo,
 - g) strefa ochronna ustanowiona decyzja lokalizacyjna Komisji Planowania przy Radzie Ministrów Nr 026/78 z dnia 9 listopada 1978 r. dla kompleksu wojskowego w Pile,
 - h) strefa ochronna ustanowiona decyzją lokalizacyjna Komisji Planowania przy Radzie Ministrów Nr 017/85 z dnia 17 grudnia 1985 r. dla kompleksu wojskowego w Pile,
 - i) strefa ochronna ustanowiona decyzja. lokalizacyjna Komisji Planowania przy Radzie Ministrów Nr 018/82 z dnia 29 lipca 1982 r. dla kompleksu wojskowego w Pile.
- 5) **istniejąca przestrzeń operacyjna do awaryjnego zrzutu podwieszeń samolotów**, związana z funkcjonowaniem lotniska wojskowego Poznań – Krzesiny;
- 6) **istniejące obszary ograniczonego użytkowania dla:**
- a) lotniska wojskowego w Powidzu,
 - b) lotniska Poznań-Ławica w Poznaniu,
 - c) linii elektroenergetycznej o napięciu znamionowym 110 kV w Kaliszu,
 - d) drogi wojewódzkiej nr 184 po rozbudowie na odcinku Pamiątkowo-Przeźmierowo,
 - e) drogi wojewódzkiej nr 196 od km 4 + 260 do km 4 + 340 na odcinku w sąsiedztwie Gimnazjum im. Jana Pawła II w Czerwonaku (Uchwała Nr VIII/75/V/2015 Rady Powiatu w Poznaniu z dnia 17 czerwca 2015 r., Dz. Urz. Woj. Włkp. z 2015 r. poz. 4069);
- 7) **planowany obszar ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego Poznań – Krzesiny;**
- 8) **wyznaczone powierzchnie ograniczające wysokość zabudowy i obiektów naturalnych wokół lotnisk i lotniczych urządzeń naziemnych;**
- 9) **istniejąca strefa ograniczonego zainwestowania od radaru meteorologicznego w Wysogotowie;**
- 10) **obszary zagrożenia powodziowego;**
- 11) **tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi.**

Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska

Istotny wpływ, zarówno na jakość życia i zdrowia ludzi, jak i na prawidłowe funkcjonowanie ekosystemów, ma jakość środowiska przyrodniczego. Ważne jest zatem skuteczne przeciwdziałanie wszystkim zagrożeniom i zmniejszanie ich skutków, a także minimalizowanie negatywnego wpływu działalności gospodarczej na środowisko.

Pomimo prowadzonych przedsięwzięć na rzecz ochrony środowiska, w tym podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców, jakość poszczególnych jego komponentów jest nadal niewystarczająca. Jednym z priorytetowych zagadnień w tym zakresie jest poprawa jakości wód, w tym przede wszystkim tych przeznaczonych do zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia, oraz ograniczanie przenikania azotu do wód ze źródeł rolniczych.

Ważnym problemem wpływającym na jakość środowiska jest ponadnormatywne stężenia pyłu PM10, pyłu PM2,5, benzo(a)pirenu i ozonu, powodowane głównie przez tzw. niską emisję (zwłaszcza w sezonie jesienno-zimowym),

pochodzącą z sektora komunalno-bytowego oraz transport. Intensyfikacja działań w tym zakresie powinna dotyczyć przede wszystkim obszarów o najwyższych stężeniach zanieczyszczeń powietrza oraz obszarów, na których występują duże skupiska ludności. Zgodnie z wymogami prawa poprawa jakości powietrza powinna nastąpić co najmniej do stanu niezagrażającego zdrowiu ludzi ^[165].

Na obszarze województwa wielkopolskiego planowana jest lokalizacja nowych inwestycji, w tym w szczególności komunikacyjnych i infrastrukturalnych, stanowiących istotny element dla rozwoju regionu i całego kraju. Ich realizacja wymaga podjęcia działań i zastosowania rozwiązań technicznych prowadzących do minimalizowania lub ograniczenia negatywnych oddziaływań na środowisko. Pomimo uwzględnienia szeregu uwarunkowań podczas trasowania przebiegów poszczególnych elementów, nie można w sposób całkowity wykluczyć wpływu na środowisko. Istotne jest zatem wskazanie takich rozwiązań, które pozwolą wykluczyć, ograniczyć lub skompensować potencjalne negatywne oddziaływania na środowisko, a tym samym osiągnąć wymagany poziom bezpieczeństwa publicznego i obronności, obsługi komunikacyjnej, efektywności systemów infrastruktury technicznej, czy jakości życia mieszkańców.

Dla realizacji powyższych kierunków zagospodarowania przestrzennego określa się następujące działania:

1. W zakresie zapewnienia bezpieczeństwa ludzi i mienia:

1) Ochrona terenów zamkniętych poprzez:

- a) kształtowanie zagospodarowania przestrzennego w zasięgu istniejących i planowanych stref ochronnych od wojskowych terenów zamkniętych w celu minimalizacji konfliktów przestrzennych poprzez:
 - wykluczenie możliwości lokalizacji zabudowy zgodnie z obowiązującymi wymogami określonymi dla poszczególnych stref ochronnych,
 - przystosowanie istniejących i projektowanych budynków do parametrów spełniających wymogi techniczno-budowlane,
- b) kształtowanie zagospodarowania przestrzennego w zasięgu obszarów ograniczonego zainwestowania w celu minimalizacji konfliktów przestrzennych poprzez wykluczenie zabudowy stałej i tymczasowej, ośrodków wczasowych, obozowisk, campingów, organizowania imprez masowych oraz ograniczenie do przypadków koniecznych, związanych z interesem społecznym, wznoszenia obiektów wysokościowych: linii energetycznych wysokiego napięcia, masztów, radiostacji, wież itp.,
- c) uwzględnienie ograniczeń w zagospodarowaniu wynikających z ustanowienia powierzchni ograniczających dla dwóch lotnisk wojskowych: Powidz i Poznań-Krzesiny,
- d) uwzględnienie stref bezpiecznej eksploatacji dla istniejącej wojskowej infrastruktury teletechnicznej przebiegającej poza zamkniętymi terenami wojskowymi MON, zapewniającej bezkolizyjne funkcjonowanie infrastruktury teletechnicznej, niezbędnej dla potrzeb obronności i bezpieczeństwa państwa,
- e) uwzględnienie wymagań obronnych dotyczących użytkowania sieci drogowej, kolejowej, wojskowych bocznic kolejowych oraz punktów ładunkowych, wyszczególnionych w wykazie przygotowywanych i utrzymywanych dla potrzeb Sił Zbrojnych RP punktów ładunkowych dla sieci kolejowej, zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 3 lutego 2004 r. w sprawie warunków i sposobu przygotowania i wykorzystania transportu na potrzeby obronne państwa, a także jego ochrony w czasie wojny oraz właściwości organów w tych sprawach i Zarządzeniem nr 2 Ministra Infrastruktury i Budownictwa z dnia 17 stycznia 2017 r. w sprawie wdrażania wymagań techniczno-obronnych w zakresie projektowania i użytkowania dróg i obiektów inżynierskich.

Wykaz planowanych inwestycji w zakresie obronności i bezpieczeństwa publicznego został przedstawiony w zestawieniu inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (tabeli T.9.).

2) Ograniczanie zainwestowania terenów położonych w sąsiedztwie obiektów wojskowych i cywilnych poprzez:

- a) wyznaczenie obszaru ograniczonego użytkowania wokół lotniska wojskowego Poznań – Krzesiny (do czasu ustanowienia obszaru ograniczonego użytkowania wskazuje się na potrzebę uwzględnienia strefy potencjalnych uciążliwości akustycznych),

- b) uwzględnienie ograniczeń wynikających z istniejących obszarów ograniczonego użytkowania;
- 3) **Uwzględnianie powierzchni ograniczających wysokość zabudowy i obiektów naturalnych wokół lotnisk i lotniczych urządzeń naziemnych** poprzez kształtowanie zabudowy i zagospodarowania w sposób zapewniający prawidłowe funkcjonowanie obiektów i urządzeń lotnictwa cywilnego i wojskowego;
- 4) **Ograniczanie zainwestowania w zasięgu strefy ograniczonego zainwestowania od radaru meteorologicznego w Wysogotowie** poprzez:
 - a) wykluczenie budowy obiektów o wysokości równej lub wyższej niż radar w odległości do 5 km od radaru,
 - b) wykluczenie lokalizacji elektrowni wiatrowych w odległości do 5 km od radaru,
 - c) wykluczenie lokalizacji skupisk elektrowni wiatrowych w odległości do 20 km od radaru.
- 5) **Ograniczanie zagrożenia powodziowego** poprzez:
 - a) ochronę oraz zwiększanie zdolności retencyjnych zlewni (retencja leśna, retencja na obszarach rolniczych, retencja na obszarach zurbanizowanych),
 - b) renaturyzację koryt cieków i ich brzegów, odtwarzanie retencji dolin rzek,
 - c) budowę i modernizację budowli przeciwpowodziowych (m.in. zbiorników retencyjnych, kanałów ulgi, wałów przeciwpowodziowych, polderów), w tym zakończenie realizacji strategicznych inwestycji (Zbiornik Wielowieś Klasztorna na rzece Prośnie, polder Golina) oraz podjęcie działań technicznych w obszarach problemowych (HOT SPOT Kalisz, HOT SPOT Golina, HOT SPOT Poznań-Luboń, HOT SPOT Wieleń, HOT SPOT Warta – fragment w granicach województwa wielkopolskiego),
 - d) budowę i modernizację obiektów małej retencji wodnej;
- 6) **Ograniczanie ekspozycji obszarów i obiektów na powódź** poprzez:
 - a) wyeliminowanie lub ograniczanie rozwoju zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią,
 - b) właściwe kształtowanie zagospodarowania przestrzennego na obszarach o niskim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi ($p=0,2\%$);
- 7) **Ograniczanie wrażliwości obiektów i ludzi** poprzez:
 - a) budowę i usprawnianie regionalnych systemów zabezpieczenia i reagowania na zagrożenia powodziowe,
 - b) zabezpieczanie terenów i obiektów narażonych na skutki gwałtownych zjawisk atmosferycznych (np. opady nawałne),
 - c) propagowanie stosowania rozwiązań konstrukcyjnych zapewniających zwiększoną odporność nieruchomości na zalanie,
 - d) uszczelnianie budynków, stosowanie materiałów wodoodpornych;
- 8) **Ograniczanie zagrożeń wynikających z osuwania się mas ziemnych** poprzez:
 - a) wykluczenie z zainwestowania obszarów aktywnych osuwisk oraz obszarów zagrożenia osuwaniem się mas ziemnych,
 - b) dostosowanie nowych inwestycji, w szczególności komunikacyjnych i infrastrukturalnych, do wymogów technologicznych wynikających z ich lokalizacji na obszarach zagrożonych ruchami masowymi ziemi.

Wykaz planowanych inwestycji w zakresie gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej został przedstawiony w zestawieniu inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (tabeli T.7.).

2. W zakresie **przeciwdziałania zagrożeniom środowiska:**

- 1) **Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych** poprzez:
 - a) realizację celów środowiskowych dla wód powierzchniowych i podziemnych zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną,
 - b) ochronę wód przed zanieczyszczeniami, w tym pochodzenia rolniczego,
 - c) zwiększanie zdolności do samooczyszczania małych rzek i cieków wodnych, w tym w szczególności napowietrzanie oraz zachowanie i odtwarzanie obudowy biologicznej stref brzegowych,

- d) realizację inwestycji związanych z budową i modernizacją oczyszczalni ścieków i kanalizacji,
 - e) realizację inwestycji związanych z budową i modernizacją infrastruktury zaopatrzenia ludności w wodę;
- 2) **Poprawa jakości powietrza** poprzez:
- a) dotrzymanie standardów jakości powietrza, w szczególności w odniesieniu do zagrożeń zanieczyszczeniami dwutlenkiem siarki, tlenkiem węgla, tlenkami azotu, ozonem i pyłem zawieszonym oraz emisją odorów,
 - b) podejmowanie działań naprawczych na obszarach, gdzie standardy jakości powietrza są naruszone oraz realizowanie ustaleń programów ochrony powietrza,
 - c) stosowanie nowoczesnych technik spalania, instalowanie urządzeń do redukcji zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery oraz wdrażanie technik przyjaznych środowisku (BAT),
 - d) przeznaczanie części terenów dotychczas niezainwestowanych, zwłaszcza w granicach miast, na tereny zieleni wspomagające proces samooczyszczania atmosfery,
 - e) zwiększanie udziału energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii oraz wykorzystanie paliw niskoemisyjnych,
 - f) ograniczanie energochłonności gospodarki i ograniczanie strat energii, w tym w szczególności:
 - stosowanie nowych technologii produkcji,
 - modernizacja budynków, systemów zasilania i produkcji energii, infrastruktury energetycznej, w tym sieci przesyłowych, systemów komunikacji oraz transportu,
 - rozwój zintegrowanego transportu zbiorowego;
- 3) **Zapobieganie degradacji powierzchni ziemi** poprzez:
- a) rekultywację terenów po eksploatacji kopalni dostosowaną do uwarunkowań i potrzeb lokalnych,
 - b) rewitalizację i rekultywację przemysłowych terenów zdegradowanych oraz przystosowanie ich do pełnienia nowych funkcji;
- 4) **Poprawa klimatu akustycznego** poprzez:
- a) uwzględnianie planów działań zmierzających do zachowania jakości klimatu akustycznego, wykorzystywanie map akustycznych oraz realizację ustaleń programów ochrony przed hałasem, szczególnie w miejscach o ponadnormatywnych przekroczeniach hałasu:
 - w punktach o szczególnie drastycznej degradacji klimatu akustycznego,
 - na odcinkach dróg i linii kolejowych o potencjalnie ponadnormatywnym oddziaływaniu akustycznym,
 - na lotniskach o istotnych uciążliwościach akustycznych,
 - b) ograniczanie hałasu związanego z eksploatacją lotnisk cywilnych i wojskowych, zwłaszcza tych o największych uciążliwościach akustycznych oraz ograniczanie konfliktów przestrzennych związanych z rozwojem zainwestowania w sąsiedztwie i wokół lotnisk,
 - c) modernizację systemu transportowego z uwzględnieniem budowy obwodnic,
 - d) rozwój zintegrowanego transportu zbiorowego i modernizację środków transportu,
 - e) stosowanie nowoczesnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych zmniejszających uciążliwości akustyczne, w tym stosowanie pasów zwartej zieleni ochronnej oraz innych zabezpieczeń ograniczających rozprzestrzenianie się hałasu, zwłaszcza od dróg i kolei, zakładów przemysłowych oraz linii i urządzeń elektroenergetycznych,
 - f) ograniczanie lokalizacji nowych terenów podlegających ochronie akustycznej w zasięgu oddziaływania dróg i linii kolejowych oraz zapewnienie rozwiązań technicznych gwarantujących ochronę akustyczną istniejących terenów przeznaczonych pod zabudowę;
- 5) **Zapobieganie poważnym awariom oraz innym zjawiskom mającym negatywny wpływ na środowisko, w tym zdrowie i życie ludzi**, poprzez:
- a) uwzględnianie lokalizacji oraz stref oddziaływania zakładów zwiększonego ryzyka (ZZR) i zakładów dużego ryzyka (ZDR), a także pozostałych zakładów mogących spowodować poważne awarie oraz infrastruktury technicznej, stanowiącej źródło potencjalnej awarii, jako ograniczenia dla rozwoju zainwestowania,

- b) ograniczanie konfliktów przestrzennych spowodowanych zainwestowaniem na obszarach potencjalnie zagrożonych wystąpieniem awarii,
 - c) zapewnienie bezpiecznego transportu ładunków niebezpiecznych, ich składowania i utylizacji,
 - d) uwzględnianie lokalizacji napowietrznej infrastruktury technicznej o potencjalnym oddziaływaniu pól elektromagnetycznych jako ograniczenia dla zainwestowania,
 - e) zabezpieczenie terenów i obiektów szczególnie narażonych na skutki gwałtownych zjawisk atmosferycznych,
 - f) zachowanie strefy kontrolowanej wzdłuż istniejących lub planowanych gazociągów o szerokości zgodnej z przepisami odrębnymi, w których obowiązują ograniczenia w zabudowie i zagospodarowaniu terenu, w tym zakaz wznoszenia obiektów budowlanych, urządzenia stałych składów i magazynów oraz podejmowania działań mogących spowodować uszkodzenia gazociągu podczas jego użytkowania;
- 6) **Ograniczanie negatywnego wpływu rolnictwa na środowisko – ochrona zasobów i jakości wód, gleb i powietrza oraz różnorodności przyrodniczej** poprzez:
- a) ograniczanie stosowania nawozów naturalnych do ilości nieprzekraczającej 170 kg azotu na 1 ha użytków rolnych,
 - b) zrównoważone wykorzystywanie pestycydów i nawozów sztucznych, zapobiegające nadmiernej chemizacji rolnictwa,
 - c) ograniczanie stosowania środków ochrony roślin oraz nawozów w bezpośrednim sąsiedztwie stref ochronnych i ujęć wód,
 - d) wprowadzanie miedz i stref buforowych o różnej szerokości przy granicach terenów intensywnie użytkowanych rolniczo, pełniących funkcję pasa ochronnego ograniczającego przenikanie zanieczyszczeń rolniczych oraz wpływających na wzrost różnorodności biologicznej,
 - e) pozarolnicze wykorzystywanie nadwyżki nawozów naturalnych na obszarach o przekroczonej maksymalnej obsadzie zwierząt gospodarskich,
 - f) stosowanie stref buforowych, w tym ochronnych, w postaci pasów zieleni ograniczających emisję odorów i substancji szkodliwych, w szczególności wokół ferm o obsadzie co najmniej 210 DJP,
 - g) zachowanie trwałych użytków zielonych, cieków i zbiorników wodnych, rowów melioracyjnych,
 - h) zachowanie cennych ekosystemów fauny i flory na obszarach rolnych, w szczególności na obszarach o wysokiej wartości przyrodniczej (HNV),
 - i) zalesianie gruntów rolnych o niskiej przydatności dla rolnictwa, w szczególności na obszarach podatnych na degradację, w tym erozję, wyjąłowanie i przenikanie zanieczyszczeń do wód,
 - j) stosowanie przyjaznych dla środowiska zaleceń zawartych w Kodeksie Dobrej Praktyki Rolniczej i Zwykłej Dobrej Praktyce Rolniczej, gwarantujących zrównoważony rozwój, zwłaszcza na obszarach o intensywnej produkcji zwierzęcej i roślinnej,
 - k) utrzymywanie i wprowadzanie zadrzewień śródpolnych i przydrożnych, w tym w szczególności położonych wśród pól uprawnych, dróg polnych i miedz, rozgraniczających łąki i pastwiska, oraz wprowadzenie obudowy biologicznej cieków wodnych dla polepszenia funkcji ekologicznej i klimatycznej oraz poprawy walorów krajobrazowych i ograniczenia erozji;
- 7) **Ograniczanie negatywnego wpływu inwestycji drogowych i kolejowych na środowiska** poprzez:
- a) wykluczanie lub ograniczanie lokalizacji inwestycji na obszarach objętych ochroną prawną oraz na obszarach cennych przyrodniczo zaliczonych do systemu przyrodniczego województwa,
 - b) uwzględnianie ustaleń planów ochrony i planów zadań ochronnych oraz programów ochrony gatunków i okresów lęgowych,
 - c) budowę przejść dla zwierząt i przepustów ekologicznych (przejść dolnych pod mostami i estakady, przejść górnych lub „zielonych mostów” dla dużych i średnich ssaków, przepustów dla drobnych ssaków, tuneli dla płazów i gadów, w szczególności na przecięciu z korytarzami migracji zwierząt),
 - d) stosowanie odstraszaczy dla zwierząt,
 - e) stosowanie ekranów akustycznych i osłon przeciwdziałających zjawiskowi olśnienia,
 - f) realizację inwestycji we wspólnych korytarzach komunikacyjnych i korytarzach komunikacyjno-infrastrukturalnych;

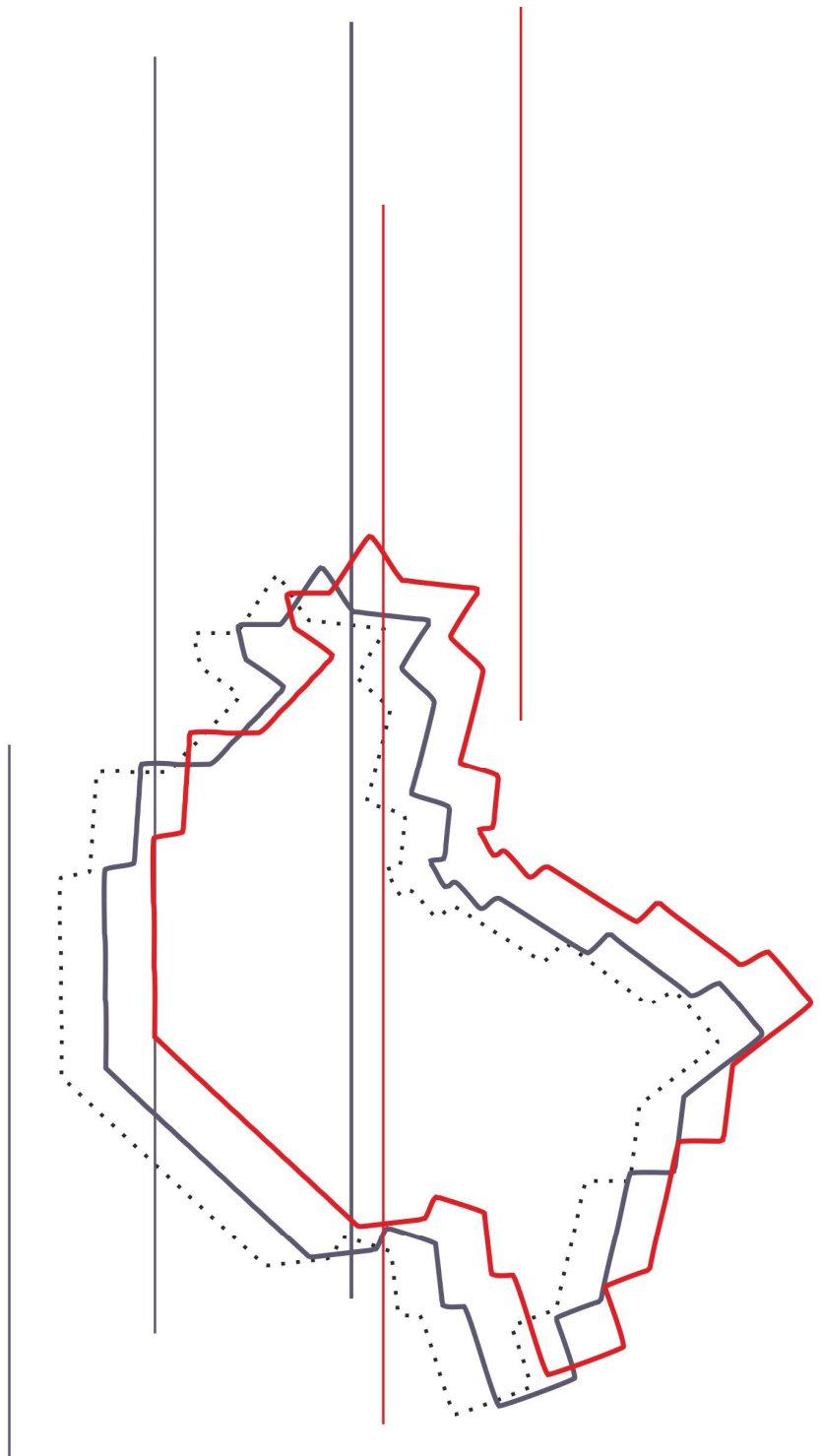
- 8) **Ograniczanie negatywnego wpływu inwestycji w zakresie śródlądowych dróg wodnych na środowiska** poprzez:
- a) wykluczanie lub ograniczanie lokalizacji inwestycji na obszarach objętych ochroną prawną oraz na obszarach cennych przyrodniczo zaliczonych do systemu przyrodniczego województwa,
 - b) uwzględnianie ustaleń planów ochrony i planów zadań ochronnych oraz programów ochrony gatunków i okresów lęgowych,
 - c) określanie przepływu nienaruszalnego i dostosowanie harmonogramu piętrzenia do potrzeb ekologicznych cieków i ekosystemów przyległych do niego
 - d) ograniczanie oddziaływań na ekosystemy wodne do zasięgu jednostkowej zlewni z uwzględnieniem podziału hydrograficznego,
 - e) odbudowę pasów brzegowych wzdłuż koryt rzecznych w rejonie przeszkody oraz zróżnicowanie struktury rzecznej i elementów tworzących koryto lub dolinę cieków,
 - f) utrzymywanie szlaków migracji ryb i innych zwierząt, w tym stosowanie przepławek;
- 9) **Ograniczanie negatywnego wpływu inwestycji infrastrukturalnych na środowiska** poprzez:
- a) wykluczanie lub ograniczanie lokalizacji inwestycji na obszarach objętych ochroną prawną oraz na obszarach cennych przyrodniczo zaliczonych do systemu przyrodniczego województwa,
 - b) uwzględnianie ustaleń planów ochrony i planów zadań ochronnych oraz programów ochrony gatunków i okresów lęgowych,
 - c) realizację inwestycji we wspólnych korytarzach infrastrukturalnych i korytarzach komunikacyjno-infrastrukturalnych,
 - d) stosowanie linii energetycznych skablowanych oraz linii nadleśnych,
 - e) wykonywanie przejść pod większymi rzekami w sposób maksymalnie ograniczający ingerencję w środowisko,
 - f) wykonywanie prac budowlanych bez odwodnień w miejscach położonych w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów cennych przyrodniczo,
 - g) ograniczanie lub wykluczanie zmian stosunków wodnych;
- 10) **Ograniczanie negatywnego wpływu inwestycji w zakresie wydobywania złóż kopalin na środowiska** poprzez:
- a) wykluczanie lub ograniczanie lokalizacji inwestycji na obszarach objętych ochroną prawną oraz na obszarach cennych przyrodniczo zaliczonych do systemu przyrodniczego województwa,
 - b) uwzględnianie ustaleń planów ochrony i planów zadań ochronnych oraz programów ochrony gatunków i okresów lęgowych,
 - c) ograniczanie wielkości wyrobiska i zwałowiska zewnętrznego oraz intensyfikację prac rekultywacyjnych,
 - d) tworzenie stref buforowych między wyrobiskiem a obszarami cennymi przyrodniczo,
 - e) ograniczanie lub wykluczanie zmian stosunków wodnych,
 - f) ograniczanie zasięgu leja depresji, w tym stosowanie przerzutów wód oraz ograniczanie otwartego lustra wody w wyrobisku,
 - g) stosowanie technik przeciwdziałających zapyleniu z wyrobiska i zwałowiska zewnętrznego oraz podczas transportu kopaliny,
 - h) prowadzenie rekultywacji z uwzględnieniem wymogów ochrony siedlisk przyrodniczych w obszarze otaczającym inwestycję,
 - i) stosowanie stref buforowych przy rzekach i ciekach oraz w strefach wododziałowych,
 - j) wyznaczanie dodatkowych stref ochronnych dla obszarów cennych przyrodniczo wykraczających poza prognozowany zasięg obszarów możliwych wpływów działalności górniczej;
- 11) **Ograniczanie negatywnego wpływu inwestycji w zakresie obronności i bezpieczeństwa państwa na środowiska** poprzez:

- a) wykluczanie lub ograniczanie lokalizacji inwestycji na obszarach objętych ochroną prawną oraz na obszarach cennych przyrodniczo zaliczonych do systemu przyrodniczego województwa,
- b) uwzględnianie ustaleń planów ochrony i planów zadań ochronnych oraz programów ochrony gatunków i okresów lęgowych,
- c) stosowanie technik i rozwiązań ograniczających zużycie energii w budynkach oraz wykorzystanie do zasilania energii pochodzącej z odnawialnych źródeł,
- d) wykonywanie prac budowlanych bez odwodnień w miejscach, gdzie trasy gazociągów występują w bezpośrednim sąsiedztwie obszarów cennych przyrodniczo,
- e) ograniczanie lub wykluczanie zmian stosunków wodnych w trakcie wykonywania inwestycji,
- f) wykonywanie zabezpieczeń przeciwdziałających przenikaniu zanieczyszczeń i substancji niebezpiecznych do środowiska,
- g) zabezpieczanie przed wystąpieniem awarii oraz szkód w środowisku i zapewnianie bezpieczeństwa publicznego,
- h) zabezpieczanie obiektów i obszarów związanych z obronnością przed skutkami wypadków, przeciwdziałanie możliwości niekontrolowanego dostępu do tych obszarów i obiektów;

12) Ograniczanie negatywnego wpływu inwestycji w zakresie infrastruktury społecznej na środowiska poprzez:

- a) wykluczanie lub ograniczanie lokalizacji inwestycji na obszarach objętych ochroną prawną oraz na obszarach cennych przyrodniczo zaliczonych do systemu przyrodniczego województwa,
- b) uwzględnianie ustaleń planów ochrony i planów zadań ochronnych oraz programów ochrony gatunków i okresów lęgowych,
- c) stosowanie technik i rozwiązań ograniczających zużycie energii w budynkach oraz wykorzystanie do zasilania energii pochodzącej z odnawialnych źródeł.

Wymienione działania nie wyczerpują zakresu czynności i środków, jakie powinny być niezbędne przy realizacji poszczególnych inwestycji. Rozstrzygnięcia w tym zakresie podejmowane będą podczas procesu szczegółowej lokalizacji inwestycji na etapie uzyskiwania decyzji środowiskowych.

WIELKOPOLSKA 2020+

TERYTORIALIZACJA POLITYKI ROZWOJU

V. TERYTORIALIZACJA POLITYKI ROZWOJU

Terytorializacja polityki rozwoju oznacza przestrzenne adresowanie wyznaczonych celów, kierunków i działań do określonych terytoriów. Potrzeba określenia wymiaru przestrzennego prowadzenia polityki rozwoju służyć ma przede wszystkim wdrażaniu zindywidualizowanego podejścia do różnych terytoriów wyznaczonych na podstawie cech społeczno-gospodarczych i przestrzennych w ujęciu dynamicznym w celu wykorzystania endogenicznych potencjałów i czynników rozwoju oraz intensyfikacji zachodzących procesów integracji funkcjonalnej.

Zgodnie z ustaleniami Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 ^[147] na obszarze województwa zidentyfikowano różnego rodzaju obszary interwencji, do których zaadresowano część celów operacyjnych z zastrzeżeniem, że docelowo ich zasięg oraz kryteria wyznaczania określone będą w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Dla potrzeb terytorializacji celów strategii nie tworzono nowej, własnej klasyfikacji typów obszarów, wykorzystując klasyfikacje określone w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie, oraz Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030.

Jednocześnie, zgodnie z art. 39 ust. 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w planie zagospodarowania przestrzennego województwa określa się granice i zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym oraz, w zależności od potrzeb, granice i zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych o znaczeniu regionalnym. Ponadto, zgodnie z definicją określoną w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, obszary funkcjonalne to obszary szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej lub występowania konfliktów przestrzennych, stanowiące zwarty układ przestrzenny składający się z funkcjonalnie powiązanych terenów, charakteryzujących się wspólnymi uwarunkowaniami i przewidywanymi jednolitymi celami rozwoju.

Na podstawie przeprowadzonej delimitacji w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ wyznaczono **podstawowe typy obszarów funkcjonalnych**, obejmujących łącznie wszystkie gminy położone w granicach województwa wielkopolskiego:

- 1) Miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego – Poznański Obszar Metropolitalny,
- 2) Miejski obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego – Aglomeracja Kalisko-Ostrowska,
- 3) Miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych – Gniezno, Konin, Leszno, Piła,
- 4) Wiejski obszar funkcjonalny,

Ponadto, ze względu na występowanie specyficznych problemów z zakresu gospodarki przestrzennej, wskazuje się **obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali regionalnej**:

- 1) Południowo-Zachodni Obszar Funkcjonalny,
- 2) Północno-Zachodni Obszar Funkcjonalny,
- 3) Wschodni Obszar Funkcjonalny.

Pomimo braku szczegółowych warunków określania obszarów funkcjonalnych i ich granic w ramach typów obszarów funkcjonalnych, o których mowa w art. 49d ust. 5 i 6 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ przyjęto następującą klasyfikację obszarów funkcjonalnych:

- **obszar funkcjonalny o znaczeniu ponadregionalnym** – Poznański Obszar Metropolitalny (jako miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego),
- **obszary funkcjonalne o znaczeniu regionalnym**: Aglomeracja Kalisko-Ostrowska (jako miejski obszar funkcjonalny ośrodka regionalnego), Północno-Zachodni Obszar Funkcjonalny, Południowo-Zachodni Obszar Funkcjonalny i Wschodni Obszar Funkcjonalny,
- **obszary funkcjonalne o znaczeniu subregionalnym** – Gniezno, Konin, Leszno, Piła (jako miejskie obszary funkcjonalne ośrodków subregionalnych) oraz wiejski obszar funkcjonalny (jako strefa zewnętrzna miejskich obszarów funkcjonalnych).

Dodatkowo, na podstawie zasad i kryteriów określonych w dokumencie wdrożeniowym zaktualizowanej Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 ^[147], przyjętym Uchwałą Nr 478/2015 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 30 kwietnia 2015 r., w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ określa się granice **obszarów interwencji**.

Dla obszarów funkcjonalnych określone zostały cele rozwoju przestrzennego oraz zasady zagospodarowania, które stanowią uszczegółowienie polityki przestrzennej i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla całego województwa, uwzględniające specyfikę potrzeb, możliwości i ograniczeń dla rozwoju poszczególnych obszarów, natomiast dla pozostałych obszarów interwencji wskazano działania określone w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 ^[147].

Określenie obszarów terytorializacji polityki rozwoju stanowi jeden z elementów realizacji ustaleń Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 ^[147]. Zgodnie z dokumentem „potrzeba przestrzennego adresowania celów strategii jest jedną z głównych przesłanek aktualizacji tego dokumentu. Wynika to zarówno z obowiązku prawnego, jak i z nowych standardów planowania, zarówno na poziomie krajowym, jak i wspólnotowym.

TERYTORIALIZACJA POLITYKI ROZWOJU	
MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE	OBSZARY INTERWENCJI
MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO POZNAŃSKI OBSZAR METROPOLITALNY	OŚRODEK WOJEWÓDZKI POZNAŃSKI OBSZAR METROPOLITALNY
MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY OŚRODKA REGIONALNEGO AGLOMERACJA KALISKO-OSTROWSKA	OŚRODEK REGIONALNY AGLOMERACJA KALISKO-OSTROWSKA
MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE OŚRODKÓW SUBREGIONALNYCH GNIEZNO - KONIN - LESZNO - PIŁA	OŚRODKI SUBREGIONALNE GNIEZNO - KONIN - LESZNO - PIŁA
WIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY	OŚRODKI LOKALNE
OBSZARY FUNKCJONALNE SZCZEGÓLNEGO ZJAWISKA W SKALI REGIONALNEJ	OBSZARY WIEJSKIE UCZESTNICZĄCE W PROCESACH ROZWOJOWYCH
PÓŁNOCNO-ZACHODNI OBSZAR FUNKCJONALNY	OBSZARY WIEJSKIE WYMAGAJĄCE WSPARCIA PROCESÓW ROZWOJOWYCH
POŁUDNIOWO-ZACHODNI OBSZAR FUNKCJONALNY	OBSZARY OCHRONY GLEB DLA CELÓW PRODUKCJI ROLNEJ
WSCHODNI OBSZAR FUNKCJONALNY	OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI W SKALI DORZĘCZY
	OBSZARY CENNE PRZYRODNICZO
	OBSZARY OCHRONY KRAJOBRAZÓW KULTUROWYCH
	OBSZARY OCHRONY I KSZTAŁTOWANIA ZASOBÓW WODNYCH
	OBSZARY O NAJNIŻSZYM STOPNIU ROZWOJU I POGARSZAJĄCYCH SIĘ PERSPEKTYWACH ROZWOJOWYCH
	MIASTA I INNE OBSZARY TRACĄCE DOTYCHCZASOWE FUNKCJE SPOŁECZNO-GOSPODARCZE
	OBSZARY O NAJNIŻSZEJ DOSTĘPNOŚCI DO DÓBR I USŁUG WARUNKUJĄCYCH MOŻLIWOŚCI ROZWOJOWE
	OBSZARY O NAJNIŻSZEJ DOSTĘPNOŚCI TRANSPORTOWEJ DO OŚRODKÓW WOJEWÓDZKICH

1. MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE

1.1. MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY OŚRODKA WOJEWÓDZKIEGO – POZNAŃSKI OBSZAR METROPOLITALNY

Zgodnie z Konsepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 (KPZK 2030) Poznań, ze względu na pełnioną rolę w systemie osadniczym kraju oraz znaczenie społeczno-gospodarcze w procesach rozwojowych Wielkopolski, zyskał status ośrodka metropolitalnego. Jest głównym elementem struktury przestrzennej regionu, a wraz z powiązaniem z nim funkcjonalnie otoczeniem tworzy Poznański Obszar Metropolitalny (POM).

W związku z powyższym w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ jako obszar o znaczeniu ponadregionalnym określa się miejski obszar funkcjonalny ośrodka wojewódzkiego – Poznański Obszar Metropolitalny.

Ustalenia dotyczące polityki przestrzennej, w tym granice i zasady zagospodarowania miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego, zostały określone w Planie zagospodarowania przestrzennego Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego.

1.2. MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY OŚRODKA REGIONALNEGO – AGLOMERACJA KALISKO-OSTROWSKA

Charakterystyka

Aglomeracja Kalisko-Ostrowska (AKO) to dwubiegunowy układ miejski wraz z otaczającymi gminami, położony w południowo-wschodniej części województwa wielkopolskiego. Obszar zajmuje 8,5% powierzchni województwa, którą zamieszkuje ponad 10% mieszkańców Wielkopolski. Dwa główne ośrodki obszaru: Kalisz i Ostrów Wielkopolski, to miasta o charakterze usługowym i przemysłowym, skupiające szereg funkcji wyższego rzędu, m.in. z zakresu nauki i szkolnictwa wyższego, ochrony zdrowia, kultury, biznesu czy handlu. Obszar łączy ze stolicą regionu funkcje administracyjne, społeczne i gospodarcze, także o charakterze funkcji metropolitalnych. Zespół miast Kalisza i Ostrowa Wielkopolskiego stanowi najważniejszy ośrodek gospodarczy, kulturalny, turystyczny, administracyjny czy edukacyjny na obszarze południowej Wielkopolski.

Zasięg oddziaływania Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej wykracza poza granice Wielkopolski. Potencjał społeczno-gospodarczy tego obszaru oraz zewnętrzne powiązania wynikające z położenia pomiędzy trzema ośrodkami metropolitalnymi: Poznaniem, Wrocławiem i Łodzią, odgrywają zasadniczą rolę w stymulowaniu rozwoju południowo-wschodniej części województwa.

Obszar Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej nie stanowi izolowanej, samodzielnej jednostki przestrzennej. Jej funkcjonowanie zależy od wielu czynników zewnętrznych, które dotyczą zarówno powiązań systemowych, m.in.: komunikacyjnych i infrastrukturalnych, jak i strukturalnych, w tym przede wszystkim przyrodniczych i związanych z aktywnością społeczeństwa w zakresie przepływu osób, informacji, towarów, usług, decyzji czy finansów.

Miejski obszar funkcjonalny Aglomeracja Kalisko-Ostrowska charakteryzuje się zaawansowanymi procesami urbanizacyjnymi, co potwierdza wzrost liczby ludności, wzrost liczby mieszkań i terenów zurbanizowanych w gminach sąsiadujących z Kaliszem i Ostrowem Wielkopolskim oraz pozytywne trendy rozwoju poziomu aktywizacji gospodarczej. Jednocześnie kryteria dotyczące dostępności komunikacyjnej miast, obsługi komunalnej i społecznej, wskazują na silne powiązania gmin z miastami centralnymi i ich zależności między sobą.

Do najistotniejszych potencjałów rozwojowych Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej zaliczono zasoby wynikające ze sfery gospodarczej i społecznej, w tym w szczególności miejsca koncentracji aktywności gospodarczej, istniejącą strukturę sektorów gospodarczych, miejsca lokalizacji największych pracodawców oraz usług specjalistycznych i wyższego rzędu. Ze względu na charakter obszaru za istotny czynnik uznano także specjalistyczną działalność rolniczą oraz zasoby ludzkie. Ważny potencjał dla rozwoju stanowią zasoby środowiska przyrodniczego, w tym przede wszystkim wody powierzchniowe, ekosystemy leśne i łąkowe, jak również obszary o najwyższej wartości dla produkcji rolnej. Istotnym elementem są ponadto złoża gazu ziemnego i kopalin skalnych, które determinują rozwój określonych rodzajów

działalności związanych ściśle z gospodarką surowcową, leśną czy rolniczą oraz pośrednio wpływają na możliwości rozwojowe innych dziedzin. Istotne znaczenie dla rozwoju obszaru mają także zasoby środowiska kulturowego i elementy zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego. Wśród nich wskazać należy przede wszystkim obszary i obiekty o najwyższej wartości kulturowej i miejsca organizacji imprez kulturalnych, obiekty sportowo-rekreacyjne oraz bazę noclegową. Strategiczne znaczenie dla rozwoju obszaru mają również istniejące i planowane elementy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, które w dużej mierze zdecydują o rozwoju wszelkich dziedzin działalności gospodarczej, wpłyną na poprawę warunków życia, a tym samym podniosą atrakcyjność inwestycyjną Aglomeracji.

Wyróżnione zasoby, które stanowią potencjał rozwojowy Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej, charakteryzują się różnicowanym zasięgiem oddziaływania i wieloaspektowymi możliwościami ich wykorzystania.

Zasięg przestrzenny

W granicach obszaru znalazło się 21 gmin, w tym:

- 2 gminy miejskie: **Kalisz i Ostrów Wielkopolski**,
- 5 gmin miejsko-wiejskie: **Nowe Skalmierzyce, Odolanów, Opatówek, Raszków, Stawiszyn**,
- 14 gmin wiejskich: **Blizanów, Brzeziny, Ceków-Kolonia, Godziesze Wielkie, Gołuchów, Lisków, Mycielin, Ostrów Wielkopolski, Przygodzice, Sieroszewice, Sośnie, Szczytniki i Żelazków**.

Cele polityki przestrzennej

Kluczowym celem rozwoju przestrzennego Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej będzie osiągnięcie wysokiego poziomu spójności, konkurencyjności i dostępności obszaru, służącego podnoszeniu jakości życia mieszkańców, poprzez kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej, z podkreśleniem jej rozpoznawalności w przestrzeni regionu i kraju.

Dla realizacji celu kluczowego zdefiniowano następujące cele polityki przestrzennej:

- **Cel 1. Kształtowanie efektywnej struktury sieci osadniczej**
- **Cel 2. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej**
- **Cel 3. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska**
- **Cel 4. Ochrona i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego**
- **Cel 5. Wykorzystanie i wzmocnienie potencjału społeczno-gospodarczego**
- **Cel 6. Rozwój systemów infrastruktury technicznej**

Wprowadzanie zintegrowanego podejścia do prowadzonych działań, będzie wyznacznikiem osiągania zamierzonych celów. Wzrost konkurencyjności przejawiającej się w kreowaniu silnej i trwałej pozycji gospodarczej obszaru, budowa jego spójności podnoszącej jakość życia mieszkańców, a także poprawa wieloaspektowej dostępności, będą miały zasadniczy wpływ na wizerunek Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej w regionie i kraju.

Zasady zagospodarowania przestrzennego

Dla realizacji celów polityki przestrzennej w zakresie rozwoju Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej określa się następujące zasady zagospodarowania:

1. W zakresie kształtowania efektywnej struktury sieci osadniczej:

1) Regulowanie procesów urbanizacyjnych:

- a) uzupełnianie zabudowy w jednostkach osadniczych charakteryzujących się intensywnym zagospodarowaniem i niewielką powierzchnią terenów przeznaczonych pod nowe zainwestowanie,
- b) rozwój zabudowy na obszarach o wysokich predyspozycjach do zainwestowania, przede wszystkim w granicach i w sąsiedztwie miast centralnych: Kalisza i Ostrowa Wielkopolskiego oraz w granicach ośrodków gminnych, położonych w zasięgu aglomeracji kanalizacyjnych, w sąsiedztwie stacji i przystanków kolejowych oraz węzłów drogowych,

- c) zachowanie otwartej przestrzeni pomiędzy terenami zabudowanymi lub wskazanymi do zabudowy,
- d) ograniczanie rozwoju zabudowy w obrębie terenów leśnych i otwartych terenów rolnych,
- e) dostosowanie powierzchni nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę o zróżnicowanych funkcjach do faktycznego zapotrzebowania, z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych, drogowych i infrastrukturalnych oraz kulturowych, jak również prognoz demograficznych.

2) Kształtowanie zielonego pierścienia:

- a) zachowanie obszarów i obiektów objętych ochroną prawną,
- b) zalesianie nieużytków i słabych gruntów rolnych,
- c) zwiększanie powierzchni zadrzewień i zakrzewień w rejonach gleb o najwyższej wartości produkcyjnej i niewielkim wskaźniku lesistości,
- d) zalesianie odcinków dróg migracji zwierząt przechodzących przez rozległe obszary upraw rolnych,
- e) zachowanie dotychczasowej funkcji użytkowania terenów rolnych i leśnych oraz ograniczanie ich przekształcania na inne cele,
- f) zachowanie mozaikowego krajobrazu rolniczego,
- g) ograniczanie rozwoju nowej zabudowy i innych trwałych form infrastruktury technicznej w obrębie naturalnych struktur przyrodniczych (doliny rzeczne, rynny jeziorne itp.), które pełnią rolę łączników ekologicznych w systemie przyrodniczym,
- h) wyłączenie z zabudowy terenów leśnych i ekosystemów zależnych od wód (obszarów mokradłowych), korytarzy ekologicznych wzdłuż dolin rzecznych, obszarów na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie (10%) oraz w pasie 50 m od wału przeciwpowodziowego, a także terenów łąkowych w zasięgu systemu przyrodniczego;

3) Rewitalizacja obszarów zdegradowanych:

- a) realizacja działań rewitalizacyjnych w Kaliszu, Ostrowie Wielkopolskim, Odolanowie, Opatówku i Stawiszynie oraz na terenie pozostałych miejscowości, w szczególności na obszarach przemysłowych, powojennych i pokolejowych,
- b) wyznaczanie obszarów rewitalizacji obejmujących przede wszystkim obszary o wysokich wartościach historycznych i kulturowych, szczególnie zabytkowych układów przestrzennych centrów miast oraz cennych układów ruralistycznych.

2. W zakresie poprawy dostępności i spójności komunikacyjnej:

1) Rozwój i modernizacja sieci drogowej:

- a) dokończenie budowy drogi ekspresowej S11 zapewniającej szybkie połączenie Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej ze stolicą województwa,
- b) rozbudowa drogi krajowej nr 25 stanowiącej kluczową oś komunikacyjną obszaru i zapewniającej najszybszy dostęp do autostrady A2,
- c) realizacja północno-wschodniej obwodnicy Kalisza i obejść drogowych Gołuchowa i Opatówka w ciągu drogi krajowej nr 12,
- d) podjęcie działań na rzecz wyznaczenia nowego odcinka drogi realizującej powiązania o znaczeniu ponadlokalnym, stanowiącej połączenie Kalisza z projektowanym węzłem drogowym na drodze S11 zlokalizowanym na południe od Pleszewa, która zapewni poprawę powiązań Kalisza z Poznaniem,
- e) poprawa parametrów technicznych układu drogowego;

2) Poprawa efektywności sieci kolejowej:

- a) modernizacja linii kolejowej nr 14, która umożliwi skrócenie czasu podróży w kierunku Łodzi i dalej Warszawy oraz umożliwi uruchomienie nowych połączeń w granicach Aglomeracji,
- b) zwiększenie dostępności sieci kolejowej obejmujące modernizację i budowę nowych stacji i przystanków kolejowych,
- c) uwzględnienie planowanej linii Kolei Dużych Prędkości, w tym zapewnienie pełnej jej funkcjonalności i integracji z innymi systemami transportu zbiorowego na obszarze Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej;

3) Integracja transportu zbiorowego:

- a) uruchomienie kolei aglomeracyjnej na odcinku Opatówek – Kalisz – Nowe Skalmierzyce – Ostrów Wielkopolski – Odolanów,
- b) rozwój sieci komunikacji autobusowej i budowę zintegrowanych węzłów przesiadkowych, w tym w szczególności powiązanie organizacyjne i przestrzenne poszczególnych podsystemów komunikacji zbiorowej: podmiejskich linii autobusowych i transportu indywidualnego z transportem kolejowym wraz z budową parkingów buforowych;

4) Rozwój transportu lotniczego i logistyki:

- a) budowa portu lotniczego Michałków integrującego funkcje sportowo-rekreacyjne z obsługą ruchu lotniczego prywatnego i komercyjnego ze szczególnym uwzględnieniem lotnictwa biznesowego,
- b) budowa centrum logistycznego na obszarach dobrze skomunikowanych, położonych na północ od Ostrowa Wielkopolskiego, z uwzględnieniem potencjału lotniska Michałków, lub w rejonie Nowych Skalmierzyc ze szczególnym wykorzystaniem komunikacji kolejowej.

3. W zakresie przeciwdziałania zagrożeniom środowiska:

1) Ochrona przed powodzią i minimalizowanie jej skutków:

- a) budowa zbiornika retencyjnego na Prośnie w okolicach Wielowisi Klasztornej oraz dolinowych zbiorników retencyjnych: Nędzrzew, Baby, Zawidze,
- b) remont jazu w Kościelnej Wsi,
- c) budowa lub modernizacja wałów przeciwpowodziowych,
- d) przeprowadzenie prac remontowych i odmuleniowych na Kaliskim Węźle Wodnym,
- e) przebudowa koryta rzeki Polska Woda oraz utrzymanie stałej retencji korytowej rzek i kanałów,
- f) zwiększanie zdolności retencyjnej zlewni,
- g) wyznaczanie terenów zalewowych o znacznej retencji (poldery) na otwartych terenach podmiejskich,
- h) ograniczanie zabudowy w sąsiedztwie kompleksów leśnych, w obrębie łądowych korytarzy ekologicznych, oraz pozostałych obszarów zagrożenia powodziowego;
- i) zapewnianie rezerw terenu dla ewentualnej relokacji zabudowy z terenów zagrożonych powodzią,
- j) poprawa retencji wód opadowych w obszarach gęstej zabudowy dla zmniejszenia wezbrań powodziowych;

2) Poprawa jakości powietrza atmosferycznego:

- a) zapewnianie wymiany powietrza poprzez ochronę przed zainwestowaniem korytarzy ekologicznych wzdłuż dolin rzek: Proсны, Swędrni, Trojanówki (Pokrzywnicy) i Ołoboku dla utrzymania łączności przestrzennej pomiędzy zielonym pierścieniem a wewnątrzmijskimi systemami zieleni,
- b) obniżanie emisji zanieczyszczeń, m.in. poprzez modernizację infrastruktury ciepłowniczej, podłączenie budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej, stosowanie kotłów gazowych lub olejowych, wykorzystanie na szerszą skalę odnawialnych źródeł energii oraz niskoemisyjnych technologii w przemyśle i systemach komunikacji;

3) Poprawa jakości klimatu akustycznego:

- a) zmniejszanie ponadnormatywnych oddziaływań systemów komunikacji poprzez rozwój transportu zbiorowego, budowę obwodnic i ścieżek rowerowych,
- b) zapewnianie dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach podlegających ochronie akustycznej.

4. W zakresie ochrony i efektywnego wykorzystania potencjału kulturowego:

1) Zachowanie dziedzictwa i krajobrazu kulturowego:

- a) podnoszenie rangi ochrony najcenniejszych zabytków – uznanie za pomniki historii (zespół zamkowy i park w Gołuchowie, zespół rezydencjonalny w Antoninie oraz zespół klasztorny Cystersek w Ołoboku), oraz obejmowanie ochroną prawną obszarów cennych kulturowo, o wysokich wartościach kulturowych i historycznych w formie parków kulturowych (Cysterski Ołobocki PK, Antoniński PK im. Książąt

Radziwiłów, PK miasto Kalisz, Archeologiczny PK Kalisz-Zawodzie, Gołuchowski PK Książąt Czartoryskich),

- b) poszerzanie rejestru zabytków (m.in. o: dzielnice Kalisza, zachowane układy ruralistyczne, krzyże i kapliczki Pawła Brylińskiego),
- c) określanie przeznaczenia, parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów z uwzględnieniem ochrony obszarów o najwyższych walorach kulturowych i przyrodniczych wraz z elementami specyficznymi dla kultury regionu,
- d) wyznaczanie i określanie zasad ochrony otoczenia obiektów wartościowych oraz charakterystycznych elementów struktury krajobrazu: osi widokowych, dominant przestrzennych i panoram miejscowości, w tym pozostawienie obszarów niezainwestowanych, w celu zachowania ekspozycji widokowej na obiekty cenne, charakterystyczne dla krajobrazu kulturowego oraz ograniczanie lokalizowania naziemnych elementów wysokościowych infrastruktury technicznej w strefach ekspozycji widokowej;

2) Efektywne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego:

- a) kształtowanie zagospodarowania obszarów i obiektów stanowiących podstawę kreowania produktów turystycznych w oparciu o zasoby dziedzictwa, wpływających na tożsamość narodową i regionalną (m.in.: Wielkopolska Piastów z wykorzystaniem najstarszych zasobów miasta Kalisza oraz Szlaków Piastowskiego i Bursztynowego) w oparciu o działalność kulturalną realizowaną w Kaliszu i Ostrowie Wielkopolskim i ośrodki kultu religijnego oraz obiekty zabytkowe (w tym m.in. Sanktuarium św. Józefa w Kaliszu, kościoły drewniane, krzyże i kapliczki przydrożne Pawła Brylińskiego, Forum Synagoga w Ostrowie Wielkopolskim, zespół pałacowy w Lewkowie czy dworzec kolejowy w Nowych Skalmierzycach),
- b) określanie przeznaczenia terenów z uwzględnieniem wzmacniania roli Kalisza i Ostrowa Wielkopolskiego jako centrów obsługi kulturalnej służących mieszkańcom południowej Wielkopolski.

5. W zakresie **wykorzystania i wzmacniania potencjału społeczno-gospodarczego:**

1) **Rozwój nowych funkcji:**

- a) wyznaczanie, skomunikowanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych, w szczególności położonych w pobliżu ośrodków miejskich, węzłów dróg krajowych i linii kolejowych,
- b) dostosowanie struktury przestrzennej do potrzeb rozwoju infrastruktury usług wyższego rzędu – instytucje kultury (Gołuchów i Antonin), edukacji (Opatówek), szpitale o randze wojewódzkiej (Wolica, Sokołówka, Jedlec) oraz obiekty sportowe (lotnisko w Michałkowie);

2) **Specjalizacja działalności rolniczej:**

- a) dostosowanie profilu działalności gospodarstw rolnych do lokalnych uwarunkowań przestrzennych,
- b) ograniczanie rozwoju nowej zabudowy mieszkaniowej i wyznaczenie stref buforowych, w tym ochronnych, wokół terenów przeznaczonych pod obiekty przetwórstwa rolno-spożywczego oraz instalacje służące wytwarzaniu energii ze źródeł odnawialnych.

6. W zakresie **rozwoju systemów infrastruktury technicznej:**

1) **Poprawa dostępności sieci infrastruktury technicznej:**

- a) rozbudowa systemów odprowadzania ścieków komunalnych,
- b) budowa przesyłowej i dystrybucyjnej sieci gazowej na obszarach wymagających poprawy stopnia zgazyfikowania;

2) **Rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznej:**

- a) wyznaczanie korytarzy technologicznych dla planowanej linii elektroenergetycznej linii 400 kV relacji Ostrów Wielkopolski – Kalisz oraz innych inwestycji infrastrukturalnych,
- b) zabezpieczenie terenów dla potrzeb rozbudowy nowych sieci i urządzeń elektroenergetycznych, w tym stacji elektroenergetycznych Kalisz i głównych punktów zasilania Ostrów Wielkopolski – Zachód i Ociąż.

1.3. MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY OŚRODKA SUBREGIONALNEGO – GNIEZNO

Charakterystyka

Obszar funkcjonalny ośrodka subregionalnego miasta Gniezna tworzy, wraz z pozostałymi ośrodkami subregionalnymi, sieć biegunów wzrostu. Miasto to, wraz z powiązаныmi funkcjonalnie i przestrzennie gminami, wyróżnia się potencjałem społecznym i gospodarczym. Ośrodek skupia szereg instytucji administracji, usług czy edukacji.

Miasto Gniezno wraz ze swoim obszarem funkcjonalnym pełni istotną rolę dla rozwoju funkcji metropolitalnych, głównie ze względu na swoje położenie i znaczenie w hierarchii sieci osadniczej. Gniezno, jako ośrodek rangi subregionalnej, charakteryzuje się silnie rozwiniętą funkcją administracyjno-polityczną, a ze względu na korzystne powiązania komunikacyjne, jak i bliskość miasta metropolitalnego, jest także ważnym miejscem lokalizacji funkcji usługowo-przemysłowych, w tym usług związanych m.in. z edukacją, biznesem czy specjalistycznymi placówkami zdrowia.

Istotnym potencjałem dla rozwoju obszaru są zasoby środowiska kulturowego oraz elementy zagospodarowania turystycznego i rekreacyjnego. Bogactwo środowiska kulturowego oraz prowadzona działalność kulturalna związana z początkami państwowości Polski, stwarzają możliwości rozwoju turystyki kulturowej i krajoznawczej. Wśród nich wskazać należy przede wszystkim obszary i obiekty o najwyższej wartości kulturowej oraz miejsca organizacji imprez kulturalnych, obiekty sportowo-rekreacyjne oraz bazę noclegową.

Strategiczne znaczenie dla rozwoju obszaru będą miały również istniejące i planowane elementy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, które w dużej mierze decydują o rozwoju wszelkich dziedzin działalności gospodarczej, wpływają na poprawę warunków życia mieszkańców, a tym samym podnoszą atrakcyjność inwestycyjną obszaru funkcjonalnego.

Zasięg przestrzenny

W granicach miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego Gniezna znalazło się 7 gmin, w tym:

- 1 gmina miejska: **Gniezno**,
- 3 gminy miejsko-wiejskie: **Czarniejewo, Kłecko i Witkowo**,
- 3 gminy wiejskie: **Gniezno, Łubowo i Niechanowo**.

Cele polityki przestrzennej

Kluczowym celem rozwoju przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego miasta Gniezna będzie poprawa wewnętrznych powiązań komunikacyjnych, społeczno-gospodarczych i infrastrukturalnych oraz wspieranie procesów rozwojowych dla osiągnięcia wysokiego poziomu konkurencyjności, ze szczególnym podkreśleniem funkcji metropolitalnych.

Dla realizacji celu kluczowego zdefiniowano następujące cele polityki przestrzennej:

- **Cel 1. Kształtowanie ładu przestrzennego**
- **Cel 2. Poprawa obsługi komunikacyjnej**
- **Cel 3. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska**
- **Cel 4. Ochrona i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego**
- **Cel 5. Wykorzystanie i wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego**
- **Cel 6. Rozwój systemów infrastruktury technicznej**

Zasady zagospodarowania przestrzennego

Dla realizacji celów polityki przestrzennej w zakresie rozwoju miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego miasta Gniezna określa się następujące zasady zagospodarowania:

1. W zakresie kształtowania ładu przestrzennego:

1) Regulowanie procesów urbanizacyjnych:

- a) uzupełnianie zabudowy w jednostkach osadniczych charakteryzujących się intensywnym zagospodarowaniem i niewielką powierzchnią terenów przeznaczonych pod nowe zainwestowanie,
- b) rozwój zabudowy na obszarach o wysokich predyspozycjach do zainwestowania, przede wszystkim w granicach i w sąsiedztwie miasta subregionalnego oraz w granicach ośrodków gminnych, a także położonych w zasięgu aglomeracji kanalizacyjnych, w sąsiedztwie stacji i przystanków kolejowych oraz węzłów drogowych,
- c) dostosowanie powierzchni nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę o zróżnicowanych funkcjach do faktycznego zapotrzebowania, z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych, drogowych i infrastrukturalnych oraz kulturowych, jak również prognoz demograficznych;

2) Ochrona przestrzeni rolniczej i leśnej:

- a) zachowanie otwartej przestrzeni pomiędzy terenami zabudowanymi lub wskazanymi do zabudowy,
- b) ograniczanie rozwoju zabudowy w obrębie terenów leśnych i otwartych terenów rolnych;

3) Rewitalizacja obszarów zdegradowanych:

- a) realizacja działań rewitalizacyjnych, w szczególności na obszarach przemysłowych, powojennych i pokolejowych,
- b) wyznaczanie obszarów rewitalizacji obejmujących przede wszystkim obszary o wysokich wartościach historycznych i kulturowych, szczególnie zabytkowych układów przestrzennych centrum miasta oraz cennych układów ruralistycznych.

2. W zakresie poprawy obsługi komunikacyjnej:

1) Rozwój i modernizacja sieci drogowej:

- a) przebudowa istniejącej drogi krajowej nr 15 oraz dostosowanie parametrów technicznych do klasy głównej ruchu przyspieszonego (GP), z uwzględnieniem docelowej obsługi komunikacyjnej miasta związanej z przebiegiem drogi ekspresowej S5,
- b) przebudowa istniejących dróg i odcinków dróg wojewódzkich nr: 190, 197, 260,
- c) modernizacja podstawowego układu dróg krajowych i wojewódzkich,
- d) rozbudowa i modernizacja pierścieniowych układów komunikacyjnych w oparciu o drogi powiatowe i gminne,
- e) poprawa parametrów technicznych układu drogowego;

2) Wzrost wykorzystania sieci kolejowej:

- a) modernizacja linii kolejowej nr 353, która umożliwi skrócenie czasu podróży w kierunku Inowrocławia i dalej Torunia oraz zapewni szybki dostęp do stolicy regionu,
- b) budowa nowych stacji i przystanków kolejowych;

3) Integracja transportu zbiorowego:

- a) rozwój sieci komunikacji autobusowej i budowę zintegrowanych węzłów przesiadkowych, w tym w szczególności powiązanie organizacyjne i przestrzenne poszczególnych podsystemów komunikacji zbiorowej: podmiejskich linii autobusowych i transportu indywidualnego z transportem kolejowym wraz z budową parkingów buforowych;
- b) rozwój zintegrowanego transportu zbiorowego opartego o kolej metropolitalną obsługującą obszar subregionalny miasta Gniezna, zapewniający szybkie połączenia ze stolicą województwa.

3. W zakresie **przeciwdziałania zagrożeniom środowiska:**

1) **Poprawa jakości powietrza atmosferycznego:**

- a) ograniczanie niskiej emisji zanieczyszczeń m.in. poprzez modernizację infrastruktury ciepłowniczej, podłączanie budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej oraz stosowanie kotłów gazowych lub olejowych,
- b) wprowadzanie proekologicznych środków transportu oraz niskoemisyjnych technologii w przemyśle,
- c) wyznaczanie terenów zieleni wspomagających proces samooczyszczania atmosfery, zwłaszcza na obszarach miast,
- d) zapewnianie wymiany powietrza poprzez ochronę korytarzy ekologicznych przed zainwestowaniem,
- e) zwiększanie udziału energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii oraz wykorzystanie paliw niskoemisyjnych;

2) **Poprawa jakości klimatu akustycznego:**

- a) zmniejszanie ponadnormatywnych oddziaływań systemów komunikacji poprzez rozwój transportu zbiorowego, budowę obwodnic i ścieżek rowerowych oraz modernizację dróg,
- b) zapewnianie dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach podlegających ochronie akustycznej poprzez budowę barier dźwiękoizolacyjnych wokół najbardziej zagrożonych obiektów,
- c) ograniczanie lokalizacji nowych terenów podlegających ochronie akustycznej w zasięgu oddziaływania dróg i linii kolejowych oraz zapewnianie rozwiązań technicznych gwarantujących ochronę akustyczną istniejących terenów przeznaczonych pod zabudowę, zwłaszcza w centrum miasta Gniezna.

3) **Zapobieganie degradacji powierzchni ziemi:**

- a) rewitalizacja i rekultywacja przemysłowych terenów zdegradowanych i przystosowanie ich do pełnienia nowych funkcji;
- b) ochrona zasobów glebowych przed zmianą rolniczych lub leśnych wartości użytkowych,
- c) minimalizowanie presji na środowisko związanej z działalnością wydobywczą i rekultywacja terenów powyrobowiskowych;

4) **Ochrona i poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych:**

- a) racjonalne wykorzystywanie zasobów wód,
- b) rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
- c) budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń melioracyjnych,
- d) ograniczanie wpływu zanieczyszczeń rolniczych z pól do ekosystemów wodnych;

4. W zakresie **ochrony i efektywnego wykorzystania potencjału kulturowego:**

1) **Zachowanie dziedzictwa i krajobrazu kulturowego:**

- a) wzmocnienie działań ochronnych obiektów uznanych za pomniki historii: Wyspa – Ostrów Lednicki (gmina Łubowo) i Gniezno – Katedra p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i św. Wojciecha wraz ze Wzgórzem Lecha – wpisanym na Listę Dziedzictwa Europejskiego jako jeden spośród 4 obiektów w Polsce,
- b) podnoszenie rangi ochrony najcenniejszych zabytków, w szczególności związanych z formowaniem się państwa polskiego zlokalizowanych na przebiegu Szlaku Piastowskiego,
- c) poszerzanie rejestru zabytków o układy przestrzenne wsi oraz inne założenia kompozycyjne,
- d) rewitalizacja najcenniejszych zabytkowych fragmentów historycznej struktury urbanistycznej oraz zabytkowych obiektów miasta Gniezna,
- e) określanie parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów z uwzględnieniem ochrony obszarów o najwyższych walorach kulturowych i przyrodniczych wraz z elementami specyficznymi dla kultury regionu,
- f) wyznaczanie i określanie zasad ochrony otoczenia obiektów wartościowych oraz charakterystycznych elementów struktury krajobrazu: osi widokowych, dominant przestrzennych i panoram miejscowości, w tym pozostawienie obszarów niezainwestowanych, w celu zachowania ekspozycji widokowej na obiekty cenne, charakterystyczne dla krajobrazu kulturowego oraz ograniczanie lokalizowania naziemnych elementów wysokościowych infrastruktury technicznej w strefach ekspozycji widokowej;

- 2) Efektywne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego:**
- a) kształtowanie zagospodarowania obszarów i obiektów stanowiących podstawę kreowania produktów turystycznych w oparciu o zasoby dziedzictwa wpływających na tożsamość narodową i regionalną, w tym m.in.: Szlak Piastowski, z obiektami położonymi na jego przebiegu – Ostrów Lednicki, Katedra p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i św. Wojciecha wraz ze wzgórzem Lecha w Gnieźnie, zespół klasztorny oo. Franciszkanów, inne obiekty sakralne w Gnieźnie, zespół stacji kolacyjnej w Gnieźnie z dwoma parowozowniami, zespół pałacowy w Czarniejewie, planowana trasa turystyczna „Trakt Królewski” w Gnieźnie oraz szlak turystyczny Gnieźnieńskiej Kolejki Wąskotorowej Gniezno – Powidz,
 - b) określanie przeznaczenia terenów z uwzględnieniem wzmocnienia roli miasta Gniezna oraz Ostrowa Lednickiego jako centrów obsługi kulturalnej.
5. W zakresie **wykorzystania i wzmocnienia potencjału społeczno-gospodarczego:**
- 1) Wzmocnienie istniejących i rozwój nowych funkcji:**
- a) wzmocnianie funkcji metropolitalnych, w szczególności z zakresu funkcji decyzyjnych, naukowej i szkolnictwa wyższego, kultury, biznesu,
 - b) wyznaczanie, skomunikowanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych, w szczególności położonych w granicach miasta Gniezna i w pobliżu innych, mniejszych ośrodków miejskich oraz węzłów dróg krajowych i linii kolejowych,
 - c) wspieranie rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej na wsi w postaci małych i średnich zakładów produkcyjnych,
 - d) dostosowanie struktury przestrzennej miasta Gniezna do potrzeb rozwoju funkcji ponadlokalnych: akademickich, kulturalnych, edukacyjnych, ochrony zdrowia, w tym usług specjalistycznych, sportu i rekreacji,
 - g) uzupełnianie w jednostkach gminnych funkcji usług podstawowych: usług zdrowia, edukacji, kultury i sportu;
- 3) Specjalizacja działalności rolniczej:**
- a) dostosowanie profilu działalności gospodarstw rolnych do lokalnych uwarunkowań przestrzennych,
 - b) ograniczanie rozwoju nowej zabudowy mieszkaniowej i wyznaczenie stref buforowych, w tym ochronnych, wokół terenów przeznaczonych pod obiekty przetwórstwa rolno-spożywczego oraz instalacje służące wytwarzaniu energii ze źródeł odnawialnych.
6. W zakresie **rozwój systemów infrastruktury technicznej:**
- 1) Poprawa dostępności sieci infrastruktury technicznej:**
- a) rozbudowa systemów odprowadzania ścieków komunalnych,
 - b) budowa przesyłowej i dystrybucyjnej sieci gazowej na obszarach wymagających poprawy stopnia zgazyfikowania.
- 2) Rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznej:**
- a) wyznaczanie korytarzy technologicznych dla planowanych linii elektroenergetycznych wysokich napięć oraz innych inwestycji infrastrukturalnych,
 - b) zabezpieczanie terenów dla potrzeb rozbudowy nowych sieci i urządzeń elektroenergetycznych, w tym stacji elektroenergetycznych i głównych punktów zasilania.

1.4. MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY OŚRODKA SUBREGIONALNEGO – KONIN

Charakterystyka

Obszar funkcjonalny ośrodka subregionalnego miasta Konina położony jest we wschodniej części województwa. Obejmuje on strefę oddziaływania miasta charakteryzującą się silnymi powiązaniem przestrzennymi i funkcjonalnymi.

Konin, ze względu na dominującą funkcję paliwowo-energetyczną, zaliczany jest do ośrodków o wiodącej funkcji przemysłowej. Funkcjonowanie na tym obszarze kopalni węgla brunatnego i elektrowni doprowadziło także do rozwoju innych gałęzi przemysłu ciężkiego, stanowiących podstawę rozwoju całego obszaru. Konin, jako ośrodek subregionalny, pełni ponadto wiele funkcji z zakresu administracji publicznej, usług zdrowia, kultury i edukacji.

Strategiczne znaczenie dla rozwoju obszaru mają istniejące i planowane elementy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, które z jednej strony wpływają na rozwój wszelkich dziedzin działalności gospodarczej, a z drugiej integrują obszar subregionalny ze stolicą Wielkopolski oraz z innymi miastami o znaczeniu regionalnym położonymi poza granicami województwa. Dzięki położeniu obszaru przy autostradzie A2 i linii kolejowej E20 dobrze rozwinęła się działalność logistyczna. Dodatkowe możliwości wykorzystania alternatywnych środków transportu stwarza natomiast istniejący port rzeczny na Warcie.

Istotne znaczenie dla rozwoju obszaru mają ponadto zasoby środowiska kulturowego, ze szczególnym znaczeniem obiektów związanych z początkami państwa polskiego oraz kultury pielgrzymkowej. Miejski obszar funkcjonalny charakteryzuje się ponadto wysokimi walorami turystycznymi ze względu na liczne jeziora oraz duży udział terenów objętych ochroną prawną jak i bogatą bazą obiektów sportowych. Potencjał do rozwoju usług rekreacyjnych stanowią także udokumentowane źródła wód geotermalnych wysokiej jakości, które mogą stać się źródłem rozwoju turystyki i rekreacji.

Zasięg przestrzenny

W granicach miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego Konina znalazło się 8 gmin, w tym:

- 1 gmina miejska: **Konin**,
- 2 gminy miejsko-wiejskie: **Golina i Ślesin**,
- 5 gmin wiejskich: **Kazimierz Biskupi, Kramsk, Krzymów, Rzgów i Stare Miasto**.

Cele polityki przestrzennej

Kluczowym celem rozwoju przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego miasta Konina będą działania wspierające przemiany gospodarcze w obliczu wyczerpywania się zasobów węgla brunatnego. Istotne będzie przekwalifikowanie gospodarki na wielofunkcyjne profile działalności oraz stworzenie warunków do dalszego funkcjonowania przemysłu energetycznego w oparciu o inne nośniki energii, w tym źródła odnawialne.

Dla realizacji celu kluczowego zdefiniowano następujące cele polityki przestrzennej:

- ***Cel 1. Kształtowanie ładu przestrzennego***
- ***Cel 2. Poprawa obsługi komunikacyjnej***
- ***Cel 3. Ochrona i kształtowanie środowiska przyrodniczego***
- ***Cel 4. Ochrona i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego***
- ***Cel 5. Wykorzystanie i wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego***
- ***Cel 6. Rozwój systemów infrastruktury technicznej***

Zasady zagospodarowania przestrzennego

Dla realizacji celów polityki przestrzennej w zakresie rozwoju miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego Konina określa się następujące zasady zagospodarowania:

1. W zakresie kształtowania ładu przestrzennego:

1) Regulowanie procesów urbanizacyjnych:

- a) uzupełnianie zabudowy w jednostkach osadniczych charakteryzujących się intensywnym zagospodarowaniem i niewielką powierzchnią terenów przeznaczonych pod nowe zainwestowanie,
- b) rozwój zabudowy na obszarach o wysokich predyspozycjach do zainwestowania, przede wszystkim w granicach i w sąsiedztwie miasta subregionalnego oraz w granicach ośrodków gminnych, a także położonych w zasięgu aglomeracji kanalizacyjnych, w sąsiedztwie stacji i przystanków kolejowych oraz węzłów drogowych,
- c) dostosowanie powierzchni nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę o zróżnicowanych funkcjach do faktycznego zapotrzebowania, z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych, drogowych i infrastrukturalnych oraz kulturowych, jak również prognoz demograficznych,
- d) wyznaczenie nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę o zróżnicowanych funkcjach z uwzględnieniem uwarunkowań wynikających ze środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu, a także infrastruktury komunikacyjnej;

2) Ochrona przestrzeni rolniczej i leśnej:

- a) zachowanie otwartej przestrzeni pomiędzy terenami zabudowanymi lub wskazanymi do zabudowy,
- b) ograniczanie rozwoju zabudowy w obrębie terenów leśnych i otwartych terenów rolnych, w tym ograniczenie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne wyłącznie do przypadków braku alternatywnej możliwości lokalizacji planowanych przedsięwzięć;

3) Rewitalizacja i rekultywacja obszarów zdegradowanych:

- a) realizacja działań rewitalizacyjnych, w szczególności na obszarach przemysłowych, powojennych i pokolejowych,
- b) wyznaczanie obszarów wymagających rekultywacji i rewitalizacji, ze szczególnym uwzględnieniem przemysłowych terenów zdegradowanych oraz przystosowania ich do pełnienia nowych funkcji.

2. W zakresie poprawy obsługi komunikacyjnej:

1) Rozwój i modernizacja sieci drogowej:

- a) rozbudowa i modernizacja podstawowego układu dróg krajowych i wojewódzkich,
- b) realizacja nowego przebiegu drogi krajowej nr 25 w granicach miasta Konina i w gminach Ślesin,
- c) rozbudowa drogi krajowej nr 25 do układu dwujezdniowego na odcinku Konin – Kalisz,
- d) rozbudowa pierścieniowych układów komunikacyjnych w oparciu o drogi powiatowe i gminne,
- e) poprawa parametrów technicznych układu drogowego;

2) Wzrost wykorzystania sieci kolejowej:

- a) modernizacja linii kolejowej E20, która zwiększy przepustowość i skrócenie czasu podróży na trasie Poznań – Warszawa,
- b) rozwój sieci komunikacji autobusowej i budowę zintegrowanych węzłów przesiadkowych, w tym w szczególności powiązanie organizacyjne i przestrzenne poszczególnych podsystemów komunikacji zbiorowej: podmiejskich linii autobusowych i transportu indywidualnego z transportem kolejowym wraz z budową parkingów buforowych,
- c) rozwój logistyki poprzez budowę terminali multimodalnych integrujących kolej z pozostałymi gałęziami transportu;

3) Odtworzenie wodnych szlaków transportowych:

- a) modernizacja drogi wodnej Warty i Kanału Ślesińskiego do parametrów pozwalających na ich wykorzystanie w transporcie śródlądowym,
- b) realizacja terminali multimodalnych integrujących transport wodny z pozostałymi gałęziami transportu.

3. W zakresie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego:

1) Rekultywacja terenów po odkrywkowej eksploatacji węgla brunatnego:

- a) rekultywacja terenów powyroboiskowych złóż węgla brunatnego, z uwzględnieniem konieczności określenia nowych funkcji terenu,
- b) odtwarzanie sieci hydrograficznej obszaru wraz z intensyfikacją retencji wód;

2) Ochrona i poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych:

- a) zachowanie istniejących zbiorników wodnych i cieków oraz przywracanie ich drożności,
- b) zachowanie istniejących ekosystemów zależnych od wód (obszarów mokradłowych) oraz dolin rzek i małych cieków w dotychczasowym sposobie użytkowania,
- c) rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
- d) budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń melioracyjnych,
- e) ograniczanie negatywnego oddziaływania eksploatacji węgla brunatnego;

3) Poprawa jakości powietrza atmosferycznego:

- a) ograniczanie niskiej emisji zanieczyszczeń m.in. poprzez modernizację infrastruktury ciepłowniczej, podłączenie budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej oraz stosowanie kotłów gazowych lub olejowych,
- b) wprowadzanie proekologicznych środków transportu oraz niskoemisyjnych technologii w przemyśle,
- c) wyznaczanie terenów zieleni wspomagające proces samooczyszczania atmosfery, zwłaszcza na obszarach miast,
- d) zapewnianie wymiany powietrza poprzez ochronę korytarzy ekologicznych przed zainwestowaniem,
- e) zwiększanie udziału energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii oraz wykorzystywanie paliw niskoemisyjnych;

4) Poprawa jakości klimatu akustycznego:

- a) ochrona przed hałasem przemysłowym terenów podlegających ochronie akustycznej m.in. poprzez stosowanie nowoczesnych technologii w przemyśle, barier dźwiękochłonnych w postaci pasów zieleni oraz wykluczenie bezpośredniego sąsiedztwa funkcji konfliktogennych,
- b) zachowanie terenów wolnych od zabudowy w sąsiedztwie istniejących obiektów produkcyjnych w szczególności związanych z wydobywaniem węgla brunatnego i produkcją energii,
- c) zmniejszanie ponadnormatywnych oddziaływań systemów komunikacji poprzez rozwój transportu zbiorowego, budowę obwodnic i ścieżek rowerowych oraz modernizację dróg,
- d) zapewnianie dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach podlegających ochronie akustycznej poprzez budowę barier dźwiękoizolacyjnych wokół najbardziej zagrożonych obiektów,
- e) ograniczanie lokalizacji nowych terenów podlegających ochronie akustycznej w zasięgu oddziaływania dróg i linii kolejowych oraz zapewnianie rozwiązań technicznych gwarantujących ochronę akustyczną istniejących terenów przeznaczonych pod zabudowę, zwłaszcza w centrum miasta Konina.

5) Poprawa bezpieczeństwa powodziowego:

- a) uwzględnienie działań wskazanych w Planie Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (PZRP) oraz programowanych zadań inwestycyjnych,
- b) zmniejszanie przepływu wód powodziowych na Warcie poprzez budowę polderu Golina w dolinie Warty.

4. W zakresie **ochrony i efektywnego wykorzystania potencjału kulturowego:**

1) Zachowanie dziedzictwa i krajobrazu kulturowego:

- a) poszerzanie rejestru zabytków o historyczne układy przestrzenne miejscowości,
- b) wzmocnianie działań ochronnych obiektów zabytkowych, w tym w szczególności zlokalizowanych na przebiegu Szlaku Piastowskiego,
- c) określenie parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów z uwzględnieniem ochrony obszarów o najwyższych walorach kulturowych i przyrodniczych wraz z elementami specyficznymi dla kultury regionu,
- d) wyznaczanie i określanie zasad ochrony otoczenia obiektów wartościowych oraz charakterystycznych elementów struktury krajobrazu: osi widokowych, dominant przestrzennych i panoram miejscowości, w tym pozostawienie obszarów niezainwestowanych, w celu zachowania ekspozycji widokowej na obiekty cenne, charakterystyczne dla krajobrazu kulturowego oraz ograniczanie lokalizowania naziemnych elementów wysokościowych infrastruktury technicznej w strefach ekspozycji widokowej;

2) Efektywne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego:

- a) kształtowanie zagospodarowania obszarów i obiektów stanowiących podstawę kreowania produktów turystycznych w oparciu o zasoby dziedzictwa wpływających na tożsamość narodową i regionalną, w tym Szlaku Piastowskiego i Sanktuarium matki Bożej Licheńskiej,
- b) wykorzystanie potencjału kulturowego do tworzenia nowych szlaków turystyki kulturowej, w tym pielgrzymkowej m.in. w oparciu o zasoby zlokalizowane w Licheniu Starym, Kawnicach, Kazimierzu Biskupim, Koninie czy Bieniszewie, oraz o inne wartościowe obiekty, w tym m.in. zamek w Kole, pałac w Kościelcu Kolskim, synagogę w Koninie, słup milowy w Koninie, czy lapidarium w Żychlinie,
- c) określanie przeznaczenia terenów z uwzględnieniem wzmocnienia roli miasta Konina oraz miejscowości Licheń Stary jako centrów obsługi kulturalnej.

5. W zakresie **wykorzystania i wzmocnienia potencjału społeczno-gospodarczego:**

1) Wzmocnianie istniejących i rozwój nowych funkcji:

- a) wyznaczanie, skomunikowanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych, w szczególności położonych w pobliżu ośrodków miejskich, węzłów dróg krajowych i linii kolejowych,
- b) rozwój bazy logistyczno-magazynowej poprzez utworzenie regionalnych centrów obsługi ładunków,
- c) tworzenie stref przemysłowych,
- d) wspieranie rozwoju kreatywnych sektorów w gospodarce, szczególnie w ramach inteligentnych specjalizacji regionalnych,
- e) określanie nowych funkcji dla terenów poprodukcyjnych i pogórnicych,
- f) dostosowanie struktury przestrzennej miasta Konina do potrzeb rozwoju funkcji ponadlokalnych: akademickich, ochronny zdrowia, w tym kreowanie usług specjalistycznych, sportu i rekreacji,
- g) uzupełnianie w jednostkach gminnych funkcji usług podstawowych: usług zdrowia, edukacji, kultury i sportu,
- h) wspieranie rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej na wsi w postaci małych i średnich zakładów produkcyjnych,
- i) rozwój turystyki i rekreacji, ze szczególnym uwzględnieniem wzmocnienia roli Wielkiej Pętli Wielkopolskiej oraz obszarów położonych wzdłuż szlaku żeglugi śródlądowej, wykorzystania potencjału terenów powyroboiskowych i zasobów wód geotermalnych oraz działalności łódziska sportowego Konin-Kazimierz Biskupi;

2) Specjalizacja działalności rolniczej:

- a) dostosowanie profilu działalności gospodarstw rolnych do lokalnych uwarunkowań przestrzennych, ze szczególnym uwzględnieniem zwiększenia areału upraw roślin energetycznych,
- b) ograniczanie rozwoju nowej zabudowy mieszkaniowej i wyznaczenie stref buforowych, w tym ochronnych, wokół terenów przeznaczonych pod obiekty przetwórstwa rolno-spożywczego oraz instalacje służące wytwarzaniu energii ze źródeł odnawialnych.

6. W zakresie **rozwoju systemów infrastruktury technicznej**:

1) Poprawa dostępności sieci infrastruktury technicznej:

- a) rozbudowa systemów odprowadzania ścieków komunalnych,
- b) budowa przesyłowej i dystrybucyjnej sieci gazowej na obszarach wymagających poprawy stopnia zgazyfikowania;

2) Rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznej:

- a) wyznaczenie korytarzy przesyłowych dla planowanych linii elektroenergetycznych wysokich i najwyższych napięć oraz zabezpieczenie terenów dla potrzeb rozbudowy i budowy urządzeń elektroenergetycznych, w tym stacji elektroenergetycznych i głównych punktów zasilania,
- b) wykorzystanie potencjału elektroenergetycznego bazującego na istniejących i projektowanych sieciach przesyłowych oraz źródłach wytwórczych energii elektrycznej,
- c) rozwój kogeneracji oraz proekologicznych źródeł energii.

1.5. MIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY OŚRODKA SUBREGIONALNEGO – LESZNO

Charakterystyka

Leszno to jeden z subregionalnych biegunów wzrostu w Wielkopolsce, tworzący, wraz z bezpośrednio sąsiadującymi z nim gminami, obszar funkcjonalny.

Za względu na położenie miasta oraz jego rangę w hierarchii osadniczej, Leszno posiada silnie ugruntowaną pozycję w regionie. Pomimo dość znacznej odległości od stolicy województwa, pozostaje ono w zasięgu silnego oddziaływania Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego.

Leszno to centrum administracyjne południowo-zachodniej Wielkopolski oraz ośrodek skupiający funkcje gospodarcze i przemysłowe, usługowe, biznesowe i edukacyjne, stanowiące podstawę obecnego rozwoju miasta i jego najbliższego otoczenia, wymagające dalszego wzmocnienia i uzupełniania. Znaczącym potencjałem obszaru są zasoby środowiska przyrodniczego i kulturowego, umożliwiające rozwój turystyki.

Istotnym zagadnieniem dla wzmocnienia gospodarczej roli miasta i jego okolic, a jednocześnie w znacznym stopniu warunkującym dalszy rozwój obszaru, jest rozbudowa elementów komunikacji drogowej i kolejowej, jak również infrastruktury technicznej. Ważnym zasobem podnoszącym atrakcyjność inwestycyjną tego obszaru jest sportowe lotnisko zlokalizowane w Lesznie-Strzyżewicach.

Zasięg przestrzenny

W granicach obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego miasta Leszno znalazło się 5 gmin, w tym:

- 1 gmina miejska: **Leszno**,
- 2 gminy miejsko-wiejskie: **Osieczna i Rydzyna**,
- 2 gminy wiejskie: **Lipno i Święciechowa**.

Cele polityki przestrzennej

Kluczowym celem rozwoju przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego miasta Leszno będzie zwiększenie dostępności do stolicy regionu oraz poprawa wewnętrznych powiązań społeczno-gospodarczych, komunikacyjnych i infrastrukturalnych, a także wspieranie procesów rozwojowych dla osiągnięcia wysokiego poziomu konkurencyjności.

Dla realizacji celu kluczowego zdefiniowano następujące cele polityki przestrzennej:

- ***Cel 1. Kształtowanie ładu przestrzennego***
- ***Cel 2. Poprawa obsługi komunikacyjnej***
- ***Cel 3. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska***

- *Cel 4. Ochrona i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego*
- *Cel 5. Wykorzystanie i wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego*
- *Cel 6. Rozwój systemów infrastruktury technicznej*

Zasady zagospodarowania przestrzennego

Dla realizacji celów polityki przestrzennej w zakresie rozwoju miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego Leszna określa się następujące zasady zagospodarowania:

1. W zakresie kształtowania ładu przestrzennego:

1) Regulowanie procesów urbanizacyjnych:

- a) uzupełnianie zabudowy w jednostkach osadniczych charakteryzujących się intensywnym zagospodarowaniem i niewielką powierzchnią terenów przeznaczonych pod nowe zainwestowanie,
- b) rozwój zabudowy na obszarach o wysokich predyspozycjach do zainwestowania, przede wszystkim w granicach i w sąsiedztwie miasta subregionalnego oraz w granicach ośrodków gminnych, a także położonych w zasięgu aglomeracji kanalizacyjnych, w sąsiedztwie stacji i przystanków kolejowych oraz węzłów drogowych,
- c) dostosowanie powierzchni nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę o zróżnicowanych funkcjach do faktycznego zapotrzebowania, z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych, drogowych i infrastrukturalnych oraz kulturowych, jak również prognoz demograficznych,
- d) poprawa integracji przestrzennej i funkcjonalnej wschodniej i zachodniej części miasta Leszna, rozdzielonych obecnie terenami kolejowymi i przemysłowymi,
- e) ograniczanie potencjalnych konfliktów przestrzennych związanych z rozbudową i rozwojem zainwestowania w sąsiedztwie lotniska sportowego Leszno-Strzyżewice;

2) Ochrona przestrzeni rolniczej i leśnej:

- a) zachowanie otwartej przestrzeni pomiędzy terenami zabudowanymi lub wskazanymi do zabudowy,
- b) ograniczanie rozwoju zabudowy w obrębie terenów leśnych i otwartych terenów rolnych;

3) Rewitalizacja obszarów zdegradowanych:

- a) realizacja działań rewitalizacyjnych, w szczególności na obszarach poprzemysłowych, powojennych i pokolejowych,
- b) wyznaczanie obszarów rewitalizacji obejmujących przede wszystkim obszary o wysokich wartościach historycznych i kulturowych, szczególnie zabytkowych układów przestrzennych centrum miasta oraz cennych układów ruralistycznych.

2. W zakresie poprawy obsługi komunikacyjnej:

1) Rozwój i modernizacja sieci drogowej:

- a) budowa obwodnicy miasta Leszna w ciągu drogi ekspresowej S5 wraz z węzłami drogowymi po zachodniej stronie miasta, w celu ograniczenia ruchu tranzytowego,
- b) rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 432 na odcinku od Leszna do Jerki (gm. Krzywiń),
- c) poprawa funkcjonowania systemu transportowego miasta Leszna, obejmująca m.in. rozbudowę drogi wojewódzkiej nr 432 w granicach miasta Leszna,
- d) zwiększenie dostępności komunikacyjnej terenów poprzez poprawę stanu dróg i parametrów technicznych układu drogowego;

2) Wzrost wykorzystania sieci kolejowej:

- a) modernizacja linii kolejowych oraz zwiększenie docelowej prędkości pociągów na linii 271 (E59),
- b) budowa nowych stacji i przystanków kolejowych;

3) Integracja transportu zbiorowego i rozwój transportu lotniczego:

- a) rozwój sieci komunikacji autobusowej i budowę zintegrowanych węzłów przesiadkowych, w tym w szczególności powiązanie organizacyjne i przestrzenne poszczególnych podsystemów komunikacji

- zbiorowej: podmiejskich linii autobusowych i transportu indywidualnego z transportem kolejowym wraz z budową parkingów buforowych,
- b) budowa i rozbudowa ścieżek rowerowych oraz lokalizacja parkingów B&R,
 - c) rozbudowa i modernizacja lotniska sportowego o randze subregionalnej w Lesznie-Strzyżewicach.

3. W zakresie **przeciwdziałania zagrożeniom środowiska:**

1) **Poprawa jakości powietrza atmosferycznego:**

- a) ograniczanie niskiej emisji zanieczyszczeń m.in. poprzez modernizację infrastruktury ciepłowniczej, podłączenie budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej oraz stosowanie kotłów gazowych lub olejowych,
- b) wprowadzanie proekologicznych środków transportu oraz niskoemisyjnych technologii w przemyśle,
- c) wyznaczanie terenów zieleni wspomagających proces samooczyszczania atmosfery, zwłaszcza na obszarach miast,
- d) zapewnianie wymiany powietrza poprzez ochronę korytarzy ekologicznych przed zainwestowaniem,
- e) zwiększanie udziału energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii oraz wykorzystywanie paliw niskoemisyjnych;

2) **Poprawa jakości klimatu akustycznego:**

- a) zmniejszanie ponadnormatywnych oddziaływań systemów komunikacji poprzez rozwój transportu zbiorowego, budowę obwodnic i ścieżek rowerowych oraz modernizację dróg,
- b) zapewnianie dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach podlegających ochronie akustycznej poprzez budowę barier dźwiękoizolacyjnych wokół najbardziej zagrożonych obiektów,
- c) ograniczanie hałasu związanego z eksploatacją lotniska sportowego w Lesznie-Strzyżewicach oraz lądowiska sanitarnego przy szpitalu w Lesznie,
- d) ograniczanie lokalizacji nowych terenów podlegających ochronie akustycznej w zasięgu oddziaływania dróg i linii kolejowych oraz zapewnianie rozwiązań technicznych gwarantujących ochronę akustyczną istniejących terenów przeznaczonych pod zabudowę, zwłaszcza w centrum miasta Leszna;

3) **Zapobieganie degradacji powierzchni ziemi:**

- a) rewitalizacja i rekultywacja przemysłowych terenów zdegradowanych i przystosowanie ich do pełnienia nowych funkcji;
- b) ochrona zasobów glebowych przed zmianą rolniczych lub leśnych wartości użytkowych,
- c) racjonalna eksploatacja złóż i rekultywacja terenów powyrobiskowych;

4) **Ochrona i poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych:**

- a) racjonalne wykorzystanie zasobów wód,
- b) rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
- c) budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń melioracyjnych,
- d) ograniczanie spływu zanieczyszczeń rolniczych z pól do ekosystemów wodnych;

5) **Poprawa bezpieczeństwa powodziowego:**

- a) uwzględnienie działań wskazanych w Planie Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (PZRP) oraz programowanych zadań inwestycyjnych,
- b) zmniejszanie przepływu wód powodziowych na Rowie Polskim.

6) **Ograniczanie negatywnego wpływu rolnictwa na środowisko:**

- a) eliminowanie zanieczyszczeń pochodzących z produkcji rolniczej,
- b) wprowadzenie stref buforowych wzdłuż brzegów cieków i zbiorników wodnych w postaci pasów niskiej roślinności;

4. W zakresie **ochrony i efektywnego wykorzystania potencjału kulturowego:**

1) **Zachowanie dziedzictwa i krajobrazu kulturowego:**

- a) wzmacnianie działań ochronnych dla pomnika historii (założenia rezydencjonalno-urbanistycznego w Rydzynie) oraz obejmowanie ochroną prawną obszarów cennych kulturowo, o wysokich wartościach

- kulturowych i historycznych w formie parków kulturowych (Rydziński Park Kulturowy im. Leszczyńskich i Sułkowskich, Park Kulturowy – miasto Leszno oraz Osiecki Park Kulturowy),
- b) poszerzanie rejestru zabytków o układy przestrzenne wsi oraz inne założenia kompozycyjne,
 - c) określanie parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów z uwzględnieniem ochrony obszarów o najwyższych walorach kulturowych i przyrodniczych wraz z elementami specyficznymi dla kultury regionu,
 - d) wyznaczanie i określanie zasad ochrony otoczenia obiektów wartościowych oraz charakterystycznych elementów struktury krajobrazu: osi widokowych, dominant przestrzennych i panoram miejscowości, w tym pozostawienie obszarów niezainwestowanych, w celu zachowania ekspozycji widokowej na obiekty cenne, charakterystyczne dla krajobrazu kulturowego (m.in. ochrona przed zabudową istniejących osi widokowych na kościoły w Lesznie: Świętego Krzyża, św. Mikołaja i św. Jana Chrzyciela oraz na Ratusz) oraz ograniczanie lokalizowania naziemnych elementów wysokościowych infrastruktury technicznej w strefach ekspozycji widokowej;

2) Efektywne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego:

- a) kształtowanie zagospodarowania obszarów i obiektów stanowiących podstawę kreowania produktów turystycznych w oparciu o zasoby dziedzictwa, wpływających na tożsamość narodową i regionalną (m.in. międzynarodowy szlak dziedzictwa – Droga św. Jakuba oraz pomnik historii Rydzyna – założenie rezydencjonalno-urbanistyczne, czy zamek i zespół klasztorny w Osiecznej),
- b) określanie przeznaczenia terenów z uwzględnieniem wzmacniania roli miasta Leszna jako centrum obsługi kulturalnej.

5. W zakresie **wykorzystania i wzmacniania potencjału społeczno-gospodarczego:**

1) Wzmacnianie istniejących i rozwój nowych funkcji:

- a) wyznaczanie, skomunikowanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych, w szczególności położonych w pobliżu ośrodków miejskich, węzłów dróg krajowych i linii kolejowych,
- b) dostosowanie struktury przestrzennej miasta Leszna do potrzeb rozwoju funkcji ponadlokalnych: akademickich, kulturalnych, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji,
- c) uzupełnianie w jednostkach gminnych funkcji usług podstawowych: usług zdrowia, edukacji, kultury i sportu,
- d) wspieranie rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej na wsi w postaci małych i średnich zakładów produkcyjnych,
- e) rozwój turystyki biznesowej;

2) Specjalizacja działalności rolniczej:

- a) dostosowanie profilu działalności gospodarstw rolnych do lokalnych uwarunkowań przestrzennych,
- b) ograniczanie rozwoju nowej zabudowy mieszkaniowej i wyznaczenie stref buforowych, w tym ochronnych, wokół terenów przeznaczonych pod obiekty przetwórstwa rolno-spożywczego oraz instalacje służące wytwarzaniu energii ze źródeł odnawialnych.

6. W zakresie **rozwój systemów infrastruktury technicznej:**

1) Poprawa dostępności sieci infrastruktury technicznej:

- a) rozbudowa systemów odprowadzania ścieków komunalnych,
- b) budowa przesyłowej i dystrybucyjnej sieci gazowej na obszarach wymagających poprawy stopnia zgazyfikowania.

2) Rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznej:

- a) wyznaczanie korytarzy technologicznych dla planowanych linii elektroenergetycznych wysokich i najwyższych napięć oraz innych inwestycji infrastrukturalnych,
- b) zabezpieczanie terenów dla potrzeb rozbudowy nowych sieci i urządzeń elektroenergetycznych, w tym stacji elektroenergetycznych i głównych punktów zasilania.

1.6. MIEJSKI OBSZAR FUNKcjONALNY OŚRODKA SUBREGIONALNEGO – PIŁA

Charakterystyka

Miejski obszar funkcjonalny ośrodka subregionalnego stanowi strefę oddziaływania miasta Piły. W jego granicach znajdują się jednostki terytorialne, które wyróżniają się z otoczenia najsilniejszymi powiązaniem przestrzennymi oraz funkcjonalnymi z miastem subregionalnym. Pomimo, że obszar ten obejmuje jedynie najbliższe sąsiedztwo miasta Piły, pozostaje w zasięgu oddziaływania czterech województw: wielkopolskiego, zachodniopomorskiego, pomorskiego i kujawsko-pomorskiego.

Miasto Piła, ze względu na swój potencjał społeczny i gospodarczy, a także na skutek historycznego podziału administracyjnego, to najważniejszy ośrodek osadniczy w północnej części województwa. Ośrodek skupia szereg instytucji administracji publicznej, ponadlokalnych usług zdrowia, kultury, czy edukacji. Jest również ważnym ośrodkiem gospodarczym i akademickim. Istotnym zasobem, który może mieć wpływ na przyszły rozwój obszaru funkcjonalnego jest lądowisko o jednym z najdłuższych pasów startowych w Polsce.

Duże znaczenie dla rozwoju obszaru mają ponadto zasoby środowiska przyrodniczego, które z jednej strony stanowią ograniczenia dla rozwoju terenów położonych w obrębie Piły i w jej najbliższym sąsiedztwie, a z drugiej stanowią potencjał dla rozwoju turystyki i rekreacji.

Piła, jako ośrodek subregionalny wraz z obszarem funkcjonalnym, pełni bardzo istotną rolę w rozwoju regionu. Wspomaga ona proces dyfuzji rozwoju ośrodka metropolitalnego, stanowiąc jednocześnie biegun wzrostu dla północnej części Wielkopolski.

Zasięg przestrzenny

W granicach obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego miasta Piły znalazło się 7 gmin, w tym:

- 1 gmina miejska: **Piła**,
- 4 gminy miejsko-wiejskie: **Krajenka, Trzcianka, Ujście i Wysoka**,
- 2 gminy wiejskie: **Kaczory i Szydłowo**.

Cele polityki przestrzennej

Kluczowym celem rozwoju przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego miasta Piły będzie zwiększenie dostępności do stolicy regionu, poprawa wewnętrznych powiązań komunikacyjnych i infrastrukturalnych oraz rozwiązanie problemów przestrzennych i rozwojowych dla osiągnięcia wysokiego poziomu konkurencyjności obszaru oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Dla realizacji celu kluczowego zdefiniowano następujące cele polityki przestrzennej:

- **Cel 1. Kształtowanie ładu przestrzennego**
- **Cel 2. Poprawa dostępności i obsługi komunikacyjnej**
- **Cel 3. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska**
- **Cel 4. Ochrona i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego**
- **Cel 5. Wykorzystanie i wzmocnienie potencjału społeczno-gospodarczego**
- **Cel 6. Rozwój systemów infrastruktury technicznej**

Zasady zagospodarowania przestrzennego

Dla realizacji celów polityki przestrzennej w zakresie rozwoju miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego miasta Piły określa się następujące zasady zagospodarowania:

1. W zakresie **kształtowania ładu przestrzennego:**

1) Regulowanie procesów urbanizacyjnych:

- a) uzupełnianie zabudowy w jednostkach osadniczych charakteryzujących się intensywnym zagospodarowaniem i niewielką powierzchnią terenów przeznaczonych pod nowe zainwestowanie,
- b) rozwój zabudowy na obszarach o wysokich predyspozycjach do zainwestowania, przede wszystkim w granicach i w sąsiedztwie miasta subregionalnego oraz w granicach ośrodków gminnych, a także położonych w zasięgu aglomeracji kanalizacyjnych, w sąsiedztwie stacji i przystanków kolejowych oraz węzłów drogowych,
- c) dostosowanie powierzchni nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę o zróżnicowanych funkcjach do faktycznego zapotrzebowania, z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych, drogowych i infrastrukturalnych oraz kulturowych, jak również prognoz demograficznych;

2) Ochrona przestrzeni rolniczej i leśnej:

- a) zachowanie otwartej przestrzeni pomiędzy terenami zabudowanymi lub wskazanymi do zabudowy,
- b) ograniczanie rozwoju zabudowy w obrębie terenów leśnych i otwartych terenów rolnych;

3) Rewitalizacja obszarów zdegradowanych:

- a) realizacja działań rewitalizacyjnych, w szczególności na obszarach przemysłowych, powojennych i pokolejowych,
- b) wyznaczanie obszarów rewitalizacji obejmujących przede wszystkim obszary o wysokich wartościach historycznych i kulturowych, szczególnie zabytkowych układów przestrzennych centrów miast oraz cennych układów ruralistycznych.

2. W zakresie **poprawy dostępności i obsługi komunikacyjnej:**

1) Rozwój i modernizacja sieci drogowej:

- a) budowa drogi krajowej klasy ekspresowej S11 w celu poprawy dostępności komunikacyjnej do stolicy województwa,
- b) budowa drogi krajowej klasy ekspresowej S10 w celu poprawy dostępności komunikacyjnej obszaru z terenów sąsiednich województw,
- c) rozbudowa podstawowego układu dróg wojewódzkich nr: 178, 182, 188, 190,
- d) rozbudowa pierścieniowych układów komunikacyjnych w oparciu o drogi powiatowe i gminne;

2) Rozwój komunikacji zborowej;

- a) rozwój sieci komunikacji autobusowej i budowę zintegrowanych węzłów przesiadkowych, w tym w szczególności powiązanie organizacyjne i przestrzenne poszczególnych podsystemów komunikacji zbiorowej: podmiejskich linii autobusowych i transportu indywidualnego z transportem kolejowym wraz z budową parkingów buforowych,
- b) budowa i rozbudowa ścieżek rowerowych oraz lokalizacja parkingów B&R;

3) Wzrost wykorzystania sieci kolejowej:

- a) modernizacja głównych linii kolejowych nr: 18, 203, 405,
- b) budowa nowych stacji i przystanków kolejowych,
- c) rozwój logistyki poprzez budowę terminali multimodalnych integrujących kolej z pozostałymi gałęziami transportu;

4) Wzrost wykorzystania dróg wodnych i lądowiska:

- a) rozbudowa i modernizacja infrastruktury zapewniającej żeglowność na rzekach: Noteć i Gwda,
- b) rozwój infrastruktury turystycznej służącej turystyce wodnej;
- c) rozbudowa i modernizacja infrastruktury lotniskowej, w tym zmiana statusu lądowiska na lotnisko publiczne, z uwzględnieniem wykorzystania w ruchu General Aviation, w tym ruchu biznesowego i cargo oraz do celów sportowych.

3. W zakresie **przeciwdziałania zagrożeniom środowiska:**

1) Poprawa jakości powietrza atmosferycznego:

- a) ograniczanie niskiej emisji zanieczyszczeń m.in. poprzez modernizację infrastruktury ciepłowniczej, podłączenie budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej oraz stosowanie kotłów gazowych lub olejowych,
- b) wprowadzanie proekologicznych środków transportu oraz niskoemisyjnych technologii w przemyśle,
- c) wyznaczanie terenów zieleni wspomagających proces samooczyszczania atmosfery, zwłaszcza na obszarach miast,
- d) zapewnianie wymiany powietrza poprzez ochronę korytarzy ekologicznych przed zainwestowaniem,
- e) zwiększanie udziału energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii oraz wykorzystanie paliw niskoemisyjnych;

2) Poprawa jakości klimatu akustycznego:

- a) zmniejszanie ponadnormatywnych oddziaływań systemów komunikacji poprzez rozwój transportu zbiorowego, budowę obwodnic i ścieżek rowerowych oraz modernizację dróg,
- b) zapewnianie dopuszczalnych poziomów hałasu na terenach podlegających ochronie akustycznej poprzez budowę barier dźwiękoizolacyjnych wokół najbardziej zagrożonych obiektów,
- c) ograniczanie lokalizacji nowych terenów podlegających ochronie akustycznej w zasięgu oddziaływania dróg i linii kolejowych oraz zapewnianie rozwiązań technicznych gwarantujących ochronę akustyczną istniejących terenów przeznaczonych pod zabudowę, zwłaszcza w centrum miasta Piła;

3) Zapobieganie degradacji powierzchni ziemi:

- a) rewitalizacja i rekultywacja przemysłowych terenów zdegradowanych i przystosowanie ich do pełnienia nowych funkcji;
- b) ochrona zasobów glebowych przed zmianą rolniczych lub leśnych wartości użytkowych,
- c) racjonalna eksploatacja złóż i rekultywacja terenów powyrobiskowych;

4) Ochrona i poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych:

- a) zachowanie istniejących ekosystemów zależnych od wód (obszarów mokradłowych) oraz dolin rzek i małych cieków w dotychczasowym sposobie użytkowania,
- b) racjonalne wykorzystanie zasobów wód,
- c) rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,
- d) budowa, rozbudowa i modernizacja urządzeń melioracyjnych;

5) Poprawa bezpieczeństwa powodziowego:

- a) uwzględnienie działań wskazanych w Planie Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (PZRP) oraz programowanych zadań inwestycyjnych,
- b) zmniejszanie przepływu wód powodziowych na Gwdzie i Noteci poprzez budowę polderów;

6) Ograniczanie negatywnego wpływu rolnictwa na środowisko:

- a) eliminowanie zanieczyszczeń pochodzących z produkcji rolniczej,
- b) wprowadzenie stref buforowych wzdłuż brzegów cieków i zbiorników wodnych w postaci pasów niskiej roślinności;

4. W zakresie **ochrony i efektywnego wykorzystania potencjału kulturowego:**

1) Zachowanie dziedzictwa i krajobrazu kulturowego:

- a) podnoszenie rangi ochrony najcenniejszych zabytków, w tym objęcie ochroną w postaci pomnika historii Zespołu sakralnego w Skrzatuszu,
- b) obejmowanie ochroną prawną obszarów cennych kulturowo, o wysokich wartościach kulturowych i historycznych w formie parków kulturowych (Nadnoteckie Osadnictwo Fryderycjańskie oraz obszar Skrzatusza),
- c) poszerzanie rejestru zabytków o układy przestrzenne miast i wsi oraz inne założenia kompozycyjne,
- d) wyznaczanie i określanie zasad ochrony otoczenia obiektów wartościowych oraz charakterystycznych elementów struktury krajobrazu: osi widokowych, dominant przestrzennych i panoram miejscowości,

w tym pozostawienie obszarów niezainwestowanych, w celu zachowania ekspozycji widokowej na obiekty cenne, charakterystyczne dla krajobrazu kulturowego oraz ograniczanie lokalizowania naziemnych elementów wysokościowych infrastruktury technicznej w strefach ekspozycji widokowej;

2) Efektywne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego:

- a) kształtowanie zagospodarowania obszarów i obiektów stanowiących podstawę kreowania produktów turystycznych w oparciu o zasoby dziedzictwa wpływających na tożsamość narodową i regionalną (m.in. wartości historyczno-artystyczne Zespołu sakralnego w Skrzatuszu, zachowane elementy dawnego osadnictwa nadnoteckiego oraz dawna działalność sławnych, zasłużonych Wielkopolan),
- b) określanie przeznaczenia terenów z uwzględnieniem wzmocnienia roli Piły i Trzcianki jako centrów obsługi kulturalnej.

5. W zakresie **wykorzystania i wzmocnienia potencjału społeczno-gospodarczego:**

1) Wzmocnienie istniejących i rozwój nowych funkcji:

- a) wyznaczanie, skomunikowanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych, w szczególności położonych w pobliżu ośrodków miejskich, węzłów dróg krajowych i linii kolejowych,
- b) tworzenie stref przemysłowych,
- c) tworzenie warunków i wspieranie rozwoju kreatywnych sektorów w gospodarce, szczególnie w ramach inteligentnych specjalizacji regionalnych,
- d) dostosowanie struktury przestrzennej miasta Piły do potrzeb rozwoju funkcji ponadlokalnych: akademickich (Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa oraz pozostałe ośrodki akademickie w Pile), kulturalnych, edukacyjnych, ochrony zdrowia, w tym tworzenie i rozwój subregionalnego centrum usług zdrowia i kreowanie usług specjalistycznych, sportu i rekreacji,
- e) rozwój funkcji turystycznych, ze szczególnym uwzględnieniem turystyki wodnej w oparciu o rzeki Noteć i Gwda, w tym poprawa jakości i rozwój bazy obsługi ruchu turystycznego, rozwój bazy wypoczynkowej, w tym agroturystyki, oraz tworzenie sieci tras turystyki krajoznawczej (przyrodniczej i kulturowej) oraz kwalifikowanej;

2) Specjalizacja działalności rolniczej i leśnej:

- a) dostosowanie profilu działalności gospodarstw rolnych do lokalnych uwarunkowań przestrzennych, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju przemysłu rolno-spożywczego w oparciu o koncepcje „zielonego wzrostu” oraz poprawy funkcjonowania i wzrostu znaczenia przemysłu drzewnego,
- b) ograniczanie rozwoju nowej zabudowy mieszkaniowej i wyznaczenie stref buforowych, w tym ochronnych, wokół terenów przeznaczonych pod obiekty przetwórstwa rolno-spożywczego oraz instalacje służące wytwarzaniu energii ze źródeł odnawialnych.

6. W zakresie **rozwój systemów infrastruktury technicznej:**

1) Poprawa dostępności sieci infrastruktury technicznej:

- a) rozbudowa systemów odprowadzania ścieków komunalnych,
- b) budowa przesyłowej i dystrybucyjnej sieci gazowej na obszarach wymagających poprawy stopnia zgazyfikowania;

2) Rozbudowa i modernizacja sieci elektroenergetycznej:

- a) wyznaczanie korytarzy technologicznych dla planowanych linii elektroenergetycznych wysokich i najwyższych napięć oraz innych inwestycji infrastrukturalnych,
- b) zabezpieczanie terenów dla potrzeb rozbudowy nowych sieci i urządzeń elektroenergetycznych, w tym stacji elektroenergetycznych i głównych punktów zasilania.

2. WIEJSKI OBSZAR FUNKCJONALNY

Charakterystyka

Wiejski obszar funkcjonalny na terenie Wielkopolski obejmuje wszystkie jednostki gminne oraz ośrodki powiatowe, które znalazły się poza granicami miejskich obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym, regionalnym i subregionalnym. Obszary te znajdują się poza bezpośrednim wpływem oddziaływania potencjału rozwojowego biegunów wzrostu, a tym samym wymagają wsparcia procesów rozwojowych w oparciu o ich potencjał endogeniczny, wzmacniany o czynniki aktywizujące.

W obrębie wiejskiego obszaru funkcjonalnego znalazły się ośrodki powiatowe, które w hierarchii jednostek osadniczych pełnią rolę uzupełniającą w stosunku do ośrodków subregionalnych. Oferują usługi publiczne podstawowe i ponadlokalne, w szczególności w zakresie edukacji, kultury, transportu publicznego, usług teleinformatycznych oraz administracyjnych. Ośrodki te mają szczególne znaczenie dla obszarów wiejskich, przede wszystkim jako miejsca koncentracji i tworzenia funkcji pozarolniczych. Jednocześnie miasta powiatowe wymagają szeregu działań aktywizujących rozwój społeczno-gospodarczy, a także wymagają poprawy jakości przestrzeni miejskiej, czy też rozbudowy infrastruktury technicznej i komunikacyjnej.

Wiejski obszar funkcjonalny jest niezwykle istotny z punktu widzenia działań na rzecz zwiększenia spójności regionu. Ograniczony dostęp do głównych ośrodków miejskich, a tym samym mniejsze możliwości rozwojowe, powodują emigrację mieszkańców na tereny bardziej atrakcyjne pod względem społeczno-gospodarczym, powodując depopulację terenów wiejskich. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 za istotną barierę rozwoju tych obszarów wskazuje: niską dostępność do usług publicznych, zdekapitalizowanie tkanki osadniczej i zagrożenie walorów przyrodniczych oraz słabą jakość infrastruktury technicznej.

Wsparcie wiejskiego obszaru funkcjonalnego służyć będzie eliminowaniu dysproporcji w poziomie rozwoju regionu, poprawi jego spójność, a tym samym zwiększy atrakcyjność całego województwa wielkopolskiego.

Zasięg przestrzenny

W granicach wiejskiego obszaru funkcjonalnego znalazło się 137 gmin, w tym:

- 7 gmin miejskich: **Chodzież, Czarnków, Koło, Obrzycko, Słupca, Turek, Złotów,**
- 59 gmin miejsko-wiejskich: **Bojanowo, Borek Wielkopolski, Chocz, Dąbie, Dobra, Dobrzyca, Dolsk, Gołańcz, Gostyń, Grabów nad Prosną, Grodzisk Wielkopolski, Jaraczewo, Jarocin, Jastrowie, Jutrosin, Kępno, Kleczew, Kłodawa, Kobylin, Koźmin Wielkopolski, Krobia, Krotoszyn, Krzywiń, Krzyż Wielkopolski, Książ Wielkopolski, Lwówek, Łobżenica, Margonin, Miejska Górka, Międzychód, Mikstat, Miłosław, Okonek, Ostroróg, Ostrzeszów, Pleszew, Pniewy, Pogorzela, Poniec, Przedecz, Pyzdry, Rakoniewice, Rawicz, Rychwał, Sieraków, Sompolno, Szamocin, Śmigiel, Trzemeszno, Tuliszków, Wieleń, Wielichowo, Wolsztyn, Wronki, Wyrzysk, Zagórów, Zbąszyń, Zduny, Żerków,**
- 71 gmin wiejskich: **Babiak, Baranów, Białośliwie, Bralin, Brudzew, Budzyń, Chodów, Chodzież, Chrzypsko Wielkie, Czajków, Czarnków, Czermin, Damasławek, Doruchów, Drawsko, Gizałki, Grodziec, Grzegorzew, Kamieniec, Kawęczyn, Kobyla Góra, Kołaczkowo, Koło, Kościelec, Kotlin, Kraszewice, Krzemieniewo, Krzykosy, Kuślin, Kwilcz, Łądek, Lipka, Lubasz, Łęka Opatowska, Malanów, Miasteczko Krajeńskie, Miedzichowo, Mieleszyn, Mieścisko, Nowe Miasto nad Wartą, Obrzycko, Olszówka, Orchowo, Osiek Mały, Ostrowite, Pakosław, Perzów, Pępowo, Piaski, Połajewo, Powidz, Przemęt, Przykona, Rozdrażew, Rychtal, Ryczywół, Siedlec, Skulsk, Słupca, Strzałkowo, Tarnówka, Trzcinica, Turek, Wapno, Wierzbiniek, Wijewo, Wilczyn, Władysławów, Włoszakowice, Zakrzewo, Złotów.**

Cele polityki przestrzennej

Kluczowym celem rozwoju przestrzennego wiejskiego obszaru funkcjonalnego będzie kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej ukierunkowane na podnoszenie jakości życia mieszkańców, poprawę dostępności do usług oraz osiągnięcie wysokiego poziomu konkurencyjności i dostępności obszaru.

Dla realizacji celu kluczowego zdefiniowano następujące cele polityki przestrzennej:

- **Cel 1. Poprawa jakości przestrzeni osadniczej miast i wsi**
- **Cel 2. Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej**
- **Cel 3. Ochrona dziedzictwa kulturowego**
- **Cel 4. Wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego**
- **Cel 5. Poprawa dostępności komunikacyjnej**
- **Cel 6. Rozbudowa systemów infrastruktury technicznej**

Zasady zagospodarowania przestrzennego

Dla realizacji celów polityki przestrzennej w zakresie rozwoju wiejskiego obszaru funkcjonalnego określa się następujące zasady zagospodarowania:

1. W zakresie poprawy jakości przestrzeni osadniczej miast i wsi:

1) Regulowanie procesów osiedleńczych i przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy:

- a) zachowanie zwartej charakteru zabudowy poprzez uzupełnianie zabudowy w jednostkach osadniczych: w miastach powiatowych, małych miastach i wsiach,
- b) rozwój zabudowy na obszarach o wysokich predyspozycjach do zainwestowania, przede wszystkim w granicach ośrodków powiatowych i gminnych, a także położonych w zasięgu aglomeracji kanalizacyjnych i dróg publicznych,
- c) ograniczanie rozwoju zabudowy w obrębie terenów leśnych i otwartych terenów rolnych,
- d) dostosowanie powierzchni nowych terenów przeznaczonych pod zabudowę o zróżnicowanych funkcjach do faktycznego zapotrzebowania, z uwzględnieniem uwarunkowań środowiskowych, drogowych i infrastrukturalnych oraz kulturowych, jak również prognoz demograficznych;

2) Zachowanie tradycyjnego krajobrazu jednostek osadniczych oraz krajobrazu wiejskiego:

- a) zachowanie lub przywracanie czytelności historycznych układów przestrzennych urbanistycznych i ruralistycznych, z podkreśleniem charakterystycznych elementów kompozycyjnych, w tym m.in.: zabytkowych centrów miast z rynkami i siatką ulic, dominant przestrzennych, układów zieleni, czy stawów w centrach wsi,
- b) kształtowanie nowej architektury z poszanowaniem cech architektury lokalnej, w tym m.in.: formy i skali obiektów, materiałów budowlanych i kolorystyki,
- c) komponowanie zieleni z zachowaniem rodzimych gatunków roślin, ze szczególnym uwzględnieniem utrzymania dominacji zieleni wysokiej nad zabudową na terenach wiejskich,
- d) ochrona przestrzeni pól uprawnych stanowiących otwarte przestrzenie pomiędzy terenami zabudowanymi lub wskazanymi do zabudowy,
- e) ochrona charakterystycznych elementów krajobrazu wiejskiego – alei drzew, parków, cmentarzy, układu dróg, kapliczek i krzyży przydrożnych oraz zabudowy o wiejskim charakterze,
- f) wprowadzanie zalesień, zadrzewień oraz zadrzewień śródpolnych na obszarach rozległych upraw rolnych;

3) Rewitalizacja i rekultywacja obszarów zdegradowanych:

- a) realizacja działań rewitalizacyjnych,,
- b) wyznaczenie obszarów rewitalizacji obejmujących przede wszystkim obszary o wysokich wartościach historycznych i kulturowych, szczególnie zabytkowych układów urbanistycznych i ruralistycznych,
- c) rekultywacja zdegradowanych obszarów powyrobiskowych i przystosowywanie ich do pełnienia nowych funkcji.

2. W zakresie **ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej**:

1) **Ochrona najlepszych jakościowo gleb:**

- a) zachowanie dużych zwartych obszarów najlepszych kompleksów glebowo-rolniczych dla celów produkcji rolnej,
- b) ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych o najwyższej przydatności dla celów produkcji rolnej na cele nierolnicze poza obszarami zwartej zabudowy,
- c) ochrona gleb przed erozją;

2) **Ochrona łąk i pastwisk:**

- a) zachowanie terenów łąk i pastwisk jako trwałych użytków zielonych,
- b) zapobieganie dewastacji i ograniczanie nadmiernej eksploatacji łąk i pastwisk;

3) **Poprawa bilansu wodnego i jakości wód:**

- a) zachowanie istniejących zbiorników wodnych i cieków oraz przywracanie ich drożności,
- b) zachowanie istniejących ekosystemów zależnych od wód (mokradłowych) oraz dolin rzek i małych cieków w dotychczasowym sposobie użytkowania,
- c) zwiększanie lesistości, w tym w szczególności wyznaczanie terenów przeznaczonych do zalesienia na obszarach predysponowanych,
- d) eliminowanie zanieczyszczeń pochodzących z produkcji rolniczej,
- e) wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień, w szczególności w zasięgu lądowych korytarzy ekologicznych, na miedzach i wzdłuż dróg.

3. W zakresie **ochrony dziedzictwa kulturowego**:

1) **Zachowanie dziedzictwa kulturowego:**

- a) poszerzanie rejestru zabytków o układy urbanistyczne miast oraz układów ruralistycznych specyficznych dla wielkopolskiego osadnictwa,
- b) wyznaczanie i określanie zasad ochrony otoczenia obiektów wartościowych oraz charakterystycznych elementów struktury krajobrazu: osi widokowych, dominant przestrzennych i panoram miejscowości, w tym pozostawienie obszarów niezainwestowanych w celu zachowania ekspozycji widokowej na obiekty cenne, charakterystyczne dla krajobrazu kulturowego oraz ograniczanie lokalizowania naziemnych elementów wysokościowych infrastruktury technicznej w strefach ekspozycji widokowej,
- c) zachowanie dziedzictwa materialnego i niematerialnego związanego z kulturą ludową wsi;

2) **Efektywne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego:**

- a) kształtowanie zagospodarowania obszarów i obiektów stanowiących podstawę kreowania produktów turystycznych w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego wpływających na tożsamość regionalną i lokalną, ze szczególnym uwzględnieniem charakterystycznych dla Wielkopolski historycznych przestrzeni miast i miasteczek oraz zachowanych tradycji i zwyczajów wielkopolskiej wsi oraz kuchni regionalnej,
- b) określanie przeznaczenia terenów z uwzględnieniem potrzeb kształtowania lokalnych centrów kulturalnych.

4. W zakresie **wzmacniania potencjału społeczno-gospodarczego**:

1) **Rozwój działalności rolniczej:**

- a) dostosowanie profilu działalności gospodarstw rolnych do lokalnych uwarunkowań przestrzennych, ze szczególnym uwzględnieniem ograniczeń wynikających z elementów środowiska przyrodniczego,
- b) wdrażanie bardziej wydajnych i przyjaznych środowisku technologii,
- c) kształtowanie specjalizacji rolniczych, w tym promocja rolnictwa ekologicznego wraz z lokalnym zapleczem drobnych i średnich zakładów przetwarzających, magazynujących lub transportujących produkty rolnicze,
- d) rozwój produkcji energii ze źródeł odnawialnych, ze szczególnym uwzględnieniem instalacji wykorzystujących biogaz i biomasę rolniczą,

- e) wyznaczenie stref buforowych, w tym ochronnych, wokół terenów przeznaczonych pod obiekty przetwórstwa rolno-spożywczego oraz instalacje służące wytwarzaniu energii ze źródeł odnawialnych;

2) **Rozwój funkcji pozarolniczych:**

- a) wyznaczanie, skomunikowanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych, w szczególności położonych na terenach miast powiatowych oraz mniejszych ośrodków miejskich dla lokalizacji działalności gospodarczych związanych z działalnością rolniczą, produkcyjną i usługową, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb rozwoju małych i średnich zakładów produkcyjnych,
- b) dostosowanie struktury przestrzennej miast powiatowych dla potrzeb rozwoju usług ponadlokalnych: ochrony zdrowia, w tym lecznictwa specjalistycznego, edukacji, w tym profili branżowych, kultury i sportu,
- c) uzupełnianie w jednostkach gminnych funkcji usług podstawowych: usług zdrowia, edukacji, kultury i sportu,
- d) rozwoju funkcji turystycznych z wykorzystywaniem walorów przyrodniczych i kulturowych, w tym poprawa jakości i rozwój bazy obsługi ruchu turystycznego w miastach powiatowych (bazy noclegowej, gastronomicznej, punktów informacji turystycznej, poprawa jakości przestrzeni publicznych), rozwój bazy wypoczynkowej na terenach wiejskich (agroturystyka) oraz tworzenie sieci tras turystyki krajoznawczej (przyrodniczej i kulturowej) oraz kwalifikowanej;

5. W zakresie **poprawy dostępności komunikacyjnej:**

1) **Rozwój i modernizacja sieci drogowej:**

- a) rozbudowa i podniesienie parametrów technicznych sieci dróg krajowych i wojewódzkich oraz zmniejszanie uciążliwości transportu samochodowego na terenach mieszkaniowych, w tym w szczególności realizacja obwodnic miejscowości,
- b) modernizacja układu dróg lokalnych dla poprawy powiązań wewnętrznych,
- c) rozbudowa sieci dróg rowerowych;

2) **Poprawa efektywności sieci kolejowej:**

- a) modernizacja linii kolejowych w celu poprawy ich parametrów technicznych,
- b) realizacja węzłów przesiadkowych integrujących różne środki transportu;

3) **Rozwój komunikacji zbiorowej:**

- a) rozwój sieci komunikacji autobusowej dla poprawy dostępności terenów wiejskich do miast powiatowych i ośrodków gminnych,
- b) integracja komunikacji autobusowej i kolejowej w celu poprawy dostępności do miast subregionalnych i stolicy województwa.

6. W zakresie **rozbudowy systemów infrastruktury technicznej:**

1) **Poprawa dostępności sieci infrastruktury technicznej:**

- a) rozbudowa systemów odprowadzania ścieków komunalnych,
- b) rozbudowa sieci wodociągowej,
- c) budowa rozdzielczej sieci gazowej na obszarach wymagających poprawy stopnia zgazyfikowania;

2) **Rozbudowa sieci elektroenergetycznej:**

- a) wyznaczenie korytarzy technologicznych dla planowanych linii elektroenergetycznych wysokich i najwyższych napięć oraz innych inwestycji infrastrukturalnych,
- b) zabezpieczenie terenów dla potrzeb rozbudowy nowych sieci i urządzeń elektroenergetycznych, w tym stacji elektroenergetycznych i głównych punktów zasilania.

3. OBSZARY FUNKCJONALNE SZCZEGÓLNEGO ZJAWISKA W SKALI REGIONALNEJ

3.1. POŁUDNIOWO-ZACHODNI OBSZAR FUNKCJONALNY

Charakterystyka

Południowo-Zachodni Obszar Funkcjonalny obejmuje tereny położone w południowo-zachodniej części Wielkopolski. Obszar zajmuje powierzchnię 2 191 km², co stanowi 7% powierzchni województwa, i jest zamieszkiwany przez 223 tys. mieszkańców. Sieć osadniczą stanowi: 14 miast oraz 477 miejscowości wiejskich. Głównymi jednostkami osadniczymi są miasta powiatowe: Rawicz, Gostyń i Krotoszyn, w których znajdują się jednocześnie instytucje o kluczowym znaczeniu dla prowadzonej tutaj działalności rolniczej. Pozostałe 11 ośrodków miejskich stanowią miasta małe liczące poniżej 5 tys. mieszkańców, z wyjątkiem Koźmina Wielkopolskiego, który zamieszkuje 6,6 tys. osób. Łącząc cechy miast i wsi, pełnią one podstawowe funkcje administracyjne, społeczne i gospodarcze.

Najważniejszym zasobem naturalnym, który jednocześnie decyduje o charakterze południowo-zachodniego obszaru intensywnego rolnictwa, jest ilość i jakość gleb. Użytki rolne stanowią 78% powierzchni terenu (w województwie – 65%). Pod względem bonitacji dominują tu gleby klas II, IIIa, IIIb i IVa. Obszar wyróżnia się bardzo korzystnymi i korzystnymi warunkami dla produkcji rolniczej jest wysoki wskaźnik waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej. W 15 gminach przekracza on 70 pkt., co jest wartością znacznie wyższą od przeciętnej w województwie wielkopolskim, kształtującej się na poziomie 63 pkt.

Na terenie południowo-zachodniego obszaru intensywnego rolnictwa funkcjonuje 10,5 tys. gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolnych. Wiodącą rolę w ich strukturze własnościowej pełni sektor prywatny. Korzystnie kształtuje się średnia wielkość gospodarstwa indywidualnego, która wynosi 11 ha użytków rolnych, przy średniej wojewódzkiej wynoszącej 9 ha. Występowanie na tym terenie gospodarstw większych obszarowo świadczy o prawidłowo ukształtowanej strukturze agrarnej, w której ważne znaczenie odgrywają duże gospodarstwa rodzinne o wysokim potencjalnie produkcyjnym. Jednocześnie ta pozytywna cecha stwarza możliwości specjalizacji produkcji, optymalnego wykorzystania parku maszynowego oraz zasobów siły roboczej.

Najważniejszym działem gospodarki rolnej obszaru jest chów i hodowla zwierząt. Ponad 16% ogólnego pogłowia bydła i trzody chlewnej województwa skupia się na tym terenie, co w odniesieniu do powierzchni ogólnej obszaru świadczy o dużej koncentracji zwierząt gospodarskich (odpowiednio 404 szt. i 48 szt. na 100 ha użytków rolnych). Duże znaczenie produkcji zwierzęcej w gospodarce rolnej obszaru oraz jej przestrzenne zróżnicowanie potwierdza intensywność chowu zwierząt gospodarskich, która w 17 gminach przekracza poziom wojewódzki (125 przeliczeniowych sztuk dużych na 100 ha użytków rolnych), z największą koncentracją w północnej i środkowej części obszaru (gmina Rawicz – 594, gmina Jutrosin – 371, gmina Pępowo – 244). Charakterystyczną cechą rolniczej przestrzeni produkcyjnej południowo-zachodniego obszaru intensywnego rolnictwa jest wielkostadny chów zwierząt, szczególnie pod tym względem wyróżniają się gminy: Bojanowo – 10 ferm oraz Krzemieniewo – 8 ferm. O specyficie obszaru świadczy także intensyfikacja produkcji roślinnej, która w dużej mierze stanowi bazę paszową dla prowadzonego tu chowu i hodowli zwierząt. W roku 2010 na każde 100 ha powierzchni terenu, aż 70 ha przeznaczono pod zasiewy roślin uprawnych (w województwie – 53 ha, a w kraju – 45 ha). Obszar znajduje się w ściślej czołówce wojewódzkiej i krajowej pod względem plonów podstawowych płodów rolnych, które przekraczają poziom wojewódzki.

Południowo-zachodni obszar intensywnego rolnictwa to teren o wyjątkowo dużej koncentracji jednostek postępu rolniczego i instytucji z branży rolnej o strategicznym znaczeniu dla państwa. Jednym z podstawowych elementów scalających charakter obszaru intensywnego rolnictwa jest wysoka kultura rolna oraz przekazywana z pokolenia na pokolenie tradycja dobrego gospodarowania. W dużej mierze zostały one ukształtowane przez działające na tym terenie szkoły rolnicze. Równoległe wybitnie rolniczy charakter terenu spowodował ogromne zapotrzebowanie na wykwalifikowaną kadrę rolniczą.

Zasięg przestrzenny

W granicach Południowo-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego znalazło się 19 gmin, w tym:

- 1 gmina miejska: **Sulmierzyce**,
- 13 gmin miejsko-wiejskich: **Bojanowo, Borek Wielkopolski, Gostyń, Jutrosin, Kobylin, Koźmin Wielkopolski, Krobia, Krotoszyn, Miejska Górka, Pogorzela, Poniec, Rawicz, Zduny**,
- 5 gmin wiejskich: **Krzemieniewo, Pakosław, Pępowo, Piaski, Rozdrażew**.

Cele polityki przestrzennej

Kluczowym celem rozwoju przestrzennego południowo-zachodniego obszaru funkcjonalnego będzie ochrona wyjątkowych cech środowiska, które przyczyniły się do wykształcenia gleb o wysokiej przydatności dla rolnictwa. Jest to warunek konieczny dla utrzymania specyfiki obszaru intensywnego rolnictwa i pogłębienia jego dalszej specjalizacji.

Do najbardziej istotnych działań zaliczyć należy ograniczanie wyłączania najlepszych gruntów spod użytkowania rolniczego, poprawę jakości gleb oraz ochronę zasobów i jakości wód powierzchniowych i podziemnych, a także dalszy rozwój przemysłu rolno-spożywczego oraz produkcji surowców na potrzeby wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, w oparciu o wysoką produktywność sektora rolniczego na tym terenie. Jednocześnie szczególnie istotne jest wykluczenie na tym terenie czynności i działań pogarszających funkcjonalność i ograniczających możliwości wykorzystania potencjału obszaru oraz zubażających zasoby dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, a także zmniejszających walory krajobrazu i generujących konflikty przestrzenne.

Dla realizacji celu kluczowego zdefiniowano następujące cele polityki przestrzennej:

- **Cel 1. Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej**
- **Cel 2. Poprawa jakości i zasobów wód**
- **Cel 3. Rozwój intensywnej gospodarki rolnej oraz wzmacnianie zaplecza nowoczesnego rolnictwa i potencjału społeczno-gospodarczego**
- **Cel 4. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej**

Zasady zagospodarowania przestrzennego

Dla realizacji celów polityki przestrzennej w zakresie rozwoju Południowo-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego określa się następujące zasady zagospodarowania:

1. W zakresie ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej:

1) Ochrona najlepszych jakościowo gleb:

- a) zachowanie dużych zwartych obszarów najlepszych kompleksów glebowo-rolniczych dla celów produkcji rolnej,
- b) ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych o najwyższej przydatności dla celów produkcji rolnej na cele nierolnicze poza obszarami zwartej zabudowy,
- c) ochrona gleb przed erozją;

2) Ochrona łąk i pastwisk:

- a) zachowanie terenów łąk i pastwisk jako trwałych użytków zielonych,
- b) zapobieganie dewastacji i ograniczanie nadmiernej eksploatacji łąk i pastwisk;

3) Zachowanie tradycyjnego krajobrazu wiejskiego:

- a) ochrona otwartych przestrzeni pól uprawnych stanowiących otwarte przestrzenie pomiędzy miejscowościami,
- b) ochrona charakterystycznych elementów krajobrazu – alei drzew, parków, cmentarzy, układu dróg, kapliczek i krzyży przydrożnych oraz zabudowy o wiejskim charakterze.

2. W zakresie **poprawy jakości i zasobów wód:**
 - 1) **Poprawa bilansu wodnego poprzez zwiększanie retencji i ochrona gleb przed erozją wodną, wietrzną, degradacją chemiczną, degradacją biologiczną i fizyczną:**
 - a) zachowanie terenów łąk i pastwisk jako trwałych użytków zielonych,
 - b) zachowanie istniejących zbiorników wodnych i cieków oraz przywracanie ich drożności,
 - c) zachowanie istniejących ekosystemów zależnych od wód (mokradłowych) oraz dolin rzek i małych cieków w dotychczasowym sposobie użytkowania,
 - d) wyznaczanie terenów przeznaczonych do zalesienia, w szczególności w obszarach predysponowanych,
 - e) wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień, w szczególności w zasięgu łądowych korytarzy ekologicznych, na miedzach i wzdłuż dróg;
 - 2) **Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych przed zmianą stosunków wodnych:**
 - a) eliminowanie zanieczyszczeń pochodzących z produkcji rolniczej,
 - b) wprowadzenie stref buforowych wzdłuż brzegów cieków i zbiorników wodnych w postaci pasów niskiej roślinności;
3. W zakresie **rozwoju intensywnej gospodarki rolnej oraz wzmacniania zaplecza nowoczesnego rolnictwa i potencjału społeczno-gospodarczego:**
 - 1) **Rozwój bazy przetwórczej i przechowalniczo-magazynowej służącej wzmocnieniu specjalizacji rolniczej obszaru oraz zapewniającej zagospodarowanie lokalnych płodów rolnych:**
 - a) wyznaczanie nowych terenów przeznaczonych pod obiekty przetwórstwa rolno-spożywczego z uwzględnieniem dostępności komunikacyjnej i uzbrojenia technicznego,
 - b) wprowadzanie stref buforowych o różnej szerokości przy granicach terenów intensywnie użytkowanych rolniczo, pełniących funkcję pasa ochronnego ograniczającego przenikanie zanieczyszczeń rolniczych;
 - 2) **Wzmacnianie istniejących i rozwój nowych funkcji:**
 - a) wyznaczanie, skomunikowanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych położonych w pobliżu ośrodków miejskich: Gostynia, Krotoszyna i Rawicza, dróg krajowych i wojewódzkich oraz linii kolejowych,
 - b) wspieranie rozwoju pozarolniczej działalności gospodarczej na wsi w postaci małych i średnich zakładów produkcyjnych,
 - c) uzupełnianie w jednostkach gminnych funkcji usług podstawowych: zdrowia, edukacji, kultury i sportu;
 - 3) **Rozwój produkcji energii ze źródeł odnawialnych:**
 - a) wyznaczanie nowych terenów przeznaczonych pod biogazownie rolnicze, wykorzystujące miejscowe nadwyżki biomasy, nawozów naturalnych oraz odpadów poubojowych,
 - b) ograniczanie rozwoju nowej zabudowy mieszkaniowej i wyznaczenie stref buforowych, w tym ochronnych, wokół terenów przeznaczonych pod obiekty przetwórstwa rolno-spożywczego oraz instalacje służące wytwarzaniu energii ze źródeł odnawialnych.
4. W zakresie **poprawy dostępności i spójności komunikacyjnej:**
 - 1) **Rozwój i modernizacja sieci drogowej:**
 - a) rozbudowa i podniesienie parametrów technicznych sieci dróg krajowych i wojewódzkich oraz zmniejszanie uciążliwości transportu samochodowego na terenach mieszkaniowych, w tym w szczególności realizację obejść drogowych miejscowości Gostyń i Piaski w ciągu drogi krajowej nr 12, Krotoszyna, Koźmina Wielkopolskiego i Zdun w ciągu drogi krajowej nr 15 oraz Krotoszyna, Kobylina i Miejskiej Górki w ciągu drogi krajowej nr 36,
 - b) modernizacja układu dróg lokalnych dla poprawy powiązań wewnętrznych;
 - 2) **Poprawa efektywności sieci kolejowej:**
 - a) modernizacja linii kolejowych nr 14 i nr 281 w celu poprawy ich parametrów technicznych,
 - b) rewitalizacja linii nr 360 Jarocin – Gostyń – Kąkolewo i nr 362 Kobylin – Rawicz pozwalająca na obsługę ruchu pasażerskiego i towarowego.

3.2. PÓŁNOCNO-ZACHODNI OBSZAR FUNKCJONALNY

Charakterystyka

Północno-Zachodni Obszar Funkcjonalny zajmuje powierzchnię 6 155 km², co stanowi 20,6% powierzchni województwa, i zamieszkuje go blisko 380 tys. osób, tj. 11% mieszkańców województwa. Wyróżnia się on w województwie wysokim udziałem obszarów cennych przyrodniczo, pełniących funkcje środowiskotwórcze, przy jednocześnie stosunkowo niskim w skali regionu udziale użytków rolnych. Obszar jest niejednorodny. Można go podzielić na rejon o dużych, zwartych kompleksach leśnych (Puszcza Notecka, Puszcza nad Drawą, Puszcza nad Gwdą, Pojezierze międzychodzko-pniewskie, dolina Noteci zaliczana do obszarów o najwyższych w regionie wartościach kulturowych i historycznych) oraz rejon dobrych gleb w północno-wschodniej części tego obszaru.

Zasoby i walory środowiska odgrywają strategiczną rolę w kształtowaniu równowagi ekosystemu przyrodniczego całego kraju, m.in. pełniąc funkcje regulatora flory i fauny, wpływając na warunki klimatyczne, obieg wody, czy chroniąc gleby przed erozją.

Obszar ten, ze względu na koncentrację terenów o wysokim potencjale przyrodniczym, charakteryzuje stosunkowo niski w skali województwa udział przestrzeni do potencjalnego zainwestowania, co w połączeniu ze słabszą dostępnością obszaru, wynikającą m.in. ze znacznej odległości od stolicy regionu i braku dogodnych rozwiązań komunikacyjnych, stanowi istotne ograniczenia dla rozwoju społeczno-gospodarczego. Działalność inwestycyjna w tym rejonie wymaga równoważenia zamierzeń gospodarczych z potrzebami ochrony dla zachowania stabilnego i trwałego funkcjonowania ekosystemów oraz stworzenia spójnego systemu przyrodniczego województwa, uwzględniającego powiązania przyrodnicze w granicach regionu oraz z obszarami województw sąsiednich.

Najważniejszą jednostką osadniczą Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego jest miasto Piła – ośrodek subregionalny koncentrujący funkcje społeczno-gospodarcze. Innymi ważnymi ośrodkami są miasta powiatowe: Czarnków, Chodzież, Międzychód, Trzcianka i Złotów.

Gospodarka obszaru bazuje w dużej mierze na rolnictwie i leśnictwie. Obszary leśne stanowią podstawą rozwoju przemysłu drzewnego. Na terenie obszaru funkcjonalnego rozwija się również turystyka. Wśród najważniejszych branż gospodarczych wymienić należy: produkcję mebli oraz innych wyrobów z drewna, produkcję urządzeń elektrycznych, produkcję wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych oraz produkcję metali.

Zasięg przestrzenny

W granicach Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego znalazły się 24 gmin, w tym:

- 4 gminy miejskie: **Czarnków, Chodzież, Piła, Złotów,**
- 14 gmin miejsko-wiejskich: **Jastrowie, Krajenka, Krzyż Wielkopolski, Łobżenica, Margonin, Międzychód, Okonek, Sieraków, Szamocin, Trzcianka, Ujście, Wieleń, Wyrzysk, Wysoka,**
- 16 gmin wiejskich: **Białośliwie, Budzyń, Chodzież, Chrzypsko Wielkie, Czarnków, Drawsko, Kaczory, Kwilcz, Lipka, Lubasz, Miasteczko Krajeńskie, Połajewo, Szydłowo, Tarnówka, Zakrzewo, Złotów.**

Cele polityki przestrzennej

Kluczowym celem rozwoju przestrzennego Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego będzie wykorzystanie potencjału dla rozwoju funkcji gospodarczych, w tym turystycznych, przy jednoczesnej ochronie wyjątkowych cech ekosystemu, pełniących strategiczną rolę w kształtowaniu równowagi środowiska przyrodniczego w skali regionu i kraju.

Dla realizacji powyższych celów zdefiniowano następujące cele polityki przestrzennej:

- ***Cel 1. Ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych***
- ***Cel 2. Stymulowanie rozwoju gospodarczego z wykorzystaniem koncepcji „zielonego wzrostu”***
- ***Cel 3. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej***

Zasady zagospodarowania przestrzennego

Dla realizacji celów polityki przestrzennej w zakresie rozwoju obszaru funkcjonalnego określa się następujące zasady zagospodarowania:

1. W zakresie ochrony obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych:

1) Ochrona obszarów o funkcjach środowiskotwórczych pełniących strategiczną rolę w kształtowaniu równowagi środowiska przyrodniczego w skali kraju:

- a) zachowanie i wzbogacanie ekosystemów leśnych, wodnych, łąkowych, zależnych od wód (mokradłowych) i polnych w celu ochrony różnorodności biologicznej,
- b) zachowanie terenów łąk i pastwisk jako trwałych użytków zielonych oraz kontynuowanie tradycyjnego i ekstensywnego sposobu ich użytkowania,
- c) zapobieganie fragmentacji ekosystemów i zapewnienie ich łączności ekologicznej,
- d) wprowadzanie rozwiązań technicznych zapewniających ciągłość korytarzy ekologicznych,
- e) poprawa i utrzymanie wysokiej jakości środowiska i krajobrazu,
- f) ograniczanie powierzchniowej eksploatacji złóż kopalin;

2) Ochrona i kształtowanie otwartego krajobrazu Doliny Noteci wraz z elementami osadnictwa olęderskiego i fryderycjańskiego:

- a) objęcie ochroną prawną „Doliny Noteci” poprzez wpisanie na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO ze względu na wartości przyrodnicze występujące w połączeniu z wartościami kulturowymi,
- b) określenie ograniczeń w zagospodarowaniu i zabudowie terenów dla ochrony ekspozycji panoram miejscowości, w tym w szczególności zasad podziału terenu, intensywności zabudowy, gabarytów nowych obiektów (wysokości budynków, rodzaju dachów, pokrycia dachów, proporcji i kompozycji oraz kolorystyki elewacji, użytych materiałów budowlanych),
- c) wyznaczanie i określanie zasad ochrony otoczenia obiektów wartościowych oraz charakterystycznych elementów struktury krajobrazu: osi widokowych, dominant przestrzennych i panoram miejscowości, w tym pozostawienie obszarów niezainwestowanych w celu zachowania ekspozycji widokowej na obiekty cenne, charakterystyczne dla krajobrazu kulturowego oraz ograniczanie lokalizowania naziemnych elementów wysokościowych infrastruktury technicznej w strefach ekspozycji widokowej,
- d) ograniczanie przekształceń wyróżniających się w krajobrazie form rzeźby terenu, ze szczególnym uwzględnieniem krawędzi dolin rzecznych.

2. W zakresie stymulowania rozwoju gospodarczego z wykorzystaniem koncepcji „zielonego wzrostu”:

1) Efektywne wykorzystanie przestrzeni:

- a) kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej poszczególnych terenów ze szczególnym uwzględnieniem założeń koncepcji „zielonego wzrostu”, w tym ekoinnowacyjności, wspierania nowoczesnych i konkurencyjnych działalności gospodarczych oraz rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw,
- b) wyznaczanie, skomunikowanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych, w szczególności położonych w pobliżu ośrodków miejskich i głównych dróg, dla lokalizacji zróżnicowanych działalności gospodarczych
- c) dostosowanie struktury przestrzennej jednostek osadniczych do potrzeb rozwoju usług zdrowia, w tym leczenia specjalistycznego, edukacji, kultury i sportu,
- d) strefowanie terenów przeznaczonych pod zabudowę o różnych funkcjach oraz tworzenie stref buforowych, w tym ochronnych, wokół inwestycji o znaczącym oddziaływaniu na otoczenie w celu eliminowania lub minimalizowania konfliktów przestrzennych;

2) Rozwój turystyki w oparciu o walory przyrodnicze, kulturowe i krajobrazowe:

- a) wyznaczenie szlaków turystycznych, w tym tworzenie sieci tras turystyki krajoznawczej i kwalifikowanej oraz zaplecza obsługi ruchu turystycznego, z uwzględnieniem i wyeksponowaniem m.in.: zabytkowych zespołów rezydencjonalnych, sanktuariów w Gorce Klasztornej i Lubasz, infrastruktury wąskotorowej Wyrzyskiej Kolejki Powiatowej (Białośliwie – Wysoka – Łobżenica), zespołu młyna wodnego

- i elektrycznego w Krajence, historycznych młynów wodnych na rzekach Łobżonka i Głomia oraz 12 zabytkowych stopni wodnych na rzece Noteć,
- b) realizacja infrastruktury turystycznej szlaku wodnego doliny Noteci, w tym modernizacja istniejących i budowa nowych przystani i marin, oraz obszarów o najwyższym potencjale przyrodniczym do rozwoju turystyki w rejonie: lasów nad Gwdą, Chodzieży, Międzychodu, Sierakowa i Krzyża Wielkopolskiego,
 - c) rozwój bazy wypoczynkowej, w tym agroturystyki,
 - d) wykorzystanie wód geotermalnych występujących w okolicach Czarnkowa na cele rekreacyjne,
 - e) zapewnienie swobodnego dostępu do brzegów zbiorników wodnych poprzez wprowadzanie wokół nich stref buforowych z niską roślinnością oraz wprowadzanie stref wolnych od zabudowy (z wyjątkiem niezbędnych obiektów służących gospodarce wodnej lub rybackiej oraz niezbędnych urządzeń sportowo-rekreacyjnych) o postulowanej szerokości co najmniej 100 m,
 - f) kształtowanie zagospodarowania obszarów i obiektów stanowiących podstawę kreowania produktów turystycznych w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego, wpływających na tożsamość regionalną i lokalną;

3) Zrównoważone gospodarowanie zasobami leśnymi i wspieranie rozwoju nowoczesnego rolnictwa:

- a) rozwój nowoczesnego leśnictwa i łowiectwa poprzez konsolidację przemysłu drzewnego oraz wykorzystanie potencjału drzewnego i runa leśnego Puszczy Noteckiej,
- b) rozwój produkcji rolniczej i przetwórstwa spożywczego, kształtowanie specjalizacji rolniczych, w tym promocja rolnictwa ekologicznego i certyfikowanego, nowoczesnego sadownictwa,
- c) dostosowanie profilu działalności gospodarstw rolnych do lokalnych uwarunkowań środowiskowych i przestrzennych,
- d) utrzymanie dużych zwartych obszarów najlepszych kompleksów glebowo-rolniczych dla celów produkcji rolnej,
- e) ograniczanie zmiany przeznaczenia gruntów rolnych o najwyższej przydatności dla celów produkcji rolnej na cele nierolnicze,
- f) ochrona gleb przed erozją,
- g) wyznaczanie nowych terenów przeznaczonych pod biogazownie rolnicze, wykorzystujące miejscowe nadwyżki biomasy, nawozów naturalnych oraz odpadów poubojowych,
- h) ograniczanie rozwoju nowej zabudowy mieszkaniowej i wprowadzenie stref buforowych, w tym ochronnych, wokół terenów przeznaczonych pod obiekty przetwórstwa rolno-spożywczego oraz instalacje służące wytwarzaniu energii ze źródeł odnawialnych;

4) Rozwój i efektywne wykorzystanie infrastruktury technicznej

- a) rozbudowa systemów odprowadzania ścieków komunalnych, przede wszystkim na terenach położonych w sąsiedztwie zbiorników wodnych, jezior oraz rzek wykorzystywanych w celach rekreacyjnych,
- b) wyznaczenie korytarzy technologicznych dla planowanych linii elektroenergetycznych wysokich i najwyższych napięć oraz innych inwestycji infrastrukturalnych,
- c) wyznaczanie nowych terenów przeznaczonych pod lokalizację urządzeń służących produkcji energii ze źródeł odnawialnych.

3. W zakresie poprawy dostępności i spójności komunikacyjnej:

1) Rozwój i modernizacja sieci drogowej:

- a) budowa dróg klasy ekspresowej S10 i S11,
- b) rozbudowa i podniesienie parametrów technicznych pozostałych dróg krajowych i wojewódzkich oraz zmniejszanie uciążliwości transportu samochodowego na terenach mieszkaniowych, w tym w szczególności realizacja odcinków drogowych miejscowości;

2) Poprawa efektywności sieci kolejowej:

- a) modernizacja linii kolejowych w celu poprawy ich parametrów technicznych,
- b) realizacja węzłów przesiadkowych integrujących różne środki transportu.

3.3. WSCHODNI OBSZAR FUNKCJONALNY

Charakterystyka

Wschodni Obszar Funkcjonalny obejmuje tereny miasta Konina oraz powiatu konińskiego, kolskiego, słupeckiego i tureckiego. Zajmuje on powierzchnię 4 438 km², co stanowi 15% powierzchni województwa. Obszar ten jest miejscem koncentracji przemysłu wydobywczo-energetycznego. Wyróżnia się on w skali województwa dużą liczbą podmiotów przemysłowych zarejestrowanych w poszczególnych gminach. Głównymi przedsiębiorstwami tego regionu są PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin S.A., PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Adamów S.A., PAK Zespół Elektrowni „Pątnów – Adamów – Konin” i Fabryka Urządzeń Górniczo-Odkrywkowego „Fugo” w Koninie.

O współczesnym charakterze Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego zdecydowały występujące zasoby węgla brunatnego (21 złóż) wykorzystywane do produkcji energii. Największe zasoby bilansowe występują w złożach: Dęby Szlacheckie (gminy: Babiak, Koło), Piaski (gminy: Rzgów, Rychwał, Grodziec, Zagórów), Grochowy-Siąszyce (gm. Rychwał), Tomisławice i Mąkoszyn (gm. Wierzbinek), Ościśłowo (gminy: Wilczyn, Skulsk, Ślesin). W granicach obszaru znajdują się ponadto bogate złoża kruszywa naturalnego (najwięcej złóż kruszyw znajduje się w gminie Krzymów) oraz złoża piasków kwarcowych formierskich „Rumin” – jedyne tego typu złoża w województwie wielkopolskim (na pograniczu gmin Stare Miasto i Rzgów).

Wydobycie węgla brunatnego metodami odkrywkowymi spowodowało znaczne zmiany w środowisku obszaru, widoczne nie tylko w morfologii terenu, ale przede wszystkim w zmianie stosunków wodnych. Mają one charakter wieloprzestrzenny i pociągają ze sobą przeobrażenia w pozostałych komponentach środowiska przyrodniczego, w tym m.in. powstanie rozległych lejów depresyjnych w piętrze czwartorzędowym i paleogeńsko-neogeńskim.

Restrukturyzacja przemysłu na przestrzeni ostatnich lat, w tym likwidacja części zakładów i ograniczenie zatrudnienia, doprowadziła do istotnego wzrostu bezrobocia. Jednocześnie odnotowuje się tu niski poziom przedsiębiorczości, mierzony liczbą podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców. Jedynie w Koninie przekracza on średni poziom krajowy, natomiast żadna z gmin nie osiągnęła nawet średniego poziomu dla Wielkopolski. Najwyższy wskaźnik przedsiębiorczości notowany jest w Koninie i gminie Stare Miasto, co wiąże się z najwyższym udziałem osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Wartości wskaźnika przedsiębiorczości spadają jednak wraz ze wzrostem odległości od ośrodka subregionalnego.

Istotnym problemem Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego jest wyczerpywanie się złóż węgla brunatnego. Według szacunków PAK Kopalni Węgla Brunatnego Konin S.A., przy utrzymaniu notowanego zapotrzebowania na węgiel ze strony miejscowych elektrowni, eksploatacja złóż na terenie obszaru możliwa będzie do około roku 2040. Konieczne jest przy tym udostępnianie kolejnych odkrywek, położonych w coraz większej odległości od Konina. Wyczerpywanie się złóż surowca będzie wymagać w perspektywie 20 lat przygotowania tego regionu do zmiany nośników energii oraz przestawienia gospodarki opartej na górnictwie i energetyce na nowe funkcje, a tym samym określenia nowej polityki przestrzennej dla obszaru po 2030 roku.

Jednocześnie obszar jest terenem o dużej atrakcyjności lokalizacyjnej z uwagi na dobrą dostępność komunikacyjną. Przez Wschodni Obszar Funkcjonalny przebiega autostrada A2, drogi krajowe nr 25, 92, 72 i linia kolejowa E20. Rozwinięte są także poszczególne systemy infrastruktury technicznej, w tym przede wszystkim elektroenergetyki. Uwarunkowania te dają możliwość rozwoju różnych gałęzi gospodarki, w tym związanych z produkcją przemysłową czy odnawialnymi źródłami energii. Transport drogowy, głównie oparty o autostradę, sprzyja ponadto rozwojowi centrów logistycznych, czego przykładem jest Wielkopolskie Centrum Logistyczne Konin – Stare Miasto S.A., utworzone w sąsiedztwie węzła „Modła”, w gminie Stare Miasto.

Dużym atutem i szansą rozwojową obszaru są występujące tu wody geotermalne udokumentowane w dwóch otworach wiertniczych: w Ślesinie i Dobrowie (gm. Koło). Istnieją również zaawansowane plany wykorzystania wód zalegających pod terenem wyspy Pocijewo, znajdującej się pomiędzy Wartą a Kanałem Ulgi w Koninie.

O walorach Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego świadczy również duży udział terenów objętych ochroną prawną, związanych z bogactwem form krajobrazowych, dobrym zachowaniem siedlisk roślinnych i obecnością wielu rzadkich gatunków zwierząt.

Zasięg przestrzenny

W granicach obszaru znalazły się 43 gminy, w tym:

- 4 gminy miejskie: **Konin, Koło, Słupca, Turek**,
- 11 gmin miejsko-wiejskich: **Dąbie, Dobra, Golina, Kleczew, Kłodawa, Przedecz, Rychwał, Sompolno, Ślesin, Tuliszków, Zagórów**,
- 28 gmin wiejskich: **Babiak, Brudzew, Chodów, Grodziec, Grzegorzew, Kawęczyn, Kazimierz Biskupi, Koło, Kościelec, Kramsk, Krzymów, Łądek, Malanów, Olszówka, Orchowo, Osiek Mały, Ostrowite, Powidz, Przykona, Rzgów, Skulsk, Słupca, Stare Miasto, Strzałkowo, Turek, Wierzbinek, Wilczyn, Władysławów**.

Cele polityki przestrzennej

Kluczowym celem rozwoju przestrzennego Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego będzie stworzenie nowych podstaw dla podtrzymania funkcjonowania istniejącego przemysłu energetycznego i oparcia go na innych nośnikach energii, zarówno istniejących w regionie, jak i zewnętrznych. Ważne też będzie przestawienie gospodarki obszaru opartej na energetyce i górnictwie na wielofunkcyjne profile działalności, ze szczególnym uwzględnieniem wzbogacania funkcji usługowych.

Dla realizacji celu kluczowego zdefiniowano następujące cele polityki przestrzennej:

- **Cel 1. Podtrzymanie i restrukturyzacja przemysłu energetycznego**
- **Cel 2. Kształtowanie nowych funkcji stanowiących podstawę rozwoju obszaru**
- **Cel 3. Kształtowanie środowiska przyrodniczego**

Dla realizacji wskazanych celów ważne jest wykorzystanie istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej, do której należą przede wszystkim istniejące sieci przesyłowe wraz z urządzeniami technicznymi, infrastruktura komunalna dostosowana do charakteru regionu, wysoko wykwalifikowana kadra techniczna i zarządzająca, specjalistyczne szkolnictwo zawodowe oraz zawodowe szkoły wyższe. Szczególnych szans należy upatrywać w rozwoju odnawialnych źródeł energii (OZE), a zwłaszcza energetyki wiatrowej, słonecznej i termalnej.

Należy również dążyć do rozwoju innych specjalizacji, niezwiązanych bezpośrednio z przemysłem paliwowo-energetycznym. Pożądanym kierunkiem rozwoju wykorzystującym atuty położenia obszaru jest logistyka. Wschodni Obszar Funkcjonalny dysponuje znacznymi zasobami terenów poprzemysłowych i pokopalnianych oraz możliwościami integracji przepływów towarowych na kierunkach północ-południe i wschód-zachód.

Zasady zagospodarowania przestrzennego

Dla realizacji celów polityki przestrzennej w zakresie rozwoju Wschodniego Obszaru Funkcjonalnego określa się następujące zasady zagospodarowania:

1. W zakresie podtrzymania i restrukturyzacji przemysłu energetycznego:

1) Zachowanie istniejącej specjalizacji gospodarki obszaru:

- a) ograniczanie zainwestowania terenów położonych w obrębie udokumentowanych złóż węgla brunatnego,
- b) określenie perspektywicznych terenów eksploatacji złóż węgla brunatnego z uwzględnieniem wszelkich uwarunkowań ekonomicznych, społecznych, przestrzennych i środowiskowych;

2) Wykorzystanie potencjału terenów pokopalnianych do produkcji energii elektrycznej opartej na nowych nośnikach energii:

- a) wyznaczanie nowych terenów przeznaczonych pod zainwestowanie, z uwzględnieniem dostępności komunikacyjnej i uzbrojenia technicznego,
- b) wyznaczanie terenów dla lokalizacji instalacji do produkcji energii ze źródeł odnawialnych wraz ze strefami ochronnymi oraz terenów rozwoju upraw roślin energetycznych.

2. W zakresie **kształtowania nowych funkcji stanowiących podstawę rozwoju obszaru:**

1) Rozwój nowych działalności gospodarczych:

- a) określanie nowych funkcji dla terenów poprodukcyjnych i pogórnicznych,
- b) wyznaczanie, skomunikowanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych, w szczególności położonych w pobliżu ośrodków miejskich, węzłów autostradowych i linii kolejowych,
- c) wykorzystanie zasobów wód geotermalnych do celów grzewczych oraz rozwoju turystyki i usług sanatoryjnych,
- d) rozwój turystyki w oparciu o potencjał terenów powyrobiskowych, zasoby wód geotermalnych, walory przyrodnicze i kulturowe oraz dogodne położenie obszaru w centrum kraju;

2) Rozbudowa bazy logistyczno-magazynowej:

- a) utworzenie regionalnych centrów obsługi ładunków,
- b) wyznaczanie, skomunikowanie i uzbrajanie terenów inwestycyjnych, w szczególności położonych w pobliżu węzłów komunikacyjnych oraz terminale integrujące transport drogowy, kolejowy oraz żeglugę śródlądową.

3. W zakresie **kształtowania środowiska przyrodniczego:**

1) Rekultywacja terenów po odkrywkowej eksploatacji węgla brunatnego:

- a) określenie obszarów wymagających rekultywacji i rewitalizacji oraz preferowanych funkcji terenów,
- b) rewitalizacja i rekultywacja przemysłowych terenów zdegradowanych oraz przystosowanie ich do pełnienia nowych funkcji,
- c) odtwarzanie sieci hydrograficznej obszaru, a także intensyfikację retencji wód;

2) Ochrona i poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych:

- a) zachowanie istniejących zbiorników wodnych i cieków oraz przywracanie ich drożności,
- b) zachowanie istniejących ekosystemów zależnych od wód (mokradłowych) oraz dolin rzek i małych cieków w dotychczasowym sposobie użytkowania;

3) Ograniczanie negatywnego oddziaływania przemysłu:

- a) wprowadzanie nowych technologii służących poprawie jakości powietrza oraz ograniczanie emisji przemysłowej i emisji niskiej,
- b) ochrona przed hałasem przemysłowym terenów podlegających ochronie akustycznej m.in. poprzez stosowanie nowoczesnych technologii w przemyśle, barier dźwiękochłonnych w postaci pasów zieleni oraz wykluczenie bezpośredniego sąsiedztwa funkcji konfliktogennych,
- c) zachowanie terenów wolnych od zabudowy w sąsiedztwie istniejących obiektów produkcyjnych i korytarzy infrastrukturalnych,
- d) wprowadzanie stref buforowych wzdłuż brzegów cieków i zbiorników wodnych w postaci pasów niskiej roślinności;

4) Poprawa bezpieczeństwa powodziowego:

- a) zmniejszanie przepływu wód powodziowych na Warcie poprzez budowę polderu Golina w dolinie Warty,
- b) uwzględnienie działań wskazanych w Planie Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (PZRP) oraz programowanych zadań inwestycyjnych.

4. POZOSTAŁE OBSZARY INTERWENCJI

4.1. OŚRODKI LOKALNE

Charakterystyka

W krajowej sieci jednostek osadniczych źródłami czynników wzrostu, oprócz miast o znaczeniu regionalnym i subregionalnym, są ośrodki lokalne. Pełnią one rolę uzupełniającą w stosunku do ośrodków subregionalnych. Oferują usługi publiczne podstawowe i ponadlokalne, w szczególności w zakresie edukacji, kultury, transportu publicznego, usług teleinformatycznych oraz administracyjnych. Ośrodki te mają szczególne znaczenie dla obszarów wiejskich przede wszystkim, jako miejsca koncentracji i tworzenia funkcji pozarolniczych, aktywizujących te tereny oraz stanowią dla nich główny rynek pracy.

Zasięg przestrzenny

W granicach obszaru znalazły się następujące miasta: **Chodzież, Czarnków, Gostyń, Grodzisk Wielkopolski, Jarocin, Kępno, Koło, Kościan, Krotoszyn, Międzychód, Nowy Tomyśl, Oborniki, Ostrzeszów, Pleszew, Rawicz, Słupca, Szamotuły, Śrem, Środa Wielkopolska, Trzcianka, Turek, Wągrowiec, Wolsztyn, Września i Złotów.**

Cele polityki regionalnej

Zgodnie z ustaleniami Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 ^[147] ośrodki lokalne zostały określone jako obszary realizacji celu operacyjnego 5.1. Wsparcie ośrodków lokalnych. Cel ten realizowany powinien być przede wszystkim przez następujące kierunki działań:

- poprawa dostępności komunikacyjnej do większych ośrodków,
- poprawa dostępności podstawowych usług,
- ograniczenie wykluczenia cyfrowego,
- aktywizacja środowisk lokalnych na rzecz rozwoju,
- wsparcie lokalnej gospodarki,
- wsparcie rozwoju zaplecza usługowego dla rolnictwa.

4.2. OBSZARY WIEJSKIE UCZESTNICZĄCE W PROCESACH ROZWOJOWYCH

Charakterystyka

Zgodnie z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych kraju biorą udział w postępującej integracji funkcjonalnej z najważniejszymi ośrodkami miejskimi. Za najważniejsze ośrodki miejskie w województwie wielkopolskim uznano stolicę województwa, a zarazem miasto metropolitalne – Poznań, miasta o znaczeniu regionalnym Kalisz i Ostrów Wielkopolski oraz miasta subregionalne Leszno, Piła, Konin oraz Gniezno. Ponieważ impulsy rozwojowe generowane przez bieguny wzrostu w województwie absorbowane są w pierwszej kolejności przez obszary znajdujące się w najbliższym sąsiedztwie tych miast, do obszarów wiejskich uczestniczących w powyższych procesach włączono wszystkie gminy wiejskie lub miejsko-wiejskie położone w granicach miejskich obszarów funkcjonalnych.

Obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych mają szczególne znaczenie dla rozwoju całej Wielkopolski oraz najważniejszych miast w sieci osadniczej województwa. Obszary te biorą udział w najbardziej dynamicznych procesach rozwojowych. Bezpośrednie sąsiedztwo z najważniejszymi ośrodkami regionu powoduje, że gminy te znajdują się w strefie bezpośredniego oddziaływania potencjału rozwojowego. Przewagę konkurencyjną zyskują również dzięki dobrym połączeniom komunikacyjnym z miastem wojewódzkim czy miastami regionalnymi i subregionalnymi.

Wysoki poziom rozwoju jednostek wiejskich niesie za sobą także negatywne konsekwencje. W gminach tych zauważalne jest silne zjawisko suburbanizacji, w tym również suburbanizacji funkcjonalnej. W gminach wiejskich oraz na obszarach wiejskich gmin miejsko-wiejskich zauważalne jest również zjawisko zatracania pierwotnych funkcji

wiejskich, na rzecz zupełnie obcych dla tych jednostek funkcji miejskich. Ponadto wyraźny jest również napływ ludności miejskiej na tereny wiejskie, co powoduje liczne konflikty społeczne i kulturowe. Codzienne dojazdy do pracy pomiędzy ośrodkiem miejskim a obszarami wiejskimi powodują nasilanie się zjawiska kongestii.

Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy gmin zakwalifikowanych do obszaru funkcjonalnego ma niezwykle istotne znaczenie dla rozwoju ośrodka miejskiego ze względu na silne powiązania społeczno-gospodarcze i komunikacyjne. Gminy te pełnią również rolę przekaźnika dyfuzji procesów rozwojowych na obszary wiejskie wymagające wsparcia. Dlatego też tak istotne znaczenie dla rozwoju województwa wielkopolskiego będą miały działania na rzecz wspierania tych obszarów.

Zasięg przestrzenny

W granicach obszaru znalazły się następujące jednostki przestrzenne:

- 1) Gminy położone w miejskim obszarze funkcjonalnym Poznań: **Brodnica, Buk, Czempień, Czarniejewo, Czerwonak, Dominowo, Dopiewo, Duszniki, Gniezno, Granowo, Grodzisk Wielkopolski, Kaźmierz, Kiszkowo, Kleszczewo, Komorniki, Kostrzyn, Kościan, Kórnik, Łubowo, Mosina, Murowana Goślina, Nekla, Nowy Tomyśl, Oborniki, Opalenica, Pobiedziska, Rogoźno, Rokietnica, Skoki, Stęszew, Suchy Las, Swarzędz, Szamotuły, Śrem, Środa Wielkopolska, Tarnowo Podgórne, Wągrowiec, Września, Zaniemyśl;**
- 2) Gminy położone w miejskim obszarze funkcjonalnym Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej: **Blizanów, Brzeziny, Ceków-Kolonia, Godziesze Wielkie, Gołuchów, Koźminek, Lisków, Mycielin, Nowe Skalmierzyce, Odolanów, Opatówek, Ostrów Wielkopolski, Przygodzice, Raszków, Sieroszewice, Sośnie, Stawiszyn, Szczytniki, Żelazków;**
- 3) Gminy położone w miejskim obszarze funkcjonalnym Gniezna: **Czarniejewo, Gniezno, Kłęcko, Łubowo, Niechanowo, Witkowo;**
- 4) Gminy położone w miejskim obszarze funkcjonalnym Konina: **Golina, Kazimierz Biskupi, Kramsk, Krzymów, Rzgów, Stare Miasto, Ślesin;**
- 5) Gminy położone w miejskim obszarze funkcjonalnym Leszna: **Lipno, Osieczna, Rydzyna, Święciechowa;**
- 6) Gminy położone w miejskim obszarze funkcjonalnym Piły: **Kaczory, Krajenka, Szydłowo, Trzcianka, Ujście, Wysoka.**

Cele polityki regionalnej

Zgodnie z ustaleniami Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 ^[147] ośrodki lokalne zostały określone jako obszary realizacji celu operacyjnego 5.2. Rozwój obszarów wiejskich. Cel ten realizowany powinien być przede wszystkim przez następujące kierunki działań:

- wzmocnienie kapitału ludzkiego i rozwój edukacji,
- wsparcie sektorów pozarolniczych oraz wzmocnienie endogenicznej bazy ekonomicznej,
- rozwój turystyki, w tym turystyki wiejskiej i agroturystyki,
- przeciwdziałanie procesom migracyjnym,
- zwiększenie możliwości zatrudnienia przez zwiększenie mobilności zawodowej,
- budowa infrastruktury związanej z odnawialnymi źródłami energii,
- budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej,
- zapewnienie efektywnej infrastruktury transportowej i poprawa transportu zbiorowego,
- tworzenie instytucjonalnych warunków do zwiększenia inwestycji pozarolniczych,
- stymulowanie rozwoju lokalnego oraz inicjatyw lokalnych,
- propagowanie i wdrażanie idei odnowy wsi,
- promocja i ochrona dziedzictwa kulturowego wsi,
- rozwój organizacji pozarządowych działających na wsi.

4.3. OBSZARY WIEJSKIE WYMAGAJĄCE WSPARCIA PROCESÓW ROZWOJOWYCH

Charakterystyka

Obszary wiejskie wymagające wsparcia procesów rozwojowych na terenie Wielkopolski obejmują wszystkie jednostki gminne wiejskie i miejsko-wiejskie, które nie są pod bezpośrednim wpływem najważniejszych ośrodków gospodarczych regionu. To obszary, w których potencjał endogeniczny wymaga wsparcia o czynniki aktywizujące i zasilające w nowe cechy i wartości.

Obszary wiejskie wymagające wsparcia procesów rozwojowych są niezwykle istotne z punktu widzenia działań na rzecz zwiększenia spójności regionu. Powyższe obszary wiejskie są znacznie oddalone od najważniejszych ośrodków rozwoju w województwie, a co za tym idzie, nie są pod wpływem bezpośredniego oddziaływania potencjału rozwojowego tychże biegunów wzrostu. Ponadto ograniczony dostęp do głównych ośrodków miejskich, a tym samym mniejsze możliwości rozwojowe, powodują emigrację mieszkańców na tereny bardziej atrakcyjne pod względem gospodarczym i społecznym, powodując depopulację terenów wiejskich.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 za istotną barierę rozwoju tych obszarów wskazuje: niską dostępność do usług publicznych, zdekapitalizowanie tkanki osadniczej i zagrożenie walorów przyrodniczych, co wiąże się między innymi ze słabą jakością infrastruktury technicznej. Wsparcie obszarów wiejskich pomoże eliminować dysproporcje w poziomie rozwoju regionu, poprawi jego spójność, a tym samym zwiększy atrakcyjność województwa wielkopolskiego.

Zasięg przestrzenny

W granicach obszaru znalazły się następujące gminy (z wyłączeniem obszarów miast): **Babiak, Baranów, Białośliwie, Bojanowo, Borek Wielkopolski, Bralin, Brudzew, Budzyń, Chocz, Chodów, Chodzież, Chrzypsko Wielkie, Czajków, Czarnków, Czermin, Damasławek, Dąbie, Dobra, Dobrzyca, Dolsk, Doruchów, Drawsko, Gizałki, Gołańcz, Gostyń, Grabów nad Prosną, Grodziec, Grzegorzew, Jaraczewo Jarocin, Jastrowie, Jutrosin, Kamieniec, Kawęczyn, Kępno, Kleczew Kłodawa, Kobyla Góra, Kobylin, Kołaczkowo, Koło, Kościelec, Kotlin, Koźmin Wielkopolski, Kraszewice, Krobia, Krotoszyn, Krzemieniewo, Krzykosy, Krzywiń, Krzyż Wielkopolski, Książ Wielkopolski, Kuślin, Kwilcz, Łądek, Lipka, Lubasz, Lwówek, Łęka Opatowska, Łobżenica, Malanów, Margonin, Miasteczko Krajeńskie, Miedzichowo, Miejska Górka, Mieleszyn, Mieścisko, Międzychód, Mikstat, Miłosław, Nowe Miasto nad Wartą, Obrzycko, Okonek, Olszówka, Orchowo, Osiek Mały, Ostroróg, Ostrowite, Ostrzeszów, Pakosław, Perzów, Pępowo, Piaski, Pleszew, Pniewy, Pogorzela, Połajewo, Poniec, Powidz, Przedecz, Przemęt, Przykona, Pyzdry, Rakoniewice, Rawicz, Rozdrażew, Rychtal, Rychwał, Ryczywół, Siedlec, Sieraków, Skulsk, Słupca, Sompolno, Strzałkowo, Szamocin, Śmigiel, Tarnówka, Trzcينica, Trzemeszno, Tuliszków, Turek, Wapno, Wieleń, Wielichowo, Wierzbinek, Wijewo, Wilczyn, Władysławów, Włoszakowice, Wolsztyn, Wronki, Wyrzysk, Zagórów, Zakrzewo, Zbąszyń, Zduny, Złotów, Żerków.**

Cele polityki regionalnej

Zgodnie z ustaleniami Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 ^[147] ośrodki lokalne zostały określone jako obszary realizacji celu operacyjnego 5.2. Rozwój obszarów wiejskich. Cel ten realizowany powinien być przede wszystkim przez następujące kierunki działań:

- wzmocnienie kapitału ludzkiego i rozwój edukacji,
- wsparcie sektorów pozarolniczych oraz wzmocnienie endogenicznej bazy ekonomicznej,
- rozwój turystyki, w tym turystyki wiejskiej i agroturystyki,
- przeciwdziałanie procesom migracyjnym,
- zwiększenie możliwości zatrudnienia przez zwiększenie mobilności zawodowej,
- budowa infrastruktury związanej z odnawialnymi źródłami energii,
- budowa infrastruktury wodno-kanalizacyjnej,
- zapewnienie efektywnej infrastruktury transportowej i poprawa transportu zbiorowego,
- tworzenie instytucjonalnych warunków do zwiększenia inwestycji pozarolniczych.
- stymulowanie rozwoju lokalnego oraz inicjatyw lokalnych,
- propagowanie i wdrażanie idei odnowy wsi,

- promocja i ochrona dziedzictwa kulturowego wsi,
- rozwój organizacji pozarządowych działających na wsi.

4.4. OBSZARY OCHRONY GLEB DLA CELÓW PRODUKCJI ROLNEJ

Charakterystyka

Rolnicza przestrzeń produkcyjna oraz prowadzona na gruntach rolnych intensywna produkcja rolnicza to jeden z elementów wyróżniających Wielkopolskę. Województwo należy pod tym względem do liderów nie tylko w kraju, ale także w Europie. Wysoka wydajność oraz kultura rolnicza wynikająca z tradycji dobrego gospodarowania pozwalają na osiąganie wysokich plonów produkcji roślinnej pomimo średniej w skali kraju jakości gleb w województwie. Przestrzeń rolnicza to także element charakterystyczny dla krajobrazu regionu i jeden z najbardziej rozpoznawalnych typów zagospodarowania przestrzeni. Znaczenie rolnictwa w gospodarce Wielkopolski wymaga zdecydowanych działań zmierzających do ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej nie tylko do celów gospodarczych, ale również, jako element ochrony krajobrazu.

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 określiła, że obszar ochrony gleb dla celów produkcji rolnej dotyczy gleb wysokiej jakości, niezbędnych do zachowania ich w użytkowaniu rolniczym jako elementu bezpieczeństwa żywnościowego kraju. Istotne są również wymogi ochrony funkcji towarzyszących produkcji żywności, takich jak: zachowanie powiązanych z ekstensywnym rolnictwem walorów środowiska przyrodniczego, krajobrazu rolniczego, a także kształtowania zielonych pierścieni wokół miast wojewódzkich i regionalnych. Działania związane z niniejszym obszarem mają dotyczyć również zachowania ciągłości użytków zielonych. Istota obszaru ochrony gleb dla celów produkcji rolnej nie odnosi się wyłącznie do ochrony gleb, ale dotyczy szeregu innych funkcji powiązanych z szeroko rozumianym rolnictwem.

Głównymi przesłankami do wydzielenia obszaru ochrony gleb dla produkcji rolnej jest zapewnienie i zachowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej niezbędnej dla rozwoju rolnictwa, będącego głównym źródłem utrzymania i miejscem pracy dla znacznej grupy mieszkańców Wielkopolski. Jednocześnie istotne jest przeciwdziałanie presji inwestycyjnej na tereny użytkowane rolniczo, w tym ograniczenie negatywnych skutków urbanizacji. Otwarte tereny rolnicze niezbędne są również dla właściwego funkcjonowania środowiska, szczególnie systemu przyrodniczego. Zachowanie w użytkowaniu rolniczym, np. ekosystemów łąkowych, jest niezbędne dla utrzymania stabilności systemu przyrodniczego, a także wartości przyrodniczych form ochrony przyrody. Wspieranie działań służących ochronie gleb będzie sprzyjać racjonalnemu gospodarowaniu przestrzenią, ale także będzie narzędziem ochrony innych walorów, np. krajobrazowych, rekreacyjnych, istotnych dla Wielkopolski. Należy podkreślić, że zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego regionu, co ma bezpośredni wpływ na bezpieczeństwo rynku żywności w kraju, jest obok zagadnienia bezpieczeństwa i stabilności systemu energetycznego zadaniem priorytetowym i długofalowym.

Gminy należące do obszaru ochrony gleb dla celów produkcji rolnej, zajmują około 75% powierzchni regionu. Potwierdza to duże znaczenie rolnictwa w Wielkopolsce, ale również wskazuje na to, że produkcja rolnicza i związane z nią funkcje wymagają zintegrowanych działań wynikających ze złożonego zakresu obszaru. Działania służące ochronie gleb nie tylko pozwolą na prowadzenie produkcji rolniczej, ale również będą elementem zrównoważonej polityki przestrzennej, ukierunkowanej na ochronę środowiska przyrodniczego oraz krajobrazu.

Zasięg przestrzenny

W granicach obszaru znalazły się następujące gminy: **Białośliwie, Blizanów, Bojanowo, Borek Wielkopolski, Brodnica, Brudzew, Brzeziny, Buk, Ceków-Kolonia, Chodów, Chodzież, Czarnków, Czemiń, Czermin, Czarniejewo, Czerwonak, Damasławek, Dąbie, Dobra, Dobrzyca, Dolsk, Dominowo, Dopiewo, Drawsko, Duszniki, Gniezno, Godziesze Wielkie, Golina, Gołańcz, Gołuchów, Gostyń, Granowo, Grodziec, Grodzisk Wielkopolski, Grzegorzew, Jaraczewo, Jarocin, Jutrosin, Kaczory, Kamieniec, Kaźmierz, Kiszkowo, Kleczew, Kleszczewo, KłECKO, Kłodawa, Kobylin, Kołaczkowo, Koło, Komorniki, Kostrzyn, Kościan, Kościelec, Kotlin, Koźmin Wielkopolski, Koźminek, Kórnik, Krajenka, Kramsk, Krobia, Krotoszyn, Krzemieniewo, Krzykosy, Krzymów, Krzywiń, Krzyż Wielkopolski, Książ Wielkopolski, Kuślin, Łądek, Lipka, Lipno, Lubasz, Lwówek, Łęka Opatowska, Łobżenica, Łubowo, Miasteczko Krajeńskie, Miejska Górka, Mieleszyn, Mieścisko, Mikstat, Miłosław, Mosina, Murowana Goślina, Mycielin, Nekla, Niechanowo, Nowe Miasto nad Wartą, Nowe Skalmierzyce,**

Oborniki, Obrzycko, Odolanów, Okonek, Olszówka, Opalenica, Opatówek, Orchowo, Osieczna, Osiek Mały, Ostroróg, Ostrowite, Ostrów Wielkopolski, Pakosław, Pępowo, Piaski, Pleszew, Pniewy, Pobiedziska, Pogorzela, Poniec, Powidz, Przedecz, Przemęt, Przygodzice, Przykona, Puszczykowo, Pyzdry, Rakoniewice, Raszków, Rawicz, Rogoźno, Rokietnica, Rozdrażew, Ryczywół, Rydzyna, Rzgów, Sieroszewice, Skoki, Skulsk, Słupca, Słupca, Sośnie, Stare Miasto, Stawiszyn, Stęszew, Strzałkowo, Suchy Las, Swarzędz, Szamocin, Szamotuły, Szczytniki, Szydłowo, Ślesin, Śmigiel, Śrem, Środa Wielkopolska, Świąciechowa, Tarnowo Podgórne, Tarnówka, Trzcianka, Ujście, Wapno, Wągrowiec, Wieleń, Wielichowo, Wijewo, Wilczyn, Witkowo, Włoszakowice, Wolsztyn, Wronki, Września, Wyrzysk, Wysoka, Zagórów, Zakrzewo, Zaniemyśl, Zduny, Złotów, Żelazków, Żerków.

Cele polityki regionalnej

Zgodnie z ustaleniami Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 ^[147] ośrodki lokalne zostały określone jako obszary realizacji celu operacyjnego 2.9. Poprawa przyrodniczych warunków dla rolnictwa. Cel ten realizowany powinien być przede wszystkim przez następujące kierunki działań:

- promocja programów rolnośrodowiskowych.
- wsparcie ekologicznej produkcji rolnej oraz odnowy tradycyjnych, regionalnych tras zwierząt i odmian roślin,
- ograniczanie erozji gleb,
- wprowadzanie zadrzewień do przestrzeni rolniczej, zwłaszcza wzdłuż jezior i rzek, mających na celu zabezpieczenie antyerozyjne dla gleb rolniczych i zabezpieczenie przed spływem do wód powierzchniowych substancji biogennej oraz jako refugia dla zwierząt,
- budowa i konserwacja oraz właściwa eksploatacja urządzeń melioracyjnych,
- wsparcie edukacji rolniczej i promocja wysokiej jakości żywności oraz produktów tradycyjnych i regionalnych.

4.5. OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI W SKALI DORZECZY

Charakterystyka

Obszar interwencji wyznaczony został w oparciu o mapy zagrożenia powodziowego – zakwalifikowano do niego gminy, na obszarze których znajdują się obszary zagrożenia powodziowego, o których mowa w art. 169 ust. 2 ustawy Prawo wodne (Dz. U. z 2017 r. poz. 1566).

Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi wskazane zostały we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego (WORP) i obejmują one obszary, na których istnieje znaczące ryzyko powodzi lub jest prawdopodobne wystąpienie znaczącego ryzyka powodzi. Wskazać jednak należy, że obszary wyznaczone we WORP nie stanowią podstawy do planowania przestrzennego, gdyż celem WORP nie było wyznaczenie precyzyjnego zasięgu obszarów zagrożenia powodziowego, a jedynie wstępne ich zidentyfikowanie, w celu wskazania rzek lub odcinków rzek, które stwarzają zagrożenie powodziowe. WORP jest dokumentem pogładowym, który opracowany został w oparciu o dostępne lub łatwe do uzyskania informacje i nie wymagał zastosowania danych o wysokiej dokładności. Dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi (rzeki lub odcinki rzek wskazane we WORP) sporządzone zostały mapy zagrożenia powodziowego przedstawiające granice obszarów zagrożenia powodziowego i głębokości zalewu dla trzech prawdopodobieństw wystąpienia powodzi (0,2%, 1%, 10%). Mapy te są podstawą do prowadzenia polityki przestrzennej na obszarach zagrożenia powodziowego.

Zidentyfikowany obszar interwencji podlegać będzie weryfikacji w przypadku sporządzenia aktualizacji wstępnej oceny ryzyka powodziowego oraz po opracowaniu map zagrożenia powodziowego w II cyklu planistycznym.

Zasięg przestrzenny

Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy obejmują gminy, na terenie których znajdują się wyżej wymienione obszary zagrożenia powodzią. Ze względu na specyfikę poszczególnych elementów wyznaczony obszar dzieli się na cztery podtypy, w granicach których znalazły się następujące gminy:

- 1) Gminy, na których znajdują się obszary o wysokim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi wynoszącym $p=10\%$, czyli raz na 10 lat (obszary szczególnego zagrożenia powodzią): **Białośliwie, Blizanów, Borek**

Wielkopolski, Brodnica, Brudzew, Brzeziny, Ceków-Kolonia, Chocz, Chodzież, Czarnków, m. Czarnków, Czemiń, Czermin, Czerwonak, Dąbie, Dobra, Dobrzyca, Dolsk, Doruchów, Drawsko, Gizałki, Godziesze Wielkie, Golina, Gołańcz, Gołuchów, Gostyń, Grabów nad Prosną, Jaraczewo, Jarocin, Jastrowie, Jutrosin, Kaczory, Kalisz, Kamieniec, Kobyla Góra, Kobylin, Kołaczkowo, Koło, m. Koło, Komorniki, Konin, Kościan, m. Kościan, Kościelec, Kotlin, Koźmin Wielkopolski, Koźminek, Kórnik, Krajenka, Kramsk, Kraszewice, Krobia, Krotoszyn, Krzemieniewo, Krzykosy, Krzymów, Krzywiń, Krzyż Wielkopolski, Książ Wielkopolski, Łądek, Luboń, Łęka Opatowska, Miasteczko Krajeńskie, Miedzichowo, Mieścisko, Międzychód, Miłosław, Mosina, Murowana Goślina, Nowe Miasto nad Wartą, Nowe Skalmierzyce, Oborniki, Obrzycko, m. Obrzycko, Odolanów, Okonek, Opatówek, Osieczna, Pakosław, Perzów, Piła, Pleszew, Pobiedziska, Poniec, Poznań, Przemęt, Przygodzice, Przykona, Puszczykowo, Pyzdry, Rakoniewice, Rawicz, Rogoźno, Rydzyna, Rzgów, Siedlec, Sieraków, Sieroszewice, Sośnie, Stare Miasto, Stęszew, Suchy Las, Swarzędz, Szamocin, Szczytniki, Szydłowo, Śrem, Świąciechowa, Tarnówka, Trzianka, Ujście, Wągrowiec, m. Wągrowiec, Wieleń, Wielichowo, Wolsztyn, Wronki, Wyrzysk, Zagórów, Zaniemyśl, Zbąszyń, Zduny, Złotów, Żelazków, Żerków;

- 2) Gminy, na których znajdują się obszary o średnim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi wynoszącym $p=1\%$, czyli raz na 100 lat (obszary szczególnego zagrożenia powodzią): **Białośliwie, Blizanów, Borek Wielkopolski, Brodnica, Brudzew, Brzeziny, Ceków-Kolonia, Chocz, Chodzież, Czarnków, m. Czarnków, Czemiń, Czermin, Czerwonak, Dąbie, Dobra, Dobrzyca, Dolsk, Doruchów, Drawsko, Gizałki, Godziesze Wielkie, Golina, Gołańcz, Gołuchów, Gostyń, Grabów nad Prosną, Jaraczewo, Jarocin, Jastrowie, Jutrosin, Kaczory, Kalisz, Kamieniec, Kobyla Góra, Kobylin, Kołaczkowo, Koło, m. Koło, Komorniki, Konin, Kościan, m. Kościan, Kościelec, Kotlin, Koźmin Wielkopolski, Koźminek, Kórnik, Krajenka, Kramsk, Kraszewice, Krobia, Krotoszyn, Krzemieniewo, Krzykosy, Krzymów, Krzywiń, Krzyż Wielkopolski, Książ Wielkopolski, Łądek, Luboń, Łęka Opatowska, Miasteczko Krajeńskie, Miedzichowo, Mieścisko, Międzychód, Miłosław, Mosina, Murowana Goślina, Nowe Miasto nad Wartą, Nowe Skalmierzyce, Oborniki, Obrzycko, m. Obrzycko, Odolanów, Okonek, Opatówek, Osieczna, Pakosław, Perzów, Piła, Pleszew, Pobiedziska, Poniec, Poznań, Przemęt, Przygodzice, Przykona, Puszczykowo, Pyzdry, Rakoniewice, Rawicz, Rogoźno, Ryczywół, Rydzyna, Rzgów, Siedlec, Sieraków, Sieroszewice, Sośnie, Stare Miasto, Stęszew, Suchy Las, Swarzędz, Szamocin, Szczytniki, Szydłowo, Śmigiel, Śrem, Świąciechowa, Tarnówka, Trzianka, Ujście, Wągrowiec, m. Wągrowiec, Wieleń, Wielichowo, Wolsztyn, Wronki, Wyrzysk, Zagórów, Zaniemyśl, Zbąszyń, Zduny, Złotów, Żelazków, Żerków;**
- 3) Gminy, na których znajdują się obszary o niskim prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi wynoszącym $p=0,5\%$, czyli raz na 500 lat, lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego: **Białośliwie, Blizanów, Borek Wielkopolski, Brodnica, Brudzew, Brzeziny, Ceków-Kolonia, Chocz, Chodzież, Czarnków, m. Czarnków, Czemiń, Czermin, Czerwonak, Dąbie, Dobra, Dobrzyca, Dolsk, Doruchów, Drawsko, Gizałki, Godziesze Wielkie, Golina, Gołańcz, Gołuchów, Gostyń, Grabów nad Prosną, Jaraczewo, Jarocin, Jastrowie, Jutrosin, Kaczory, Kalisz, Kamieniec, Kobyla Góra, Kobylin, Kołaczkowo, Koło, m. Koło, Komorniki, Konin, Kościan, m. Kościan, Kościelec, Kotlin, Koźmin Wielkopolski, Koźminek, Kórnik, Krajenka, Kramsk, Kraszewice, Krobia, Krotoszyn, Krzemieniewo, Krzykosy, Krzymów, Krzywiń, Krzyż Wielkopolski, Książ Wielkopolski, Łądek, Luboń, Łęka Opatowska, Miasteczko Krajeńskie, Miedzichowo, Mieścisko, Międzychód, Miłosław, Mosina, Murowana Goślina, Nowe Miasto nad Wartą, Nowe Skalmierzyce, Oborniki, Obrzycko, m. Obrzycko, Odolanów, Okonek, Opatówek, Osieczna, Pakosław, Perzów, Piła, Pleszew, Pobiedziska, Poniec, Poznań, Przemęt, Przygodzice, Przykona, Puszczykowo, Pyzdry, Rakoniewice, Rawicz, Rogoźno, Ryczywół, Rydzyna, Rzgów, Siedlec, Sieraków, Sieroszewice, Sośnie, Stare Miasto, Stęszew, Suchy Las, Swarzędz, Szamocin, Szczytniki, Szydłowo, Śmigiel, Śrem, Świąciechowa, Tarnówka, Trzianka, Ujście, Wągrowiec, m. Wągrowiec, Wieleń, Wielichowo, Wolsztyn, Wronki, Wyrzysk, Zagórów, Zaniemyśl, Zbąszyń, Zduny, Złotów, Żelazków, Żerków;**
- 4) Gminy, na których znajdują się tereny narażone na zalanie w przypadku zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego: **Białośliwie, Brudzew, Czemiń, Czerwonak, Dobra, Dolsk, Doruchów, Drawsko, Dąbie, Gizałki, Godziesze Wielkie, Golina, Gostyń, Grabów nad Prosną, Jutrosin, m. Kalisz, m. Konin, m. Kościan, Kościan, Kościelec, m. Koło, Koło, Kramsk, Krzemieniewo, Krzykosy, Krzymów, Krzywiń, Książ Wielkopolski, Łądek, Miłosław, Międzychód, Mosina, Nowe Miasto nad Wartą, Osieczna, Pakosław,**

m. Piła, Poniec, m. Poznań, Przykona, Pyzdry, Rawicz, Rydzyna, Rzgów, Stare Miasto, Szamocin, Zagórów, Zaniemyśl, Śmigiel, Śrem, Święciechowa, Żerków.

Cele polityki regionalnej

Zgodnie z ustaleniami Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 ^[147] ośrodki lokalne zostały określone jako obszary realizacji celu operacyjnego 2.8. Ochrona zasobów wodnych i wzrost bezpieczeństwa powodziowego. Cel ten realizowany powinien być przede wszystkim przez następujące kierunki działań:

- zwiększenie skali sztucznej retencji, zarówno retencji małej poprawiającej zaopatrzenie rolnictwa w wodę, jak i retencji dużej na głównych ciekach wodnych (w tym zakresie priorytetową inwestycją dla Wielkopolski jest zbiornik retencyjny Wielowieś Klasztorna na Prośnie),
- modernizacja i rozbudowa budowli hydrotechnicznych zabezpieczających przed zbyt wysokimi stanami powodziowymi oraz łagodzących ich skutki – rozbudowa systemów wałów i polderów,
- wzrost retencji korytovej przez konserwację międzywali bądź teras zalewowych rzek,
- prace melioracyjne porządkujące stosunki wodne, ograniczające stany ekstremalne,
- odnowa i ochrona ekosystemów wilgotnych,
- zadrzewienia i zalesienia,
- ochrona wód przed zanieczyszczeniami rolniczymi,
- ilościowa ochrona wód podziemnych oraz ochrona przed zanieczyszczeniami,
- renaturalizacja cieków wodnych (w tym odbudowa zdegradowanych środowisk wodnych),
- „oddawanie” rzekom terenów zalewowych,
- racjonalna gospodarka wodami opadowymi.
- wsparcie działalności oraz wyposażanie jednostek straży pożarnej w sprzęt służący do usuwania skutków powodzi i podtopień.

4.6. OBSZARY CENNE PRZYRODNICZO

Charakterystyka

Obszary o najwyższych poznanych walorach przyrodniczych wraz z łącznikami ekologicznymi tworzą spójny system przyrodniczy województwa, którego kształtowanie, z poziomu regionalnego, ma priorytetowe znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania środowiska i zachowania różnorodności biologicznej. System ma charakter hierarchiczny. Dla poziomu województwa wyróżniono obszary węzłowe i korytarze ekologiczne o randze: międzynarodowej i krajowej, regionalnej oraz ponadlokalnej. Ponadto, na niższych szczeblach planowania, powinny zostać wyznaczone obszary węzłowe oraz korytarze dolin rzecznych o randze lokalnej, zgodnie z metodologią wyznaczania i opisem systemu przyrodniczego przedstawionymi w poprzednich rozdziałach.

Poza wyznaczonymi elementami systemu występują obszary, które wspomagają i uzupełniają funkcjonowanie systemu m.in. poprzez podnoszenie odporności, w szczególności na obciążenia antropogeniczne, czy wzmocnianie dynamiki procesów ekologicznych. Stanowią je mogą:

- a) otuliny parków narodowych i krajobrazowych,
- b) wyspy i korytarze leśne, ekosystemy łąkowe, ekosystemy zależne od wód (mokradłowe), tereny zieleni leśno-parkowej, tereny zieleni miejskiej, kompleksy glebowo-rolnicze 6, 7 i 9 o predyspozycjach do wprowadzenia zalesień, czy obszary ważne dla zachowania różnorodności florystycznej i faunistycznej, często nieobjęte ochroną prawną (fragmenty dolin rzecznych, ciągi jezior, obszary użytkowane rolniczo, ale również tereny przekształcone działalnością człowieka),
- c) strefy wododziałowe pełniące funkcje łącznikowe, które decydują o bilansie wodnym obszaru, a także pełnią funkcje retencyjne i ochronne,
- d) obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji.

Ze względu na fakt, że poza systemem przyrodniczym występują również inne cenne przyrodniczo obszary pełniące funkcje ekologiczno-ochronne, czy wspomagające i uzupełniające stabilność sieci ekologicznej, do obszarów cennych

przyrodniczo zostały zakwalifikowane wszystkie gminy województwa. Tak kompleksowe wskazanie obszaru całego województwa może zapewnić prawidłowe funkcjonowanie obszarów pełniących funkcje środowiskotwórcze, ważne dla zachowania i ochrony ekosystemów oraz gatunków.

Zasięg przestrzenny

W granicach obszaru znalazły się **wszystkie gminy położone na terenie województwa wielkopolskiego**.

Cele polityki regionalnej

Zgodnie z ustaleniami Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 ^[147] ośrodki lokalne zostały określone jako obszary realizacji celu operacyjnego 2.1. Wsparcie ochrony przyrody. Cel ten realizowany powinien być przede wszystkim przez następujące kierunki działań:

- osłabianie negatywnego wpływu działalności człowieka na ekosystemy: usuwanie przyczyn i skutków eutrofizacji, odwadniania ekosystemów, postępującej antropogenizacji flory i fauny, w tym w wyniku suburbanizacji,
- ochrona siedlisk i gatunków rodzimych przed inwazyjnymi gatunkami obcymi oraz genetycznie modyfikowanymi,
- ograniczanie nadmiernej eksploatacji gatunków dziko żyjących, ochrona stanowisk rozrodu, tras migracyjnych i obszarów żerowania,
- ograniczanie likwidacji ekosystemów, ich odtwarzanie, przeciwdziałanie ich fragmentacji oraz przywracanie i utrzymywanie drożności korytarzy ekologicznych,
- racjonalizacja i wzmocnienie instytucjonalnego i infrastrukturalnego systemu ochrony przyrody,
- prowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej, tworzenie planów ochrony przyrody, w tym Priorytetowych Ram Działania dla obszarów Natura 2000 oraz wsparcie badań z zakresu różnorodności biologicznej,
- ochrona i tworzenie siedlisk wilgotnych,
- wsparcie działania oraz doposażanie podmiotów biorących udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów oraz innych klęsk i zdarzeń powodujących zagrożenia dla środowiska.

4.7. OBSZARY OCHRONY KRAJOBRAZÓW KULTUROWYCH

Charakterystyka

Dziedzictwo kulturowe stanowi ważny element struktury przestrzennej krajobrazu Wielkopolski. Jest świadectwem historii, wpływającym na jakość życia lokalnych społeczności. Zintegrowana ochrona środowiska kulturowego oraz kompleksowe gospodarowanie całym krajobrazem umożliwia harmonijny i zrównoważony rozwój, wpływa na wzrost rozpoznawalności i atrakcyjności miast, miasteczek i obszarów wiejskich.

Zasoby kulturowe województwa wielkopolskiego wpływają na kształtowanie tożsamości narodowej i regionalnej. Wykorzystanie historii, zabytków i tradycji podkreśla odrębność kulturową i istnienie regionalnej różnorodności. Ochrona wartości dziedzictwa kulturowego oraz oparte na niej działania na rzecz pielęgnowania i kształtowania tożsamości wymaga wskazania obszarów ochrony krajobrazu kulturowego.

W granice obszaru ochrony krajobrazu kulturowego zostały włączone gminy, w obrębie których znajdują się:

- a) obszary, na których zachowały się obiekty lub obszary o specyficznych i charakterystycznych cechach dla miejscowej tradycji budowlanej, osadniczej i gospodarczej:
 - obszar delegowany, ze względu na szczególne wartości przyrodniczo – kulturowe, do wpisu na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO – Pradolina Noteci oraz Szlak Piastowski,
 - obiekt wpisany na Listę Dziedzictwa Europejskiego i obiekt proponowany do przyznania Znak Dziedzictwa Europejskiego – wzgórze Lecha w Gnieźnie,
 - obiekty objęte ochroną jako pomniki historii oraz obiekty proponowane do objęcia tą formą ochrony,
 - Pomnik Zagłady – Muzeum Martyrologiczne – Obóz w Chełmnie nad Nerem,
 - obiekty ujęte w Czerwonej Księdze Krajobrazów Polski,
 - obszary istniejących parków kulturowych i obszarów cennych kulturowo, na których proponuje się utworzenie parków kulturowych i archeologicznych parków kulturowych, w tym m.in. obszary, na których

zachowały się zabytki osadnictwa tradycyjnego, w tym osadnictwa olęderskiego skupionego i rozproszonego, osadnictwa fryderycjańskiego, obszary związane z działalnością, zakonów czy sławnych rodów, kształtowaniem się przestrzeni miast, obszary tradycji religijnych oraz parki narodowe i krajobrazowe wyróżniające się wyjątkowymi walorami kulturowymi,

- historyczne układy przestrzenne (rejestr zabytków),
- b) obszary, na terenie których przebiegają szlaki kulturowe o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym. Na terenie Wielkopolski szlakami o znaczeniu międzynarodowym są: Droga św. Jakuba, Europejski Szlak Cysterski, Europejski Szlak Romański; szlakami o znaczeniu krajowym: unikatowy w skali kraju Szlak Piastowski oraz Szlak Bursztynowy; szlakami o znaczeniu regionalnym: trakt Królewsko – Cesarski, Trasa Kórnicka, Wielkopolski Szlak Wiatraczny, Szlak Kościołów Drewnianych wokół Puszczy Zielonki oraz Podziemna Trasa Turystyczna Kopalni Soli w Kłodawie,
- c) obszary występowania cech charakterystycznych dla grup regionalnych.

Zasięg przestrzenny

W granicach obszaru znalazły się gminy, na terenie których znajdują się wyżej wymienione obiekty i obszary cenne kulturowo. Ze względu na specyfikę przedmiotów ochrony wyznaczony obszar dzieli się na cztery podtypy, w granicach których znalazły się:

- a) gminy, w granicach których zlokalizowane są obiekty o najwyższych wartościach, w tym: pomniki historii istniejące i proponowane, obiekt proponowany do ujęcia jako Znak Dziedzictwa Europejskiego, obiekty ujęte w Czerwonej Księdze Krajobrazów Polski, obiekty znajdujące się na przebiegu szlaków kulturowych (związanych tematycznie ze szlakiem), obiekty znajdujące się na przebiegu szlaku delegowanego do wpisu na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO: **Brodnica, Czerwonak, Dąbie, Dobrzyca, Dominowo, Gniezno, Gołuchów, Gostyń, Granowo, Jutrosin, Kalisz, Kazimierz Biskupi, Kleszczewo Kobyla Góra, Kobylin, Komorniki, Konin, Kościan, Kościelec, Kołków, Kórnik, Krobia, Krzemieniewo, Krzywiń, Łądek, Leszno, Lipno, Łubowo, Miejska Górka, Mikstat, Mosina, Murowana Goślina, Mycielin, Niechanowo, Nowe Skalmierzyce, Osieczna, Ostrzeszów, Pakosław, Pępowo, Piaski, Pleszew, Pobiedziska, Poznań, Przemęt, Przygodzice, Rawicz, Rydzyna, Sieroszewice, Stare Miasto, Stawiszyn, Szydłowo, Ślesin, Śmigiel, Święciechowa, Trzemeszno, Wągrowiec, Wielichowo, Wijewo, Władysławów, Włoszakowice, Wolsztyn, Września, Żelazków, Żerków,**
- b) gminy, w granicach których znajdują się historyczne układy przestrzenne miast i wsi, w tym: układy przestrzenne objęte ochroną jako Pomnik Historii oraz proponowane do objęcia tą formą ochrony, układy przestrzenne ujęte w rejestrze zabytków, obszary cenne kulturowo związane z kształtowaniem się przestrzeni miast, które proponuje się do objęcia ochroną w formie parków kulturowych: **Baranów, Bojanowo, Borek Wielkopolski, Buk, Chocz, Chodzież, Czarnków Czempień Czerniejewo, Dąbie, Dolsk, Gniezno, Gostyń, Grabów nad Prosną, Grodzisk Wielkopolski, Jarocin, Jastrowie, Jutrosin, Kalisz, Kazimierz Biskupi, Kleczew, Kłodawa, Kobylin, Koło, Konin, Kostrzyn, Kościan, Koźmin Wielkopolski, Koźmin, Kórnik, Krajenka, Krobia, Krotoszyn, Krzywiń, Leszno, Luboń, Łobzenica, Margonin, Miejska Górka, Miłosław, Mosina, Murowana Goślina, Oborniki, Odolanów, Okonek, Opalenica, Opatówek, Osieczna, Ostroróg, Ostrów Wielkopolski, Ostrzeszów, Piaski, Pleszew, Pniewy, Pobiedziska, Pogorzela, Poniec, Poznań, Przedecz, Przemęt, Pyzdry, Rakoniewice, Raszków, Rawicz, Rychtal, Rychwał, Rydzyna, Rogoźno, Sieraków, Skulsk, Słupca, Stawiszyn, Szczytniki, Stęszew, Sulmierzyce, Swarzędz, Szamocin, Szamotuły, Szczytniki, Ślesin, Śmigiel, Śrem, Środa Wielkopolska, Święciechowa, Turek, Ujście, Wągrowiec, Wieleń, Wielichowo, Witkowo, Władysławów, Wolsztyn, Wronki, Września, Zagórów, Zbąszyń, Zduny, Złotów, Żerków,**
- c) gminy, w granicach których występują obszary cenne kulturowo, w tym: istniejący park kulturowy, obszary cenne kulturowo, na których proponuje się utworzenie parków kulturowych i archeologicznych parków kulturowych, obszar delegowany do wpisu na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, obszary ujęte w Czerwonej księdze Krajobrazów Polski, park narodowy i parki krajobrazowe o wyjątkowych walorach kulturowych, obszary na których zachowały się materialne i niematerialne cechy charakterystyczne dla grup regionalnych: **Białośliwie, Blizanów, Brodnica, Chocz, Chodzież, Czarnków, Czempień, Czerwonak, Damasławek, Dominowo, Dopiewo, Drawsko, Gizałki, Golina, Gołańcz, Gostyń, Grodziec, Grodzisk Wielkopolski, Jutrosin, Kaczory, Kalisz, Kiszkowo, Kłęcko, Kobylin, Komorniki, Kościan, Kórnik, Krobia, Krzykosy, Krzywiń, Krzyż Wielkopolski, Łądek, Lubasz, Luboń, Lwówek, Łubowo, Margonin, Miasteczko**

Krajeńskie, Miedzichowo, Mikstat, Miłosław, Mosina, Murowana Goślina, Mycielin, Nowe Miasto nad Wartą, Nowy Tomyśl, Oborniki, Pakosław, Piaski, Piła, Pobiedziska, Poznań, Przemęt, Przygodzice, Puszczykowo, Pyzdry, Rakoniewice, Rawicz, Rychwał, Rydzyna, Rzgów, Siedlec, Sieroszewice, Skoki, Słupca, Stawiszyn, Stęszew, Szamocin, Szamotuły, Szydłowo, Śmigiel, Śrem, Trzcianka, Trzemeszno, Ujście, Wapno, Wągrowiec, Wieleń, Wielichowo, Wijewo, Wilczyn, Wolsztyn, Września, Wyrzysk, Zagórów, Zaniemyśl, Zbąszyń, Żerków, Żerków,

- d) gminy, w granicach których przebiegają szlaki kulturowe o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym: Blizanów, Bojanowo, Brodnica, Chocz, Czemiń, Czermin, Czarniejewo, Czerwonak, Dąbie, Dolsk, Dominowo, Duszniki, Gizałki, Gniezno, Godziesze Wielkie, Golina, Gołuchów, Gostyń, Granowo, Grodzisk Wielkopolski, Jutrosin, Kalisz, Kamieniec, Kazimierz Biskupi, Kaźmierz, Kiszkowo, Kleczew, Kleszczewo, KłECKO, Kłodawa, Kobyla Góra, Kobylin, Kołaczkowo, Koło, Komorniki, Konin, Kostrzyn, Kościan, Kościelec, Kórnik, Kramsk, Krobia, Krotoszyn, Krzemieniewo, Krzymów, Krzywiń, Książ Wielkopolski, Kwilcz, Łądek, Leszno, Lipno, Łubowo, Miejska Górka, Mieścisko, Międzychód, Mikstat, Mosina, Murowana Goślina, Mycielin, Nekla, Niechanowo, Nowe Miasto nad Wartą, Nowe Skalmierzyce, Opatówek, Osieczna, Ostrów Wielkopolski, Ostrzeszów, Pakosław, Pępowo, Piaski, Pniewy, Pobiedziska, Poniec, Poznań, Przemęt, Przygodzice, Puszczykowo, Pyzdry, Rakoniewice, Rawicz, Rychwał, Rydzyna, Siedlec, Sieroszewice, Skoki, Słupca, Stare Miasto, Stawiszyn, Stęszew, Strzałkowo, Swarzędz, Ślesin, Śmigiel, Śrem, Święciechowa, Tarnowo Podgórne, Trzemeszno, Tuliszków, Wągrowiec, Wierzbinek, Wilczyn, Witkowo, Włoszakowice, Wolsztyn, Września, Żelazków, Żerków.

Cele polityki regionalnej

Zgodnie z ustaleniami Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 ^[147] ośrodki lokalne zostały określone jako obszary realizacji celu operacyjnego 2.2. Ochrona krajobrazu. Cel ten realizowany powinien być przede wszystkim przez następujące kierunki działań:

- identyfikacja i ocena krajobrazów oraz określenie przyczyn i kierunków ich zmian, także przez sformułowanie zaleceń w planie wojewódzkim,
- zachęcanie samorządów lokalnych do uwzględnienia kwestii krajobrazowych w odpowiednich dokumentach gminnych,
- zrównoważone użytkowanie przestrzeni, ograniczanie przekształcania terenów cennych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym, także nieobjętych ochroną prawną, w tym likwidacji zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, prac zmieniających znacząco rzeźbę terenu, likwidowania i przekształcania zbiorników wodnych oraz obszarów wodnołotnych,
- rekultywacja obszarów zdegradowanych.

4.8. OBSZARY OCHRONY I KSZTAŁTOWANIA ZASOBÓW WODNYCH

Charakterystyka

Wielkopolska dysponuje niewielkimi zasobami wodnymi, co jest spowodowane uwarunkowaniami klimatycznymi oraz ograniczonymi hydrogeologicznymi możliwościami retencyjnymi. Potencjał wodny całego regionu Warty należy do najniższych ze wszystkich dużych rzek w Polsce i charakteryzuje się dużą zmiennością obszarową i czasową. Niskie wartości opadów w dorzeczu środkowej Warty wynikają z położenia obszaru w tzw. cieniu opadowym Pojezierza Zachodniopomorskiego i Pojezierza Lubuskiego, co powoduje, że średnie opady z wielolecia rzadko przekraczają 500 mm. Zgodnie z raportami Systemu Monitoringu Suszy Rolniczej w Polsce (SMSR), Wielkopolska należy do regionów zagrożonych występowaniem suszy, co wpływa na gospodarkę, szczególnie rejonów intensywnej produkcji rolniczej zlokalizowanych na obszarze województwa.

Pomimo bogato rozwiniętej sieci rzecznej oraz wysokiej jeziorności, Wielkopolska dysponuje także niedużymi zasobami wód powierzchniowych, co jest spowodowane niewielką ilością opadów atmosferycznych (opady roczne od 480 mm do 600 mm) oraz niedostatecznymi inwestycjami z zakresu retencji antropogenicznej. Niedobory wodne szacowane są w województwie na około 350 mln m³. Deficyt wód jest szczególnie widoczny w północno-wschodniej i środkowej części regionu. Wyjątkowo ubogie zasoby wodne występują w zlewniach Wełny, Proсны, Górnej Noteci, gdzie opady atmosferyczne wynoszą około 2 l/s/km². Są to wartości skrajnie niskie w odniesieniu do średniej wartości odpływu

jednostkowego dla Polski. Niekorzystna sytuacja spowodowała, że województwo wielkopolskie zostało zakwalifikowane do pierwszej grupy województw o niedoborach wód powierzchniowych i związanych z tym potrzeb zwiększenia zasobów wód.

Zasięg przestrzenny

W granicach obszaru znalazły się **wszystkie gminy położone na terenie województwa wielkopolskiego**.

Cele polityki regionalnej

Zgodnie z ustaleniami Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 ^[147] ośrodki lokalne zostały określone jako obszary realizacji celu operacyjnego 2.8. Ochrona zasobów wodnych i wzrost bezpieczeństwa powodziowego. Cel ten realizowany powinien być przede wszystkim przez następujące kierunki działań:

- zwiększenie skali sztucznej retencji, zarówno retencji małej poprawiającej zaopatrzenie rolnictwa w wodę, jak i retencji dużej na głównych ciekach wodnych (w tym zakresie priorytetową inwestycją dla Wielkopolski jest zbiornik retencyjny Wielowieś Klasztorna na Prośnie),
- modernizacja i rozbudowa budowli hydrotechnicznych zabezpieczających przed zbyt wysokimi stanami powodziowymi oraz łagodzących ich skalę i skutki – rozbudowa systemów wałów i polderów,
- wzrost retencji korytowej przez konserwację międzywali bądź teras zalewowych rzek,
- prace melioracyjne porządkujące stosunki wodne, ograniczające stany ekstremalne,
- odnowa i ochrona ekosystemów wilgotnych,
- zadrzewienia i zalesienia,
- ochrona wód przed zanieczyszczeniami rolniczymi,
- ilościowa ochrona wód podziemnych oraz ochrona przed zanieczyszczeniami,
- renaturalizacja cieków wodnych (w tym odbudowa zdegradowanych środowisk wodnych),
- „oddawanie” rzekom terenów zalewowych,
- racjonalna gospodarka wodami opadowymi.
- wsparcie działalności oraz wyposażanie jednostek straży pożarnej w sprzęt służący do usuwania skutków powodzi i podtopień.

4.9. OBSZARY O NAJNIŻSZYM STOPNIU ROZWOJU I POGARSZAJĄCYCH SIĘ PERSPEKTYWACH ROZWOJOWYCH

Charakterystyka

Wyształcanie się jednostek zyskujących znamiona obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych uwarunkowane jest nagromadzeniem na ich terenie specyficznych cech społecznych i gospodarczych. Jako charakterystyczne elementy określające ten obszar KPZK podaje „słabą dostępność oraz jakość usług publicznych, a także mały potencjał ośrodków miejskich, słabo rozwiniętą sieć osadniczą i zaburzoną strukturę demograficzną wywołaną m.in. migracjami ludzi młodych do największych miast w kraju i za granicę, pogarszającą się sytuację społeczną, gospodarczą i przestrzenną tych terenów.”

Na poziomie regionalnym zapisy koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 dotyczące tego obszaru, wdrażane są w ramach celu operacyjnego 5.3. Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 ^[147] „Aktywizacja obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych”. W dokumencie tym wstępnie wskazano, że tego typu obszary Wielkopolski charakteryzują się niższym od średniej dla regionu poziomem rozwoju. Mogą to być zarówno obszary miejskie, jak i wiejskie.

Zasięg przestrzenny

W granicach obszaru znalazły się następujące gminy: **Bojanowo, Brzeziny, Chodów, Chodzież-gmina miejska, Chodzież-gmina wiejska, Damasławek, Dobrzyca, Dominowo, Dolsk, Gizałki, Grabów n. Prosną, Granowo, Grodziec, Grzegorzew, Jastrowie, Kiszkowo, Kleczew, Kłodawa, Konin, Krajenka, Kraszewice, Kościelec, Krzyż Wielkopolski, Lisków, Łobżenica, Malanów, Margonin, Mieścisko, Miasteczko Krajeńskie, Miłosław, Mikstat, Nowe Miasto nad Wartą, Odolanów, Okonek, Olszówka, Orchowo, Osiek Mały, Przedecz, Pyzdry, Raszków,**

Ryczywół, Skoki, Skulsk, Sośnie, Szamocin, Ślesin, Tarnówka, Trzcianka, Ujście, Wapno, Wieleń, Wielichowo, Wierzbinek, Wilczyn, Wyrzysk.

Cele polityki regionalnej

Zgodnie z ustaleniami Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 ^[147] ośrodki lokalne zostały określone jako obszary realizacji celu operacyjnego 5.3. Aktywizacja obszarów o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych. Cel ten realizowany powinien być przede wszystkim poprzez plany kompleksowej aktywizacji obejmujące instrumenty stosowane w ramach innych celów, ukierunkowane na specyficzną sytuację na tych obszarach.

4.10. MIASTA I INNE OBSZARY TRACĄCE DOTYCHCZASOWE FUNKCJE SPOŁECZNO-GOSPODARCZE

Charakterystyka

Obszary tracące dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze zostały zakwalifikowane w koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 do grupy obszarów wymagających restrukturyzacji i rozwoju nowych funkcji, przy wsparciu instrumentów właściwych polityce regionalnej. Jako przyczynę wykształcania się takich obszarów koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 podaje „przemiany gospodarcze o charakterze strukturalnym oraz zmiany na lokalnych rynkach zatrudnienia, w wyniku których dochodzi do obniżenia znaczenia gospodarczego pewnych obszarów, w szczególności miejskich, a także do koncentracji negatywnych zjawisk społecznych i fizycznej degradacji zabudowy mieszkaniowej oraz przestrzeni miejskich”.

Na poziomie regionalnym wdrażanie działań w zakresie obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze odbywa się w ramach celu operacyjnego 5.4. Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 ^[147] „Wsparcie terenów wymagających restrukturyzacji, odnowy i rewitalizacji”. Zgodnie z tym dokumentem wsparcie powinno być udzielone wybranym obszarom na terenie Wielkopolski, które tracą dotychczasowe, wiodące funkcje społeczno-gospodarcze. Dotyczy to szczególnie terenów przemysłowych, powojennych, powyroboiskowych, pokomunikacyjnych oraz dzielnic miast będących w zastoju.

Zasięg przestrzenny

W granicach obszaru znalazły się następujące gminy: **Babiak, Brudzew, Chodów, Dąbie, Dobra, Golina, Grodziec, Grzegorzew, Kazimierz Biskupi, Kawęczyn, Kleczew, Kłodawa, Koło-gmina miejska, Koło (gmina wiejska), Konin, Kościelec, Kramsk, Krzymów, Malanów, Olszówka, Osiek Mały, Przedecz, Przykona, Rychwał, Rzgów, Skulsk, Sompolno, Stare Miasto, Ślesin, Tuliszków, Turek (gmina miejska), Turek (gmina wiejska), Wierzbinek, Wilczyn, Władysławów.**

Cele polityki regionalnej

Zgodnie z ustaleniami Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 ^[147] ośrodki lokalne zostały określone jako obszary realizacji celu operacyjnego 5.4. Wsparcie terenów wymagających restrukturyzacji, odnowy i rewitalizacji. Cel ten realizowany powinien być przede wszystkim przez następujące kierunki działań:

- kompleksowe, zintegrowane programy rewitalizacji obejmujące instrumenty stosowane w ramach innych celów, ukierunkowane na specyficzną sytuację na tych obszarach,
- modernizacja oraz lepsze wykorzystanie linii wąskotorowych regionu dla potrzeb turystyki.

4.11. OBSZARY O NAJNIŻSZEJ DOSTĘPNOŚCI DO USŁUG WARUNKUJĄCYCH MOŻLIWOŚCI ROZWOJOWE

Charakterystyka

Delimitacja obszarów o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe, a w konsekwencji poprawa dostępności do podstawowych usług, stanowi niezwykle istotny element w działaniach na rzecz spójności regionu. Brak dostępu mieszkańców do edukacji, zdrowia, usług komunalnych i kultury wpływa na poziom wykluczenia społecznego mieszkańców z danych terenów.

Za obszary o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe wskazano gminy charakteryzujące się najniższymi wskaźnikami dostępności do kanalizacji, opieki przedszkolnej, usług zdrowotnych, usług kultury oraz najwyższym czasem dojazdu do miast subregionalnych (tj. Gniezno, Kalisz, Konin, Leszno, Piła) i do miasta wojewódzkiego (Poznań).

Wyznaczony obszar obejmuje gminy, których poziom dostępu do usług wymaga szczególnej interwencji. Konsekwencją obecnej sytuacji są liczne problemy społeczne związane między innymi z emigracją ludności oraz wolniejszym niż w pozostałych częściach województwa rozwojem społeczno-gospodarczym. Zjawiska te mają bezpośredni wpływ na atrakcyjność inwestycyjną wskazanych gmin.

Zasięg przestrzenny

W granicach obszaru znalazły się następujące gminy: **Babiak, Baranów, Blizanów, Bralin, Brudzew, Brzeziny, Ceków Kolonia, Chocz, Chodów, Chrzypsko Wielkie, Czajków, Czermin, Damasławek, Dąbie, Dobra, Dobrzyca, Dolsk, Dominowo, Doruchów, Drawsko, Gizałki, Godziesze Wielkie, Gołańcz, Grabów nad Prosną, Grodziec, Grzegorzew, Jaraczewo, Jastrowie, Jutrosin, Kamieniec, Kawęczyn, Kłodawa, Kobyla Góra, Kobylin, Kołaczkowo, Kościelec, Koźmin Wielkopolski, Koźminek, Kramsk, Krzymów, Kwilcz, Lipka, Lubasz, Łęka Opatowska, Łobżenica, Mikstat, Mycielin, Odolanów, Okonek, Olszówka, Osiek Mały, Ostroróg, Ostrowite, Perzów, Pępowo, Pniewy, Połajewo, Poniec, Przedecz, Przygodzice, Przykona, Rozdrażew, Rychtal, Rychwał, Ryczywół, Sieraków, Sierszewice, Sośnie, Szczytniki, Szydłowo, Tarnówka, Trzcinica, Wielichowo, Wierzbinek, Wijewo, Władysławów, Wysoka, Zagórów, Zakrzewo, Zaniemyśl, Zduny, Żelazków.**

Cele polityki regionalnej

Zgodnie z ustaleniami Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 ^[147] ośrodki lokalne zostały określone jako obszary realizacji celu operacyjnego 5.5. Zwiększenie dostępności do podstawowych usług publicznych. Cel ten realizowany powinien być przede wszystkim przez następujące kierunki działań:

- poprawa dostępności komunikacyjnej do usług,
- wsparcie systemowych rozwiązań (prawnych, formalnych, organizacyjnych) zwiększających popyt i podaż usług publicznych,
- wspieranie zaangażowania podmiotów gospodarki społecznej w realizację usług publicznych,
- poprawa podaży usług, w tym e-usług.

4.12. OBSZARY O NAJNIŻSZEJ DOSTĘPNOŚCI TRANSPORTOWEJ DO OŚRODKÓW WOJEWÓDZKICH

Charakterystyka

Do najczęściej stosowanych wskaźników komunikacyjnych, przy określaniu zasięgu powiązań miast wojewódzkich z otaczającym je obszarem, zalicza się kryteria dostępności czasowej wybranych jednostek osadniczych oraz wskaźniki, świadczące pośrednio o sile powiązań pomiędzy ośrodkami, w postaci liczby połączeń komunikacyjnych w ciągu doby.

Sprawność i szybkość pokonywania przestrzeni, mierzona czasem dojazdu różnymi środkami transportu, jest obecnie jednym z najistotniejszych czynników rozwoju i warunkiem osiągnięcia efektywności układu komunikacyjnego. Obszary o bardzo słabej dostępności czasowej (90 minut) i słabej dostępności (60 minut) w relacjach komunikacyjnych ze stolicą regionu są bardziej ograniczone w zakresie dostępu do usług podstawowych, usług wyższego rzędu, które koncentrują się w większych ośrodkach osadniczych, w tym przede wszystkim w miastach.

Transport indywidualny w skali województwa jest najbardziej konkurencyjnym czasowo rodzajem transportu. Atrakcyjność transportu kolejowego jest porównywalna lub nieco gorsza – w zależności do stanu technicznego linii. Transport autobusowy nie jest konkurencyjny czasowo w stosunku do samochodu osobowego i kolei na długich dystansach.

Układ granic województwa wielkopolskiego oraz rozciągłość obszaru w kierunku północnym, południowym i wschodnim, skazują położone tam tereny na pogorszenie dostępności do miasta wojewódzkiego z uwagi na czas dojazdu.

Wyznaczenie obszarów charakteryzujących się najniższą dostępnością transportową do ośrodka wojewódzkiego, stanowiących peryferyjne obszary regionu, ma na celu określenie obszarów interwencji koniecznych dla zapewnienia spójności terytorialnej województwa przez rozwój sieci komunikacyjnej (drogowej i kolejowej).

Zasięg przestrzenny

W granicach obszaru znalazły się następujące gminy:

- a) W zasięgu 60 min. od ośrodka wojewódzkiego: **Blizanów, Borek Wielkopolski, Brudzew, Budzyń, Chocz, Chodzież, Chrzypsko Wielkie, Czarnków, Czermin, Damasławek, Dąbie, Dobrzyca, Gizałki, Golina, Gołańcz, Gostyń, Grodziec, Grzegorzew, Jaraczewo, Jarocin, Kamieniec, Kazimierz Biskupi, Kleczew, Konin, Koło, Kotlin, Kościan, Kościelec, Koźmin Wielkopolski, Kramsk, Krobica, Krzemieniewo, Krzywiń, Krzymów, Kwilcz, Leszno, Lipno, Lubasz, Malanów, Margonin, Mieleszyn, Mieścisko, Międzychód, Mycielin, Niechanowo, Orchowo, Osieczna, Ostrowite, Pępowo, Piaski, Pogorzela, Połajewo, Poniec, Powidz, Pleszew, Rakoniewice, Rozdrażew, Rychwał, Ryczywół, Rzgów, Siedlec, Sieraków, Skulsk, Stare Miasto, Stawiszyn, Ślesin, Śmigiel, Trzemeszno, Tuliszków, Turek, Wapno, Wągrowiec, Wielichowo, Wilczyn, Witkowo, Władysławów, Włoszakowice, Wolsztyn, Wronki, Zagórz, Zbąszyń, Żerków,**
- b) W zasięgu 90 min. od ośrodka wojewódzkiego: **Babiak, Baranów, Białośliwie, Bojanowo, Bralin, Brzeziny, Ceków-Kolonia, Chodów, Czajków, Dobra, Doruchów, Drawsko, Godziesze Wielkie, Gołuchów, Grabów n. Prosną, Jastrowie, Jutrosin, Kaczory, Kalisz, Kawęczyn, Kępno, Kłodawa, Kobyła Góra, Kobylin, Koźminek, Krajenka, Kraszewice, Krotoszyn, Krzyż Wielkopolski, Lipka, Lisków, Łęka Opatowska, Łobżenica, Miasteczko Krajeńskie, Miejska Górka, Mikstat, Nowe Skalmierzyce, Odolanów, Okonek, Olszówka, Opatówek, Osiek Mały, Ostrów Wielkopolski, Ostrzeszów, Pakosław, Perzów, Piła, Przedecz, Przemęt, Przygodzice, Przykona, Raszków, Rawicz, Rychtal, Rydzyna, Sieroszewice, Sompolno, Sośnie, Sulmierzyce, Szamocin, Szczytniki, Szydłowo, Święciechowa, Tarnówka, Trzcianka, Trzcinica, Ujście, Wieleń, Wierzbinek, Wijewo, Wyrzysk, Wysoka, Zakrzewo, Zduny, Złotów, Żelazków.**

Cele polityki regionalnej

Zgodnie z ustaleniami Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020 ^[147] ośrodki lokalne zostały określone jako obszary realizacji celu operacyjnego 1.1. Zwiększenie spójności sieci drogowej. Cel ten realizowany powinien być przede wszystkim przez następujące kierunki działań:

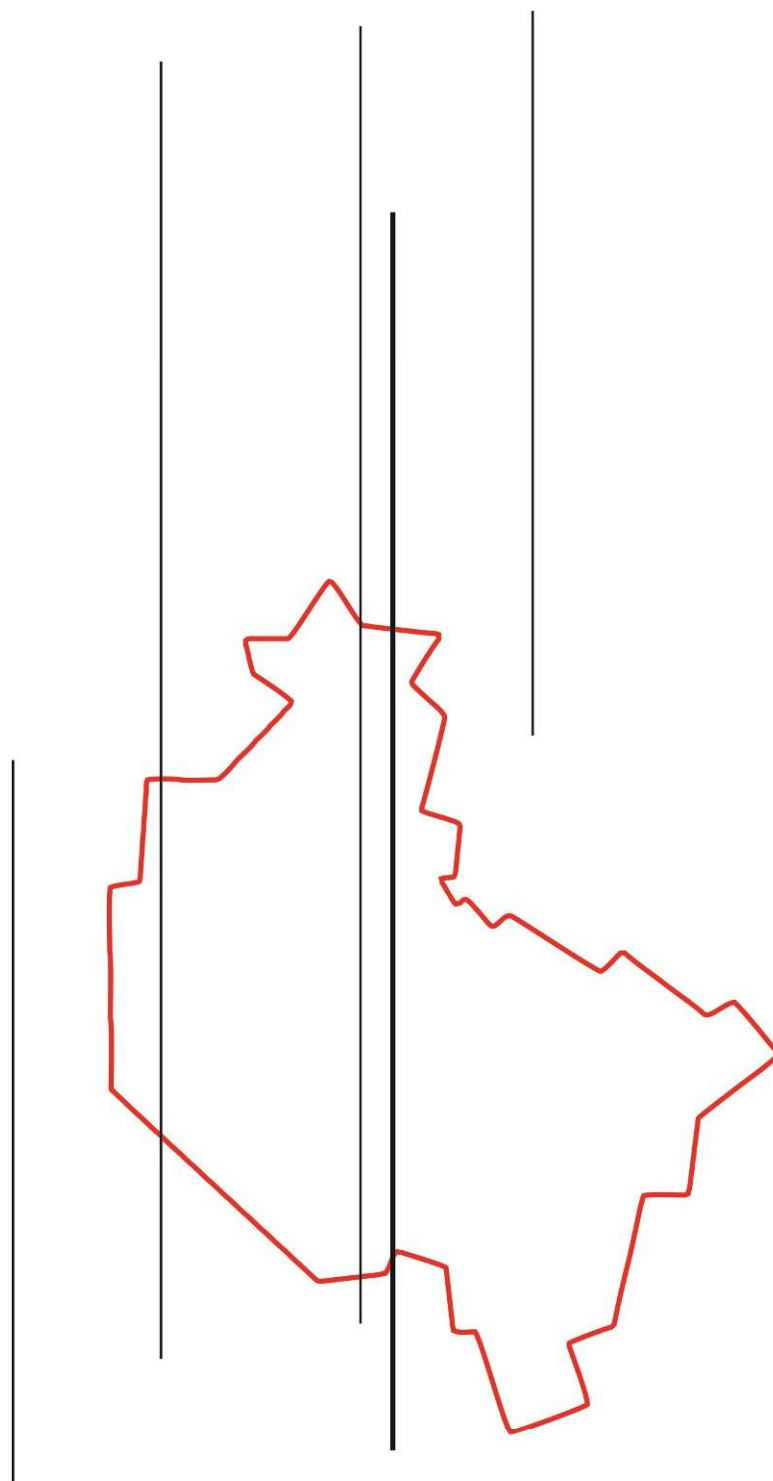
- modernizacja podstawowej sieci drogowej, budowa nowych odcinków tworzących i organizujących system oraz scalających i wiążących go z systemami zewnętrznymi,
- wzmocnienie lokalnej sieci dróg, szczególnie na obszarach o najniższej dostępności transportowej do ośrodka wojewódzkiego,
- modernizacja i rozwój systemów drogowych wraz z budową obwodnic, w tym obwodnic śródmiejskich,
- poprawa bezpieczeństwa na drogach poprzez przebudowę miejsc niebezpiecznych oraz wsparcie podmiotów działających w strefie ratownictwa drogowego,
- budowa spójnego systemu dróg rowerowych i infrastruktury im towarzyszącej,
- upowszechnianie zasady inwestowania w drogi przed zabudową terenu,
- podejmowanie inicjatyw, działań lobbujących na rzecz dostosowania krajowej polityki transportowej, w zakresie transportu drogowego, i wynikających z niej inwestycji do potrzeb Wielkopolski.

Kreowanie rozwoju społeczno-gospodarczego należące do kompetencji wojewódzkich władz samorządowych polega na realizacji zadań, zarówno tych, które wynikają bezpośrednio z ich kompetencji, jak i poprzez wpływanie na gremia odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań krajowych. Dlatego też realizując zadania „twarde”, wymienione wyżej, nie należy zapominać o możliwościach „miękkiego” oddziaływania. Jest to szczególnie ważne w przypadku

infrastruktury drogowej, której rozwój w dużej mierze, w przypadku autostrad, dróg ekspresowych i krajowych, leży w kompetencjach administracji rządowej. Dlatego kierunki działań wymienione wyżej należy uzupełnić o postulaty działań krajowych obejmujących:

- modernizację podstawowej sieci drogowej, budowę nowych odcinków dróg tworzących i organizujących system oraz scalających i wiążących go z systemem zewnętrznym,
- modernizację i rozwój systemów drogowych wraz z budową obwodnic.

Bez równoległych działań krajowych nie ma możliwości uzyskania środkami regionalnymi większego poziomu spójności województwa i zapobieżenia dezintegracji jego przestrzeni, szczególnie w układzie północ-południe. Dlatego niezbędna jest odpowiednia pozycja w planach krajowych drogi krajowej nr 11, w jej docelowej postaci – S 11, a także pozostałych dróg krajowych, w tym - nr 5, 10, 11, 12, 15 i 25 oraz pilne dokończenie modernizacji S5.

WIELKOPOLSKA 2020+

**INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO
O ZNACZENIU PONADLOKALNYM**

VI. INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

Zgodnie z art. 39 ust. 3 i 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w planie zagospodarowania przestrzennego województwa określa się w szczególności rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które zostały ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub sejmik województwa, zgodnie z ich właściwością.

Na podstawie informacji uzyskanych od urzędów oraz instytucji państwowych i samorządowych, Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ określa rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, wynikających z dokumentów przyjętych przez właściwe organy, przedstawione w zestawieniu inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym (tabele T.1-T.9.).

Dla wskazanych inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, w dokumencie określono ich lokalizację poprzez wskazanie nazwy gminy, a w przypadku inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej, ze względu na brak ustalonych ostatecznych przebiegów, wskazano obszar województwa wielkopolskiego. Precyzyjne wyznaczenie terenów lokalizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym nastąpi w trybie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz innych ustaw.

Dopuszcza się zmianę lokalizacji lub przebiegu poszczególnych planowanych inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, a także realizację innych, niewymienionych przedsięwzięć służących ich realizacji, w porozumieniu z właściwymi instytucjami odpowiedzialnymi za przygotowanie i realizację poszczególnych inwestycji, przy zachowaniu działań eliminujących, ograniczających lub kompensujących ewentualne negatywne oddziaływania i skutki planowanych przedsięwzięć oraz łagodzących kolizje z obecnym lub przyszłym sposobem zagospodarowania i użytkowania terenów. Przyjmuje się, że dla istniejących inwestycji służących realizacji zadań publicznych o znaczeniu ponadlokalnym należy uwzględnić ewentualną potrzebę poprawy warunków przestrzennych dla ich funkcjonowania, przebudowy i rozbudowy.

Uwzględnienie wszystkich inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym stanowi warunek niezbędny do stwierdzenia zgodności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy z ustaleniami Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+ oraz uzgodnienia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w zakresie zadań samorządu województwa.

Jednocześnie dopuszcza się sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zachowujących aktualny sposób użytkowania gruntów w obrębie korytarzy komunikacyjnych i infrastrukturalnych, pod warunkiem uwzględnienia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym oraz innych przedsięwzięć służących ich realizacji oraz wprowadzenia odpowiednich ustaleń w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

T.1. Zestawienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – infrastruktura społeczna

Lp.	Nazwa działania	Nazwa inwestycji	Lokalizacja	Nazwa dokumentu	Instytucja odpowiedzialna za realizację inwestycji
1.	Budowa i modernizacja obiektów opieki zdrowotnej	Budowa Regionalnego Centrum Zdrowia Dziecka	Miasto Poznań	Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020	Samorząd Województwa Wielkopolskiego
2.		Budowa Centrum Radioterapii Protonowej w Poznaniu	Miasto Poznań	Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020	Samorząd Województwa Wielkopolskiego
3.		Budowa Zachodniego Centrum Chorób Serca i Naczyń w Poznaniu	Miasto Poznań	Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020	Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu
4.		Budowa Specjalistycznego Centrum Urazowo-Ortopedycznego w Poznaniu	Miasto Poznań	Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 roku. Wielkopolska 2020	Samorząd Województwa Wielkopolskiego
5.		Budowa Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego z Oddziałem Leczenia Uzależnień przy Szpitalu Wojewódzkim w Poznaniu	Miasto Poznań	Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Wielkopolskiego na 2015 rok i lata następne	Samorząd Województwa Wielkopolskiego
6.		Modernizacja i adaptacja budynków i terenów po ZSR w St. Łubianie na potrzeby Ośrodka Diagnostyczno-Terapeutycznego na rzecz Dzieci i Młodzieży oraz ich Rodzin Dotkniętych FAS, działającego w ramach Wielkopolskiego Ośrodka Rozwoju Społecznego	Gmina Szydłowo	Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Wielkopolskiego na 2015 rok i lata następne	Samorząd Województwa Wielkopolskiego
7.		Budowa Ośrodka Radioterapii w Pile	Miasto Piła	Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Wielkopolskiego na 2015 rok i lata następne	Samorząd Województwa Wielkopolskiego
8.	Budowa i modernizacja obiektów szkolnictwa wyższego	Budowa i utrzymanie pomieszczeń dla państwowych szkół wyższych	Miasto Poznań	Ustawa z dnia 22 lipca 2004 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu 2004-2017”	Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
9.		Przebudowa Wielkopolskiego Samorządowego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego	Miasto Poznań	Uchwała Nr XXXVII/722/13 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 30 września 2013 r. zmieniająca Uchwałę Nr XXIX/540/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie: budżetu Województwa Wielkopolskiego na rok 2013	Samorząd Województwa Wielkopolskiego
10.		Adaptacja pomieszczeń na potrzeby magazynu Publicznej Biblioteki Pedagogicznej oraz Kolegium Języków Obcych w Kaliszu	Miasto Kalisz	Uchwała Nr XXXVIII/751/13 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 28 października 2013 r. zmieniająca Uchwałę Nr XXIX/539/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie: Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Wielkopolskiego na 2013 rok i lata następne	Samorząd Województwa Wielkopolskiego
11.		Remont pomieszczeń filii biblioteki publicznej w Krotoszynie	Gmina Krotoszyn	Uchwała Nr XXXVII/722/13 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 30 września 2013 r. zmieniająca Uchwałę Nr XXIX/540/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie: budżetu Województwa Wielkopolskiego na rok 2013	Samorząd Województwa Wielkopolskiego

12.	Budowa i modernizacja obiektów kultury	Przebudowa części budynku Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie	Miasto Gniezno	Wieloletnia Prognoza Finansowa Województwa Wielkopolskiego na 2015 rok i lata następne	Samorząd Województwa Wielkopolskiego
-----	--	---	----------------	--	--------------------------------------

T.2. Zestawienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – komunikacja drogowa

Lp.	Nazwa działania	Nazwa inwestycji	Lokalizacja	Nazwa dokumentu	Institucja odpowiedzialna za realizację inwestycji
1.	Budowa drogi S5 Nowe Marzy – Bydgoszcz – Poznań – Wrocław	Budowa drogi S5 Poznań – Wrocław, odc. Poznań (A2, w. Głuchowo) – Wronczyn	Gminy: Dopiewo, Komorniki, Stęszew	Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.) Aktualizacja 2017 w związku ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
2.		Budowa drogi S5 Poznań – Wrocław (odc. Wronczyn – Radomicko)	Gminy: Stęszew, Czempin, Kościan, Śmigiel, Lipno		Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
3.		Budowa drogi S5 Poznań – Wrocław (odc. Radomicko – Kaczkowo)	Gminy: Lipno, Świeciechowa, m. Leszno, Rydzyna		Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
4.	Budowa drogi S10 Płońsk – Toruń – Bydgoszcz – Piła – Szczecin	Budowa drogi S10 Piła – Bydgoszcz	Gminy: Wyrzysk, Białośliwie, Miasteczko Krajeńskie, Kaczory, m. Piła	Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.) Aktualizacja 2017 w związku ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020r. (z perspektywą do 2030 r.) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
5.		Budowa drogi S10 Szczecin – Piła	Gminy: m. Piła, Szydłowo	Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.) Aktualizacja 2017 w związku ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020r. (z perspektywą do 2030 r.) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
6.	Budowa drogi S11 Koszalin – Piła – Poznań – Ostrów Wielkopolski – Bytom	Budowa obwodnicy Ujścia i Piły – etap I obwodnica Ujścia	Gminy: m. Piła, Ujście	Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
7.		Budowa obwodnicy Kępna	Gmina Kępno	Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
8.		Budowa obwodnicy Obornik	Gmina Oborniki	Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 Kontrakt terytorialny dla Województwa wielkopolskiego	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
9.		Budowa drogi S11 Szczecinek – Piła (w. Piła Północ bez węzła)	Gminy: Okonek, Jastrowie, Tarnówka, Szydłowo, m. Piła	Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.) Aktualizacja 2017 w związku ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020r. (z perspektywą do 2030 r.) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
10.		Budowa drogi S11 Piła – Poznań (odc. Piła – Oborniki)	Gminy: m. Piła, Ujście, Chodzież, Budzyń, Rogoźno, Oborniki	Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.) Aktualizacja 2017 w związku ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

11.		Budowa drogi S11 Piła – Poznań (odc. Oborniki – w. Poznań Północ)	Gminy: m. Piła, Ujście, Chodzież, Budzyń, Rogoźno, Oborniki, Suchy Las, Rokietnica, m. Poznań, Tarnowo Podgórne, Dopiewo, Komorniki	Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.) Aktualizacja 2017 w związku ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020r. (z perspektywą do 2030 r.) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
12.		Budowa drogi S11 Kórnik – Ostrów Wielkopolski	Gminy: Kórnik, Środa Wielkopolski, Krzykosy, Nowe Miasto nad Wartą, Jarocin, Kotlin, Pleszew, Gołuchów, Ostrów Wielkopolski, m. Ostrów Wielkopolski	Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.) Aktualizacja 2017 w związku ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020r. (z perspektywą do 2030 r.) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 Kontrakt terytorialny dla Województwa wielkopolskiego	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
13.		Budowa drogi S11 Ostrów Wielkopolski – Kępno	Gminy: m. Ostrów Wielkopolski, Ostrów Wielkopolski, Przygodzice, Ostrzeszów, Kobyla Góra, Kępno	Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.) Aktualizacja 2017 w związku ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020r. (z perspektywą do 2030 r.) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 Kontrakt terytorialny dla Województwa wielkopolskiego	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
14.		Budowa drogi S11 Kępno – A1	Gminy: Kępno, Baranów, Łęka Opatowska	Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 (z perspektywą do 2025 r.) Aktualizacja 2017 w związku ze Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020r. (z perspektywą do 2030 r.) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
15.	Rozbudowa dróg krajowych	DK 12 Budowa obwodnicy Gostynia	Gminy: Gostyń, Piaski, Borek Wielkopolski	Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
16.		Przebudowa DK 25 na odcinku Ostrów Wielkopolski – Kalisz – Konin	Gmina: m. Ostrów Wielkopolski Ostrów Wielkopolski, Nowe Skalmierzyce, Kalisz, Żelazków, Stawiszyn, Rychwał, Stare Miasto, Konin	Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2014-2023 Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
17.		Zmiana przebiegu DK 25 w granicach miasta Konina na odcinku od ul. Poznańskiej do ul. Przemysłowej	Miasto Konin	Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego	Miasto Konin
18.		Budowa Węzła Naramowicka nad ul. Lechicką	Miasto Poznań	Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego	Miasto Poznań

T.3. Zestawienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – komunikacja kolejowa

Lp.	Nazwa działania	Nazwa inwestycji	Lokalizacja	Nazwa dokumentu	Institucja odpowiedzialna za realizację inwestycji
1.	Modernizacja linii kolejowych	Prace na obwodnicy towarowej Poznania	Gminy: Swarzędz, m. Poznań	Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.) Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
2.		Prace na linii kolejowej E20 na odcinku Warszawa – Poznań – pozostałe roboty, odcinek Sochaczew – Swarzędz	Gminy: Chodów, Kłodawa, Olszówka, Grzegorzew, Koło, m. Koło, Osiek Mały, Kramsk, m. Konin, Golina, Słupca, m. Słupca, Strzałkowo, Września, Nekla, Kostrzyn, Swarzędz	Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
3.		Prace na linii kolejowej E-59 (nr 351) na odcinku Poznań Główny – Szczecin Dąbie	Gminy: m. Poznań, Rokietnica, Szamotuły, Obrzycko, Wronki, Wieleń, Drawsko, Krzyż Wielkopolski	Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.) Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
4.		Prace na linii kolejowej E-59 na odcinku Poznań Główny – Szczecin Dąbie, odcinek Wronki - Słonice	Gminy: Wronki, Wieleń, Drawsko, Krzyż Wielkopolski	Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
5.		Modernizacja linii kolejowej E 59 na odcinku Wrocław – Poznań, etap III, odcinek Czempień – Poznań – Faza I	Gminy: Czempień, Mosina m. Puszczykowo, Komorniki, m. Luboń, m. Poznań	Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
6.		Modernizacja linii kolejowej E 59 na odcinku Wrocław – Poznań, etap III, odcinek Czempień – Poznań – Faza II	Gminy: Czempień, Mosina m. Puszczykowo, Komorniki, m. Luboń, m. Poznań	Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
7.		Prace na linii kolejowej E 59 na odcinku Wrocław – Poznań, etap IV, odcinek granica województwa dolnośląskiego - Czempień	Gminy: Rawicz, Bojanowo, Rydzyna,, Świąciechowa, m. Leszno, Lipno, Śmigiel, Kościan, m. Kościan, Czempień	Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku Kontrakt terytorialny dla Województwa wielkopolskiego	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
8.		Rehabilitacja linii kolejowej C-E65 (nr 131) na odcinku Chorzów Batory – Tarnowskie Góry – Karsznice – Inowrocław – Bydgoszcz – Maksymilianowo	Gminy: Dąbie, Olszówka, Grzegorzew, Babiak, Wierzbinek	Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.) Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
9.		Prace na liniach kolejowych nr 14, 811 na odcinku Łódź Kaliska – Zduńska Wola – Ostrów Wielkopolski, etap II: Zduńska Wola – Ostrów Wielkopolski	Gminy: Szczytniki, Opatówek, m. Kalisz, Nowe Skalmierzyce, Ostrów Wielkopolski, m. Ostrów Wielkopolski	Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.) Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
10.		Prace na liniach kolejowych nr 14, 815, 816 na odcinku Ostrów Wielkopolski – (Krotoszyn) – Leszno – Głogów wraz z elektryfikacją odcinka Krotoszyn/Durzy – Leszno – Głogów	Gminy: m. Ostrów Wielkopolski, Ostrów Wielkopolski, Krotoszyn, Kobylin, Pępowo, Krobica, Pomiec, Rydzyna, Krzemieniewo, Osieczna, m. Leszno	Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
11.		Prace na liniach kolejowych nr 18, 203 na odcinku Bydgoszcz Główna – Piła Główna – Krzyż, etap I: prace na odcinku Bydgoszcz Główna – Piła Główna	Gminy: Wyrzysk, Białośliwie, Miasteczko Krajeńskie, Kaczory, m. Piła	Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.

12.	Prace na liniach kolejowych nr 18, 203 na odcinku Bydgoszcz Główna – Piła Główna – Krzyż, etap II: prace na odcinku Piła Główna – Krzyż wraz z elektryfikacją	Gminy: m. Piła, Szydłowo, Trzcianka, Wieleń, Krzyż Wielkopolski	Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
13.	Przywrócenie do eksploatacji linii kolejowej nr 181 na odcinku Kępno – Oleśnica	Gminy: Kępno, Bralin, Perzów	Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
14.	Rehabilitacja linii kolejowych nr 281 i nr 766 na odcinku Oleśnica/ Łukanów – Krotoszyn – Jarocin – Września – Gniezno	Gminy: Zduny, Krotoszyn, Rozdrażew, Koźmin Wielkopolski, Jarocin, Żerków, Nowe Miasto nad Wartą, Miłosław, Września, Czarniejewo, m. Gniezno	Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.) Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
15.	Modernizacja linii kolejowej nr 354 Poznań Główny POD – Chodzież – Piła Główna	Gminy: m. Poznań, Suchy Las, Oborniki, Rogoźno, Budzyń, Chodzież, m. Chodzież, Kaczory, m. Piła.	Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
16.	Rewitalizacja linii kolejowej nr 356 na odcinku Wągrowiec – Gołańcz – granica województwa	Gminy: m. Wągrowiec, Wągrowiec, Gołańcz	Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
17.	Modernizacja linii kolejowej nr 356 Poznań – Wschód – Bydgoszcz na terenie województwa wielkopolskiego, mającej duże znaczenie w obsłudze połączeń małych miejscowości z aglomeracją poznańską, na odcinku Poznań – Wschód – Gołańcz – Etap I A	Gminy: m. Poznań, czerwonak, Murowana Goślina, Skoki, Wągrowiec, m. Wągrowiec, Gołańcz	Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
18.	Modernizacja linii kolejowej nr 357 Sulechów - Luboń na terenie województwa wielkopolskiego, mającej duże znaczenie w obsłudze połączeń małych miejscowości z aglomeracją poznańską, na odcinku Wolsztyn - Luboń – Etap II	Gminy: Wolsztyn, Rakoniewice, Wielichowo, Grodzisk Wielkopolski, Granowo, Stęszew, Komorniki, Luboń	Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
19.	Rewitalizacja linii kolejowej nr 357 na odcinku Drzymałowo – Wolsztyn	Gminy: Wolsztyn, Rakoniewice	Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
20.	Wymiana nawierzchni wraz z robotami towarzyszącymi na linii kolejowej nr 272 Kluczbork – Poznań, odcinek Kórnik – Poznań Główny wraz z przebudową mostu stalowego na rzece Warcie na stacji Poznań Starołęka w km 196,254	Gminy: Kórnik, m. Poznań	Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
21.	Modernizacja infrastruktury kolejowej w obrębie peronów stacji Poznań Główny po stronie zachodniej z dostosowaniem jej do obsługi osób niepełnosprawnych	m. Poznań	Krajowy Program Kolejowy do 2023 roku	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.

22.	Budowa Kolei Dużych Prędkości	Realizacja Kolei Dużych Prędkości na odcinku Warszawa – Łódź – Poznań/Wrocław	Gminy: Szczytniki, Godziesze Wielkie, Nowe Skalmierzyce, m. Kalisz, Ostrów Wielkopolski, Raszków, Pleszew, Czermin, Kotlin, Jarocin, Nowe Miasto nad Wartą, Krzykosy, Zaniemyśl, Środa Wielkopolska, Kórnik, m. Poznań, Sieroszewice, Przygodzice, Mikstat, Ostrzeszów, Kobyla Góra	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.
23.	Utworzenie kolei aglomeracyjnej	Utworzenie kolei obsługującej obszar aglomeracji poznańskiej	Poznański Obszar Metropolitalny	Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego	Samorząd Województwa Wielkopolskiego

T.4. Zestawienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – śródlądowe drogi wodne

Lp.	Nazwa działania	Nazwa inwestycji	Lokalizacja	Nazwa dokumentu	Instytucja odpowiedzialna za realizację inwestycji
1.	Rewitalizacja szlaku żeglownego Kanału Bydgoskiego i Noteci Dolnej skanalizowanej	Podniesienie parametrów Kanału Bydgoskiego i Noteci Dolnej skanalizowanej (od km 14,8 do km 176,2) do drogi wodnej II klasy	Gminy: Wyrzysk, Gołańcz, Szamocin, Białośliwie, Miasteczko Krajeńskie, Chodzież, Kaczory, Ujście, Trzcianka, Czarnków, m. Czarnków, Wieleń, Krzyż Wielkopolski, Drawsko	Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.) Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu
2.		Modernizacja budowli hydrotechnicznych na drodze wodnej Noteci Dolnej skanalizowanej od km 38,9 do km 176,2	Gminy: Wyrzysk, Gołańcz, Szamocin, Białośliwie, Miasteczko Krajeńskie, Chodzież, Kaczory, Ujście, Trzcianka, Czarnków, m. Czarnków, Wieleń, Krzyż Wielkopolski, Drawsko	Dokument Implementacyjny do Strategii Rozwoju Transportu do 2020 r. (z perspektywą do 2030 r.) Kontrakt Terytorialny dla Województwa Wielkopolskiego	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu

T.5. Zestawienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – elektroenergetyka

Lp.	Nazwa działania	Nazwa inwestycji	Lokalizacja	Nazwa dokumentu	Instytucja odpowiedzialna za realizację inwestycji
1.	Budowa i rozbudowa elektroenergetycznej sieci przesyłowej	Rozbudowa stacji 220/110 kV Piła Krzewina o rozdzielnię 400 kV	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.
2.		Budowa linii 400 kV Piła Krzewina – Żydowo Kierzkowo	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.
3.		Przełączenie linii 220 kV Piła Krzewina – Bydgoszcz Zachód – Jasiniec na napięcie 400 kV wraz z dostosowaniem stacji Piła Krzewina i stacji Bydgoszcz Zachód do pracy na napięciu 400 kV	Województwo wielkopolskie	Ustawa z dnia 22 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych	Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.
4.		Budowa linii 400 kV Piła Krzewina – Plewiska	Województwo wielkopolskie	Ustawa z dnia 22 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.
5.		Budowa linii 400 kV Piła Krzewina – Bydgoszcz Zachód	Województwo wielkopolskie	Ustawa z dnia 22 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.

6.		Budowa linii 400 kV Baczyna – Plewiska	Województwo wielkopolskie	Ustawa z dnia 22 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych	Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.
7.		Modernizacja stacji 220/110 kV Leszno Gronowo – etap II	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.
8.		Budowa linii 400 kV Pątnów – Jasiniec	Województwo wielkopolskie	Ustawa z dnia 22 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych	Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.
9.		Modernizacja linii 220 kV Adamów – Konin tor I	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.
10.		Modernizacja linii 220 kV Adamów – Konin tor II	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.
11.		Modernizacja linii 220 kV Janów – Zgierz – Adamów	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.
12.		Budowa linii 400 kV relacji Plewiska – Eisenhüttenstadt	Województwo wielkopolskie	Ustawa z dnia 22 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych	Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.
13.	Budowa i rozbudowa elektroenergetycznej sieci dystrybucyjnej	Modernizacja linii 110 kV El Konin – Kragola – Turek Zdr. – Elektrownia Adamów	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENERGA S.A.
14.		Modernizacja linii 110 kV Elektrownia Adamów – Żuki – Ceków – Kalisz Centrum – Kalisz Piwonice	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENERGA S.A.
15.		Przebudowa linii 110 kV Ostrów – Kalisz Piwonice	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENERGA S.A.
16.		Modernizacja linii 110 kV Ostrów – Kalisz Zachód – Kalisz Dobrzec – Kalisz Północ – Rychwał	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENERGA S.A.
17.		Przebudowa linii 110 kV Pleszew – Kotlin – Jarocin Wsch. – Jarocin Zach (2-tor)	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENERGA S.A.
18.		Modernizacja linii 110 kV Jarocin Wsch. – Ludwinów – Gizałki – Zagórów	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENERGA S.A.
19.		Budowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji: GPZ Nowy Tomyśl (NOT) – GPZ Pniewy (PNI)	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENE A Operator Sp. z o. o.
20.		Przebudowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji: GPZ Pniewy (PNI) – GPZ Duszniki (DUW) – SE Plewiska (PLE)	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENE A Operator Sp. z o. o.
21.		Przebudowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji: SE Plewiska (PLE) – GPZ Stęszew (SEW) – GPZ Kościan (KCI) – GPZ Śmigiel (SMI) – RS Widziszewo (WDZ) – SE Leszno Gronowo (LES)	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENE A Operator Sp. z o. o.

22.	Budowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji: SE Piła Krzewina (PKW) – GPZ Miasteczko Krajeńskie (MKR)	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
23.	Budowa linii dwutorowej 110 kV relacji RS 110 kV Garaszewo (GAR) w kierunku GPZ Nagradowice (NAG) (SE Kromolice (KRM))	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
24.	Budowa RS 110 kV Garaszewo (GAR) wraz z wprowadzeniem do RS 110 kV Garaszewo (GAR) czterech odcinków kablowych 110 kV jako wcięcia w dwie linie 110 kV relacji: GPZ Poznań Starołęka (PST) ÷ GPZ Żegrze (ZEG), GPZ Bema (BMA) ÷ GPZ Żegrze (ZEG)	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
25.	Budowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji: linia Nowy Tomysł – Pniewy (NOT-PNI) – RS Kuślin	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
26.	Budowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji: GPZ Nadołnik (NAD) – GPZ EC1 Garbary (POE)	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
27.	Budowa linii kablowej WN-110 kV stanowiąca zasilanie planowanego GPZ-u Towarowa jako wcięcie do istniejącej linii kablowej relacji GPZ Jeżyce (JEZ) – GPZ Bema (BMA)	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
28.	Przebudowa linii 110 kV (36 km) Piotrków – Pątnów	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENERGA S.A.
29.	Modernizacja GPZ Chodzież (CHD)	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
30.	Budowa rozdzielni sieciowej RS Garaszewo	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
31.	Modernizacja GPZ Górczyn (GCZ)	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
32.	Modernizacja GPZ Jastrowie (JST)	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
33.	Modernizacja SE Leszno Gronowo (LES)	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.

34.	Modernizacja GPZ Oborniki (OBO)	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
35.	Modernizacja GPZ Piła Południe (PIP)	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
36.	Budowa GPZ Suchy Las (SYL)	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
37.	Budowa GPZ Szczepankowo (SCE)	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
38.	Budowa GPZ Śmiłowo (SMO)	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
39.	Budowa GPZ Towarowa (TWA)	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
40.	Modernizacja GPZ Wronki (WRO)	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
41.	Budowa sieci inteligentnej na terenie środkowej Wielkopolski (OD Poznań Centrum) poprzez modernizację i przebudowę linii i stacji SN i NN, wymianę transformatorów, automatyzację linii i stacji	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
42.	Budowa sieci inteligentnej na terenie południowej Wielkopolski (OD Poznań Południe) poprzez modernizację i przebudowę linii i stacji SN i NN, wymianę transformatorów, automatyzację linii i stacji	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.
43.	Budowa sieci inteligentnej na terenie północnej Wielkopolski (OD Poznań Północ) poprzez modernizację i przebudowę linii i stacji SN i NN, wymianę transformatorów, automatyzację linii i stacji	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	ENEA Operator Sp. z o. o.

T.6. Zestawienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – gazownictwo

Lp.	Nazwa działania	Nazwa inwestycji	Lokalizacja	Nazwa dokumentu	Instytucja odpowiedzialna za realizację inwestycji
1.	Budowa i rozbudowa gazociągów przesyłowych	Budowa gazociągu Lwówek–Odolanów wraz z infrastrukturą niezbędną do jego obsługi	Województwo wielkopolskie	Ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	GAZ-SYSTEM S.A.
2.		Modernizacja gazociągu Tworóg – Odolanów wraz z infrastrukturą niezbędną do jego obsługi	Województwo wielkopolskie	Ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu	GAZ-SYSTEM S.A.
3.		Budowa gazociągu Kotowo – Zielona Góra wraz z infrastrukturą niezbędną do jego obsługi	Województwo wielkopolskie	Ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu	GAZ-SYSTEM S.A.
4.		Budowa gazociągu Piotrków Trybunalski – Odolanów wraz z infrastrukturą niezbędną do jego obsługi	Województwo wielkopolskie	Ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu	GAZ-SYSTEM S.A.
5.		Budowa gazociągów o średnicy nie mniejszej niż 200 mm i maksymalnym ciśnieniu roboczym (MOP) nie mniejszym niż 5,5 MPa łączących sieć przesyłową z jednostkami wytwórczymi lub jednostkami kogeneracji w rozumieniu ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne o mocy przyłączeniowej nie mniejszej niż 5000 m ³ /h wraz z infrastrukturą niezbędną do ich obsługi	Województwo wielkopolskie	Ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu	GAZ-SYSTEM S.A.
6.		Budowa gazociągu Malanów – Tuliszków – Konin	Województwo wielkopolskie	Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o.
7.	Tłocznie gazu	Budowa tłoczni gazu niezbędnych do funkcjonowania gazociągów o przepustowości nie mniejszej niż 50 000 m ³ /h wraz z infrastrukturą niezbędną do ich obsługi: Budowa tłoczni gazu Odolanów etap „0”	Województwo wielkopolskie	Ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020	GAZ-SYSTEM S.A.

8.	Magazyny gazu	Budowa instalacji magazynowych gazu, w tym bezzbiornikowego magazynowania gazu ziemnego, o pojemności czynnej nie mniejszej niż 250 mln m ³ wraz z infrastrukturą niezbędną do ich obsługi: Kawernowy Podziemny Magazyn Gazu Damasławek	Województwo wielkopolskie	Ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu	GAZ-SYSTEM S.A.
----	---------------	--	---------------------------	---	-----------------

T.7. Zestawienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – gospodarka wodna i ochrona przeciwpowodziowa

Lp.	Nazwa działania	Nazwa inwestycji	Lokalizacja	Nazwa dokumentu	Institucja odpowiedzialna za realizację inwestycji
1.	Budowa zbiorników wodnych	Zbiornik Wielowieś Klasztorna na rzece Prośnie*	Gminy: Sierszewice, Brzeziny, Godziesze Wielkie, Grabów nad Prosną, Kraszewice	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry, Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2020 r. Wielkopolska 2020, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
2.		Zbiornik Miejska Górka	Gmina Miejska Górka	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
3.		Zbiornik Piłka	Gmina Drawsko	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
4.		Zbiornik Laskownica	Gmina Gołańcz	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
5.		Zbiornik Tulce	Gmina Kleszczewo	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
6.		Zbiornik Gostyń	Gmina Piaski	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
7.		Zagospodarowanie retencyjne zlewni Rowu Żłotnickiego	Gminy: m. Poznań, Suchy Las	Masterplan dla obszaru dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
8.		Zbiornik Czempień	Gmina Czempień	Masterplan dla obszaru dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
9.		Zbiornik Rzetnia Przybyszów	Gmina Kępno	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
10.		Zbiornik Rokosowo	Gmina Poniec	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
11.	Regulacja przepływów i ochrona przed powodzią	Wał przeciwpowodziowy rzeki Warty na Polderze Janów –Radyczyn od km 39+250 do km 52+120	Gminy: Brudzew, Przykona	Masterplan dla obszaru dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
12.		Wał przeciwpowodziowy rzeki Warty – Polder Nizina Konińska	Gminy: m. Konin, Krzymów	Masterplan dla obszaru dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
13.		Wał przeciwpowodziowy rzeki Warty – Polder Krzymów	Gmina Krzymów	Masterplan dla obszaru dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
14.		Wał przeciwpowodziowy rzeki Warty i Ner – Polder Krzykosy	Gmina Dąbie	Masterplan dla obszaru dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
15.		Wał przeciwpowodziowy rzeki Warty – Polder Gozdów	Gmina Kościelec	Masterplan dla obszaru dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

16.	Poprawa bezpieczeństwa przeciwpowodziowego w dolinie rzeki Warty – budowa polderu Golina w powiecie konińskim*	Gminy: Golina, Rzgów, Stare Miasto	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
17.	Modernizacja obiektów hydrotechnicznych Zbiornika Wodnego Jeziorsko w zakresie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego*	Gmina Dobra, HOT-SPOT Warta	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
18.	Rewitalizacja ubezpieczeń betonowych skarp lewego i prawego brzegu rzeki Warty od mostu Przemysła I (km 246,00) do mostu Garbary (km 241,760)*	Gmina m. Poznań	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
19.	Koncepcja zabezpieczenia przeciwpowodziowego m. Wieleń*	Gmina Wieleń	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Urząd Miasta Wieleń, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
20.	Odbudowa zabudowy regulacyjnej, poprzez remonty istniejących ostróg i pozostałej zabudowy regulacyjnej na odcinku ok. 20 km w rejonie Luboń – Czerwonak [wydzielony zakres inwestycji dla obszaru problemowego]#	HOT-SPOT Poznań-Luboń	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
21.	Remont budowli regulacyjnych (ostróg) na odcinku Warty (ok. 15-20 km) w rejonie Golicy [wydzielony zakres inwestycji dla obszaru problemowego]#	HOT-SPOT Golina	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
22.	Likwidacja prawobrzeżnego wału przeciwpowodziowego rzeki Noteci o długości ok. 5,5 km w rejonie Białośliwia poprzez jego lokalne przerwanie #	Gmina Białośliwie	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
23.	Prace remontowe i odmuleniowe na Kaliskim Węźle Wodnym #	Gminy: m. Kalisz, Gołuchów, Blizanów	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
24.	Remonty jazów i progów na rzece Prośnie w km od około 52+000 do około km 167+000 oraz na Kanale Bernardyńskim #	HOT-SPOT Kalisz	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
25.	Obwałowanie rzeki Swędzni, m. Kalisz #	Gmina m. Kalisz	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
26.	Regulacja rzeki Warty w rejonie miasta Koła #	Gminy: Koło (gm. miejska), Koło (gm. wiejska), Kościelec, Dąbie	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
27.	Modernizacja budowli hydrotechnicznych na drodze wodnej Dolnej Skanalizowanej Noteci - remont 12 śluz i 14 jazów [wydzielony zakres inwestycji dla obszaru problemowego]#	HOT-SPOT Wieleń	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
28.	Udrożnienie rzeki Noteci dla przepływu wód powodziowych na odcinku ok. 2,5 km w rejonie Wieleń [wydzielony zakres inwestycji dla obszaru problemowego]#	HOT-SPOT Wieleń	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

29.		Odtwarzanie retencji dolin rzek. Opracowanie programu renaturyzacji doliny Noteci na odcinku od ujścia rzeki Łobżonka do ujścia rzeki Drawy na długości ok. 120 km [^]	region wodny Warty	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
30.		Ochrona/zwiększenie retencji leśnej w zlewni. Opracowanie szczegółowej analizy i projektu możliwości zwiększenia retencji leśnej w powiązaniu z Kompleksowym projektem adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych [^]	region wodny Warty	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Regionalne Dyrekcje Lasów Państwowych
31.		Odtwarzanie retencji dolin rzek. Opracowanie programu renaturyzacji Doliny Konińsko-Pyzderskiej wzdłuż rzeki Warty na długości ok. 50 km [^]	region wodny Warty	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
32.		Ochrona/zwiększenie retencji na obszarach zurbanizowanych. Opracowanie szczegółowej analizy i projektu możliwości zwiększenia retencji obszarów zurbanizowanych (indywidualnie dla miasta powyżej 50 tys. mieszkańców) [^]	region wodny Warty	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	JST, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
33.		Odtwarzanie retencji dolin rzek. Opracowanie analizy stanu istniejącego i programu zwiększenia retencji w zlewni Neru poprzez budowę urządzeń wodnych oraz wykorzystanie i modernizację istniejących urządzeń melioracyjnych [^]	region wodny Warty	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
34.		Wykup gruntów i budynków. Opracowanie programu wykupów i przesiedleń na terenach szczególnie zagrożonych powodzią [^]	region wodny Warty	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
35.		Odtwarzanie retencji dolin rzek. Opracowanie programu możliwości i efektywności rozstawu lub likwidacji wałów przeciwpowodziowych w regionie wodnym [^]	region wodny Warty	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
36.		Ochrona/zwiększenie retencji na obszarach rolniczych. Opracowanie szczegółowej analizy i projektu możliwości zwiększenia retencji obszarów rolniczych w zlewniach nizinnych [^]	region wodny Środkowej Odry	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

37.		Poprawa i rozwój krajowego systemu prognoz, monitoringu i ostrzeżeń – podniesienie poziomu ich jakości i wiarygodności. Wprowadzenie Regionalnego systemu prognozowania powodzi w dorzeczu Odry [^]	obszar dorzecza Odry	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry	IMGW
38.	Regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych	Rzeka Rgilewka w km 3+100 do 32+800, gmina Koło, Grzegorzew, Kłodawa, Chodów, powiat Koło - Etap II odbudowa koryta rzeki Rgilewki w km 9+000 do 32+800, gmina Grzegorzew, Kłodawa, Chodów, powiat Koło	Gminy: Koło, Grzegorzew, Kłodawa, Chodów	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
39.		Podpiętrzenie jezior Skulskich, gm. Skulsk	Gmina Skulsk	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
40.		Regulacja Kanału Lubiny, gm. Koło	Gminy: Koło (gm. wiejska), Koło (gm. miejska), Osiek Mały	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
41.		Południowy Kanał Obry – regulacja i obwałowanie rzeki w km 0+000-38+387. Etap I - gm. Sława, Wolsztyn, Przemęt - pow. wschowski, wolsztyński	Gminy: Wolsztyn, Przemęt	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
42.		Kanał Grzymiślawski (rz. Pyszca), gm. Śrem	Gmina Śrem	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
43.		Odbudowa rz. Samy, gm. Szamotuły, Obrzycko, Oborniki, woj. wielkopolskie	Gminy: Obrzycko (gm. miejska), Obrzycko (gm. wiejska), Oborniki, Szamotuły	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
44.		Odbudowa Kanału B na Polderze Zagórów i Tarszewo w km 0+000 - 7+000	Gminy: Zagórów, Rzgów	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
45.		Południowy Kanał Obry – regulacja i obwałowanie rzeki w km 0+000-38+387 Etap I	Gminy: Przemęt, Wolsztyn	Masterplan dla obszaru dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
46.		Prut – regulacja i obwałowanie w km 0+000-3+722	Gmina Kościan	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
47.		Odbudowa rzeki Gulczanki 00+000 do 19+100 (20+270)	Gminy: Wieleń, Lubasz	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
48.		Odbudowa Kanału Sierakowskiego w km 0+000 do 2+300	Gmina Słupca	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
49.		Kiełbaska Duża i Kiełbaska Mała - modernizacja Kiełbaski Dużej 0+000 - 14+800 i Kiełbaski Małej 0+000 - 10+000	Gmina Kościelec	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
50.		Odbudowa Czarna Struga Defet w km 0+000 - 35+985	Gminy: Lądek, Zagórów, Rzgów, Rychwał, Grodziec	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

51.		Odbudowa Kanału Małgosia	Gmina Trzcianka	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
52.		Zimna Woda w km 3+932- 8+492, gm. Malanów, pow. Turek	Gmina Malanów	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
53.		Regulacja i odbudowa Kanału Bartosz w km 9+570 - 23+800	Gmina Zagórów	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
54.		Regulacja Suchej Rzeki w km 5+755-13+880	Gmina Słupca	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
55.		Odbudowa Kanału Czarnobrodzkiego w km 0+000 - 8+900	Gminy: Zagórów, Grodziec, Gizałki	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
56.		Odbudowa rzeki Meszny w km 0+000- 10+530 wraz z odbudową jazów	Gminy: Słupca, Łądek	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
57.		Odbudowa rzeki Bawół w km 0+000 - 20+175 wraz z odbudową jazów	Gminy: Słupca, Strzałkowo	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
58.		Budowa przepławki – rzeka Człapia w km 0+571	Gmina Krzyż Wielkopolski	Masterplan dla obszaru dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
59.	Budowa obiektów inżynierii wodnej	Budowa rurociągu tłocznego wraz z przepompownią, zasilaniem i stacją energetyczną 6,0/0,4kV oraz dojazdem, w celu przetrzutu wód kopalnianych do Jeziora Budziszawskiego i Wilczyńskiego	Gminy: Kleczew, Wilczyn	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2020	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

* - inwestycja strategiczna – techniczna w Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry

^ - inwestycja strategiczna – nietechniczna w Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry

- działanie buforowe w Planie zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry

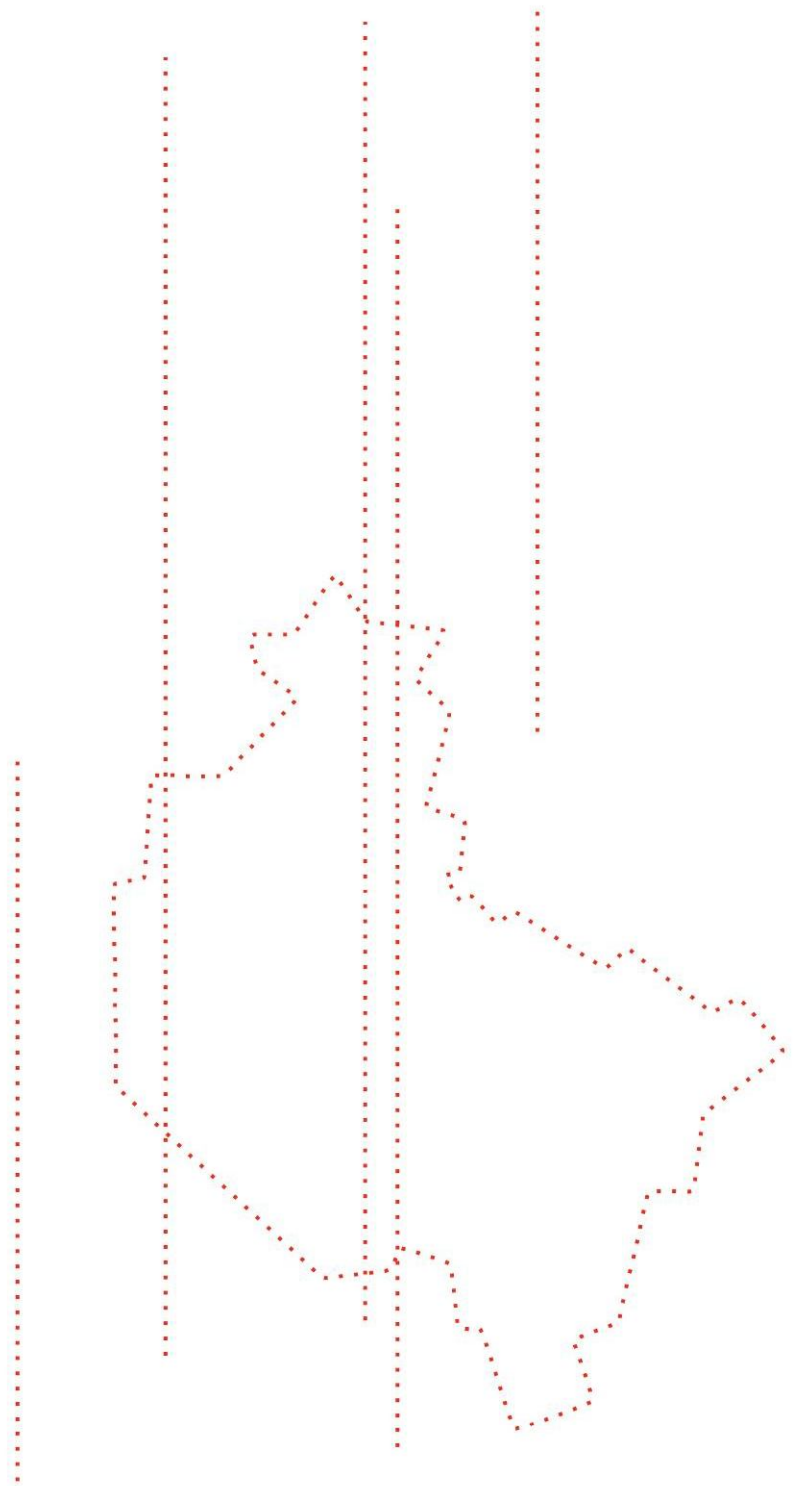
T.8. Zestawienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – wydobywanie złóż kopalni

Lp.	Nazwa działania	Nazwa inwestycji	Lokalizacja	Nazwa dokumentu	Instytucja odpowiedzialna za realizację inwestycji
1.	Eksploracja węgla brunatnego	Eksploracja węgla brunatnego ze złoża Ościstowo	Gminy: Ślesin, Skulsk, Wilczyn	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry	PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin S.A.
2.		Eksploracja węgla brunatnego ze złoża Dęby Szlacheckie	Gminy: Babiak, Koło	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry	PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin S.A.
3.		Eksploracja węgla brunatnego ze złoża Piaski	Gminy: Rzgów, Zagórów, Rychwał, Grodziec	Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry	PAK Kopalnia Węgla Brunatnego Konin S.A.

T.9. Zestawienie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – obronność i bezpieczeństwo publiczne

Lp.	Nazwa działania	Nazwa inwestycji	Lokalizacja	Nazwa dokumentu	Institucja odpowiedzialna za realizację inwestycji
1.	Budowa i modernizacja obiektów wojskowych	Budowa składów MPS na terenie lotniska Poznań-Krzesiny	Miasto Poznań	Plan inwestycyjny NSIP – NATO Security Investment Programme	Ministerstwo Obrony Narodowej
2.		Budowa i modernizacja składu MPS	Gmina Opalenica	Plan inwestycyjny NSIP – NATO Security Investment Programme	Ministerstwo Obrony Narodowej
3.		Przebudowa składu MPS, budowa rurociągu przesyłowego łączącego składy MPS na terenie lotniska w Powidzu	Gmina Powidz	Plan inwestycyjny NSIP – NATO Security Investment Programme	Ministerstwo Obrony Narodowej
4.		Budowa i modernizacja budynków koszarowych, sportowych i administracyjnych	Gmina Jarocin	Plan inwestycji budowlanych Resortu Obrony Narodowej w latach 2015-2022	Ministerstwo Obrony Narodowej
5.		Budowa i modernizacja budynków koszarowych, sportowych i administracyjnych	Gmina Powidz	Plan inwestycji budowlanych Resortu Obrony Narodowej w latach 2015-2022	Ministerstwo Obrony Narodowej
6.		Modernizacja budynków administracyjnych, szkoleniowych, sieci wodnokanalizacyjnych i energetycznych	Miasto Poznań	Plan inwestycji budowlanych Resortu Obrony Narodowej w latach 2015-2022	Ministerstwo Obrony Narodowej
7.		Modernizacja budynków administracyjnych	Gmina Mosina	Plan inwestycji budowlanych Resortu Obrony Narodowej w latach 2015-2022	Ministerstwo Obrony Narodowej
8.		Modernizacja budynków administracyjnych, magazynowych, systemu energetycznego	Gmina Kórnik	Plan inwestycji budowlanych Resortu Obrony Narodowej w latach 2015-2022	Ministerstwo Obrony Narodowej
9.		Modernizacja budynków administracyjnych, budowa specjalistycznej infrastruktury poligonowej	Gmina Jastrowie	Plan inwestycji budowlanych Resortu Obrony Narodowej w latach 2015-2022	Ministerstwo Obrony Narodowej
10.		Budowa i modernizacja obiektów szkoleniowych, sieci komunikacyjnej, obiektów sportowych, sieci wodno-kanalizacyjnej	Gmina Suchy Las	Plan inwestycji budowlanych Resortu Obrony Narodowej w latach 2015-2022	Ministerstwo Obrony Narodowej
11.		Modernizacja i przebudowa budynków administracyjnych	Gmina Śrem	Plan inwestycji budowlanych Resortu Obrony Narodowej w latach 2015-2022	Ministerstwo Obrony Narodowej
12.	Budowa i modernizacja obiektów policji	KPP Gniezno – dobudowa skrzydła budynku administracyjnego	Miasto Gniezno	Program inwestycyjny KWP w Poznaniu	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
13.		KPP Grodzisk – dobudowa skrzydła budynku administracyjnego	Gmina Grodzisk Wielkopolski	Program inwestycyjny KWP w Poznaniu	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
14.		KP Kłodawa – budowa nowej siedziby	Gmina Kłodawa	Program inwestycyjny KWP w Poznaniu	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
15.		KPP Kościan – rozbudowa siedziby	Miasto Kościan	Program inwestycyjny KWP w Poznaniu	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

16.		KP Pniewy – budowa nowej siedziby	Gmina Pniewy	Program inwestycyjny KWP w Poznaniu	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych
17.		Budowa infrastruktury technicznej w ramach projektu „Budowa innowacyjnej zintegrowanej platformy teleinformatycznej wielkopolskiej policji dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego”	Województwo wielkopolskie	Program inwestycyjny KWP w Poznaniu	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

WIELKOPOLSKA 2020+

ZAŁĄCZNIKI

VII. ZAŁĄCZNIKI

1. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

T.10. Udokumentowane złoża kopalin

Lp.	Nr złoża	Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny	Gmina
1.	4663	Bogdaj-Uciechów	Gazy ziemne	Odolanów, Sośnie
2.	8756	Bonikowo	Gazy ziemne	Kamieniec, Kościan
3.	4725	Borowo	Gazy ziemne	Czempiń
4.	9194	Brońsko	Gazy ziemne	Kościan, Kamieniec, Śmigiel, Wielichowo
5.	4680	Bukowiec	Gazy ziemne	Grodzisk Wielkopolski, Opalenica
6.	4705	Ceradz Dolny	Gazy ziemne	Tarnowo Podgórne, Duszniki
7.	4726	Duszniki E	Gazy ziemne	Duszniki
8.	9850	Elźbieciny	Gazy ziemne	Rakoniewice
9.	7397	Gorzyce	Gazy ziemne	Czempiń
10.	14594	Grodzisk-26	Gazy ziemne	Grodzisk Wielkopolski, Granowo
11.	10133	Jabłonna	Gazy ziemne	Rakoniewice
12.	11312	Jabłonna S	Gazy ziemne	Rakoniewice
13.	10134	Jabłonna W	Gazy ziemne	Rakoniewice
14.	4708	Jankowice	Gazy ziemne	Tarnowo Podgórne, Kaźmierz
15.	4659	Jarocin	Gazy ziemne	Dobrzyca, Kotlin
16.	4685	Kaleje	Gazy ziemne	Zaniemyśl, Śrem
17.	7780	Kaleje-E	Gazy ziemne	Zaniemyśl
18.	4598	Kargowa	Gazy ziemne	Siedlec
19.	18189	Karmin	Gazy ziemne	Dobrzyca
20.	9260	Kłęka E	Gazy ziemne	Jarocin
21.	17085	Komorze	Gazy ziemne	Pyzdry, Żerków
22.	7970	Kościan S	Gazy ziemne	Kościan, miasto Kościan, Śmigiel
23.	8604	Kościan S-Ca2	Gazy ziemne	Kościan, Śmigiel
24.	12476	Kromolice	Gazy ziemne	Środa Wielkopolska, Kórnik
25.	13324	Kromolice S	Gazy ziemne	Środa Wielkopolska, Kórnik
26.	4715	Kąkolewo	Gazy ziemne	Osieczna, Krzemieniewo
27.	15613	Lisewo	Gazy ziemne	Pyzdry, Żerków
28.	18606	Miłosław E	Gazy ziemne	Miłosław
29.	9502	Międzychód	Gazy ziemne	Międzychód
30.	4709	Młodasko	Gazy ziemne	Kaźmierz, Tarnowo Podgórne
31.	4706	Niemierzyce	Gazy ziemne	Granowo
32.	10135	Nowy Tomyśl	Gazy ziemne	Nowy Tomyśl
33.	8898	Pakośław	Gazy ziemne	Jutrosin, Pakośław
34.	4710	Paproć	Gazy ziemne	Nowy Tomyśl, Grodzisk Wielkopolski, Rakoniewice
35.	5365	Paproć W	Gazy ziemne	Nowy Tomyśl
	5365	Paproć W	Gazy ziemne	Nowy Tomyśl
	5365	Paproć W	Gazy ziemne	Nowy Tomyśl, Zbąszyń
36.	4728	Podrzewie	Gazy ziemne	Duszniki
37.	4682	Porażyn	Gazy ziemne	Opalenica
38.	4698	Radlin	Gazy ziemne	Żerków, Nowe Miasto nad Wartą, Jarocin
39.	4718	Rawicz	Gazy ziemne	Rawicz
40.	4717	Rawicz-dolomit główny	Gazy ziemne	Rawicz

41.	11990	Roszków	Gazy ziemne	Jarocin, Jaraczewo
42.	9411	Ruchocice	Gazy ziemne	Rakoniewice, Wielichowo
43.	8603	Solec	Gazy ziemne	Książ Wielkopolski
	8603	Solec	Gazy ziemne	Książ Wielkopolski
44.	4684	Strykowo	Gazy ziemne	Stęszew
45.	4683	Stęszew	Gazy ziemne	Stęszew
46.	4721	Szewce E	Gazy ziemne	Buk
47.	4723	Szewce W	Gazy ziemne	Buk, Opalenica
48.	4704	Sędziny	Gazy ziemne	Duszniki
49.	4664	Tarchały	Gazy ziemne	Odolanów, Przygodzice, Ostrów Wielkopolski
	4664	Tarchały	Gazy ziemne	Odolanów, Przygodzice, Ostrów Wielkopolski
50.	4729	Turkowo	Gazy ziemne	Kuślin
51.	4674	Ujazd	Gazy ziemne	Kamieniec, Grodzisk Wielkopolski, Rakoniewice
52.	8899	Wielichowo	Gazy ziemne	Wielichowo, Kamieniec, Rakoniewice
53.	5986	Wilcze-czerw.spag.	Gazy ziemne	Wolsztyn
54.	5985	Wilcze-dolomit główny	Gazy ziemne	Wolsztyn
55.	14324	Winna Góra	Gazy ziemne	Miłosław, Krzykosy
56.	4713	Wysocko	Gazy ziemne	Przygodzice, Ostrów Wielkopolski
57.	8757	Wysocko Małe E	Gazy ziemne	Przygodzice, Ostrów Wielkopolski
58.	4719	Zakrzewo	Gazy ziemne	Miejska Górka, Rawicz, Bojanowo
59.	11160	Zaniemyśl	Gazy ziemne	Zaniemyśl
60.	4670	Załęcze	Gazy ziemne	Rawicz
61.	4735	Zbąszyń	Gazy ziemne	Zbąszyń, Siedlec
62.	12079	Środa Wielkopolska	Gazy ziemne	Środa Wielkopolska
63.	9503	Łęki	Gazy ziemne	Kamieniec
64.	4702	Żakowo	Gazy ziemne	Lipno, Osieczna
65.	5448	Wapno	Gipsy i anhydryty	Wapno
	5448	Wapno	Gipsy i anhydryty	Wapno
66.	5251	Bełęcin	Kredy	Krzemieniewo
67.	1076	Błotkowo	Kredy	Lipno
68.	194	Czapury	Kredy	miasto Poznań
	194	Czapury	Kredy	miasto Poznań
	194	Czapury	Kredy	miasto Poznań
69.	155	Kalwy Cieśle	Kredy	Dopiewo, Buk
	155	Kalwy Cieśle	Kredy	Dopiewo, Buk
	155	Kalwy Cieśle	Kredy	Dopiewo, Buk
70.	156	Objezierze	Kredy	Oborniki
71.	5356	Panienka	Kredy	Jaraczewo
72.	5888	Sierpówko-Kiączyn	Kredy	Kaźmierz
73.	10762	Sypniewo II	Kredy	Jastrowie
	10762	Sypniewo II	Kredy	Jastrowie
74.	1147	Wrząca	Kredy	Trzcianka
75.	4914	Skic	Torfy i kredy	Złotów
	4914	Skic	Torfy i kredy	Złotów
	4914	Skic	Torfy i kredy	Złotów
76.	5203	Skic-Kujan	Torfy i kredy	Zakrzewo, Złotów
	5203	Skic-Kujan	Torfy i kredy	Zakrzewo, Złotów
	5203	Skic-Kujan	Torfy i kredy	Zakrzewo, Złotów
	5203	Skic-Kujan	Torfy i kredy	Zakrzewo, Złotów

77.	5219	Strzyżewo Kościelne	Torfy i kredy	Gniezno
78.	5155	Zbąszyń	Torfy i kredy	Zbąszyń
79.	4915	Łękno	Torfy i kredy	Wągrowiec
	4915	Łękno	Torfy i kredy	Wągrowiec
	4915	Łękno	Torfy i kredy	Wągrowiec
	4915	Łękno	Torfy i kredy	Wągrowiec
80.	2935	Bachorzew	Kruszywa naturalne	Jarocin
81.	11358	Bachorzew KR	Kruszywa naturalne	Jarocin
82.	5881	Baranowo	Kruszywa naturalne	Łubowo
	5881	Baranowo	Kruszywa naturalne	Łubowo
83.	7115	Baranowo I	Kruszywa naturalne	Łubowo
84.	7184	Baranów	Kruszywa naturalne	Baranów
85.	8876	Baranów II	Kruszywa naturalne	Baranów
86.	10253	Baranów V	Kruszywa naturalne	Baranów
87.	14253	Baranów VI	Kruszywa naturalne	Baranów
88.	9826	Baranów-Joanka	Kruszywa naturalne	Baranów
89.	18556	Barchlin LG	Kruszywa naturalne	Przemęt
90.	7158	Bartodzieje	Kruszywa naturalne	Wągrowiec
91.	16442	Batorowo AZ	Kruszywa naturalne	Tarnowo Podgórne
92.	16802	Batorowo MŁ	Kruszywa naturalne	Tarnowo Podgórne, Dopiewo
93.	14067	Bednary	Kruszywa naturalne	Pobiedziska
94.	17829	Bednary I	Kruszywa naturalne	Pobiedziska
95.	6313	Białków Górny	Kruszywa naturalne	Kościelec
	6313	Białków Górny	Kruszywa naturalne	Kościelec
96.	9572	Białków Górny I	Kruszywa naturalne	Kościelec
	9572	Białków Górny I	Kruszywa naturalne	Kościelec
97.	17849	Białykał AD	Kruszywa naturalne	Pakosław
	17849	Białykał AD	Kruszywa naturalne	Pakosław
98.	17547	Bieczyny I	Kruszywa naturalne	Czempiń
99.	18572	Bieczyny II	Kruszywa naturalne	Czempiń
100.	18273	Bielawy BEL-WAH	Kruszywa naturalne	Granowo
101.	17949	Bielewo	Kruszywa naturalne	Krzywiń
102.	8903	Bierzmo	Kruszywa naturalne	Brudzew
103.	14001	Biskupice Ołoboczne I	Kruszywa naturalne	Nowe Skalmierzyce
	14001	Biskupice Ołoboczne I	Kruszywa naturalne	Nowe Skalmierzyce
104.	12357	Biskupice Ołoboczne II	Kruszywa naturalne	Nowe Skalmierzyce
105.	16259	Biskupice Ołoboczne III	Kruszywa naturalne	Nowe Skalmierzyce
106.	17876	Biskupice Ołoboczne IV	Kruszywa naturalne	Nowe Skalmierzyce
107.	7764	Bodzyniewo	Kruszywa naturalne	Śrem
108.	15025	Bogufałów	Kruszywa naturalne	Przygodzice
	15025	Bogufałów	Kruszywa naturalne	Przygodzice
109.	17981	Bogufałów I	Kruszywa naturalne	Przygodzice
110.	6609	Boguniewo	Kruszywa naturalne	Rogoźno
111.	4988	Boguszynek	Kruszywa naturalne	Nowe Miasto nad Wartą
112.	2950	Bogusław	Kruszywa naturalne	Gołuchów
113.	8351	Bojanice III-p.A i B	Kruszywa naturalne	Krzemieniewo
	8351	Bojanice III-p.A i B	Kruszywa naturalne	Krzemieniewo
114.	8352	Bojanice IV	Kruszywa naturalne	Krzemieniewo
115.	9488	Bojanice V	Kruszywa naturalne	Krzemieniewo

116.	17542	Bolesławiec GZ	Kruszywa naturalne	Mosina
117.	8914	Bolewice	Kruszywa naturalne	Miedzichowo
118.	8363	Bolewice I	Kruszywa naturalne	Miedzichowo
	8363	Bolewice I	Kruszywa naturalne	Miedzichowo
119.	11513	Bolewice II	Kruszywa naturalne	Miedzichowo
120.	4404	Bolmów	Kruszywa naturalne	Blizanów
121.	14941	Bonikowo MS	Kruszywa naturalne	Kościان
122.	2956	Borek	Kruszywa naturalne	Godziesze Wielkie
123.	1588	Borkowice	Kruszywa naturalne	Mosina, Czempiń
	1588	Borkowice	Kruszywa naturalne	Mosina
124.	8501	Borkowice I	Kruszywa naturalne	Mosina
125.	5288	Borówiec	Kruszywa naturalne	Kórnik
126.	7842	Borówiec II	Kruszywa naturalne	Kórnik
127.	5089	Borówko	Kruszywa naturalne	Pobiedziska
128.	17846	Brudzew IS	Kruszywa naturalne	Blizanów
	17846	Brudzew IS	Kruszywa naturalne	Blizanów
129.	5078	Brudzewo	Kruszywa naturalne	Strzałkowo
130.	13444	Brzegi	Kruszywa naturalne	Krzyż Wielkopolski
131.	15522	Brzeziny	Kruszywa naturalne	Tuliszków
132.	4911	Brzezińskie Holendry	Kruszywa naturalne	Krzymów
133.	10602	Brzezińskie Holendry SJ-I	Kruszywa naturalne	Krzymów
134.	10934	Brzezińskie Holendry SJ-II	Kruszywa naturalne	Krzymów
135.	16035	Brzezińskie Holendry SJ-III	Kruszywa naturalne	Krzymów
136.	17498	Brzezińskie Holendry SJ-IV	Kruszywa naturalne	Krzymów
	17498	Brzezińskie Holendry SJ-IV	Kruszywa naturalne	Krzymów
137.	12367	Brzeźnica JS	Kruszywa naturalne	Dolsk
138.	3369	Brzeźno	Kruszywa naturalne	Krzymów
139.	9823	Brzeźno II	Kruszywa naturalne	Krzymów
140.	8908	Brzoza DD	Kruszywa naturalne	Duszniki
141.	13445	Brzoza DD-I	Kruszywa naturalne	Duszniki
142.	5345	Budy Przybyłowski	Kruszywa naturalne	Koło
143.	1551	Bukowiec	Kruszywa naturalne	Czarnków
144.	15873	Bukowiec MŁ	Kruszywa naturalne	Czarnków
145.	10606	Chachalnia 2	Kruszywa naturalne	Zduny
146.	18425	Chełst - Zachód	Kruszywa naturalne	Drawsko
147.	4957	Chełst - Zachód II	Kruszywa naturalne	Drawsko
148.	3754	Chmielinko	Kruszywa naturalne	Lwówek
149.	8838	Chmielinko I	Kruszywa naturalne	Lwówek
150.	9458	Chmielinko II	Kruszywa naturalne	Lwówek
151.	9692	Chojęcin	Kruszywa naturalne	Bralin
	9692	Chojęcin	Kruszywa naturalne	Bralin
152.	5639	Chrośnica	Kruszywa naturalne	Zbąszyń
153.	13418	Chrośnica II	Kruszywa naturalne	Zbąszyń
154.	13450	Chrośnica III	Kruszywa naturalne	Zbąszyń
155.	17159	Chrośnica IV	Kruszywa naturalne	Zbąszyń
156.	17416	Chrośnica V	Kruszywa naturalne	Zbąszyń
157.	9182	Chrząblice nr 1	Kruszywa naturalne	Brudzew
158.	17129	Chudobczyce	Kruszywa naturalne	Kwilcz
159.	14605	Chwałkówko MŁ	Kruszywa naturalne	Łubowo

160.	16588	Chwałkówko MŁ II	Kruszywa naturalne	Łubowo
161.	17079	Chynowa I	Kruszywa naturalne	Przygodzice
162.	15248	Chynowa II	Kruszywa naturalne	Przygodzice
163.	5059	Chładowo	Kruszywa naturalne	Witkowo
164.	5505	Chładowo II	Kruszywa naturalne	Witkowo
165.	7405	Chładowo III	Kruszywa naturalne	Witkowo
166.	15243	Chładowo IV	Kruszywa naturalne	Witkowo
167.	15504	Chładowo V	Kruszywa naturalne	Witkowo
168.	16432	Chładowo VI	Kruszywa naturalne	Witkowo
169.	18627	Chładowo VII	Kruszywa naturalne	Witkowo
170.	3760	Cicha Góra	Kruszywa naturalne	Nowy Tomyśl
171.	9824	Cienia III-C	Kruszywa naturalne	Opatówek
172.	11514	Cienia III-D	Kruszywa naturalne	Opatówek
173.	10328	Cieśle AD	Kruszywa naturalne	Rogoźno
174.	11357	Cieśle III	Kruszywa naturalne	Buk
175.	17897	Cieśle ZO	Kruszywa naturalne	Rogoźno
176.	3384	Ciążeń	Kruszywa naturalne	Lądek
177.	3757	Czarne Piątkowo	Kruszywa naturalne	Środa Wielkopolska
178.	7910	Czarne Piątkowo DW	Kruszywa naturalne	Środa Wielkopolska
179.	9100	Czarne Piątkowo GS	Kruszywa naturalne	Środa Wielkopolska
180.	10582	Czarne Piątkowo GS-II	Kruszywa naturalne	Środa Wielkopolska
181.	7840	Czarne Piątkowo I	Kruszywa naturalne	Środa Wielkopolska
182.	8463	Czarne Piątkowo III	Kruszywa naturalne	Środa Wielkopolska
183.	8690	Czarne Piątkowo IV	Kruszywa naturalne	Środa Wielkopolska
184.	11198	Czarne Piątkowo JG	Kruszywa naturalne	Środa Wielkopolska
185.	15027	Czarne Piątkowo MG	Kruszywa naturalne	Środa Wielkopolska
186.	17268	Czarne Piątkowo ZM	Kruszywa naturalne	Środa Wielkopolska
187.	5658	Czarnotki I	Kruszywa naturalne	Zaniemyśl
188.	14926	Czechnów	Kruszywa naturalne	Bojanowo
189.	15872	Czechnów I	Kruszywa naturalne	Bojanowo
190.	10773	Czyżkowo I	Kruszywa naturalne	Lipka
191.	11124	Czyżkowo II	Kruszywa naturalne	Lipka
192.	13362	Czyżkowo III	Kruszywa naturalne	Lipka
193.	17602	Czyżkowo-WR	Kruszywa naturalne	Lipka
194.	9601	Cząszczew	Kruszywa naturalne	Jarocin
195.	15357	Cząszczew II	Kruszywa naturalne	Jarocin
196.	9600	Dalki II	Kruszywa naturalne	Gniezno
197.	5637	Daszewice	Kruszywa naturalne	Mosina
198.	8200	Daszewice III	Kruszywa naturalne	Mosina
	8200	Daszewice III	Kruszywa naturalne	Mosina
199.	9387	Daszewice IV	Kruszywa naturalne	Mosina
200.	8383	Depaula	Kruszywa naturalne	Krzymów
201.	8965	Depaula II	Kruszywa naturalne	Krzymów
202.	9867	Depaula III	Kruszywa naturalne	Krzymów
203.	17747	Dobrosołowo RK	Kruszywa naturalne	Kazimierz Biskupi
204.	8849	Dolsk	Kruszywa naturalne	Dolsk
205.	18324	Dolsk II	Kruszywa naturalne	Dolsk
206.	6930	Dominice	Kruszywa naturalne	Włoszakowice
207.	17980	Dormowo	Kruszywa naturalne	Międzychód

208.	3640	Dołaszewo	Kruszywa naturalne	Szydłowo
	3640	Dołaszewo	Kruszywa naturalne	Szydłowo
	3640	Dołaszewo	Kruszywa naturalne	Szydłowo
	3640	Dołaszewo	Kruszywa naturalne	Szydłowo
	3640	Dołaszewo	Kruszywa naturalne	Szydłowo
	3640	Dołaszewo	Kruszywa naturalne	Szydłowo
	3640	Dołaszewo	Kruszywa naturalne	Szydłowo
	3640	Dołaszewo	Kruszywa naturalne	Szydłowo
	3640	Dołaszewo	Kruszywa naturalne	Szydłowo
209.	3670	Drawski Młyn II	Kruszywa naturalne	Drawsko
210.	5479	Drawsko	Kruszywa naturalne	Drawsko
211.	8540	Dryja	Kruszywa naturalne	Tuliszków
212.	18225	Dryja I	Kruszywa naturalne	Tuliszków
213.	10613	Drzonek	Kruszywa naturalne	Dolsk
214.	11359	Drzonek OM	Kruszywa naturalne	Dolsk
215.	11766	Duszniki MD	Kruszywa naturalne	Duszniki, Kuślin
	11766	Duszniki MD	Kruszywa naturalne	Duszniki,
	11766	Duszniki MD	Kruszywa naturalne	Duszniki,
	11766	Duszniki MD	Kruszywa naturalne	Duszniki
216.	10634	Dymaczewo BW	Kruszywa naturalne	Mosina
217.	3738	Dymaczewo Nowe	Kruszywa naturalne	Mosina
218.	17796	Dziadowice	Kruszywa naturalne	Malanów
219.	11088	Dziembowo	Kruszywa naturalne	Kaczory
220.	3759	Dzierżnica	Kruszywa naturalne	Dominowo
221.	17059	Dzierżnica MŁ III	Kruszywa naturalne	Dominowo
222.	14162	Dzierżnica ŁM	Kruszywa naturalne	Dominowo
223.	17069	Dzierżnica ŁM II	Kruszywa naturalne	Dominowo, Nekla
224.	1353	Dzierżazna	Kruszywa naturalne	Turek
	1353	Dzierżazna	Kruszywa naturalne	Turek
	1353	Dzierżazna	Kruszywa naturalne	Turek
225.	6028	Dzierżazna I	Kruszywa naturalne	Turek
	6028	Dzierżazna I	Kruszywa naturalne	Turek
226.	18356	Dzierżazna IX	Kruszywa naturalne	Turek
	18356	Dzierżazna IX	Kruszywa naturalne	Turek
227.	18156	Dzierżazna PS	Kruszywa naturalne	Turek
228.	12187	Dzierżazna V	Kruszywa naturalne	Turek
229.	14179	Dzierżazna VI	Kruszywa naturalne	Turek
230.	15907	Dzierżazna VII	Kruszywa naturalne	Turek
231.	15534	Dzierżazna VIII	Kruszywa naturalne	Turek
232.	3480	Dzięczyzna	Kruszywa naturalne	Poniec
	3480	Dzięczyzna	Kruszywa naturalne	Poniec
233.	10308	Dzięczyzna 2	Kruszywa naturalne	Poniec
234.	18374	Dzięczyzna I	Kruszywa naturalne	Poniec
	18374	Dzięczyzna I	Kruszywa naturalne	Poniec
235.	10027	Długie Nowe I	Kruszywa naturalne	Święciechowa
236.	17749	Długie Nowe KS	Kruszywa naturalne	Święciechowa
	17749	Długie Nowe KS	Kruszywa naturalne	Święciechowa
237.	16635	Długie Nowe ML	Kruszywa naturalne	Święciechowa
238.	18611	Długie Nowe ML I	Kruszywa naturalne	Święciechowa

239.	18670	Długie Nowe ML II	Kruszywa naturalne	Święciechowa
240.	11677	Długie Nowe SO	Kruszywa naturalne	Święciechowa
	11677	Długie Nowe SO	Kruszywa naturalne	Święciechowa
241.	11685	Długie Nowe SO I	Kruszywa naturalne	Święciechowa
242.	15249	Długie Nowe SO II	Kruszywa naturalne	Święciechowa
243.	17426	Długie Nowe SO III	Kruszywa naturalne	Święciechowa
244.	18453	Długie Nowe SO IV	Kruszywa naturalne	Święciechowa
245.	18675	Długie Nowe SO V	Kruszywa naturalne	Święciechowa
	18000	Długie Nowe TT	Kruszywa naturalne	Święciechowa
246.	18000	Długie Nowe TT	Kruszywa naturalne	Święciechowa
247.	11519	Długie Nowe WL	Kruszywa naturalne	Święciechowa
248.	6708	Długie Stare	Kruszywa naturalne	Święciechowa
249.	5518	Dąbcze	Kruszywa naturalne	Rydzyzna
250.	5120	Dąbrowa	Kruszywa naturalne	Dobra
	5120	Dąbrowa	Kruszywa naturalne	Dobra
251.	1590	Dąbrowa	Kruszywa naturalne	Dopiewo
252.	3666	Dąbrowa Góra	Kruszywa naturalne	Szydłowo
253.	9599	Dąbrowa Góra I	Kruszywa naturalne	Szydłowo
254.	10662	Dąbrowa Góra II	Kruszywa naturalne	Szydłowo
255.	8865	Dąbrowa MD-2	Kruszywa naturalne	Dopiewo
256.	8809	Dąbrowa WD I	Kruszywa naturalne	Dopiewo
257.	11599	Dąbrowa WD-II	Kruszywa naturalne	Dopiewo
258.	6885	Dąbrowa ZS	Kruszywa naturalne	Dopiewo
259.	9816	Dąbrowa Śremska	Kruszywa naturalne	Śrem
260.	7423	Dąbrowa-Wschód	Kruszywa naturalne	Dopiewo
261.	3379	Dąbrowice Nowe	Kruszywa naturalne	Kościelec
	3755	Dąbrówka Leśna	Kruszywa naturalne	Oborniki
262.	3365	Dębina	Kruszywa naturalne	Witkowo
263.	3365	Dębina	Kruszywa naturalne	Witkowo
264.	14019	Dębniaki III	Kruszywa naturalne	Lisków
265.	7302	Dębniaki Kaliskie	Kruszywa naturalne	Blizanów
266.	17332	Dęborzyce MD	Kruszywa naturalne	Pniewy
267.	15696	Dęborzyce PS	Kruszywa naturalne	Pniewy
268.	9644	Dęby Szlacheckie-I	Kruszywa naturalne	Osiek Mały
269.	16999	Fałkowo BDX	Kruszywa naturalne	Łubowo
270.	11663	Folsztyn GP	Kruszywa naturalne	Wieleń
271.	4978	Galew II	Kruszywa naturalne	Brudzew
272.	11361	Galew III	Kruszywa naturalne	Brudzew
273.	12060	Garby AS	Kruszywa naturalne	Krzykosy
	12060	Garby AS	Kruszywa naturalne	Krzykosy
274.	11091	Garby GM	Kruszywa naturalne	Krzykosy
275.	17047	Garby GM III	Kruszywa naturalne	Krzykosy
276.	18043	Garby GM IV	Kruszywa naturalne	Krzykosy
277.	12465	Garby II	Kruszywa naturalne	Krzykosy
278.	14322	Garby III	Kruszywa naturalne	Krzykosy
279.	12463	Garby MB	Kruszywa naturalne	Krzykosy
280.	9361	Garby MM	Kruszywa naturalne	Krzykosy
281.	15592	Garby MM II	Kruszywa naturalne	Krzykosy
282.	17833	Garby MM IIIA	Kruszywa naturalne	Krzykosy

283.	9516	Garby OS	Kruszywa naturalne	Krzykosy
284.	11090	Garby OS II	Kruszywa naturalne	Krzykosy
285.	12369	Garby PS	Kruszywa naturalne	Krzykosy
286.	16283	Garby ŁJB	Kruszywa naturalne	Krzykosy
287.	17070	Garby ŁJB II	Kruszywa naturalne	Krzykosy
288.	17337	Garby ŁJB III	Kruszywa naturalne	Krzykosy
289.	3375	Gawrony	Kruszywa naturalne	Skulsk
290.	13452	Gawrony I	Kruszywa naturalne	Skulsk
291.	5228	Gierłatowo	Kruszywa naturalne	Nekla
292.	9453	Gierłatowo II	Kruszywa naturalne	Nekla
293.	17220	Gierłatowo JK	Kruszywa naturalne	Nekla
294.	11360	Gierłatowo KP	Kruszywa naturalne	Nekla
295.	15809	Gierłatowo KP I	Kruszywa naturalne	Nekla
296.	7762	Gierłatowo-HK	Kruszywa naturalne	Nekla
297.	13424	Giżyn	Kruszywa naturalne	Bojanowo
298.	14753	Giżyn I	Kruszywa naturalne	Bojanowo
299.	14754	Giżyn II	Kruszywa naturalne	Bojanowo
300.	16037	Glińnica GS	Kruszywa naturalne	Odolanów
301.	7610	Glińnica III	Kruszywa naturalne	Odolanów
302.	9279	Glińnica IV	Kruszywa naturalne	Odolanów
303.	9395	Glińnica V	Kruszywa naturalne	Odolanów
304.	11661	Glińnica VII	Kruszywa naturalne	Odolanów
305.	12068	Glińnica VIII	Kruszywa naturalne	Odolanów
306.	3729	Gniezno	Kruszywa naturalne	miasto Gniezno
307.	3741	Gniezno I	Kruszywa naturalne	miasto Gniezno
308.	5067	Goczki Polskie	Kruszywa naturalne	Wierzbinek
309.	16361	Godziesze	Kruszywa naturalne	Godziesze Wielkie
310.	8599	Gola	Kruszywa naturalne	Jaraczewo
311.	10115	Gola II	Kruszywa naturalne	Jaraczewo
312.	11094	Gola III	Kruszywa naturalne	Jaraczewo
	11094	Gola III	Kruszywa naturalne	Jaraczewo
313.	13890	Gola IV	Kruszywa naturalne	Jaraczewo
314.	15825	Gola V	Kruszywa naturalne	Jaraczewo
315.	17873	Gola VI	Kruszywa naturalne	Jaraczewo
316.	3378	Golina	Kruszywa naturalne	Golina
317.	15871	Golina Wielka AS	Kruszywa naturalne	Bojanowo
318.	13185	Gorzupia	Kruszywa naturalne	Krotoszyn
319.	14748	Gorzycko I	Kruszywa naturalne	Międzychód
320.	9386	Gołuch	Kruszywa naturalne	Pobiedziska
321.	9901	Gołuch I	Kruszywa naturalne	Pobiedziska
322.	18589	Gołuch II	Kruszywa naturalne	Pobiedziska
323.	17101	Gołuch KR I	Kruszywa naturalne	Pobiedziska
324.	9970	Gołębek III	Kruszywa naturalne	Krzymów
325.	13419	Gołębek IV	Kruszywa naturalne	Krzymów
326.	17358	Gołębowo AD	Kruszywa naturalne	Oborniki
327.	12054	Gołębowo MD	Kruszywa naturalne	Oborniki
328.	18044	Grabowiec	Kruszywa naturalne	Tuliszków
329.	5061	Grabowiec-Brzeziny	Kruszywa naturalne	Tuliszków
330.	10772	Grobia MD	Kruszywa naturalne	Sieraków

331.	11520	Grodzisko	Kruszywa naturalne	Osieczna
332.	17010	Gronówko SK	Kruszywa naturalne	Lipno
333.	18563	Grotniki	Kruszywa naturalne	Włoszakowice
334.	10305	Grońsko 1	Kruszywa naturalne	Lwówek
335.	8464	Gruszczyn KP	Kruszywa naturalne	Swarzędz
336.	10000	Gruszczyn KP II	Kruszywa naturalne	Swarzędz
337.	17937	Gruszczyn KP III	Kruszywa naturalne	Swarzędz
338.	18651	Grylewo I	Kruszywa naturalne	Wągrowiec
339.	16056	Grzybno	Kruszywa naturalne	Brodnica
340.	5118	Grąbków	Kruszywa naturalne	Małanów
341.	11751	Grąbków - 1	Kruszywa naturalne	Małanów
342.	5119	Grądy Brdowskie	Kruszywa naturalne	Babiak
343.	7748	Grójec	Kruszywa naturalne	Siedlec
344.	5663	Grójec I	Kruszywa naturalne	Środa Wielkopolska
345.	10936	Grójec T-M	Kruszywa naturalne	Środa Wielkopolska
346.	4194	Grójec Wielki	Kruszywa naturalne	Siedlec
347.	9145	Grójec Wielki dz. 283/5	Kruszywa naturalne	Siedlec
348.	17203	Grójec Wielki MT	Kruszywa naturalne	Siedlec
349.	18476	Grójec Wielki MT I	Kruszywa naturalne	Siedlec
350.	16983	Grójec Wielki PT	Kruszywa naturalne	Siedlec
351.	16174	Grójec Wielki TJ III	Kruszywa naturalne	Siedlec
352.	8199	Gurówko	Kruszywa naturalne	Niechanowo
353.	12468	Gurówko I	Kruszywa naturalne	Niechanowo
354.	14383	Gurówko II	Kruszywa naturalne	Niechanowo
355.	11750	Głazewo TN	Kruszywa naturalne	Międzychód
	11750	Głazewo TN	Kruszywa naturalne	Międzychód
356.	14854	Głazewo TN1	Kruszywa naturalne	Międzychód
357.	5346	Głodno	Kruszywa naturalne	Krzymów
358.	1356	Głodno-Walewo	Kruszywa naturalne	Krzymów
	1356	Głodno-Walewo	Kruszywa naturalne	Krzymów
359.	4351	Głodowo	Kruszywa naturalne	Golina
360.	11365	Głuchów	Kruszywa naturalne	Kawęczyn
361.	18423	Głębocko KR	Kruszywa naturalne	Murowana Goślina
362.	3758	Gębarzewo	Kruszywa naturalne	Czerniejewo
363.	6826	Gębarzewo I	Kruszywa naturalne	Czerniejewo
364.	10600	Góra ZW	Kruszywa naturalne	Śrem
365.	18117	Góreczki Wielkie	Kruszywa naturalne	Pakosław
366.	10451	Górsko II	Kruszywa naturalne	Przemęt
367.	10291	Górsko III	Kruszywa naturalne	Przemęt
368.	10583	Górsko IV	Kruszywa naturalne	Przemęt
	10583	Górsko IV	Kruszywa naturalne	Przemęt
369.	17107	Górsko V	Kruszywa naturalne	Przemęt
370.	17309	Górsko VI	Kruszywa naturalne	Przemęt
371.	17427	Górsko VII	Kruszywa naturalne	Przemęt
	17427	Górsko VII	Kruszywa naturalne	Przemęt
	17427	Górsko VII	Kruszywa naturalne	Przemęt
372.	7159	Górzna	Kruszywa naturalne	Złotów
373.	16382	Gólkowo I	Kruszywa naturalne	Słupca
374.	18541	Gólkowo II	Kruszywa naturalne	Słupca

375.	18056	Henrykowo	Kruszywa naturalne	Święciechowa
376.	18433	Henrykowo I	Kruszywa naturalne	Święciechowa
377.	18434	Henrykowo II	Kruszywa naturalne	Święciechowa
378.	14522	Huta Szklana TB	Kruszywa naturalne	Krzyż Wielkopolski
379.	2838	Huta Trzemeszeńska	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
380.	4977	Ignacew	Kruszywa naturalne	Krzymów
381.	16370	Ignacew II	Kruszywa naturalne	Krzymów
382.	8985	Izabelin nr 1	Kruszywa naturalne	Brudzew
383.	17090	Izabelin ŁR	Kruszywa naturalne	Brudzew
384.	4277	Jankowy	Kruszywa naturalne	Baranów
385.	15807	Jankowy II	Kruszywa naturalne	Baranów
386.	7584	Jaracz	Kruszywa naturalne	Rogoźno
387.	7596	Jaracz II	Kruszywa naturalne	Rogoźno
388.	18483	Jaracz MD	Kruszywa naturalne	Rogoźno
389.	18018	Jaraczewo MŁ	Kruszywa naturalne	Szydłowo
390.	8921	Jarosławki	Kruszywa naturalne	Książ Wielkopolski
391.	1562	Jastrowie	Kruszywa naturalne	Jastrowie
392.	1561	Jastrowie II	Kruszywa naturalne	Jastrowie
393.	15895	Jastrowie IX	Kruszywa naturalne	Jastrowie
394.	3644	Jastrowie VI	Kruszywa naturalne	Jastrowie
395.	1565	Jastrowie VII i VIII	Kruszywa naturalne	Jastrowie
396.	18020	Jaszkowo	Kruszywa naturalne	Zaniemyśl
397.	12088	Jaźwiny	Kruszywa naturalne	Kraszewice
398.	14053	Jaźwiny II	Kruszywa naturalne	Kraszewice
399.	14336	Jaźwiny III	Kruszywa naturalne	Kraszewice
400.	15416	Jaźwiny IV	Kruszywa naturalne	Kraszewice
	15416	Jaźwiny IV	Kruszywa naturalne	Kraszewice
401.	18689	Jaźwiny IX	Kruszywa naturalne	Kraszewice
402.	16881	Jaźwiny V	Kruszywa naturalne	Kraszewice
	16881	Jaźwiny V	Kruszywa naturalne	Kraszewice
403.	17071	Jaźwiny VI	Kruszywa naturalne	Kraszewice
404.	17178	Jaźwiny VII	Kruszywa naturalne	Kraszewice
	17178	Jaźwiny VII	Kruszywa naturalne	Kraszewice
405.	17433	Jaźwiny VIII	Kruszywa naturalne	Kraszewice
	17433	Jaźwiny VIII	Kruszywa naturalne	Kraszewice
406.	16404	Jezierzyce Kościelne LG	Kruszywa naturalne	Włoszakowice
407.	17827	Jezierzyce Kościelne LG I	Kruszywa naturalne	Włoszakowice
408.	18364	Jezierzyce Kościelne LG II	Kruszywa naturalne	Włoszakowice
409.	18365	Jezierzyce Kościelne LG III	Kruszywa naturalne	Włoszakowice
410.	17444	Joanka SM	Kruszywa naturalne	Dopiewo
	17444	Joanka SM	Kruszywa naturalne	Dopiewo
	17444	Joanka SM	Kruszywa naturalne	Dopiewo
411.	1418	Jutrosin	Kruszywa naturalne	Jutrosin
412.	3483	Jutrosin I	Kruszywa naturalne	Jutrosin
413.	3481	Jutrosin II	Kruszywa naturalne	Jutrosin
414.	8844	Jędrzejewo MŁ	Kruszywa naturalne	Czarnków
415.	7486	Józefowo	Kruszywa naturalne	Lwówek
416.	9392	Józefowo II	Kruszywa naturalne	Lwówek
417.	10303	Józefowo III	Kruszywa naturalne	Lwówek

418.	9177	Józefowo MG	Kruszywa naturalne	Lwówek
419.	16765	Józefów	Kruszywa naturalne	Godziesze Wielkie
420.	5357	Józefów	Kruszywa naturalne	Lisków
421.	13582	Kaliszkowice I	Kruszywa naturalne	Mikstat
422.	13583	Kaliszkowice II	Kruszywa naturalne	Mikstat
423.	15633	Kaliszkowice III	Kruszywa naturalne	Mikstat
424.	18421	Kaliszkowice IV	Kruszywa naturalne	Mikstat
425.	18640	Kaliszkowice V	Kruszywa naturalne	Mikstat
426.	9830	Kamienica dz.97	Kruszywa naturalne	Wągrowiec
427.	7422	Kamionka II	Kruszywa naturalne	Chodzież
428.	5648	Kamionki	Kruszywa naturalne	Kórnik
429.	12351	Kamionna EG	Kruszywa naturalne	Międzychód
430.	7221	Karchowo	Kruszywa naturalne	Krzemieniewo
431.	16959	Karolinki	Kruszywa naturalne	Miejska Górka
432.	2951	Karski	Kruszywa naturalne	Ostrów Wielkopolski
433.	8881	Karski I	Kruszywa naturalne	Ostrów Wielkopolski
434.	1422	Kaszczor	Kruszywa naturalne	Przemęt
435.	1421	Kaszczor II	Kruszywa naturalne	Przemęt
436.	3493	Kaszczor III	Kruszywa naturalne	Przemęt
	3493	Kaszczor III	Kruszywa naturalne	Przemęt
	3493	Kaszczor III	Kruszywa naturalne	Przemęt
	3493	Kaszczor III	Kruszywa naturalne	Przemęt
437.	8842	Kaszczor KR I	Kruszywa naturalne	Przemęt
	8842	Kaszczor KR I	Kruszywa naturalne	Przemęt
438.	8902	Kaszczor KR II	Kruszywa naturalne	Przemęt
439.	15698	Kaszczor KR III	Kruszywa naturalne	Przemęt
440.	16104	Kaszczor KR IV	Kruszywa naturalne	Przemęt
441.	13586	Kaszczor ZP	Kruszywa naturalne	Przemęt
442.	15208	Katarzynowo	Kruszywa naturalne	Strzałkowo
443.	17789	Katarzynowo I	Kruszywa naturalne	Strzałkowo
444.	5869	Kawczyn	Kruszywa naturalne	Drawsko
	5869	Kawczyn	Kruszywa naturalne	Drawsko
445.	9943	Kawczyn I	Kruszywa naturalne	Drawsko
446.	3390	Kazimierów	Kruszywa naturalne	Tuliszków
447.	10179	Kałek	Kruszywa naturalne	Krzymów
448.	2260	Kiełczynek	Kruszywa naturalne	Książ Wielkopolski
449.	11765	Kiełpiniek	Kruszywa naturalne	Lipka
450.	6188	Klempicz dz.341	Kruszywa naturalne	Lubasz
451.	16055	Klempicz MD	Kruszywa naturalne	Lubasz
452.	12470	Kluczewo PB	Kruszywa naturalne	Przemęt
453.	15839	Kobylata	Kruszywa naturalne	Kłodawa
454.	17162	Kobylata I	Kruszywa naturalne	Kłodawa
	17162	Kobylata I	Kruszywa naturalne	Kłodawa
455.	6926	Kobylniki	Kruszywa naturalne	Kościan
	6926	Kobylniki	Kruszywa naturalne	Kościan
456.	16326	Kobylniki DK	Kruszywa naturalne	Kościan
457.	1354	Kochowo	Kruszywa naturalne	Słupca
458.	17520	Kochowo BB	Kruszywa naturalne	Słupca
459.	11140	Kochowo II	Kruszywa naturalne	Słupca

460.	17629	Kochowo III	Kruszywa naturalne	Słupca
461.	16423	Kochowo KR	Kruszywa naturalne	Słupca
462.	17457	Kochowo WM	Kruszywa naturalne	Słupca
463.	17744	Kokoszki GS	Kruszywa naturalne	Nekla
464.	1580	Komorniki	Kruszywa naturalne	Komorniki
465.	7694	Komorniki I	Kruszywa naturalne	Komorniki
466.	7845	Konarzew	Kruszywa naturalne	Zduny
467.	11687	Konarzyce	Kruszywa naturalne	Książ Wielkopolski
468.	11151	Konstantynów PK	Kruszywa naturalne	Kramsk
469.	3383	Konstantynów Stary	Kruszywa naturalne	Kramsk
470.	8860	Koszanowo I	Kruszywa naturalne	Śmigiel
471.	18418	Koszanowo II	Kruszywa naturalne	Śmigiel
472.	14429	Kotlin	Kruszywa naturalne	Kotlin
473.	17630	Kotlin II	Kruszywa naturalne	Kotlin
	17630	Kotlin II	Kruszywa naturalne	Kotlin
474.	17870	Kotowo II	Kruszywa naturalne	Dolsk
475.	15250	Kotłów	Kruszywa naturalne	Mikstat
476.	16131	Kotłów II	Kruszywa naturalne	Mikstat
477.	1581	Kowanówko	Kruszywa naturalne	Oborniki
478.	5227	Krosinko	Kruszywa naturalne	Mosina
479.	13865	Krosinko BW	Kruszywa naturalne	Mosina
480.	5647	Krosinko II	Kruszywa naturalne	Mosina
481.	1589	Krosno	Kruszywa naturalne	Mosina
	1589	Krosno	Kruszywa naturalne	Mosina
482.	7857	Krosno I	Kruszywa naturalne	Mosina
483.	5641	Kruchowo	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
484.	4195	Krutla	Kruszywa naturalne	Wolsztyn
485.	5519	Krzemieniewo	Kruszywa naturalne	Krzemieniewo
486.	3649	Krzewina	Kruszywa naturalne	Kaczory
487.	18316	Krzykosy KR	Kruszywa naturalne	Krzykosy
488.	3645	Krzywa Wieś	Kruszywa naturalne	Złotów
489.	1419	Krzywiń-Północ	Kruszywa naturalne	Krzywiń
	1419	Krzywiń-Północ	Kruszywa naturalne	Krzywiń
490.	11769	Krzyżkówko MD	Kruszywa naturalne	Międzychód
491.	13852	Krępa	Kruszywa naturalne	Tuliszków
492.	18536	Krępsko	Kruszywa naturalne	Szydłowo
493.	6887	Krępsko I	Kruszywa naturalne	Szydłowo
494.	18470	Krępsko TM	Kruszywa naturalne	Szydłowo
495.	18400	Krępsko TM II	Kruszywa naturalne	Szydłowo
496.	5202	Krępsko-Północ	Kruszywa naturalne	Szydłowo, Tarnówka
	5202	Krępsko-Północ	Kruszywa naturalne	Szydłowo, Tarnówka
497.	16526	Ksawerów	Kruszywa naturalne	Koźminek
498.	15063	Kubeczki I	Kruszywa naturalne	Pakosław
499.	10760	Kunowo 2	Kruszywa naturalne	Gostyń
500.	16129	Kunowo 3	Kruszywa naturalne	Gostyń
501.	10252	Kunowo CM	Kruszywa naturalne	Duszniki
	10252	Kunowo CM	Kruszywa naturalne	Duszniki
502.	14289	Kunowo CM II	Kruszywa naturalne	Duszniki
503.	8840	Kunowo PC	Kruszywa naturalne	Duszniki

504.	10329	Kunowo TP	Kruszywa naturalne	Duszniki
	10329	Kunowo TP	Kruszywa naturalne	Duszniki
505.	11364	Kunowo-Stawy	Kruszywa naturalne	Gostyń
506.	18134	Kurowo KR	Kruszywa naturalne	Kościan
507.	6628	Kurza	Kruszywa naturalne	Blizanów
508.	11521	Kuślin MSNE	Kruszywa naturalne	Kuślin
509.	3641	Kuźnica Czarnkowska	Kruszywa naturalne	Czarnków
510.	10611	Kuźnica Czarnkowska 1	Kruszywa naturalne	Czarnków
511.	1558	Kuźnica Czarnkowska II	Kruszywa naturalne	Czarnków
512.	11137	Kuźnica Czarnkowska III	Kruszywa naturalne	Czarnków
513.	16762	Kuźnica Czarnkowska JJ	Kruszywa naturalne	Czarnków
514.	9958	Kuźnica Czarnkowska MD	Kruszywa naturalne	Czarnków
515.	11745	Kuźnica Czarnkowska MŁ II	Kruszywa naturalne	Czarnków
516.	14606	Kuźnica Czarnkowska MŁ III	Kruszywa naturalne	Czarnków
517.	15629	Kuźnica Czarnkowska MŁ IV	Kruszywa naturalne	Czarnków
518.	18354	Kuźnica Czarnkowska NP	Kruszywa naturalne	Czarnków
519.	16257	Kuźnica Trzcńska	Kruszywa naturalne	Trzcinica
520.	18368	Kuźnica Trzcńska II	Kruszywa naturalne	Trzcinica
521.	16893	Kuźnica Zbąska ZS	Kruszywa naturalne	Rakoniewice
522.	12062	Kwiatków I	Kruszywa naturalne	Ostrów Wielkopolski
523.	12061	Kwiatków II	Kruszywa naturalne	Ostrów Wielkopolski
524.	14428	Kłoda	Kruszywa naturalne	Rydzyzna
525.	3486	Kąkolewo	Kruszywa naturalne	Osieczna
526.	14368	Kąty ŁM	Kruszywa naturalne	Osieczna
527.	15712	Kębłowo	Kruszywa naturalne	Wolsztyn
528.	16348	Kębłowo FL	Kruszywa naturalne	Wolsztyn
529.	18154	Kębłowo I	Kruszywa naturalne	Wolsztyn
530.	2943	Laski	Kruszywa naturalne	Trzcinica
531.	17262	Łatowice II	Kruszywa naturalne	Sieroszewice
532.	13850	Lewice	Kruszywa naturalne	Międzychód
533.	13600	Leśnictwo	Kruszywa naturalne	Kawęczyn
534.	14323	Leśnictwo I	Kruszywa naturalne	Kawęczyn
535.	18561	Leśnictwo II	Kruszywa naturalne	Kawęczyn
536.	14279	Leśniewo	Kruszywa naturalne	Łubowo
	14279	Leśniewo	Kruszywa naturalne	Łubowo
537.	17168	Leśniewo I	Kruszywa naturalne	Łubowo
538.	17510	Leśniewo II	Kruszywa naturalne	Łubowo
539.	2972	Lgów	Kruszywa naturalne	Żerków
540.	13449	Linie MD	Kruszywa naturalne	Lwówek
541.	16276	Lipa TŁ	Kruszywa naturalne	Ryczywół
542.	1557	Lipia Góra	Kruszywa naturalne	Szamocin
	1557	Lipia Góra	Kruszywa naturalne	Szamocin
	1557	Lipia Góra	Kruszywa naturalne	Szamocin
	1557	Lipia Góra	Kruszywa naturalne	Szamocin
	1557	Lipia Góra	Kruszywa naturalne	Szamocin
	1557	Lipia Góra	Kruszywa naturalne	Szamocin
543.	9963	Lipówka BR	Kruszywa naturalne	Dolsk
544.	16636	Lipówka BR II	Kruszywa naturalne	Dolsk
545.	17961	Lipówka BR III	Kruszywa naturalne	Dolsk

546.	11644	Lipówka JG	Kruszywa naturalne	Dolsk
547.	15797	Lipówka JS	Kruszywa naturalne	Dolsk
548.	12466	Lipówka KS	Kruszywa naturalne	Dolsk
549.	16387	Lipówka PAJO	Kruszywa naturalne	Dolsk
550.	11763	Lipówka PW	Kruszywa naturalne	Dolsk
551.	1563	Lubcz Mały	Kruszywa naturalne	Krzyż Wielkopolski
	1563	Lubcz Mały	Kruszywa naturalne	Krzyż Wielkopolski
552.	10856	Lubcz Mały I	Kruszywa naturalne	Krzyż Wielkopolski
553.	6668	Lubcz Mały KJ	Kruszywa naturalne	Krzyż Wielkopolski
554.	17434	Lubcz Mały TA	Kruszywa naturalne	Krzyż Wielkopolski
555.	8303	Lubinia Mała	Kruszywa naturalne	Żerków
556.	8108	Luboń II	Kruszywa naturalne	miasto Luboń
557.	8922	Luboń III	Kruszywa naturalne	miasto Luboń
558.	9459	Luboń IV	Kruszywa naturalne	miasto Luboń
559.	9987	Luboń V	Kruszywa naturalne	miasto Luboń
560.	11969	Luciny	Kruszywa naturalne	Śrem
561.	13750	Luciny II	Kruszywa naturalne	Śrem
562.	11017	Luciny LK	Kruszywa naturalne	Śrem
563.	10123	Luciny MP	Kruszywa naturalne	Śrem
	10123	Luciny MP	Kruszywa naturalne	Śrem
	10123	Luciny MP	Kruszywa naturalne	Śrem
	10123	Luciny MP	Kruszywa naturalne	Śrem
564.	3648	Lędzyczek-Południe	Kruszywa naturalne	Okonek
565.	3647	Lędzyczek-Północ	Kruszywa naturalne	Okonek
	3647	Lędzyczek-Północ	Kruszywa naturalne	Okonek
566.	5775	Maciejewo	Kruszywa naturalne	Osieczna
567.	1560	Maciejewo	Kruszywa naturalne	Wieleń
	1560	Maciejewo	Kruszywa naturalne	Wieleń
568.	3371	Majdany	Kruszywa naturalne	Dąbie
569.	7779	Majdany III	Kruszywa naturalne	Dąbie
570.	16604	Majdany X	Kruszywa naturalne	Dąbie
571.	9105	Majdany-VI	Kruszywa naturalne	Dąbie
572.	9166	Majdany-VII	Kruszywa naturalne	Dąbie
573.	13602	Malanów	Kruszywa naturalne	Malanów
574.	16097	Marcjanów	Kruszywa naturalne	Kawęczyn
575.	7411	Małgów	Kruszywa naturalne	Lisków
576.	18193	Małgów II	Kruszywa naturalne	Lisków
577.	13448	Mechlin	Kruszywa naturalne	Śrem
578.	14872	Mechlin AC	Kruszywa naturalne	Śrem
579.	4984	Mechnacz	Kruszywa naturalne	Kwilcz
580.	9442	Mechnacz II	Kruszywa naturalne	Kwilcz
581.	13603	Mechnacz III	Kruszywa naturalne	Kwilcz
582.	17511	Mechnacz KR	Kruszywa naturalne	Kwilcz
583.	3734	Mechowo	Kruszywa naturalne	Swarzędz
584.	14288	Miaty TJ II	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
585.	17478	Miejska Górka	Kruszywa naturalne	Miejska Górka
586.	13934	Mielnica Duża II	Kruszywa naturalne	Skulsk
587.	11419	Mielnica II	Kruszywa naturalne	Skulsk
588.	11418	Mielnica III	Kruszywa naturalne	Skulsk

	11418	Mielnica III	Kruszywa naturalne	Skulsk
589.	12189	Mielnica IV	Kruszywa naturalne	Skulsk
590.	17230	Mielnica VI	Kruszywa naturalne	Skulsk
591.	18041	Mielno	Kruszywa naturalne	Mieleszyn
592.	16095	Mielęcin	Kruszywa naturalne	Bralin
593.	17311	Mierzewo AP	Kruszywa naturalne	Niechanowo
594.	17559	Mierzewo AP II	Kruszywa naturalne	Niechanowo
595.	15059	Mikulice	Kruszywa naturalne	Dobra
596.	1559	Mirosław Ujski	Kruszywa naturalne	Ujście
597.	6292	Mirosław Ujski /zar./	Kruszywa naturalne	Ujście
598.	16133	Miłostowo	Kruszywa naturalne	Kwilcz
599.	16698	Miłostowo II	Kruszywa naturalne	Kwilcz
600.	16702	Miłostowo KD	Kruszywa naturalne	Kwilcz
601.	17372	Miłostowo KD I	Kruszywa naturalne	Kwilcz
602.	9462	Miąskowo HM	Kruszywa naturalne	Krzykosy
603.	8927	Międzyborze	Kruszywa naturalne	Pogorzela
604.	9455	Mochy	Kruszywa naturalne	Przemęt
605.	12471	Mochy AS	Kruszywa naturalne	Przemęt
606.	14111	Moraczewo	Kruszywa naturalne	Rydzyzna
607.	18170	Moraczewo I	Kruszywa naturalne	Rydzyzna
608.	2952	Muchy /Salomony/	Kruszywa naturalne	Czajków
	2952	Muchy /Salomony/	Kruszywa naturalne	Czajków
	2952	Muchy /Salomony/	Kruszywa naturalne	Czajków
609.	10345	Muchy 2	Kruszywa naturalne	Czajków
610.	16147	Muchy 3	Kruszywa naturalne	Czajków
611.	13937	Muchy 3-DJ	Kruszywa naturalne	Czajków
612.	16291	Muchy 4	Kruszywa naturalne	Czajków
613.	14755	Muchy 4-DJ	Kruszywa naturalne	Czajków
614.	17030	Muchy 5	Kruszywa naturalne	Czajków
615.	17031	Muchy 6	Kruszywa naturalne	Czajków
616.	12264	Muchy I	Kruszywa naturalne	Czajków
617.	15678	Muchy II	Kruszywa naturalne	Czajków
618.	3737	Murzynowo Leśne	Kruszywa naturalne	Krzykosy
619.	18234	Murzynowo Leśne KR	Kruszywa naturalne	Krzykosy, Środa Wielkopolska
620.	16282	Murzynowo Leśne Mado	Kruszywa naturalne	Krzykosy
621.	12087	Myjomice	Kruszywa naturalne	Kępno
622.	6494	Myślniew	Kruszywa naturalne	Kobyła Góra
623.	4912	Myślątkowo	Kruszywa naturalne	Orchowo
624.	16965	Myślęcin BDX	Kruszywa naturalne	Łubowo
625.	5879	Mściszewo I	Kruszywa naturalne	Murowana Goślina
626.	6689	Mściszewo II	Kruszywa naturalne	Murowana Goślina
627.	16878	Mściszewo KR I	Kruszywa naturalne	Murowana Goślina
628.	16964	Mściszewo KR II	Kruszywa naturalne	Murowana Goślina
629.	11527	Młodzianów	Kruszywa naturalne	Kawęczyn
630.	15513	Młodzikowo ST	Kruszywa naturalne	Krzykosy
631.	8845	Młynarka	Kruszywa naturalne	Baranów
632.	3370	Młyny Miłaczewskie	Kruszywa naturalne	Małanów
633.	12105	Młyny Miłaczewskie III	Kruszywa naturalne	Małanów
634.	12075	Młynów	Kruszywa naturalne	Ostrów Wielkopolski

635.	17462	Mórkowo JB	Kruszywa naturalne	Lipno
636.	18095	Mórkowo PN	Kruszywa naturalne	Lipno
637.	17276	Mórkowo SM	Kruszywa naturalne	Lipno
	17276	Mórkowo SM	Kruszywa naturalne	Lipno
638.	8868	Nadrożno	Kruszywa naturalne	Pobiedziska
639.	13532	Nadrożno II	Kruszywa naturalne	Pobiedziska
640.	3491	Nadstawem I	Kruszywa naturalne	Jutrosin
641.	4967	Nadstawem II	Kruszywa naturalne	Jutrosin
642.	4968	Nadstawem III	Kruszywa naturalne	Jutrosin
643.	8350	Nadstawem IX	Kruszywa naturalne	Jutrosin
644.	7194	Nadstawem V	Kruszywa naturalne	Jutrosin
645.	7478	Nadstawem VI	Kruszywa naturalne	Jutrosin
	7478	Nadstawem VI	Kruszywa naturalne	Jutrosin
	7478	Nadstawem VI	Kruszywa naturalne	Jutrosin
646.	8276	Nadstawem VII	Kruszywa naturalne	Jutrosin
647.	8240	Nadstawem VIII	Kruszywa naturalne	Jutrosin
648.	9080	Nadstawem X	Kruszywa naturalne	Jutrosin
649.	11752	Nadstawem XI - 1	Kruszywa naturalne	Jutrosin
650.	12069	Nadstawem XIII	Kruszywa naturalne	Jutrosin
651.	10256	Natalia	Kruszywa naturalne	Władysławów
652.	12186	Nekla AMP	Kruszywa naturalne	Nekla
653.	8869	Niedźwiady	Kruszywa naturalne	Jaraczewo
654.	18613	Niedźwiady I	Kruszywa naturalne	Jaraczewo
655.	4374	Niedźwiedziny	Kruszywa naturalne	Skoki
	4374	Niedźwiedziny	Kruszywa naturalne	Skoki
	4374	Niedźwiedziny	Kruszywa naturalne	Skoki
656.	10585	Niedźwiedziny 1	Kruszywa naturalne	Skoki
657.	8198	Niedźwiedziny DH	Kruszywa naturalne	Skoki
658.	11526	Niedźwiedziny KR	Kruszywa naturalne	Skoki
	11526	Niedźwiedziny KR	Kruszywa naturalne	Skoki
659.	13447	Niemieczkowo RG	Kruszywa naturalne	Oborniki
660.	7211	Nietrzeńkowo	Kruszywa naturalne	Środa Wielkopolska
661.	12057	Nietrzeńkowo DD	Kruszywa naturalne	Środa Wielkopolska
662.	18210	Nietrzeńkowo KW	Kruszywa naturalne	Środa Wielkopolska
663.	10635	Nietuszkowo dz. 183/2	Kruszywa naturalne	Chodzież
664.	17209	Nietążkowo BDX	Kruszywa naturalne	Śmigiel
665.	7479	Nietążkowo-Południe	Kruszywa naturalne	Śmigiel
	7479	Nietążkowo-Południe	Kruszywa naturalne	Śmigiel
666.	10050	Nietążkowo-Południe II	Kruszywa naturalne	Śmigiel
667.	14607	Niewierz MŁ	Kruszywa naturalne	Duszniki, Lwówek
668.	8807	Niezgoda	Kruszywa naturalne	Słupca
669.	17353	Niezgoda KZ	Kruszywa naturalne	Słupca
670.	16968	Nowa Wieś AS	Kruszywa naturalne	Przemęt
671.	17856	Nowa Wieś BG	Kruszywa naturalne	Śmigiel
672.	13948	Nowa Wieś III	Kruszywa naturalne	Pleszew
673.	10687	Nowa Wieś IV	Kruszywa naturalne	Rydzyzna
674.	14481	Nowa Wieś JP	Kruszywa naturalne	Śmigiel
675.	14482	Nowa Wieś JP I	Kruszywa naturalne	Śmigiel
676.	4276	Nowa Wieś Książęca	Kruszywa naturalne	Bralin

677.	10292	Nowa Wieś Zamek	Kruszywa naturalne	Zbąszyń
678.	8841	Nowa Wieś Zbąska	Kruszywa naturalne	Zbąszyń
679.	10029	Nowa Wieś Zbąska II	Kruszywa naturalne	Zbąszyń
680.	3665	Nowa Łubianka	Kruszywa naturalne	Szydłowo
681.	9127	Nowe Dwory II	Kruszywa naturalne	Wieleń
682.	3478	Nowy Belęcin	Kruszywa naturalne	Krzemieniewo
	3478	Nowy Belęcin	Kruszywa naturalne	Krzemieniewo
	3478	Nowy Belęcin	Kruszywa naturalne	Krzemieniewo
683.	14353	Nowy Belęcin 2	Kruszywa naturalne	Krzemieniewo
684.	1566	Nowy Dwór	Kruszywa naturalne	Szydłowo
685.	18493	Oborniki MD	Kruszywa naturalne	Oborniki
686.	14058	Oborniki TK	Kruszywa naturalne	Oborniki
687.	1587	Oborniki Wlkp. II	Kruszywa naturalne	Oborniki
688.	17528	Obłaczkowo	Kruszywa naturalne	Września
689.	17788	Obłaczkowo BP	Kruszywa naturalne	Września
690.	5788	Okonek	Kruszywa naturalne	Okonek
	5788	Okonek	Kruszywa naturalne	Okonek
691.	5772	Okręglica	Kruszywa naturalne	miasto Kalisz
692.	18292	Oleśnica DW	Kruszywa naturalne	Chodzież
693.	7343	Olimpia	Kruszywa naturalne	Brudzew
694.	989	Opatówek - Rogatka	Kruszywa naturalne	Opatówek
695.	1594	Orzechowo	Kruszywa naturalne	Miłosław
696.	16284	Orzeszkowo GD	Kruszywa naturalne	Dominowo
697.	3479	Osieczna	Kruszywa naturalne	Osieczna
698.	5783	Osieczna I	Kruszywa naturalne	Osieczna
699.	8103	Osieczna III	Kruszywa naturalne	Osieczna
700.	11095	Osieczna IV	Kruszywa naturalne	Osieczna
701.	15644	Osieczna V	Kruszywa naturalne	Osieczna
702.	16130	Osieczna VI	Kruszywa naturalne	Osieczna
703.	10250	Osiek	Kruszywa naturalne	Jarocin
704.	16313	Osiek II	Kruszywa naturalne	Jarocin
705.	3382	Osiek Mały	Kruszywa naturalne	Osiek Mały
706.	15793	Osiek MK	Kruszywa naturalne	Jarocin
707.	8503	Ostrowieczno I	Kruszywa naturalne	Dolsk
708.	14668	Ostrowieczno II	Kruszywa naturalne	Dolsk
709.	14925	Ostrowieczno III	Kruszywa naturalne	Dolsk
710.	18395	Ostrowieczno IV	Kruszywa naturalne	Dolsk
711.	8366	Ostrów Wielkopolski II	Kruszywa naturalne	miasto Ostrów Wielkopolski
712.	7767	Ostrów-Pruślin	Kruszywa naturalne	Ostrów Wielkopolski
	7767	Ostrów-Pruślin	Kruszywa naturalne	miasto Ostrów Wielkopolski
713.	10603	Ostrówek I	Kruszywa naturalne	Dobra
714.	1554	Osuch	Kruszywa naturalne	Czarnków
	1554	Osuch	Kruszywa naturalne	Czarnków
	1554	Osuch	Kruszywa naturalne	Czarnków
	1554	Osuch	Kruszywa naturalne	Czarnków
715.	9456	Ostōnin	Kruszywa naturalne	Przemęt
716.	16931	Otusz BDX	Kruszywa naturalne	Buk
717.	11528	Otusz MK	Kruszywa naturalne	Buk
718.	16261	Otusz MK I	Kruszywa naturalne	Buk

719.	8713	Otusz SK	Kruszywa naturalne	Buk
720.	1583	Owińska	Kruszywa naturalne	Czerwonak
721.	5773	Ołobok	Kruszywa naturalne	Sieroszowice
722.	10165	Ołobok III	Kruszywa naturalne	Sieroszewice
723.	14917	Ołobok V	Kruszywa naturalne	Sieroszewice
724.	17997	Ołobok VI	Kruszywa naturalne	Sieroszewice
725.	7770	Pamiętka	Kruszywa naturalne	Wierzbinek
726.	17837	Pamiętka GB	Kruszywa naturalne	Wierzbinek
727.	17221	Pamiętka GK	Kruszywa naturalne	Wierzbinek
728.	17838	Pamiętka GK-I	Kruszywa naturalne	Wierzbinek
729.	18277	Pamiętkowo	Kruszywa naturalne	Szamotuły
730.	4576	Panienka IV	Kruszywa naturalne	Jaraczewo
731.	17616	Panienka MB	Kruszywa naturalne	Jaraczewo
732.	18005	Panienka MB I	Kruszywa naturalne	Jaraczewo
733.	3380	Paprotnia II	Kruszywa naturalne	Krzymów
734.	7769	Paprotnia V	Kruszywa naturalne	Krzymów
735.	8984	Paprotnia VI	Kruszywa naturalne	Krzymów
736.	14587	Paprotnia VII	Kruszywa naturalne	Krzymów
737.	14659	Parczew	Kruszywa naturalne	Sieroszewice
738.	16523	Pasieka - PZ	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
739.	6448	Pasieka I	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
740.	14840	Pasieka WK	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
741.	8307	Perzyce II	Kruszywa naturalne	Zduny
742.	14164	Piekary KP	Kruszywa naturalne	Stęszew
743.	17146	Pierzyska Baranowo	Kruszywa naturalne	Łubowo
744.	4961	Piesna	Kruszywa naturalne	Łobżenica
745.	14287	Piotrowo KS	Kruszywa naturalne	Obrzycko
746.	8407	Piotrowo MN	Kruszywa naturalne	Obrzycko
747.	12056	Piotrowo MN II	Kruszywa naturalne	Obrzycko
748.	14487	Piotrowo MS	Kruszywa naturalne	Obrzycko
749.	18171	Piotrowo NP	Kruszywa naturalne	Obrzycko
750.	18228	Piotrowo NP II	Kruszywa naturalne	Obrzycko
751.	17315	Piotry	Kruszywa naturalne	Miedzichowo, Międzychód
	17315	Piotry	Kruszywa naturalne	Miedzichowo
752.	5190	Pisarzowice	Kruszywa naturalne	Kobyła Góra
753.	9537	Pisarzowice II	Kruszywa naturalne	Kobyła Góra
754.	18290	Piła - Motylewo TM	Kruszywa naturalne	miasto Piła
755.	18436	Piła JR	Kruszywa naturalne	Chocz
756.	3391	Piętno	Kruszywa naturalne	Tuliszków, Malanów
757.	7156	Plecemin	Kruszywa naturalne	Tarnówka
758.	5292	Pleszew	Kruszywa naturalne	Pleszew
759.	5447	Podgaje	Kruszywa naturalne	Okonek
760.	7818	Pokrzywnica II	Kruszywa naturalne	Dolsk
761.	4291	Poladowo	Kruszywa naturalne	Śmigiel
762.	13417	Police Mostowe	Kruszywa naturalne	Kościelec
763.	12447	Police Mostowe I	Kruszywa naturalne	Kościelec
764.	13721	Polichno	Kruszywa naturalne	Władysławów
765.	14609	Polska Wieś - Zbierkowo	Kruszywa naturalne	Pobiedziska
766.	16323	Polska Wieś JD	Kruszywa naturalne	Pobiedziska

767.	8909	Pomiany	Kruszywa naturalne	Trzcinica
768.	7215	Poniec-Huta	Kruszywa naturalne	Poniec
769.	18588	Popowo I	Kruszywa naturalne	Wronki
770.	17200	Popowo Tomkowe	Kruszywa naturalne	Mieleszyn
	17200	Popowo Tomkowe	Kruszywa naturalne	Mieleszyn
	17200	Popowo Tomkowe	Kruszywa naturalne	Mieleszyn
771.	16675	Potażniki	Kruszywa naturalne	Krzymów
772.	9546	Potażniki KR	Kruszywa naturalne	Krzymów
773.	3389	Potażniki Nowe	Kruszywa naturalne	Krzymów
774.	17350	Potażniki RO	Kruszywa naturalne	Krzymów
775.	6065	Potuły-Cieśle	Kruszywa naturalne	Wągrowiec, Rogoźno
	6065	Potuły-Cieśle	Kruszywa naturalne	Wągrowiec, Rogoźno
	6065	Potuły-Cieśle	Kruszywa naturalne	Wągrowiec
	6065	Potuły-Cieśle	Kruszywa naturalne	Wągrowiec, Rogoźno
776.	17370	Powiadacze JR	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
777.	18352	Powiadacze JR II	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
778.	14002	Powiadacze PR	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
779.	1351	Powidz	Kruszywa naturalne	Powidz, Witkowo
780.	7781	Powidz I	Kruszywa naturalne	Powidz
781.	7393	Poznań-Babicka	Kruszywa naturalne	miasto Poznań
	7393	Poznań-Babicka	Kruszywa naturalne	miasto Poznań
782.	8137	Poznań-Krzesiny	Kruszywa naturalne	miasto Poznań
783.	11497	Poznań-Krzesiny OS	Kruszywa naturalne	miasto Poznań
784.	3742	Prusim	Kruszywa naturalne	Kwilcz
785.	8469	Prusim I	Kruszywa naturalne	Kwilcz
786.	4958	Pruśce	Kruszywa naturalne	Rogoźno
787.	6067	Pruśce II	Kruszywa naturalne	Rogoźno
788.	2934	Pruślin	Kruszywa naturalne	miasto Ostrów Wielkopolski
789.	11749	Przeclaw	Kruszywa naturalne	Ostrowite
790.	16012	Przeclaw I	Kruszywa naturalne	Ostrowite
791.	12370	Przyborowo I	Kruszywa naturalne	Krobia
792.	5124	Przybyszewo	Kruszywa naturalne	Święciechowa
	5124	Przybyszewo	Kruszywa naturalne	Święciechowa
	5124	Przybyszewo	Kruszywa naturalne	Święciechowa
	5124	Przybyszewo	Kruszywa naturalne	Święciechowa
793.	18508	Przybyszewo III	Kruszywa naturalne	Święciechowa
	18508	Przybyszewo III	Kruszywa naturalne	Święciechowa
794.	1092	Przyjma	Kruszywa naturalne	Golina, Kazimierz Biskupi
795.	15870	Przyjma IV	Kruszywa naturalne	Golina
796.	3174	Pysząca-zarejestr.	Kruszywa naturalne	Śrem
797.	10293	Racendów	Kruszywa naturalne	Kotlin
798.	12354	Rachowa	Kruszywa naturalne	Małanów
799.	2958	Raczyce	Kruszywa naturalne	Odolanów
800.	5545	Raczyce II	Kruszywa naturalne	Odolanów
	5545	Raczyce II	Kruszywa naturalne	Odolanów
801.	6973	Raczyce V	Kruszywa naturalne	Odolanów
802.	6871	Raczyce VI	Kruszywa naturalne	Odolanów
	6871	Raczyce VI	Kruszywa naturalne	Odolanów
803.	8623	Raczyce X	Kruszywa naturalne	Odolanów

804.	10686	Raczyce XXII	Kruszywa naturalne	Odolanów
805.	11019	Raczyce XXIII	Kruszywa naturalne	Odolanów
806.	11197	Raczyce XXIV	Kruszywa naturalne	Odolanów
807.	16285	Raczyce XXIX	Kruszywa naturalne	Odolanów
808.	15645	Raczyce XXVII	Kruszywa naturalne	Odolanów
809.	16256	Raczyce XXVIII	Kruszywa naturalne	Odolanów
810.	16923	Raczyce XXX	Kruszywa naturalne	Odolanów
811.	17711	Raczyce XXXI	Kruszywa naturalne	Odolanów
812.	17716	Raczyce XXXII	Kruszywa naturalne	Odolanów
	17716	Raczyce XXXII	Kruszywa naturalne	Odolanów
813.	18602	Raczyce XXXIII	Kruszywa naturalne	Odolanów
	18602	Raczyce XXXIII	Kruszywa naturalne	Odolanów
814.	4963	Radawnica	Kruszywa naturalne	Złotów
	4963	Radawnica	Kruszywa naturalne	Złotów
	4963	Radawnica	Kruszywa naturalne	Złotów
815.	17258	Radlin AL	Kruszywa naturalne	Jarocin
816.	11768	Radolinek MD	Kruszywa naturalne	Czarnków
817.	6204	Radomierz	Kruszywa naturalne	Przemęt
818.	8367	Radomierz II	Kruszywa naturalne	Przemęt
	8367	Radomierz II	Kruszywa naturalne	Przemęt
819.	14201	Radomyśl	Kruszywa naturalne	Wijewo
820.	15880	Radosiew MP	Kruszywa naturalne	Czarnków
821.	11674	Radosiew ZR	Kruszywa naturalne	Czarnków
822.	15517	Radziwiłłów	Kruszywa naturalne	Ostrów Wielkopolski
823.	4980	Radzyny	Kruszywa naturalne	Kaźmierz
824.	10580	Rejowiec	Kruszywa naturalne	Skoki
	10580	Rejowiec	Kruszywa naturalne	Skoki
825.	3740	Reńsko II	Kruszywa naturalne	Wielichowo
826.	5281	Reńsko III	Kruszywa naturalne	Wielichowo
827.	3739	Reńsko IV	Kruszywa naturalne	Wielichowo
828.	9457	Rgielsko I	Kruszywa naturalne	Wągrowiec
829.	3668	Rgielsko-Karasiewicz	Kruszywa naturalne	Wągrowiec
830.	2933	Rogaszyce	Kruszywa naturalne	Ostrzeszów
831.	7815	Rogaszyce III	Kruszywa naturalne	Ostrzeszów
832.	9624	Rogaszyce IV	Kruszywa naturalne	Ostrzeszów
833.	12032	Rogaszyce V	Kruszywa naturalne	Ostrzeszów
834.	15206	Rogaszyce VI	Kruszywa naturalne	Ostrzeszów
835.	17521	Rogaszyce VII	Kruszywa naturalne	Ostrzeszów
836.	3385	Rogów	Kruszywa naturalne	Przykona
837.	16585	Rogów II	Kruszywa naturalne	Przykona
838.	18540	Rogów III	Kruszywa naturalne	Przykona
	18540	Rogów III	Kruszywa naturalne	Przykona
839.	16704	Romanowo Górne DW	Kruszywa naturalne	Czarnków
840.	17021	Romanowo Górne DW I	Kruszywa naturalne	Czarnków
	17021	Romanowo Górne DW I	Kruszywa naturalne	Czarnków
841.	15802	Romanowo Górne III	Kruszywa naturalne	Czarnków
842.	11739	Romanowo Górne MŁ	Kruszywa naturalne	Czarnków
843.	12190	Romanowo Górne RM II	Kruszywa naturalne	Czarnków
844.	13943	Romanowo Górne TM	Kruszywa naturalne	Czarnków

845.	17061	Romanowo Górne TM II	Kruszywa naturalne	Czarnków
846.	18067	Romanowo Górne TM IV	Kruszywa naturalne	Czarnków
	18067	Romanowo Górne TM IV	Kruszywa naturalne	Czarnków
847.	15061	Romanowo Górne TŁ	Kruszywa naturalne	Czarnków
848.	17529	Rosko MP	Kruszywa naturalne	Wieleń
849.	9103	Rosko MŁ	Kruszywa naturalne	Wieleń
	9103	Rosko MŁ	Kruszywa naturalne	Wieleń
	9103	Rosko MŁ	Kruszywa naturalne	Wieleń
850.	15514	Rosko MŁ III	Kruszywa naturalne	Wieleń
851.	18063	Rosko MŁ IV	Kruszywa naturalne	Wieleń
852.	11797	Rosko WZ	Kruszywa naturalne	Wieleń
853.	7161	Rosko-M	Kruszywa naturalne	Wieleń
854.	5122	Rosocha	Kruszywa naturalne	Golina
855.	2940	Rosozycza II	Kruszywa naturalne	Sierszowice
856.	16898	Rozbitek	Kruszywa naturalne	Kwilcz
857.	14886	Ruchocinek KT	Kruszywa naturalne	Witkowo
858.	18564	Rudki	Kruszywa naturalne	Miłosław
859.	17072	Rudki II	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
860.	17131	Rudki III KS	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
861.	17064	Rudki PK	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
862.	17169	Rudki TB	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
863.	10316	Rumin-2	Kruszywa naturalne	Stare Miasto
864.	5066	Russocice	Kruszywa naturalne	Władysławów
865.	5428	Rybojedzko	Kruszywa naturalne	Stęszew
866.	16719	Rybojedzko BD	Kruszywa naturalne	Stęszew
867.	10294	Rybojedzko BN	Kruszywa naturalne	Stęszew
868.	15414	Rybojedzko KR. VIII	Kruszywa naturalne	Stęszew
	15414	Rybojedzko KR. VIII	Kruszywa naturalne	Stęszew
869.	10684	Rybojedzko MB-IV	Kruszywa naturalne	Stęszew
870.	12064	Rybojedzko MN	Kruszywa naturalne	Stęszew
871.	9960	Rybojedzko PŁ	Kruszywa naturalne	Stęszew
872.	9484	Ryn	Kruszywa naturalne	Sompolno
873.	6136	Rzetnia	Kruszywa naturalne	Kępno
874.	8136	Rzetnia II	Kruszywa naturalne	Kępno
875.	15834	Rzetnia III	Kruszywa naturalne	Kępno
876.	8928	Rzetnia IV	Kruszywa naturalne	Kępno
877.	10163	Rzetnia V	Kruszywa naturalne	Kępno
878.	3387	Rzymachowo	Kruszywa naturalne	Powidz
879.	7629	Rzymsko	Kruszywa naturalne	Dobra
880.	9968	Rzymsko III	Kruszywa naturalne	Dobra
881.	14937	Rzymsko IV	Kruszywa naturalne	Dobra
882.	15848	Rzymsko V	Kruszywa naturalne	Dobra
883.	15849	Rzymsko VI	Kruszywa naturalne	Dobra
884.	16701	Rzymsko VIII	Kruszywa naturalne	Dobra
885.	13679	Róża Wielka-RT	Kruszywa naturalne	Szydłowo
886.	7379	Sanniki	Kruszywa naturalne	Kostrzyn
887.	10241	Sarbia BW	Kruszywa naturalne	Duszynki
888.	5885	Siedlec	Kruszywa naturalne	Kostrzyn
889.	11196	Siedlec II	Kruszywa naturalne	Kostrzyn

890.	3753	Siedleczek	Kruszywa naturalne	Kostrzyn
891.	6508	Siedleczek I	Kruszywa naturalne	Kostrzyn
892.	9460	Siedleczek III	Kruszywa naturalne	Kostrzyn
893.	10038	Siedleczek IV	Kruszywa naturalne	Kostrzyn
894.	18139	Siedleczek V	Kruszywa naturalne	Kostrzyn
895.	3492	Sielec Nowy	Kruszywa naturalne	Jutrosin
896.	6515	Sielec Nowy II	Kruszywa naturalne	Jutrosin
897.	7875	Sierakowo	Kruszywa naturalne	Rawicz
898.	9012	Sierakówko	Kruszywa naturalne	Połajewo
899.	15619	Sierakówko AB	Kruszywa naturalne	Połajewo
900.	12469	Sierakówko I	Kruszywa naturalne	Połajewo
901.	18168	Sierakówko LS	Kruszywa naturalne	Połajewo
902.	5644	Sierostaw	Kruszywa naturalne	Tarnowo Podgórne
903.	14046	Sierpowo HS	Kruszywa naturalne	Śmigiel
904.	17115	Sierpowo PP	Kruszywa naturalne	Śmigiel
905.	6927	Sierszew	Kruszywa naturalne	Żerków
	6927	Sierszew	Kruszywa naturalne	Żerków
906.	3642	Sitowiec	Kruszywa naturalne	Tarnówka
907.	3748	Skoki	Kruszywa naturalne	Skoki
908.	14065	Skrzatusz dz. 445/2, cz. dz. 443, 444	Kruszywa naturalne	Szydłowo
909.	11748	Skrzatusz II	Kruszywa naturalne	Szydłowo
910.	11740	Skrzatusz III	Kruszywa naturalne	Szydłowo
911.	15287	Skrzatusz-dz. 445/1	Kruszywa naturalne	Szydłowo
912.	10691	Skrzatusz-działka 406/2	Kruszywa naturalne	Szydłowo
913.	11193	Skrzatusz-działka 443, 444	Kruszywa naturalne	Szydłowo
914.	9964	Skrzynki Bel-Wah	Kruszywa naturalne	Stęszew
915.	10631	Skrzynki D-S	Kruszywa naturalne	Stęszew
916.	14687	Skrzynki GS	Kruszywa naturalne	Stęszew
917.	3381	Skubarczewo	Kruszywa naturalne	Orchowo
918.	3494	Smogorzewo	Kruszywa naturalne	Piaski
	3494	Smogorzewo	Kruszywa naturalne	Piaski
919.	3660	Smogulec	Kruszywa naturalne	Gołańcz
920.	4904	Smolniki	Kruszywa naturalne	Sompolno
	4904	Smolniki	Kruszywa naturalne	Sompolno
921.	14576	Sobota	Kruszywa naturalne	Rokietnica
	14576	Sobota	Kruszywa naturalne	Rokietnica
922.	9898	Sobótka	Kruszywa naturalne	Dąbie
	9898	Sobótka	Kruszywa naturalne	Dąbie
923.	5081	Sokołowo	Kruszywa naturalne	Witkowo
924.	18045	Sośnica	Kruszywa naturalne	Dobrzyca
925.	1584	Splawie	Kruszywa naturalne	Kołaczkowo
926.	6347	Splawie III	Kruszywa naturalne	Kołaczkowo
927.	7377	Splawie JG	Kruszywa naturalne	Kołaczkowo
928.	13414	Splawie JG-2	Kruszywa naturalne	Kołaczkowo
929.	8596	Splawie JR	Kruszywa naturalne	Kołaczkowo
930.	8481	Splawie JR-1	Kruszywa naturalne	Kołaczkowo
931.	8360	Splawie KS	Kruszywa naturalne	Kołaczkowo
932.	9959	Splawie KS III	Kruszywa naturalne	Kołaczkowo
933.	10944	Splawie KS-IV	Kruszywa naturalne	Kołaczkowo

934.	18514	Splawie KS-V	Kruszywa naturalne	Kołaczkowo
935.	9598	Srocko DA	Kruszywa naturalne	Stęszew
936.	14942	Srocko DA II	Kruszywa naturalne	Stęszew
937.	16205	Srocko DA III	Kruszywa naturalne	Stęszew
938.	3756	Srocko Małe	Kruszywa naturalne	Stęszew
939.	4370	Stara Dąbrowa	Kruszywa naturalne	Kwilcz
940.	8664	Stara Dąbrowa I-Wsch.	Kruszywa naturalne	Kwilcz
941.	8843	Stara Dąbrowa I-Zach.	Kruszywa naturalne	Kwilcz
942.	16628	Starkówiec Piątkowski	Kruszywa naturalne	Środa Wielkopolska
943.	16763	Starkówiec Piątkowski AW	Kruszywa naturalne	Środa Wielkopolska
944.	3485	Stary Gostyń	Kruszywa naturalne	Gostyń
	3485	Stary Gostyń	Kruszywa naturalne	Gostyń
	3485	Stary Gostyń	Kruszywa naturalne	Gostyń
945.	11735	Stary Gostyń - 3	Kruszywa naturalne	Gostyń
946.	11149	Stary Gostyń 2	Kruszywa naturalne	Gostyń
947.	8133	Stobno II	Kruszywa naturalne	Godziesze Wielkie
948.	12065	Stobno III pole A B	Kruszywa naturalne	Godziesze Wielkie
	12065	Stobno III pole A B	Kruszywa naturalne	Godziesze Wielkie
949.	12371	Stobno IV	Kruszywa naturalne	Godziesze Wielkie
950.	14165	Stobno V	Kruszywa naturalne	Godziesze Wielkie
951.	17573	Stobno VI	Kruszywa naturalne	Godziesze Wielkie
952.	17016	Stobno VII	Kruszywa naturalne	Godziesze Wielkie
953.	8593	Stroszki 1	Kruszywa naturalne	Nekla
954.	16922	Stroszki AMP II	Kruszywa naturalne	Nekla
955.	14431	Strzyżew	Kruszywa naturalne	Sieroszewice
956.	17943	Strzyżew I	Kruszywa naturalne	Sieroszewice
957.	1428	Studzianna	Kruszywa naturalne	Dolsk, Borek Wielkopolski
958.	9329	Studzianna JS	Kruszywa naturalne	Borek Wielkopolski
959.	16540	Stęgosz	Kruszywa naturalne	Żerków
960.	15029	Stępocin MGS	Kruszywa naturalne	Nekla
961.	15928	Stępocin MMK-II	Kruszywa naturalne	Nekla
962.	12364	Swoboda - 3	Kruszywa naturalne	Lisków
963.	12077	Swoboda - 4	Kruszywa naturalne	Lisków
964.	13654	Swoboda-5	Kruszywa naturalne	Lisków
965.	14122	Sworowo	Kruszywa naturalne	Pakosław
966.	14123	Sworowo I	Kruszywa naturalne	Pakosław
	14123	Sworowo I	Kruszywa naturalne	Pakosław
967.	13886	Szadów Księży	Kruszywa naturalne	Turek
968.	17084	Szamoty WK	Kruszywa naturalne	Szamocin
969.	3745	Szczodrochowo	Kruszywa naturalne	Skoki
970.	3730	Szczytniki	Kruszywa naturalne	Kórnik
971.	8934	Szkaradowo	Kruszywa naturalne	Jutrosin
972.	7841	Szlachcin	Kruszywa naturalne	Środa Wielkopolska
973.	10579	Szlachcin II	Kruszywa naturalne	Środa Wielkopolska
974.	13911	Szlachcin SK	Kruszywa naturalne	Środa Wielkopolska
975.	18705	Szlachcin WB	Kruszywa naturalne	Środa Wielkopolska
	18705	Szlachcin WB	Kruszywa naturalne	Środa Wielkopolska
	18705	Szlachcin WB	Kruszywa naturalne	Środa Wielkopolska
976.	5502	Szydłowiec	Kruszywa naturalne	Orchowo

977.	15657	Szymanowo	Kruszywa naturalne	Rawicz
978.	9180	Szymanów	Kruszywa naturalne	Koźmin Wielkopolski
979.	17392	Szymanów II	Kruszywa naturalne	Koźmin Wielkopolski
980.	6517	Sławienko	Kruszywa naturalne	Oborniki
981.	11020	Sławienko PS II	Kruszywa naturalne	Oborniki
982.	8846	Sławin	Kruszywa naturalne	Sieroszowice
983.	10779	Słupia 2	Kruszywa naturalne	Baranów
984.	2954	Sączyn	Kruszywa naturalne	Godziesze Wielkie
985.	3743	Sątopy	Kruszywa naturalne	Nowy Tomyśl
986.	14195	Sędziny	Kruszywa naturalne	Duszniki
987.	14611	Sędziny I	Kruszywa naturalne	Duszniki
988.	14759	Sędziny II	Kruszywa naturalne	Duszniki
989.	8815	Sękowo	Kruszywa naturalne	Duszniki
	8815	Sękowo	Kruszywa naturalne	Duszniki
	8815	Sękowo	Kruszywa naturalne	Duszniki
990.	14068	Sękowo DS	Kruszywa naturalne	Duszniki
991.	9179	Sękowo II	Kruszywa naturalne	Duszniki
992.	9965	Sękowo LP	Kruszywa naturalne	Duszniki
993.	15808	Tabor Mały	Kruszywa naturalne	Bralin
994.	7216	Talary	Kruszywa naturalne	Piaski
995.	1352	Tarnowa	Kruszywa naturalne	Brudzew
996.	10127	Tarnowa I	Kruszywa naturalne	Tuliszków
997.	17502	Tarnowa Łąka	Kruszywa naturalne	Rydzyzna
	17502	Tarnowa Łąka	Kruszywa naturalne	Rydzyzna
998.	18439	Tarnowa Łąka I	Kruszywa naturalne	Rydzyzna
	18439	Tarnowa Łąka I	Kruszywa naturalne	Rydzyzna
999.	9897	Tarnowa-II	Kruszywa naturalne	Tuliszków
1000.	4956	Tarnowo	Kruszywa naturalne	Szydłowo
1001.	9547	Teresina	Kruszywa naturalne	Krzymów
	9547	Teresina	Kruszywa naturalne	Krzymów
	9547	Teresina	Kruszywa naturalne	Krzymów
1002.	7412	Tokarzew II	Kruszywa naturalne	Doruchów
1003.	18442	Tokarzew IX	Kruszywa naturalne	Doruchów
1004.	10601	Tokarzew V	Kruszywa naturalne	Doruchów
1005.	11141	Tokarzew VI	Kruszywa naturalne	Doruchów
1006.	15354	Tokarzew VII	Kruszywa naturalne	Doruchów
1007.	17847	Tokarzew VIII	Kruszywa naturalne	Doruchów
1008.	10306	Tomiczki MG	Kruszywa naturalne	Stęszew
1009.	18501	Tomiczki MG II	Kruszywa naturalne	Stęszew
1010.	18238	Trudna	Kruszywa naturalne	Lipka
1011.	3667	Trzcianka	Kruszywa naturalne	miasto Trzcianka, Trzcianka
1012.	5212	Trzcinica	Kruszywa naturalne	Trzcinica
1013.	6501	Trzemeszno I	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
1014.	14612	Trzuskoleń	Kruszywa naturalne	Niechanowo
1015.	17083	Tuczepy	Kruszywa naturalne	Międzychód
1016.	9597	Turowo MŁ	Kruszywa naturalne	Pniewy
1017.	10540	Turowy	Kruszywa naturalne	Pleszew
1018.	11888	Turowy I	Kruszywa naturalne	Pleszew
1019.	8466	Twardów	Kruszywa naturalne	Kotlin

1020.	11021	Twardów II	Kruszywa naturalne	Kotlin
1021.	8685	Tworzymirki	Kruszywa naturalne	Gostyń
1022.	5883	Umułtowo	Kruszywa naturalne	miasto Poznań
1023.	10797	Uścikowo BW	Kruszywa naturalne	Oborniki
1024.	14585	Uścikowo BW-2	Kruszywa naturalne	Oborniki
1025.	13914	Uścikowo MŁ	Kruszywa naturalne	Oborniki
	13914	Uścikowo MŁ	Kruszywa naturalne	Oborniki
1026.	3752	Uścikówiec	Kruszywa naturalne	Oborniki
1027.	5528	Uścikówiec II	Kruszywa naturalne	Oborniki
1028.	15393	Uścikówiec KR	Kruszywa naturalne	Oborniki
1029.	1553	Walkowice	Kruszywa naturalne	Czarnków
1030.	13935	Walkowice Barbara I	Kruszywa naturalne	Czarnków
1031.	8751	Walkowice dz. 136	Kruszywa naturalne	Czarnków
1032.	16327	Walkowice JG	Kruszywa naturalne	Czarnków
1033.	17666	Walkowice JG II	Kruszywa naturalne	Czarnków
1034.	10599	Walkowice KR	Kruszywa naturalne	Czarnków
	10599	Walkowice KR	Kruszywa naturalne	Czarnków
1035.	14591	Walkowice KR.III	Kruszywa naturalne	Czarnków
1036.	14582	Walkowice KR.VI	Kruszywa naturalne	Czarnków
1037.	17034	Walkowice KSZ	Kruszywa naturalne	Czarnków
1038.	11142	Walkowice MD	Kruszywa naturalne	Czarnków
	11142	Walkowice MD	Kruszywa naturalne	Czarnków
1039.	11802	Walkowice TM	Kruszywa naturalne	Czarnków
1040.	16843	Walkowice TM I	Kruszywa naturalne	Czarnków
1041.	18150	Walkowice TM II	Kruszywa naturalne	Czarnków
1042.	4282	Wandów	Kruszywa naturalne	Władysławów
1043.	5747	Weronikopole	Kruszywa naturalne	Bralin
1044.	7768	Weronikopole II	Kruszywa naturalne	Bralin
1045.	9595	Weronikopole III	Kruszywa naturalne	Bralin
1046.	9423	West	Kruszywa naturalne	Turek
1047.	3656	Wieleń Północny	Kruszywa naturalne	Wieleń
1048.	10614	Wielowieś	Kruszywa naturalne	Międzychód
1049.	17965	Wielowieś U	Kruszywa naturalne	Międzychód
1050.	10301	Wielowieś-S	Kruszywa naturalne	Międzychód
1051.	13438	Wielowieś-T	Kruszywa naturalne	Międzychód
1052.	7212	Wierzyce	Kruszywa naturalne	Łubowo
1053.	9725	Wierzyce II	Kruszywa naturalne	Łubowo
1054.	12355	Wierzyce III	Kruszywa naturalne	Łubowo
1055.	15060	Wierzyce IV	Kruszywa naturalne	Łubowo
1056.	8150	Wiktorowo	Kruszywa naturalne	Międzychód
	8150	Wiktorowo	Kruszywa naturalne	Międzychód
1057.	10307	Wiktorowo - pole C	Kruszywa naturalne	Międzychód
1058.	18172	Wilkowice I	Kruszywa naturalne	Lipno
1059.	3388	Wincentów	Kruszywa naturalne	Brudzew
1060.	12373	Wincentów I	Kruszywa naturalne	Brudzew
1061.	14047	Wincentów II	Kruszywa naturalne	Brudzew
1062.	14406	Wincentów III	Kruszywa naturalne	Brudzew
1063.	15241	Wincentów IV	Kruszywa naturalne	Brudzew
1064.	16926	Wincentów V	Kruszywa naturalne	Brudzew

1065.	9924	Witaszyce Jagiełka	Kruszywa naturalne	Jarocin
1066.	15630	Witaszyczki I	Kruszywa naturalne	Jarocin
1067.	16038	Witrogoszcz I	Kruszywa naturalne	Łobżenica
1068.	16058	Wojnowice EK	Kruszywa naturalne	Osieczna
1069.	18280	Wojnowice JB	Kruszywa naturalne	Osieczna
1070.	9281	Wojnowice-Stawy	Kruszywa naturalne	Osieczna
1071.	17065	Wolica Pusta	Kruszywa naturalne	Nowe Miasto nad Wartą
	17065	Wolica Pusta	Kruszywa naturalne	Nowe Miasto nad Wartą
1072.	10311	Wronczyn	Kruszywa naturalne	Stęszew
1073.	17480	Wronczyn AD	Kruszywa naturalne	Stęszew
1074.	17045	Wronczyn BDX	Kruszywa naturalne	Stęszew
1075.	3386	Wrąbczynkowskie Holendry	Kruszywa naturalne	Pyzdry
1076.	14433	Wtórek	Kruszywa naturalne	Ostrów Wielkopolski
1077.	14750	Wyciążkowo JM	Kruszywa naturalne	Lipno
1078.	11362	Wydartowo	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
1079.	16466	Wymysłowo - PW	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
1080.	16465	Wymysłowo - RO	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
1081.	18554	Wymysłowo AM 4	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
1082.	18555	Wymysłowo AM 5	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
1083.	15519	Wymysłowo AM-1	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
1084.	15829	Wymysłowo AM-2	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
1085.	17313	Wymysłowo AM-3	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
1086.	15030	Wymysłowo HK	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
1087.	15796	Wymysłowo HK II	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
1088.	6202	Wymysłowo I	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
1089.	9465	Wymysłowo II	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
1090.	8597	Wymysłowo JP	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
1091.	12372	Wymysłowo KP	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
1092.	15729	Wymysłowo NS III	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
1093.	15925	Wymysłowo TJ II	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
1094.	17770	Wysogotówek	Kruszywa naturalne	Kotlin
1095.	8848	Wysoka I	Kruszywa naturalne	Wysoka
1096.	11578	Wysoka II	Kruszywa naturalne	Wysoka
1097.	16611	Wysoka Mała II	Kruszywa naturalne	Wysoka
1098.	15396	Wyszki	Kruszywa naturalne	Kotlin
1099.	11983	Władysławowo	Kruszywa naturalne	Wierzbiniek
1100.	15466	Władysławowo II	Kruszywa naturalne	Wierzbiniek
1101.	17839	Władysławowo III	Kruszywa naturalne	Wierzbiniek
1102.	17844	Władysławowo IV	Kruszywa naturalne	Wierzbiniek
1103.	3372	Władimirów	Kruszywa naturalne	Kazimierz Biskupi
1104.	12188	Włostowo JZ	Kruszywa naturalne	Środa Wielkopolska
1105.	8102	Włoszakowice	Kruszywa naturalne	Włoszakowice
1106.	11145	Włoszakowice 2	Kruszywa naturalne	Włoszakowice
1107.	5892	Włosciejewice I	Kruszywa naturalne	Książ Wielkopolski
1108.	12191	Włosciejewice KP	Kruszywa naturalne	Książ Wielkopolski
1109.	17843	Włosciejewice MW	Kruszywa naturalne	Książ Wielkopolski
1110.	7763	Włosciejewice V	Kruszywa naturalne	Książ Wielkopolski
1111.	12356	Włosciejewice X	Kruszywa naturalne	Książ Wielkopolski
1112.	3646	Węgorzewo	Kruszywa naturalne	Okonek

1113.	14757	Zaborowice	Kruszywa naturalne	Bojanowo
1114.	14758	Zaborowice I	Kruszywa naturalne	Bojanowo
1115.	14909	Zaborowice II	Kruszywa naturalne	Bojanowo
1116.	14907	Zaborowice III	Kruszywa naturalne	Bojanowo
1117.	15989	Zaborowice IV	Kruszywa naturalne	Bojanowo
1118.	16929	Zaborowice V	Kruszywa naturalne	Bojanowo
1119.	1425	Zaborowo	Kruszywa naturalne	Święciechowa
1120.	4284	Zaborze	Kruszywa naturalne	Słupca
1121.	16606	Zaborówiec AU	Kruszywa naturalne	Wijewo
1122.	10946	Zaborówiec II	Kruszywa naturalne	Wijewo
1123.	1595	Zajączkowo	Kruszywa naturalne	Pniewy
	1595	Zajączkowo	Kruszywa naturalne	Pniewy
1124.	3744	Zajączkowo (zarej.)	Kruszywa naturalne	Pniewy
1125.	5784	Zajączkowo I	Kruszywa naturalne	Pniewy
1126.	7771	Zajączkowo II	Kruszywa naturalne	Pniewy
1127.	18373	Zajączkowo WS	Kruszywa naturalne	Pniewy
1128.	8505	Zakrzewo AC	Kruszywa naturalne	Dopiewo
1129.	1593	Zakrzewo I	Kruszywa naturalne	Dopiewo, Tarnowo Podgórne
1130.	4287	Zakrzewo I (zarej.)	Kruszywa naturalne	Dopiewo
1131.	6516	Zakrzewo III	Kruszywa naturalne	Dopiewo
1132.	5106	Zalesie	Kruszywa naturalne	Jaraczewo
1133.	9120	Zalesie II	Kruszywa naturalne	Jaraczewo
1134.	14870	Zalesie KR	Kruszywa naturalne	Jaraczewo
1135.	5287	Zasutowo	Kruszywa naturalne	Nekla
1136.	11767	Zawada I	Kruszywa naturalne	Szydłowo
1137.	16586	Zawady 1	Kruszywa naturalne	Pleszew
1138.	11989	Zbarzewo	Kruszywa naturalne	Włoszakowice
	11989	Zbarzewo	Kruszywa naturalne	Włoszakowice
1139.	17369	Zbarzewo I	Kruszywa naturalne	Włoszakowice
1140.	16730	Zbierkowo TB	Kruszywa naturalne	Pobiedziska
1141.	16317	Zborów	Kruszywa naturalne	Dobra
1142.	5213	Zbuczyna	Kruszywa naturalne	Perzów
	5213	Zbuczyna	Kruszywa naturalne	Perzów
1143.	14251	Zbuczyna dz. nr 7/4	Kruszywa naturalne	Perzów
1144.	15511	Zbęchy	Kruszywa naturalne	Krzywiń
1145.	5121	Zbójno	Kruszywa naturalne	Kłodawa
	5121	Zbójno	Kruszywa naturalne	Kłodawa
1146.	10362	Zelgniewo - dz. nr 20/15	Kruszywa naturalne	Kaczory
1147.	7513	Zemsko	Kruszywa naturalne	Granowo
1148.	13909	Zgierzynka II	Kruszywa naturalne	Lwówek
1149.	16064	Zgierzynka KK	Kruszywa naturalne	Lwówek
1150.	1550	Zielonowo	Kruszywa naturalne	Wieleń, Czarnków
1151.	10240	Zielonowo III	Kruszywa naturalne	Wieleń
1152.	5258	Ziemin	Kruszywa naturalne	Wielichowo
	5258	Ziemin	Kruszywa naturalne	Wielichowo
1153.	8850	Ziemin I	Kruszywa naturalne	Wielichowo
1154.	6062	Zmysłowo	Kruszywa naturalne	Jutrosin
1155.	9470	Zmysłowo I	Kruszywa naturalne	Jutrosin
1156.	14352	Zmysłowo II	Kruszywa naturalne	Jutrosin

1157.	14124	Zmysłowo III	Kruszywa naturalne	Jutrosin
1158.	14203	Zmysłowo IV	Kruszywa naturalne	Jutrosin
1159.	1592	Złotniczki	Kruszywa naturalne	Pobiedziska
1160.	7044	Złotniczki I	Kruszywa naturalne	Pobiedziska
1161.	8135	Złotniczki II	Kruszywa naturalne	Pobiedziska
1162.	1591	Złotoryjsko	Kruszywa naturalne	Czerwonak, Murowana Goślina
1163.	10939	Złotoryjsko KR	Kruszywa naturalne	Czerwonak
1164.	5457	Złotoryjsko-Południe	Kruszywa naturalne	Czerwonak
1165.	9515	Śliwno	Kruszywa naturalne	Kuślin, Duszniki
1166.	7867	Śmigiel III	Kruszywa naturalne	Śmigiel
1167.	15799	Śmigiel IV	Kruszywa naturalne	Śmigiel
1168.	14805	Śmigiel JM	Kruszywa naturalne	Śmigiel
1169.	15833	Śmigiel V	Kruszywa naturalne	Śmigiel
1170.	18046	Śmigiel VI	Kruszywa naturalne	Śmigiel
1171.	7287	Śmigiel-Betoniarnia	Kruszywa naturalne	Śmigiel
1172.	6276	Śmiłowo	Kruszywa naturalne	Poniec
1173.	6974	Świba	Kruszywa naturalne	Kępno
1174.	11512	Świeca	Kruszywa naturalne	Odolanów
1175.	7351	Świniec	Kruszywa naturalne	Krzywiń
1176.	14432	Świniec KR	Kruszywa naturalne	Krzywiń
1177.	13752	Świniec-Zachód	Kruszywa naturalne	Krzywiń
1178.	18272	Święciechowa I	Kruszywa naturalne	Święciechowa
	18272	Święciechowa I	Kruszywa naturalne	Święciechowa
1179.	18279	Święciechowa II	Kruszywa naturalne	Święciechowa
	18279	Święciechowa II	Kruszywa naturalne	Święciechowa
1180.	7162	Święta	Kruszywa naturalne	Złotów
1181.	16057	Święta II	Kruszywa naturalne	Złotów
1182.	9633	Ławki JR	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
1183.	16202	Ławki JR IV	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
1184.	16960	Ławki JR V	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
1185.	18528	Ławki JR VI	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
1186.	5077	Łaziska	Kruszywa naturalne	Babiak
	5077	Łaziska	Kruszywa naturalne	Babiak
1187.	14166	Łobez	Kruszywa naturalne	Jaraczewo
1188.	12112	Łomnica I	Kruszywa naturalne	Zbąszyń
1189.	13601	Łomnica II	Kruszywa naturalne	Zbąszyń
1190.	18396	Łoniewo	Kruszywa naturalne	Osieczna
1191.	5347	Ługi	Kruszywa naturalne	Powidz
1192.	7869	Łęgowo	Kruszywa naturalne	miasto Wągrowiec
1193.	12363	Łęka	Kruszywa naturalne	Kościelec
1194.	14871	Łęka I	Kruszywa naturalne	Kościelec
1195.	15669	Łęka II	Kruszywa naturalne	Kościelec
1196.	16605	Łęka III	Kruszywa naturalne	Kościelec
1197.	17138	Łęka IV	Kruszywa naturalne	Kościelec
1198.	17710	Łęka V	Kruszywa naturalne	Kościelec
1199.	11770	Łękno JP	Kruszywa naturalne	Zaniemyśl
1200.	6201	Łężce	Kruszywa naturalne	Chrzypsko Wielkie
1201.	8468	Łężce I	Kruszywa naturalne	Chrzypsko Wielkie
1202.	9178	Łężce II	Kruszywa naturalne	Chrzypsko Wielkie

	9178	Łężce II	Kruszywa naturalne	Chrzypsko Wielkie
1203.	17244	Łężce III	Kruszywa naturalne	Chrzypsko Wielkie
	17244	Łężce III	Kruszywa naturalne	Chrzypsko Wielkie
1204.	2948	Żerków II	Kruszywa naturalne	Żerków
1205.	2961	Żółków I	Kruszywa naturalne	Żerków
	2961	Żółków I	Kruszywa naturalne	Żerków
1206.	6836	Żółków II	Kruszywa naturalne	Żerków
1207.	1355	Ćwierdzin	Kruszywa naturalne	Witkowo
1208.	10632	Ćwierdzin KR	Kruszywa naturalne	Witkowo
	10632	Ćwierdzin KR	Kruszywa naturalne	Witkowo
	10632	Ćwierdzin KR	Kruszywa naturalne	Witkowo
1209.	18161	Ćwierdzin MA IV	Kruszywa naturalne	Witkowo
1210.	16454	Ćwierdzin MP	Kruszywa naturalne	Witkowo
1211.	11738	Ćwierdzin PF	Kruszywa naturalne	Witkowo
1212.	17229	Ćwierdzin PK	Kruszywa naturalne	Witkowo
1213.	10942	Ćwierdzin-Piaski	Kruszywa naturalne	Witkowo
	10942	Ćwierdzin-Piaski	Kruszywa naturalne	Witkowo
	10942	Ćwierdzin-Piaski	Kruszywa naturalne	Witkowo
	10942	Ćwierdzin-Piaski	Kruszywa naturalne	Witkowo
1214.	12085	Zbierkowo MD	Kruszywa naturalne	Pobiedziska
1215.	4344	Witrogoszcz	Kruszywa naturalne	Łobżenica
1216.	16796	Wymysłowo Tj III	Kruszywa naturalne	Trzemeszno
1217.	9673	Myślibórz	Kruszywa naturalne	Golina
1218.	16880	Izabelin IV	Kruszywa naturalne	Brudzew
1219.	2740	Buczek Mały - Czyżkowo	Piaski kwarcowe (do produkcji cegły wapienno-piaskowej)	Lipka
1220.	2737	Przysieczyn II	Piaski kwarcowe (do produkcji cegły wapienno-piaskowej)	Mieścisko
1221.	2736	Romanowo Dolne	Piaski kwarcowe (do produkcji cegły wapienno-piaskowej)	Czarnków
	2736	Romanowo Dolne	Piaski kwarcowe (do produkcji cegły wapienno-piaskowej)	Czarnków
1222.	6489	Sienno	Piaski kwarcowe (do produkcji cegły wapienno-piaskowej)	Wągrowiec
1223.	2739	Wieleń	Piaski kwarcowe (do produkcji cegły wapienno-piaskowej)	Wieleń
1224.	11770	Łęčno JP	Piaski kwarcowe (do produkcji cegły wapienno-piaskowej)	Zaniemyśl
1225.	2745	Żabinko	Piaski kwarcowe (do produkcji cegły wapienno-piaskowej)	Mosina
	2745	Żabinko	Piaski kwarcowe (do produkcji cegły wapienno-piaskowej)	Mosina
1226.	2687	Tuchorza	Piaski kwarcowe (do produkcji betonów komórkowych)	Siedlec
1227.	2663	Piła-Jezioro Piaszczyste	Piaski kwarcowe (do produkcji betonów komórkowych)	Trzcianka
1228.	2653	Dęby Szlacheckie	Piaski kwarcowe (do produkcji betonów komórkowych)	Osiek Mały
1229.	2662	Drawsko	Piaski kwarcowe (do produkcji betonów komórkowych)	Drawsko
1230.	1211	Rumin	Piaski formierskie	Stare Miasto
1231.	4883	Buk	Ropy naftowe i gazy ziemne	Opalenica, Buk
1232.	10254	Grotów	Ropy naftowe i gazy ziemne	Drawsko, Sieraków
1233.	9736	Lubiatów	Ropy naftowe i gazy ziemne	Międzychód
1234.	11162	Michorzewo	Ropy naftowe i gazy ziemne	Kuślin, Opalenica
1235.	9851	Antonin 1	Ropy naftowe i gazy ziemne	Mikstat, Przygodzice
1236.	4599	Babimost	Ropy naftowe i gazy ziemne	Siedlec, Zbąszyń
1237.	7108	Jastrzębsko	Ropy naftowe i gazy ziemne	Nowy Tomyśl, Zbąszyń
1238.	17983	Sieraków	Ropy naftowe i gazy ziemne	Sieraków
1239.	282	Wapno	Sole kamienne	Wapno

1240.	15407	Kłodawa 1	Sole kamienne	Kłodawa
	15407	Kłodawa 1	Sole kamienne	Kłodawa, Olszówka
	15407	Kłodawa 1	Sole kamienne	Kłodawa
	15407	Kłodawa 1	Sole kamienne	Kłodawa
	15407	Kłodawa 1	Sole kamienne	Kłodawa
	15407	Kłodawa 1	Sole kamienne	Kłodawa
	15407	Kłodawa 1	Sole kamienne	Kłodawa
	15407	Kłodawa 1	Sole kamienne i potasowe	Kłodawa
1241.	15408	Kłodawa	Sole kamienne	Kłodawa
1242.	2034	Albertów-Słupia	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Baranów
	2034	Albertów-Słupia	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Baranów
1243.	10645	Albertów-Słupia 1	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Baranów
1244.	10646	Albertów-Słupia 2	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Baranów
1245.	2024	Antonin	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Przygodzice
1246.	2271	Augustowo II	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Wielichowo
1247.	3028	Biadki	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Krotoszyn
1248.	6923	Bierzów	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Kobyła Góra
1249.	3171	Binkowo	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Śrem
1250.	2009	Bogusław	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Gołuchów
1251.	3088	Bojanice	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Krzemieniewo
1252.	2012	Brzostów	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Jarocin
1253.	2019	Budy Olszyna	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Ostrzeszów, Kobyła Góra
1254.	2263	Chocicza	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Nowe Miasto nad Wartą
	2263	Chocicza	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Nowe Miasto nad Wartą
1255.	2241	Chodzież Fabryczna	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	miasto Chodzież, Chodzież
1256.	2035	Cienia	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Opatówek
1257.	2119	Czacz	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Śmigiel
1258.	9839	Czacz I	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Śmigiel
1259.	2118	Czacz II	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Śmigiel
1260.	3130	Czajcze	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Wysoka
1261.	2275	Dymaczewo	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Mosina
1262.	3128	Folsztyn	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Wieleń
1263.	2244	Folsztyn II	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Wieleń
1264.	2112	Giżyn	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Bojanowo
1265.	2010	Góra	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Jaraczewo
	2010	Góra	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Jaraczewo
1266.	2259	Iwno	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Kostrzyn
1267.	2115	Jeziorki	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Osieczna
1268.	2266	Józefin	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Rakoniewice
	2266	Józefin	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Rakoniewice
1269.	3041	Karski	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Ostrów Wielkopolski
1270.	9122	Klapki III	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Grabów nad Prosną
1271.	3027	Kotlin	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Kotlin
1272.	2273	Kotowo	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	miasto Poznań

1273.	2013	Kowalew-Kotlin	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Pleszew, Kotlin
1274.	3034	Koza Wielka	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Perzów
	3034	Koza Wielka	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Perzów
1275.	2239	Krostkowo	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Białośliwie
1276.	2014	Krotoszyn 1 i 2	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Krotoszyn
	2014	Krotoszyn 1 i 2	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Krotoszyn
1277.	2015	Krotoszyn Stary	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Krotoszyn
1278.	2242	Kruszki	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Łobżenica
	2242	Kruszki	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Łobżenica
1279.	2261	Książ Wielkopolski	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Książ Wielkopolski
1280.	2008	Kwileń	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Chocz
	2008	Kwileń	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Chocz
	2008	Kwileń	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Chocz
1281.	2023	Lenartowice	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Pleszew
	2023	Lenartowice	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Pleszew
1282.	2022	Lenartowice II	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Pleszew
1283.	3026	Leszczyce	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Jarocin
1284.	2029	Lipka	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Szczytniki
1285.	2028	Masanów	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Sieroszewice
	2028	Masanów	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Sieroszewice
1286.	4917	Masanów II	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Sieroszewice
1287.	2276	Mchy	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Książ Wielkopolski
1288.	2016	Mikstat	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Mikstat
	2016	Mikstat	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Mikstat
1289.	9854	Mikstat Cegielnia	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Mikstat
	9854	Mikstat Cegielnia	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Mikstat
1290.	3172	Mosina	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Mosina
	3172	Mosina	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Mosina
1291.	2262	Mściszewo	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Murowana Goślina
1292.	2120	Nietązkowo	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Śmigiel
	2120	Nietązkowo	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Śmigiel
1293.	6386	Nietązkowo I	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Śmigiel
	6386	Nietązkowo I	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Śmigiel
1294.	2246	Nieżychowo-Krostkowo	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Białośliwie
	2246	Nieżychowo-Krostkowo	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Białośliwie
1295.	3035	Nowa Wieś	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Pleszew
	3035	Nowa Wieś	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Pleszew
1296.	8364	Nowa Wieś II	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Pleszew
1297.	3165	Oborniki	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Oborniki
	3165	Oborniki	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Oborniki
	3165	Oborniki	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Oborniki
1298.	3029	Odolanów	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Odolanów
1299.	3169	Ostrowieczko	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Dolsk

	3169	Ostrowieczko	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Dolsk
	3169	Ostrowieczko	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Dolsk
	3169	Ostrowieczko	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Dolsk
1300.	2020	Ostrzeszów	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Ostrzeszów
1301.	3033	Ostrzeszów-Wieluńska	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Ostrzeszów
1302.	3031	Ostrów-Krępa	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	miasto Ostrów Wielkopolski
1303.	3175	Pakosław	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Lwówek
1304.	3166	Pniewy	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Pniewy
1305.	2033	Podzamcze	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Kępno
	2033	Podzamcze	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Kępno
	2033	Podzamcze	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Kępno
1306.	2116	Poniec	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Poniec
	2116	Poniec	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Poniec
1307.	3036	Przygodzice	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Przygodzice
1308.	2025	Przygodzice (pole II i ob. Wysocko)	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Przygodzice
	2025	Przygodzice (pole II i ob. Wysocko)	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Przygodzice
1309.	15349	Przysieka Polska Creaton	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Śmigiel
1310.	2117	Przysieka Stara	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Śmigiel
1311.	3087	Pudliszki	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Krobia
1312.	2270	Pyszcząca	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Śrem
1313.	2277	Rakoniewice	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Rakoniewice
	2277	Rakoniewice	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Rakoniewice
	2277	Rakoniewice	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Rakoniewice
1314.	2018	Rojów	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Ostrzeszów
1315.	16157	Rojów 2	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Ostrzeszów
1316.	11265	Rojów I	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Ostrzeszów
1317.	6812	Rokutów	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Pleszew
1318.	2267	Rostarzewo	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Rakoniewice
1319.	13604	Rostarzewo I	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Rakoniewice
1320.	2027	Rozdrażew	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Rozdrażew
1321.	2113	Rozstępniewo-Miejska Górka	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Miejska Górka
1322.	2031	Rypinek	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	miasto Kalisz
1323.	3038	Sadogóra	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Rychtal
1324.	3070	Sarnowa II	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Ślesin
1325.	3167	Sieraków	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Sieraków
1326.	3030	Sobótka	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Ostrów Wielkopolski
1327.	3084	Sowiny	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Bojanowo
	3084	Sowiny	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Bojanowo
	3084	Sowiny	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Bojanowo
1328.	3284	Strzyżewo	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Zbąszyń
	3284	Strzyżewo	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Zbąszyń
	3284	Strzyżewo	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Zbąszyń
1329.	3695	Sulmierzyce	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	miasto Sulmierzyce

1330.	10833	Słupia	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Baranów
1331.	3132	Wawel(Piła)	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	miasto Piła
1332.	2272	Wilkowo Polskie	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Wielichowo
1333.	2030	Winiary	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	miasto Kalisz
1334.	2011	Witaszyce	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Jarocin, Kotlin
1335.	18584	Witaszyce 1	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Jarocin
1336.	3129	Wronki	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Wronki
1337.	3069	Wygoda	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Ślesin
1338.	2245	Wyrzysk-Osiek	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Wyrzysk
1339.	3131	Wysoka	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Wysoka
	3131	Wysoka	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Wysoka
1340.	3068	Wólka-Staw	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Strzałkowo
1341.	3032	Zacharzew	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Ostrów Wielkopolski, Raszków
1342.	2021	Zawady	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Pleszew
1343.	2114	Ziemnice	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Osieczna
1344.	3170	Śrem (Wójtostwo)	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Śrem
1345.	6568	Świba	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Kępno
1346.	2007	Łaszaków	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Blizanów
1347.	1293	Fabianów	Surowce ilaste (do produkcji kruszywa lekkiego)	Dobrzyca
1348.	1274	Sokołowo-Gulczewko	Surowce ilaste (do produkcji kruszywa lekkiego)	Września
1349.	1137	Drzeczkowo II	Surowce ilaste (do produkcji kruszywa lekkiego)	Osieczna
1350.	1269	Wierzchocin	Surowce ilaste (do produkcji kruszywa lekkiego)	Wronki
1351.	1273	Grabowo-Kołaczkowo	Surowce ilaste (do produkcji kruszywa lekkiego)	Kołaczkowo
1352.	17132	Mirosław AG	Surowce szklarskie	Ujście
1353.	1227	Olszyna	Surowce szklarskie	Ostrzeszów
1354.	1231	Ujście Noteckie II	Surowce szklarskie	Ujście
1355.	16436	Biskupice MS	Torfy	Przemęt
1356.	16437	Biskupice TS	Torfy	Przemęt
1357.	11406	Boruja Nowa AO	Torfy	Nowy Tomyśl
1358.	7049	Borówiec	Torfy	Kórnik
1359.	13847	Brzeźno JŁ	Torfy	Skoki
1360.	17110	Bucz KI	Torfy	Przemęt
	17110	Bucz KI	Torfy	Przemęt
1361.	16944	Bucz LG	Torfy	Przemęt
1362.	18013	Bucz LG I	Torfy	Przemęt
	18013	Bucz LG I	Torfy	Przemęt
1363.	7358	Błazejewo-K	Torfy	Dolsk
	7358	Błazejewo-K	Torfy	Dolsk
1364.	6957	Chlebowo	Torfy	Ryczywół
	6957	Chlebowo	Torfy	Ryczywół
	6957	Chlebowo	Torfy	Ryczywół
	6957	Chlebowo	Torfy	Ryczywół
1365.	15467	Chorzemin III	Torfy	Wolsztyn
1366.	18455	Dzierżążenka	Torfy	Złotów
1367.	11122	Dzierżążno	Torfy	Złotów
1368.	11125	Dzierżążno 1 (pole A)	Torfy	Złotów

1369.	11782	Dzierżążno 2 (pole B)	Torfy	Złotów
1370.	13984	Dzierżążno 3	Torfy	Złotów
	13984	Dzierżążno 3	Torfy	Złotów
	13984	Dzierżążno 3	Torfy	Złotów
	13984	Dzierżążno 3	Torfy	Złotów
	13984	Dzierżążno 3	Torfy	Złotów
1371.	11126	Gorszewice AW	Torfy	Kaźmierz
1372.	9563	Gruszczyn JK	Torfy	Swarzędz
1373.	8853	Gruszczyn WWJ	Torfy	Swarzędz
1374.	14635	Grąblin I	Torfy	Kramsk
1375.	10426	Górsko	Torfy	Przemęt
	10426	Górsko	Torfy	Przemęt
1376.	17182	Górsko AS-I	Torfy	Przemęt
1377.	17252	Górsko AS-II	Torfy	Przemęt
1378.	17206	Górsko AS-III	Torfy	Przemęt
1379.	17207	Górsko AS-IV	Torfy	Przemęt
1380.	15863	Jabłonna JS	Torfy	Rakoniewice
	15863	Jabłonna JS	Torfy	Rakoniewice
1381.	17809	Jabłonna JS II	Torfy	Rakoniewice
	17809	Jabłonna JS II	Torfy	Rakoniewice
	17809	Jabłonna JS II	Torfy	Rakoniewice
1382.	9554	Jastrzębsko II	Torfy	Nowy Tomyśl
1383.	8755	Jastrzębsko Stare	Torfy	Nowy Tomyśl
	8755	Jastrzębsko Stare	Torfy	Nowy Tomyśl
1384.	18491	Jezierzyce Kościelne SD	Torfy	Włoszakowice
1385.	18105	Kamień	Torfy	Złotów
1386.	18016	Kamień I	Torfy	Złotów
1387.	12283	Kiełpiniek II	Torfy	Lipka
1388.	12348	Kiełpiniek II/1	Torfy	Lipka
1389.	13912	Kuźnica Zbąska AO	Torfy	Rakoniewice
1390.	15821	Kuźnica Zbąska JP	Torfy	Rakoniewice
1391.	10781	Kuźnica Zbąska KP	Torfy	Rakoniewice
1392.	17339	Kuźnica Zbąska KW II	Torfy	Rakoniewice
1393.	11317	Kuźnica Zbąska MRD I	Torfy	Rakoniewice
	11317	Kuźnica Zbąska MRD I	Torfy	Rakoniewice
1394.	13103	Kuźnica Zbąska RG II	Torfy	Rakoniewice
1395.	15013	Kuźnica Zbąska RG III	Torfy	Rakoniewice
1396.	16890	Kuźnica Zbąska RG IV	Torfy	Rakoniewice
1397.	16492	Kuźnica Zbąska SJ	Torfy	Rakoniewice
1398.	10414	Kuźnica Zbąska SR	Torfy	Rakoniewice
1399.	10755	Kuźnica Zbąska SR II	Torfy	Rakoniewice
1400.	6612	Lędyczek	Torfy	Okonek
1401.	17214	Miastko AS-I	Torfy	Wijewo
1402.	14951	Piecewo	Torfy	Złotów, Tarnówka
1403.	6613	Podgaje	Torfy	Okonek
1404.	18309	Potulice	Torfy	Lipka
1405.	12022	Potulice Stare	Torfy	Lipka
1406.	16494	Raduszyn FP	Torfy	Murowana Goślina
1407.	17672	Ratowice	Torfy	Lipno

1408.	6685	Rybowo	Torfy	Gołańcz
1409.	10415	Rybowo-I	Torfy	Gołańcz
1410.	9659	Samica-Marcin II	Torfy	Lipno
	9659	Samica-Marcin II	Torfy	Lipno
1411.	15101	Skic II	Torfy	Złotów
1412.	18583	Skic III	Torfy	Złotów
	18583	Skic III	Torfy	Złotów
	18583	Skic III	Torfy	Złotów
	18583	Skic III	Torfy	Złotów
1413.	17617	Stare Dzierżążno	Torfy	Złotów
	17617	Stare Dzierżążno	Torfy	Złotów
	17617	Stare Dzierżążno	Torfy	Złotów
1414.	6653	Stawnica	Torfy	Złotów
1415.	8118	Stroszki	Torfy	Nekla
	8118	Stroszki	Torfy	Nekla
1416.	14986	Studzieniec-Boguniewo	Torfy	Rogoźno
	14986	Studzieniec-Boguniewo	Torfy	Rogoźno
1417.	10638	Sypniewo I	Torfy	Jastrowie
1418.	11123	Sypniewo III	Torfy	Jastrowie
1419.	10643	Wydorowo	Torfy	Śmigiel
1420.	5204	Kwiejce-Zbiornik D	Torfy i kredy	Drawsko
1421.	16816	Gorszewice AW 2	Torfy i kredy	Kaźmierz
1422.	430	Adamów	Węgle brunatne	Przykona, Brudzew, Turek
1423.	429	Adamów-soczewka Małgorzata	Węgle brunatne	Turek, miasto Turek
1424.	428	Adamów-soczewka Rogi	Węgle brunatne	Przykona, Turek
1425.	467	Czempin	Węgle brunatne	Czempin, Kościan
1426.	7862	Dobrów	Węgle brunatne	Kościelec, Koło
1427.	426	Drzewce	Węgle brunatne	Osiek Mały
	426	Drzewce	Węgle brunatne	Osiek Mały, Kramsk
	426	Drzewce	Węgle brunatne	Kramsk
	426	Drzewce	Węgle brunatne	Kramsk
1428.	5605	Dęby Szlacheckie	Węgle brunatne	Babiak, Koło
1429.	445	Gostyń	Węgle brunatne	Krzywiń, Gostyń, Krobia
1430.	16755	Grochowy - Siąszyce	Węgle brunatne	Rychwał, Tuliszków
1431.	435	Izbica Kujawska	Węgle brunatne	Babiak
	435	Izbica Kujawska	Węgle brunatne	Babiak, Kłodawa
1432.	4300	Kopalnia Wanda	Węgle brunatne	Międzychód
1433.	422	Koźmin	Węgle brunatne	Brudzew
	422	Koźmin	Węgle brunatne	Brudzew
	422	Koźmin	Węgle brunatne	Brudzew, Dąbie
	422	Koźmin	Węgle brunatne	Brudzew
	422	Koźmin	Węgle brunatne	Brudzew
	422	Koźmin	Węgle brunatne	Brudzew
1434.	444	Krzywin	Węgle brunatne	Krzywiń, Kościan
1435.	433	Lubstów	Węgle brunatne	Sompolno, Ślesin
1436.	5332	Morzyczyn	Węgle brunatne	Wierzbinek, Skulsk
1437.	768	Mosina	Węgle brunatne	miasto Luboń, miasto Puszczykowo, Mosina, Komorniki, Brodnica, Stęszew, Czempin
1438.	748	Mąkoszyn-Grochowska	Węgle brunatne	Babiak
	748	Mąkoszyn-Grochowska	Węgle brunatne	Wierzbinek, Babiak

1439.	769	Naramowice	Węgle brunatne	miasto Poznań
1440.	425	Ochle	Węgle brunatne	Koło
1441.	756	Oczkowice	Węgle brunatne	Miejska Górka, Krobia
1442.	11548	Ościłowo	Węgle brunatne	Wilczyn, Ślesin, Skulsk
1443.	6092	Piaski	Węgle brunatne	Rzgów, Grodziec
	6092	Piaski	Węgle brunatne	Rychwał, Grodziec
	6092	Piaski	Węgle brunatne	Rychwał
	6092	Piaski	Węgle brunatne	Rzgów, Rychwał
	6092	Piaski	Węgle brunatne	Rzgów, Rychwał, Grodziec, Zagórów
	6092	Piaski	Węgle brunatne	Rzgów
	6092	Piaski	Węgle brunatne	Rzgów
	6092	Piaski	Węgle brunatne	Rychwał
	6092	Piaski	Węgle brunatne	Rychwał
1444.	427	Pątnów I	Węgle brunatne	miasto Konin, Ślesin, Kazimierz Biskupi
1445.	438	Pątnów III	Węgle brunatne	Kleczew, Ostrowite
	438	Pątnów III	Węgle brunatne	Kleczew
1446.	740	Pątnów IV	Węgle brunatne	Kleczew, Wilczyn
	740	Pątnów IV	Węgle brunatne	Wilczyn
	740	Pątnów IV	Węgle brunatne	Kleczew, Wilczyn
	740	Pątnów IV	Węgle brunatne	Kleczew, Wilczyn
	740	Pątnów IV	Węgle brunatne	Kleczew
1447.	858	Rumin	Węgle brunatne	Stare Miasto
	858	Rumin	Węgle brunatne	Stare Miasto
	858	Rumin	Węgle brunatne	Stare Miasto
1448.	767	Szamotoły	Węgle brunatne	Oborniki, Suchy Las, Rokietnica
1449.	8203	Tomistawice	Węgle brunatne	Wierzbiniek
1450.	450	Trzcianka	Węgle brunatne	Trzcianka, Czarnków, Wieleń
1451.	431	Uniejów	Węgle brunatne	Przykona
1452.	728	Więcbork	Węgle brunatne	Łobżenica
1453.	432	Władysławów	Węgle brunatne	Władysławów
1454.	11830	Władysławów II	Węgle brunatne	Brudzew, Władysławów
1455.	14859	Węglewice	Węgle brunatne	Czajków
1456.	11399	Dobrów IGH-1	Wody termalne	Koło
1457.	14851	Swarzędz IGH-1	Wody termalne	miasto Poznań
1458.	15707	Tarnowo Podgórne GT-1	Wody termalne	Tarnowo Podgórne ,Buk, Stęszew, Dopiewo, Rokietnica, Duszniki, Kaźmierz
1459.	18049	Konin GT-1	Wody termalne	miasto Konin
1460.	16556	Środa IG-2	Wody lecznicze	Środa Wielkopolska

T.11. Wykaz Głównych Zbiorników Wód Podziemnych

Lp.	Nr GZWP	Nazwa zbiornika	Powierzchna (km ²)	Gmina
1.	304	Zbiornik międzymorenowy Przemęt (dawny Zbąszyń)	120	Przemęt, Włoszakowice, Wijewo
2.	305	Zbiornik międzymorenowy Leszno	95,9	Włoszakowice, Śmigiel, Lipno, Święciechowa, miasto Leszno
3.	306	Zbiornik Wschowa	261,67	Wijewo
4.	150	Pradolina Warszawa Berlin (Koło - Odra)	1611	Brodnica, Czemiń, Kamieniec, Kościan, Krzykosy, Książ Wielkopolski, Kórnik, Łądek, Miłosław, Mosina, Nowe Miasto nad Wartą, Przemęt, Pyzdry, Rakoniewice, Stęszew, Wielichowo, Wolsztyn, Zagórów, Zaniemyśl, Śmigiel, Śrem, Środa Wielkopolska, Żerków
5.	151	Zbiornik Turek - Konin - Koło	1673	Brudzew, Ceków-Kolonia, Dobra, Dąbie, Kawęczyn, miasto Konin, Kościelec, miasto Koło, Koło, Kramsk, Krzymów, Małanów, Mycielin, Osiek Mały, Przykona, Rychwał, Sompolno,

				Stare Miasto, Tuliszków, miasto Turek, Turek, Wierzbinek, Władysławów, Ślesin
6.	147	Dolina rzeki Warta (Sieraków – Międzychód)	37,2	Międzychód
7.	138	Pradolina Toruń-Eberswalde (Noteć)	1862,8	Białośliwie, miasto Chodzież, Chodzież, miasto Czarnków, Czarnków, Drawsko, Gołańcz, Krzyż Wielkopolski, Miasteczko Krajeńskie, miasto Piła, Szamocin, Trzcianka, Ujście, Wieleń, Wyrzysk
8.	146	Subzbiornik Jezioro Bytyńskie - Wronki - Trzciel	863,5	Chrzypsko Wielkie, Duszniki, Kaźmierz, Kwilcz, Lubasz, Międzychód, Obrzycko, Ostroróg, Pniewy, Połajewo, Sieraków, Szamotuły, Wieleń, Wronki
9.	226	Krośniewice - Kutno	1090	Przedecz, Chodów
10.	133	Zbiornik międzymorenowy Młotkowo	115,14	Wyrzysk, Białośliwie, Wysoka
11.	126	Zbiornik Szczecinek	1345,5	Jastrowie, Okonek, Tarnówka, Złotów
12.	127	Subzbiornik Złotów-Piła-Strzelce Krajeńskie	2470,8	Chodzież, Czarnków, Kaczory, Krzyż Wielkopolski, Lipka, Miasteczko Krajeńskie, miasto Piła, Szydłowo, Tarnówka, Trzcianka, Ujście, Wieleń, Wysoka, Zakrzewo, Złotów, Łobżenica
13.	143	Subzbiornik Inowrocław - Gniezno	4995	Budzyń, Czarniejewo, Czerwonak, Damasławek, Dominowo, miasto Gniezno, Gniezno, Gołańcz, Kiszkowo, Kleczew, Kleszczewo, Kostrzyn, Kołaczkowo, Krzykosy, KłECKO, Kórnik, Margonin, Mieleszyn, Mieścisko, Miłosław, Murowana Goślina, Nekla, Niechanowo, Orchowo, Ostrowite, Pobiedziska, Powidz, miasto Poznań, Rogoźno, Skoki, Strzałkowo, Swarzędz, Słupca, Trzemeszno, Wapno, Witkowo, Września, Wągrowiec, Zaniemyśl, Środa Wielkopolska, Łubowo
14.	144	Dolina Kopalna Wielkopolska	4122,4	Buk, Czarniejewo, Dopiewo, miasto Gniezno, Gniezno, Granowo, Grodzisk Wielkopolski, Kleczew, Kleszczewo, Komorniki, Kostrzyn, Kuślin, Kórnik, Miedzichowo, Mosina, Nekla, Niechanowo, Nowy Tomyśl, Opalenica, Orchowo, Ostrowite, Pobiedziska, Powidz, miasto Poznań, miasto Puszczykowo, Strzałkowo, Stęszew, Swarzędz, Słupca, Trzemeszno, Wilczyn, Witkowo, Września, Zbąszyń, Łubowo
15.	145	Dolina kopalna Szamotuły - Duszniki	151,8	Kaźmierz, Duszniki, Kuślin, Lwówek, Szamotuły
16.	308	Zbiornik międzymorenowy rzeki Kania	86,9	Gostyń, Dolsk, Piaski, Krobia
17.	309	Zbiornik międzymorenowy Smoszew - Chwaliszew - Sulmierzyce	30,87	Zduny, Krotoszyn, miasto Sulmierzyce, Ostrów Wielkopolski
18.	307	Sandr Leszno	60,3	Święciechowa, miasto Leszno, Rydzyna
19.	139	Dolina kopalna Smogulec - Margonin	304,5	Budzyń, Gołańcz, Margonin, Połajewo, Ryczywół, Szamocin
20.	310	Dolina kopalna rzeki Ołobok	19,6	Nowe Skalmierzyce, Sieroszewice, miasto Ostrów Wielkopolski, Ostrów Wielkopolski
21.	311	Zbiornik rzeki Proсна	344,9	Pyzdry, Gizałki, Chocz, Czermin, Pleszew, Gołuchów, Blizanów, miasto Kalisz, Godziesze Wielkie, Sieroszewice, Brzeziny, Kraszewice, Grabów nad Prosną, Doruchów, Łęka Opatowska
22.	303	Pradolina Barycz-Głogów (E)	1583	Rawicz, Sośnie, Kobyla Góra, Ostrzeszów, Odolanów, Przygodzice, Ostrów Wielkopolski, Mikstat, Sieroszewice, Grabów nad Prosną
23.	125	Wałcz - Piła (Zbiornik międzymorenowy Wałcz-Piła)	2531	Kaczory, Krajenka, Krzyż Wielkopolski, miasto Piła, Szydłowo, Tarnówka, Trzcianka, Wieleń, Wysoka

T.12. Wykaz stref ochronnych ujęć wody ustanowionych przez dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej

Lp.	Nazwa/lokalizacja	Gmina	Akt prawny
Strefy ochronne ujęć wody ustanowione przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu			
1.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej „Karczma Borowa”	m. Leszno, Osieczna, Rydzyna	Rozporządzenie Nr 8/2006 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 28 sierpnia 2006 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Karczma Borowa”, obejmującej część obszaru miasta Leszna, gminy Osieczna i gminy Rydzyna, powiat leszczyński, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2006 r. Nr 148, poz. 3563)
2.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej w Ostrzeszowie	Ostrzeszów	Rozporządzenie Nr 20/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 27 lipca 2015 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w Ostrzeszowie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2015 r. poz. 4683) Rozporządzenie Nr 2/2017 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 21 lutego 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w Ostrzeszowie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r. poz. 2011)

3.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej przy ul. Cichej w Ostrzeszowie	Ostrzeszów	Rozporządzenie Nr 10/2006 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 7 września 2006 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody z utworów czwartorzędowych w Ostrzeszowie, pow. ostrzeszowski w województwie wielkopolskim (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2006 r. Nr 154, poz. 3689)
4.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej w miejscowości Łągiewniki	Kobylin, Pogorzela	Rozporządzenie Nr 4/2010 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 26 lipca 2010 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej na obszarze gminy Kobylin i Pogorzela, powiat krotoszyński i gostyński dla ujęcia wody podziemnej w miejscowości Łągiewniki, gmina Kobylin, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2010 r. Nr 182, poz. 3385)
5.	Strefa ochronna komunalnego ujęcia wody podziemnej Olszyce - Szklarka	Ostrzeszów	Rozporządzenie Nr 2/2014 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 21 stycznia 2014 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Olszyce - Szklarka, na terenie gminy Ostrzeszów, powiat ostrzeszowski, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2014 r. poz. 472) Rozporządzenie Nr 32/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 22 września 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Olszyce - Szklarka, na terenie gminy Ostrzeszów, powiat ostrzeszowski, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2015 r. poz. 5384)
6.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej w miejscowości Ruda	Zduny	Rozporządzenie Nr 1/2010 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 26 lutego 2010 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w miejscowości Ruda, gmina Zduny, powiat krotoszyński, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2010 r. Nr 85, poz. 1659)
7.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej Przybyszewo - Strzyżewice	m. Leszno, Świąciechowa	Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 15 czerwca 2005 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Przybyszewo - Strzyżewice, powiat leszczyński, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2005 r. Nr 104, poz. 2867) Rozporządzenie Nr 6/2006 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 24 kwietnia 2006 r. zmieniające Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 15 czerwca 2005 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Przybyszewo - Strzyżewice, powiat leszczyński, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2006 r. Nr 80, poz. 2029) Rozporządzenie Nr 3/2008 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 6 sierpnia 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Przybyszewo - Strzyżewice, powiat leszczyński, województwo wielkopolskie, z dnia 15 czerwca 2005 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2008 r. Nr 154, poz. 2678)
8.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej Nr 2 w miejscowości Włoszakowice	Włoszakowice	Rozporządzenie Nr 23/2014 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 17 listopada 2014 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Nr 2, w miejscowości Włoszakowice, gmina Włoszakowice, powiat leszczyński, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2014 r. poz. 6111)
9.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej „Zaborowo” w Lesznie	Leszno	Rozporządzenie Nr 07/2006 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 28 sierpnia 2006 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Zaborowo” w Lesznie, powiat leszczyński, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2006 r. Nr 148, poz. 3562) Rozporządzenie Nr 9/2007 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 19 września 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Zaborowo” w Lesznie, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2007 r. Nr 153, poz. 3364) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu Nr 3/2011 z dnia 8 kwietnia 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Zaborowo” w Lesznie, powiat leszczyński, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2011 r. Nr 142, poz. 2278) Rozporządzenie Nr 2/2012 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 19 czerwca 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Zaborowo” w Lesznie, powiat leszczyński, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2012 r. poz. 2833) Rozporządzenie Nr 10/2016 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 22 sierpnia 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Zaborowo” w Lesznie, powiat leszczyński, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2016 r. poz. 5113)

10.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej w miejscowości Zaborówiec	Wijewo, Włoszakowice	Rozporządzenie Nr 12/2014 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 2 lipca 2014 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w miejscowości Zaborówiec, na terenie gmin Wijewo i Włoszakowice, powiat leszczyński, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2014 r. poz. 3944)
11.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej „Załęcze”	Rawicz	Rozporządzenie Nr 2/2008 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 6 sierpnia 2008 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Załęcze” zlokalizowanego w rejonie miejscowości Świniary, Borowno i Wodniki, gmina Wąsosz, powiat górowski, województwo dolnośląskie oraz w miejscowości Załęcze, gmina Rawicz, powiat rawicki, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2008 r. Nr 154, poz. 2677)
Strefy ochronne ujęć wody ustanowione przez Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu			
12.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej w miejscowości Biedrusko	Suchy Las	Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 15 stycznia 2014 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody z utworów czwartorzędowych w miejscowości Biedrusko (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2014 r. poz. 335) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 21 grudnia 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody z utworów czwartorzędowych w miejscowości Biedrusko (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r. poz. 8786)
13.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej w miejscowości Brodowo	Środa Wlkp.	Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 20 sierpnia 2013 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody podziemnej z utworów czwartorzędowych w miejscowości Brodowo (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r. poz. 5014) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 9 grudnia 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody podziemnej z utworów czwartorzędowych w miejscowości Brodowo (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2016 r. poz. 7979)
14.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej Dąbrówka-Wysogotowo	Dopiewo, Tarnowo Podgórne	Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 13 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Dąbrówka-Wysogotowo (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2014 r. poz. 3093)
15.	Strefa ochronna infiltracyjnego ujęcia wody „Dębina”	m. Poznań, Komorniki, Luboń, Mosina	Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 30 października 2015 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody „Dębina” w Poznaniu (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2015 r. poz. 6139)
16.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej dla miasta Gostynia	Gostyń	Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 4 lipca 2008 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej dla miasta Gostynia (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2008 r. Nr 127, poz. 2329) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 16 lipca 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej dla miasta Gostynia (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2010 r. Nr 174, poz. 3265)
17.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej na terenie mleczarni w miejscowości Gostyń	Gostyń	Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 22 maja 2015 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Spółdzielni Mleczarskiej w Gostyniu (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2015 r. poz. 3448) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 17 maja 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Spółdzielni Mleczarskiej w Gostyniu (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r. poz. 3983)
18.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej w miejscowości Józefowo	Lwówek	Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 4 listopada 2013 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Józefowo, gmina Lwówek (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r. poz. 6000) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 17 maja 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Józefowo, gmina Lwówek (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r. poz. 3984)
19.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej „LIS” dla miasta Kalisza	m. Kalisz, Godziesze Wielkie, Nowe Skalmierzyce, Opatówek	Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 13 maja 2009 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „LIS” dla miasta Kalisza (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2009 r. Nr 116, poz. 1885)
20.	Strefa ochronna komunalnego ujęcia wody podziemnej w miejscowości Kalwy	Buk, Dopiewo	Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 24 sierpnia 2011 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody podziemnej w miejscowości Kalwy, gmina Buk (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2011 r. Nr 264, poz. 4181)
21.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej w miejscowości Kamińsko	Murowana Goślina	Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 23 sierpnia 2013 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody w miejscowości Kamińsko (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r. poz. 4994)

			Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 6 listopada 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody w miejscowości Kamińsko (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r. poz. 7211)
22.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej dla miasta Koła	m. Koło, Kościelec	Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 25 maja 2009 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej dla miasta Koła (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2009 r. Nr 124, poz. 2019)
23.	Strefa ochronna ujęcia wód podziemnych „Kurów” w Koninie	m. Konin, Krzymów	Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 2 września 2015 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych „Kurów” w Koninie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2015 r. poz. 5076)
24.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej Kowanówko	Oborniki	Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 13 lipca 2012 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Kowanówko w rejonie miejscowości Oborniki i Kowanówko (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2012 r. poz. 3194) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 9 października 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Kowanówko w rejonie miejscowości Oborniki i Kowanówko (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r. poz. 6559)
25.	Strefa ochronna ujęcia wody w rejonie Mosina-Krajkowo	Brodnica, Puszczyczkowo, Mosina,	Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 9 sierpnia 2012 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody w rejonie Mosina-Krajkowo dla zaopatrzenia Poznańskiego Systemu Wodociągowego (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2012 r. poz. 3556)
26.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej w Ostrowie Wlkp.	Nowe Skalmierzyce, m. Ostrów Wlkp., Ostrów Wlkp., Sierszowice	Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 18 lutego 2004 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody podziemnej dla miasta Ostrowa Wielkopolskiego (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2004 r. Nr 26, poz. 708) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 5 lutego 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody podziemnej dla miasta Ostrowa Wielkopolskiego (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2010 r. Nr 63, poz. 1341) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 27 stycznia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody podziemnej dla miasta Ostrowa Wielkopolskiego (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2012 r. poz. 684)
27.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej w miejscowości Poznań-Piotrowo	m. Poznań	Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 15 stycznia 2014 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody w miejscowości Poznań-Piotrowo (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2014 r. poz. 357)
28.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej „Przywale” w Śremie	Śrem	Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 5 lutego 2007 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Przywale” dla miasta Śremu na wniosek Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Śremie Sp. z o.o. gmina Śrem, powiat śremski, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2007 r. Nr 32, poz. 812) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 24 sierpnia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Przywale” dla miasta Śremu (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2007 r. Nr 138, poz. 3092)
29.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej w Sierszowicach	Sierszowice	Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 7 marca 2005 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody podziemnej w miejscowości Sierszowice (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2005 r. Nr 37, poz. 1035)
30.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej w Słupcy	m. Słupca	Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 30 marca 2004 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody podziemnej w Słupcy (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2004 r. Nr 51, poz. 1166)
31.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej „Tursko B” dla m. Pleszewa i gm. Gołuchów	Gołuchów	Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 25 sierpnia 2009 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Tursko B” dla miasta Pleszewa i gminy Gołuchów (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2009 r. Nr 169, poz. 2886)
32.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej w miejscowości Tworzymirki	Gostyń	Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 10 września 2008 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w miejscowości Tworzymirki (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2008 r. Nr 169, poz. 2823) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 25 maja 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w miejscowości Tworzymirki (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2009 r. Nr 124, poz. 2020)

33.	Strefa ochronna ujęcia wody podziemnej w miejscowości Wałków	Koźmin Wielkopolski.	Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 9 kwietnia 2010 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w miejscowości Wałków gmina Koźmin Wielkopolski (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2010 r. Nr 116, poz. 2168)
-----	--	----------------------	---

T.13. Wykaz parków narodowych

Lp.	Nazwa obszaru	Gmina	Rok utworzenia	Powierzchnia ogólna [ha]	Powierzchnia w granicach województwa wielkopolskiego [ha]
1.	Drawieński Park Narodowy	Krzyż Wielkopolski	1990	11 531,9	377,8
2.	Wielkopolski Park Narodowy	Dopiewo, Komorniki, m. Luboń, Mosina, Puszczykowo, Stęszew	1957	7 619,8	7 619,8

T.14. Wykaz rezerwatów

Lp.	Nazwa obszaru	Gmina	Rok utworzenia	Powierzchnia ogólna [ha]	Rodzaj rezerwatu
1.	Bagno Chlebowo	Ryczywół	1959	4,63	torfowiskowy
2.	Bagno Chorzemińskie	Wolsztyn	1959	3,79	torfowiskowy
3.	Baszków	Zduny	1959	3,76	florystyczny
4.	Bielawy	Czerniejewo	1954	20,01	leśny
5.	Bieniszew	Kazimierz Biskupi	1996	144,40	leśny
6.	Bodzewko	Piaski	1959	1,31	leśny
7.	Brzeziny	Brzeziny	1958	4,41	florystyczny
8.	Brzęki przy Starej Gajówce	Kaźmierz	1959	6,71	leśny
9.	Buczyna	Rogoźno	1958	15,75	leśny
10.	Buczyna Helenopol	Zduny	1995	41,99	leśny
11.	Buki nad jeziorem Lutomskim	Sieraków	1958	54,75	leśny
12.	Bukowy Ostrów	Kwilcz	2006	77,92	krajobrazowy
13.	Bytyńskie Brzęki	Kaźmierz	1959	15,15	florystyczny
14.	Cegliniec	Sieraków	1960	4,31	leśny
15.	Czaple Wyspy	Sieraków	1957	7,14	faunistyczny
16.	Czarczi Staw	Złotów	1990	4,95	torfowiskowy
17.	Czerwona Róża	Pępowo	1958	5,36	leśny
18.	Czerwona Wieś	Krzywiń	1959	3,81	leśny
19.	Czeszewski Las	Miłosław	2004	222,62	leśny
20.	Czmoń	Śrem	1998	23,65	leśny
21.	Dąbrowa k. Biadek Krotoszyńskich	Ostrów Wielkopolski	1963	13,85	leśny
22.	Dąbrowa Smoszew	Krotoszyn	1963	13,85	leśny
23.	Dębina	Wągrowiec	1957	30,39	leśny
24.	Dębno	Rawicz	1961	8,03	leśny
25.	Dębno nad Wartą	Nowe Miasto nad Wartą	1974	21,62	faunistyczny
26.	Diabli Skok	Jastrowie	1961	20,98	leśny
27.	Dolina Kamionki	Międzychód	2004	59,30	florystyczny
28.	Dolinka	Lipno	1974	1,77	florystyczny
29.	Dołęga	Oborniki	1958	1,17	florystyczny
30.	Duszniczki	Duszniki	1958	0,77	leśny
31.	Dwunastak	Miłosław	1959	8,95	leśny
32.	Gogulec	Suchy Las	2001	5,29	torfowiskowy
33.	Goździk Siny w Grzybnie	Mosina	1964	16,35	florystyczny

34.	Huby Grzebieniskie	Kaźmierz	1959	14,73	florystyczny
35.	Jakubowo	Pniewy	1959	4,02	leśny
36.	Jezioro Czarne	Murowana Goślina	1959	16,51	florystyczny
37.	Jezioro Dębiniec	Pobiedziska	1959	37,08	krajobrazowy
38.	Jezioro Drążynek	Pobiedziska	1954	6,45	torfowiskowy
39.	Jezioro Pławno	Murowana Goślina	1978	16,71	krajobrazowy
40.	Jezioro Trzebidzkie	Przemęt	2000	90,71	faunistyczny
41.	Jodły Ostrzeszowskie	Doruchów	1963	8,8	florystyczny
42.	Kawęczyńskie Brzęki	Babiał	1959	49,86	florystyczny
43.	Klasztorne modrzewie k. Dąbrówki Kościelnej	Murowana Goślina	1962	5,81	leśny
44.	Kolno Międzychodzkie	Międzychód	1959	14,71	leśny
45.	Kozie Brody	m. Jastrowie	1965	0,72	torfowiskowy
46.	Krajkowo	Mosina	1959	162,53	krajobrazowy
47.	Kuźnik	m. Piła	1959	97,7	krajobrazowy
48.	Las Grądowy nad Mogilnicą	Pniewy	1959	7,35	leśny
49.	Las Liściasty w Promnie	Pobiedziska	1954	6,09	leśny
50.	Las Łęgowy w Dolinie Pomianki	Łęka Opatowska	1971	6,04	leśny
51.	Las Mieszany w Nadleśnictwie Łopuchówko	Murowana Goślina	1962	10,83	leśny
52.	Majówka	Sieroszewice	1958	8,1	leśny
53.	Meteoryst Morasko	m. Poznań	1976	54,28	krajobrazowy
54.	Miejski Bór	Krotoszyn	1987	28,87	florystyczny
55.	Mielno	Kazimierz Biskupi	1957	94,33	krajobrazowy
56.	Miranowo	Dolsk	1971	4,78	torfowiskowy
57.	Modrzew Polski w Noskowie	Czerniejewo	1954	1,0	leśny
58.	Mszar Bogdaniec	Zduny	1995	21,98	torfowiskowy
59.	Mszar nad jeziorem Mnich	Sieraków	1967	6,04	torfowiskowy
60.	Nietoperze w Starym Browarze	Piła	2015	0,95	faunistyczny
61.	Niwa	Sieroszewice	1959	16,91	leśno-krajobrazowy
62.	Okraglak	Pobiedziska	2002	8,14	krajobrazowy
63.	Olbina	Brzeziny	1958	16,99	leśny
64.	Oles w Dolinie Pomianki	Łęka Opatowska	1971	3,09	leśny
65.	Ostoja żółwia błotnego	Osieczna	1974	4,42	faunistyczny
66.	Pępowo	Pępowo	1958	12,21	leśny
67.	Pieczyska	Doruchów	1959	5,0	florystyczny
68.	Promenada	Rogoźno	1987	4,41	florystyczny
69.	Pustelnik	Kazimierz Biskupi	1997	94,64	leśny
70.	Rezerwat na jeziorze Zgierzynieckim im. B. Papi	Lwówek	1974	71,43	faunistyczny
71.	Rogóźno	Przedecz	1958	0,39	leśny
72.	Słonawy	Oborniki	1957	2,92	faunistyczny
73.	Smolary	Szydłowo	1990	143,11	torfowiskowy
74.	Sokółki	Kazimierz Biskupi	1996	238,9	leśny
75.	Stara Bucznina w Rakowie	Łęka Opatowska	1971	3,51	leśny
76.	Studnica	Rychtal	1962	5,78	leśny
77.	Śnieżycowy Jar	Murowana Goślina	1975	9,27	florystyczny
78.	Świetlista Dąbrowa	Obrzycko	1998	79,53	leśny
79.	Torfowisko Kaczory	Kaczory	1994	32,77	florystyczny
80.	Torfowisko Lis	m. Kalisz	1963	4,71	torfowiskowy
81.	Torfowisko nad Jeziorem Świętym	Przemęt	1959	6,84	torfowiskowy

82.	Torfowisko źródłiskowe w Gostyniu Starym	Gostyń	1963	3,58	torfowiskowy
83.	Urbanowo	Opalenica	1960	7,73	leśny
84.	Uroczysko Jary	Złotów	1998	86,26	florystyczny
85.	Wełna	Rogoźno	1959	10,44	wodny
86.	Wiązy w Nowym Lesie	Czarniejewo	1954	6,78	leśny
87.	Wielki Las	Lwówek	1959	78,96	leśny
88.	Wielkopolska Dolina Rurzyca	Jastrowie/Szydłowo	2008	896,06	krajobrazowy
89.	Wilcze Błoto	Wieleń	1968	3,27	torfowiskowy
90.	Wrzosowiska w Okonku	Okonek	2008	204,13	krajobrazowy
91.	Wydymacz	Przygodzice	1987	47,86	leśny
92.	Wyspa Konwaliowa	Przemęt	1957	20,15	krajobrazowy
93.	Wyspa na Jeziorze Chobienickim	Siedlec	1959	26,15	faunistyczny
94.	Zielona Góra	Wyrzysk	1968	96,09	leśny
95.	Złota Góra	Krzymów	1996	120,94	krajobrazowy
96.	Źródlika Flinty	Czarnków, Budzyń	1998	44,83	leśny
97.	Żurawiniec	m. Poznań	1959	1,47	torfowiskowy
98.	Żywiec dziewięciolistny	Murowana Goślina	1974	10,51	florystyczny

T.15. Wykaz parków krajobrazowych

Lp.	Nazwa obszaru	Gmina	Rok utworzenia	Powierzchnia ogólna [ha]	Powierzchnia w granicach województwa wielkopolskiego [ha]
1.	Lednicki Park Krajobrazowy	Łubowo, Kiszkowo, KłECKO, Pobiedziska	1998	7 618,4	7 618,4
2.	Nadgoplański Park Tysiąclecia	Skulsk	2009	3 074,59	3 074,59
3.	Nadwarciański Park Krajobrazowy	Pyzdry, Zagórów, Łądek, Rzgów,	1995	13 428	13 428
4.	Park Krajobrazowy Dolina Baryczy	Odolanów, Przygodzice, Sośnie	1996	87 040	17 000
5.	Park Krajobrazowy im. gen. Dezyderygo Chłapowskiego	Kościan (gmina wiejska), Czempień, Krzywiń, Śrem	1992	17 220	17 220
6.	Park Krajobrazowy Promno (z otuliną)	Pobiedziska, Kostrzyn	1993	2 077	2 077
7.	Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka (z otuliną)	Murowana Goślina, Czerwonak, Skoki, Pobiedziska, Kiszkowo	1993	12 000	12 000
8.	Powidzki Park Krajobrazowy	Kłeczew, Orchowo, Ostrowite, Powidz, Słupca, Wilczyn, Witkowo	1998	24 600	24 600
9.	Przemęcki Park Krajobrazowy	Wijewo, Przemęt, Włoszakowice, Śmigiel, Święciechowa	1991	21 450	18 030
10.	Pszczewski Park Krajobrazowy (z otuliną)	Miedzichowo, Międzychód	1986	12 220	2 920
11.	Rogaliński Park Krajobrazowy	Mosina, Brodnica, Śrem, Kórnik	1997	12 750	12 750
12.	Sierakowski Park Krajobrazowy	Chrzypsko Wielkie, Kwilcz, Sieraków	1991	30 413	30 413
13.	Żerkowsko-Czeszewski Park Krajobrazowy	Żerków, Miłosław, Nowe Miasto n/Wartą	1994	15 640	15 640

T.16. Wykaz obszarów chronionego krajobrazu

Lp.	Nazwa obszaru	Gmina	Rok utworzenia	Powierzchnia ogólna [ha]	Powierzchnia w granicach województwa wielkopolskiego [ha]
1.	Bagna Średzkie	Środa Wielkopolska	1995	120	120
2.	Dąbrowy Krotoszyńskie Baszków – Rochy	Krotoszyn, Rozdrażew, Zduny, Dobrzyca, Pleszew, Raszków, Odolanów, Sulmierzyce, Ostrów Wielkopolski	1993	55 800	55 800

3.	Dolina Baryczy	Rawicz	1992	43 370	19,8
4.	Dolina Cybiny w Nekielce	Nekla	2006	36	36
5.	Dolina Cybiny w Poznaniu	Poznań	2008	183	183
6.	Dolina Łobzonki i Bory Kujańskie	Lipka, Łobzenica, Wyrzysk, Zakrzewo, Złotów	1989	18 850	18 850
7.	Dolina Noteci	Trzcianka, m. Czarnków, Czarnków, Lubasz, Wieleń, Kaczory, Ujście, Miasteczko Krajeńskie, Białośliwie, Wyrzysk, Piła, Budzyl, Wysoka, Chodzież, Margonin, Szamocin, Gołańcz	1989	68 840	68 840
8.	Dolina rzeki Ciemnej	Gołuchów	1990	3 500	3 500
9.	Dolina rzeki Prosną	Godziesze Wielkie, Kraszewice, Brzeziny, Czajków, Grabów n. Prosną, Doruchów, Sieroszewice, Kępno, Łęka Opatowska, Nowe Skalmierzyce, Opatówek	1997	94 400	94 400
10.	Dolina rzeki Śwędni koło Kalisza	Ceków-Kolonia, Żelazków, Opatówek, Koźminek	1989	5 000	5 000
11.	Dolina Wełny i Rynna Gołaniecko-Wągrowiecka	Gołańcz, Wągrowiec, m. Wągrowiec, Rogoźno, Ryczywół	1989	22 640	22 640
12.	Goplańsko-Kujawski	Konin, Kramsk, Sompolno, Skulsk, Wierzbinek, Ślesin, Osiek Mały, Kłodawa, Babiak	1986	66 000	66 000
13.	Kompleks leśny Śmigiel – Świąciechowa	Lipno, Świąciechowa, Włoszakowice, Śmigiel	1992	8 975	8 975
14.	Krzywińsko – Osiecki wraz z zadrzewieniami gen. Deziderego Chłapowskiego i kompleksem leśnym Osieczna – Góra	Lipno, Osieczna, Krzemieniewo, Rydzyna, Świąciechowa, Gostyń, Piaski, Borek Wielkopolski, Śmigiel, Krzywiń, Kościan (gmina wiejska), Bojanowo	1992	71 425	71 425
15.	„I” /Międzyrzecz-Trzciel/	Miedzichowo	1998	39 597	5 429
16.	„H” /Międzychód/	Międzychód	1998	32 243	17 910
17.	Doliny Samicy Kierskiej w gminie Suchy Las	Suchy Las	2002	378	378
18.	Jeziora Niepruszewskiego	Dopiewo	2001	38,38	38,38
19.	Obszar Chronionego Krajobrazu w gminie Kórnik	Kórnik	1993	7 200	7 200
20.	Obszar Chronionego Krajobrazu w obrębie Biedruska	Suchy Las	1995	7 267	7 267
21.	Pawłowicko – Sobocki	Rokietnica	2000	1 150	1 150
22.	Pojezierze Sławskie, Pradolina Obry i Rynna Zbąszyńska	Zbąszyń, Siedlec, Wolsztyn	1985	41 700	19 980
23.	Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy	Okonek, Jastrowie, Lipka, Złotów, Tarnówka, Krajenka, Kaczory, Szydłowo, Piła	1989	93 910	58 375
24.	Powidzko-Bieniszewski	Kazimierz Biskupi, Golina, Powidz, Orchowo, Ostrowite, Strzałkowo, Słupca, Witkowo, Wilczyn, Kleczew	1986	4 600	4 600
25.	Przemęcko-Wschowski i kompleks leśny Włoszakowice	Przemęt, Włoszakowice, Wijewo, Świąciechowa	1992	41 225	41 225
26.	Puszcza nad Drawą	Trzcianka, Wieleń, Krzyż Wielkopolski	1989	29 210	29 210
27.	Puszcza Notecka	Drawsko, Wieleń, Lubasz, Połajewo, Wronki, Ryczywół	1989	58 170	58 170
28.	Pyzdrowski	Zagórów, Łądek, Rzgów, Golina, Grodziec, Pyzdry	1986	30 000	30 000
29.	Rynny Jeziora Lusowskiego i Doliny Samy	Tarnowo Podgórne	1997	1 166	1 166
30.	Szwajcaria Żerkowska	Żerków, Jarocin	1989	14 750	14 750
31.	Uniejowski	Dobra, Kawęczyn, Przykona	1986	18 000	14 960
32.	Wzgórza Ostrzeszowskie i Kotlina Odolanowska	Odolanów, Sośnie, Przygodzice, Mikstat,	1985	87 000	87 000

		Ostrzeszów, Kobyla Góra, Doruchów, Grabów nad Prosną, Kępno			
33.	Złotogórski	Krzymów, Tuliszków, Stare Miasto, Władysławów, Turek (gmina wiejska), Brudzew, Kościelec	1986	31 000	31 000

T.17. Wykaz obszarów Natura 2000 – obszary ptasie

Lp.	Nazwa obszaru	Gmina	Kod obszaru	Powierzchnia ogólna [ha]	Powierzchnia w granicach województwa wielkopolskiego [ha]
1.	Dąbrowy Krotoszyńskie	Sulmierzyce, Zduny, Odolanów, Ostrów Wielkopolski (gmina wiejska), Krotoszyn, Rozdrażew, Raszków, Dobrzyca, Pleszew	PLB300007	34 245,3	34 245,3
2.	Dolina Baryczy	Odolanów, Przygodzice, Sośnie	PLB020001	55 516,8	13 243,0
3.	Dolina Małej Wełny pod Kiszkowem	Kiszkowo, Kłecko	PLB300006	1 252,4	1 252,4
4.	Dolina Samicy	Oborniki, Rokietnica, Suchy Las, Miasto Poznań	PLB300013	2 391,0	2 391,0
5.	Dolina Środkowej Noteci i kanału Bydgoskiego	Chodzież (gmina wiejska), Szamocin, Białosłowie, Kaczory, miasteczko Krajeńskie, Ujście, Wyrzysk, Gołańcz	PLB300001	32 672,1	21 180,5
6.	Dolina Środkowej Warty	Żerków, Koło, m. Koło, Dąbie, Kościelec, Osiek Mały, Golina, Kramsk, Krzymów, Rzgów, Sompolno, Stare Miasto, Łądek, Zagórów, Krzykosy, Nowe Miasto n/Wartą, Środa Wielkopolska, Brudzew, Dobra, Przykona, Kołaczkowo, Miłosław, Pyzdry, Miasto Konin	PLB300002	57 104,4	52 832,8
7.	Jeziora Pszczewskie i dolina Obry	Miedzichowo, Siedlec, Zbąszyń	PLB080005	14 793,3	6 796,5
8.	Jezioro Zgierzynieckie	Lwówek	PLB300009	552,	552,8
9.	Lasy Puszczy nad Drawą	Krzyż Wielkopolski, Wieleń	PLB320016	190 279,1	15 366,3
10.	Nadnoteckie Łęgi	Czarnków, m. Czarnków, Trzcianka, Wieleń, Ujście	PLB300003	16 058,1	16 058,1
11.	Ostoja Nadgoplańska	Skulsk	PLB040004	9 815,8	3 191,7
12.	Ostoja Rogalińska	Puszczkowo, Dopiewo, Komorniki, Mosina, Stęszew, Kórnik, Zaniemyśl, Brodnica, Książ Wielkopolski, Śrem	PLB300017	21 763,1	21 763,1
13.	Pojezierze Sławskie	Święciechowa, Wijewo, Śmigiel, Włoszakowice, Przemęt	PLB300011	39 144,8	21 884,1
14.	Pradolina Warszawsko-Berlińska	Dąbie	PLB100001	23 412,4	1 443,5
15.	Puszcza nad Gwdą	Piła, Kaczory, Szydłowo, Ujście, Jastrowie, Krajenka, Tarnówka, Wysoka	PLB300012	77 678,9	50 116,4
16.	Puszcza Notecka	Drawsko. Międzychód, Sieraków, Lubasz, Połajewo, Wieleń, Chrzypsko Wielkie, Kwilcz, Sieraków, Oborniki, Obrzycko, Rogoźno, Ryczywół, Pniewy, Wronki	PLB300015	178 255,8	136 167,5
17.	Wielki Łęg Obrzański	Rakoniewice, Wielichowo, Przemęt, Wolsztyn	PLB300004	7 539,9	7 539,9
18.	Zbiornik Jeziorsko	Dobra	PLB300005	34 245,3	34 245,3
19.	Zbiornik Wonieść	Kościan (gmina wiejska), Krzywiń, Śmigiel, Osieczna	PLB300005	55 516,8	13 243,0

T.18. Wykaz obszarów Natura 2000 – obszary siedliskowe

Lp.	Nazwa obszaru	Gmina	Kod obszaru	Powierzchnia ogólna [ha]	Powierzchnia w granicach województwa wielkopolskiego [ha]	Status obszarów Natura 2000
1.	Bagno Chlebowo	Połajewo, Ryczywół	PLH300016	465,3	465,3	OZW
2.	Baranów	Baranów, Kępno	PLH300035	12,3	12,3	OZW
3.	Barłóżnia Wolsztyńska	Rakoniewice	PLH300028	22,0	22,0	OZW
4.	Będlewo-Bieczyny	Czempiń, Mosina, Stęszew	PLH300039	7 52,0	7 52,0	OZW
5.	Biedrusko	Oborniki, Czerwonak, Murowana Goślina, Suchy Las, Poznań	PLH300001	9 938,1	9 938,1	OZW
6.	Buczyna w Długiej Goślinie	Murowana Goślina, Rogoźno	PLH300056	703,5	703,5	OZW
7.	Dąbrowy Obrzyckie	Obrzycko	PLH300003	885,2	885,2	OZW
8.	Dębowa Góra	Wyrzysk, Białośliwie	PLH300055	586,8	586,8	OZW
9.	Dolina Bukówki	Wieleń	PLH300046	776,1	776,1	OZW
10.	Dolina Cybiny	Kostrzyn, Pobiedziska, Swarzędz	PLH300038	2 424,7	2 424,7	OZW
11.	Dolina Debrzynki	Lipka, Okonek	PLH300047	920,9	920,9	OZW
12.	Dolina Kamionki	Międzychód	PLH300031	847,7	847,7	OZW
13.	Dolina Łobzonki	Łobżenica, Wyrzysk, Lipka, Zakrzewo, Złotów	PLH300040	5 894,4	2 727,2	OZW
14.	Dolina Miały	Wieleń	PLH300042	514,6	514,6	OZW
15.	Dolina Mogielnicy	Grodzisk Wielkopolski, Opalenica	PLH300033	1 161,3	1 161,3	OZW
16.	Dolina Noteci	Wyrzysk, Gołańcz, Chodzież, Szamocin, Czarnków, Lubasz, Trzcianka, Wieleń, Białośliwie, Kaczory, Miasteczko Krajeńskie, Ujście	PLH300004	50 532,0	38 651,7	OZW
17.	Dolina Piławy	Jastrowie	PLH320025	2 204,3	3,1	OZW
18.	Dolina Rurzycy	Szydłowo, Jastrowie	PLH300017	1 766,0	1 211,9	OZW
19.	Dolina Swędrni	Koźminek, Ceków-Kolonia, Opatówek, Żelazków, Kalisz	PLH300034	1 290,7	1 290,7	OZW
20.	Dolina Szczyry	Okonek	PLH220066	347,0	31,6	OZW
21.	Dolina Średzkiej Strugi	Kórnik, Środa Wielkopolska	PLH300057	557,0	557,0	OZW
22.	Dolina Wełny	Oborniki, Rogoźno, Ryczywół	PLH300043	1 447,0	1 447,0	OZW
23.	Fortyfikacje w Poznaniu	Poznań	PLH300005	137,4	137,4	OZW
24.	Glinianki w Lenartowicach	Pleszew	PLH300048	7,4	7,4	OZW
25.	Grądy Bytyńskie	Duszniki, Kaźmierz	PLH300051	1 300,7	1 300,7	OZW
26.	Grądy w Czerniejewie	Czerniejewo, Września	PLH300049	1 212,9	1 212,9	OZW
27.	Jezioro Gopło	Skulsk	PLH040007	13 459,42	3 193,1	OZW
28.	Jezioro Kaliszzańskie	Wągrowiec	PLH300044	719,1	719,1	OZW
29.	Jezioro Kubek	Sieraków, Wronki	PLH300006	1 048,8	1 048,8	OZW
30.	Jezioro Mnich	Sieraków	PLH300029	46,0	46,0	OZW
31.	Jodły Ostrzeszowskie	Ostrzeszów	PLH300059	8,6	8,6	OZW
32.	Kiszewo	Połajewo, Oborniki	PLH300037	2 301,1	2 301,1	OZW
33.	Kopanki	Opalenica	PLH300008	0,5	0,5	OZW
34.	Lasy Żerkowsko-Czeszewskie	Żerków, Miłosław, Krzykosy, Nowe Miasto nad Wartą, Środa Wielkopolska	PLH300053	7 158,2	7 158,2	OZW
35.	Ostoja koło Promna	Kostrzyn, Pobiedziska	PLH300030	1 399,0	1 399,0	OZW
36.	Ostoja Międzychodzko-Sierakowska	Międzychód, Sieraków Chrzypsko Wielkie, Kwilcz, Pniewy	PLH300032	7 591,1	7 591,1	OZW
37.	Ostoja nad Baryczą	Odolanów, Sośnie, Przygodzice	PLH020041	82 026,4	15 787,5	OZW

38.	Ostoja Nadwarciańska	Żerków, Golina, Rzgów, Stare Miasto, Łądek, Zagórz, Kończakowo, Miłosław, Pyzdry, Konin	PLH300009	26 653,1	26 653,1	OZW
39.	Ostoja Pilska	Trzcianka, Krajenka, Piła, Kaczory, Szydłowo, Ujście, Wysoka	PLH300045	3 068,6	3 068,6	OZW
40.	Ostoja Przemęcka	Wijewo, Włoszakowice, Przemęt	PLH300041	4 396,48	3 941,8	OZW
41.	Ostoja Wielkopolska	Dopiewo, Komorniki, Mosina, Stęszew, Luboń, Puszczykowo	PLH300010	8 427,1	8 427,1	OZW
42.	Ostoja Zgierzyniecka	Lwówek	PLH300007	574,9	574,9	OZW
43.	Pojezierze Gnieźnieńskie	Gniezno, Trzemeszno, Wilczyn, Orchowo, Witkowo, Kleczew, Ostrowite, Powidz, Słupca	PLH300026	15 922,1	11 739,2	OZW
44.	Poligon w Okonku	Okonek	PLH300021	2 180,2	2 179,7	OZW
45.	Pradolina Bzury-Neru	Dąbie	PLH100006	21 886,2	1 370,5	OZW
46.	Puszcza Bieniszewska	Kazimierz Biskupi	PLH300011	954,0	954,0	OZW
47.	Rogalińska Dolina Warty	Komorniki, Kórnik, Mosina, Puszczykowo, Zaniemyśl, Brodnica, Książ Wielkopolski, Śrem	PLH300012	14 753,6	14 753,6	SOO
48.	Rynna Jezior Obrzańskich	Miedzichowo, Zbąszyń, Siedlec	PLH080002	15 305,73	6 796,4	SOO
49.	Sieraków	Sieraków	PLH300013	1,0	1,0	SOO
50.	Stawy Kiszkowski	Kiszkowo, KłECKO, Skoki	PLH300050	477,5	477,5	OZW
51.	Struga Białośliwka	Białośliwie, Miasteczko Krajeńskie	PLH300054	251,7	251,7	OZW
52.	Torfowisko Rzycińskie	Wronki	PLH300019	236,4	236,4	SOO
53.	Uroczyska Kujańskie	Zakrzewo	PLH300052	1 018,2	1 018,2	OZW
54.	Uroczyska Płyty Krotoszyńskiej	Sulmierzyce, Zduny, Odolanów, Ostrów Wielkopolski Krotoszyn, Rozdrażew, Raszków, Dobrzyca, Pleszew	PLH300002	34 225,2	34 225,2	SOO
55.	Uroczyska Puszczy Drawskiej	Krzyż Wielkopolski, Wieleń	PLH320046	74 416,3	9 765,5	OZW
56.	Uroczyska Puszczy Zielonki	Czerwonak, Murowana Goślina, Pobiedziska	PLH300058	1 238,3	1 238,3	OZW
57.	Zachodnie Pojezierze Krzywińskie	Krzemieniewo, Osieczna, Krzywiń	PLH300014	5 494,8	5 494,8	OZW
58.	Zamorze Pniewskie	Kwilcz, Pniewy	PLH300036	305,3	305,3	OZW
59.	Diabelskie Pustacie	Jastrowie, Okonek	PLH320048	3232,1	0,04	OZW
60.	Lipnickie Mokradła	Lisków, Kawęczyn	PLH100025	369,5	0,26	OZW
61.	Bory Babimojskie	W woj. lubuskim przy granicy z woj. wielkopolskim, gmina Siedlec	PLH080063	619,66	-	OZW
62.	Jeziora Gościmskie	W woj. lubuskim przy granicy z woj. wielkopolskim, gmina Międzychód	PLH080036	2995,8	-	OZW

T.19. Wykaz stanowisk dokumentacyjnych

Lp.	Nazwa obszaru	Gmina	Rok utworzenia	Powierzchnia ogólna [ha]
1.	Profil Soli Różowej	Kłodawa	2008	0,026

T.20. Wykaz zespołów przyrodniczo-krajobrazowych

Lp.	Nazwa obszaru	Gmina	Rok utworzenia	Powierzchnia ogólna [ha]
1.	Glińskie Góry	Nowy Tomyśl, Miedzichowo	2001/2002	1 141,3018

2.	Góra Dąbrowa	Szydłowo	2010	170,93
3.	Łęgi Mechlińskie	Śrem	2001	780,89
4.	Jezioro Bytyńskie	Kaźmierz	2016	348,58
5.	Pradolina Miłosławska	Miłosław	2016	159,8

T.21. Wykaz jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych

Lp.	Kod JCW	Gmina	Nazwa JCW
1.	PLRW6000171564472	Przemęt	Dopływ z Kluczewa
2.	PLRW60001715644532	Przemęt, Śmigiel, Wielichowo, Włoszakowice	Wencerka
3.	PLRW600017156449	Przemęt, Śmigiel, Wijewo, Włoszakowice	Kanał Przemęcki
4.	PLRW6000251564899	Przemęt, Wijewo, Włoszakowice	Młynówka Kaszczorska z jez. Wieleńskim, Białym-Miałkim, Lgińsko
5.	PLRW600017154332	Lipno, Świąciechowa, Włoszakowice	Krzycki Rów do dopł. ze Wschowy z jez. Krzyckim Wielkim
6.	PLRW60001714888	Świąciechowa	Dopływ z Lasocic
7.	PLRW600017148892	Świąciechowa	Dopływ spod Długiego Starego
8.	PLRW6000191489	Rydzyzna, Świąciechowa	Rów Polski od Rowu Kaczkowskiego do Baryczy
9.	PLRW60001714189	Krotoszyn, Ostrów Wielkopolski (gmina wiejska), Rozdrażew, Sulmierzyce, Zduny	Czarna Woda
10.	PLRW60001714689	Bojanowo, Krobia, Miejska Górka, Poniec, Rawicz	Mastówka
11.	PLRW60001714869	Bojanowo, Rydzyzna, Świąciechowa	Śląski Rów
12.	PLRW600017146569	Jutrosin, Miejska Górka, Pakosław, Rawicz	Stara Orla
13.	PLRW600017146512	Jutrosin, Pakosław	Dopływ spod Domaradziec
14.	PLRW600017146532	Jutrosin, Pakosław	Dopływ spod Góreczek Żabich
15.	PLRW600017146529	Jutrosin, Pakosław	Orla Leniwa
16.	PLRW60001714654	Pakosław	Dopływ spod Białego Kału
17.	PLRW60001714658	Rawicz	Kanał Wilczyna
18.	PLRW6000191439	Odolanów, Sośnie	Barycz od Dąbrówki do Sąsiedzicy
19.	PLRW6000191429	Sośnie	Polska Woda od Młyńskiego Rowu do Baryczy
20.	PLRW60001714289	Sośnie	Malinowa Woda
21.	PLRW600017136192	Perzów	Jarząbek
22.	PLRW600017136194	Rychtal	Łózka
23.	PLRW600017132649	Rychtal	Oziąbel
24.	PLRW60000183179	Dobra	Warta ze Zb. Jeziorsko
25.	PLRW600001832789	Dąbie	Kanał Zbylczycki
26.	PLRW60000183349	Golina, Kazimierz Biskupi, m. Konin, Kramsk, Ślesin	Kanał Ślesieński od jez. Pątnowskiego do ujścia
27.	PLRW600001836349	Strzałkowo, Słupca (gmina wiejska), m. Słupca	Dopływ ze zb. Słupca
28.	PLRW6000018428	Baranów, Kępno	Rów Kierzno - Donaborów
29.	PLRW60000184699	Godziesze Wielkie, m. Kalisz, Opatówek	Trojanówka od Pokrzywnicy do ujścia
30.	PLRW6000018489	Blizanów, Gołuchów, m. Kalisz, Żelazków	Kanał Bernardyński
31.	PLRW60000185639	Borek Wielkopolski, Dolsk, Gostyń, Jaraczewo, Jarocin, Koźmin Wielkopolski, Książ Wielkopolski, Nowe Miasto nad Wartą, Piaski	Kanał Mosiński do Kani
32.	PLRW60000185656	Krzemieniewo, Krzywiń, Osieczna	Kanał Obra - Samica
33.	PLRW60000185673	Dolsk, Gostyń, Kościan (gmina wiejska), Krzemieniewo, Krzywiń, Osieczna	Kanał Mosiński od Kani do Kanału Przysieka Stara
34.	PLRW60000185699	Czempiń, Mosina, Puszczykowo, Stęszew	Kanał Mosiński od Żydowskiego Rowu do ujścia

35.	PLRW600001859299	Czerwonak, Pobiedziska, Poznań, Swarzędz	Główna od zlewni zb. Kowalskiego do ujścia
36.	PLRW600001871232	Poznań, Rokietnica, Tarnowo Podgórne	Przeźmierka
37.	PLRW60000187271	Kaźmierz, Szamotuły, Tarnowo Podgórne	Sama od Kanału Lubosińskiego do Dopływu z Brodziszewa
38.	PLRW600001877729	Międzychód	Dopływ spod Strychów
39.	PLRW600001886557	Jastrowie, Okonek, Tarnówka, Złotów (gmina wiejska)	Gwda od wpływu do Zb. Podgaje do zb. Ptusza
40.	PLRW600001886584	Jastrowie, Okonek	Kanał Sypniewski
41.	PLRW6000018865889	Jastrowie, Okonek	Samborka
42.	PLRW6000018866719	Jastrowie	Zbiornik Nadarzycki z dopł. w Nadarzacach
43.	PLRW6000018868699	Krajenka, Łobżenica, Zakrzewo, Złotów (gmina wiejska)	Kocunia od wypływu z jez. Ślawianowskiego do ujścia
44.	PLRW6000018874	Czarnków (gmina wiejska), Ujście	Kanał Romanowski
45.	PLRW600001888924	Krzyż Wielkopolski	Kanał Szczuczarsz
46.	PLRW60000161833726	Grzegorzew, Koło (gmina wiejska), m. Koło, Osiek Mały	Wiercica do Borkówki
47.	PLRW60000161835689	Grodziec, Łądek, Rychwał, Rzgów, Zagórów	Dopływ z Kuchar Borowych
48.	PLRW6000016183649	Powidz, Strzałkowo, Słupca (gmina wiejska), m. Słupca	Dopływ spod Ostrowa Kościelnego
49.	PLRW6000016183672	Łądek, Słupca (gmina wiejska)	Dopływ z Jaroszyna
50.	PLRW6000016183684	Strzałkowo, Witkowo, Września	Dopływ z Szemborowa
51.	PLRW60000161836869	Niechanowo, Strzałkowo, Witkowo, Września	Rudnik
52.	PLRW60000161836872	Strzałkowo, Września	Dopływ z Sołeczna
53.	PLRW6000016183688	Strzałkowo, Słupca (gmina wiejska)	Dopływ spod Strzałkowa
54.	PLRW60000161836892	Strzałkowo, Słupca (gmina wiejska), m. Słupca	Dopływ spod Bielawy
55.	PLRW600001618452	Godziesze Wielkie, m. Kalisz, Nowe Skalmierzyce, Sieroszowice	Lipówka
56.	PLRW600001618467	Koźminek, Opatówek, Szczytniki	Trojanówka do Pokrzywnicy
57.	PLRW60000161848239	Ceków-Kolonia, Kawęczyn, Koźminek, Lisków, Opatówek, Szczytniki	Swędrnia do Żabianki
58.	PLRW6000016184914	Blizanów, Gołuchów, Żelazków	Dopływ spod Bogucic
59.	PLRW6000016184929	Gołuchów, Nowe Skalmierzyce, Ostrów Wielkopolski (gmina wiejska), Pleszew, Raszków	Trzemna (Ciemna)
60.	PLRW60000161849329	Dobrzyca, Gołuchów, Pleszew, Raszków	Giszka
61.	PLRW60000161849349	Blizanów, Stawiszyn, Żelazków	Dopływ z Piątka Małego
62.	PLRW600001618496	Czermin, Pleszew	Pleszewski Potok
63.	PLRW60000161849729	Czermin, Kotlin, Pleszew	Garbacz
64.	PLRW600001618512	Miłosław, Żerków	Odczepicha
65.	PLRW6000016185272	Jarocin, Kotlin, Żerków	Brodal
66.	PLRW6000016185274	Jarocin, Żerków	Dopływ z Ludwinowa
67.	PLRW600001618528	Czermin, Kotlin, Żerków	Lubianka
68.	PLRW6000016185469	Czarniejewo, Dominowo, Kleszczewo, Kostrzyn, Kórnik, Miłosław, Nekla, Września, Środa Wielkopolska	Moskawa do Wielkiej
69.	PLRW6000016185492	Kórnik, Zaniemyśl, Środa Wielkopolska	Brodek
70.	PLRW60000161856849	Buk, Duszniki, Kaźmierz, Kuślin, Kwilcz, Lwówek, Opalenica, Pniewy, Stęszew	Mogilnica do Mogilnicy Wschodniej
71.	PLRW60000161856869	Duszniki, Grodzisk Wielkopolski, Kuślin, Lwówek, Miedzichowo, Nowy Tomyśl, Opalenica, Pniewy	Mogilnica Zachodnia
72.	PLRW600001618568812	Buk, Granowo, Stęszew	Dopływ spod Dobieżyna
73.	PLRW600001618568814	Buk, Granowo, Opalenica	Dopływ z Niemierzyc
74.	PLRW60000161856889	Granowo, Kamieniec, Stęszew	Rów Kąkolewski
75.	PLRW6000016185692	Czempiń, Granowo, Stęszew	Żydowski Rów
76.	PLRW60000161856969	Buk, Dopiewo, Duszniki, Kaźmierz, Komorniki, Mosina, Stęszew, Tarnowo Podgórne	Samica Stęszewska
77.	PLRW6000016185747	Dominowo, Kleszczewo, Kostrzyn, Kórnik, Poznań, Swarzędz, Środa Wielkopolska	Kopel do Głuszynki
78.	PLRW600001618598	Oborniki	Dopływ spod Maniewa
79.	PLRW600001618634	Damaśławek	Lutomnia

80.	PLRW600016186352	Mieleszyn	Bielawka
81.	PLRW60001618636	Mieścisko	Dopływ z Nieświastowic
82.	PLRW600016186392	Mieścisko, Wągrowiec (gmina wiejska)	Dopływ z Ochodzy
83.	PLRW6000161866554	Kiszkowo, Pobiedziska	Dopływ z jez. Głębokiego
84.	PLRW600016186672	Kiszkowo, KłECKO, Mieścisko, Skoki	Dopływ z Michalczy
85.	PLRW600016186674	KłECKO, Mieścisko, Skoki	Dopływ z Jaroszewa
86.	PLRW60001618672	Budzyń, Rogoźno, Ryczywół	Dopływ z Sokołowa Budzyńskiego
87.	PLRW60001618692	Murowana Goślina, Oborniki, Rogoźno	Dopływ z Nienawiszcza
88.	PLRW600016186949	Murowana Goślina, Oborniki, Rogoźno	Zaganka
89.	PLRW60001618726	Kaźmierz, Ostroróg, Pniewy, Szamotuły	Kanał Otorowski
90.	PLRW600016187289	Kaźmierz, Oborniki, Obrzycko, Ostroróg, Rokietnica, Szamotuły, Tarnowo Podgórne	Sama od dopł. z Brodziszewa do Kan. Przybrodzkiego
91.	PLRW60001618736	Obrzycko, Ostroróg, Wronki	Dopływ spod Oporowa
92.	PLRW600016187389	Obrzycko, Ostroróg, Pniewy, Szamotuły, Wronki	Ostroroga
93.	PLRW60001618752	Kwilcz, Sieraków	Jaroszevska Struga
94.	PLRW600016187549	Kwilcz, Międzychód, Sieraków	Śremska Struga
95.	PLRW6000161878129	Granowo, Grodzisk Wielkopolski, Kamieniec, Opalenica, Rakoniewice, Wielichowo	Kanał Grabarski
96.	PLRW600016187814	Rakoniewice, Wolsztyn	Rów Tłoki
97.	PLRW600017183198	Dobra	Siekiernik
98.	PLRW6000171832929	Dąbie	Pisia
99.	PLRW6000171832949	Dąbie	Kanał Niemiecki
100.	PLRW60001718331229	Dobra, Kawęczyn, Małanów, Turek (gmina wiejska)	Struga Mikulicka
101.	PLRW60001718331269	Dobra, Przykona	Dopływ z Witoldzina
102.	PLRW6000171833129	Brudzew, Dobra, Kawęczyn, Kościelec, Przykona, Turek (gmina wiejska)	Teleszyna
103.	PLRW6000171833249	Babiak, Chodów, Grzegorzew, Koło (gmina wiejska), Kłodawa, Olszówka, Osiek Mały, Przedecz	Rgilewka do Strugi Kielczewskiej
104.	PLRW6000171833289	Dąbie, Grzegorzew, Koło (gmina wiejska), Kłodawa, Olszówka	Orłówka
105.	PLRW600017183344	Brudzew, Przykona, Turek (gmina wiejska)	Struga Janiszewska
106.	PLRW6000171833492	Kościelec, m. Koło	Dopływ spod Ruszkowa
107.	PLRW6000171833728	Grzegorzew, Koło (gmina wiejska), m. Koło, Osiek Mały	Dopływ z Koła
108.	PLRW60001718337299	Kościelec, Koło (gmina wiejska), Kramsk, Osiek Mały	Wiercica od Borkówki do ujścia
109.	PLRW600017183386	Kramsk, Wierzbinek, Ślesin	Dopływ z Bylewa
110.	PLRW600017183549	Golina, Kazimierz Biskupi, Łądek, Rzgów	Dopływ z Głodowa
111.	PLRW600017183572	Łądek, Zagórów	Bawół (Stare Koryto)
112.	PLRW600017183574	Zagórów	Dopływ z Michalinowa
113.	PLRW60001718358	Golina, Kazimierz Biskupi, Łądek, Słupca (gmina wiejska)	Dopływ spod Przyjmy
114.	PLRW600017183669	Kazimierz Biskupi, Ostrowite, Słupca (gmina wiejska), m. Słupca	Dopływ z Drażnej
115.	PLRW6000171836839	Gniezna (gmina wiejska), Niechanowo, Powidz, Strzałkowo, Witkowo	Struga Bawół do Dopływu z Szemborowa
116.	PLRW60001718389	Czerniejewo, Gniezno (gmina wiejska), m. Gniezno, Kołaczkowo, Łądek, Nekla, Niechanowo, Pobiedziska, Pyzdry, Września, Łubowo	Wrześnica
117.	PLRW6000171841929	Łęka Opatowska	Wesoła
118.	PLRW600017184316	Doruchów, Kępno	Dopływ z Jutrkowa
119.	PLRW600017184332	Doruchów, Grabów nad Prosną, Kępno	Torzeniecki Rów
120.	PLRW600017184356	Czajków, Grabów nad Prosną, Kraszewice	Dopływ z Żurawińca
121.	PLRW600017184389	Brzeziny, Czajków, Kraszewice, Sieroszowice	Łużyca
122.	PLRW600017184392	Brzeziny, Czajków, Kraszewice	Żurawka
123.	PLRW600017184396	Godziesze Wielkie, Grabów nad Prosną, Mikstat, Sieroszowice	Dopływ z Wielowsi Klasztornej

124.	PLRW60001718444	Nowe Skalmierzyce, Ostrów Wielkopolski (gmina wiejska), Sieroszowice	Ciemna (A)
125.	PLRW60001718456	m. Kalisz, Nowe Skalmierzyce	Piwonia
126.	PLRW60001718474	Gołuchów, m. Kalisz, Nowe Skalmierzyce	Krępica
127.	PLRW600017184829	Blizanów, Ceków-Kolonia, m. Kalisz, Kawęczyn, Koźminek, Lisków, Malanów, Mycielin, Opatówek, Żelazków	Swędrnia od Żabianki do ujścia
128.	PLRW6000171849129	Blizanów, Żelazków	Dopływ z Czajkowa
129.	PLRW600017184936	Gołuchów, Pleszew	Dopływ spod Bielaw
130.	PLRW600017184949	Dobrzyca, Gołuchów, Kotlin, Pleszew	Ner
131.	PLRW600017184954	Blizanów, Chocz	Parowa Piłska
132.	PLRW600017184974	Chocz, Czermin, Gizałki	Kanał Oborski
133.	PLRW600017184989	Czermin, Gizałki, Kotlin, Żerków	Grabówka
134.	PLRW600017184992	Gizałki, Pyzdry, Zagórów	Rów Mąkowski
135.	PLRW600017184994	Żerków	Kanał Żernicki
136.	PLRW60001718532	Krzykosy, Miłosław, Nowe Miasto nad Wartą	Baba
137.	PLRW60001718534	Jaraczewo, Książ Wielkopolski, Nowe Miasto nad Wartą	Kanał Roguski
138.	PLRW60001718536	Krzykosy, Zaniemyśl	Kanał Bobrowski
139.	PLRW600017185484	Dominowo, Kołaczkowo, Miłosław, Września, Środa Wielkopolska	Miłosławka do Kanału Połczyńskiego
140.	PLRW600017185489	Krzykosy, Miłosław, Zaniemyśl, Środa Wielkopolska	Miłosławka od Kan. Połczyńskiego do ujścia
141.	PLRW600017185529	Dolsk, Jaraczewo, Książ Wielkopolski, Nowe Miasto nad Wartą, Śrem	Kanał Książ
142.	PLRW600017185532	Dolsk, Książ Wielkopolski, Śrem	Kanał Graniczny
143.	PLRW600017185549	Dolsk, Śrem	Pyszająca
144.	PLRW600017185552	Śrem	Młynisko
145.	PLRW60001718556	Brodnica, Kórnik, Zaniemyśl, Śrem	Dopływ z Lucin
146.	PLRW600017185572	Kórnik, Mosina, Zaniemyśl, Śrem	Dopływ z gaj. Czmoń
147.	PLRW600017185589	Brodnica, Czempień, Krzywiń, Mosina, Śrem	Kanał Szymanowo - Grzybno
148.	PLRW600017185694	Brodnica, Czempień, Kościan (gmina wiejska), Krzywiń, Mosina, Stęszew, Śrem	Olszynka
149.	PLRW600017185729	Dopiewo, Komorniki, Luboń, Poznań, Tarnowo Podgórne	Wirynka
150.	PLRW60001718576	Dopiewo, Komorniki, Luboń, Poznań, Tarnowo Podgórne	Potok Junikowski
151.	PLRW60001718578	Poznań, Suchy Las	Bogdanka
152.	PLRW600017185899	Kostrzyn, Nekla, Pobiedziska, Poznań, Swarzędz	Cybina
153.	PLRW60001718594	Poznań, Suchy Las	Dopływ z Łysego Młyna
154.	PLRW600017185952	Czerwonak, Murowana Goślina	Dopływ spod Kamińska
155.	PLRW600017185956	Oborniki, Suchy Las	Rów Północny
156.	PLRW600017185969	Czerwonak, Kiszkowo, Murowana Goślina, Pobiedziska, Rogoźno, Skoki	Trojanka (Struga Goślińska)
157.	PLRW600017186354	Mieścisko	Dopływ z Kłodzina
158.	PLRW600017186532	Wągrowiec (gmina wiejska), m. Wągrowiec	Dopływ poniżej jez. Łęgowo
159.	PLRW60001718654	Wągrowiec (gmina wiejska)	Dopływ z Przysieczyna
160.	PLRW60001718656	Mieścisko, Rogoźno, Skoki, Wągrowiec (gmina wiejska)	Dopływ z jez. Starskiego
161.	PLRW6000171865849	Budzyń, Margonin, Rogoźno, Wągrowiec (gmina wiejska)	Dymnica
162.	PLRW6000171866552	Kiszkowo, KłECKO	Potok z jez. Sławno
163.	PLRW600017186658	Kiszkowo, Pobiedziska	Dopływ ze Sroczyzna
164.	PLRW600017186676	Skoki	Dopływ z Rejowca
165.	PLRW60001718689	Budzyń, Chodzież (gmina wiejska), Czarnków (gmina wiejska), Oborniki, Połajewo, Rogoźno, Ryczywół, Ujście	Flinta
166.	PLRW600017187132	Oborniki, Połajewo	Dopływ z Bąblińca
167.	PLRW600017187149	Czarnków (gmina wiejska), Lubasz, Oborniki, Połajewo, Ryczywół	Kończak
168.	PLRW600017187312	Obrzycko (gmina wiejska), m. Obrzycko, Szamotuły	Dopływ z Gaju Małego
169.	PLRW600017187329	Lubasz, Obrzycko (gmina wiejska), Połajewo, Wronki	Smolnica

170.	PLRW60001718734	Wieleń, Wronki	Rów Rzeziński
171.	PLRW600017187532	Sieraków	Lichwińska Struga
172.	PLRW600017187569	Sieraków	Kłosowska Struga
173.	PLRW60001718774	Międzychód, Sieraków	Dopływ z Radgoszczy
174.	PLRW60001718776	Miedzichowo, Międzychód	Dormowska Struga
175.	PLRW600017187829	Grodzisk Wielkopolski, Nowy Tomyśl, Rakoniewice, Siedlec, Wolsztyn	Dojca
176.	PLRW6000171878529	Kuślin, Lwówek, Miedzichowo, Nowy Tomyśl, Opalenica, Rakoniewice, Siedlec, Zbąszyń	Szarka
177.	PLRW600017187869	Miedzichowo, Zbąszyń	Dopływ z Przychodzka
178.	PLRW6000171878722	Chrzypsko Wielkie, Kwilcz, Lwówek, Pniewy	Czarna Woda do dopł. spod Chudobczyc
179.	PLRW6000171878724	Lwówek, Miedzichowo, Międzychód	Dopływ z Błak
180.	PLRW6000171878726	Lwówek, Miedzichowo, Nowy Tomyśl	Bolewicki Rów
181.	PLRW6000171881189	Babiałka, Kłodawa, Osiek Mały, Przedecz, Sompolno, Wierzbiniek	Noteć do Dopływu z jez. Lubotyń
182.	PLRW6000171881192	Sompolno, Wierzbiniek, Ślesin	Rów B
183.	PLRW600017188129	Wierzbiniek	Pichna
184.	PLRW600017188152	Skulsk, Wierzbiniek	Dopływ spod Sadlna
185.	PLRW6000171883669	Damasławek, Wapno	Pomorka
186.	PLRW600017188529	Gołańcz, Szamocin, Wapno, Wyrzysk	Kcynka
187.	PLRW600017188769	Czarnków (gmina wiejska), Lubasz, Połajewo, Wieleń	Gulczanka
188.	PLRW600017188922	Drawsko, Lubasz, Wieleń, Wronki	Miała do Dopływu z Pęckowa
189.	PLRW600017188924	Drawsko, Sieraków, Wronki	Kamiennik
190.	PLRW600017188926	Drawsko, Sieraków, Wronki	Człapia
191.	PLRW600017188928	Sieraków	Dopływ z Lipówki
192.	PLRW600017188949	Międzychód, Sieraków	Lubiatka
193.	PLRW600017188969	Międzychód	Gościmka
194.	PLRW6000181883949	Wyrzysk	Rokitka
195.	PLRW6000181884329	Lipka, Zakrzewo	Łobżonka do Jelonki
196.	PLRW600018188436	Łobżenica	Dopływ spod Kruszek
197.	PLRW600018188438	Wyrzysk, Wysoka, Łobżenica	Dopływ spod Gromadna
198.	PLRW600018188449	Wyrzysk, Łobżenica	Lubcza
199.	PLRW60001818846	Wyrzysk, Wysoka, Łobżenica	Kanał Młotkowski
200.	PLRW600018188472	Białośliwie, Wyrzysk, Wysoka	Dopływ z Jeziorek Kosztowskich
201.	PLRW6000181884894	Łobżenica	Lubawka
202.	PLRW6000181884896	Wyrzysk, Łobżenica	Dopływ z Auguścina
203.	PLRW600018188546	Białośliwie, Kaczory, Miasteczko Krajeńskie, Wyrzysk, Wysoka	Białośliwka do Dopływu spod Grabowna
204.	PLRW600018188549	Białośliwie, Miasteczko Krajeńskie	Białośliwka od Dopływu spod Grabowna do ujścia
205.	PLRW6000181886189	Okonek	Osoka
206.	PLRW600018188632	Okonek	Mokrzenica
207.	PLRW600018188649	Okonek	Szczyra z Chrzastową od dopł. z Borkowa
208.	PLRW6000181886529	Lipka, Okonek, Zakrzewo, Złotów (gmina wiejska)	Debrzynka
209.	PLRW6000181886549	Okonek	Czarna
210.	PLRW600018188655132	Lipka, Okonek, Złotów (gmina wiejska)	Dopływ z jez. Gogolin Wielki
211.	PLRW600018188655172	Jastrowie, Lipka, Zakrzewo, Złotów (gmina wiejska)	Dopływ z Radawnicy
212.	PLRW6000181886552	Jastrowie, Złotów (gmina wiejska)	Dopływ z Kamienia
213.	PLRW6000181886554	Tarnówka, Złotów (gmina wiejska)	Dopływ z Węgierc
214.	PLRW6000181886569	Jastrowie, Okonek, Tarnówka	Młynówka
215.	PLRW6000181886586	Jastrowie	Kamionka
216.	PLRW60001818865949	Krajenka, Szydłowo, Tarnówka, Złotów (gmina wiejska)	Pękawnica

217.	PLRW60001818866896	Szydłowo	Dopływ spod Dubina
218.	PLRW600018188682	Lipka, Tarnówka, Zakrzewo, Złotów (gmina wiejska), m. Złotów	Głomia do dopł. z jez. Zaleskiego
219.	PLRW6000181886872	Krajenka, Tarnówka, Złotów (gmina wiejska)	Dopływ z Annopola
220.	PLRW6000181886874	Krajenka	Dopływ spod Głubczyna
221.	PLRW6000181886889	Kaczory, Krajenka, Wysoka, Złotów (gmina wiejska)	Strużnica
222.	PLRW600018188692	Piła, Szydłowo	Ruda
223.	PLRW600018188694	Kaczory, Krajenka, Piła, Wysoka	Dopływ z jez. Wapieńskiego
224.	PLRW600018188729	Piła, Szydłowo, Trzcianka	Krępica
225.	PLRW600018188732	Szydłowo, Trzcianka	Łomnica
226.	PLRW600018188734	Trzcianka	Glinica
227.	PLRW6000181887369	Czarnków (gmina wiejska), Szydłowo, Trzcianka	Trzcianka
228.	PLRW6000181887389	Czarnków (gmina wiejska), Trzcianka	Rudnica
229.	PLRW600018188788	Czarnków (gmina wiejska), Trzcianka, Wieleń	Bukówka do Dzierżążnej
230.	PLRW6000181888684	Złotów	Śmiardówka
231.	PLRW6000181888929	Krzyż Wielkopolski	Szczuczna
232.	PLRW6000181888949	Krzyż Wielkopolski	Pokrętna
233.	PLRW600019183197	Dobra	Warta od Zbiornika Jeziorsko do Siekiernika
234.	PLRW600019183199	Brudzew, Dąbie, Kościelec, Przykona	Warta od Siekiernika do Neru
235.	PLRW6000191836899	Kołaczkowo, Łądek, Strzałkowo, Słupca (gmina wiejska), Września	Struga Bawół od Dopływu z Szemborowa do ujścia
236.	PLRW600019184311	Łęka Opatowska	Prosna od Wyderki do Brzeźnicy
237.	PLRW600019184359	Czajków, Doruchów, Grabów nad Prosną, Kraszewice, Mikstat, Sierszowice	Prosna od Brzeźnicy do Strugi Kraszewickiej
238.	PLRW600019184399	Brzeziny, Godziesze Wielkie, Grabów nad Prosną, Kraszewice, Sierszowice	Prosna od Strugi Kraszewickiej do Ołoboku
239.	PLRW60001918479	Blizanów, Godziesze Wielkie, Gołuchów, m. Kalisz, Nowe Skalmierzyce, Opatówek, Sierszowice	Prosna od Ołoboku do ujścia Kanału Bernardyńskiego
240.	PLRW600019184933	Blizanów, Gołuchów, Nowe Skalmierzyce, Pleszew, Żelazków	Prosna od Kanału Bernardyńskiego do Dopływu z Piątka Małego
241.	PLRW600019184999	Blizanów, Chocz, Czermin, Gizałki, Grodziec, Pleszew, Pyzdry, Żerków	Prosna od Dopływu z Piątka Małego do ujścia
242.	PLRW60001918525	Jarocin, Kotlin, Żerków	Lutynia od Radowicy do Lubieszki
243.	PLRW60001918529	Jarocin, Miłosław, Nowe Miasto nad Wartą, Żerków	Lutynia od Lubieszki do ujścia
244.	PLRW600019185687	Buk, Granowo, Grodzisk Wielkopolski, Kamieniec, Opalenica	Mogilnica od Mogilnicy Wsch. do Rowu Kąkolewskiego
245.	PLRW6000191856899	Granowo, Kamieniec, Kościan (gmina wiejska)	Mogilnica od Rowu Kąkolewskiego do ujścia
246.	PLRW6000191878729	Lwówek, Miedzichowo, Miedzichód, Zbąszyń	Czarna Woda od dopł. spod Chudobczyc do ujścia
247.	PLRW600020185499	Krzykosy, Zaniemyśl, Środa Wielkopolska	Moskawa od Wielkiej do ujścia
248.	PLRW600020185749	Kórnik, Mosina, Poznań	Kopel od Głuszynki do ujścia
249.	PLRW60002018729	Oborniki, Obrzycko (gmina wiejska), m. Obrzycko, Szamotuły	Sama od Kan. Przybrodzkiego do ujścia
250.	PLRW600020188151	Skulsk, Sompolno, Wierzbinek, Ślesin	Noteć od Dopływu z Jez. Lubotyń do Dopływu spod Sadlna
251.	PLRW60002018817999	Skulsk, Wierzbinek	Noteć od Dopływu spod Sadlna do wypływu z Jez. Gopło
252.	PLRW600020188479	Wyrzysk, Zakrzewo, Złotów (gmina wiejska), Łobżenica	Łobżonka od Jelonki do Orli
253.	PLRW6000201884899	Wyrzysk	Orla od Jez. Witosławskiego do ujścia
254.	PLRW6000201886299	Okonek	Czernica od Białej do ujścia
255.	PLRW60002018865511	Okonek	Gwda od Dołgi do wpływu do zb. Podgaje
256.	PLRW6000201886589	Jastrowie, Tarnówka	Plitnica od Kan. Sypniewskiego do ujścia
257.	PLRW6000201886599	Jastrowie, Krajenka, Szydłowo, Tarnówka	Gwda od zapory Zb. Ptusza do Piławy
258.	PLRW60002018866899	Szydłowo	Dobrzyca od Świerczyńca do ujścia
259.	PLRW600020188669	Jastrowie, Szydłowo	Piława od Zb. Nadarzyckiego do ujścia
260.	PLRW6000201886899	Krajenka, Szydłowo, Złotów (gmina wiejska), m. Złotów	Głomia od dopł. z jez. Zaleskiego do ujścia
261.	PLRW6000201886990	Białośliwie, Kaczory, Krajenka, Miasteczko Krajeńskie,	Radaczka

		Wysoka	
262.	PLRW6000201886999	Kaczory, Krajenka, Piła, Szydłowo, Trzcianka, Ujście	Gwda od Piławy do ujścia
263.	PLRW600020188879	Krzyż Wielkopolski	Drawa od Drawicy do Mierzęckiej Strugi
264.	PLRW600020188929	Drawsko	Miała od Dopływu z Pęckowa do ujścia
265.	PLRW600021183311	Dąbie, Kościelec, Koło (gmina wiejska)	Warta od Neru do Teleszyny
266.	PLRW600021183511	Konin, Kościelec, Koło (gmina wiejska), m. Koło, Kramsk, Krzymów, Władysławów	Warta od Teleszyny do Topca
267.	PLRW600021183519	Golina, Kazimierz Biskupi, Konin, Stare Miasto	Warta od Topca do Powy
268.	PLRW60002118399	Golina, Kołaczkowo, Łądek, Miłosław, Pызdry, Rzgów, Stare Miasto, Zagórów	Warta od Powy do Proсны
269.	PLRW60002118519	Kołaczkowo, Miłosław, Pызdry, Żerków	Warta od Proсны do Lutyni
270.	PLRW60002118539	Krzykosy, Książ Wielkopolski, Miłosław, Nowe Miasto nad Wartą, Zaniemyśl, Żerków	Warta od Lutyni do Moskawy
271.	PLRW600021185539	Książ Wielkopolski, Zaniemyśl, Śrem	Warta od Moskawy do Pyszającej
272.	PLRW60002118573	Brodnica, Dopiewo, Komorniki, Kórnik, Luboń, Mosina, Puszczykowo, Stęszew, Śrem	Warta od Pyszającej do Kopli
273.	PLRW60002118579	Komorniki, Luboń, Mosina, Poznań	Warta od Kopli do Cybiny
274.	PLRW600021185933	Czerwonak, Poznań, Swarzędz	Warta od Cybiny do Różanego Potoku
275.	PLRW600021185991	Czerwonak, Murowana Goślina, Oborniki, Poznań, Suchy Las, Swarzędz	Warta od Różanego Potoku do Dopływu z Uchorowa
276.	PLRW600021185999	Oborniki	Warta od Dopływu z Uchorowa do Wełny
277.	PLRW60002118719	Oborniki, Obrzycko (gmina wiejska), m. Obrzycko, Połajewo, Szamotuły	Warta od Wełny do Samy
278.	PLRW60002118737	Lubasz, Obrzycko (gmina wiejska), m. Obrzycko, Wieleń, Wronki	Warta od Samy do Ostrorogi
279.	PLRW60002118759	Chrzypsko Wielkie, Międzychód, Sieraków, Wieleń, Wronki	Warta od Ostrorogi do Kamionki
280.	PLRW60002118779	Międzychód	Warta od Kamionki do Obry
281.	PLRW600021188739	Chodzież (gmina wiejska), Czarnków (gmina wiejska), Piła, Trzcianka, Ujście	Noteć od Gwdy do Kanału Romanowskiego
282.	PLRW60002118877	Czarnków (gmina wiejska), m. Czarnków, Drawsko, Krzyż Wielkopolski, Lubasz, Trzcianka, Wieleń	Noteć od Kanału Romanowskiego do Bukówki
283.	PLRW60002118879	Drawsko, Krzyż Wielkopolski	Noteć od Bukówki do Drawy
284.	PLRW600021188931	Drawsko, Krzyż Wielkopolski	Noteć od Drawy do Rudawy
285.	PLRW6000231832892	Dąbie	Maciczny Rów (Dopływ z Byszewa)
286.	PLRW60002318332929	Dąbie, Kościelec, Koło (gmina wiejska), Olszówka	Dopływ z Zalesia
287.	PLRW6000231833439	Brudzew, Kawęczyn, Malanów, Przykona, Turek (gmina wiejska), m. Turek, Władysławów	Kiełbaska do Strugi Janiszewskiej
288.	PLRW600023183346	Brudzew, Tuliszków, Turek (gmina wiejska), Władysławów	Dopływ z Małoszyny
289.	PLRW600023183348	Brudzew, Kościelec	Kiełbaska 2
290.	PLRW600023183389	Konin, Kramsk, Krzymów, Osiek Mały, Sompolno, Ślesin	Kan. Grójecki od wypływu z jez. Lubstowskiego do ujścia
291.	PLRW60002318345299	Golina, Kazimierz Biskupi, Kleczew, Konin, Ostrowite, Słupca (gmina wiejska), Wilczyn, Ślesin	Struga Biskupia do wpływu do jez. Gosławskiego
292.	PLRW600023183512	Brudzew, Konin, Kościelec, Krzymów, Stare Miasto, Tuliszków, Turek (gmina wiejska), Władysławów	Topiec
293.	PLRW600023183529	Ceków-Kolonia, Konin, Krzymów, Malanów, Mycielin, Rychwał, Rzgów, Stare Miasto, Tuliszków, Turek (gmina wiejska), Władysławów	Powa
294.	PLRW6000231835329	Łądek, Rychwał, Rzgów, Stare Miasto, Zagórów	Dopływ z Rychwała
295.	PLRW6000231835669	Blizanów, Ceków-Kolonia, Gizałki, Grodziec, Mycielin, Rychwał, Stawiszyn, Żelazków	Bawół do Czarnej Strugi
296.	PLRW6000231835672	Gizałki, Grodziec, Rzgów, Zagórów	Dopływ z Orliny Dużej
297.	PLRW600023183632	Ostrowite, Słupca (gmina wiejska)	Dopływ z Marcewka
298.	PLRW600023183679	Łądek, Orchowo, Ostrowite, Powidz, Słupca (gmina wiejska), m. Słupca	Meszna do Strugi Bawół
299.	PLRW60002318392	Kołaczkowo, Miłosław, Pызdry	Dopływ spod Wszembórza
300.	PLRW600023184369	Czajków, Grabów nad Prosną, Kraszewice, Sieroszowice	Struga Kraszewicka
301.	PLRW60002318454	Brzeziny, Godziesze Wielkie, Nowe Skalmierzyce	Kiełbańnica
302.	PLRW600023184689	Brzeziny, Czajków, Godziesze Wielkie, Kraszewice,	Pokrzywnica

		Opatówek, Szczytniki	
303.	PLRW600023184956	Blizanów, Chocz, Gizałki, Grodziec	Błotnica
304.	PLRW600023184996	Gizałki, Grodziec, Pyzdry, Zagórów	Bartosz
305.	PLRW600023185658	Krzywiń	Dopływ spod Bieżyna
306.	PLRW600023186389	Damaśławek, Mieścisko, Wągrowiec (gmina wiejska)	Dopływ z Gruntowic
307.	PLRW600023186589	Budzyń, Gołańcz, Margonin, Rogoźno, Wągrowiec (gmina wiejska)	Rudka
308.	PLRW600023186656	Kiszkowo, KłECKO, Skoki	Dopływ z Pomorzan
309.	PLRW600023186666	Kiszkowo, Murowana Goślina, Pobiedziska	Dopływ z jez. Turostowo
310.	PLRW6000231871299	Oborniki, Poznań, Rokietnica, Suchy Las, Szamotuły, Tarnowo Podgórne	Samica Kierska
311.	PLRW60002318769	Kwilcz, Lwówek, Miedzichowo, Międzychód, Sieraków	Kamionka
312.	PLRW60002318772	Międzychód	Dopływ ze Skrzydlewa
313.	PLRW6000231878728	Miedzichowo, Nowy Tomyśl, Zbąszyń	Czarna Woda
314.	PLRW600023188532	Gołańcz, Margonin, Szamocin	Młynówka Borowska
315.	PLRW600023188569	Budzyń, Chodzież (gmina wiejska), Gołańcz, Margonin, Szamocin	Margoninka
316.	PLRW600023188589	Chodzież (gmina wiejska), m. Chodzież	Bolemka
317.	PLRW6000231888969	Krzyż Wielkopolski, Wieleń	Słopica
318.	PLRW6000241832899	Dąbie	Gnida od Kan. Łęka - Dobrogosty do ujścia
319.	PLRW600024183299	Dąbie, Kościelec	Ner od Kanału Zbylczyskiego do ujścia
320.	PLRW6000241833299	Grzegorzew, Koło (gmina wiejska), Olszówka	Rgilewka od Strugi Kietczewskiej do ujścia
321.	PLRW6000241833499	Brudzew, Kościelec	Kiełbaska od Strugi Janiszewskiej do ujścia
322.	PLRW600024183569	Gizałki, Grodziec, Łądek, Rychwał, Rzgów, Zagórów	Bawół od Czarnej Strugi do ujścia
323.	PLRW60002418369	Łądek, Słupca (gmina wiejska)	Meszna od Strugi Bawół do ujścia
324.	PLRW60002418449	Nowe Skalmierzyce, Ostrów Wielkopolski (gmina wiejska), m. Ostrów Wielkopolski, Sieroszowice	Ołobok od Niedźwiady do ujścia
325.	PLRW600024186531	Damaśławek, Mielezsyn, Mieścisko, Wągrowiec (gmina wiejska), m. Wągrowiec	Wełna od Lutomni do Dopływu poniżej Jez. Łęgowo
326.	PLRW600024186675	Kiszkowo, KłECKO, Mieścisko, Skoki	Mała Wełna od wypływu z Jez. Gorzuchowskiego do dopł. z Rejowca
327.	PLRW60002418699	Oborniki, Rogoźno, Ryczywół, Wągrowiec (gmina wiejska)	Wełna od Dopływu poniżej Jez. Łęgowo do ujścia
328.	PLRW60002418849	Wyrzysk	Łobzonka od Orli do ujścia
329.	PLRW600024188519	Gołańcz, Szamocin, Wyrzysk	Noteć od Kanału Bydgoskiego do Kcynki
330.	PLRW60002418859	Białośliwie, Chodzież (gmina wiejska), m. Chodzież, Gołańcz, Kaczory, Margonin, Miasteczko Krajeńskie, Szamocin, Ujście, Wyrzysk	Noteć od Kcynki do Gwdy
331.	PLRW600024188789	Krzyż Wielkopolski, Trzcianka, Wieleń	Bukówka od Dzierżąnej do ujścia
332.	PLRW600024188899	Krzyż Wielkopolski	Drawa od Mierzęckiej Strugi do ujścia
333.	PLRW600025183383	Babiał, Kramsk, Osiek Mały, Sompolno, Wierzbiniek, Ślesin	Kan. Grójecki do wypływu z jez. Lubstowskiego
334.	PLRW600025183459	Golina, Kazimierz Biskupi, Konin, Kramsk, Skulsk, Wierzbiniek, Wilczyn, Ślesin	Kanał Ślesieński do wypływu z Jez. Pątnowskiego
335.	PLRW600025183616	Kleczew, Ostrowite	Dopływ z jez. Kosewskiego
336.	PLRW60002518567299	Czempiń, Dolsk, Gostyń, Kościan (gmina wiejska), Krzywiń, Śrem	Racocki Rów
337.	PLRW6000251857489	Kórnik, Poznań, Zaniemyśl, Śrem, Środa Wielkopolska	Głuszynka
338.	PLRW600025185925	Czerwonak, Kiszkowo, KłECKO, Łubowo, Murowana Goślina, Pobiedziska, Swarzędz	Główna do zlewni zb. Kowalskiego
339.	PLRW600025186339	Gniezno (gmina wiejska), m. Gniezno, Mielezsyn, Niechanowo, Trzemeszno, Witkowo	Wełna do Lutomni
340.	PLRW60002518649	Damaśławek, Gołańcz, Wapno, Wągrowiec (gmina wiejska), m. Wągrowiec	Gołaniecka Struga
341.	PLRW6000251865299	Damaśławek, Mieścisko, Wapno, Wągrowiec (gmina wiejska), m. Wągrowiec	Nielba
342.	PLRW6000251866539	Gniezno (gmina wiejska), m. Gniezno, Kiszkowo, KłECKO, Mielezsyn, Mieścisko, Łubowo	Mała Wełna do wypływu z Jez. Gorzuchowskiego
343.	PLRW600025186699	Kiszkowo, Mieścisko, Murowana Goślina, Rogoźno, Skoki, Wągrowiec (gmina wiejska)	Mała Wełna od Dopł. z Rejowca do ujścia

344.	PLRW600025187249	Buż, Dopiewo, Duszniki, Kaźmierz, Pniewy, Szamotuły, Tarnowo Podgórne	Sama do Kan. Lubosińskiego
345.	PLRW600025187499	Chrzypsko Wielkie, Kwilcz, Ostroróg, Pniewy, Sieraków, Szamotuły, Wronki	Osiecznica (Oszczynica)
346.	PLRW600025187789	Międzychód	Męcinka
347.	PLRW6000251878759	Miedzichowo, Międzychód	Obra od Czarnej Wody do jez. Rybojadło
348.	PLRW600025188149	Skulsk, Wilczyn, Ślesin	Dopływ z Jez. Skulskich
349.	PLRW6000251881745	Kleczew, Orchowo, Ostrowite, Powidz, Wilczyn	Kanał Ostrowo – Gopło do wypływu z Jez. Ostrowskiego
350.	PLRW600025188299	Gniezno (gmina wiejska), Orchowo, Powidz, Trzemeszno, Witkowo	Mała Noteć
351.	PLRW600025188487	Łobżenica	Orla od Jeziora Więcborskiego do wypływu z Jez. Witostawskiego
352.	PLRW6000251886583	Jastrowie, Okonek	Plitnica do Kan. Sypniewskiego
353.	PLRW6000251886592	Jastrowie, Szydłowo	Rurzyca
354.	PLRW60002518866869	Jastrowie	Dopływ z jez. Businowskiego Dużego
355.	PLRW600025188668929	Jastrowie	Zdbica
356.	PLRW60002518868679	Krajenka, Lipka, Wysoka, Zakrzewo, Złotów (gmina wiejska), Łobżenica	Kocunia do jez. Sławianowskiego
357.	PLRW6000251888789	Krzyż Wielkopolski	Płociczna od Runicy do ujścia
358.	PLRW6000251878719	Miedzichowo, Rakoniewice, Siedlec, Wolsztyn, Zbąszyń	Obra od Kan. Dzwińskiego do Czarnej Wody
359.	PLRW60001715687	Siedlec, Zbąszyń	Gniła Obra
360.	PLRW6000187834	Siedlec	Kanał Dzwiński
361.	PLRW6000187833	Kamieniec, Rakoniewice, Siedlec, Wielichowo, Wolsztyn	Północny Kanał Obry do Kanału Dzwińskiego
362.	PLRW6000171878322	Przemęt, Wolsztyn	Kopanica
363.	PLRW60001878329	Kamieniec, Kościan (gmina wiejska), Przemęt, Rakoniewice, Wielichowo, Wolsztyn, Śmigiel	Obrzański Kanał Środkowy
364.	PLRW6000185691	Czempiń, Granowo, Kamieniec, Kościan (gmina wiejska), m. Kościan, Stęszew	Kanał Mosiński od Kanału Przysieka Stara do Żydowskiego Rowu
365.	PLRW600015649	Kamieniec, Kościan (gmina wiejska), Przemęt, Wielichowo, Wolsztyn, Śmigiel	Obrzański Kanał Południowy
366.	PLRW600023185674	Kościan (gmina wiejska), m. Kościan, Śmigiel	Kanał Przysieka Stara
367.	PLRW600017156429	Kościan (gmina wiejska), Lipno, Przemęt, Wielichowo, Włoszakowice, Śmigiel, Święciechowa	Samica
368.	PLRW600017148849	Leszno, Lipno, Święciechowa	Rów Strzyżewicki
369.	PLRW600025185669	Kościan (gmina wiejska), Krzemieniewo, Krzywiń, Leszno, Lipno, Osieczna, Śmigiel	Kanał Wonieść
370.	PLRW600017185654	Gostyń, Krzemieniewo, Krzywiń, Osieczna	Rów Bołęciński
371.	PLRW600017185652	Gostyń	Dopływ z Goli
372.	PLRW600017148549	Bojanowo, Gostyń, Krobia, Krzemieniewo, Osieczna, Poniec, Pępowo, Rydzyna	Rów Polski od źródła do Rowu Kaczkowskiego
373.	PLRW600023185649	Gostyń, Krobia, Piaski, Pępowo	Kania
374.	PLRW600017146699	Jutrosin, Kobylin, Krobia, Miejska Górka, Pakosław, Piaski, Pogorzela, Poniec, Pępowo, Rawicz	Dąbroczna
375.	PLRW600016185632	Borek Wielkopolski, Dolsk, Piaski, Pogorzela, Pępowo	Dąbrówka
376.	PLRW600017146499	Jutrosin, Kobylin, Koźmin Wielkopolski, Krotoszyn, Pogorzela, Pępowo, Zduny	Rdęca
377.	PLRW600017185629	Borek Wielkopolski, Jaraczewo, Jarocin, Koźmin Wielkopolski, Pogorzela	Pogona
378.	PLRW600016185269	Dobrzyca, Jaraczewo, Jarocin, Koźmin Wielkopolski, Nowe Miasto nad Wartą, Zerków	Lubieszka
379.	PLRW60001714639	Dobrzyca, Jutrosin, Kobylin, Koźmin Wielkopolski, Krotoszyn, Rozdrażew, Zduny	Orla od źródła do Rdęcy
380.	PLRW60001618524	Czermin, Dobrzyca, Jarocin, Kotlin, Krotoszyn, Pleszew, Raszków	Lutynia do Radowicy
381.	PLRW60001714149	Krotoszyn, Odolanów, Ostrów Wielkopolski (gmina wiejska), Raszków, Rozdrażew, Sulmierzyce	Kuroch
382.	PLRW600017184429	Krotoszyn, Nowe Skalmierzyce, Ostrów Wielkopolski (gmina wiejska), m. Ostrów Wielkopolski, Przygodzice, Raszków	Ołobok do Niedźwiady
383.	PLRW60001714119	Mikstat, Odolanów, Ostrów Wielkopolski (gmina wiejska), m. Ostrów Wielkopolski, Przygodzice, Raszków	Barycz od źródła do Dąbrówki

384.	PLRW600023184469	Grabów nad Prosną, Mikstat, Ostrów Wielkopolski (gmina wiejska), Przygodzice, Sieroszowice	Gniła Barycz
385.	PLRW600017184354	Grabów nad Prosną, Mikstat, Ostrzeszów	Babia Rzeka
386.	PLRW6000171843529	Doruchów, Grabów nad Prosną, Mikstat, Ostrzeszów	Młynówka
387.	PLRW60001714129	Mikstat, Odolanów, Ostrzeszów, Przygodzice	Dąbrówka
388.	PLRW600017184349	Doruchów, Grabów nad Prosną, Kępno, Ostrzeszów	Zaleski Rów
389.	PLRW600017141699	Kobyła Góra, Odolanów, Ostrzeszów, Przygodzice, Sośnie	Złotnica
390.	PLRW60001714269	Kobyła Góra, Odolanów, Perzów, Sośnie	Polska Woda od źródeł do Młyńskiego Rowu
391.	PLRW60002318424	Baranów, Bralin, Kobyła Góra, Kępno, Ostrzeszów, Perzów	Niesób do Dopływu z Krążkowych
392.	PLRW60001718429	Baranów, Bralin, Kępno, Rychtal, Trzcينica, Łęka Opatowska	Niesób od Dopływu z Krążkowych do ujścia
393.	PLRW600017136149	Baranów, Bralin, Kobyła Góra, Perzów, Rychtal, Trzcينica	Czarna Widawa
394.	PLRW600016184189	Baranów, Rychtal, Trzcينica, Łęka Opatowska	Pomianka
395.	PLRW60001713629	Baranów, Bralin, Perzów, Rychtal, Trzcينica	Studnica
396.	PLRW600016184169	Trzcينica, Łęka Opatowska	Pratwa
397.	PLRW600017132629	Rychtal, Trzcينica	Wołczyński Strumień
398.	PLRW60001714886	Lipno, Święciechowa	Rów Święciechowski
399.	PLRW60001714882	Leszno, Lipno, Osieczna, Rydzyna, Święciechowa	Dopływ w Henrykowie
400.	PLRW60001914699	Jutrosin, Pakosław, Rawicz	Orla od Rdęcy do Baryczy
401.	PLWR2000172721849	Chodów	Miłonka
402.	PLWR20001727839	Wierzbiniek	Zgłowiączka - jez. Głuszyńskie, wraz z dopływami
403.	PLWR200017292749	Lipka	Sępólna z jez. Lutowskim i Sępoleńskim
404.	PLRW200025278679	Przedecz	Chodeczka do wypływu z jez. Borzymowskiego

T.22. Wykaz jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych

Lp.	Kod JCW	Gmina	Nazwa JCW
1.	PLLW10639	Jastrowie	Dobre
2.	PLLW10653	Zakrzewo	Borówno
3.	PLLW10574	Jastrowie	Krąpsko Długie (Krepsko Długie)
4.	PLLW10650	Złotów (gmina wiejska), m. Złotów	Zaleskie
5.	PLLW10492	Łobżenica	Stryjewe
6.	PLLW10656	Złotów (gmina wiejska), Łobżenica	Sławianowskie
7.	PLLW10662	Kaczory, Krajenka	Wapińskie (Wapińskie)
8.	PLLW10484	Wyrzysk	Falmierowskie
9.	PLLW10672	Trzcianka	Sarcze
10.	PLLW10675	Trzcianka	Długie
11.	PLLW10676	Trzcianka	Straduń (Straduńskie)
12.	PLLW10517	m. Chodzież	Chodzieskie
13.	PLLW10514	Margonin	Margonińskie
14.	PLLW10212	Wągrowiec (gmina wiejska)	Grylewskie
15.	PLLW10227	Wągrowiec (gmina wiejska)	Kaliszańskie
16.	PLLW10215	Gołańcz	Czeszewskie
17.	PLLW10216	Wągrowiec (gmina wiejska)	Kobyleckie
18.	PLLW10858	Wieleń	Białe
19.	PLLW10206	Wągrowiec (gmina wiejska)	Łęko (Łękińskie)
20.	PLLW10857	Lubasz	Kruteckie
21.	PLLW10217	Wągrowiec (gmina wiejska), m. Wągrowiec	Durowo (Durowskie)
22.	PLLW10210	Wągrowiec (gmina wiejska)	Rgielskie (Rgielskie Zach.)
23.	PLLW10207	Wągrowiec (gmina wiejska)	Bracholińskie (Rgielskie Wsch.)
24.	PLLW10208	Damaśławek	Stępushowskie

25.	PLLW10218	Wągrowiec (gmina wiejska), m. Wągrowiec	Łęgowo (Łęgowskie)
26.	PLLW10221	Rogoźno	Starskie (Prusieckie)
27.	PLLW10251	Rogoźno	Rogoźno
28.	PLLW10267	Wronki	Chojno (Chojeńskie)
29.	PLLW10286	Sieraków	Kubek
30.	PLLW10249	Rogoźno	Budziszewskie
31.	PLLW10193	Mieleszyn	Zioło
32.	PLLW10234	Mieleszyn	Łopiennie Pd.
33.	PLLW10288	Sieraków	Lichwińskie
34.	PLLW10198	Mieleszyn	Dziadkowskie
35.	PLLW10266	Sieraków	Krzymień
36.	PLLW10294	Sieraków	Kłosowskie
37.	PLLW10295	Sieraków	Barlin
38.	PLLW10241	Skoki	Rościńskie (Skockie)
39.	PLLW10396	Skulsk	Gopło
40.	PLLW10232	Kłęcko, Mieleszyn	Kłęckie
41.	PLLW10276	Chrzypsko Wielkie	Wielkie
42.	PLLW10285	Sieraków	Lutomskie
43.	PLLW10248	Skoki	Maciejak
44.	PLLW10287	Sieraków	Jaroszewskie
45.	PLLW10245	Skoki	Włókieńskie (Włókna)
46.	PLLW10279	Chrzypsko Wielkie	Kuchenne
47.	PLLW10273	Chrzypsko Wielkie	Chrzypskie
48.	PLLW10292	Sieraków	Śremskie
49.	PLLW10301	Sieraków	Ławickie
50.	PLLW10298	Międzychód	Bielskie
51.	PLLW10235	Kłęcko	Gorzuchowskie
52.	PLLW10321	Międzychód	Muchocińskie
53.	PLLW10317	Międzychód	Tuczno
54.	PLLW10185	Gniezno (gmina wiejska)	Piotrkowskie (Piotrowskie)
55.	PLLW10429	Trzemeszno	Popielewskie
56.	PLLW10274	Chrzypsko Wielkie	Białokoskie
57.	PLLW10320	Międzychód	Wielkie
58.	PLLW10430	Trzemeszno	Szydłowskie
59.	PLLW10315	Międzychód	Gorzyńskie
60.	PLLW10416	Trzemeszno	Kamienieckie
61.	PLLW10256	Pniewy	Buszewskie
62.	PLLW10157	Kiszkowo, Kłęcko, Łubowo	Lednica
63.	PLLW10259	Szamotuły	Pamiętkowskie
64.	PLLW10130	Kwilcz	Luboszek
65.	PLLW10257	Pniewy	Lubosińskie
66.	PLLW10131	Kwilcz	Lubosz Wielki
67.	PLLW10425	Trzemeszno, Witkowo	Ostrowickie
68.	PLLW10132	Pniewy	Pniewy (Pniewskie)
69.	PLLW10258	Kaźmierz	Bytyńskie
70.	PLLW10175	Gniezno (gmina wiejska)	Wierzbiczańskie
71.	PLLW10161	Pobiedziska	Stęszewskie i Kołatkowskie
72.	PLLW10402	Orchowo, Wilczyn	Kownackie
73.	PLLW10394	Skulsk	Skulska Wieś

74.	PLLW10401	Wilczyn	Wilczyńskie
75.	PLLW10253	Poznań	Kierskie
76.	PLLW10400	Orchowo, Wilczyn	Suszewskie
77.	PLLW10393	Skulsk	Skulskie
78.	PLLW10398	Kleczew, Orchowo	Budziślawskie
79.	PLLW10409	Witkowo	Niedzięgiel
80.	PLLW10255	Tarnowo Podgórne	Lusowskie
81.	PLLW10101	Powidz	Powidzkie Małe
82.	PLLW10102	Ostrowite, Powidz	Powidzkie
83.	PLLW10156	Swarzędz	Swarzędzkie
84.	PLLW10099	Ostrowite	Kosowskie
85.	PLLW10134	Buk, Dopiewo	Niepruszewskie
86.	PLLW10088	Ślesin	Ślesińskie
87.	PLLW10391	Babiał	Lubotyń
88.	PLLW10091	Ślesin	Licheńskie
89.	PLLW10390	Babiał	Brdowskie
90.	PLLW10089	Ślesin	Mikorzyńskie
91.	PLLW10084	Sompolno	Mąkolno
92.	PLLW10387	Przedecz	Przedecz
93.	PLLW10086	Sompolno	Lubstowskie
94.	PLLW10133	Granowo, Stęszew	Strykowskie
95.	PLLW10090	Konin	Pątnowskie
96.	PLLW10094	Konin	Gosławskie
97.	PLLW10349	Zbąszyń	Zbąszyńskie
98.	PLLW10137	Stęszew	Witobelskie
99.	PLLW10141	Mosina, Stęszew	Góreckie
100.	PLLW10097	Kazimierz Biskupi	Głodowskie
101.	PLLW10150	Kórnik	Skrzynki Duże
102.	PLLW10138	Mosina, Stęszew	Dymaczewskie (Łódzko-Dymaczewskie)
103.	PLLW10149	Kórnik	Kórnickie
104.	PLLW10346	Rakoniewice	Kuźnickie
105.	PLLW10148	Kórnik	Bnińskie
106.	PLLW10345	Siedlec	Grójeckie
107.	PLLW10344	Siedlec	Chobienickie
108.	PLLW10147	Zaniemyśl	Jeziory Wielkie
109.	PLLW10342	Siedlec	Wielkowiejskie
110.	PLLW10337	Wolsztyn	Wolsztyńskie
111.	PLLW10144	Zaniemyśl	Raczyńskie
112.	PLLW10338	Wolsztyn	Berzyńskie
113.	PLLW10339	Wolsztyn	Obrzańskie
114.	PLLW10105	Dolsk, Śrem	Grzymisławskie
115.	PLLW10015	Wolsztyn	Orchowe (Rudno, Rudzieńskie)
116.	PLLW10120	Kościan (gmina wiejska), Śmigiel	Wonieść
117.	PLLW10125	Krzywiń, Śrem	Móreckie (Mórka)
118.	PLLW10129	Krzywiń	Zbęchy
119.	PLLW10022	Przemęt	Przemęt (Przemęckie Północne)
120.	PLLW10124	Krzywiń	Cichowo
121.	PLLW10119	Śmigiel	Jezierzyckie
122.	PLLW10018	Włoszakowice	Wielkie (Boszkowskie Wielkie)

123.	PLLW10121	Dolsk	Ostrowieczno
124.	PLLW10123	Dolsk	Dolskie Wielkie (Dolsko Wielkie)
125.	PLLW10032	Przemęt	Ostonińskie-Górskie (Przemęckie Środkowe)
126.	PLLW10017	Włoszakowice	Dominickie
127.	PLLW10031	Przemęt, Wijewo	Wieleńskie-Trzytoniowe (Przemęckie Zachodnie)
128.	PLLW10117	Osieczna	Wojnowickie
129.	PLLW10029	Wijewo	Białe-Miałkie
130.	PLLW10112	Osieczna	Świerczyńskie Wielkie
131.	PLLW10001	Włoszakowice, Świąciechowa	Krzycko Wielkie
132.	PLLW10113	Osieczna	Łoniewskie
133.	PLLW10511	Szamocin	Laskowskie

T.23. Wykaz jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) w podziale na 172 obszary

Lp.	Kod JCWPd	Gmina	Numer JCWPd
1.	PLGW600025	Krzyż Wielkopolski, Wieleń	25
2.	PLGW600026	Białośliwie, Jastrowie, Kaczory, Krajenka, Lipka, Łobżenica, Miasteczko Krajeńskie, Okonek, Piła, Szydłowo, Tarnówka, Trzcianka, Ujście, Wysoka, Zakrzewo, Złotów (gmina wiejska), m. Złotów	26
3.	PLGW600034	Chodzież (gmina wiejska), Czarnków (gmina wiejska), m. Czarnków, Drawsko, Krzyż Wielkopolski, Lubasz, Międzychód, Piła, Połajewo, Sieraków, Szydłowo, Trzcianka, Ujście, Wieleń, Wronki	34
4.	PLGW600035	Białośliwie, Budzyń, Chodzież (gmina wiejska), m. Chodzież, Gołańcz, Kaczory, Lipka, Łobżenica, Margonin, Miasteczko Krajeńskie, Szamocin, Ujście, Wapno, Wyrzysk, Wysoka, Zakrzewo, Złotów (gmina wiejska)	35
5.	PLGW200036	Lipka	36
6.	PLGW600041	Chrzypsko Wielkie, Czarnków (gmina wiejska), Kwilcz, Lubasz, Lwówek, Miedzichowo, Międzychód, Oborniki, Obrzycko (gmina wiejska), m. Obrzycko, Ostroróg, Pniewy, Połajewo, Ryczywół, Sieraków, Szamotuły, Wieleń, Wronki	41
7.	PLGW600042	Budzyń, Chodzież (gmina wiejska), Czarnków (gmina wiejska), Damasławek, Gniezno (gmina wiejska), m. Gniezno, Gołańcz, Kiszkowo, Kłecko, Łubowo, Margonin, Mieleśzyn, Mieścisko, Murowana Goślina, Niechanowo, Oborniki, Pobiedziska, Połajewo, Rogoźno, Ryczywół, Skoki, Trzemeszno, Ujście, Wapno, Witkowo, Wągrowiec (gmina wiejska), m. Wągrowiec	42
8.	PLGW600043	Gniezno (gmina wiejska), Kleczew, Orchowo, Ostrowite, Powidz, Skulsk, Ślesin, Trzemeszno, Wierzbinek, Wilczyn, Witkowo	43
9.	PLGW200047	Przedecz, Wierzbinek	47
10.	PLGW600059	Granowo, Grodzisk Wielkopolski, Kamieniec, Kościan (gmina wiejska), Kuślin, Kwilcz, Lwówek, Miedzichowo, Międzychód, Nowy Tomyśl, Opalenica, Pniewy, Przemęt, Rakoniewice, Siedlec, Śmigiel, Wielichowo, Wolsztyn, Zbąszyń	59
11.	PLGW600060	Brodnica, Buk, Czempień, Czerwonak, Dominowo, Dopiewo, Duszniki, Granowo, Grodzisk Wielkopolski, Kamieniec, Kaźmierz, Kiszkowo, Kleszczewo, Komorniki, Kostrzyn, Kościan (gmina wiejska), Krzywina, Kuślin, Kwilcz, Kłecko, Kórnik, Luboń, Lwówek, Łubowo, Miedzichowo, Mosina, Murowana Goślina, Nekla, Nowy Tomyśl, Oborniki, Obrzycko (gmina wiejska), m. Obrzycko, Opalenica, Ostroróg, Pniewy, Pobiedziska, Poznań, Puszczkowo, Rogoźno, Rokietnica, Skoki, Stęszew, Suchy Las, Swarzędz, Szamotuły, Śrem, Środa Wielkopolska, Tarnowo Podgórne, Zaniemyśl	60
12.	PLGW600061	Czermin, Czarniejewo, Dobrzyca, Dolsk, Dominowo, Gniezno (gmina wiejska), m. Gniezno, Jaraczewo, Jarocin, Kleszczewo, Kostrzyn, Kotlin, Koźmin Wielkopolski, Kołaczkowo, Krotoszyn, Krzykosy, Książ Wielkopolski, Kórnik, Łądek, Łubowo, Miłosław, Nekla, Niechanowo, Nowe Miasto nad Wartą, Pleszew, Pobiedziska, Powidz, Pyzdry, Raszków, Strzałkowo, Słupca (gmina wiejska), m. Słupca, Śrem, Środa Wielkopolska, Witkowo, Września, Zagórów, Zaniemyśl, Zerków	61
13.	PLGW600062	Babiak, Chodów, Dąbie, Golina, Grzegorzew, Kazimierz Biskupi, Kleczew, Konin, Kościelec, Koło (gmina wiejska), m. Koło, Kramsk, Krzymów, Kłodawa, Łądek, Olszówka, Orchowo, Osiek Mały, Ostrowite, Powidz, Przedecz, Rzgów, Skulsk, Sompolno, Stare Miasto, Słupca (gmina wiejska), m. Słupca, Ślesin, Wierzbinek, Wilczyn, Zagórów	62
14.	PLGW200063	Chodów, Przedecz	63
15.	PLGW600069	Kamieniec, Kościan (gmina wiejska), Lipno, Przemęt, Siedlec, Śmigiel, Świąciechowa, Wielichowo, Wijewo, Wolsztyn, Włoszakowice, Zbąszyń	69
16.	PLGW600070	Borek Wielkopolski, Czempień, Dolsk, Gostyń, Jaraczewo, Jarocin, Kościan (gmina wiejska), m. Kościan, Koźmin Wielkopolski, Krobia, Krzemieniewo, Krzywiń, Książ Wielkopolski, Leszno, Lipno, Nowe Miasto nad Wartą, Osieczna, Piaski, Pogorzela, Pępowo, Śmigiel, Śrem	70
17.	PLGW600071	Bliźanów, Brudzew, Ceków-Kolonia, Dobra, Dąbie, Gizałki, Golina, Grodziec, Kawęczyn, Konin, Kościelec, Koło (gmina wiejska), m. Koło, Kramsk, Krzymów, Łądek, Malanów, Mycielin, Przykona, Rychwał, Rzgów,	71

		Stare Miasto, Stawiszyn, Tuliszków, Turek (gmina wiejska), m. Turek, Władysławów, Zagórów, Żelazków	
18.	PLGW600072	Dąbie, Kościelec	72
19.	PLGW600079	Bojanowo, Dobrzyca, Gostyń, Jutrosin, Kobylin, Koźmin Wielkopolski, Krobia, Krotoszyn, Krzemieniewo, Leszno, Lipno, Miejska Górka, Osieczna, Pakosław, Piaski, Pogorzela, Poniec, Pępowo, Rawicz, Rozdrażew, Rydzyna, Świąciechowa, Zduny	79
20.	PLGW600080	Kobyła Góra, Krotoszyn, Mikstat, Odolanów, Ostrzeszów, Ostrów Wielkopolski (gmina wiejska), m. Ostrów Wielkopolski, Perzów, Przygodzice, Raszków, Rozdrażew, Sośnie, Sulmierzyce, Zduny	80
21.	PLGW600081	Baranów, Blizanów, Bralin, Brzeziny, Ceków-Kolonia, Chocz, Czajków, Czermin, Dobrzyca, Doruchów, Gizałki, Godziesze Wielkie, Gołuchów, Grabów nad Prosną, Grodziec, Kalisz, Kawęczyn, Kobyła Góra, Kotlin, Koźminek, Kraszewice, Krotoszyn, Kępno, Lisków, Łęka Opatowska, Malanów, Mikstat, Mycielin, Nowe Skalmierzyce, Opatówek, Ostrzeszów, Ostrów Wielkopolski (gmina wiejska), m. Ostrów Wielkopolski, Perzów, Pleszew, Przygodzice, Pyzdry, Raszków, Rychtal, Sieroszowice, Stawiszyn, Szczytniki, Trzcianica, Zagórów, Żelazków, Żerków	81
22.	PLGW600082	Dobra	82
23.	PLGW600096	Baranów, Bralin, Kobyła Góra, Perzów, Rychtal, Trzcianica	96
24.	PLGW600097	Rychtal, Trzcianica	97

T.24. Wykaz jednolitych części wód powierzchniowych, przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi

Lp.	Kod JCW	Gmina	Nazwa JCW
1.	PLRW60002118579	Komorniki, Luboń, Mosina, Poznań	Warta od Kopli do Cybiny
2.	PLRW60002118573	Brodnica, Dopiewo, Komorniki, Kórnik, Luboń, Mosina, Puszczkowo, Stęszew, Śrem	Warta od Pyszącej do Kopli

T.25. Wykaz jednolitych części wód podziemnych (JCWPd w podziale na 172 obszary), przeznaczonych do poboru wody na potrzeby zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi

Lp.	Kod JCWPd	Gmina	Numer JCWPd
1.	PLGW600025	Krzyż Wielkopolski, Wieleń	25
2.	PLGW600026	Białośliwie, Jastrowie, Kaczory, Krajenka, Lipka, Łobżenica, Miasteczko Krajeńskie, Okonek, Piła, Szydłowo, Tarnówka, Trzcianka, Ujście, Wysoka, Zakrzewo, Złotów (gmina wiejska), m. Złotów	26
3.	PLGW600034	Chodzież (gmina wiejska), Czarnków (gmina wiejska), m. Czarnków, Drawsko, Krzyż Wielkopolski, Lubasz, Międzychód, Piła, Połajewo, Sieraków, Szydłowo, Trzcianka, Ujście, Wieleń, Wronki	34
4.	PLGW600035	Białośliwie, Budzyń, Chodzież (gmina wiejska), m. Chodzież, Gołańcz, Kaczory, Lipka, Łobżenica, Margonin, Miasteczko Krajeńskie, Szamocin, Ujście, Wapno, Wyrzysk, Wysoka, Zakrzewo, Złotów (gmina wiejska)	35
5.	PLGW200036	Lipka	36
6.	PLGW600041	Chrzypsko Wielkie, Czarnków (gmina wiejska), Kwilcz, Lubasz, Lwówek, Miedzichowo, Międzychód, Oborniki, Obrzycko (gmina wiejska), m. Obrzycko, Ostroróg, Pniewy, Połajewo, Ryczywół, Sieraków, Szamotuły, Wieleń, Wronki	41
7.	PLGW600042	Budzyń, Chodzież (gmina wiejska), Czarnków (gmina wiejska), Damasławek, Gniezno (gmina wiejska), m. Gniezno, Gołańcz, Kiszkowo, KłECKO, Łubowo, Margonin, Mieleszyn, Mieścisko, Murowana Goślina, Niechanowo, Oborniki, Pobiedziska, Połajewo, Rogoźno, Ryczywół, Skoki, Trzemeszno, Ujście, Wapno, Witkowo, Wągrowiec (gmina wiejska), m. Wągrowiec	42
8.	PLGW600043	Gniezno (gmina wiejska), Kleczew, Orchowo, Ostrowite, Powidz, Skulsk, Ślesin, Trzemeszno, Wierzbinek, Wilczyn, Witkowo	43
9.	PLGW200047	Przedecz, Wierzbinek	47
10.	PLGW600059	Granowo, Grodzisk Wielkopolski, Kamieniec, Kościan (gmina wiejska), Kuślin, Kwilcz, Lwówek, Miedzichowo, Międzychód, Nowy Tomyśl, Opalenica, Pniewy, Przemęt, Rakoniewice, Siedlec, Śmigiel, Wielichowo, Wolsztyn, Zbąszyń	59
11.	PLGW600060	Brodnica, Buk, Czempień, Czerwonak, Dominowo, Dopiewo, Duszniki, Granowo, Grodzisk Wielkopolski, Kamieniec, Kaźmierz, Kiszkowo, Kleszczewo, Komorniki, Kostrzyn, Kościan (gmina wiejska), Krzywlin, Kuślin, Kwilcz, KłECKO, Kórnik, Luboń, Lwówek, Łubowo, Miedzichowo, Mosina, Murowana Goślina, Nekła, Nowy Tomyśl, Oborniki, Obrzycko (gmina wiejska), m. Obrzycko, Opalenica, Ostroróg, Pniewy, Pobiedziska, Poznań, Puszczkowo, Rogoźno, Rokietnica, Skoki, Stęszew, Suchy Las, Swarzędz, Szamotuły, Śrem, Środa Wielkopolska, Tarnowo Podgórne, Zaniemyśl	60

12.	PLGW600061	Czermin, Czarniejewo, Dobrzyca, Dolsk, Dominowo, Gniezno (gmina wiejska), m. Gniezno, Jaraczewo, Jarocin, Kleszczewo, Kostrzyn, Kotlin, Koźmin Wielkopolski, Kołaczkowo, Krotoszyn, Krzykosy, Książ Wielkopolski, Kórnik, Łądek, Łubowo, Miłośław, Nekla, Niechanowo, Nowe Miasto nad Wartą, Pleszew, Pobiedziska, Powidz, Pyzdry, Raszków, Strzałkowo, Słupca (gmina wiejska), m. Słupca, Śrem, Środa Wielkopolska, Witkowo, Września, Zagórów, Zaniemyśl, Żerków	61
13.	PLGW600062	Babiak, Chodów, Dąbie, Golina, Grzegorzew, Kazimierz Biskupi, Kleczew, Konin, Kościelec, Koło (gmina wiejska), m. Koło, Kramsk, Krzymów, Kłodawa, Łądek, Olszówka, Orchowo, Osiek Mały, Ostrowite, Powidz, Przedecz, Rzgów, Skulsk, Sompolno, Stare Miasto, Słupca (gmina wiejska), m. Słupca, Ślesin, Wierzbiniek, Wilczyn, Zagórów	62
14.	PLGW200063	Chodów, Przedecz	63
15.	PLGW600069	Kamieniec, Kościan (gmina wiejska), Lipno, Przemęt, Siedlec, Śmigiel, Święciechowa, Wielichowo, Wijewo, Wolsztyn, Włoszakowice, Zbąszyń	69
16.	PLGW600070	Borek Wielkopolski, Czemiń, Dolsk, Gostyń, Jaraczewo, Jarocin, Kościan (gmina wiejska), m. Kościan, Koźmin Wielkopolski, Krobia, Krzemieniewo, Krzywiń, Książ Wielkopolski, Leszno, Lipno, Nowe Miasto nad Wartą, Osieczna, Piaski, Pogorzela, Pępowo, Śmigiel, Śrem	70
17.	PLGW600071	Blizanów, Brudzew, Ceków-Kolonia, Dobra, Dąbie, Gizałka, Golina, Grodziec, Kawęczyn, Konin, Kościelec, Koło (gmina wiejska), m. Koło, Kramsk, Krzymów, Łądek, Malanów, Mycielin, Przykona, Rychwał, Rzgów, Stare Miasto, Stawiszyn, Tuliszków, Turek (gmina wiejska), m. Turek, Władysławów, Zagórów, Żelazków	71
18.	PLGW600072	Dąbie, Kościelec	72
19.	PLGW600079	Bojanowo, Dobrzyca, Gostyń, Jutrosin, Kobylin, Koźmin Wielkopolski, Krobia, Krotoszyn, Krzemieniewo, Leszno, Lipno, Miejska Górka, Osieczna, Pakosław, Piaski, Pogorzela, Poniec, Pępowo, Rawicz, Rozdrażew, Rydzyna, Święciechowa, Zduny	79
20.	PLGW600080	Kobyła Góra, Krotoszyn, Mikstat, Odolanów, Ostrzeszów, Ostrów Wielkopolski (gmina wiejska), m. Ostrów Wielkopolski, Perzów, Przygodzice, Raszków, Rozdrażew, Sośnie, Sulmierzyce, Zduny	80
21.	PLGW600081	Baranów, Blizanów, Bralin, Brzeziny, Ceków-Kolonia, Chocz, Czajków, Czermin, Dobrzyca, Doruchów, Gizałka, Godziesze Wielkie, Gołuchów, Grabów nad Prosną, Grodziec, Kalisz, Kawęczyn, Kobyła Góra, Kotlin, Koźminek, Kraszewice, Krotoszyn, Kępno, Lisków, Łęka Opatowska, Malanów, Mikstat, Mycielin, Nowe Skalmierzyce, Opatówek, Ostrzeszów, Ostrów Wielkopolski (gmina wiejska), m. Ostrów Wielkopolski, Perzów, Pleszew, Przygodzice, Pyzdry, Raszków, Rychtal, Sieroszowice, Stawiszyn, Szczytniki, Trzcinica, Zagórów, Żelazków, Żerków	81
22.	PLGW600082	Dobra	82
23.	PLGW600096	Baranów, Bralin, Kobyła Góra, Perzów, Rychtal, Trzcinica	96
24.	PLGW600097	Rychtal, Trzcinica	97

T.26. Wykaz obszarów przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym

W pierwszym cyklu planistycznym nie wyznaczono w Polsce wykazu obszarów przeznaczonych do ochrony gatunków zwierząt wodnych o znaczeniu gospodarczym z uwagi na brak ekonomicznego znaczenia gatunków występujących w wodach poza urządzeniami specjalnie do tego wyznaczonymi. Nie ustalono potrzeby realizacji w/w wykazu również dla drugiego cyklu planistycznego

T.27. Wykaz jednolitych części wód przeznaczonych do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych

Lp.	Kod JCW	Gmina	Nazwa JCW
1.	PLRW6000181886529	Lipka, Okonek, Zakrzewo, Złotów (gmina wiejska)	Debrzynka
2.	PLRW600025186339	Gniezno (gmina wiejska), m. Gniezno, Mieleszyn, Niechanowo, Trzemeszno, Witkowo	Wetna do Lutomni
3.	PLRW600023188589	Chodzież (gmina wiejska), m. Chodzież	Bolemka
4.	PLRW600016184929	Gołuchów, Nowe Skalmierzyce, Ostrów Wielkopolski (gmina wiejska), Pleszew, Raszków	Trzemna (Ciemna)
5.	PLRW600017185529	Dolsk, Jaraczewo, Książ Wielkopolski, Nowe Miasto nad Wartą, Śrem	Kanał Książ
6.	PLRW600017188769	Czarnków (gmina wiejska), Lubasz, Połajewo, Wieleń	Gulczanka
7.	PLRW60001618692	Murowana Goślina, Oborniki, Rogoźno	Dopływ z Nienawiszcza
8.	PLRW600025187499	Chrzypsko Wielkie, Kwilcz, Ostroróg, Pniewy, Sieraków, Szamotuły, Wronki	Osiecznica (Oszczynica)
9.	PLRW600017185899	Kostrzyn, Nekla, Pobiedziska, Poznań, Swarzędz	Cybina
10.	PLRW60001718578	Poznań, Suchy Las	Bogdanka
11.	PLRW60002318769	Kwilcz, Lwówek, Miedzichowo, Międzychód, Sieraków	Kamionka
12.	PLRW60001714129	Mikstat, Odolanów, Ostrzeszów, Przygodzice	Dąbrówka
13.	PLLW10113	Osieczna	Łoniewskie
14.	PLLW10120	Kościan (gmina wiejska), Śmigiel	Wonieść

15.	PLLW10123	Dolsk	Dolskie Wielkie (Dolsko Wielkie)
16.	PLLW10134	Buk, Dopiewo	Niepruszewskie
17.	PLLW10253	Poznań	Kierskie
18.	PLLW10251	Rogoźno	Rogoźno
19.	PLLW10287	Sieraków	Jaroszewskie
20.	PLLW10409	Witkowo	Niedzięgiel

T.28. Wykaz obszarów wrażliwych na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód

Ze względu na fakt, że niemal całe terytorium Polski należy do zlewiska Morza Bałtyckiego – cały obszar kraju uznano za wrażliwy na eutrofizację wywołaną zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł komunalnych, rozumianą jako wzbogacanie wód biogenami, w szczególności związkami azotu lub fosforu, powodującymi przyspieszony wzrost glonów oraz wyższych form życia roślinnego, w wyniku którego następują niepożądane zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie jakości tych wód

T.29. Wykaz obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, o których mowa w przepisach ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie

Lp.	Typ obszaru	Gmina	Nazwa obszaru	Kod obszaru
1.	Park Narodowy	Dopiewo, Komorniki, Luboń, Mosina, Puszczykowo, Sęszew	Wielkopolski Park Narodowy	-
2.	Park Narodowy	Krzyż Wielkopolski	Drawieński Park Narodowy	-
3.	Park Krajobrazowy	Łubowo, Kiszkowo, Klecko, Pobiedziska	Lednicki Park Krajobrazowy	-
4.	Park Krajobrazowy	Skulsk	Nadgoplański Park Tysiąclecia	-
5.	Park Krajobrazowy	Pyzdry, Zagórów, Łądek, Rzgów	Nadwarciański Park Krajobrazowy	-
6.	Park Krajobrazowy	Odolanów, Przygodzice, Sośnie	Park Krajobrazowy Dolina Baryczy	-
7.	Park Krajobrazowy	Kościan (gmina wiejska), Czempień, Krzywiń, Śrem	Park Krajobrazowy im. gen. Dezyderego Chłapowskiego	-
8.	Park Krajobrazowy	Pobiedziska, Kostrzyn	Park Krajobrazowy Promno	-
9.	Park Krajobrazowy	Murowana Goślina, Czerwonak, Skoki, Pobiedziska, Kiszkowo	Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka	-
10.	Park Krajobrazowy	Kleczew, Orchowo, Ostrowite, Powidz, Słupca, Wilczyn, Witkowo	Powidzki Park Krajobrazowy	-
11.	Park Krajobrazowy	Wijewo, Przemęt, Włoszakowice, Śmigiel, Świąciechowa	Przemęcki Park Krajobrazowy	-
12.	Park Krajobrazowy	Miedzichowo, Międzychód	Pszczewski Park Krajobrazowy	-
13.	Park Krajobrazowy	Mosina, Brodnica, Śrem, Kórnik	Rogaliński Park Krajobrazowy	-
14.	Park Krajobrazowy	Chrzypsko Wielkie, Kwilcz, Sieraków	Sierakowski Park Krajobrazowy	-
15.	Park Krajobrazowy	Żerków, Miłosław, Nowe Miasto nad Wartą	Żerkowsko-Czeszewski Park Krajobrazowy	-
16.	Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000	Odolanów, Przygodzice, Sośnie	Dolina Baryczy	PLB020001
17.	Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000	Kiszkowo, Klecko	Dolina Małej Wełny pod Kiszkowem	PLB300006
18.	Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000	Oborniki, Rokietnica, Suchy Las, Miasto Poznań	Dolina Samicy	PLB300013
19.	Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000	Chodzież (gmina wiejska), Szamocin, Białośliwie, Kaczory, Miasteczko Krajeńskie, Ujście, Wyrzysk, Gołańcz	Dolina Środkowej Noteci i kanału Bydgoskiego	PLB300001
20.	Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000	Żerków, Koło (gmina wiejska), m. Koło, Dąbie, Kościelec, Osiek Mały, Golina, Kramsk, Krzymów, Rzgów, Sompolno, Stare Miasto, Łądek, Zagórów, Krzykosy, Nowe Miasto nad Wartą, Środa Wielkopolska, Brudzew, Dobra, Przykona, Kołaczkowo, Miłosław, Pyzdry, Konin	Dolina Środkowej Warty	PLB300002
21.	Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000	Miedzichowo, Siedlec, Zbąszyń	Jeziora Pszczewskie i dolina Obry	PLB080005
22.	Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000	Lwówek	Jezioro Zgierzynieckie	PLB300009
23.	Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000	Krzyż Wielkopolski, Wieleń	Lasy Puszczy nad Drawą	PLB320016
24.	Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000	Czarnków (gmina wiejska), m. Czarnków, Trzcianka, Wieleń, Ujście	Nadnoteckie Łęgi	PLB300003
25.	Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000	Skulsk	Ostoja Nadgoplańska	PLB040004
26.	Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000	Puszczykowo, Dopiewo, Komorniki, Mosina, Sęszew, Kórnik, Zaniemyśl, Brodnica, Książ Wielkopolski, Śrem	Ostoja Rogalińska	PLB300017

27.	Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000	Święciechowa, Wijewo, Śmigiel, Włoszakowice, Przemęt	Pojezierze Sławskie	PLB300011
28.	Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000	Dąbie	Pradolina Warszawsko-Berlińska	PLB100001
29.	Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000	Piła, Kaczory, Szydłowo, Ujście, Jastrowie, Krajenka, Tarnówka, Wysoka	Puszcza nad Gwdą	PLB300012
30.	Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000	Drawsko, Międzychód, Sieraków, Lubasz, Połajewo, Wieleń, Chrzypsko Wielkie, Kwilcz, Sieraków, Oborniki, Obrzycko, Rogoźno, Ryczywół, Pniewy, Wronki	Puszcza Notecka	PLB300015
31.	Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000	Rakoniewice, Wielichowo, Przemęt, Wolszyn	Wielki Łęg Obrzański	PLB300004
32.	Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000	Dobra	Zbiornik Jeziorsko	PLB300005
33.	Obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000	Kościan (gmina wiejska), Krzywiń, Śmigiel, Osieczna	Zbiornik Wonieść	PLB300005
34.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Połajewo, Ryczywół	Bagno Chlebowo	PLH300016
35.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Baranów, Kępno	Baranów	PLH300035
36.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Rakoniewice	Barłóżnia Wolsztyńska	PLH300028
37.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Czempiń, Mosina, Stęszew	Będlewo-Bieczyny	PLH300039
38.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Oborniki, Czerwonak, Murowana Goślina, Suchy Las, Poznań	Biedrusko	PLH300001
39.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Murowana Goślina, Rogoźno	Buczyna w Długiej Goślinie	PLH300056
40.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Obrzycko	Dąbrowy Obrzyckie	PLH300003
41.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Wyrzysk, Białośliwie	Dębowa Góra	PLH300055
42.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Wieleń	Dolina Bukówki	PLH300046
43.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Kostrzyn, Pobiedziska, Swarzędz	Dolina Cybiny	PLH300038
44.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Lipka, Okonek	Dolina Debrzynki	PLH300047
45.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Międzychód	Dolina Kamionki	PLH300031
46.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Łobżenica, Wyrzysk, Lipka, Zakrzewo, Złotów	Dolina Łobżonki	PLH300040
47.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Wieleń	Dolina Miąły	PLH300042
48.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Grodzisk Wielkopolski, Opalenica	Dolina Mogielnicy	PLH300033
49.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Wyrzysk, Gołańcz, Chodzież, Szamocin, Czarnków, Lubasz, Trzcianka, Wieleń, Białośliwie, Kaczory, Miasteczko Krajeńskie, Ujście	Dolina Noteci	PLH300004
50.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Jastrowie	Dolina Piławy	PLH320025
51.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Szydłowo, Jastrowie	Dolina Rurzycy	PLH300017
52.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Koźminek, Ceków-Kolonia, Opatówek, Żelazków, Kalisz	Dolina Swędrni	PLH300034
53.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Okonek	Dolina Szczyry	PLH220066
54.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Kórnik, Środa Wielkopolska	Dolina Średzkiej Strugi	PLH300057
55.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Oborniki, Rogoźno, Ryczywół	Dolina Wełny	PLH300043
56.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Pleszew	Glinianki w Lenartowicach	PLH300048
57.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Duszynki, Kaźmierz	Grądy Bytyńskie	PLH300051
58.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Czarniejewo, Września	Grądy w Czarniejewie	PLH300049
59.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Skulsk	Jezioro Gopto	PLH040007
60.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Wągrowiec	Jezioro Kaliszańskie	PLH300044
61.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Sieraków, Wronki	Jezioro Kubek	PLH300006
62.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Sieraków	Jezioro Mnich	PLH300029
63.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Ostrzeszów	Jodły Ostrzeszowskie	PLH300059
64.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Żerków, Miłosław, Krzykosy, Nowe Miasto nad Wartą, Środa Wielkopolska	Lasy Żerkowsko-Czeszewskie	PLH300053
65.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Kostrzyn, Pobiedziska	Ostoja koło Promna	PLH300030
66.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Międzychód, Sieraków Chrzypsko Wielkie, Kwilcz, Pniewy	Ostoja Międzychodzko-Sierakowska	PLH300032
67.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Odolanów, Sośnie, Przygodzice	Ostoja nad Baryczą	PLH020041
68.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Żerków, Golina, Rzgów, Stare Miasto, Łądek, Zagórów, Kołaczkowo, Miłosław, Pyzdry, Konin	Ostoja Nadwarciańska	PLH300009

69.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Trzcianka, Krajenka, Piła, Kaczory, Szydłowo, Ujście, Wysoka	Ostoja Piłska	PLH300045
70.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Wijewo, Włoszakowice, Przemęt	Ostoja Przemęcka	PLH300041
71.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Dopiewo, Komorniki, Mosina, Stęszew, Luboń, Puszczykowo	Ostoja Wielkopolska	PLH300010
72.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Lwówek	Ostoja Zgierzyniecka	PLH300007
73.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Gniezno, Trzemeszno, Wilczyn, Orchowo, Witkowo, Kleczew, Ostrowite, Powidz, Słupca	Pojezierze Gnieźnieńskie	PLH300026
74.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Okonek	Poligon w Okonku	PLH300021
75.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Dąbie	Pradolina Bzury-Neru	PLH100006
76.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Kazimierz Biskupi	Puszcza Bieniszewska	PLH300011
77.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Komorniki, Kórnik, Mosina, Puszczykowo, Zaniemyśl, Brodnica, Książ Wielkopolski, Śrem	Rogalińska Dolina Warty	PLH300012
78.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Miedzichowo, Zbąszyń, Siedlec	Rynna Jezior Obrzańskich	PLH080002
79.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Kiszkowo, Klecko, Skoki	Stawy Kiszkowski	PLH300050
80.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Białośliwie, Miasteczko Krajeńskie	Struga Białośliwka	PLH300054
81.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Wronki	Torfowisko Rzyckińskie	PLH300019
82.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Zakrzewo	Uroczyńska Kujańskie	PLH300052
83.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Sulmierzyce, Zduny, Odolanów, Ostrów Wielkopolski, Krotoszyn, Rozdrażew, Raszków, Dobrzyca, Pleszew	Uroczyńska Płyty Krotoszyńskiej	PLH300002
84.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Krzyż Wielkopolski, Wieleń	Uroczyńska Puszczy Drawskiej	PLH320046
85.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Czerwonak, Murowana Goślina, Pobiedziska	Uroczyńska Puszczy Zielonki	PLH300058
86.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Krzemieniewo, Osieczna, Krzywiń	Zachodnie Pojezierze Krzywińskie	PLH300014
87.	Obszar Natura 2000 mający znaczenie dla Wspólnoty	Kwilcz, Pniewy	Zamorze Pniewskie	PLH300036
88.	Rezerwat przyrody	Ryczywół	Bagno Chlebowo	-
89.	Rezerwat przyrody	Wolsztyn	Bagno Chorzemińskie	-
90.	Rezerwat przyrody	Zduny	Baszków	-
91.	Rezerwat przyrody	Czarniejewo	Bielawy	-
92.	Rezerwat przyrody	Brzeziny	Brzeziny	-
93.	Rezerwat przyrody	Kwilcz	Bukowy Ostrów	-
94.	Rezerwat przyrody	Kaźmierz	Bytyńskie Brzęki	-
95.	Rezerwat przyrody	Złotów (gmina wiejska)	Czarci Staw	-
96.	Rezerwat przyrody	Krzywiń	Czerwona Wieś	-
97.	Rezerwat przyrody	Miłosław	Czeszewski Las	-
98.	Rezerwat przyrody	Śrem	Czmoń	-
99.	Rezerwat przyrody	Wągrowiec	Dębina	-
100.	Rezerwat przyrody	Rawicz	Dębno	-
101.	Rezerwat przyrody	Nowe Miasto nad Wartą	Dębno nad Wartą	-
102.	Rezerwat przyrody	Jastrowie	Diabli Skok	-
103.	Rezerwat przyrody	Międzychód	Dolina Kamionki	-
104.	Rezerwat przyrody	Lipno	Dolinka	-
105.	Rezerwat przyrody	Oborniki	Dołęga	-
106.	Rezerwat przyrody	Suchy Las	Gogulec	-
107.	Rezerwat przyrody	Murowana Goślina	Jezioro Czarne	-
108.	Rezerwat przyrody	Pobiedziska	Jezioro Dębiniec	-
109.	Rezerwat przyrody	Pobiedziska	Jezioro Drążynek	-
110.	Rezerwat przyrody	Murowana Goślina	Jezioro Pławno	-
111.	Rezerwat przyrody	Przemęt	Jezioro Trzebidzkie	-
112.	Rezerwat przyrody	Międzychód	Kolno Międzychodzkie	-
113.	Rezerwat przyrody	Jastrowie	Kozie Brody	-
114.	Rezerwat przyrody	Mosina	Krajkowo	-

115.	Rezerwat przyrody	Piła	Kuźnik	-
116.	Rezerwat przyrody	Pobiedziska	Las Liściasty w Promnie	-
117.	Rezerwat przyrody	Łęka Opatowska	Las Łęgowy w Dolinie Pomianki	-
118.	Rezerwat przyrody	Kazimierz Biskupi	Mielno	-
119.	Rezerwat przyrody	Dolsk	Miranowo	-
120.	Rezerwat przyrody	Zduny	Mszar Bogdaniec	-
121.	Rezerwat przyrody	Sieraków	Mszar nad jeziorem Mnich	-
122.	Rezerwat przyrody	Sieroszewice	Niwa	-
123.	Rezerwat przyrody	Pobiedziska	Okrągłak	-
124.	Rezerwat przyrody	Łęka Opatowska	Oles w Dolinie Pomianki	-
125.	Rezerwat przyrody	Osieczna	Ostoja zółwia błotnego	-
126.	Rezerwat przyrody	Doruchów	Pieczyska	-
127.	Rezerwat przyrody	Rogoźno	Promenada	-
128.	Rezerwat przyrody	Kazimierz Biskupi	Pustelnik	-
129.	Rezerwat przyrody	Lwówek	Rezerwat na jeziorze Zgierzynieckim im. B. Papi	-
130.	Rezerwat przyrody	Oborniki	Stonawy	-
131.	Rezerwat przyrody	Szydłowo	Smolary	-
132.	Rezerwat przyrody	Kazimierz Biskupi	Sokółki	-
133.	Rezerwat przyrody	Murowana Goślina	Śnieżycowy Jar	-
134.	Rezerwat przyrody	Kaczory	Torfowisko Kaczory	-
135.	Rezerwat przyrody	Kalisz	Torfowisko Lis	-
136.	Rezerwat przyrody	Przemęt	Torfowisko nad Jeziorem Świętym	-
137.	Rezerwat przyrody	Gostyń	Torfowisko źródliskowe w Gostyniu Starym	-
138.	Rezerwat przyrody	Opalenica	Urbanowo	-
139.	Rezerwat przyrody	Złotów (gmina wiejska)	Uroczyisko Jary	-
140.	Rezerwat przyrody	Rogoźno	Wełna	-
141.	Rezerwat przyrody	Czarniejewo	Wiązy w Nowym Lesie	-
142.	Rezerwat przyrody	Lwówek	Wielki Las	-
143.	Rezerwat przyrody	Jastrowie, Szydłowo	Wielkopolska Dolina Rurzyca	-
144.	Rezerwat przyrody	Wieleń	Wilcze Błoto	-
145.	Rezerwat przyrody	Okonek	Wrzosowiska w Okonku	-
146.	Rezerwat przyrody	Przygodzice	Wydymacz	-
147.	Rezerwat przyrody	Czarnków (gmina wiejska), Budzyń	Źródlika Flinty	-
148.	Rezerwat przyrody	Poznań	Żurawiniec	-
149.	Obszar chronionego krajobrazu	Środa Wielkopolska	Bagna Średzkie	-
150.	Obszar chronionego krajobrazu	Rawicz	Dolina Baryczy	-
151.	Obszar chronionego krajobrazu	Nekla	Dolina Cybiny w Nekielce	-
152.	Obszar chronionego krajobrazu	Poznań	Dolina Cybiny w Poznaniu	-
153.	Obszar chronionego krajobrazu	Godziesze Wielkie, Kraszewice, Brzeziny, Czajków, Grabów nad Prosną, Doruchów, Sieroszewice, Kępno, Łęka Opatowska, Nowe Skalmierzyce, Opatówek	Dolina rzeki Prosną	-
154.	Obszar chronionego krajobrazu	Lipno, Święciechowa, Włoszakowice, Śmigiel	Kompleks leśny Śmigiel – Święciechowa	-
155.	Obszar chronionego krajobrazu	Okonek, Jastrowie, Lipka, Złotów, Tarnówka, Krajenka, Kaczory, Szydłowo, Piła	Pojezierze Wałeckie i Dolina Gwdy	-
156.	Obszar chronionego krajobrazu	Trzcianka, Wieleń, Krzyż Wielkopolski	Puszcza nad Drawą	-

T.31. Wykaz dróg wojewódzkich na obszarze województwa wielkopolskiego

Lp.	Numer drogi	Przebieg	Aktualna klasa techniczna
1.	116	Bobulczyn – Binino – Orliczko – Nojewo – Podpniewki (DW nr 187)	Z
2.	117	DW nr 180 – Średnica – Jędrzejewo	Z
3.	118	DW nr 117 – Zielonowo – Nowe Dwory	Z
4.	123	Huta Szklana (DW nr 174) – Kuźnica Żelichowska – Przesieki – DK nr 22	G
5.	133	Chełst – Borzysko Młyn – Sieraków – Ryżyn – Chrzypsko Wielkie (DW nr 186)	G
6.	135	Wieleń – Miały – Piła – Borzysko Młyn	G
7.	140	Wronki (DW nr 182) – Jasionna – Krucz – Ciszkowo (DW nr 181)	G
8.	143	Wartosław – Pierwoszewo – DW nr 182	Z
9.	145	Chojno – Biezdrowo – DW 182	G
10.	150	Wronki – Chojno – Bukowce – Sieraków	Z
11.	153	Siedlisko (DW nr 180) – Runowo – Gajewo – Ciszkowo – Goraj – Lubasz - Siedlisko (DW nr 180) – Runowo – Gajewo – Ciszkowo - Ciszkowo – Goraj – Lubasz	G Z
12.	160	[Suchań – Piasecznik – Choszczno – Drezdenko] – Międzychód – Gorzyń – Lewice – Miedzichowo	G
13.	174	[Nowe Drezdenko – Kosin – Stare Bielice] – Nowe Bielice – Krzyż – Lubcz Mały – Wieleń Płn. – Nowe Dwory – Gajewo – Kuźnica Czarnkowska – DW nr 178	G
14.	177	[Czaplinek – Mirosławiec – Człopa] – Wieleń	G
15.	178	[Wałcz] – Trzcianka – Czarnków – Oborniki	GP
16.	179	[Rusinowo] – Piła	G
17.	180	Kocień Wielki – Trzcianka – Piła	G
18.	181	[Drezdenko] – Wieleń – Czarnków	G
19.	182	Międzychód – Wronki – Piotrowo – Czarnków – Ujście	G
20.	183	Sarbia – Chodzież	Z
21.	184	Wronki – Ostroróg – Szamotuły – Przeźmierowo	G
22.	185	Piotrowo – Szamotuły	G
23.	186	Kwilcz – Wróblewo – Dobrojewo	G
24.	187	Pniewy – Szamotuły – Oborniki – Murowana Goślina	G
25.	188	[Człuchów] – Debrzno – Złotów – Piła	G
26.	189	Jastrowie – Złotów – Więcbork	G
27.	190	Krajenka – Szamocin – Margonin – Wągrowiec – Gniezno	G
28.	191	Chodzież – Szamocin – Lipa	G
29.	193	Chodzież – Margonin – Gołańcz	G
30.	194	Poznań – węzeł „Gniezno Południe” (S5)	G
31.	195	Zatom Nowy (DW nr 198) – prom rz. Warta – Zatom Stary (DW nr 182)	Z
32.	196	Węzeł „Poznań Komorniki” (A2) - Poznań – Murowana Goślina – Wągrowiec	GP
33.	197	Sławica – Rejowiec – Kiszkowo – Gniezno	G
34.	198	Radgoszcz (DW nr 160) – Kaplin – Mokrzec – Zatom Nowy – Kobyłarnia – Sieraków – Piaski	G
35.	199	[Skwierzyna – Świniary – Wiejce] – Międzychód	G
36.	241	[Tuchola – Sępólno Krajeńskie – Więcbork – Nakło nad Notecią] – Wągrowiec – Rogoźno	GP
37.	242	Więcbork – Łobżenica – Wyrzysk – Gołańcz – Morakowo	G
38.	251	Kaliska – Damasławek – [Żnin – Barcin – Pakość – Inowrocław]	G
39.	260	Gniezno – Witkowo – Wólka	G
40.	262	Kwieciszewo – Gębice – Orchowo – Szyszłowo	G
41.	263	Słupca – Ślesin – Sompolno – Kłodawa – Dąbie	G
42.	264	Kleczew – Konin	G
43.	266	[Ciechocinek – Służewo – Radziejów] – Sompolno – Konin	G
44.	269	Szczerkowo – [Izbica Kujawska – Chodecz – Choceń] – Kowal	G
45.	270	[Brześć Kujawski – Izbica Kujawska] – Koło	G

46.	302	[Brudzewo] – Zbąszyń – Nowy Tomyśl	G
47.	303	[Świebodzin – Brudzewo – Babimost] – Powodowo	G
48.	305	Bolewice – Nowy Tomyśl – Wolsztyn – Wschowa – Wroniniec	G
49.	306	Lipnica – Wilczyna – Buk – Stęszew – Nowe Dymaczewo	G
50.	307	Poznań – Buk – Opalenica – Bukowiec	G
51.	308	Nowy Tomyśl – Grodzisk Wielkopolski – Kościan – Kunowo	G
52.	309	DK nr 36 – Kaczkowo	G
53.	310	Głuchowo – Czempień – Śrem	G
54.	311	Kawczyn – Czempień	G
55.	312	Rakoniewice – Czacz	G
56.	313	Babimost – Kargowa – Klenica	G
57.	314	Kargowa – Świętno	G
58.	315	Wolsztyn – [Konotop – Nowa Sól]	G
59.	316	Sławocin – Ciosaniec – Kaszczor	G
60.	323	Leszno – [Góra – Studzionki – Ruda – Rynarcice – Lubin(DK 3)]	G
61.	430	Poznań – Mosina	G
62.	431	Granowo – Nowe Dymaczewo – Mosina – Kórnik	G
63.	432	Leszno – Krzywiń – Śrem – Środa Wielkopolska – Września	G
64.	433	Węzeł „Poznań Krzesiny” (A2) - Poznań - granica miasta (ul. Obornicka)	G
65.	434	Kleszczewo (S5) – Kórnik – Śrem – Kunowo – Gostyń – DK nr 36	GP
66.	436	Pysząca – Książ Wielkopolski – Nowe Miasto nad Wartą	G
67.	437	Dolsk – Koszkowo	G
68.	438	Borek Wielkopolski – Koźmin	G
69.	441	Miłosław – Borzykowo	G
70.	442	Września – Pyzdry – Gizałki – Kalisz	G
71.	443	Jarocin – Gizałki – Rychwał – Tuliszków	G
72.	444	Krotoszyn – Odolanów – Ostrzeszów	G
73.	445	Odolanów – Ostrów Wielkopolski	G
74.	447	Antonin – Grabów nad Prosną	G
75.	449	[Syców] – Ostrzeszów – Błaszki	G
76.	450	Kalisz – Grabów nad Prosną – granica województwa	G
77.	466	Słupca – Ciążeń – Pyzdry	G
78.	467	Ciążeń – Golina	G
79.	470	Kościelec – Marulew – Turek – Kalisz	G
80.	471	Opatówek – Koźminek – Lisków – Rzymско	G
81.	473	Koło – Dąbie – [Uniejów – Szadek – Łask – Piotrków Trybunalski]	G
82.	478	Rzymско – [Książ Wólka – Krępa]	G
83.	482	[Łódź (granica miasta) – Łask – Zduńska Wola – Sieradz – Złoczew – Wieruszów] - Kępno - granica województwa	G

T.32. Miejscowości wymagające budowy obwodnic.

Lp.	Gmina	Miejscowość
1.	Babiałek	Babiałek
2.	Buk	Buk, Niepruszewo
3.	Chocz	Chocz, Stary Olesiec
4.	Czempień	Czempień
5.	Czerwonak	Owińska
6.	Damasławek	Damasławek
7.	Dąbie	Dąbie
8.	Dobra	Dobra

9.	Dolsk	Dolsk
10.	Duszniki	Duszniki
11.	Golina	Golina
12.	Gołuchów	Gołuchów, Kościelna Wieś, Kuchary
13.	Gostyń	Gostyń
14.	Granowo	Granowo
15.	Grodzisk Wielkopolski	Grodzisk Wielkopolski, Ptaszkowo
16.	Jaraczewo	Jaraczewo, Łobez
17.	Jastrowie	Jastrowie
18.	Kalisz	Kalisz
19.	Kawęczyn	Kowale Pańskie
20.	Każmierz	Bytyń
21.	Kiszkowo	Kiszkowo
22.	Kłecko	Kłecko
23.	Kłodawa	Kłodawa
24.	Kobyła Góra	Kobyła Góra
25.	Kobylin	Kobylin
26.	Koło	Koło
27.	Konin	Konin
28.	Kościan	Kościan, Racot
29.	Koźmin Wielkopolski	Koźmin Wielkopolski
30.	Koźminiek	Koźminiek
31.	Krajenka	Krajenka
32.	Krobia	Krobia
33.	Krotoszyn	Krotoszyn, Smoszew
34.	Krzywiń	Jerka
35.	Krzyż Wielkopolski	Krzyż Wielkopolski
36.	Książ Wielkopolski	Książ Wielkopolski
37.	Leszno	Leszno
38.	Lisków	Lisków
39.	Lubasz	Lubasz
40.	Łobżenica	Łobżenica
41.	Margonin	Margonin
42.	Miedzichowo	Bolewice
43.	Miejska Górka	Dłoń, Miejska Górka
44.	Mieścisko	Mieścisko
45.	Międzychód	Gorzyń, Kamionna, Łowyń, Międzychód
46.	Mikstat	Mikstat
47.	Miłosław	Miłosław
48.	Mosina	Mosina
49.	Nowy Tomyśl	Boruja Kościelna, Nowy Tomyśl
50.	Oborniki	Oborniki
51.	Odolanów	Odolanów, Świeca
52.	Okonek	Łędyczek, Podgaje
53.	Opalenica	Porążyn, Wojnowice
54.	Opatówek	Opatówek
55.	Ostroróg	Ostroróg
56.	Ostrów Wielkopolski	Ostrów Wielkopolski
57.	Ostrzeszów	Ostrzeszów

58.	Piaski	Piaski
59.	Piła	Piła
60.	Pleszew	Pleszew
61.	Pniewy	Pniewy
62.	Pobiedziska	Pobiedziska
63.	Połajewo	Połajewo
64.	Przygodzice	Antonin
65.	Rakoniewice	Rakoniewice, Rostarzewo, Ruchocice
66.	Rogoźno	Rogoźno
67.	Rychtal	Rychtal
68.	Ryczywół	Ludomy
69.	Siedlec	Kopanica, Żodyń
70.	Sieraków	Sieraków
71.	Skoki	Skoki
72.	Skulsk	Skulsk
73.	Stęszew	Strykowo
74.	Strzałkowo	Strzałkowo
75.	Sulmierzyce	Sulmierzyce
76.	Szamocin	Szamocin
77.	Szamotuły	Lipnica, Otorowo, Szamotuły
78.	Ślesin	Honoratka, Mikorzyn
79.	Środa Wielkopolska	Środa Wielkopolska
80.	Trzcianka	Trzcianka
81.	Tuliszków	Grzymiszew, Tuliszków
82.	Turek	Turek
83.	Ujście	Ujście
84.	Wągrowiec	Wągrowiec
85.	Wieleń	Wieleń
86.	Wielichowo	Wielichowo
87.	Wolsztyn	Obra, Wolsztyn
88.	Wronki	Wronki
89.	Września	Września
90.	Wyrzysk	Osiek nad Notecią, Wyrzysk
91.	Wysoka	Wysoka
92.	Zaniemyśl	Zaniemyśl
93.	Zbąszyń	Zbąszyń
94.	Zduny	Zduny
95.	Złotów	Złotów

T.33. Wykaz linii kolejowych na obszarze województwa wielkopolskiego

Lp.	Numer linii	Przebieg	Kategoria	Znaczenie
1.	3	Warszawa Zachodnia – Kunowice	magistralna	państwowe
2.	14	Łódź Kaliska – Tuplice	pierwszorzędna	państwowe
3.	18	Kutno – Piła Główna	pierwszorzędna	państwowe
4.	131	Chorzów Batory – Tczew	magistralna	państwowe
5.	181	Herby Nowe – Oleśnica – Herby Nowe – Kępno – Kępno – Oleśnica	pierwszorzędna	regionalne ponadlokalne
6.	203	Tczew – Kostrzyn – Czersk – Piła Główna – Piła Główna – Kostrzyn	pierwszorzędna	regionalne państwowe
7.	236	Wągrowiec – Bzowo Goraj	drugorzędna	ponadlokalne
8.	271	Wrocław Główny – Poznań Główny	magistralna	państwowe
9.	272	Kluczbork – Poznań Główny – Kluczbork – Poznań Starołęka – Poznań Starołęka – Poznań Główny	pierwszorzędna magistralna	państwowe
10.	281	Oleśnica – Chojnice – Oleśnica – Gniezno – Gniezno – Chojnice	pierwszorzędna drugorzędna	regionalne ponadlokalne
11.	307	Kępno Zachodnie – Kępno	znaczenia miejscowego	ponadlokalne
12.	351	Poznań Główny – Szczecin Główny	magistralna	państwowe
13.	352	Swarzędz – Poznań Starołęka	magistralna	państwowe
14.	353	Poznań Wschód – Skandawa	pierwszorzędna	państwowe
15.	354	Poznań Główny POD – Piła Główna	pierwszorzędna	regionalne
16.	355	Ostrów Wielkopolski – Grabowo Wielkie	pierwszorzędna	państwowe
17.	356	Poznań Wschód – Bydgoszcz Główna	drugorzędna	regionalne
18.	357	Sulechów – Luboń k. Poznania – Sulechów – Wolsztyn – Wolsztyn – Luboń k. Poznania	drugorzędna	ponadlokalne regionalne
19.	359	Leszno – Zbąszyń	drugorzędna	regionalne
20.	360	Jarocin – Kąkolewo	drugorzędna	ponadlokalne
21.	362	Kobylin – Rawicz	znaczenia miejscowego	ponadlokalne
22.	363	Międzychód – Skwierzyna	znaczenia miejscowego	ponadlokalne
23.	366	Kurza Góra – Kościan	znaczenia miejscowego	ponadlokalne
24.	368	Szamotuły – Międzychód	znaczenia miejscowego	ponadlokalne
25.	369	Mieszków – Czempień	znaczenia miejscowego	ponadlokalne
26.	371	Wolsztyn – Żagań	znaczenia miejscowego	ponadlokalne
27.	372	Bojanowo – Góra Śląska	znaczenia miejscowego	ponadlokalne
28.	373	Międzychód – Zbąszyń	znaczenia miejscowego	ponadlokalne
29.	374	Mirosław Ujski – Piła Główna	znaczenia miejscowego	ponadlokalne
30.	377	Gniezno Winiary – Sława Wielkopolska	znaczenia miejscowego	ponadlokalne
31.	388	Konin – Kazimierz Biskupi	znaczenia miejscowego	ponadlokalne
32.	390	Bzowo Goraj – Czarnków	znaczenia miejscowego	ponadlokalne
33.	394	Poznań Krzesiny – Kobylnica	pierwszorzędna	państwowe
34.	395	Zieliniec – Kiekrz	magistralna	państwowe
35.	403	Piła Północ – Ulikowo	drugorzędna	państwowe
36.	405	Piła Główna – Ustka	pierwszorzędna	regionalne
37.	544	Zamków – Borysławice	pierwszorzędna	państwowe
38.	737	Ponętów – Barłogi	pierwszorzędna	państwowe
39.	740	Ponętów – Zamków	pierwszorzędna	państwowe
40.	801	Poznań Starołęka PSK – Poznań Górczyn	magistralna	państwowe

41.	802	Poznań Starołęka PSK – Luboń k. Poznania	magistralna	państwowe
42.	803	Poznań Piątkowo – Suchy Las	pierwszorzędna	regionalne
43.	804	Poznań Antoninek – Nowa Wieś Poznańska	magistralna	państwowe
44.	805	Swarzędz – Stary Młyn	pierwszorzędna	regionalne
45.	806	Poznań Franowo PFD – Nowa Wieś Poznańska	pierwszorzędna	państwowe
46.	807	Sokołowo Wrześnińskie – Września	pierwszorzędna	państwowe
47.	808	Września – Podstolice	pierwszorzędna	państwowe
48.	809	Barłogi – Borysławice	pierwszorzędna	państwowe
49.	811	Stary Staw – Franklinów	pierwszorzędna	państwowe
50.	812	Kępno R5 – Hanulin R39	pierwszorzędna	regionalne
51.	813	Kępno KP1 – Hanulin R5	pierwszorzędna	regionalne
52.	814	Kępno R38 – Hanulin R2	pierwszorzędna	regionalne
53.	815	Durzyn – Krotoszyn	pierwszorzędna	regionalne
54.	816	Krotoszyn – Osusz	pierwszorzędna	regionalne
55.	823	Poznań Franowo PFD – Stary Młyn	pierwszorzędna	regionalne
56.	824	Pokrzywno – Poznań Franowo PFD	pierwszorzędna	regionalne
57.	826	Jarocin R 10 – Jarocin R 16 T 111	pierwszorzędna	regionalne
58.	983	Jarocin R 286 – Jarocin R 152 T25	pierwszorzędna	regionalne
59.	984	Poznań Franowo PFB – Poznań Franowo PFA	pierwszorzędna	regionalne
60.	999	Piła Główna – Piła Północ	znaczenia miejscowego	regionalne
61.	-	Gniezno – Anastazewo	wąskotorowa	-
62.	-	Stare Bojanowo – Wielichowo	wąskotorowa	-
63.	-	Opatówek – Korzeniew	wąskotorowa	-
64.	-	Środa Wielkopolska – Zaniemyśl	wąskotorowa	-

T.34. Wykaz lotnisk i lądowisk cywilnych na obszarze województwa wielkopolskiego

Lp.	Nazwa lądowiska	Przeznaczenie	Miejscowość	Gmina
1.	Port Lotniczy Poznań - Ławica	międzynarodowy port lotniczy	Poznań	Poznań
2.	Poznań/Kobylnica	lotnisko sportowe	Kobylnica	Swarzędz
3.	Michałków k/Ostrowa Wielkopolskiego	lotnisko sportowe	Michałków	gmina Ostrów Wielkopolski
4.	Strzyżewice k/Leszna	lotnisko sportowe	Strzyżewice	Leszno/Święciechowa
5.	Clip Logistics	lądowisko śmigłowcowe	Jasin	Swarzędz
6.	Debrzno	lądowisko samolotowe	Debrzno Wieś	Lipka
7.	Działyń	lądowisko samolotowe	Działyń	Kłecko
8.	Jarocin – szpital	lądowisko sanitarne	Jarocin	Jarocin
9.	Jaryszewo	lądowisko samolotowe	Jaryszewo	Obrzycko
10.	Kalisz – szpital wojewódzki	lądowisko sanitarne	Kalisz	Kalisz
11.	Kazimierz Biskupi	lądowisko samolotowe	Kazimierz Biskupi	Kazimierz Biskupi
12.	Kąkolewo	lądowisko samolotowe	Kąkolewo	Grodzisk Wielkopolski
13.	Konin – szpital	lądowisko sanitarne	Konin	Konin
14.	Koziegłowy ZD	lądowisko samolotowe	Koziegłowy	Czerwonak
15.	Krepsko	lądowisko samolotowe	Krepsko	Szydłowo
16.	Krotoszyn – szpital	lądowisko sanitarne	Krotoszyn	Krotoszyn
17.	Leszno – szpital	lądowisko sanitarne	Leszno	Leszno
18.	Międzychód – szpital	lądowisko sanitarne	Międzychód	Międzychód
19.	Nowy Tomyśl	lądowisko sanitarne	Nowy Tomyśl	Nowy Tomyśl
20.	Oborniki Słonawy	lądowisko samolotowe	Oborniki	Oborniki

21.	Ostrów Wielkopolski – szpital	ładowisko sanitarne	Ostrów Wielkopolski	miasto Ostrów Wielkopolski
22.	Pago Dąbcze	ładowisko samolotowe	Dąbcze	Rydzyna
23.	Piła	ładowisko samolotowe	Piła	Piła
24.	Piła – szpital	ładowisko sanitarne	Piła	Piła
25.	Piła Motylewo	ładowisko śmigłowcowe	Piła	Piła
26.	Pleszew – szpital	ładowisko sanitarne	Pleszew	Pleszew
27.	Powodowo	ładowisko samolotowe	Powodowo	Wolsztyn
28.	Poznań – Bednary	ładowisko samolotowe	Bednary	Pobiedziska
29.	Poznań – szpital wojewódzki	ładowisko sanitarne	Poznań	Poznań
30.	Poznań Szwajcarska – szpital	ładowisko sanitarne	Poznań	Poznań
31.	PRH Stawnica	ładowisko śmigłowcowe	Stawnica	Złotów
32.	Puszczykowo – szpital	ładowisko sanitarne	Puszczykowo	Puszczykowo
33.	PZZ Piła	ładowisko śmigłowcowe	Piła	Piła
34.	Radzewice k/Poznania	ładowisko samolotowe	Radzewice	Mosina
35.	Sobota	ładowisko śmigłowcowe	Sobota	Rokietnica
36.	Sowiniec	ładowisko samolotowe	Sowiniec	Mosina
37.	Szamotuły – szpital	ładowisko sanitarne	Szamotuły	Szamotuły
38.	Śmiłowo	ładowisko samolotowe	Śmiłowo	Kaczory
39.	Śrem – szpital	ładowisko sanitarne	Śrem	Śrem
40.	Środa Wielkopolska – szpital	ładowisko sanitarne	Środa Wielkopolska	Środa Wielkopolska
41.	Trzcianka – szpital	ładowisko sanitarne	Trzcianka	Trzcianka
42.	Zakrzewo	ładowisko samolotowe	Zakrzewo	Dopiewo
43.	Zborowo	ładowisko samolotowe	Zborowo	Dopiewo
44.	Złotów – szpital	ładowisko sanitarne	Złotów	Złotów
45.	Żerniki	ładowisko samolotowe	Żerniki/Gądki	Kórnik

3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

T.35. Wykaz obiektów nadawczych na obszarze województwa wielkopolskiego

Lp.	Nazwa obiektu	Adres obiektu	Dł. geogr. [WGS-84]	Szer. geogr. [WGS-84]	Promień strefy ochronnej[m]	Maksymalna wysokość zabudowy [m n.p.t.]
1.	SLR Bolewice	64-305 Bolewice ul. Szkolna 71	16E08'25,6"	52N23'59,1"	150	15
2.	TSR Chodzież/ ul. Strzelecka	64-800 Chodzież ul. Strzelecka 17	16E54'33,2"	52N59'07,2"	150	15
3.	SLR Czarnków	64-700 Czarnków ul. Chodzieska 13	16E35'35,0"	52N54'07,0"	200	20
4.	TON Damasławek	62-110 Damasławek	17E29'20,0"	52N50'12,0"	150	15
5.	SLR Domachowo	63-840 Domachowo Nr 34a	17E03'30,2"	51N48'50,7"	200	20
6.	SLR Dziadowice	62-709 Malanów Nr 94	18E22'53,5"	51N59'46,7"	150	15
7.	RTCN Gniezno/ Chojna	62-130 Chojna Działka Nr 130/1,	17E17'25,0"	53N00'47,0"	150	15
8.	SLR Kalisz/ Chełmce	62-860 Chełmce Działka Nr 110	18E10'02,1"	51N42'04,5"	200	20
9.	RTCN Kalisz/ Mikstat	63-510 Kaliszkowice Kaliskie Działka Nr 1150/1	17E59'39,1"	51N31'56,0"	150	15
10.	TON Kobyła Góra	63-507 Parzynów Działka Nr 322/2	17E53'08,1"	51N21'14,4"	150	15
11.	TON Konin / ul. 11 Listopada	62-510 Konin ul. 11 Listopada 17/33a	18E16'19,8"	52N13'49,1"	200	20
12.	RTCN Konin / Żółwiniec	62-561 Stanisławowo Działka Nr 363	18E19'40,4"	52N23'55,5"	150	15
13.	TON Oborniki Wielkopolskie	64-600 Oborniki Wielkopolskie, Uścikowo, Działka Nr 388/3	16E47'44"	52N38'23"	200	20
14.	TON Poznań/AE	61-895 Poznań ul. Powstańców W. 16	16E55'19,6"	52 N 24'18,1"	200	20
15.	SLR Poznań/ Piątkowo	60-685 Poznań Szymanowskiego 17	16E54'20,0"	52N27'33,0"	200	20
16.	RTCN Poznań / Śrem	63-100 Góra Działka Nr 71/13	16E59'03,8"	52N07'02,6"	150	15
17.	SLR Szamotuły	64-500: Szamotuły ul. Lipowa 2	16E35'04,8"	52N36'45,0"	200	20
18.	RON Wągrowiec / ul. Mickiewicza	62-100 Wągrowiec ul. Mickiewicza 13a	17E12'17,9"	52N48'56,8"	200	20
19.	TON Zduny	63-760 Zduny ul. 1 Maja 3,	17E21'52,8"	51N38'56,7"	200	20
20.	SLR Żerków	63-210 Żerków ul. Cmentarna	17E34'07,0"	52N04'15,8"	200	20

T.36. Wykaz sieci szkieletowej cyfrowych linii radiowych na obszarze województwa wielkopolskiego

Lp.	Typ obiektu	Stacja Nadawcza	Typ obiektu	Stacja Odbiorcza	Szerokość pasa ochronnego [m]	Maksymalna wysokość zabudowy [m n.p.t.]
1.	SLR	Poznań / Piątkowo	SLR	Bolewice	80	15
2.	SLR	Bolewice	RTCN	Jemiołów	90	10
3.	SLR	Poznań / Piątkowo	RTCN	Śrem	70	30
4.	RTCN	Śrem	SLR	Żerków	70	15
5.	RTCN	Śrem	SLR	Domachowo	70	20
6.	SLR	Żerków	SLR	Chełmce	80	20
7.	SLR	Chełmce	RTCN	Mikstat	50	50
8.	SLR	Chełmce	SLR	Dziadowice	70	40
9.	SLR	Dziadowice	RTCN	Żółwiniec	70	10
10.	RTCN	Żółwiniec	OM	Konin Powstańców	50	10
11.	SLR	Poznań / Piątkowo	SLR	Szamotuły	70	30
12.	SLR	Szamotuły	SLR	Czarnków	70	20
13.	SLR	Czarnków	PTK	Podanin	50	35

14.	SB PTK	Podanin	RTCN	Chojna	50	30
15.	RTCN	Chojna	TON	Damaśławek	50	15
16.	RTCN	Chojna	RTCN	Trzeciewiec	90	50
17.	SLR	Czarnków	RTCN	Rusinowo	70	30
18.	SLR	Czarnków	OM	Piła al. Piastów	50	10
19.	SLR	Chełmce	RTCN	Zygry	80	25
20.	TON	Oborniki	SLR	Szamotuły	50	15
21.	TON	Zduny ul. 1 Maja 3	RON	Trzebnica / g. Farna	70	10
22.	TON	Kobyła Góra	RTCN	Mikstat	50	30

T.37. Wykaz planowanych przedsięwzięć w zakresie elektroenergetycznej sieci przesyłowej nieujętych jako inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Lp.	Nazwa inwestycji
1.	Rozbudowa rozdzielni 110 kV w stacji 220/110 kV Piła Krzewina dla przyłączenia farm wiatrowych: FW Krzewina i FW Chwiram
2.	Rozbudowa i modernizacja stacji Piła Krzewina w związku z wprowadzeniem linii 400 kV, instalacją AT 400/110 kV oraz dławika
3.	Uruchomienie drugiego toru linii 400 kV Kromolice – Plewiska wraz z utworzeniem gwiazdy 220 kV relacji Plewiska – Konin z odczepem do Poznań Południe
4.	Rozbudowa stacji 400/220/110 kV Plewiska
5.	Modernizacja stacji 220/110 kV Czerwonak
6.	Rozbudowa stacji 400/220/110 kV Pątnów wraz z wprowadzeniem linii 400 kV Kromolice – Pątnów
7.	Modernizacja linii 220 kV Pątnów – Konin w celu dostosowania do zwiększonych przesyłów mocy
8.	Budowa linii 400 kV Włocławek Azoty do nacięcia linii 400 kV Pątnów – Jasiniec
9.	Modernizacja stacji 220/110 kV Konin
10.	Rozbudowa stacji 220/110 kV Konin
11.	Rozbudowa rozdzielni 110 kV w stacji 220/110 kV Adamów dla przyłączenia wytwórni gazów technicznych
12.	Rozbudowa stacji 220/110 kV Adamów
13.	Rozbudowa rozdzielni 400 kV w stacji 400/110 kV Ostrów wraz z instalacją urządzeń do kompensacji mocy biernej
14.	Podwieszenie drugiego toru 400 kV na linii Ostrów – Kromolice
15.	Modernizacja urządzeń wytwórczych w Elektrowni Pątnów I o łącznej mocy 1500 MW
16.	Rozbudowa rozdzielni 400 kV w stacji 400/110 kV Kromolice dla przyłączenia FW Wielkopolska

T.38. Wykaz planowanych przedsięwzięć w zakresie elektroenergetycznej sieci dystrybucyjnej nieujętych jako inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Lp.	Nazwa inwestycji
1.	Przebudowa jednotorowej linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Pniewy (PNI) - GPZ Wronki (WRO) do gabarytów linii dwutorowej z wprowadzeniem sekcjonowanej pracy rozdzielni 110 kV w GPZ Pniewy (PNI) i GPZ Wronki (WRO)
2.	Przebudowa jednotorowego ciągu liniowego napowietrznego WN-110 kV wyprowadzonego z GPZ Pniewy w kierunku SE Morzyczyn na dwutorowy z przyłączeniem stacji transformatorowych 110 kV/SN (tj. GPZ Drawski Młyn, GPZ Dobięgniew, GPZ Krzęcin, proj. GPZ Choszczno II, GPZ Choszczno, GPZ Dolice, GPZ Stargard Wschód) do nowych ciągów
3.	Przebudowa istniejącego jednotorowego ciągu liniowego napowietrznego 110 kV wyprowadzonego z GPZ Pniewy w kierunku SE Gorzów na dwutorowy relacji GPZ Pniewy - SE Baczyzna (1 tor)/SE Gorzów (2 tor) z przyłączeniem stacji transformatorowych 110kV/SN (tj. GPZ Sieraków, GPZ Międzychód, GPZ Zielomyśl, GPZ Międzyrzecz, proj. GPZ Skwierzyna II, GPZ Skwierzyna) do nowych ciągów

4.	<p>Zmiana konfiguracji pracy sieci dystrybucyjnej ENEA Operator Sp. z o. o. w centralnym obszarze województwa wielkopolskiego - powiązanie nowego punktu transformacji 400/110 kV Kromolice z siecią 110 kV ENEA Operator Sp. z o. o. (układ docelowy):</p> <p>a) budowa linii dwutorowej 110 kV relacji SE Kromolice (KRM) w kierunku GPZ Nagradowice (NAG) (GPZ Swarzędz (SWA)) w następującym układzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wprowadzenie jednego z torów do GPZ Nagradowice (NAG), - połączeniu drugiego toru z wypiętą w GPZ Nagradowice (NAG) linią z kierunku GPZ Swarzędz (SWA); <p>b) budowa linii dwutorowej 110 kV relacji RS 110 kV Garaszewo (GAR) w kierunku GPZ Nagradowice (NAG) (SE Kromolice (KRM)) z wykorzystaniem trasy jednotorowego fragmentu istniejącej linii GPZ Nagradowice (NAG) + GPZ Poznań Południe (PPD) w następującym układzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wprowadzenie jednego z torów poprzez proj. GPZ Szczepankowo (SCE) do GPZ Nagradowice (NAG), - wprowadzenie drugiego z torów poprzez GPZ Gądkę (GDK) do SE Kromolice (KRM); <p>c) budowa RS 110 kV Garaszewo (GAR) w układzie dwusystemowym ze sprzęgłem podłużno-poprzecznym oraz następującymi polami liniowymi 110 kV:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kierunek SE Kromolice (KRM) (poprzez GPZ Szczepankowo (SCE), GPZ Nagradowice (NAG)), - kierunek SE Kromolice (KRM) (poprzez GPZ Gądkę (GDK), - kierunek GPZ Bema (BMA), - kierunek GPZ Zegrze (ZEG) (sekcja 1), kierunek GPZ Poznań Starołęka (PST), - kierunek GPZ Zegrze (ZEG) (sekcja 2); <p>wraz z wprowadzeniem do RS 110 kV Garaszewo (GAR) czterech odcinków kablowych 110 kV jako wcięcia w dwie linie 110 kV relacji GPZ Poznań Starołęka (PST) - GPZ Zegrze (ZEG), GPZ Bema (BMA) - GPZ Zegrze (ZEG);</p> <p>d) budowa linii 110 kV od SE Kromolice (KRM) do stanowiska nr 17 (w rejonie miejscowości Słupia Wielka) kierunek GPZ Środa (SRO).</p>
5.	<p>Zmiana konfiguracji pracy sieci dystrybucyjnej ENEA Operator Sp. z o. o. w zachodnim obszarze województwa wielkopolskiego:</p> <p>a) przebudowa jednotorowej linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Pniewy (PNI) -GPZ Wronki (WRO) do gabarytów linii dwutorowej z wprowadzeniem sekcjonowanej pracy rozdzielni 110 kV w GPZ Pniewy (PNI) i GPZ Wronki (WRO);</p> <p>b) przebudowa jednotorowego ciągu liniowego napowietrzego</p> <p>c) WN-110 kV wyprowadzonego z GPZ Pniewy w kierunku SE Morzyczyn na dwutorowy z przyłączeniem stacji transformatorowych 110 kV/SN (tj. GPZ Drawski Młyn, GPZ Dobięgniew, GPZ Krzęcin, proj. GPZ Choszczno II, GPZ Choszczno, GPZ Dolice, GPZ Stargard Wschód) do nowych ciągów;</p> <p>d) przebudowa istniejącego jednotorowego ciągu liniowego napowietrzego 110 kV wyprowadzonego z GPZ Pniewy w kierunku SE Gorzów na dwutorowy relacji GPZ Pniewy -SE Baczyzna (1 tor)/SE Gorzów (2 tor) z przyłączeniem stacji transformatorowych 110kV/SN, tj. GPZ Sieraków, GPZ Międzychód, GPZ Zielomysł, GPZ Międzyrzecz, proj. GPZ Skwierzyna II, GPZ Skwierzyna) do nowych ciągów.</p>
6.	Budowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Rawicz (RAW) - GPZ Góra (GOA)
7.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji SE Leszno Gronowo (LES) - GPZ Śmigiel (SMI)
8.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Śmigiel (SMI) - RS Widziszewo (WDZ) - GPZ Kościan (KCI)
9.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Stęszew (SEW) - SE Plewiska (PLE)
10.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji SE Leszno Gronowo (LES) - GPZ Śrem Helenki (HEL)
11.	Budowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji SE Kromolice (KRM) - stanowisko nr 17 Słupia Wielka
12.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Swarzędz (SWA) - GPZ Nagradowice (NAG), wobec zmiany konfiguracji pracy sieci dystrybucyjnej w obszarze powiązanym z nową stacją NN/110 kV Kromolice
13.	Budowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Nagradowice (NAG) - SE Kromolice (KRM)
14.	Przebudowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Nagradowice (NAG) - GPZ Gądkę (GDK), wobec zmiany konfiguracji pracy sieci dystrybucyjnej w obszarze powiązanym z nową stacją NN/110 kV Kromolice
15.	Przebudowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Gądkę (GDK) - GPZ Poznań Południe (PPD), wobec zmiany konfiguracji pracy sieci dystrybucyjnej w obszarze powiązanym z nową stacją NN/110 kV Kromolice
16.	Budowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji RS Garaszewo (GAR) - projektowany GPZ Szczepankowo (SCE) - GPZ Nagradowice (NAG)
17.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Wolsztyn (WST) - GPZ Sława (SLW)
18.	Budowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Nowy Tomyśl (NOT) - GPZ Pniewy (PNI)
19.	Budowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji linia Nowy Tomyśl - Pniewy (NOT-PNI) -RS Kuślin
20.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Międzychód (MDH) - GPZ Zielomysł (ZIE)
21.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Pniewy (PNI) - GPZ Duszniki (DUW)
22.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Duszniki (DUW) - SE Plewiska (PLE)
23.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Wronki (WRO) - GPZ Pniewy (PNI)
24.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Drawski Młyn (DRM) - GPZ Dobięgniew (DBG)
25.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Wronki (WRO) - GPZ Czarnków Płyty (ZPP)
26.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji SE Piła Krzewina (PKW) - GPZ Wałcz (WLC)
27.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Piła Południe (PIP) - GPZ Piła Centrum (PIC)
28.	Budowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji SE Piła Krzewina (PKW) - GPZ Miasteczko Krajeńskie (MKR)
29.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Wyrzysk (WYR) - GPZ Kcynia (KCN)
30.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Wyrzysk (WYR) - GPZ Nakło (NAK)
31.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Wągrowiec (WAG) - GPZ Rogoźno (RGZ)
32.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Bolechowo (BLH) - SE Czerwonak (CZE)
33.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Trzemeszno (TRN) - GPZ Mogilno (MOG)
34.	Modernizacja linii napowietrznej WN-110 kV relacji 1 tor - SE Pątnów (PAT) - GPZ Pakość (PAK), 2 tor - SE Pątnów (PAT) - GPZ Janikowo (JNK)

35.	Modernizacja linii napowietrznej dwutorowej WN-110 kV relacji 1 tor: SE Czerwonak (SE) - stacja abonencka GPZ Centralna Oczyszczalnia Ścieków (COS) - stacja abonencka GPZ EC2 Karolin (EC2), 2 tor: SE Czerwonak (CZE) - stacja abonencka GPZ EC2 Karolin (EC2)
36.	Budowa linii napowietrznej WN-110 kV stanowiącej zasilanie planowanego GPZ-u Suchy Las (SYL) jako wcięcie do istniejącej linii napowietrznej relacji GPZ Piątkowo (PKO) - GPZ Kiekrz (KEK)
37.	Przebudowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Cytadela (CTD) - stacja abonencka GPZ EC1 Garbary (POE), wobec zaplanowanej budowy GPZ Garbary w nowej lokalizacji (poza terenem elektrowni Garbary) zastępującej stację istniejącą; (utworzenie powiązania napowietrzno-kablowego) przy zachowaniu relacji GPZ Cytadela (CTD) - planowana stacja GPZ Garbary
38.	Przebudowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji stacja abonencka GPZ EC1 Garbary (POE) - stacja abonencka GPZ EC2 Karolin (EC2), wobec zaplanowanej budowy GPZ Garbary w nowej lokalizacji (poza terenem elektrowni Garbary) zastępującej stację istniejącą; (utworzenie powiązania napowietrzno-kablowego) przy zachowaniu relacji GPZ EC2 Karolin (EC2) - planowana stacja GPZ Garbary
39.	Przebudowa linii napowietrzno-kablowej WN-110 kV relacji GPZ Zegrze (ZEG) - GPZ Bema (BMA), wobec zmiany konfiguracji pracy sieci dystrybucyjnej w obszarze powiązanych z nową stacją NN/110 kV Kromolice; do układu: GPZ Bema (BMA) - RS Garaszewo (GAR), Zegrze (ZEG) - RS Garaszewo (GAR)
40.	Przebudowa linii napowietrzno-kablowej WN-110 kV relacji GPZ Zegrze (ZEG) - GPZ Poznań Starołęka (PST), wobec zmiany konfiguracji pracy sieci dystrybucyjnej w obszarze powiązanych z nową stacją NN/110 kV Kromolice; do układu: GPZ Poznań Starołęka (PST) - RS Garaszewo (GAR), Zegrze (ZEG) - RS Garaszewo (GAR)
41.	Budowa linii kablowej WN-110 kV stanowiącej zasilanie planowanego GPZ-u Towarowa jako wcięcie do istniejącej linii kablowej relacji GPZ Jeżyce (JEZ) - GPZ Bema (BMA)
42.	Modernizacja stacji GPZ Antoninek (ANT)
43.	Modernizacja stacji GPZ Bolechowo (BLH)
44.	Modernizacja stacji GPZ Bema (BMA)
45.	Modernizacja stacji GPZ Bojanowo (BOJ)
46.	Modernizacja stacji GPZ Chodzież (CHD)
47.	Modernizacja stacji GPZ Cytadela (CTD)
48.	Modernizacja stacji GPZ Czarnków (CZK)
49.	Budowa rozdzielni sieciowej RS Garaszewo
50.	Budowa stacji GPZ Garbary w nowej lokalizacji (poza teren elektrowni Garbary) zastępująca stację istniejącą
51.	Modernizacja stacji GPZ Górczyn (GCZ)
52.	Modernizacja stacji GPZ Gniezno Wschód (GN2)
53.	Modernizacja stacji GPZ Gostyń (GTN)
54.	Modernizacja stacji GPZ Poznań HCP (PHC)
55.	Modernizacja stacji GPZ Hówiec (ILO)
56.	Modernizacja stacji GPZ Jastrowie (JST)
57.	Budowa rozdzielni sieciowej RS Kuślin (KUS)
58.	Modernizacja stacji SE Leszno Gronowo (LES)
59.	Modernizacja stacji GPZ Miasteczko Krajeńskie (MKR)
60.	Modernizacja stacji GPZ Międzychód (MDH)
61.	Modernizacja stacji GPZ Naramowice (NAR)
62.	Modernizacja stacji GPZ Nowy Tomyśl (NOT)
63.	Modernizacja stacji GPZ Oborniki (OBO)
64.	Modernizacja stacji GPZ Piła Południe (PIP)
65.	Modernizacja stacji GPZ Pniewy (PNI)
66.	Modernizacja stacji GPZ Poznań Główna (PGL)
67.	Modernizacja stacji GPZ Poznań Pogodno (PPO)
68.	Modernizacja stacji GPZ Poznań Rataje (POR)
69.	Modernizacja stacji GPZ Poznań Sołacz (POS)
70.	Budowa stacji GPZ Suchy Las (SYL)
71.	Budowa stacji GPZ Szczepankowo (SCE)
72.	Budowa stacji GPZ Śmiłowo (SMO)
73.	Modernizacja stacji GPZ Śrem (SRE)
74.	Budowa stacji GPZ Towarowa (TWA)
75.	Modernizacja stacji GPZ Trzemeszno (TRN)
76.	Modernizacja stacji GPZ Wawrzyńca (WAW)
77.	Modernizacja stacji GPZ Wolsztyn (WST)
78.	Modernizacja stacji GPZ Wronki (WRO)
79.	Modernizacja stacji GPZ Września Wschód (WSW)

80.	Budowa stacji GPZ Wronki w nowej lokalizacji, wraz z utworzeniem punktu transformacji NN/110 kV
81.	Budowa stacji GPZ Krobia wraz z zasilaniem stacji po stronie WN-110 kV jako wcięcie w linię relacji GPZ Gostyń (GTN) - GPZ Pępowo (PEP)
82.	Budowa linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ Rawicz (RAW) - planowana stacja GPZ Krobia
83.	Budowa stacji GPZ Borek Wielkopolski wraz z zasilaniem stacji po stronie WN-110 kV jako wcięcie w planowaną linię relacji GPZ Gostyń (GTN) - planowany GPZ Boguszyn (na odcinku/wyprowadzeniu linii z GPZ Gostyń (GTN) planowana dwutorowa linia napowietrzna WN-110 kV relacji 1 tor: GPZ Gostyń - planowana stacja GPZ Borek Wielkopolski oraz 2 tor: GPZ Gostyń - GPZ Pępowo)
84.	Budowa stacji GPZ Boguszyn wraz z zasilaniem stacji po stronie WN-110 kV jako wcięcie w planowaną linię relacji planowany GPZ Borek Wielkopolski - GPZ Jarocin
85.	Modernizacja stacji GPZ Bolechowo (BLH)
86.	Rozbudowa stacji GPZ Budzyn (BUZ)
87.	Rozbudowa stacji GPZ Duszniki (DUW)
88.	Budowa stacji GPZ Gniezno Piekary wraz z zasilaniem stacji po stronie WN-110 kV jako wcięcie w linię relacji GPZ Gniezno Winiary (GNI) - GPZ Fałkowo (FAL)
89.	Budowa stacji GPZ Komorniki wraz z zasilaniem stacji po stronie WN-110 kV jako wcięcie w linię WN-110 kV relacji SE Plewiska (PLE) - GPZ Poznań Południe (PPD)
90.	Budowa stacji GPZ Kostrzyn wraz z zasilaniem stacji po stronie WN-110 kV jako wcięcie w linię WN-110 kV relacji GPZ Swarzędz (SWA) - GPZ Nekla (NEK)
91.	Budowa stacji GPZ Leszno Zachód wraz z zasilaniem stacji po stronie WN-110 kV jako wcięcie w linię relacji GPZ Włoszakowice (WLS) - SE Leszno Gronowo (LES)
92.	Budowa stacji GPZ Mechowo wraz z zasilaniem stacji po stronie WN-110 kV jako wcięcie w linię WN-110 kV relacji GPZ Swarzędz (SWA) - GPZ EC2 Karolin (EC2)
93.	Budowa stacji GPZ Naramowice II wraz z zasilaniem stacji po stronie WN-110 kV jako wcięcie w linię WN-110 kV relacji SE Czerwonak (CZE) - GPZ Piątkowo (PKO)
94.	Rozbudowa stacji elektroenergetycznej GPZ Piastowice (PIS)
95.	Budowa stacji GPZ Polanka wraz z zasilaniem stacji po stronie WN-110 kV jako wcięcie w linię WN-110 kV relacji GPZ Bema (BMA) - GPZ Nadolnik (NAD)
96.	Modernizacja stacji GPZ Tarnowo Podgórne (TPO)
97.	Budowa stacji GPZ Tarnowo Podgórne II wraz z zasilaniem stacji po stronie WN-110 kV jako wcięcie w planowaną linię SE Plewiska (PLE) - GPZ Tarnowo
98.	Budowa stacji GPZ Lipka wraz z linią 110 kV Złotów - Lipka
99.	Budowa stacji GPZ Rąbczyn pod linią 110 kV Wągrowiec - Piastowice
100.	Budowa stacji GPZ Książ Wielkopolski zasilana linią 2-torową jako wcięcie w linię relacji Śrem - Środa oraz powiązanie z projektowanym GPZ Borek
101.	Budowa stacji GPZ Wielichowo
102.	Budowa stacji GPZ Batorowo zasilana linią 2-torową jako wcięcie w linię Sady-Plewiska
103.	Przebudowa linii 110 kV relacji SE Ostrów - GPZ Ociąż - GPZ Pleszew z linii jednotorowej na dwutorową
104.	Przebudowa linii 110 kV relacji GPZ Jarocin Wschód - GPZ Ludwinów - RS Gizałki - GPZ Zagórów - GPZ Konin Nowy Dwór - El. Konin
105.	Przebudowa linii 110 kV relacji El. Konin - GPZ Cienin - GPZ Stupca
106.	Przebudowa linii 110 kV relacji El. Konin - GPZ Sompolno - GPZ Lubraniec z linii jednotorowej na dwutorową
107.	Modernizacja linii 110 kV relacji GPZ Koło Ruchenna - GPZ Koło Wschód - GPZ Barłogi - GPZ Kłodawa
108.	Modernizacja linii 110 kV GPZ Krotoszyn Mahle - GPZ Krotoszyn Północ
109.	Budowa GPZ Ostrów Wschód
110.	Przebudowa linii 110 kV relacji GPZ Kalisz Piwonice - GPZ Opatówek - GPZ Błaszki wraz z budową wprowadzenia linii 110 kV do GPZ Opatówek
111.	Przebudowa linii 110 kV relacji GPZ Pleszew - GPZ Jarocin Wschód z linii jednotorowej na dwutorową
112.	Przebudowa linii 110 kV relacji SE Ostrów - GPZ Kalisz Piwonice / GPZ Kalisz Zachód z linii jednotorowej na dwutorową
113.	Przebudowa linii 110 kV relacji El. Konin - GPZ Niesłusz - GPZ Krągola - GPZ Turek Zdrojki
114.	Przebudowa linii 110 kV relacji El. Konin - GPZ Konin Południe - GPZ Rychwał - GPZ Stawiszyn - GPZ Kalisz Północ
115.	Przebudowa linii 110 kV relacji El. Adamów - GPZ Żuki - GPZ Ceków - GPZ Kalisz Piwonice
116.	Przebudowa linii 110 kV relacji GPZ Kraski - GPZ Łęczycza
117.	Przebudowa linii 110 kV relacji GPZ Kłodawa - GPZ Krośniewice
118.	Przebudowa linii 110 kV relacji El. Pątnów - GPZ Witkowo/GPZ Kleczew - GPZ Gniezno (w granicach EOP)
119.	Przebudowa linii 110 kV relacji El. Pątnów - GPZ Kleczew
120.	Przebudowa linii 110 kV relacji GPZ Jarocin Południe - GPZ Koźmin
121.	Przebudowa linii 110 kV relacji SE Ostrów - GPZ Krotoszyn Północ z linii jednotorowej na dwutorową
122.	Budowa dwutorowej linii 110 kV stanowiącej zasilanie planowanego GPZ Gołuchów, jako wcięcie do istniejącej linii 110kV relacji GPZ Ociąż - GPZ Pleszew
123.	Budowa dwutorowej linii 110 kV stanowiącej zasilanie planowanego GPZ Skalmierzyce, jako wcięcie do istniejącej linii 110 kV relacji SE Ostrów - GPZ Kalisz Piwonice
124.	Budowa GPZ Gołuchów

125.	Budowa GPZ Skalmierzyce
126.	Przebudowa linii 110 kV relacji Żmigród - Rawicz
127.	Modernizacja linii 110 kV relacji Milicz – Krotoszyn Północ
128.	Modernizacja linii 110 kV Kępno - Kostów

T.39. Wykaz planowanych przedsięwzięć w zakresie sieci i urządzeń gazowniczych nieujętych jako inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Lp.	Nazwa inwestycji
1.	Przyłączenie do sieci przesyłowej Zakładu Produkcyjnego IMA w m. Murowana Goślina
2.	Przyłączenie do sieci przesyłowej sieci dystrybucyjnej zasilającej odbiorców na obszarze miasta i gminy Koźmin Wielkopolski
3.	Zagospodarowanie złóż Zbąszyń i Babimost wraz z budową rurociągu relacji OG Babimost – OC Zbąszyń – Węzeł Sątopy
4.	Zagospodarowanie złoża Czarna Wieś wraz z budową rurociągów DN 50 od odwiertów Czarna Wieś-4 i Czarna Wieś-5 do OG Ujazd
5.	Zagospodarowanie odwiertu Wielichowo 8 wraz z budową rurociągu DN 80 od odwiertu Wielichowo-8 do odwiertu Wielichowo-4
6.	Zagospodarowanie odwiertu Ruchocice-6k – wraz z budową rurociągu DN 80 od przedmiotowego odwiertu do odwiertu Ruchocice-3
7.	Zagospodarowanie odwiertów na złożu Paproć – planuje się: rurociąg gazu ziemnego DN 80 relacji: strefa przyodwiertowa P-61 (poprzez odwiert P-62) do istniejącego gazociągu DN 200 biegnącego ze strefy przyodwiertowej Cicha Góra-7 do OG Cicha Góra oraz (5a) rurociąg gazu ziemnego DN 80 długości ok. 80m, łączący strefę przyodwiertową Paproć-64 z istniejącym gazociągiem DN 200 biegnącym ze strefy przyodwiertowej Cicha Góra-8 do strefy przyodwiertowej Cicha Góra-7, (5b) rurociąg gazu ziemnego DN 80 długości ok. 690m, łączący strefę przyodwiertową Paproć-65 z istniejącym gazociągiem DN 200 biegnącym ze strefy przyodwiertowej Cicha Góra-5 do strefy przyodwiertowej Cicha Góra-8
8.	Przebudowa KRNiGZ Buk pod kątem intensyfikacji wydobycia ropy naftowej ze złoża Buk – planuje się nowy rurociąg od KRNiGZ Buk do odwiertu Buk-15
9.	Zagospodarowanie złoża Solec – planuje się: rurociąg od odwiertu OP Solec do stacji SRP Mchy
10.	Rurociąg od odwiertów Pakosław-2 i Pakosław-4 do OG Pakosław
11.	Rurociąg od OG Pakosław do KGZ Załęcze
12.	Rurociąg od OP Rawicz/Strefa przyodwiertowa Rawicz-21 do rurociągu relacji Pakosław – KGZ Załęcze
13.	Zagospodarowanie odwiertu Koźminiec-1 z podłączeniem rurociągiem do Strefy Przyodwiertowej (SP) Karmin-1
14.	Zagospodarowanie odwiertu Sieraków-1 z podłączeniem rurociągiem do SP Grotów-1
15.	Rurociąg relacji Mieszalnia Grodzisk – SRP Sątopy
16.	Zagospodarowanie odwiertu Rokietnica-5 z podłączeniem rurociągiem do OG Młodasko
17.	Zagospodarowanie odwiertu Turkowo-2 z podłączeniem rurociągiem do istniejącego rurociągu relacji Duszniki-Bukowiec
18.	Zagospodarowanie odwiertu Pniewy-5l-1 z podłączeniem rurociągiem do OG Duszniki
19.	Zagospodarowanie odwiertów Ołaczewo-1k i Połazewo-1k z podłączeniem rurociągami do SP Miłosław-5
20.	Zagospodarowanie odwiertów Barowo-5 i Szczepowice-1 z podłączeniem rurociągami do SP Łęki-1
21.	Zagospodarowanie odwiertu Kotlin-3 z podłączeniem rurociągiem do OG Jarocin
22.	Zagospodarowanie odwiertów Brońsko-30 i Brońsko-31 z podłączeniem rurociągami do istniejących rurociągów do KGZ Kościan
23.	Zagospodarowanie złoża gazu ziemnego „Miłosław” wraz z budową gazociągu relacji Miłosław-OP Winna Góra wraz z zagospodarowaniem odwiertu Miłosław-5kIH oraz budową gazociągu DN150 łączącego OP Radlin II – OP Radlin I
24.	Zagospodarowanie odwiertów Lubiatów-1IH, Lubiatów-13k
25.	Budowa SRP na OP Lisem
26.	Rozbudowa KRNiGZ Lubiatów w zakresie wiercenia odwiertu Międzychód-8l-1 wraz z modernizacją OG Międzychód
27.	Gazociąg wysokiego ciśnienia DN100 Nowiny Brdowskie – Kłodawa
28.	Gazociąg wysokiego ciśnienia DN250 relacji Tulce – Kostrzyn – Nekla oraz DN200 relacji Nekla – SRP Września
29.	Gazociąg wysokiego ciśnienia DN200 relacji SRP Września – SRP Chładowo
30.	Budowa SRP Tuliszków oraz gazociągów średniego ciśnienia na terenach gmin Tuliszków, Władysławów, Rychwał i Grodziec

4. TERENY ZAMKNIĘTE

T.40. Wykaz terenów zamkniętych Ministerstwa Obrony Narodowej

Lp.	Nr kompleksu	Miejscowość	Obreby i numery działek
1.	925	Powidz	POWIDZ AM 3, dz. 301/13
2.	931	Poznań	GOLECIN AM. 25, dz. część 15/87
3.	936	Witkowo	WITKOWO AM 10, dz.1906/7, 1906/8; AM 1, dz. 47/15
4.	1731	Nadarzyce	NADARZYCE AM 4, dz. 1\11, 1\14, 1\17, 1\24, 1\27, 1\28; NADARZYCE AM 1, 36\1
5.	1741	Piła	PIŁA AM 9, dz. 245\25; 245\27
6.	1758	Piła	PIŁA AM 4, dz. 51\14.
7.	1795	Śrem Nochowo	GAJ, AM 3, dz. 77/1; NOCHOWO, AM 2, dz. 435/1, 435/2, 435/6, 435/4, 436/1, 436/2, 437/2, 439/8, 439/9, 439/13, 441; SZYMANOWO, AM 1, dz. 106/2, 100/2, 101/2, 102/2, 103/2, 107/2, 108/3
8.	2201	Biedrusko	BIEDRUSKO AM 1 dz. 240, 245, 362, 367, 411, 422, 438, 453, 425, 288, 244; AM 2 dz. 381, 368, 424, 423, 427, 428, 275, 440, 441, 364, 412, 289; AM 3 dz. 454, 455, 402, 426, 439, 403, 303, 457, 392, 430; AM 4 dz. 278, 260, 431, 365, 442, 366, 370, 290, 385; AM 5 dz. 316, 261, 459, 472, 246, 413, 393, 279; AM 6 dz. 277, 383, 458, 384, 363, 382, 456, 276; AM 7 dz. 302, 429, 391, 369, 404, 471, 259, 405; AM 8 dz. 399cz., 398, 318, 317, 264, 462; AM 9 dz. 461, 444, 414, 263, 394, 417, 305, 406, 249; AM 10 dz. 262, 432/2, 443, 460, 247, 475, 248, 280, 371, AM 12 dz. 265, 474, 416, 477, 374, 281, 292, 433, 377, 321, 379/1cz., 379/2część, 253; AM 13 dz. 436, 390, 435/1, 435/4, 435/5, 435/6, 435/7, 466/1, 466/2, 293/1, 293/3, 293/4, 293/5, 293/6, 410, 298, 299; AM 14 dz. 387/1, 387/2, 319, 388, 282/2, 282/3, 282/4, 282/5, 282/6, 282/7, 389/2, 389/3, 389/4, 389/5, 294/1, 294/2, 465/1, 465/2, 396/1, 396/3, 396/4, 396/5, 408/1, 408/3, 408/4, 284/1, 284/2; AM 15 dz. 310, 340, 268, 419, 437, 478, 418, 322, 409, 323, 376, 306, 295, 291, 463; AM 16 dz. 341, 380, 397, 448, 266, 434, 324; AM 17 dz. 338, 287, 311, 420, 242, 286, 469; AM 18 dz. 339, 325, 400, 449, 257/1, 257/2; UCHOROWO AM 3 dz. 228, 254, AM 4 dz. 229, 231, 234, 235, 236, 240, 245, 247, 249, 253, 257.
		Biedrusko	MANIEWO AM 2 dz. 10025/2, 10026/2, 10027, 10032/3, 10042/2, 10036, 10037, 10038, 10039, 10040, 10041, 10028, 10029, 10030, 10031, 10043/5, 10043/6, 10044/1, 10044/3, 10035/4, 10035/5, 10025/1, 10026/1, 10026/3, 10032/1, 10032/2, 10032/5, 10033/1, 10033/2, 10042/1, 10024, 10043/4, 10043/7, 10044/2, 10044/4, 10035/3, 10034/1, 10032/4, AM 3 dz. 10053/1, 10059/1, 10059/2, 10045, 10046, 10047, 10048, 10049, 10050/1, 10050/2, 10051/1, 10051/2, 10052, 10053/2, 10060/1, 10061/1, 10062/1, 10063/1, 10063/3, 10064/1, 10059/3, 10073, 10074/1, AM 4 dz. 10054/4, 10054/5, 10056/3, 10056/4, 10055/1, 10057/4, 10054/3, 10056/5, 10057/3; GOŁASZYN AM 2 dz. 10019, 10020, 10021/1, 10021/2, 10022/1, 10022/2, 10023/1, 10023/2, 10017, 10018; ŁUKOWO AM 4 dz. 10195, 10193/1, 10194
9.	2308	Gniezno	GNIEZNO AM 28 dz. 18/1
10.	2321	Jarocin	JAROCIN AM 25 dz. 63, 62, 65/2, 66/2, 68, 64/2, 67, 71/2.
11.	2725	Poznań	GOLECIN AM 25, dz. część 15/87, 16
12.	2736	Poznań	ŁAZARZ AM 25, dz. 6, 7/1
13.	2738	Poznań	POZNAŃ AM 8, dz. 12/8
14.	2744	Poznań	POZNAŃ AM 21, dz. 4, 5/3, 6/1, część 7
15.	2746	Poznań	JEŻYCE AM 3, dz. 3/3, 5/3; JEŻYCE AM 4, dz. 8/57
16.	2747	Poznań	JEŻYCE AM 14, dz. 130/19
17.	2753	Poznań	POZNAŃ AM 11, dz. 2, 3/3
18.	2761	Poznań	JEŻYCE, AM 14, dz. 85/1, 86, 87, 88/3, 88/4, 89
19.	2779	Poznań	WILDA AM 24, dz. 63/8
20.	2783	Poznań	ŁAZARZ, AM7, dz. 24/1, 24/4, 26, 28/1, 28/3, 28/18, 27/1, 27/21; AM 8, dz. 3/9, 3/11.
21.	2799	Poznań	GŁUSZYNA II AM 1 dz. 1/20cz., 1/21cz., 1/24, 2/13
22.	2966	Leszno	LESZNO AM 90, dz. 56
23.	2972	Leszno	LESZNO AM 89, dz. 58; AM 88, dz. 1/3, 1/4, 2/2, 3, 12/51
24.	2973	Wyciążkowo	WYCIĄŻKOWO AM 2, dz. 65/3; 60/1; 70/3; 70/4; 129; 130; część 5090/1; część 5091/1; część 5092/1.
25.	2981	Śrem	ŚREM AM 18, dz. 1258/17, 1258/18
26.	2982	Śrem	ŚREM AM 17, dz. 1232/6, 1239/2, 1239/3, 1234/1, 1236/1, 1233
27.	3916	Poznań	JEŻYCE AM 17, dz. 75/1, 76/1, 76/3
28.	3995	Witaszyce	WITASZYCE AM 1, dz. część 8129/3
29.	4204	Powidz	POWIDZ AM 1, dz. 25/1; AM 2, dz. 193, 194, 195, 196, 198, 199, 200, 219/1; AM 3, dz. 401, 432.
30.	4246	Babki	BABKI AM 1, dz. 73/7, 74

31.	4515	Biedrusko	BIEDRUSKO AM 5, dz. 1
32.	4577	Ruchocinek	RUCHOCINEK AM 2 dz. 310
33.	5230	Porażyn	PORAŻYŃ AM 4 dz. część 5171/3, część 5169/3, 5191/4, część 5191/5, część 5191/6, 5192/4, część 5192/5, 5170/4, 5171/5, 5171/6, 5294; AM 5 dz. 5193/2, 5172/5, 5172/7, 5172/9, 5172/10, 5172/11, 5193/3, część 5193/5, 5193/6, 5193/8, część 5193/9, część 5194/4, 5194/5, część 5195/1;
34.	5444	Przybrodzin	PRZYBRODZIN AM 1, dz. 150/6, 47/30, 45, część 37
35.	5449	Leszno	ZABOROWO AM 123, dz. 28/128
36.	5706	Poznań	PSARSKIE AM 14, dz. 15/3, 16/1, 17, 18, 19/1, 20, 22/1, 23, 24/3, 31, 32.
37.	5807	Nowy Tomyśl	NOWY TOMYŚL AM 1 dz. 131
38.	5809	Gniezno	GNIEZNO AM 28 dz. 43/8, 43/12
39.	5834	Poznań	PIOTROWO AM 1, dz. 6/2
40.	5912	Kalisz	ŚRÓDMIEŚCIE AM 1 dz. 16/4
41.	6012	Nadarzyce	BUDY AM 18 dz. 8085, 8086, 8087, 8088, 8089, 8090/1, 8101, 8102, 8103, 8105, 8119, 8120, 8121, 8122, 8104, 8106/1, 8117/3, 8118/1, 8118/2, 8084, 8100/1; BUDY AM 19 dz. 8137, 8149, 8150, 8151, 8152, 8153, 8167, 8168, 8169, 8170, 8135, 8136, 8138, 8154/1, 8166, 8133/1, 8133/2, 8134/1, 8134/2; NADARZYCE AM 5 dz. 8013, 8072, 8071, 8070, 8069, 8068, 8024/1, 8025, 8038, 8039, 8040, 8052, 8053, 8054, 8055, 8056; NADARZYCE AM 6 dz. 8017, 8018, 8026, 8027, 8028, 8029, 8030, 8043, 8044, 8058, 8059/1, 8060/1, 8042, 8057/1, 8074, 8041/1, 8002, 8005, 8006, 8007, 8008, 8009, 8014, 8015, 8016, 8073, 8075/1; NADARZYCE AM 3 dz. 419/1, 8386/1, 8387/1, 8388/1, 8403, 8404, 8405, 8413/1, 8414, 8421; NADARZYCE AM 4 dz. 1/29, 1/30, 1/31, 1/23, 1/12, 1/13, 8001, 394/2, 8389/3, 8389/4, 8390/3, 8390/4, 8406/1, 8407/3, 8408/3, 8415/4, 8391/4, 8392/3, 8393/2, 8406/2, 8409, 8410, 8418, 8411, 8415/3, 8416/3, 8417, 8422/3, 8422/4.
42.	6015	Powidz	POWIDZ AM 3 dz. 301/1, 301/4, 301/8, 301/9, 301/10, 301/16; POLANOWO AM 3 dz. 15/2, 15/4, 15/6, 15/10, 15/11, 15/14, 15/15, 15/16, 15/17, 15/18, 15/19, 15/20, 15/21, 21/3, 15/3, 15/5, 15/8, 15/9, 15/12, AM 4 dz. 3/2, 3/4, 3/6, 3/7, 3/8, 3/10, 3/12, 3/13, 3/14, 3/15, 3/16, 3/17, 3/19, 3/22, 3/23, 3/24, 3/25, 217/1, 3/5, 3/9, 3/11, 3/18, 3/20, 217/2, AM 5 dz. 1, AM 6 dz. 1, 2, 3, 4, 5; SKĄPE AM 1 dz. 1/1, 1/2, AM 2 dz. 57, 91/1, 91/3, 91/5, 91/6, 91/9, 91/10, 91/11, 91/12, 91/13, 91/2, 91/4, 91/8, AM 3 dz. 113/2, 99/1, 99/2, 113/1; BABIN AM 1 dz. 23; BABIN OLEŃDRY AM 1 dz. 63, 65, 99/2, 100/2, AM 2 dz. 192, 198, 229; NIEZGODA AM 1 dz. 72, 73, 107, 150.
		Powidz	RUCHOCIN AM 4 dz. 295/7, 295/33, 295/42, 295/43, 295/44, 295/45, 295/47, 295/48, 295/49, 295/35, 295/36, 295/37, 295/38, 295/39, 295/2, 295/4, 295/10, 295/17, 295/18, 295/19, 295/20, 295/21, 295/24, 295/5, 295/11, 295/8, 295/13, 295/15, 295/23, 295/40, 295/41, 295/50, 295/51.
43.	6035	Poznań	GŁUSZYNA II AM 1 dz. 1/3, 1/5, 1/6, 1/14, 1/16, 1/17, 1/18, 1/20, 1/21, 1/25, 1/73, 1/74, 1/75, 1/76, 1/77, 1/78, 1/79, 1/80, 1/81, 1/82, 1/84, 1/85, 1/86, 1/87, 1/97, 1/98, 1/99, 1/100, 1/101, 1/102, 1/103, 1/105, 1/106, 1/107, 1/153, 1/155, 1/157, 1/159, 1/161, 1/163, 1/165, 1/167, 1/169, 1/171, 1/172, 1/174, 1/175, 1/176, 1/178, 1/180, 1/182, 1/184, 2/11, 1/26, 1/27, 1/29, 1/36, 1/37, 1/38, 1/39, 1/40, 1/42, 1/43, 1/44, 1/46, 1/47, 1/48, 1/50, 1/51, 1/52, 1/53, 1/120, 1/122, 1/128, 1/134, 1/136, 1/137, 1/138, 1/139, 1/141, 1/145, 1/147, 1/151, 1/28, 1/30, 1/32, 1/33, 1/41, 1/45, 1/49, 1/56, 1/57, 1/58, 1/59, 1/60, 1/62, 1/63, 1/64, 1/66, 1/67, 1/111, 1/112, 1/119, 1/121, 1/123, 1/185, 1/186, 1/187, 1/188, 1/189, 1/190, 1/125, 1/126, 1/191, 1/192, 1/193, 1/129, 1/130, 1/133, 1/135, 1/140, 1/142, 1/143, 1/144, 1/146, 1/148, 1/149, 1/150, 1/91, 1/94, 1/109, 1/110, 1/118, 1/152, 1/154, 1/156, 1/158, 1/160, 1/162, 1/164, 1/166, 1/168, 1/170, 1/173, 1/177, 1/179, 1/181, 1/183; STAROLEŃKA AM 31c dz. 14/2; KRZESINY AM 47 dz. 15/1, 3, 28, 26/1, 8, 107, 77, 13/1, 9/1, 6. KONINKO AM 1 dz. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9/1, 9/2, 9/3, 9/4, 9/5, 9/6, 1/1, 1/2, 1/3, 1/4, 1/5, 1/6, 1/7, 1/8, 1/9, 1/10, 1/11, 1/12, 1/13, 1/14, 1/15, 1/16, 1/17, 1/18, 1/19, 1/20, 1/21, 1/22, 1/23, 1/24, 1/25, 1/26, 1/27, 1/28, 1/29, 1/30, 1/31, 1/32, 1/33, 1/34, 1/35, 1/36, 1/37, 1/38, 130/2.
44.	7096	Rogalin	ROGALIN AM 5, dz. 267.
45.	7195	Dolaszewo	CYK AM 1, dz. 87/1, 87/2, 92/1, 93/1; DOLASZEWO AM 2, dz. 191/9, 191/12, 192/2, 193/2, 194/2, 195/5, 195/7, 197/2, 197/10, 202/2, 203/2, 203/3, 204/2, 204/3, 205/2, 205/5, 205/7, 229/2, 230/2, 230/3, 230/5, 234/1, 289/3, 289/4, 289/5; DOLASZEWO AM 3, dz. 227/2, 228/2; SZYDŁOWO AM 1 dz. 35/5, 39/2, 40/2, 41/2, 41/4, 280/2.
46.	7228	Powidz	POLANOWO AM 5, dz. 5350 część.
47.	7887	Babki	BABKI AM-1, dz. 61/1, 59/2, 62/1, 59/4.
48.	8605	Biedrusko	BIEDRUSKO AM 19 dz. 45/4.
49.	8606	Biedrusko	BIEDRUSKO AM 19 dz. 11/2.
50.	8607	Biedrusko	BIEDRUSKO AM 19 dz. 42.
51.	8614	Poznań	WILDA AM 24, dz. 63/9.

52.	8621	Biedrusko	BIEDRUSKO AM 19 dz. 13/9.
53.	8637	Biedrusko	BIEDRUSKO AM 11, dz. 251, 274, 307, 479, 480.
54.	8638	Biedrusko	BIEDRUSKO AM 19, dz. 52/3.
55.	8650	Poznań	ŁAZARZ AM 8, dz. 3/5.
56.	8652	Borówiec	BORÓWIEC AM 9, dz. 504/2, 512, 513
57.	8660	Witkowo	WITKOWO AM 10 dz. 1940
58.	8662	Poznań	GŁUSZYNA AM 7, dz. 9\7.
59.	8663	Borówiec	BORÓWIEC AM 9, dz. 491/2, 493/2, 506/1.

T.42. Wykaz kolejowych terenów zamkniętych

Za tereny zamknięte, zastrzeżone ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa, uznaje się tereny, na których są usytuowane linie kolejowe, określone w załączniku do Decyzji Nr 3 Ministra Infrastruktury i Rozwoju w sprawie ustalenia terenów, przez które przebiegają linie kolejowe, jako terenów zamkniętych (Dz. Urz. Min. Inf. i Roz. poz. 25, z późn. zm. z dnia 24 marca 2014 r. ze zmianami).

5. OBSZARY TERYTORIALIZACJI POLITYKI ROZWOJU

T.43. Wykaz gmin należących do obszarów terytorIALIZACJI polityki rozwoju

L.p.	Gmina	Miejski obszar ośrodka wojewódzkiego - Poznański Obszar Metropolitalny	Miejski obszar ośrodka regionalnego - Aglomeracja Kalisko-Ostrowska	Wiejski Obszar Funkcjonalny	Południowo-Zachodni Obszar Funkcjonalny	Północno-Zachodni Obszar Funkcjonalny	Wschodni Obszar Funkcjonalny	Miejski obszar ośrodka subregionalnego - Konin	Miejski obszar ośrodka subregionalnego - Leszno	Miejski obszar ośrodka subregionalnego - Piła	Miejski obszar ośrodka subregionalnego - Gniezno	Wiejskie obszary wymagające wsparcia procesów rozwojowych	Obszary ochrony gleb dla celów produkcji rolnej	Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy	Obszary cenne przyrodniczo	Obszary ochrony krajobrazów kulturowych	Obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych	Obszary o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych	Obszary tracące dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze	Obszary o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich	Obszary o najniższej dostępności do usług warunkujących możliwości rozwojowe
L.p.	Gmina	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX
1.	Babiak																				
2.	Baranów																				
3.	Białośliwie																				
4.	Blizanów																				
5.	Bojanowo																				
6.	Borek Wielkopolski																				
7.	Bralin																				
8.	Brodnica																				
9.	Brudzew																				
10.	Brzeziny																				
11.	Budzyń																				
12.	Buk																				
13.	Ceków-Kolonia																				
14.	Chocz																				
15.	Chodów																				
16.	Chodzież (gm. miejska)																				
17.	Chodzież (gm. wiejska)																				
18.	Chrzypsko Wielkie																				
19.	Czajków																				
20.	Czarnków (gm. miejska)																				
21.	Czarnków (gm. wiejska)																				
22.	Czempiń																				
23.	Czermin																				
24.	Czerniejewo																				

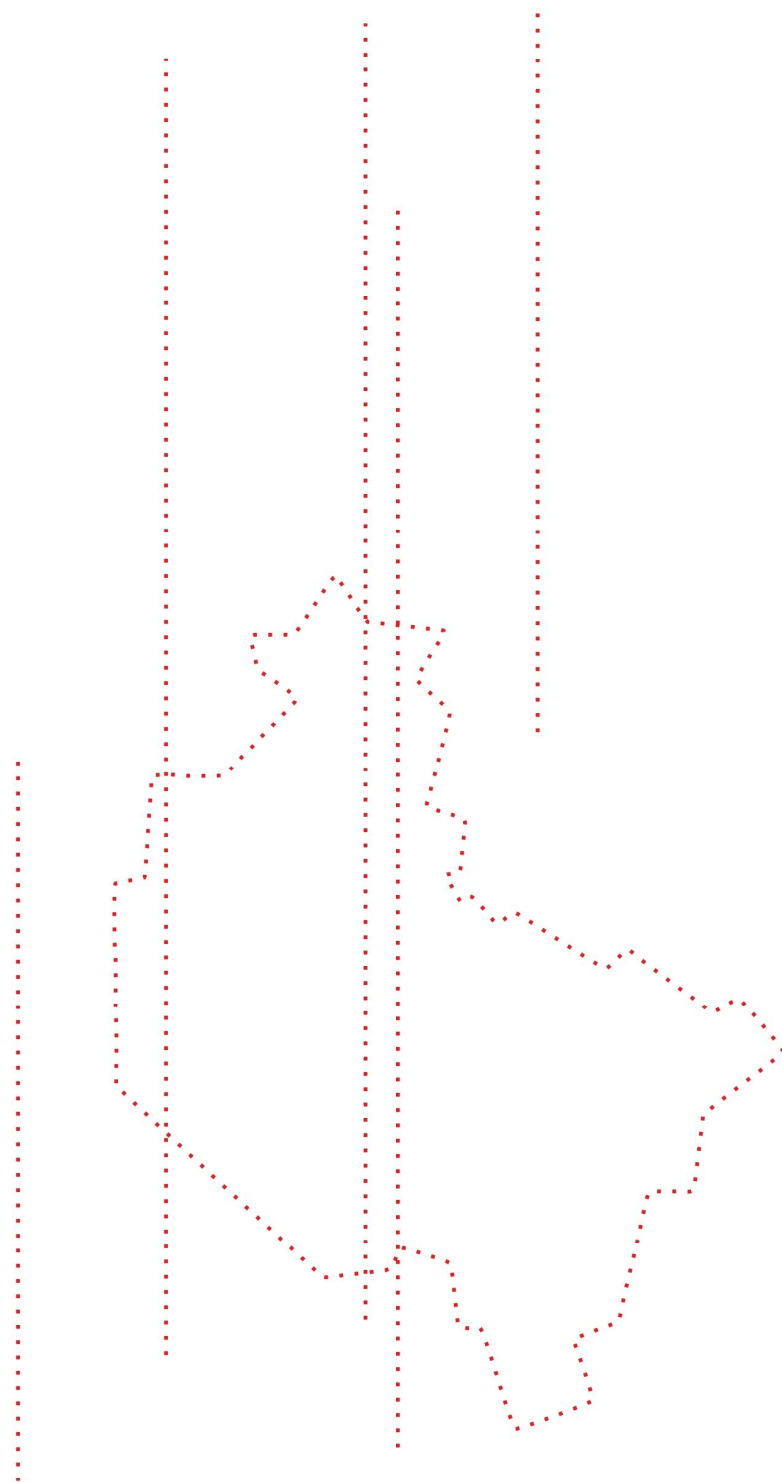
L.p.	Gmina	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX
25.	Czerwonak																				
26.	Damasławek																				
27.	Dąbie																				
28.	Dobra																				
29.	Dobrzyca																				
30.	Dolsk																				
31.	Dominowo																				
32.	Dopiewo																				
33.	Doruchów																				
34.	Drawsko																				
35.	Duszniki																				
36.	Gizałki																				
37.	Gniezno (gm. miejska)																				
38.	Gniezno (gm. wiejska)																				
39.	Godziesze Wielkie																				
40.	Golina																				
41.	Gołańcz																				
42.	Gołuchów																				
43.	Gostyń																				
44.	Grabów nad Prosną																				
45.	Granowo																				
46.	Grodzic																				
47.	Grodzisk Wielkopolski																				
48.	Grzegorzew																				
49.	Jaraczewo																				
50.	Jarocin																				
51.	Jastrowie																				
52.	Jutrosin																				
53.	Kaczory																				
54.	Kalisz																				
55.	Kamieniec																				
56.	Kawęczyn																				
57.	Kazimierz Biskupi																				
58.	Kaźmierz																				
59.	Kępno																				
60.	Kiszkowo																				
61.	Kleczew																				
62.	Kleszczewo																				
63.	Kłecko																				
64.	Kłodawa																				
65.	Kobyła Góra																				
66.	Kobylin																				
67.	Kołaczkowo																				
68.	Koło (gm. wiejska)																				
69.	Koło (gm. miejska)																				

L.p.	Gmina	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX
70.	Komorniki																				
71.	Konin																				
72.	Kostrzyn																				
73.	Kościan (gm. miejska)																				
74.	Kościan (gm. wiejska)																				
75.	Kościelec																				
76.	Kotlin																				
77.	Koźmin Wielkopolski																				
78.	Koźminek																				
79.	Kórnik																				
80.	Krajenka																				
81.	Kramsk																				
82.	Kraszewice																				
83.	Krobia																				
84.	Krotoszyn																				
85.	Krzemieniewo																				
86.	Krzykosy																				
87.	Krzymów																				
88.	Krzywiń																				
89.	Krzyż Wielkopolski																				
90.	Książ Wielkopolski																				
91.	Kuślin																				
92.	Kwilcz																				
93.	Lądek																				
94.	Leszno																				
95.	Lipka																				
96.	Lipno																				
97.	Lisków																				
98.	Lubasz																				
99.	Luboń																				
100.	Lwówek																				
101.	Łęka Opatowska																				
102.	Łobżenica																				
103.	Łubowo																				
104.	Malanów																				
105.	Margonin																				
106.	Miasteczko Krajeńskie																				
107.	Miedzichowo																				
108.	Miejska Górka																				
109.	Mieleszyn																				
110.	Mieścisko																				
111.	Międzychód																				
112.	Mikstat																				
113.	Miłosław																				
114.	Mosina																				

L.p.	Gmina	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX
115.	Murowana Goślina																				
116.	Mycielin																				
117.	Nekla																				
118.	Niechanowo																				
119.	Nowe Miasto nad Wartą																				
120.	Nowe Skalmierzyce																				
121.	Nowy Tomyśl																				
122.	Oborniki																				
123.	Obrzycko (gm. miejska)																				
124.	Obrzycko (gm. wiejska)																				
125.	Odolanów																				
126.	Okonek																				
127.	Olszówka																				
128.	Opalenica																				
129.	Opatówek																				
130.	Orchowo																				
131.	Osieczna																				
132.	Osiek Mały																				
133.	Ostroróg																				
134.	Ostrowite																				
135.	Ostrów Wielkopolski (gm. miejska)																				
136.	Ostrów Wielkopolski (gm. wiejska)																				
137.	Ostrzeszów																				
138.	Pakosław																				
139.	Perzów																				
140.	Pępowo																				
141.	Piaski																				
142.	Piła																				
143.	Pleszew																				
144.	Pniewy																				
145.	Pobiedziska																				
146.	Pogorzela																				
147.	Połajewo																				
148.	Poniec																				
149.	Powidz																				
150.	Poznań																				
151.	Przedecz																				
152.	Przemęt																				
153.	Przygodzice																				
154.	Przykona																				
155.	Puszczykowo																				
156.	Pyzdry																				
157.	Rakoniewice																				
158.	Raszków																				
159.	Rawicz																				

L.p.	Gmina	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX	
160.	Rogoźno																					
161.	Rokietnica																					
162.	Rozdrażew																					
163.	Rychtal																					
164.	Rychwał																					
165.	Ryczywół																					
166.	Rydzyzna																					
167.	Rzgów																					
168.	Siedlec																					
169.	Sieraków																					
170.	Sieroszewice																					
171.	Skoki																					
172.	Skulsk																					
173.	Słupca (gm. miejska)																					
174.	Słupca (gm. wiejska)																					
175.	Sompolno																					
176.	Sośnie																					
177.	Stare Miasto																					
178.	Stawiszyn																					
179.	Stęszew																					
180.	Strzałkowo																					
181.	Suchy Las																					
182.	Sulmierzyce																					
183.	Swarzędz																					
184.	Szamocin																					
185.	Szamotuły																					
186.	Szczytniki																					
187.	Szydłowo																					
188.	Ślesin																					
189.	Śmigiel																					
190.	Śrem																					
191.	Środa Wielkopolska																					
192.	Święciechowa																					
193.	Tarnowo Podgórne																					
194.	Tarnówka																					
195.	Trzcianka																					
196.	Trzcínica																					
197.	Trzemeszno																					
198.	Tuliszków																					
199.	Turek (gm. miejska)																					
200.	Turek (gm. wiejska)																					
201.	Ujście																					
202.	Wapno																					
203.	Wągrowiec (gm. miejska)																					
204.	Wągrowiec (gm. wiejska)																					

L.p.	Gmina	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX		
205.	Wieleń																						
206.	Wielichowo																						
207.	Wierzbinek																						
208.	Wijewo																						
209.	Wilczyn																						
210.	Witkowo																						
211.	Władysławów																						
212.	Włoszakowice																						
213.	Wolsztyn																						
214.	Wronki																						
215.	Września																						
216.	Wyrzysk																						
217.	Wysoka																						
218.	Zagórz																						
219.	Zakrzewo																						
220.	Zaniemiśl																						
221.	Zbąszyń																						
222.	Zduny																						
223.	Złotów (gm. miejska)																						
224.	Złotów (gm. wiejska)																						
225.	Żelazków																						
226.	Żerków																						

WIELKOPOLSKA 2020+

LITERATURA

VIII. LITERATURA

- 1) Biuro Projektów Wodnych Melioracji i Inżynierii Środowiska BIPROWODMEL Sp. z o.o. na zlecenie Wielkopolskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu. Program małej retencji wodnej na terenie województwa wielkopolskiego na lata 2016-2030. 2016. (<http://programmalejretencji.pl/>) [1]
- 2) Dąbrowski S., 1999. Dokumentacja hydrogeologiczna Regionu Poznańskiego Dorzecza Warty zawierająca ocenę zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych z utworów czwartorzędowych i trzeciorzędowych. Część A. Synteza wyników badań. Hydroconsult Sp. z o.o., Biuro Studiów i Badań Hydrogeologicznych i Geofizycznych w Warszawie, Oddział w Poznaniu, Poznań [2]
- 3) Decyzja lokalizacyjna Dowództwa Sił Powietrznych Nr 055/76 z dnia 13 lipca 1976 r. Warszawa 1976 r. [3]
- 4) Decyzja lokalizacyjna Dowództwa Sił Powietrznych Nr 084/76 z dnia 25 listopada 1976 r. Warszawa 1976 r. [4]
- 5) Decyzja lokalizacyjna Dowództwa Sił Powietrznych Nr 085/76 z dnia 30 listopada 1976 r., Warszawa 1976 r. [5]
- 6) Dominiak J., Dolata M., Konecka-Szydłowska B., Perdał R., Churski P. 2009. Spójność terytorialna regionu wielkopolskiego w aspekcie funkcjonalnym, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu [6]
- 7) Dyrektywa 2007/60/We Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dz.U. UE L 288 z 6.11.2007, s.27), tzw. Dyrektywa Powodziowa [7]
- 8) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/60/WE z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. UE L 327 z 22.12.2000, s. 1), tzw. Ramowa Dyrektywa Wodna (RDW) [8]
- 9) Dyrektywa Rady 91/976/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. dotycząca ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego (Dz. U. UE L z 31.12.1991), tzw. Dyrektywa Azotanowa [9]
- 10) Europejskie porozumienie w sprawie głównych śródlądowych dróg wodnych o międzynarodowym znaczeniu, Genewa 19 lutego 1996 r. [10]
- 11) Ewidencja gruntów i budynków dla województwa wielkopolskiego. 2015 [11]
- 12) Farat R. (red.), 2004. Atlas klimatu województwa wielkopolskiego. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Oddział w Poznaniu, Poznań [12]
- 13) Fronczak K., 2007. Leśne Kompleksy Promocyjne. Las w dziewiętnastu odsłonach. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych, Warszawa [13]
- 14) Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska 2017. Aktualnie procedowane zmiany granic obszarów Natura 2000, <http://natura2000.gdos.gov.pl/aktualnosci/aktualnie-procedowane-zmiany-granic-obszarow-natura-2000>; Konsultacje zmiany granic obszarów Natura 2000 <http://natura2000.gdos.gov.pl/aktualnosci/konsultacje-zmiany-granic-obszarow-natura-2000> [14]
- 15) Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (GDOŚ), 2015 (<http://www.gdos.gov.pl/przyroda-i-roznorodnosc-biologiczna>) [15]
- 16) Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (GDOŚ), 2016. Centralny rejestr form ochrony przyrody, <http://crfop.gdos.gov.pl> [16]
- 17) Główny Urząd Geodezji i Kartografii (GUGiK), 2005. Mapa hydrograficzna Polski w skali 1:50 000 w formie analogowej i numerycznej. GUGiK, Warszawa [17]
- 18) Główny Urząd Statystyczny (BDL GUS), 1995–2015. Bank Danych Lokalnych, (http://stat.gov.pl/bdl/app/strona.html?p_name=indeks) [18]
- 19) Główny Urząd Statystyczny (GUS), 2014. Ochrona środowiska 2014. Informacje i opracowania statystyczne. GUS, Departament Badań Regionalnych i Środowiska, Warszawa [19]
- 20) Główny Urząd Statystyczny (GUS), 2016. Leśnictwo 2016. Informacje i opracowania statystyczne. GUS, Warszawa [20]
- 21) Główny Urząd Statystyczny (GUS), 2016. Ochrona środowiska 2016. Informacje i opracowania statystyczne. GUS, Departament Badań Regionalnych i Środowiska, Warszawa [21]
- 22) Górecki W. (red.), 2006. Atlas zasobów geotermalnych na Niżu Polskim. Formacje mezozoiku. AGH, Kraków [22]
- 23) Ilnicki P., Iglińska A., Kucharski L., Lewandowski P., Łakoma M., Olejnik M., Marcinkiewicz M., Suchanecka G., Załuski T., 2006. Charakterystyka regionu wodnego Warty – Ekosystemy pozostające w dynamicznych relacjach z wodami podziemnymi i powierzchniowymi. Opracowanie przygotowane na zlecenie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu [23]
- 24) Instytut Melioracji i Użytków w Falentach 2006. System Informacji Przestrzennej o Mokradłach Polski. Mokradła Polski. Typy siedlisk. (<http://www.gis-mokradla.info/>) [24]
- 25) Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Centra Modelowania Powodziowego w Gdyni, w Krakowie, w Poznaniu, we Wrocławiu, w konsultacji z Krajowym Zarządem Gospodarki Wodnej. Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Warszawa 2011. Raport z wykonania wstępnej oceny ryzyka powodziowego (WORP) [25]

- 26) Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej w Warszawie, Zakład Hydrografii i Morfologii Koryt Rzecznych (d. Ośrodek Zasobów Wodnych), na zamówienie Ministerstwa Środowiska, 2007. Mapa podziału hydrograficznego Polski (MPHP) [26]
- 27) Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach – Państwowy Instytut Badawczy (IUNG-PIB), 2017. Monitoring chemizmu gleb ornych w Polsce w latach 2015–2017. Raport z III etapu realizacji zamówienia (http://www.gios.gov.pl/images/dokumenty/pms/monitoring_jakosci_gleb/Raport_MChG_etap3.pdf) [27]
- 28) Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach (IUNG), 1980. Województwo bydgoskie. Mapa glebowo-rolnicza w skali 1:100 000. 1980. Województwo gorzowskie. Mapa glebowo-rolnicza w skali 1:100 000. 1981. Województwo piłskie. Mapa glebowo-rolnicza w skali 1:100 000. 1981. Województwo poznańskie. Mapa glebowo-rolnicza w skali 1:100 000. 1982. Województwo leszczyńskie. Mapa glebowo-rolnicza w skali 1:100 000. 1983. Województwo konińskie. Mapa glebowo-rolnicza w skali 1:100 000. 1986. Województwo kaliskie. Mapa glebowo-rolnicza w skali 1:100 000 [28]
- 29) Jańczak J. (red.), 1996. Atlas jezior Polski. T. I. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań [29]
- 30) Jędrzejewski W., Nowak S., Stachura K., Skierczyński M., Masłajek R., Niedziałkowski K., Jędrzejewska B., Wójcik J., Zalewska H., Pilot M., 2005/2012. Projekt korytarzy ekologicznych łączących Europejską sieć Natura 2000 w Polsce. Opracowanie wykonane dla Ministerstwa w ramach realizacji programu Phare PL0105.02. Zakład Badania Ssaków PAN, Białowieża. Aktualizacja opracowana w ramach projektu „Ochrona obszarów siedliskowych i korytarzy ekologicznych dzikiej fauny przy drogach szybkiego ruchu w Polsce” realizowanego przez Stowarzyszenie Pracownia na rzecz Wszystkich Istot dzięki wsparciu udzielonemu przez Islandię, Lichtenstein i Norwegię poprzez dofinansowanie ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskiego Mechanizmu Finansowego, a także budżetu Rzeczypospolitej Polskiej w ramach Funduszu dla Organizacji Pozarządowych [30]
- 31) Kaliszewski A., Wysocka-Fijorek E., Jabłoński M., Młynarski W., 2014. Aktualizacja krajowego programu zwiększania lesistości 2014. Instytut Badawczy Leśnictwa, Zakład Zarządzania Zasobami Leśnymi, Sękocin Stary [31]
- 32) Komisja Europejska, 2009. Natura 2000. Biuletyn Komisji Europejskiej o przyrodzie i bioróżnorodności. Numer 27, 12.2009 (http://ec.europa.eu/environment/nature/info/pubs/docs/nat2000newsl/nat27_pl.pdf) [32]
- 33) Kondracki J., 1998. Geografia regionalna Polski. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa [33]
- 34) Kowalczak P., Farat R., Kępińska-Kasprzak M., Kuźnicka M., Mager P., 1997. Hierarchia potrzeb obszarowych małej retencji. Materiały badawcze. IMGW, Warszawa [34]
- 35) Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej (KZGW), 2009. Ekosystemy lądowe pozostające w dynamicznych relacjach z wodami podziemnymi i powierzchniowymi dla obszarów dorzeczy w Polsce (z wyłączeniem regionu wodnego Warty). Praca zbiorowa. TECHMEX S.A., IMUZ. Część I, II, III, na zamówienie Prezesa KZGW, Warszawa [35]
- 36) Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej (KZGW), 2015. Hydroportal publikujący mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego w formacji pdf (<http://mapy.isok.gov.pl/imap/>) [36]
- 37) Lorenc H., 1996. Struktura i zasoby energetyczne wiatru w Polsce. Materiały badawcze. Seria: Meteorologia, 25. IMiGW, Warszawa [37]
- 38) Łęcki W. (red.), 2004. Wielkopolska. Nasza kraina. T. I–III. Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu, Wydawnictwo Kurpisz, Poznań [38]
- 39) Matyaszczyk D., 2015. Obszary o zachowanych, cennych wartościach kulturowych w województwie wielkopolskim – wyznaczenie zasięgu i charakterystyka. Opracowanie dla Wielkopolskiego Biura Planowania Przestrzennego w Poznaniu – maszynopis [39]
- 40) Mickiewicz P., Nowacka D. 2008. Budowa dróg a utrzymanie drożności korytarzy ekologicznych. Ochrona łączności ekologicznej w Polsce Białowieża 2008 [40]
- 41) Miejski Konserwator Zabytków w Poznaniu, 2014, Lista dóbr kultury współczesnej z terenu miasta Poznania [41]
- 42) Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, 2014, Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2014-2017 [42]
- 43) Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, 2016. Znak dziedzictwa Europejskiego, Historia (<http://www.mkidn.gov.pl/>) [43]
- 44) Ministerstwo Obrony Narodowej, Decyzja Nr 393/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 30 września 2014 r. w sprawie ustalenia terenów zamkniętych w resorcie obrony narodowej [44]
- 45) Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 2016. Produkty zarejestrowane jako Chronione Nazwy Pochodzenia i Chronione Oznaczenia Geograficzne oraz Gwarantowane Tradycyjne Specjalności, (<http://www.minrol.gov.pl/>) [45]
- 46) Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2003. Krajowy Program Zwiększania Lesistości (KPZL). Aktualizacja 2003 r. [46]
- 47) Mirek Z., Nikel A., Paul W., Wilk Ł. (red.), 2005. Ostoje roślinne w Polsce. Instytut Botaniki im. W. Szafera Polskiej Akademii Nauk, Kraków [47]
- 48) Narodowy Instytut Dziedzictwa 2016 Zabytki w Polsce, Rejestr Zabytków, Zestawienie Zabytków Nieruchomych (<http://www.nid.pl/>) [48]
- 49) Narodowy Instytut Dziedzictwa, 2014. Zabytki w Polsce, Rejestr Zabytków, Ewidencja Zabytków (<http://www.nid.pl/>) [49]
- 50) Narodowy Instytut Dziedzictwa, 2016. Niematerialne Dziedzictwo Kulturowe (<http://niematerialne.nid.pl/>) [50]

- 51) Narodowy Instytut Dziedzictwa, 2016. Zabytki w Polsce, Pomniki Historii (<http://www.nid.pl/>) [51]
- 52) Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Poznaniu (OSCh-R), 2013. Zasobność gleb w województwie wielkopolskim w latach 2007-2011. Agrochemiczne badania gleb 2007-2011 [52]
- 53) Państwowa Inspekcja Sanitarna. Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna, 2017. Ocena stanu sanitarnego i sytuacja epidemiologiczna województwa wielkopolskiego w roku 2016. Poznań [53]
- 54) Państwowa Służba Hydrogeologiczna, Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (PSH PIG-PIB), 2014. Geoportal Państwowej Służby Hydrogeologicznej (<http://epsh.pgi.gov.pl/epsh/>) [54]
- 55) Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (CBDG PIG-PIB), 2014. Centralna Baza Danych Geologicznych, (http://dm.pgi.gov.pl/dm/DownloadManager_v1.aspx) [55]
- 56) Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB), 2015. Bilans zasobów złóż w Polsce wg stanu na 31 XII 2014 r. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa [56]
- 57) Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB), 2017. Ocena jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych sieci krajowej w ramach monitoringu diagnostycznego stanu chemicznego wód podziemnych w roku 2016 (<http://poznan.wios.gov.pl/monitoring-srodowiska/wyniki-badan-i-oceny/monitoring-wod-podziemnych/>) [57]
- 58) Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB), 2015. Centralny Rejestr Geostanowisk Polski (<http://geostanowiska.pgi.gov.pl/gsap/>) [58]
- 59) Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy (PIG-PIB), 2015. Monitoring stanu chemicznego oraz ocena stanu jednolitych części wód podziemnych w dorzeczu Odry, załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2016 r. poz. 1967) [59]
- 60) Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web/> [60]
- 61) PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Warszawa 2016. Wykaz linii kolejowych zarządzanych przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Wykaz linii Id-12 (D-29) [61]
- 62) Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2016 r. poz. 1967) [62]
- 63) Plan zarządzania strategią ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry, załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry (Dz. U. z 2016 r. poz. 1938) [63]
- 64) Port Lotniczy Poznań-Ławica im. Henryka Wieniawskiego, 2017. Liczba odprawionych pasażerów (<http://www.airport-poznan.com.pl/>) [64]
- 65) Powiatowe inspektoraty weterynarii z terenu województwa wielkopolskiego, 2011–2012 oraz informacje z urzędów gmin. Wykazy ferm mogących znacząco oddziaływać na środowisko [65]
- 66) Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionach wodnych Środkowej Odry, Izery, Metuje, Łąby i Ostrożnicy (Upa), Orlicy i Morawy, 2016. Mott MacDonald, Warszawa [66]
- 67) Plan przeciwdziałania skutkom suszy w regionie wodnym Warty, 2017. Grupa MGGP, Kraków [67]
- 68) Przybyła C., Wojtkowiak R., Gładysiak S., Leśny J., Schefke R., Mroziak K., 2007. Przegląd zasobów odnawialnych źródeł energii w województwie wielkopolskim. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, Biuro Inżynieringowo-Konsultingowe Czesław Przybyła, Poznań [68]
- 69) Przytuła E., Filar S., Mordzonek G., 2013. Bilans wodnogospodarczy wód podziemnych z uwzględnieniem oddziaływań z wodami powierzchniowymi w polskiej części dorzecza Odry. Informator Państwowej Służby Hydrogeologicznej. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa [69]
- 70) Ratajczak W. 2011. Analiza dostępności topologicznej i probabilistycznej, Województwo Wielkopolskie, Raport Regionalny. Poznań [70]
- 71) Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu (<https://www.gdos.gov.pl/wykaz-ogrodow-zoologicznych-w-polsce>) [71]
- 72) Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu, 2016. Informacje dotyczące form ochrony przyrody [72]
- 73) Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu. Plany ochrony rezerwatów przyrody (stan na 2016-04-18) <http://poznan.rdos.gov.pl/plany-ochrony-rezerwatow-przyrody> [73]
- 74) Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Poznaniu. Plany zadań ochronnych (stan na 2016-04-14) (<http://poznan.rdos.gov.pl/plany-zadan-ochronnych>) [74]
- 75) Rohrscheidt A.M., 2013, raport: Cykliczne eventy kulturalna Wielkopolski – 2013, Turystyka kulturowa Nr 12/2013 (<http://www.turystykakulturowa.org/>) [75]
- 76) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 28 lutego 2017 r. w sprawie określenia w regionie wodnym Warty wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami

azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r. poz. 1638) [76]

- 77) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 21 grudnia 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody z utworów czwartorzędowych w miejscowości Biedrusko (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r. poz. 8786) [77]
- 78) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 15 czerwca 2005 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Przybyszewo - Strzyżewice, powiat leszczyński, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2005 r. Nr 104, poz. 2867) [78]
- 79) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu Nr 3/2011 z dnia 8 kwietnia 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Zaborowo” w Lesznie, powiat leszczyński, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2011 r. Nr 142, poz. 2278) [79]
- 80) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 15 stycznia 2014 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody z utworów czwartorzędowych w miejscowości Biedrusko (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2014 r. poz. 335) [80]
- 81) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 20 sierpnia 2013 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody podziemnej z utworów czwartorzędowych w miejscowości Brodowo (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r. poz. 5014) [81]
- 82) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 9 grudnia 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody podziemnej z utworów czwartorzędowych w miejscowości Brodowo (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2016 r. poz. 7979) [82]
- 83) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 13 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Dąbrówka-Wysogotowo (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2014 r. poz. 3093) [83]
- 84) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 30 października 2015 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody „Dębina” w Poznaniu (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2015 r. poz. 6139) [84]
- 85) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 4 lipca 2008 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej dla miasta Gostynia (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2008 r. Nr 127, poz. 2329) [85]
- 86) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 16 lipca 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej dla miasta Gostynia (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2010 r. Nr 174, poz. 3265) [86]
- 87) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 22 maja 2015 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Spółdzielni Mleczarskiej w Gostyniu (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2015 r. poz. 3448) [87]
- 88) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 17 maja 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Spółdzielni Mleczarskiej w Gostyniu (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r. poz. 3983) [88]
- 89) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 4 listopada 2013 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Józefowo, gmina Lwówek (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r. poz. 6000) [89]
- 90) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 17 maja 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Józefowo, gmina Lwówek (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r. poz. 3984) [90]
- 91) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 13 maja 2009 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „LIS” dla miasta Kalisza (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2009 r. Nr 116, poz. 1885) [91]
- 92) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 24 sierpnia 2011 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody podziemnej w miejscowości Kalwy, gmina Buk (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2011 r. Nr 264, poz. 4181) [92]
- 93) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 23 sierpnia 2013 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody w miejscowości Kamińsko (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r. poz. 4994) [93]
- 94) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 25 maja 2009 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej dla miasta Koła (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2009 r. Nr 124, poz. 2019) [94]
- 95) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 2 września 2015 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych „Kurów” w Koninie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2015 r. poz. 5076) [95]
- 96) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 13 lipca 2012 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Kowanówko w rejonie miejscowości Oborniki i Kowanówko (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2012 r. poz. 3194) [96]

- 97) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 9 sierpnia 2012 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody w rejonie Mosina-Krajkowo dla zaopatrzenia Poznańskiego Systemu Wodociągowego (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2012 r. poz. 3556) [97]
- 98) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 18 lutego 2004 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody podziemnej dla miasta Ostrowa Wielkopolskiego (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2004 r. Nr 26, poz. 708) [98]
- 99) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 5 lutego 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody podziemnej dla miasta Ostrowa Wielkopolskiego (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2010 r. Nr 63, poz. 1341) [99]
- 100) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 27 stycznia 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody podziemnej dla miasta Ostrowa Wielkopolskiego (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2012 r. poz. 684) [100]
- 101) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 15 stycznia 2014 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody w miejscowości Poznań-Piotrowo (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2014 r. poz. 357) [101]
- 102) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 5 lutego 2007 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Przywale” dla miasta Śremu na wniosek Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Śremie Sp. z o.o. gmina Śrem, powiat śremski, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2007 r. Nr 32, poz. 812) [102]
- 103) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 24 sierpnia 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Przywale” dla miasta Śremu (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2007 r. Nr 138, poz. 3092) [103]
- 104) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 7 marca 2005 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody podziemnej w miejscowości Sieroszowice (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2005 r. Nr 37, poz. 1035) [104]
- 105) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 30 marca 2004 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody podziemnej w Słupcy (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2004 r. Nr 51, poz. 1166) [105]
- 106) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 25 sierpnia 2009 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Tursko B” dla miasta Pleszewa i gminy Gołuchów (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2009 r. Nr 169, poz. 2886) [106]
- 107) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 10 września 2008 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w miejscowości Tworzymirki (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2008 r. Nr 169, poz. 2823) [107]
- 108) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 25 maja 2009 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w miejscowości Tworzymirki (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2009 r. Nr 124, poz. 2020) [108]
- 109) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 9 kwietnia 2010 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w miejscowości Wałków gmina Koźmin Wielkopolski (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2010 r. Nr 116, poz. 2168) [109]
- 110) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 9 października 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Kowanówko w rejonie miejscowości Oborniki i Kowanówko (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r. poz. 6559 [110]
- 111) Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dnia 6 listopada 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej komunalnego ujęcia wody w miejscowości Kamińsko (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r. poz. 7211) [111]
- 112) Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 21 kwietnia 2017 r. w sprawie wykazu dróg krajowych oraz dróg wojewódzkich, po których mogą poruszać się pojazdy o dopuszczalnym nacisku pojedynczej osi do 10 t, oraz wykazu dróg krajowych, po których mogą poruszać się pojazdy o dopuszczalnym nacisku pojedynczej osi do 8 t. Warszawa, dnia 5 maja 2017 r. [112]
- 113) Rozporządzenie Nr 07/2006 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 28 sierpnia 2006 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Zaborowo” w Lesznie, powiat leszczyński, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2006 r. Nr 148, poz. 3562) [113]
- 114) Rozporządzenie Nr 1/2010 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 26 lutego 2010 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w miejscowości Ruda, gmina Zduny, powiat krotoszyński, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2010 r. Nr 85, poz. 1659) [114]
- 115) Rozporządzenie nr 1/2017 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 1 lutego 2017 r. w sprawie określenia w regionie wodnym Środkowej Odry wód powierzchniowych i podziemnych wrażliwych na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszaru szczególnie narażonego, z którego odpływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r. poz. 1153) [115]

- 116) Rozporządzenie Nr 10/2006 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 7 września 2006 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody z utworów czwartorzędowych w Ostrzeszowie, pow. ostrzeszowski w województwie wielkopolskim (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2006 r. Nr 154, poz. 3689) [116]
- 117) Rozporządzenie Nr 10/2016 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 22 sierpnia 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Zaborowo” w Lesznie, powiat leszczyński, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2016 r. poz. 5113) [117]
- 118) Rozporządzenie Nr 12/2014 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 2 lipca 2014 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w miejscowości Zaborówiec, na terenie gmin Wijewo i Włoszakowice, powiat leszczyński, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2014 r. poz. 3944) [118]
- 119) Rozporządzenie Nr 2/2008 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 6 sierpnia 2008 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Załęcze” zlokalizowanego w rejonie miejscowości Świniary, Borowno i Wodniki, gmina Wąsosz, powiat górowski, województwo dolnośląskie oraz w miejscowości Załęcze, gmina Rawicz, powiat rawicki, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2008 r. Nr 154, poz. 2677) [119]
- 120) Rozporządzenie Nr 2/2012 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 19 czerwca 2012 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Zaborowo” w Lesznie, powiat leszczyński, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2012 r. poz. 2833) [120]
- 121) Rozporządzenie Nr 2/2014 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 21 stycznia 2014 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Olszyce – Szklarka, na terenie gminy Ostrzeszów, powiat ostrzeszowski, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2014 r. poz. 472) [121]
- 122) Rozporządzenie Nr 2/2017 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 21 lutego 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w Ostrzeszowie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2017 r. poz. 2011) [122]
- 123) Rozporządzenie Nr 20/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 27 lipca 2015 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej w Ostrzeszowie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2015 r. poz. 4683) [123]
- 124) Rozporządzenie Nr 23/2014 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 17 listopada 2014 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Nr 2, w miejscowości Włoszakowice, gmina Włoszakowice, powiat leszczyński, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2014 r. poz. 6111) [124]
- 125) Rozporządzenie Nr 3/2008 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 6 sierpnia 2008 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Przybyszewo - Strzyżewice, powiat leszczyński, województwo wielkopolskie, z dnia 15 czerwca 2005 r (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2008 r. Nr 154, poz. 2678) [125]
- 126) Rozporządzenie Nr 32/2015 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 22 września 2015 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Olszyce – Szklarka, na terenie gminy Ostrzeszów, powiat ostrzeszowski, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2015 r. poz. 5384) [126]
- 127) Rozporządzenie Nr 4/2010 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 26 lipca 2010 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej na obszarze gminy Kobylin i Pogorzela, powiat krotoszyński i gostyński dla ujęcia wody podziemnej w miejscowości Łągiewniki, gmina Kobylin, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2010 r. Nr 182, poz. 3385) [127]
- 128) Rozporządzenie Nr 6/2006 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 24 kwietnia 2006 r. zmieniające Rozporządzenie Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 15 czerwca 2005 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej Przybyszewo - Strzyżewice, powiat leszczyński, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2006 r. Nr 80, poz. 2029) [128]
- 129) Rozporządzenie Nr 8/2006 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 28 sierpnia 2006 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Karczma Borowa”, obejmującej część obszaru miasta Leszna, gminy Osieczna i gminy Rydzyna, powiat leszczyński, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2006 r. Nr 148, poz. 3563) [129]
- 130) Rozporządzenie Nr 9/2007 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 19 września 2007 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wody podziemnej „Zaborowo” w Lesznie, województwo wielkopolskie (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2007 r. Nr 153, poz. 3364) [130]
- 131) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Ne 1316/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające instrument „Łącząc Europeę”, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 913/2010 oraz uchylające rozporządzenia (WE) nr 680/2007 i (WE) nr 67/2010 [131]
- 132) Ryszkowski L. (red.), 2004. Środowiskowe, ekonomiczne i społeczne skutki przemysłowego tuczu trzody chlewnej. Zakład Badań Środowiska Rolniczego i Leśnego Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu [132]
- 133) Skubała P. „Dlaczego różnorodność biologiczna jest ważna”, Aura. Ochrona środowiska 12/16, Kraków 2016 [133]
- 134) Starostwa powiatowe z terenu województwa wielkopolskiego, 2017. Rejestry terenów zagrożonych ruchami masowymi [134]
- 135) Śliwa P., Wylegała P., Mizera T., Winiecki A., 2004. O wielkopolskich ptakach. Wydawnictwo PTOP Salamandra, Poznań [135]

- 136) Transprojekt-Warszawa sp. z o.o. na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad. Warszawa 2016. Podsumowanie wyników GPR 2015 na zamiejskiej sieci dróg wojewódzkich. Warszawa, maj 2016 r. [136]
- 137) Transprojekt-Warszawa sp. z o.o. na zlecenie Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad. Warszawa 2016 [137]
- 138) Uchwała Nr 1809/2016 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 31 marca 2016 r. w sprawie przyjęcia Strategii rozwoju turystyki w województwie wielkopolskim do 2020 roku [138]
- 139) Uchwała Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie przyjęcia Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 [139]
- 140) Uchwała nr L/551/2014 Rady Miejskiej w Kórniku z dnia 25 czerwca 2014 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego strefy ochronnej terenu zamkniętego w Borówcu, obejmującego obszary obrębów Borówiec, Szczytniki, Gądkki, Koninko i Robakowo w gminie Kórnik (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2014 r. poz. 3954) [140]
- 141) Uchwała nr LXXII/1137/VI/2014 Rady Miasta Poznania z dnia 23 września 2014 r. w sprawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania [141]
- 142) Uchwała Nr VIII/75/V/2015 Rady Powiatu w Poznaniu z dnia 17 czerwca 2015 r. w sprawie: utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla odcinka drogi wojewódzkiej nr 196 od km 4 + 260 do km 4 + 340, zlokalizowanego w sąsiedztwie Gimnazjum im. Jana Pawła II w Czerwonaku, Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2015 r. poz. 4069 [142]
- 143) Uchwała nr XLVIII/711/2006 Rady Miejskiej Kalisza z dnia 29 czerwca 2006 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania przy napowietrznej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 110kV (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2006 r. nr 143, poz. 3491) [143]
- 144) Uchwała Nr XV/124/IV/2012 Rady Powiatu w Poznaniu z dnia 8 lutego 2012 r. w sprawie: utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla drogi wojewódzkiej nr 184 po rozbudowie na odcinku Pamiątkowo-Przeźmierowo (Poznań), od km 34+719,91 do km 41+981,50, od km 42+744,40 do km 43+363,30, od km 44+834,33 do km 48+369,70 oraz od km 48+450,80 do km 48+829,00 (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2012 r. poz. 1247) [144]
- 145) Uchwała Nr XVI/442/16 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 21 marca 2016 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego w Powidzu, zmieniona Uchwałą NR XXIV/695/16 z dnia 28 listopada 2016 r. [145]
- 146) Uchwała Nr XVIII/302/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 30 stycznia 2012 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska Poznań-Ławica w Poznaniu [146]
- 147) Uchwała Nr XXIX/559/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie przyjęcia zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego. Wielkopolska 2020 [147]
- 148) Uchwała nr XXXVIII/763/13 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 28 października 2013 roku w sprawie przyjęcia Programu opieki nad zabytkami województwa wielkopolskiego na lata 2013-2016 r., Poznań 2013 [148]
- 149) Uchwała Rady Ministrów nr 173/2014 z 26 sierpnia 2014 r. w sprawie przyjęcia przejściowego dokumentu strategicznego – Masterplanu dla obszaru dorzecza Odry [149]
- 150) Umowa europejska o głównych drogach ruchu międzynarodowego (AGR), Genewa dnia 15 listopada 1975 r. [150]
- 151) Umowa europejska o głównych międzynarodowych liniach kolejowych (AGC), Genewa dnia 31 maja 1985 r. [151]
- 152) Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Akademię Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, Poznań 2014-2015. Diagnoza turystyki w województwie wielkopolskim [152]
- 153) Urząd Lotnictwa Cywilnego, Warszawa 2017. Ewidencja lądowisk według stanu na dzień 10 października 2017 r. [153]
- 154) Urząd Lotnictwa Cywilnego, Warszawa 2016. Rejestr lotnisk cywilnych [154]
- 155) Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich, Poznań 2012. Turystyka wiejska w Wielkopolsce, katalog gospodarstw gościnnych [155]
- 156) Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego. Departament Transportu, 2016. Liczba obsłużonych pasażerów [156]
- 157) Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego. Poznań 2017. Plan gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2016-2022 wraz z planem inwestycyjnym [157]
- 158) Urząd Regulacji Energetyki (URE), 2017. Mapa Odnawialnych Źródeł Energii w Polsce (<http://www.ure.gov.pl/uremapoze/mapa.html>) [158]
- 159) Wielkopolska Organizacja Turystyczna (<http://www.wotwielkopolska.pl/>) [159]
- 160) Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu (WZMiUW), 2000. Synteza programu retencji wód powierzchniowych na terenie województwa wielkopolskiego w latach 2001-2015 [160]
- 161) Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego (WBPP), Poznań 2015. Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe dla województwa wielkopolskiego, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań [161]
- 162) Wielkopolskie Regionalne Obserwatorium Terytorialne Poznań, 2015. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej województwa wielkopolskiego [162]

- 163) Wilk T., Jujka M., Krogulec J., Chylarecki P. (red.), 2010. Ostoje ptaków o znaczeniu międzynarodowym w Polsce. OTOP, Marki [163]
- 164) Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu, 2016. Region Wielkopolska. Baza wiedzy o Wielkopolsce, Kultura ludowa (<http://regionwielkopolska.pl>) [164]
- 165) Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ), Poznań 2016. Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w 2015 r. [165]
- 166) Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ), Poznań 2017. Stan środowiska w Wielkopolsce. Raport 2017 [166]
- 167) Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ), Poznań 2017. Roczna ocena jakości powietrza atmosferycznego w województwie wielkopolskim za rok 2016 [167]
- 168) Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu (WIOŚ), 2016. Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w latach 2013-2015. Biblioteka Monitoringu Środowiska [168]
- 169) Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu (WIOŚ), 2016. Rejestr awarii za okres od: 01.01.2010 do 31.12.2015, <http://bip.poznan.wios.gov.pl/rejestrzydencje-i-archiwa/wydzial-inspekcji/powazne-awarie/> [169]
- 170) Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu (WIOŚ), 2016. Ocena jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych w ramach monitoringu operacyjnego stanu chemicznego wód podziemnych w 2015 r. /wg badań PIG/ (<http://poznan.wios.gov.pl>) [170]
- 171) Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu (WIOŚ), Stacja Chemiczno-Rolnicza Oddział w Poznaniu (SCh-R), 2001. Zasobność i zanieczyszczenie gleb Wielkopolski stan na rok 2000. Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań [171]
- 172) Wojewódzki Inspektorat Weterynarii w Poznaniu, 2012. Wykaz ferm objętych obowiązkiem uzyskania pozwolenia zintegrowanego na terenie województwa wielkopolskiego [172]
- 173) Wojewódzki Sztab Wojskowy w Poznaniu, wnioski do Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego, Poznań 2014 r. [173]
- 174) Wojewódzki Wielkopolski Konserwator Zabytków, 2015, Rejestr zabytków urbanistycznych [174]
- 175) Wojewódzkie zbiorcze zestawienie danych dotyczących gruntów. Stan na dzień 1 stycznia 2017 r. [175]
- 176) Wylegała P., Janyszek S., Kepel A., Dzieciółowski R., 2006. Ostoje przyrody o znaczeniu europejskim w Wielkopolsce. PTOP „Salamandra”, Poznań [176]
- 177) Wylegała P., Kuźniak S., Dolata P.T., 2008. Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego. Opracowanie wykonane na zlecenie WBPP w Poznaniu [177]
- 178) Zajączkowski K., 2005. Regionalizacja potrzeb zadrzewieniowych w Polsce. Prace Instytutu Badawczego i Leśnictwa. Rozprawy i Monografie. Warszawa [178]
- 179) Zarząd Geografii Wojskowej Sztabu Generalnego Wojska Polskiego. Materiały Wojewódzkiego Zasobu Geodezyjnego i Kartograficznego, 2002. Mapa topograficzna VMap Level 2 w skali 1:50 000 [179]
- 180) Zarząd Województwa Wielkopolskiego, Poznań 2016. Plan Transportowy dla Województwa Wielkopolskiego w perspektywie 2020 roku. Dokument wdrożeniowy Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020 (projekt) [180]
- 181) Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego, 2016. Informacje dotyczące parków krajobrazowych [181]
- 182) Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego, Parki krajobrazowe Wielkopolski. stan na 31.01.2017 (<http://www.zpkww.pl/>) [182]
- 183) Zgrabczyński J., 2004. Wojewódzki program udrażniania rzek – wód płynących. Biuro Projektów Wodnych Melioracji i Inżynierii Środowiska BIPROWDMEL Sp. z o.o., Poznań [183]